

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
معاونت حقوقی و امور مجلس

مجموعه تفتیحی

قوانین، مقررات و آراء مربوط به خدمت پزشکان و سیرا پزشکان

ویرایش دوم - چاپ سوم

مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

پاییز ۱۴۰۳

ایران، قوانین و احکام

عنوان: مجموعه تنقیحی قوانین، مقررات و آراء مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان
تنقیح و تدوین: دکتر محسن نجفی خواه با همکاری راضیه امانی، فاطمه

جعفری، محسن حسین زاده، امید عبدالهیان و الهام غیبی

نظارت: دکتر سید مرتضی خاتمی، علیرضا محفوظی

تنقیح: کارشناسان تنقیح مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

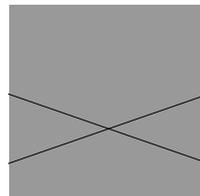
شناسه افزوده: خدمت، تعهد، پزشکان و پیراپزشکان

نشانی: بزرگراه همت جنب برج میلاد، مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

(واقع در دانشگاه علوم پزشکی ایران)

تلفن: ۸۶۷۰۲۰۳۸ - ۸۶۷۰۲۰۴۳

ایمیل: nrhl@behdasht.gov.ir

نام کتاب: مجموعه تنقیحی قوانین، مقررات و آراء مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان

تهیه و تنظیم: مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

ناشر: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

چاپ سوم: پاییز ۱۴۰۳

صفحه: ۴۳۹

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

کلیه حقوق برای مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت محفوظ است.

فهرست

- ۱۵ دیباچه
- ۱۷ پیشگفتار
- ۱۹ مقدمه
- ۲۵ فصل اول: قوانین
- ۲۷ ازقانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی، مصوب ۱۳۵۳/۰۴/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۲۸ لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متأهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران، مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۲۸ قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستا، مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۳۰ قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور، مصوب ۱۳۶۵/۰۳/۰۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۳۱ قانون الحاق بهداشتکاران دهان و دندان دانشگاهها به بهداشت کاران وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۶/۰۴/۲۵
- ۳۲ قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی، مصوب ۱۳۶۹/۰۲/۱۶
- ۳۳ قانون احتساب خدمت دانشجویان پزشکی (انترنها) که بر اساس مصوبات مربوط در مناطق جنگی انجام وظیفه نموده اند به عنوان قسمتی از خدمت خارج از مرکز یا خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۲۳
- ۳۳ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۵/۰۲/۱۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی

- ۳۷ قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت، مصوب ۱۳۷۵/۰۸/۰۶
- ۴۰ قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مضمولان خدمت و وظیفه عمومی در زمان صلح، مصوب ۱۳۷۶/۰۵/۲۱
- ۴۰ ازقانون تسهیلات استخدامی ویژه فرزندان شاهد، مصوب ۱۳۸۰/۰۳/۲۲
- ۴۱ قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی، مصوب ۱۳۸۹/۰۱/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۴۷ ازقانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۰۷/۲۴

فصل دوم: مقررات

- ۵۱ آئین نامه اجرائی تبصره ماده ۷ موضوع لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۹/۰۳/۱۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۵۵ آئین نامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۵/۰۹/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۶۹۳۲۶، تاریخ ابلاغ ۱۳۶۵/۰۹/۳۰)
- ۶۰ آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۰۶/۲۵ با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۱۶۷۹۲/۶۸۰۷، تاریخ ابلاغ ۱۳۷۵/۰۶/۲۶)
- ۶۳ آیین نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت مصوب ۱۳۷۶/۰۱/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۵۱۵۹۱/۵/۱۷۸۱۰، تاریخ ابلاغ ۱۳۷۶/۰۱/۲۶)
- ۶۶ تصویب نامه در خصوص تعیین ضریب محرومیت نقاط محل خدمت مضمولات قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۰۲ (شماره ابلاغ ۳۴۰۹۷/۳۴۴۳۴۳۲، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۱/۱۱/۰۸)
- ۸۳ آیین نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مضمولان خدمت و وظیفه عمومی در زمان صلح مصوب ۱۳۸۲/۰۴/۱۵ (شماره ابلاغ ۳۴۰۹۷/۳۴۴۳۴۳۲، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۲/۰۴/۰۸)
- ۸۵ تصویب نامه در خصوص ضریب محرومیت مرکز و توابع شهرستان بم مصوب ۱۳۸۵/۰۵/۰۴ (شماره ابلاغ ۵۱۸۲۵/۵/۳۲۰۱۸، مصوب ۱۳۸۵/۰۵/۰۸)

۸۵ اتخاذ تصمیماتی در خصوص ضریب محرومیت نقاط محل خدمت پزشکان عمومی مصوب ۱۳۸۸/۰۲/۲۰ (شماره ابلاغ ۵۳۱۹۹/ت ۴۱۹۸۸ هـ، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۸/۰۳/۱۰)

۸۷ فصل سوم: آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

۸۹ موضوع رأی: عدم ابطال مصوبه شانزدهمین جلسه شورای آموزش پزشکی کشور (در خصوص اخذ تعهد خدمت و اقامت در مدت محدود در محلی که با موافقت داوطلب انتخاب می شود)

۹۱ موضوع رأی: عدم ابطال آیین نامه وزارت بهداشتی، در مورد قسمت اقامت اجباری خارج از مرکز موضوع ماده ۳ بند الف

۹۲ موضوع رأی: ابطال ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی قانون خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی، مصوب ۱۳۵۹/۰۷/۱۳ هیات وزیران (در خصوص تعهد خدمت داوطلبین تحصیل در مدرسه عالی پرستاری، پس از فراغت از تحصیل در بیمارستان بانک ملی)

۹۴ موضوع رأی: عدم ابطال بخشنامه شماره ۶۸/۱۵/۱۰۳۲-۶۸/۹/۲۰ (در خصوص محرومیت بهداشتکاران دهان و دندان از داشتن حق مطب)

۹۶ موضوع رأی: عدم ابطال فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری مقیم رشته های تخصصی بالینی پزشکی مصوب آذرماه ۶۹ شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی.

۹۸ موضوع رأی: عدم ابطال تصمیم متخذ در صورت جلسه مورخ ۷۲/۸/۲۵ اداره امور آزمایشگاه ها و تصمیم متخذ در نامه شماره ۳۵/۱۳/۱۹۳۳۹ مورخ ۷۲/۱۰/۲۲ مدیر کل دفتر نظارت و ارزیابی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته دکتری علوم آزمایشگاهی)

۱۰۰ موضوع رأی: عدم ابطال طرح مربوط به اخذ تعهد از دستیاران مصوب شورای آموزش پزشکی مورخ ۶۲/۹/۱۰

۱۰۱ موضوع رأی: عدم ابطال بند ۹ دستورالعمل اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۷۵/۲/۱۲. (در خصوص تعهد خدمت دستیار تخصصی به میزان دو برابر طول دوره تخصصی مربوط در مناطق محروم و نیازمند)

۱۰۳ موضوع رأی: عدم ابطال آیین نامه طرح مصوب در مورد نحوه اخذ تعهد از داوطلبان دستیاری رشته های تخصصی پزشکی.

- ۱۰۵ موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۷۶۱۰/ک مورخ ۱۳۷۷/۴/۲۰ معاون درمان وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی. (در خصوص ممنوعیت تاسیس آزمایشگاه توسط فارغ التحصیلان در ۵ شهر خاص و اعمال تبعیض بین آنها)
- ۱۰۷ موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۰ معاون درمان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی. (در خصوص تعهد خدمت دندانسازان و دندانپزشکان تجربی)
- ۱۰۹ موضوع رأی: عدم ابطال فصل نهم از آیین‌نامه دوره دستگیری رشته‌های تخصصی پزشکی مصوب آذر ماه ۱۳۶۹ شورای آموزش پزشکی. (در خصوص اخذ تعهد خدمت دوره دستگیری رشته‌های تخصصی پزشکی)
- ۱۱۰ موضوع رأی: عدم ابطال مادتین ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه مقررات آموزش و پذیرش دستیار تخصصی. (در خصوص اخذ تعهد رسمی از داوطلبان ورود به دوره دستگیری)
- ۱۱۳ موضوع رأی: ابطال آیین‌نامه اجرائی اشتغال به کار بهمداران تجربی دندان مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۱۴.
- ۱۱۶ موضوع رأی: ابطال قسمتی از راهنمای آزمون سی و ششمین دوره پذیرش دستیار تخصصی در رشته‌های بالینی پزشکی. (در خصوص اختصاص سهمیه‌های جداگانه‌ای را برای مناطق محروم و نیازمند به هنگام پذیرش دستیار تخصصی)
- ۱۱۹ موضوع رأی: عدم ابطال بخشنامه شماره ۴۸۱۵۹/ب س مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۳ معاونت سلامت وزارت بهداشت. (در خصوص منع متخصصینی که دارای دانشنامه مورد تخصصی بوده و مستخدم دانشگاهها یا دانشکده‌های علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشند از شرکت در آزمون مقاطع تحصیلی بالاتر)
- ۱۲۴ موضوع رأی: رأی وحدت رویه صادره از شعب ۲۱ و ۲۳ دیوان عدالت اداری. (در خصوص تخصیص سهمیه پزشک متخصص به مناطق محروم از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۱۲۷ موضوع رأی: رأی وحدت رویه صادره از شعب دیوان عدالت اداری. (در خصوص الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استفاده از تعهد خدمت در مناطق محروم)
- ۱۳۱ موضوع رأی: عدم ابطال دستورالعمل شماره ۳۸۵۵۳۶/ح/ج مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲ مشاور وزیر و مدیرکل دفتر حقوقی معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. (در خصوص عدم احتساب مرخصی استعلاجی پزشکان مشمول ضریب k جزء ایام تعهد خدمت)

- ۱۳۵ موضوع رأی: عدم ابطال آیین نامه اجرایی تبصره ۷ موضوع قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۴ و دستورالعمل ۳۳ ماده ای اجرایی آیین نامه مذکور(در خصوص الزام به تعهد خدمت کلیه دانشجویان مقاطع دانشگاههای علوم پزشکی که با استفاده از امکانات دولتی و رایگان تحصیل می کنند)
- ۱۳۹ موضوع رأی: رأی وحدت رویه در خصوص پرداخت حق بیمه ایام طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در ایام قبل از تصویب تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۹ .
- ۱۴۲ موضوع رأی: نقض قسمت ب رأی شماره ۵۰۵-۵۰۴ مورخ ۱۳۸۶/۸/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری(در خصوص اعلام مغایرت با قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ در خصوص تعهد خدمت پذیرفته شدگان دوره تخصصی با استفاده از سهمیه مناطق محروم و نیازمند به مدت ۳ برابر مدت تحصیل)
- ۱۵۱ موضوع رأی: رأی وحدت رویه آراء صادر شده از شعب دیوان عدالت اداری (در خصوص تکلیف فارغ التحصیلان قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی مکلف به انجام خدمات قانونی مطابق تعهد نامه در نقاط محروم و نیازمند)
- ۱۵۷ موضوع رأی: عدم ابطال «دستورالعمل پرداخت ویژه متخصصین در مناطق محروم به منظور ارتقای خدمت» ابلاغ شده توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شماره ۳۰۵۲۴۴-۱۳۸۹/۸/۱۱
- ۱۶۳ موضوع رأی: عدم ابطال نامه های شماره ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ و ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری(در خصوص محرومیت بازنشستگان از تحصیل رایگان به علت عدم امکان انجام تعهد خدمت)
- ۱۶۸ موضوع رأی: عدم ابطال بند «ب» تصمیم نامه شماره ۹۶۶۸-۹۴۰-۱۳۹۳/۶/۱ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تأسیس مطب در اوقات خارج از ساعت تعهد)
- ۱۷۵ موضوع رأی: رد درخواست ابطال مصوبه هشتاد و یکمین جلسه نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۵(در خصوص تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش رشته های تخصصی پزشکی)
- ۱۸۱ موضوع رأی: عدم ابطال بندهای ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۳۹۴/۳/۲-۱۰۰/۱۷۴ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص طرح خدمت قانونی دستیاران تخصصی دندانپزشکی)

- ۱۹۲ موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲-ح مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی پزشکی (در خصوص امکان تحصیل دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته‌های تحصیلی در مقطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی در پردیس خودگردان)
- ۲۰۲ موضوع رأی: ابطال بند اول و دوم نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ و نامه‌های شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د ۱۳۹۳/۴/۱۱ و شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د ۱۳۹۳/۸/۲۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص صدور یا تمدید پروانه مطب پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب k توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۲۱۸ موضوع رأی: عدم ابطال ماده ۵ دستورالعمل شماره ۲ طرح تحول نظام سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص صدور مجوز مطب تا قبل از انجام خدمت به میزان برابر مدت تحصیل)
- ۲۲۶ موضوع رأی: ابطال بند (الف) شیوه‌نامه اجرایی پرداخت حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران
- ۲۳۲ موضوع رأی: عدم ابطال بند ۵ مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱ شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تعیین سهمیه موسوم به سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم و اجبار و الزام پذیرش شدگان به انجام تعهد به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل)
- ۲۴۳ موضوع رأی: عدم ابطال بند «ب» از فصل چهارم از «سی و چهارمین دوره آزمون پذیرش دستیار رشته‌های فوق تخصصی بالینی پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴» (در خصوص اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای برقراری تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی و همچنین تعیین میزان تعهد خدمت آن‌ها با توجه به نیازهای عمومی)
- ۲۵۴ موضوع رأی: ابطال الف) بند ۴ دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی مصوب مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۶ ب) بند ۲ قسمت ب دفترچه راهنمای ثبت‌نام و انتخاب رشته پذیرش صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۵ (در خصوص الزام به پرداخت شهریه برای تحصیل در مقاطعی که قبلاً داوطلب آن مقاطع را تحصیل کرده)
- ۲۶۲ موضوع رأی: رأی وحدت رویه (در خصوص احتساب مدت مرخصی زایمان به عنوان مدت دوره تعهد خدمت)

- ۲۶۶ موضوع رأی: ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷- وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص مرخصی زایمان پزشکان متخصص متعهد خدمت)
- ۲۷۶ موضوع رأی: ابطال ۱- بندهای (الف)، (ج) و (هـ) بخشنامه شماره ۷۰۵/۵/۶/م/۴/ن- ۱۳۹۲/۲/۲۲ معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ۲- بخشنامه شماره ۱۳۹۴/۱۰/۷/م/ج-۱۹/۲۱۱۶۱۱ مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (در خصوص تعهد خدمت اعضای هیات علمی)
- ۲۸۴ موضوع رأی: عدم ابطال نامه های شماره ۱۳۰/۳۱۸-د/۱۳۹۶/۴/۱۳، ۴۰۰/۲۷۸-د/۱۳۹۷/۱/۱۸ و ۴۰۰/۹۱۱۹-د/۴۰۰/۹۱۱۹-د/۱۳۹۷/۴/۲۵ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص اخذ تعهد محضری مجدد در حین تحصیل)
- ۳۰۰ موضوع رأی: رای وحدت رویه آراء متعارض صادر شده از شعب دیوان عدالت اداری (در خصوص مفهوم موظف و داوطلبانه بودن مستخدم، در مناطق محروم و دورافتاده و مناطق جنگی طبق محل خدمت مندرج در احکام کارگزینی نسبت به پرداخت حق مرخصی و فوق العاده جذب مناطق محروم)
- ۳۱۰ موضوع رأی: عدم ابطال ۱- بند ۲ صورتجلسه بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۰ و پیوست شماره ۲ آن ۲- دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی مصوب تیر ماه ۱۳۹۷۳- فرم اخذ تعهد محضری از دستیاران آزاد
- ۳۱۶ موضوع رأی: ابطال بند ۲ صفحه ۲ دفترچه آزمون استخدامی سال ۱۳۹۹ سازمان تامین اجتماعی در خصوص شرط سن و معدل
- ۳۲۱ موضوع رأی: ابطال بند ۳ بخشنامه شماره ۱۰۱/۳۱۷۷-د/۱۰/۹-۱۳۹۷/۱۰/۹ در خصوص بهینه سازی اجرای قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۱۲-د/۲۰۷/۱۶۱۲ معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)
- ۳۲۶ موضوع رأی: عدم ابطال بند (الف-۴) از دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱ (دوره ۳۶)
- ۳۳۵ موضوع رأی: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۲۷۰ مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۸ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص تعهد خدمت موضوع ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی

- موضوع رای: ابطال تبصره های ۱ و ۲ بند ۴ تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷/ ۳۳۹
ت ۵۹۸۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران در خصوص ضریب حقوق کارکنان
طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
به نسبت مدت کارکرد
- موضوع رای: رد درخواست ابطال بخشنامه شماره ۲۰۹/۳۵۶۳/د مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۸ ۳۴۷
اداره کل منابع انسانی معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه ریزی وزارت بهداشت،
درمان و آموزش پزشکی
- موضوع رای: ابطال بند (ب) از جزء ۲-۲-۲ (شرایط اختصاصی) ذیل قسمت ۲-۲ ۳۵۲
(شرایط عمومی و اختصاصی ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری) مندرج در
صفحه ۲۱ دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱
- موضوع رای: ۱- ابطال فراز پایانی بند ۳-۲ با عنوان «سهمیه مناطق محروم» ۳۵۵
از قسمت «سهمیه های مختلف آزمون» مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب
رشته - محل چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی پزشکی سال
تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵
- ۲- رد درخواست الزام به اعمال سهمیه در آزمون (تبدیل سهمیه مناطق محروم ۵۵۳
به سهمیه ۰.۵٪ ایثارگران)
- موضوع رای: عدم ابطال بخشنامه شماره ۲۰۷/۱۲۶۷/د-۲۱۴۰۰/۱۲/۲۱ معاون توسعه ۳۶۱
مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص عدم نیاز
مناطق انتخابی، انتخاب مناطق مورد خاصی را جهت گذراندن دوره طرح نیروی
انسانی موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان
- موضوع رای: ۱- ارجاع به شعب دیوان ابطال نامه شماره ۹۹/۴۴/۱۹۳۳ مورخ ۳۷۰
۱/۹/۱۳۹۹ سرپرست دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی
درمانی استان خراسان شمالی در خصوص مدت تعهد خدمت در برابر مدت
تحصیل ۲- رد درخواست ابطال نامه شماره ۱۰۷/۷۳۰۱/د مورخ ۷/۱۱/۱۳۹۹
سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش
پزشکی
- موضوع شکایت و خواسته: ابطال ماده ۵۹ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت ۳۷۶
آموزش رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و-۱۳۹۶/۱۱/۲
- موضوع رای: اعتراض به رای شماره ۱۰۸۳۶/۱۰۹۹۷۰۹۰۶-۱۴۰۱-۱۹/۱۰/۱۴۰۱ هیات ۳۸۱
تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی دیوان عدالت اداری

- ۳۸۸ موضوع رای: عدم ابطال نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴-۷/۹/۱۴۰۱ رییس سازمان امور دانشجویان در خصوص هزینه های لغو تعهد خدمت آموزش رایگان دانشجویان و دانش آموختگان سنوات گذشته
- ۳۹۳ موضوع رای: ابطال بخشنامه شماره ۷۲۳۱/۵۰۰/د مورخ ۱۳/۱۲/۱۳۹۸ مشاور معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ناظر بر بند (۱) تصمیم مورخ ۱۲/۹/۱۳۹۸ کمیسیون عالی تعهدات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به تأیید وزیر وزارتخانه مذکور رسیده، در خصوص خذ تعهد خدمت از پذیرفته شدگان امتحان گزینش دانشجو سال های تحصیلی ۶۵-۶۶ به بعد
- ۴۰۱ موضوع رای: عدم ابطال ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی (موضوع ابلاغیه شماره ۱۸۱/۱۰۱ مورخ ۳ مورخ ۱/۹/۱۴۰۱ مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)
- ۴۰۹ موضوع رای: عدم ابطال ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی (موضوع ابلاغیه شماره ۱۸۱/۱۰۱ مورخ ۱۳ مورخ ۱/۹/۱۴۰۱ مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)
- ۴۱۷ **پیوست ۱: قوانین قبلی مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان**
- ۴۱۹ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی، مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۴۲۰ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی
- ۴۲۱ جمهوری اسلامی (ملزم به انجام خدمت خارج از مرکز به مدت ۵ سال در هر نقطه از کشور به غیر از تهران و شهرهائی که دارای دانشکده های پزشکی و دندانپزشکی و داروسازی است میباشند .
- ۴۲۷ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۳۰
- ۴۳۱ **پیوست ۲: جدول تغییر عناوین دستگاهها**
- ۴۳۵ واژه نامه

دیباچه

به موجب اصل ۲۹ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تأمین حق شهروندان بر سلامت، شامل برخورداری از خدمات بهداشتی و درمانی و مراقبت‌های پزشکی حقی است همگانی و دولت مأمور به انجام این تکلیف شده است. حق بر سلامت به معنای تأمین رفاه جسمی، روانی و معنوی، یکی از دغدغه‌های اصلی دولت‌ها است و در جوامع پیشرفته هر روز بر انتظارات مشروع عمومی در خصوص نقش‌آفرینی دولت‌ها در این زمینه افزوده می‌شود.

در سند چشم‌انداز بیست‌ساله جمهوری اسلامی ایران هم جامعه ایرانی جامعه‌ای «برخوردار از سلامت، رفاه، امنیت غذایی و تأمین اجتماعی» ترسیم شده است. این اهداف نیازمند توزیع مناسب خدمات مرتبط با سلامت و رعایت عدالت خواهد بود که نظام قانونی شفاف، کامل، جامع و مانع یکی از پیش‌نیازهای اصلی آن می‌باشد. نظامی قانون‌مند که در آن حقوق و تکالیف کنشگران حوزه سلامت اعم از مسئولان و مردم مشخص بوده و هر شخصی قادر باشد با مراجعه به قوانین و مقررات به راحتی به حقوق و تکالیف قانونی خود آگاه شود. تسهیل دسترسی ذینفعان حوزه سلامت به قوانین و مقررات نیازمند شناسایی دقیق نظام قانونی کشور در حوزه سلامت است تا با استفاده از این امر بتوان ظرفیت‌های قانونی موجود کشور را که ممکن است به جهت پیچیدگی‌های ناشی از مشکلات تعدد قوانین، مغفول مانده باشد را شناسایی و مشکل‌یابی نموده با ارائه لوایح و طرح‌ها، قوانین گره‌گشا را به تصویب مراجع قانونی رساند. در راستای چنین اهدافی، «طرح تنقیح و تدوین قوانین و مقررات در حوزه سلامت»، در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان متولی اصلی تأمین سلامت جامعه به مرحله اجرا گذاشته شده است. تنقیح قوانین حوزه سلامت با افزایش دسترسی به قوانین و مقررات لازم‌الاجرا و معتبر، پاسخگویی مسئولان در حدود اختیارات ایشان و افزایش کارایی قوانین را در پی خواهد داشت و با ارائه تصویر روشنی از نظام قانونی، نیازهای کشور را در زمینه مقررات‌گذاری در حوزه سلامت روشن نموده،

مؤلفه حاکمیت قانون را که یکی از شاخص‌های اصلی در سنجش شفافیت و اثربخشی و ارتقاء سلامت یک نظام اداری است، به‌عنوان یکی از معیارهای استقرار عدالت در جامعه و حاکمیت قانون، تأمین می‌نماید.

مجموعه حاضر به‌عنوان اقدامی مؤثر در طرح تنقیح و تدوین قوانین و مقررات حوزه سلامت است که توسط «مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت» تدوین شده و با استخراج احکام قانونی مرتبط با خدمت پزشکان و پیراپزشکان و تنقیح این قوانین و مشخص کردن قوانینی که نسخ نشده و همچنان معتبر و لازم‌الاجرا می‌باشد به همراه مقررات و آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری مرتبط با این حوزه، گام ارزشمندی در شناسایی وظایف و اختیارات قانونی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌عنوان متولی نظام سلامت و نیز حقوق و تکالیف جامعه پزشکی محسوب می‌شود.

دکتر محمدرضا ظفرقندی

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

پیشگفتار

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مستند به بند (الف) ماده ۷۰ قانون برنامه پنج‌ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۰۱، به عنوان متولی نظام سلامت، وظایف عام سیاستگذاری اجرائی، برنامه‌ریزی‌های راهبردی، ارزشیابی، اعتبارسنجی و نظارت در حوزه سلامت را برای تحقق اهداف بیان شده در قانون اساسی و سیاست‌های کلی سلامت، برعهده دارد. از جمله پیش‌نیازهای اصلی اجرای وظایف فوق از سوی دولت و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، آگاهی مجریان حوزه سلامت از وظایف، مسئولیت‌ها و اختیارات قانونی خود می‌باشد؛ اما قوانین و مقررات راجع به وظایف دستگاهها، مجریان و نیز سایر اشخاص حقیقی مربوط به حوزه سلامت، پراکنده، حجیم، تنقیح نشده، متعدد و متورم شده است.

در مجموعه حاضر قوانین راجع به خدمت پزشکان و پیراپزشکان و مقررات و آراء هیات عمومی دیوان عدالت اداری شناسایی و گردآوری شده است. هرکدام از این قوانین دارای احکامی در خصوص تعهد خدمت پزشکان و پیراپزشکان می‌باشد که تعدد این قوانین باعث سردرگمی و ابهام برای این قشر گردیده است. در چنین شرایطی تنقیح این قوانین و مقررات، گامی اساسی در تحول نظام سلامت و یاری رساندن به پزشکان و پیراپزشکان محسوب می‌شود.

در شرایطی که قوانین مربوط به تعهد خدمت پزشکان و پیراپزشکان با ابهام و تفسیر و برداشت‌های متفاوت توأم است، چطور می‌توان انتظار داشت که این جامعه فرهیخته از مزایای نظام حاکمیت قانون و حقوق قانونی خود در حوزه سلامت بهره‌مند شوند؟ پزشکان و پیراپزشکان به‌عنوان ذینفعان حقوق و تکالیفی که برعهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار دارد، به هر دلیلی که به قوانین مراجعه می‌کنند حق دارند با احکامی شفاف، بدون ابهام و صریح روبرو شوند که بجای برداشتن باری از روی دوش آن‌ها، گرهی بر مشکلات آن‌ها نیفزاید. رسیدن به چنین هدفی سبب شد که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قدم در مسیر تنقیح و

تدوین قوانین و مقررات بگذارند و مشقتهای طی کردن مسیری را به جان بخرد که تاکنون کسی را یارای طی کردن و به پایان رساندن آن نبوده است. برای این منظور در جریان اجرای طرح تنقیح و تدوین قوانین و مقررات حوزه سلامت، مجموعه قوانین، مقررات و آراء مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان گردآوری شده و احکام معتبر و لازم الاجرا در مجموعه حاضر تدوین و منتشر می شود.

دکتر سید مرتضی خاتمی
معاون حقوقی و امور مجلس

مقدمه

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب جزء (۱) بند (۷) «سیاست های کلی سلامت» و بند (الف) ماده ۷۰ «قانون برنامه پنج ساله هفتم پیشرفت جمهوری اسلامی ایران» مصوب ۱۴۰۳/۰۳/۰۱ به عنوان متولی نظام سلامت از جمله بیمه سلامت، وظایف عام سیاست گذاری اجرایی، برنامه ریزی های راهبردی، ارزشیابی، اعتبارسنجی و نظارت در حوزه سلامت را برای تحقق اهداف بیان شده در قانون اساسی و سیاست های کلی سلامت، برعهده دارد.

از جمله پیش نیازهای اجرای تولید سلامت، آگاهی مجریان و ذینفعان حوزه سلامت از وظایف، مسئولیت ها و اختیارات قانونی خود می باشد اما قوانین و مقررات راجع به وظایف نهادهای مربوط به حوزه سلامت، پراکنده، حجیم، تنقیح نشده، متعدد و متورم شده است. قوانین و مقررات راجع به خدمت پزشکان و پیراپزشکان نیز از این چالش مصون نمانده و وجود مقررات متعدد در این حوزه، امر را برای اشخاص و افراد مربوط به این حوزه دشوار نموده است. برای مثال در این حوزه، تعداد ۲۵ عنوان قانون به شرح زیر وجود دارد:

ردیف	عنوان قانون	تاریخ تصویب
۱	قانون خدمت گذاری پزشکان	۱۳۱۸/۰۵/۰۷
۲	قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان	۱۳۲۸/۰۲/۲۹
۳	قانون راجع به تربیت پزشک برای بخشها و شهرستانها	۱۳۳۸/۰۴/۰۶
۴	قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی	۱۳۵۳/۰۴/۳۰
۵	قانون اصلاح قانون استخدام پزشکان	۱۳۵۳/۱۰/۰۲
۶	لایحه قانونی اصلاح خدمتگزاری پزشکان مصوب هفتم مردادماه ۱۳۱۸ و اصلاح قانون استخدام پزشکان مصوب ۲۹ اردیبهشت ماه ۱۳۲۸	۱۳۵۸/۰۶/۲۶
۷	لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی	۱۳۵۸/۰۹/۲۴

۱۳۵۸/۱۱/۲۰	لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متأهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران	۸
۱۳۶۰/۰۱/۲۳	قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستا	۹
۱۳۶۰/۰۳/۰۴	قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان	۱۰
۱۳۶۴/۰۳/۲۸	قانون شمول قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۲۴ شورای انقلاب و اصلاحات بعدی به فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی	۱۱
۱۳۶۵/۰۳/۰۱	قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور	۱۲
۱۳۶۶/۰۴/۲۵	قانون الحاق بهداشتکاران دهان و دندان دانشگاهها به بهداشت کاران وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی	۱۳
۱۳۶۷/۰۱/۳۰	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان	۱۴
۱۳۶۹/۰۲/۱۶	قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی	۱۵
۱۳۶۹/۱۰/۰۲	قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت	۱۶
۱۳۷۰/۰۵/۱۳	قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۳۰ و الحاق موادی به آن	۱۷
۱۳۷۲/۰۹/۲۳	قانون احتساب خدمت دانشجویان پزشکی (انترنها) که بر اساس مصوبات مربوط در مناطق جنگی انجام وظیفه نموده اند به عنوان قسمتی از خدمت خارج از مرکز یا خدمت پزشکان و پیراپزشکان	۱۸
۱۳۷۴/۰۸/۱۷	قانون الویت در استفاده از معافیت های تعهد خدمت، اجازه کار و تحصیل ایثارگران گروه پزشکی و پیراپزشکی	۱۹
۱۳۷۵/۰۲/۱۲	قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان	۲۰
۱۳۷۵/۰۸/۰۶	قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت	۲۱
۱۳۷۶/۰۵/۲۱	قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مضمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح	۲۲
۱۳۸۰/۰۳/۲۲	از قانون تسهیلات استخدامی ویژه فرزندان شاهد	۲۳

۱۳۸۹/۰۱/۲۹	قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی	۲۴
۱۳۹۲/۰۷/۱۰	قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی	۲۵

بررسی سیر تکامل و تطور قوانین و مقررات ناظر بر حوزه خدمات پزشکان و پیراپزشکان نشان می‌دهد تنظیم‌گری این حوزه یکی از مهم‌ترین دغدغه‌های سیاست‌گذاران حوزه سلامت بوده و در نتیجه در سالیان گذشته با قوانین و مقررات متعددی در این حوزه روبرو بوده‌ایم. اولین قانون در خصوص خدمت پزشکان و پیراپزشکان، «قانون خدمت‌گزاری پزشکان» مصوب ۱۳۱۸/۰۵/۰۷ است. به موجب تبصره ۶ (الحاقی ۱۳۳۵/۱۱/۱۶) به ماده ۳ این قانون، کسانی که با استفاده از قانون استخدام پزشکان وارد خدمت می‌شوند، باید چهار سال اولیه خدمت را در خارج از مرکز انجام وظیفه نمایند.

در سال ۱۳۳۸ قانونی تحت عنوان «قانون راجع به تربیت پزشک برای بخشها و شهرستانها» (مصوب ۱۳۳۸/۰۴/۰۶) به تصویب مجلس شورای ملی وقت رسید. این قانون به منظور کمک به تأمین پزشکان مورد احتیاج شهرستانها و بخشها و دهات تابعه آنها، دانشکده‌های پزشکی تهران و شهرستانها را مکلف کرده بود هر ساله حداقل ۲۰ درصد از دانشجویان منتخب را از میان فارغ التحصیل‌های شهرستانها و نقاط تابعه آنها انتخاب نمایند. دانشجویان منتخب می‌بایست متعهد می‌شدند که پس از اتمام تحصیل حداقل برابر طول دوره تحصیل را در شهرستانها و بخشها و دهات ناحیه‌ای که از آن انتخاب شده‌اند، به شغل پزشکی مشغول شوند.

به موجب این دو قانون و قوانین متعدد بعدی که موارد معتبر آن پس از تنقیح در این مجموعه گردآوری شده است، قانون‌گذار به منظور رفع نیاز کشور بویژه مناطق کم‌برخوردار تعهدات مختلفی را برای دانش‌آموختگان پزشکی و پیراپزشکی مقرر نموده است. مشمولان این تعهدات و مدت آن، در این قوانین با توجه به عوامل متعددی از جمله، محل خدمت، مقطع تحصیلی و نوع سهمیه پذیرش در دانشگاه متفاوت می‌باشد. در قوانین مختلف تعهدات خدمتی به شرح زیر شناسایی شده است:

۱- **تعهد خدمت عمومی:** این نوع از تعهد خدمت شامل تمامی دانش‌آموختگان

پزشکی و پیراپزشکی است و ایشان باید با توجه به محل خدمت حداکثر ۲۴ ماه در محل‌های تعیین شده خدمات پزشکی ارائه نمایند.

۲- **تعهد خدمت مناطق محروم:** این نوع تعهد خدمت مختص پذیرفته شدگان سهمیه مناطق محروم است و میزان آن سه برابر مدت تحصیل است.

۳- **تعهد خدمت تخصصی:** این نوع تعهد خدمت مختص دانش‌آموختگان دوره‌های دستیاری پزشکی است.

۴- **تعهد خدمت خارج از مرکز:** این نوع تعهد خدمت شامل تمامی پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان بوده و باید مدت مشخصی در مناطقی که دانشگاه یا دانشکده پزشکی ندارند، خدمت نماید.

۵- **تعهد خدمت سهمیه مناطق:** این نوع تعهد خدمت مخصوص پذیرفته شدگانی است که از سهمیه مناطق دو یا سه در کنکور سراسری استفاده نموده‌اند.

لذا وجود قوانین متعدد موجب شده تا این حوزه با مشکلاتی از جمله تورم قوانین و وجود احکام متعارض روبرو باشد. موضوع خدمت پزشکان و پیراپزشکان را می‌توان یکی از موضوعاتی دانست که بیشترین تعداد پرونده‌های مرتبط با حوزه سلامت در دیوان عدالت اداری را به خود اختصاص داده است. در این مجموعه حدود ۵۷ رأی مربوط به تعهد خدمت که شامل رأی ابطال و رد دادخواست و ... میباشد، گردآوری شده است.

به منظور حل مشکلاتی از جمله تورم و تعارض قوانین و آگاه‌سازی پزشکان و پیراپزشکان از تعهدات قانونی و نیز دستگاه‌های مرتبط از صلاحیت‌ها و اختیارات، مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت قوانین مربوط به این حوزه را جمع‌آوری و مورد بررسی قرار داده و پس از تنقیح قوانین و تصویب آن در مجلس شورای اسلامی، مجموعه تنقیحی خدمت پزشکان و پیراپزشکان را تدوین نموده است. این مجموعه در سه فصل تدوین شده است:

۱- **فصل قوانین:** در این بخش کلیه قوانین معتبر مرتبط با موضوع تعهد خدمت پزشکان و پیراپزشکان به همراه توضیحات تنقیحی مرتبط با هر ماده با اعمال کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی آنها تدوین شده است.

۲- فصل مقررات: در این بخش مقررات مصوب هیات وزیران مرتبط با تعهد خدمت پزشکان و پیراپزشکان با اعمال کلیه اصلاحات و الحاقات بعدی جمع‌آوری شده‌است.

۳- فصل آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری: در این بخش کلیه آرای هیات عمومی دیوان عدالت اداری اعم از آرای وحدت رویه، ایجاد رویه، ابطال و رد دادخواست مرتبط با موضوع تعهد خدمت جمع‌آوری شده است.

علاوه بر بخش‌های سه‌گانه یادشده این مجموعه دارای دو پیوست به شرح ذیل می‌باشد:

پیوست ۱- قوانین قبلی مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان

پیوست ۲- تغییر عناوین دستگاه‌ها: در این پیوست عناوین به روز شده دستگاه‌ها که نامشان در احکام قانونی ذکر شده، آورده شده است.

امید است با انتشار این کتاب بخشی از مشکلات و تعارضات موجود در قوانین مرتبط با خدمات پزشکان و پیراپزشکان رفع شود و مورد استفاده کلیه اشخاصی که به نحوی با احکام قانونی مربوط به تعهد خدمت در ارتباط هستند قرار گیرد.

دکتر محسن نجفی خواه

سرپرست مرکز ملی تحقیقات حقوق سلامت

فصل اول: قوانین

از قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی، مصوب ۱۳۵۳/۰۴/۳۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۷ - (اصلاحی ۱۳۵۸/۰۷/۳۰)^۱ دانشجویان و هنرجویانیکه بخواهند از آموزش رایگان در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور استفاده نمایند مکلفند برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده اند در ایران خدمت نمایند. در صورت استنکاف از انجام تمام یا قسمتی از خدمت مذکور باید هزینه تحصیلات رایگان را تمام یا به تناسب مدتیکه خدمت نکرده اند به دولت بپردازند.

دانشجویان و هنرجویانیکه مایل به استفاده از تحصیلات رایگان نیستند مکلف به پرداخت شهریه و هزینه تحصیلی می‌باشند.

تبصره - (الحاقی ۱۳۵۸/۰۷/۳۰)^۲ آئین نامه مربوط به احتساب هزینه تحصیلات عالی و نحوه خروج از کشور افراد مذکور و نیز نحوه اشتغال آنان از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی^{*} تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران اجرا خواهد شد.

ماده ۸ - (اصلاحی ۱۳۵۸/۰۷/۳۰)^۳ دانشجویان و هنرجویان دانشگاهها، دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌ها و مؤسسات عام المنفعه که برای خدمت در دانشگاهها، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکتهای مذکور آموزش میبینند، مکلفند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ میشود تعهدات خود را انجام دهند. در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاهها و دانشکده‌ها و تعهدنامه مزبور باید شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات قید شود.

لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متأهل پزشک و دندانپزشک و داروساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران، مصوب ۱۳۵۸/۱۱/۲۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده واحده - کلیه زنان متأهل پزشک و دندانپزشک و داروساز اعم از عمومی یا ۱- ماده ۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح مواد هفت و هشت قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰ اصلاح گردیده است.

۲- تبصره ماده ۷ به موجب لایحه قانونی اصلاح مواد هفت و هشت قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰ الحاق گردیده است.

۳- ماده ۸ به موجب لایحه قانونی اصلاح مواد هفت و هشت قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰ اصلاح گردیده است.

متخصصین برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران معاف میباشند .
تبصره - (الحاقی ۴/۲۵/۱۳۵۹) مفاد لایحه قانونی بالا شامل بانوان ماما نیز میشود.

قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستا، مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده واحده - به منظور گسترش و پیشرفت خدمات درمانی و بهداشتی دهان و دندان در مناطق محروم و روستاها وزارت بهداری* تربیت بهداشت کاران مربوط را عهده دار و پس از تعلیم به نقاط مذکور اعزام میدارد .

تبصره ۱- حداقل مدارک تحصیلی لازم برای داوطلبین دیپلم متوسطه میباشد.

تبصره ۲- برای نقاط محروم هر استان متناسب با جمعیت و وسعت جغرافیائی و درجه محرومیت سهمیه ای تعیین میشود..

تبصره ۳- داوطلبین از بین واجدین شرایط محلی با در نظر گرفتن سهمیه استانی بعد از گذراندن امتحان انتخاب خواهند شد و پس از استخدام در حوزه خود مشغول خدمت میشوند .
تبصره ۴- ضوابط آموزشی مشترکاً توسط وزارتخانه های بهداری* و آموزش عالی* تهیه و مدرک تحصیلی افراد مذکور فوق دیپلم فنی خواهد بود .

تبصره ۵- پنج سال اولیه بعد از فراغت از تحصیل افراد مذکور منحصراً در اختیار وزارت بهداری* بوده و وزارتخانه مزبور مکلف به استخدام مشارالیهم در نقاط محروم و کمتر از ده هزار نفر به تفصیل آئیننامه خواهد بود .

تبصره ۶- اینگونه افراد به هیچ عنوان حق اشتغال به طور آزاد در امور دندان پزشکی و حرف وابسته را ندارند .

تبصره ۷- وزارت بهداری* مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این ماده واحده آئین نامه های لازم را تهیه و به مورد اجراء گذارد .

تبصره ۸- (اصلاحی ۵/۱۶/۱۳۷۳) افراد مذکور در این قانون می توانند پس از انجام

۴- تبصره ماده واحده به موجب لایحه قانونی الحاقی یک تبصره به لایحه قانونی راجع به معافیت زنان متأهل پزشک و دندانپزشک و دارو ساز برای گرفتن پروانه دائم از رفتن به خارج از تهران مصوب ۴/۲۵/۱۳۵۹ الحاق گردیده است.
۵- تبصره ۸ به موجب ماده واحده قانون اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و

۶ سال خدمت در روستاهای موضوع این قانون در آزمون اختصاصی مربوطه که همه ساله توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برگزار خواهد شد شرکت نموده و به تحصیل در رشته دکترای دندانپزشکی ادامه دهند، افراد مذکور جهت شرکت در آزمون مربوطه مادامی که در روستاها خدمت می کنند از نظر تعداد دفعات محدودیتی نخواهند داشت. هزینه های مورد نیاز برگزاری آزمون های اختصاصی اشاره شده در این تبصره از محل وجوهی که به عنوان حق ثبت نام در آزمون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از داوطلبان مذکور در این تبصره اخذ می گردد تأمین خواهد شد.

تبصره ۹- دولت مکلف است هزینه لازم جهت اجراء این طرح را از محل اعتبارات آموزشی وزارت بهداشتی* که در بودجه سال ۱۳۶۰ پیش بینی خواهد نمود تأمین نماید.

تبصره ۱۰- (الحاقی ۱۳۷۳/۰۹/۱۶)^۶ افراد مذکور در این قانون در صورتی که نخواهند در رشته دندانپزشکی ادامه خدمت یا تحصیل دهند می توانند در رشته ناپیوسته کارشناسی بهداشت عمومی طبق ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱۱- (الحاقی ۱۳۷۳/۰۹/۱۶)^۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند از افراد مذکور در این قانون به شرط این که شش سال خدمت خود را در روستاها گذرانده باشند و هیچ یک از مراکز بهداشتی، درمانی، روستائی آن شهرستان فاقد بهداشتکار دهان و دندان یا دندانپزشک نباشد در مراکز بهداشتی درمانی شهری مورد نیاز استفاده کند.

قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور، مصوب ۱۳۶۵/۰۳/۰۱ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱- کلیه افرادی که به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به کار مشغول میشوند میتوانند خدمت نظام وظیفه و سایر

بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳، مصوب ۱۳۷۳/۰۹/۱۶ اصلاح گردیده است.

۶- تبصره ۱۰ به موجب ماده واحده قانون اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳، مصوب ۱۳۷۳/۰۹/۱۶ الحاق گردیده است.

۷- تبصره ۱۱ به موجب ماده واحده قانون اصلاح قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳، مصوب ۱۳۷۳/۰۹/۱۶ الحاق گردیده است.

خدمات قانونی را در دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مربوطه انجام دهند. تبصره ۱- (الحاقی ۱۳۸۰/۰۱/۲۸)^۸ حقوق و مزایای اعضای هیأت علمی موضوع این قانون در صورتی که در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی خدمت نمایند پس از طی دوره آموزش نظامی همانند سایر اعضای هیأت علمی محاسبه و از محل اعتبارات مؤسسه مربوط قابل پرداخت خواهد بود. دانشگاهها و مراکز آموزش عالی واقع در شهرستانهای غیر مرکز استان در استفاده از این نیروها از اولویت برخوردارند.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۳۸۰/۰۱/۲۸)^۹ هر گونه خدمت اولیه اعضای هیأت علمی مشمول این قانون از قبیل حضور داوطلبانه در جبهه، طرح دانشجویی اعزام به جبهه و خدمت سربازی در پادگانهای نظامی در احتساب دوره ضرورت منظور می گردد خدماتی که مشمول، قبل از شروع دوره آموزش نظامی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی انجام می دهد در مدت تعهدی که به دانشگاه یا مؤسسه متبوع خود دارد، احتساب می گردد. قرارگاه ستاد نیروی آموزش دهنده مکلف است در پایان دوره ضرورت، حسب گواهی وزارتخانه مربوط، کارت پایان خدمت دوره ضرورت را صادر و به وزارتخانه مربوطه ارسال نماید.

ماده ۲- (اصلاحی ۱۳۷۳/۰۷/۲۴)^{۱۰} هر سال حداکثر ۳۰ درصد از فارغ التحصیلان رشته های گروه پزشکی و دامپزشکی قبل از انجام خدمت نظام وظیفه و یا سایر خدمات قانونی میتوانند تا کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند.

تبصره ۱- برای داوطلبان رشته های هوشبری و علوم پایه پزشکی و نیز برای بانوان در رشته جراحی زنان و مامائی محدودیت فوق ملحوظ نخواهد شد.

تبصره ۲- اجرای مواد ۱ و ۲ مشروط به آسیب ندیدن آمادگی رزمی به تشخیص شورای عالی دفاع میباشد.

ماده ۳- کلیه فارغ التحصیلان موضوع ماده ۲ ملزمند در صورت نیاز، خدمت نظام

۸- تبصره ۱ به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱) قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۸۰/۰۱/۲۸ الحاق گردیده است.

۹- تبصره ۲ به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱) قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۸۰/۰۱/۲۸ الحاق گردیده است.

۱۰- ماده ۲ به موجب قانون اصلاح ماده ۲ قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵ مصوب ۱۳۷۳/۰۷/۲۴ اصلاح گردیده است.

وظیفه و سایر خدمات قانونی را به‌عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور ۱ الی ۲ برابر، به تفصیل آئیننامه اجرائی^{۱۱} انجام دهند. تبصره ۱- در صورت خودداری از خدمت در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی ملزمند علاوه بر خدمت نظام وظیفه ۲ برابر خدمات قانونی، انجام وظیفه نمایند.

تبصره ۲- در هر صورت تسلیم دانشنامه، گواهینامه و هر نوع تأییدیه تحصیلی موکول به انجام وظیفه به عنوان عضو هیأت علمی یا انجام خدمات قانونی خواهد بود.

ماده ۴- اعضاء هیأت علمی موضوع این قانون موظفند دوره مقدماتی آموزش نظامی را طبق برنامه زمان بندی شده و مناسب در یکی از مراکز آموزش نظامی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران انجام دهند.

ماده ۵- افراد موضوع این قانون باید از نظر صلاحیتهای اخلاقی و علمی به تأیید مقامات ذیصلاح برسند.

ماده ۶- وزارتخانه های فرهنگ و آموزش عالی* و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مسئول اجرای این قانون بوده و موظفند ظرف مدت ۲ ماه آئیننامه اجرائی قانون را با همکاری وزارت دفاع* تهیه و به تصویب هیأت وزیران برسانند.^{۱۲}

قانون الحاق بهداشتکاران دهان و دندان دانشگاهها به بهداشت کاران وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۶/۰۴/۲۵

ماده واحده- بهداشتکاران دهان و دندان وابسته به دانشگاههای کشور که بعد از تاریخ فروردین ماه سال ۱۳۶۰ فارغ التحصیل شده اند و یا از تاریخ فوق لغایت تصویب این قانون مشغول تحصیل در رشته فوق گردیده اند در صورت داوطلب بودن و سپردن تعهد خدمت در مناطق محروم و کمتر از ده هزار نفر از نظر ضوابط آموزشی استخدامی و محرومیت از اشتغال آزاد مشمول قانون بهداشتکاران دهان و دندان مصوب فروردین ماه ۱۳۶۰ خواهند شد.

تبصره ۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است برای دانشجویان

۱۱- آئین نامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور در تاریخ ۱۳۶۵/۰۹/۲۳ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با شماره ۶۹۳۲۶ مورخ ۱۳۶۵/۰۹/۳۰ ابلاغ گردیده است. آیین نامه یاد شده را همراه با اصلاحات در فصل دوم همین مجموعه ملاحظه نمایید.
۱۲- پانویس شماره (۱۲) را ملاحظه فرمایید.

مشغول تحصیل پس از تعیین واحدهایی که کم دارند بلافاصله و همچنین در مورد فارغ التحصیلان ذکر شده در قانون، آموزش تکمیلی نظری و عملی را با در نظر گرفتن امکانات آموزشی در اسرع وقت برقرار کند.

تبصره ۲- تأمین اعتبار لازم جهت اجراء این طرح از محل اعتبار آموزشی و استخدامی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در قسمت مربوط به ترتیب بهداشتکاران دهان و دندان خواهد بود. جابجایی اعتبار آموزشی متناسب جابجایی دانشجویان انجام خواهد شد.

تبصره ۳- از تاریخ تصویب این قانون فقط یک نوع بهداشتکار دهان و دندان پذیرفته میشود و قوانین مغایر با این قانون و قانون بهداشتکاران دهان و دندان ملغی است.

قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنیسین های بهداشت و مبارزه با

بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی، مصوب ۱۳۶۹/۰۲/۱۶

ماده واحده- به منظور تعمیم بهداشت در سطح کشور و ارائه خدمات بهداشتی و درمانی اولیه در بخشها و روستاهای کشور از تاریخ تصویب این قانون کلیه بهداشتکاران دهان و دندان و تکنیسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها پس از گذراندن آموزش نظامی اولیه که متعهد انجام حداقل ۵ سال خدمت در مراکز بهداشتی درمانی بخشها و روستاهای کشور می گردند، پس از ایفاء تعهد مذکور از انجام خدمت وظیفه عمومی معاف می باشند.

تبصره ۱- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است چنانچه مشمولان این قانون از انجام خدمت مورد تعهد امتناع نمایند و یا در طی مدت انجام خدمت مورد تعهد به عللی از خدمت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برکنار شوند بلافاصله آنها را جهت رسیدگی به وضع مشمولیتشان به نزدیکترین اداره وظیفه عمومی معرفی نمایند.

تبصره ۲- مشمولین این قانون که هم اکنون در حال گذراندن دوره نظام وظیفه هستند پس از آموزش نظامی اولیه بلافاصله ترخیص و مدت خدمت سربازی در مورد اینگونه افراد و متعهدینی که خدمت نظام وظیفه را به انجام رسانده اند جزء تعهد پنج ساله آنان محاسبه و منظور خواهد شد.

تبصره ۳- این قانون از تاریخ تصویب لازم الاجرا است.

قانون احتساب خدمت دانشجویان پزشکی (انترنها) که بر اساس مصوبات مربوط در مناطق جنگی انجام وظیفه نموده اند به عنوان قسمتی از خدمت خارج از مرکز یا خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۲۳

ماده واحده- مدت خدمت آن دسته از دانشجویان پزشکی (انترنها) که بر اساس مصوبات مربوط در زمان جنگ تحمیلی در مناطق جنگی انجام وظیفه نموده اند مشروط بر آن که جزو دوره انترنی و خدمت سربازی محسوب نشده باشد، به همان نسبت به عنوان قسمتی از خدمت خارج از مرکز یا قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (حسب مورد) قابل احتساب است و مدت مزبور از مدت خدمت روستائی مشمولین این قانون کسر نخواهد شد.

تبصره- آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تهیه خواهد شد.^{۱۳}

قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۵/۰۲/۱۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱- کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از تاریخ ۱۳۶۷/۰۴/۰۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل و یا خارج از کشور فارغ التحصیل شده یا میشوند و خدمت آنان از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام میگردد، مکلفند حداکثر مدت ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند.

تبصره ۱- مدت خدمت در مقطع کاردانی یکسال میباشد.

تبصره ۲- مدت فوق برای کمتر از ۲ سال بر حسب محرومیت نقاط به تفصیل آئین نامه ای خواهد بود که به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.^{۱۴}

۱۳- آیین نامه مزبور تا زمان گردآوری این مجموعه به تصویب نرسیده است.

۱۴- آخرین تصویبنامه در خصوص تعیین ضریب محرومیت نقاط محل خدمت مشمولان قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان در تاریخ ۱۳۸۱/۱۱/۰۲ به تصویب هیات وزیران رسیده و با شماره ۳۴۰۹۷/ت۲۴۴۳-هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۰۸ ابلاغ گردیده، لازم به ذکر است که تصویبنامه ای با عنوان "تصویب نامه در خصوص کاهش ضریب محرومیت نقاط محل خدمت پزشکان عمومی" در تاریخ ۱۳۸۸/۰۲/۲۰ به تصویب هیات وزیران رسیده و با شماره ۵۳۱۹۹/ت۴۱۹۸۸-هـ مورخ ۱۳۸۸/۰۳/۱۰ ابلاغ گردیده است. همچنین تصویب نامه در خصوص ضریب محرومیت مرکز و توابع شهرستان بزم در تاریخ ۱۳۸۵/۰۵/۰۴ به تصویب هیات وزیران رسیده و با شماره ۵۱۸۲۵/ت۳۲۰۱۸-هـ مورخ ۱۳۸۵/۰۵/۰۸ ابلاغ گردیده است. آیین نامه های یاد شده را در فصل دوم همین مجموعه ملاحظه نمایید.

تبصره ۳- کسانی که خدمت موضوع این قانون را به انجام رسانیده همچین کسانی که دارای پروانه دائم پزشکی بوده و یا واجد شرایط دریافت پروانه دائم باشند، با دریافت مدرک تحصیلی جدید مشمول خدمات موضوع این قانون نمی باشند .

تبصره ۴- پزشکان عمومی ذکور مشمول این قانون و قانون پیام آوران بهداشت موظفند حداقل یک سال خدمات قانونی را در مراکز بهداشتی و درمانی روستاها و بخشهای کشور انجام دهند .

تبصره ۵- مستخدمین رسمی دولت و کادر ثابت نیروهای مسلح و اعضای هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی خدمت موضوع این قانون را در نقاط مورد نیاز سازمان ذیربط به شرط داشتن واحدهای بهداشتی، درمانی انجام خواهند داد .

ماده ۲- همسران و فرزندان شهداء، آزادگان، مفقودین جنگ تحصیلی، یک نفر برادر یا خواهر شهید یا مفقود، برادران و خواهران دو شهید یا بالاتر، آزادگان ، جانبازان انقلاب اسلامی بالای ۲۵٪ و نیز مادرانی که حضانت فرزند خود را به عهده دارند و تک فرزند خانواده از خدمات موضوع این قانون معاف هستند و در صورت تمایل افراد مذکور و نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی این گروه میتوانند از مزایای این قانون بهره مند شوند.

تبصره- در مورد معافیت افراد مازاد بر نیاز اولویت با رزمندگان می باشد.

ماده ۳- مدت خدمت دوره ضرورت و دوره احتیاط مشمولان این قانون که در حرفه پزشکی انجام شود از کل خدمت مقرر در این قانون کسر میگردد .

ماده ۴- مشمولان این قانون مکلف اند حداکثر یک ماه بعد از فراغت از تحصیل یا اعلام ارزشیابی مدرک تحصیلی خارج از کشور به منظور تعیین وضعیت از لحاظ شمول موضوع این قانون خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نمایند. وزارت مذکور موظف است ظرف حداکثر دو ماه تعیین محل خدمت نموده و افراد مازاد بر نیاز را با رعایت اولویت سهمیه مناطق ۱ و آزاد معاف نماید. کسانی که ظرف مدت مقرر خود را معرفی ننمایند و یا یک ماه پس از تعیین محل خدمت شروع به کار نکنند، غایب محسوب و به تشخیص وزارت مذکور برابر مدت غیبت به خدمت آنان افزوده خواهد شد.

ماده ۵- مشمولان این قانون مادام که خدمات قانونی را شروع ننموده یا معافیت

اخذ نکرده باشند، مجاز به دخالت در امور پزشکی نمی باشند .

ماده ۶- تحویل مدرک تحصیلی و ریز نمرات و صدور هرگونه تأییدیه تحصیلی و گواهینامه برای مشمولانی که خدمت موضوع این قانون را انجام نداده و یا معافیت دریافت ننموده باشند ممنوع است .

تبصره- کسانی که برای ادامه تحصیل با هزینه شخصی در دانشگاههای معتبر مورد تأیید در خارج از کشور در رشته های مورد نیاز کشور احتیاج به مدارک تحصیلی داشته باشند، با سپردن تضمین کافی مبنی بر انجام خدمات قانونی پس از فراغت از تحصیل، مدارک تحصیلی و گواهی موقت طبابت دریافت خواهند داشت .

ماده ۷- فارغ التحصیلان سهمیه مناطق ۲ و بالاتر و مناطق محروم آزمونهای سراسری سنوات پس از انقلاب فرهنگی موظفند تعهدات خود را بر اساس آئین نامه ای که به تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید، انجام دهند .

ماده ۸- مشمولین قوانین قبلی خدمات پزشکان که به دلیل موجه خدمات خود را طبق ضوابط مربوط انجام نداده اند مشمول این قانون خواهند بود^{۱۵} .

ماده ۹- فارغ التحصیلان خارج از کشور که از مزایای ارزی بهره مند نشده اند، از شمول این قانون مستثنی بوده و چنانچه از گروه دارای پروانه باشند طبق ضوابط، پروانه دائم پزشکی دریافت خواهند نمود.

تبصره ۱- کسانی که از ارز دولتی استفاده نموده اند با توجه به مدت استفاده از ارز دولتی خدمات موضوع این قانون و تعهدات مربوطه را انجام خواهند داد .

تبصره ۲- کسانی که در حین تحصیل رشته های علوم پزشکی وارد کشور شده و تحصیلات خود را تا فارغ التحصیلی در داخل کشور ادامه می دهند در صورتی که هزینه تحصیل خود را بپردازند و از مزایای ارزی دولت بهره مند نگردیده باشند برای باقیمانده دوره تکمیلی نیاز به انجام خدمات قانونی نخواهند داشت .

ماده ۱۰- خدمات قبلی مشمولین قانون خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان به قوت خود باقی است و جزو خدمات موضوع این قانون محسوب می گردد.^{۱۶}

۱۵- قوانین قبلی خدمت پزشکان و پیراپزشکان را در پیوست شماره (۱) همین مجموعه ملاحظه فرمائید.
۱۶- پانویس شماره (۱۶) را ملاحظه فرمایید.

ماده ۱۱- مشمولان این قانون از لحاظ حقوق و مزایا و امور رفاهی (مرخصی های استحقاقی، استعلاجی، بدون حقوق، پاداش، کمک‌های غیر نقدی و بیمه عمر و درمان و حادثه و سایر مزایا) تابع قوانین و مقررات استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت میباشند و چنانچه به دستگاه دیگر معرفی گردند که دارای مقررات استخدامی خاص میباشند، تابع ضوابط حقوقی و رفاهی آن دستگاه خواهند بود.

تبصره ۱- مشمولان این قانون که به طور تمام وقت و بدون کار انتفاعی خصوصی خدمت می نمایند، چنانچه از گروه دارای پروانه باشند در مقابل دو نوبت کار موظف از حقوق و مزایا، اضافه کاری و حق محرومیت از مطب، طبق آئین نامه اجرائی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین خواهد نمود، استفاده می نمایند و در صورتیکه از گروه بدون پروانه باشند، از مزایای دو نوبت کار موظف (کار و اضافه کار) بهره مند می گردند.

تبصره ۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند مشمولان موضوع این قانون را در صورت نیاز با اولویت مناطق محروم و نیازمند در حین خدمت بدون اخذ مجوزهای مربوطه به استخدام پیمانی یا رسمی دستگاه مربوطه درآورد .

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۷۹/۰۷/۰۳)^{۱۷} آن عده از مشمولان این قانون که در مدت خدمت مقرر، تحت پوشش نظامهای حمایتی دیگری نیستند، با پرداخت حق بیمه مقرر در قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴^{۱۸} (توسط مشمول و دستگاه ذیربط) تحت پوشش حمایتهای پیش بینی شده در قانون یاد شده قرار خواهند گرفت .

ماده ۱۲- مشمولان این قانون که به سن بالای ۴۵ سالگی رسیده باشند، از انجام خدمات موضوع این قانون معاف می باشند .

ماده ۱۳- بهداشت کاران دهان و دندان و کاردانهای بهداشت خانواده و مبارزه با بیماریها، تابع ضوابط مقرر در قوانین خاص مربوط به خود می باشند.^{۱۹}

۱۷- تبصره ۳ ماده ۱۱ به موجب ماده واحده قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره (۳) به ماده (۱۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۹/۰۷/۰۳ الحاق گردیده است.

۱۸- قانون تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۵۴/۰۴/۰۳ را با شماره ۸۹ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

۱۹- در خصوص مقررات خاص بهداشتکاران دهان و دندان، قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات درمانی و بهداشتی در روستا مصوب ۱۳۶۰/۰۱/۲۳ و قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۹/۰۲/۱۶ را در صفحات قبلی همین مجموعه ملاحظه نمایید.

ماده ۱۴ - (منسوخ ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۲۰}

تبصره ۱- (منسوخ ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۲۱}

تبصره ۲- دستیاران تخصصی موضوع ماده فوق موظفند قبل از شروع دوره دستياری تعهد ثبتي لازم جهت خدمت در نقاط مربوط به دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی بسپارند.

تبصره ۳- قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی^{۲۲} به قوت خود باقی است.

ماده ۱۵- قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی و اصلاحات آن به قوت خود باقی است و انجام خدمات موضوع این قانون به عنوان قسمتی از تعهدات موضوع قانون مزبور محسوب خواهد شد.^{۲۳}

ماده ۱۶- آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی حداکثر ظرف دو ماه تهیه و پس از تصویب هیئت وزیران به مرحله اجراء گذاشته خواهد شد.^{۲۴}

ماده ۱۷- کلیه قوانین مغایر با این قانون لغو می گردد.

قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت، مصوب ۱۳۷۵/۰۸/۰۶

ماده ۱- به منظور تأمین نیروی انسانی مورد نیاز در امور بهداشتی و درمانی و آموزشی مناطق روستایی محروم و عشایری کشور در زمان صلح با رعایت کامل عدل اسلامی گروهی از مشمولان وظیفه عمومی در گروه پزشکی و پیراپزشکی و بهیاران وظیفه به نحوی که به آمادگی رزمی آنان آسیب نرساند در هر تقسیم به وسیله

۲۰- ماده ۱۴ به موجب بند (۵۸۰) قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحا منسوخ اعلام شده است.
" ماده ۱۴ " به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور، وزارت بهداشت، درمان آموزش پزشکی موظف است به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه های جداگانه ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. دستیاران تخصصی، استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند پس از انجام دوره تخصص، برابر طول دوره تخصص به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوط انجام دهند و پس از انجام خدمات مذکور پروانه دائم دریافت خواهند نمود"
۲۱- تبصره ۱ ماده ۱۴ به موجب بند (۵۸۰) قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحا منسوخ اعلام شده است.

" تبصره ۱ - دستیاران استفاده کننده از سهمیه موضوع این ماده که دارای پروانه دائم پزشکی هستند، نصف مدت دوره تخصصی با احتساب ضرایب مربوط در نقاط مذکور خدمت خواهند نمود "

۲۲- قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی را در صفحات قبل ملاحظه نمایید.

۲۳- مواد مرتبط با تعهد خدمت از قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی و اصلاحات آن را در صفحات قبلی ملاحظه نمایید.

۲۴- آیین نامه اجرائی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان در تاریخ ۱۳۷۵/۰۶/۲۵ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با شماره ۱۶۸۰۷/ت ۱۶۷۹۲ مورخ ۱۳۷۵/۰۶/۲۶ ابلاغ گردیده است. آیین نامه یاد شده را در فصل دوم همین مجموعه ملاحظه نمایید.

کمیسیون مذکور در تبصره (۱) این ماده پس از طی آموزش مقدماتی نظامی که بیش از یک و نیم ماه به طول نخواهد انجامید، به عنوان پیام آوران بهداشت تعیین و فهرست آن توسط ستاد کل نیروهای مسلح به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام خواهد شد .

تبصره ۱- کمیسینی مرکب از : یک نفر از ستاد کل نیروهای مسلح و یک نفر از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و یک نفر از کمیسیون بهداری و بهزیستی* با معرفی کمیسیون و انتخاب مجلس شورای اسلامی^{۲۵} به عنوان ناظر هر شش ماه یک بار سهمیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را از مشمولان وظیفه هر دوره مشخص خواهند نمود .

تبصره ۲- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است در سقف سهمیه خود نیروهای داوطلب خدمت در مناطق محروم و نیازمند و نیروهای متخصص مورد نیاز را شناسایی و لیست آنان را به حوزه وظیفه عمومی و ستاد کل نیروهای مسلح تحویل دهد ستاد کل لیست معرفی شده را در قالب سهمیه وزارت مذکور قرار داده و بقیه سهمیه را طبق ضوابط خود معرفی خواهد نمود .

ماده ۲- محل خدمت پیام آوران بهداشت مناطقی از کشور می باشد که دارای ضریب محرومیت چهارپنجم، سه و نیم پنجم، و سه پنجم باشد..

تبصره- پزشکان عمومی حداقل یک سال اول خدمت را منحصراً در مراکز بهداشتی درمانی روستایی با ایجاد امکانات و تسهیلات مسکن توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با بیتوته کامل انجام خواهند داد .

ماده ۳- دانشگاههای علوم پزشکی و مراکز آموزشی در پایان خدمت دوره ضرورت پیام آوران بهداشت گواهی مربوطه را به عنوان ستاد نیروی ذیربط صادر و رونوشت به مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام آوران بهداشت ارسال خواهند داشت و پیام آوران بهداشت کارت پایان خدمت را از نیروی مربوطه دریافت خواهند نمود.

تبصره- مدت غیبت، ترک خدمت و سایر تخلفات انضباطی و خدمتی پیام آوران بهداشت توسط دانشگاه مربوطه به نیروهای ذیربط و مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی

۲۵ - به موجب بند ۴ ماده ۲ "قانون عضویت و لغو عضویت نمایندگان مجلس شورای اسلامی در برخی از شوراهای عالی ، شوراهای مجامع و سایر هیاتها مصوب ۱۳۹۲/۰۶/۱۵" عضویت نمایندگان مجلس در این کمیسیون لغو گردیده است.

و پیام آوران بهداشت اعلام خواهد شد.

ماده ۴- حقوق و مزایای پیام آوران بهداشت در ساعات موظف اداری طبق ضوابط و مقررات مورد عمل ستاد کل نیروهای مسلح می باشد.

تبصره- مشمولان موضوع این قانون که موظف به بیتوته در محل خدمت خود می باشند موظفند حسب اعلام نیاز شبکه های بهداشتی، درمانی شهرستانهای مربوط خدمات بهداشتی درمانی و آموزشی لازم را خارج از ساعات موظف اداری در محل خدمت خود یا به صورت دهگردشی در حوزه محل خدمت مربوطه ارائه دهند و بر اساس ضوابط مقرر در لایحه قانونی نحوه اداره واحدهای بهداشتی درمانی و آموزشی وزارت بهداشت و بهزیستی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۲ شورای انقلاب اسلامی^{۲۶} یا سایر ضوابط و مقررات مورد عمل در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمانهای منطقه ای بهداشت و درمان استانها^{**}، حق الزحمه دریافت نمایند.

ماده ۵- قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۰۳/۰۱^{۲۷} و قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۰۱/۲۵^{۲۸} و قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۹/۰۲/۱۶^{۲۹} از این قانون مستثنی بوده و همچنان به قوت خود باقیست و سایر قوانین مغایر لغو و بلااثر خواهد بود.

ماده ۶- مسوول اجرای این قانون حسب مورد وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهند بود و آیین نامه اجرایی آن توسط وزارتخانه های فوق الذکر و با همکاری ستاد کل نیروهای مسلح ظرف مدت سه ماه تهیه و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.^{۳۰}

۲۶- لایحه قانونی نحوه اداره واحدهای بهداشتی و درمانی و آموزشی وزارت بهداشت و بهزیستی مصوب ۱۳۵۸/۱۰/۱۲ را میتوانید با شماره ۶۴۴ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

۲۷- قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۰۳/۰۱ را در صفحات قبلی همین مجموعه ملاحظه نمایید.

۲۸- قانون اعزام دانشجو به خارج از کشور مصوب ۱۳۶۴/۰۱/۲۵ را با شماره ۱۸۱ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

۲۹- قانون معافیت بهداشتکاران دهان و دندان و بهداران (تکنسین های بهداشت و مبارزه با بیماریها) از انجام خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۹/۰۲/۱۶ را در صفحات قبلی همین مجموعه ملاحظه نمایید.

۳۰- آیین نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت در تاریخ ۱۳۷۶/۰۱/۲۰ به تصویب هیأت وزیران رسیده و با شماره ۵۱۵۹۱/ت/۱۷۸۱۰ه مورخ ۱۳۷۶/۰۱/۲۶ ابلاغ گردیده سپس به موجب "تصویب نامه در خصوص افزودن رشته فوریتهای پزشکی به فهرست رشته های موضوع بند « ب » ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت" مصوب ۱۳۸۵/۰۴/۲۸ اصلاح گردیده است. آیین نامه یاد شده را در فصل دوم همین مجموعه ملاحظه نمایید.

**قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی
در زمان صلح، مصوب ۱۳۷۶/۰۵/۲۱**

ماده واحده- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند در زمان صلح با رعایت اصل ۱۴۷ قانون اساسی برای اجرای طرحهای بهداشتی از خدمت مشمولان وظیفه عمومی عادی با مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی تا پایان دوره متوسطه، پس از انجام آموزش نظامی از طریق وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و تایید ستاد کل نیروهای مسلح، پس از آموزش دوره بهداشت لازم طبق تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان سرباز- بهداشتتیار استفاده کند. هزینه های مربوط به دوره آموزش نظامی برعهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح است و هزینه های آموزشی بهداشتتباری و حقوق، مزایا و جیره استحقاقی در دوره خدمت از محل اعتبارات دستگاه مربوط تامین می شود که میزان دریافتی این قبیل افراد نباید در مجموع از حد مقرر در قوانین نیروهای مسلح تجاوز کند.

آئین نامه اجرائی این قانون توسط وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و با همکاری وزارتخانه های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و کشور تهیه پس از تایید ستاد کل نیروهای مسلح به تصویب هیات وزیران می رسد.^{۳۱}

از قانون تسهیلات استخدامی ویژه فرزندان شاهد، مصوب ۱۳۸۰/۰۳/۲۲

ماده ۴- فرزندان شاهد فارغ التحصیل رشته های پزشکی و پیراپزشکی که از گذراندن «طرح خدمت در مناطق مورد نظر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» معاف شده و یا می شوند مشمول تبصره (۲) ماده (۱۱)^{۳۲} قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ می باشند.

۳۱- آیین نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت وظیفه عمومی در زمان صلح در تاریخ ۱۳۸۲/۰۴/۱۵ به تصویب هیات وزیران رسیده و با شماره ۲۰۶۱۸ ت/۲۸۱۶۸ هـ مورخ ۱۳۸۲/۰۴/۱۸ ابلاغ گردیده است. آیین نامه یاد شده را در فصل دوم همین مجموعه ملاحظه نمایید.^{۳۰}

۳۲- تبصره ۲ ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/ ۲/ ۱۲ را در صفحات قبل ملاحظه نمایید.

قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی، مصوب ۱۳۸۹/۰۱/۲۹ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده واحده - از تاریخ تصویب این قانون سهمیه‌بندی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی (اعم از رشته‌های پزشکی و غیرپزشکی) در کلیه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی به جز مواردی که در ذیل آمده ممنوع است.

۱- قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و موسسات آموزش عالی و اصلاحات بعدی شامل ایثارگران، جانبازان، خانواده مفقودالائرها و شهداء به قوت خود باقی است.^{۳۳}

۲- صد درصد (۱۰۰٪) پذیرش در رشته‌های تخصصی زنان و زایمان به خانمها اختصاص می‌یابد.

۳- (اصلاحی ۱۳۹۲/۰۷/۱۰)^{۳۴} وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است سی درصد (۳۰٪) ورودی‌های رشته‌های پزشکی عمومی، دستیاری تخصصی پزشکی و سایر رشته‌های گروه پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استانها و در چهارچوب نظام سطح بندی پذیرش نماید.

تبصره ۱- (اصلاحی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۳۵} تعهد اخذ شده برای کلیه مشمولان این بند در مقطع دکترای عمومی حرفه‌ای (پزشکی، داروسازی و دندانپزشکی) ۱/۵ برابر دوره تحصیلی مصوب بدون اعمال ضریب منطقه‌ای و برای رشته‌های تخصصی پزشکی ۱/۷ برابر دوره تحصیلی مصوب بدون اعمال ضریب منطقه‌ای و برای سایر مشمولان از جمله رشته‌های تخصصی دندانپزشکی و فوق تخصصی پزشکی و دندانپزشکی ۲ برابر دوره تحصیلی مصوب بدون اعمال ضریب منطقه‌ای است که قابل خرید یا واگذاری به غیر نمی‌باشد. همچنین مدت تعهدات هیچ یک از مشمولان این بند پس از لازم الاجرا شدن این قانون، نباید از مدت تعهدات او پیش از لازم الاجرا شدن آن بیشتر شود.

مدت تعهد مشمولان رشته‌های تخصصی پزشکی که قبل از لازم الاجرا شدن این

قانون فارغ التحصیل شده‌اند، به میزان دو برابر دوره تحصیلی مصوب بدون اعمال ضریب

۳۳- قانون مذکور را می‌توانید با شماره ۱۱۱۹ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir مشاهده نمایید.
۳۴- بند ۳ به موجب ماده واحده قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ اصلاح گردیده است.

۳۵- تبصره ۱ به موجب ماده ۱ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ اصلاح گردیده است.

منطقه ای می باشد.

تبصره ۲- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۳۶} ارائه مدرک تحصیلی مشمولان مذکور بعد از اتمام تعهد مورد نظر، مجاز می باشد و نامبردگان در زمان تعهد مجاز به فعالیت پزشکی در سایر نقاط کشور نمی باشند.

تبصره ۳- (الحاقی ۱۳۹۲/۰۷/۱۰)^{۳۷} تحصیل دانشجویان بومی موضوع این بند در دانشگاههای استان مربوطه در اولویت می باشد. در صورتی که داوطلب مذکور نمره لازم برای تحصیل در دانشگاههای دیگر را کسب کرده باشد، تحصیل او برابر مقررات این بند منوط به موافقت وی خواهد بود.

تبصره ۴- (الحاقی ۱۳۹۲/۰۷/۱۰)^{۳۸} ادامه تحصیل در مقاطع آموزشی بالاتر، پس از طی حداقل نیمی از مدت زمان تعهد مشمولان این بند امکان پذیر می باشد.

(الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۳۹} دانش آموختگان مقاطع پزشکی عمومی، دندانپزشکی عمومی و داروسازی عمومی پذیرفته شده سهمیه این قانون که حائز شرایط آیین نامه های استعدادهای درخشان مصوب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشند، صرفاً در همان سال فارغ التحصیلی مجازند در آزمون های دستکاری تخصصی در رشته مورد نیاز دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی محل تعهد شرکت نمایند و در صورت قبولی، مجموع تعهدات دو مقطع را پس از فارغ التحصیلی در محل تعهد به صورت آموزشی یا درمانی سپری نمایند.

تبصره ۵- (الحاقی ۱۳۹۲/۰۷/۱۰)^{۴۰} نقل و انتقال مشمولان این بند تابع مقررات این قانون می باشد.

۴- ده درصد (۱۰٪) سهمیه مازاد بر ظرفیت در مقطع دکتری برای مربیان رسمی (حداقل یک نفر) منوط به کسب حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) نمره آخرین فرد

۳۶- تبصره ۲ ابتدا به موجب ماده واحده قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ الحاق و سپس به موجب ماده ۲ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ اصلاح گردیده است.

۳۷- تبصره ۳ به موجب ماده واحده قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ الحاق گردیده است.

۳۸- تبصره ۴ به موجب ماده واحده قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ الحاق گردیده است.

۳۹- این بند به موجب ماده ۳ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ به تبصره ۴ الحاق گردیده است.

۴۰- تبصره ۵ به موجب ماده واحده قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۰۷/۱۰ الحاق گردیده است.

پذیرفته شده اختصاص می‌یابد.

۵- دو و نیم درصد (۲/۵٪) سهمیه مازاد بر ظرفیت دستیاری به نیروهای مسلح در رشته‌های مورد نیاز با تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منوط به کسب حداقل هشتاد درصد (۸۰٪) نمره آخرین فرد پذیرفته شده اختصاص می‌یابد. تبصره ۱- مصوبه شورای عالی انقلاب فرهنگی در خصوص اختصاص سهمیه برای نخبگان و استعدادهای برتر به قوت خود باقی است.

تبصره ۲- کلیه قوانین و مقررات سهمیه بندی برای تحصیلات تکمیلی به جز موارد مصرح در این قانون از جمله قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی^{۴۱} مصوب ۱۳۷۲ لغو می‌گردد.

تبصره ۳- این قانون از زمان تصویب لازم‌الاجراء است.

تبصره ۶- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۴۲} برای متعهدین مشمول این بند به ازای تولد هر فرزند پس از تصویب این قانون، شش ماه از مدت تعهد خدمت کسر می‌شود. همچنین در صورت تقاضای زوجین متعهد از طریق سامانه مربوطه، با موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، محل خدمت آنان، در منطقه کم برخوردار مورد تعهد یکی از زوجین یکسان می‌شود.

تبصره ۷- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۴۳} متعهدینی که پس از پذیرش در سهمیه تعهدی، به بیماری صعب‌العلاج یا ناشی از حوادث مبتلا شده و با تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی توانایی خدمت در محل تعیین شده را ندارند، در مدت درمان، حداکثر برای مدت یک سال مجاز به تغییر محل انجام تعهد به یکی از مناطق کم برخوردار مورد موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند. در صورت ضرورت مجدداً باید فرایند اخذ مجوز برای سال بعد با تشخیص وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طی شود. وزارت مذکور مکلف است نسبت به تأمین نیروی جایگزین اقدام نماید.

۴۱- قانون مذکور را می‌توانید با شماره ۵۶۳ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

۴۲- تبصره ۶ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۴۳- تبصره ۷ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

تبصره ۸- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸) وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مجاز است نسبت به پذیرش درخواست جابجایی محل خدمت متعهدین با رشته، سهمیه و سال فارغ التحصیلی یکسان اقدام نماید. کلیه جا بجایی ها مطابق دستورالعمل اجرائی و از طریق سامانه الکترونیکی انجام می شود.

تبصره ۹- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸) ^{۴۵} مشمولان این بند با اولویت رتبه پنج درصد (۵ درصد) اول آزمون دانشنامه تخصصی مجاز می باشند، در صورت نیاز دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و دانشگاه آزاد اسلامی و با موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعهدات خود را به صورت آموزشی در استان محل تعهد سپری نمایند.

تبصره ۱۰- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸) ^{۴۶} پس از اشتغال به انجام تعهدات، شرکت متعهدین در آزمون استخدامی دانشگاه/ دانشکده محل تعهد مجاز است. نمره آزمون استخدامی متعهدین این بند در آزمون استخدامی دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی محل تعهد، مشروط به «گذراندن حداقل یک سوم از مدت تعهد» و «سپردن تعهد محضری مبنی بر رعایت مدت و منطقه تعهدی»، با ضریب ۲/۱ محاسبه می گردد.

تبصره ۱۱- (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸) ^{۴۷} استخدام متعهدین مشمول این قانون، در دستگاههای مصرح در ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴/۱۲/۱۳۹۵ ^{۴۸} مشروط به

۴۴- تبصره ۸ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۴۵- تبصره ۹ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۴۶- تبصره ۱۰ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۴۷- تبصره ۱۱ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۴۸- ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۴/۱۲/۱۳۹۵:

ماده ۲۹- دولت مکلف است طی سال اول اجرای قانون برنامه نسبت به راهاندازی سامانه ثبت حقوق و مزایا اقدام کند و امکان تجمیم کلیه پرداختها به مقامات، رؤسا، مدیران کلیه دستگاههای اجرایی شامل قوای سه گانه جمهوری اسلامی ایران اعم از وزارتخانهها، سازمانها و مؤسسات و دانشگاهها، شرکتهای دولتی، مؤسسات انتفاعی وابسته به دولت، بانکها و مؤسسات اعتباری دولتی، شرکتهای بیمه دولتی، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی (در مواردی که آن بنیادها و نهادهای بودجه کل کشور استفاده می نمایند)، مؤسسات عمومی، بنیادها و نهادهای انقلاب اسلامی، مجلس شورای اسلامی، شورای نگهبان قانون اساسی، بنیادها و مؤسساتی که زیر نظر ولی فقیه اداره می شوند و همچنین دستگاهها و واحدهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است اعم از اینکه قانون خاص خود را داشته و یا از قوانین و مقررات عام تبعیت نمایند نظیر وزارت جهاد کشاورزی، شرکت ملی نفت ایران، شرکت ملی گاز ایران، شرکت ملی صنایع پتروشیمی ایران، سازمان گسترش نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، سازمان

«گذراندن حداقل یک سوم از مدت تعهد»، «سپردن تعهد محضری مبنی بر رعایت مدت و منطقه تعهدی» و نیز «جلب موافقت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» بلامانع است.

تبصره ۱۲ - (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۴۹} دولت مکلف است از ابتدای سال ۱۴۰۲ از محل اعتبارات مربوط به تأمین و ارتقای سلامت جامعه موضوع جزء (۱) بند «ب» ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵^{۵۰} در قالب بودجه سنواتی، نسبت به حذف سقف مزایای غیرمستمر متعهدین مشمول این بند از قبیل کارانه اقدام کند.

تبصره ۱۳ - (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۵۱} مستنکفین از انجام تعهدات، علاوه بر اعمال ممنوعیت های مقرر در تبصره (۲) این بند و درج در پرونده، مکلف به پرداخت جریمه نقدی می باشند. مبلغ جریمه، معادل اعتبار مورد نیاز برای تأمین نیروی جایگزین در منطقه تعهدی در مدت غیبت خواهد بود که توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محاسبه می شود. جریمه نقدی تعیین شده در حکم سند

بنادر و کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران، سازمان صدا و سیما جمهوری اسلامی ایران و شرکتهای تابعه آنها، ستاد اجرائی و قرارگاههای سازندگی و اشخاص حقوقی وابسته به آنها را فراهم نماید، به نحوی که میزان ناخالص پرداختی به هر یک از افراد فوق مشخص شود و امکان دسترسی برای نهادهای نظارتی و عموم مردم فراهم شود. وزارت اطلاعات، نیروهای مسلح و سازمان انرژی اتمی ایران از شمول این حکم مستثنی هستند. اجرای این حکم در خصوص نگاههای اقتصادی متعلق به وزارت اطلاعات، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح تنها با مصوبه شورای عالی امنیت ملی مجاز خواهد بود. دستگاههای مشمول این ماده مکلفند حقوق، فوقالعادهها، هزینهها، کمک هزینهها، کارانه، پرداختهای غیرماهانه و مزایای ناخالص پرداختی ماهانه اعم از مستمر و غیرمستمر، نقدی و غیرنقدی (معادل ریالی آن) و سایر مزایا به مقامات، رؤسا، مدیران موضوع این ماده را از هر محل (از جمله اعتبارات خارج از شمول قانون محاسبات عمومی کشور مصوب ۱۳۶۶/۱/۶، درآمدهای اختصاصی، اعتبارات متفرقه، اعتبارات کمکهای رفاهی، اعتبارات بودجه عمومی و منابع عمومی و همچنین اعتبارات موضوع ماده (۲۱۷) قانون مالیاتهای مستقیم با اصلاحات و الحاقات بعدی مصوب ۱۳۶۶/۳/۱۲، تبصره «۱» ماده (۳۹) قانون مالیات بر ارزش افزوده، مواد (۱۶۰) تا (۱۶۲) قانون امور گمرکی مصوب ۸۲/۲/۱۳۹۰ و یا اعتبارات خاص ناشی از واگذاری و فروش شرکتهای در سازمان خصوصی سازی، اعتبارات مربوط به ردیفهای کمک به اشخاص حقیقی و حقوقی و سایر درآمدها و موارد مشابه)، منحصراً در فیش حقوقی منعکس و پس از ثبت در سامانه فوق، پرداخت کنند، به نحوی که میزان هرگونه ناخالص پرداختی ماهانه به هر یک از افراد مذکور بلافاصله در سامانه اطلاعاتی هر دستگاه مشخص باشد. ۴۹-تبصره ۱۲ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۵۰- جزء (۱) بند «ب» ماده (۷) قانون هدفمند کردن یارانه ها مصوب ۱۳۸۸/۱۰/۱۵:

ماده ۷- دولت مجاز است حداکثر تا پنجاه درصد (۵۰ درصد) خالص وجوه حاصل از اجراء این قانون را در قالب بندهای زیر هزینه نماید:
الف - ...

ب - اجراء نظام جامع تأمین اجتماعی برای جامعه هدف از قبیل:

۱- گسترش و تأمین بیمه های اجتماعی، خدمات درمانی، تأمین و ارتقاء سلامت جامعه و پوشش دارویی و درمانی بیماران خاص و صعبالعلاج.

...

۵۱- تبصره ۱۳ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

لازم الاجرا بوده و از طریق واحد اجرای اسناد رسمی سازمان ثبت اسناد و املاک کشور قابل مطالبه می باشد. این جریمه، جایگزین خدمت در محل تعهد نبوده و متعهد موظف به انجام تعهد قانونی خود خواهد بود. همچنین صدور گذرنامه و مجوز خروج از کشور برای مستنکفین از انجام تعهدات طبق فهرست اعلامی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ممنوع است.

تبصره ۱۴ - (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۵۲} پذیرفته شدگان دوره‌های پیش از تصویب این قانون نیز مشمول مفاد احکام این قانون می‌شوند. عدم اجرای تکالیف مقرر در تبصره های (۱)، (۲) و (۱۳) این بند از سوی مسؤولین ذی ربط، جرم محسوب شده و مرتکب به مجازات تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/ ۲/ ۱^{۵۳} محکوم می شود.

تبصره ۱۵ - (الحاقی ۱۴۰۱/۱۱/۱۸)^{۵۴} وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، مکلف است در راستای اجرای بهینه این قانون، ظرف حداکثر دو ماه پس از تصویب این قانون ضمن استفاده از سامانه های موجود نسبت به «تدوین دستورالعمل اجرائی»، اقدام و گزارش سالانه از روند اجرای این قانون را برای کمیسیون های «آموزش، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت و درمان» و «معاونت نظارت» مجلس شورای اسلامی ارسال نماید. سامانه فوق الذکر باید در دسترس عموم و شامل ساز و کارهای اجرای قانون از جمله ثبت نام و درخواست جابجایی و اطلاعات مرتبط از قبیل قوانین و

۵۲- تبصره ۱۴ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

۵۳- مجازات تعزیری درجه شش موضوع ماده (۱۹) قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/ ۲/ ۱: ماده ۱۹- مجازات های تعزیری به هشت درجه تقسیم می شود:

درجه ۶

- حبس بیش از شش ماه تا دو سال
 - جزای نقدی بیش از بیست میلیون (۲۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال تا هشتاد میلیون (۸۰۰.۰۰۰.۰۰۰) ریال
 - شلاق ازسی و یک تا هفتاد و چهار ضربه و تا نود و نه ضربه در جرائم منافی عفت
 - محرومیت از حقوق اجتماعی بیش از شش ماه تا پنج سال
 - انتشار حکم قطعی در رسانه ها
 - ممنوعیت از یک یا چند فعالیت شغلی یا اجتماعی برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
 - ممنوعیت از دعوت عمومی برای افزایش سرمایه برای اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
 - ممنوعیت از اصدار برخی از اسناد تجاری توسط اشخاص حقوقی حداکثر تا مدت پنج سال
- ۵۴- تبصره ۱۵ به موجب ماده ۴ قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ الحاق گردیده است.

مقررات مربوطه، اسامی متعهدین و مستنکفین به همراه میزان و محل تعهد باشد.

از قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۰۷/۲۴

ماده ۲۷- به ازای هر فرزند شش ماه از تعهدات موضوع «قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان» از مادران مشمول این قانون کسر می‌گردد. بانوان متأهل دارای فرزند می‌توانند تعهدات خود را در محل سکونت خانواده بگذرانند. مادران باردار و مادران دارای فرزند زیر دو سال، می‌توانند طی دوره بارداری و تا دو سالگی فرزند، آغاز طرح خود را به تعویق بیاورند.

فصل دوم: مقررات

آئین نامه اجرائی تبصره ماده ۷ موضوع لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۹/۰۳/۱۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی ۵۵

شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران در جلسه مورخ ۵۹/۳/۱۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۱۷۱۹ / مورخ ۵۹/۳/۶ وزارت فرهنگ و آموزش عالی*، آئین نامه اجرائی تبصره ماده هفت موضوع لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۵۹/۷/۲۶ را به شرح زیر تصویب نمودند.

ماده ۱- دانشجویان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و هنرجویان مؤسسات آموزش عالی هنری که از تحصیلات رایگان موضوع قانون اصلاح ماده ۷ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی استفاده میکنند مکلفند برابر مدت تحصیل رایگان خود در ایران خدمت نمایند.

تبصره ۱- دانشجویان و هنرجویان مذکور در این ماده که مایل به استفاده از تحصیلات رایگان نیستند باید شهریه و هزینه تحصیلی اعلام شده از طرف وزارت فرهنگ و آموزش عالی را هنگام ثبت نام به محل تحصیل خود بپردازند.

تبصره ۲- شهریه دانشجویان و هنرجویان مشمول تحصیلات رایگان در هر دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی پس از بازرسی وزارت فرهنگ و آموزش عالی* تعیین و پرداخت خواهد شد و افزایش یا کاهش آن نیز با وزارت مذکور خواهد بود.

تبصره ۳- مدت خدمت وظیفه عمومی یا خدمت در بیمارستانها جهت کار و رزی در رشته های پزشکی (دوره انترنی) و نیز دوره تخصصی پزشکی در داخل کشور بعد از تحصیلات موضوع ماده ۷ قانون فوق جزء خدمت مذکور در ماده یک این آئین نامه محسوب میشود.

ماده ۲- دانش‌آموختگانی که از آموزش رایگان استفاده کرده اند چنانچه طبق مقررات آموزشی جهت تکمیل تحصیلات در دوره های بالاتر در کشور پذیرفته شوند خدمت مربوط به آموزش رایگان خود را پس از خاتمه تحصیلات انجام خواهد داد.

ماده ۳- دانش‌آموختگان دوره های دانشگاهی مشمول ماده ۷ قانون فوق قبل از

انجام خدمت مذکور در قانون با رعایت کلیه مقررات مربوط و ضوابطی که توسط وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین شده است می توانند برای ادامه تحصیلات بالاتر به خارج از کشور عزیمت نمایند و خدمت مربوط به آموزش رایگان را بعد از اتمام تحصیلات در خارج و مراجعت به ایران انجام دهند.

ماده ۴ - هریک از دانشجویان و هنرجویان مشمول ماده هفت قانون مذکور در صورتیکه تمام یا قسمتی از خدمت مذکور در ماده یک این آئین نامه را انجام ندهند باید هزینه تحصیلات خود اعم از شهریه و کمکهای دریافتی به طور کامل یا به تناسب عدم انجام خدمت نقداً از طریق وزارت فرهنگ و آموزش عالی* به دولت بپردازند.

تبصره - هزینه های تحصیلی هر دانشجو یا دانش آموخته اعم از شهریه یا مابه التفاوت شهریه و کمکهای دریافتی که دانشجو یا دانش آموخته در صورت استنکاف از انجام تمام یا قسمتی از خدمت مذکور ماده یک آئین نامه مکلف به پرداخت آن خواهد بود بوسیله وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین و دریافت خواهد شد .

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۷۰/۰۵/۳۰)^{۵۶} پرداخت هزینه های تحصیلی موضوع این ماده در موارد خاص حسب مورد به تشخیص وزیر فرهنگ و آموزش عالی* و وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به صورت تقسیط امکان پذیر خواهد بود.

ماده ۵ - در صورتیکه دانشجو یا هنرجوی مشمول ماده ۴ این آئین نامه مستخدم یکی از وزارتخانه ها یا مؤسسات و شرکتهای دولتی یا شهرداریها باشد و از طرف مؤسسه متبوع خود منحصراً برای ادامه تحصیلات بدون انجام خدمات اداری موظف خود مأمور شده باشد در صورت استنکاف از انجام خدمت مذکور در ماده یک آئین نامه برابر تعهد باید و جوه مذکور در ماده ۴ آئین نامه را پرداخت کند و نسبت به حقوق و مزایای دریافتی ایام تحصیل از محل خدمت خود برابر قانون و مقررات با او رفتار خواهد شد.

ماده ۶ - در تمام موارد فوق هیچگونه مدرک تحصیلی یا ریز نمرات یا گواهینامه فراغ از تحصیل از طرف دانشگاهها و یا مؤسسات آموزشی عالی به مشمولین مواد اصلاحی هفت و هشت قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی قبل از پایان

۵۶ - تبصره ۲ ماده ۴ به موجب تصویبنامه راجع به الحاق تبصره ۲ به ماده ۴ آئیننامه اجرائی تبصره ماده ۷ قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۷۰/۰۵/۳۰ هیئت وزیران با شماره ابلاغ ۳۴۸۶/ت ۲۳۵ هـ، الحاق گردیده است.

خدمت مذکور در ماده یک این آئین نامه یا پرداخت مخارج تحصیلات و کمکهای دریافتی موضوع این آئین نامه تسلیم نخواهد شد لکن به دانش آموختگان بهره مند از تحصیلات رایگان از طرف محل تحصیل گواهی موقت فراغ از تحصیل که فقط دارای ارزش استخدامی در ایران اعطاء خواهد شد تا براساس آن وزارتخانه و یا مؤسسه دولتی یا غیردولتی که مایل به استخدام آنان است بکار اشتغال و رزند.

ماده ۷- دانش آموختگان بهره مند از تحصیلات رایگان چنانچه مستخدم رسمی وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی باشند و قبل از انجام تعهد خدمت مربوط بازنشسته شوند مشمول مقررات مربوط به ماده ۶ این آئین نامه نخواهند بود.

ماده ۸- دانش آموختگان بهره مند از تحصیلات رایگان جزء کادر ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی از شمول مقررات مربوط به ماده ۶ این آئین نامه مستثنی خواهند بود.

ماده ۹- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی با اعلام وزارت فرهنگ و آموزش عالی* دائر به پرداخت هزینه های تحصیلی و کمکهای دریافتی یا انجام خدمت مقرر در قانون توسط دانش آموختگان یا دانشجویان بهره مند از تحصیلات رایگان مجاز به تسلیم اصل مدرک تحصیلی آنان میباشد.

ماده ۱۰- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در هر نیمسال تحصیلی باید فهرست اسامی و مشخصات کامل سجلی و تحصیلی دانش آموختگان و بهره مند از تحصیلات رایگان را حداکثر یکماه پس از فراغ از تحصیل به تفکیک رشته تحصیلی و ترتیب و میانگین کل نمرات و مدت تعهد و نشانی دقیق دانش آموختگان به وزارت فرهنگ و آموزش عالی ارسال نمایند تا به سازمان امور اداری و استخدامی کشور فرستاده شود.

ماده ۱۱- دانش آموختگان بهره مند از تحصیلات رایگان به منظور اشتغال در بخش دولتی که نیاز به وجود آنان دارند باید مانند سایر داوطلبان استخدام در امتحانات و مسابقات استخدامی رسمی طبق قانون استخدام کشور شرکت نموده و بکار اشتغال و رزند. تبصره - در مواردیکه وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی نتوانند نیازهای خود را از طریق انتشار آگهی استخدامی و جلب داوطلبان مورد نیاز برطرف نمایند.

سازمان امور اداری و استخدامی کشور از طریق تهیه و ارسال فهرست اسامی و مشخصات دانش آموختگان مورد نیاز به وزارتخانه ها و مؤسسات دولتی نسبت به معرفی و اجدین شرایط و رفع نیاز اینگونه مؤسسات اقدام نموده و مراتب را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی اعلام خواهند نمود.

اینگونه دانش آموختگان مکلفند براساس تعهدات خدمت خود در وزارتخانه یا مؤسسه دولتی مورد نظر به کار اشتغال ورزند.

ماده ۱۲ - چنانچه ظرف شش ماه پس از فراغت از تحصیل دانش آموختگان بهره مند از تحصیلات رایگان امکان اشتغال برای آنان از طریق شرکت در امتحانات و مسابقات استخدامی موضوع ماده ۱۱ این آئین نامه و تبصره ۱ آن بنا به گواهی سازمان امور اداری و استخدامی کشور فراهم نگردد، فهرست اسامی و مشخصات آنان جهت اشتغال در بخش غیردولتی از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور به وزارت کار و امور اجتماعی ارسال میگردد چنانچه پس از ۶ ماه وزارت کار و امور اجتماعی نیز عدم امکان کاریابی برای دانش آموختگان را در بخش غیردولتی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی اعلام نماید تعهد خدمت اینگونه دانش آموختگان لغو شده اعلام میگردد.

تبصره - مفاد ماده ۱۲ در مورد مشمولین خدمت و وظیفه عمومی پس از پایان خدمت و وظیفه عمومی قابل اجرا خواهد بود.

ماده ۱۳ - مشمولان ماده ۷ اصلاح قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی در صورتیکه بخواهند قبل از پایان خدمت مذکور در ماده یک آئین نامه و یا بدون پرداخت هزینه های تحصیلی و کمکه های دریافتی جهت ادامه تحصیلات و یا بطور موقت به خارج عزیمت نمایند باید با تنظیم تعهدنامه رسمی و ضمانت شخصی دیگری یا سپردن وثیقه ملکی یا ضمانت بانکی با توجه به ضوابطی که وزارت فرهنگ و آموزش عالی مقرر بدارد تعهد نمایند پس از انقضای مدت لازم که در مورد تعیین و تشخیص آن با وزارت فرهنگ و آموزش عالی* خواهد بود جهت انجام خدمت به ایران مراجعت کند، در صورت عدم مراجعت در تاریخ انقضای مدت مذکور وزارت فرهنگ و آموزش عالی مطالبات دولت را از محل وثیقه یا ضامن وصول خواهد کرد.

ماده ۱۴ - دانشجویان و هنرجویانی که قبل از فراغت از تحصیل از دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی ترک تحصیل کنند و یا اخراج شوند، در صورتیکه از تحصیلات رایگان استفاده کرده باشند از لحاظ انجام خدمت در ایران یا استرداد هزینه های تحصیلی و کمک دریافتی و سایر موارد شمول این آئین نامه خواهد بود.

ماده ۱۵ - از تاریخ تصویب این آئین نامه اجرائی موضوع ماده هشت قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی مصوب خردادماه ۱۳۵۴ لغو میگردد.

آئین نامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۵/۰۹/۲۳ با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۶۹۳۲۶، تاریخ ابلاغ ۱۳۶۵/۰۹/۳۰)

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۶۵/۹/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۶۱۳۱ مورخ ۱۳۶۵/۹/۱۷ وزارت خانه های بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی - فرهنگ و آموزش عالی* - دفاع و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آئین نامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور را به شرح زیر تصویب نمودند.

ماده ۱ - افرادی که در اجرای قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ (که در این آئین نامه قانون نامیده میشود) بعنوان عضو هیئت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور بکارگمارده خواهند شد و یا برای کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل خواهند داد موظف میباشند در مهلت مقرر در تبصره ۱ ماده ۳۴ قانون خدمت وظیفه عمومی و ماده ۱۴ آئیننامه اجرائی بخش معافیت تحصیلی قانون خدمت وظیفه عمومی (برای فارغ التحصیلان داخل کشور حداکثر ظرف ۶ ماه از تاریخ فراغت از تحصیل) خود را به حوزه وظیفه مربوطه معرفی تا دفترچه آماده به خدمت بدون مهر غیبت اخذ نمایند.

تبصره - برای رزیدنت هائی که با استفاده از این قانون دوره تخصصی را طی می کنند و فارغ التحصیل میشوند کسب موافقت مجدد شورای عالی دفاع لازم نیست و

دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در صورت نیاز میتوانند براساس ماده ۳ قانون آنها را به استخدام خود درآورند.

ماده ۲ - فارغ التحصیلان داخل و خارج کشور مشمول این قانون حداکثر ظرف یکسال از تاریخ فراغت از تحصیل میباید به عنوان عضو هیئت علمی جذب یکی از دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور گردیده و یا جهت کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی ادامه تحصیل دهند. تبصره - فارغ التحصیلان لیسانس و فوق لیسانس و دکتری مشمول داخل کشور به منظور جذب شدن در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور از شمول مقررات ماده ۱۴ آئین نامه اجرائی بخش معافیت تحصیلی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۶۳/۰۷/۲۹ مستثنی میگردند.

ماده ۳ - در صورتی که ظرف مدت مندرج در ماده ۲ بکارگیری اعضای هیأت علمی انجام نشود و یا جهت کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی پذیرفته نگردند این قبیل فارغ التحصیلان موظف می باشند خدمت دوره ضرورت خود را برابر مقررات خدمت وظیفه عمومی و آیین نامه های اجرایی آن مانند سایر مشمولان فارغ التحصیل انجام دهند.

ماده ۴ - وزارتین فرهنگ و آموزش عالی* و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صورت اسامی (متضمن مشخصات کامل، نشانی، رشته تحصیلی و تاریخ فراغت از تحصیل) آن تعداد از افرادی را که در اجرای قانون به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور بکار گمارده میشوند و یا در اجرای ماده ۲ قانون برای کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور ادامه تحصیل خواهند داد برای تعیین وضعیت خدمتی به اداره وظیفه عمومی ارسال و اداره مذکور مکلف است حداکثر ظرف مدت ۱۵ روز بررسیهای لازم معمول و نتیجه را به وزارتخانه های مذکور اعلام دارد.

ماده ۵ - اداره وظیفه عمومی همزمان با اعلام نتایج بررسی مربوطه درباره افراد مذکور در ماده ۴ به وزارتخانه های ذیربط آمار کلیه فارغ التحصیلان بلامانع جهت اعزام

بخدمت دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی که بحوزه های وظیفه عمومی مراجعه و دفترچه آماده بخدمت اخذ نموده اند به تفکیک رشته های گروه پزشکی و لیسانس به بالا و به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال نماید.

ماده ۶ - پس از وصول نظریه اداره وظیفه عمومی هر یک از وزارتخانه های فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی صورت اسامی منتخبین عضویت در هیئت علمی و همچنین کسانیکه در اجرای ماده ۲ قانون برای کسب تخصص در یکی از رشته های مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور ادامه تحصیل خواهد داد بترتیب اولویت به انضمام آمار کلیه فارغ التحصیلان همان سال با تعیین مقاطع و رشته های تحصیلی مربوطه را (فقط جهت اجرای مقررات ماده ۲ قانون) به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال خواهد نمود.

ماده ۷ - ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) براساس آمار فارغ التحصیلان دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی* واصله اداره وظیفه عمومی و صورت اسامی واصله از وزارتین فرهنگ و آموزش عالی* و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نیازمندیهای سازمانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران به فارغ التحصیلان هر یک از رشته های تحصیلی ، مراتب را ضمن هماهنگی با مبادی ذربط تجزیه و تحلیل قرار داده و گزارش نهائی را حداقل مدت زمان ممکن تهیه و جهت اتخاذ تصمیم به شورای عالی دفاع تقدیم مینماید.

تبصره - چنانچه اداره وظیفه عمومی یا ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران ظرف مهلت های مقرر در مواد ۴ و ۷ این آئین نامه مبادرت به پاسخ ننماید این امر بعنوان موافقت آنان با پیشنهادات وزارتین فرهنگ و آموزش عالی* و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تلقی خواهد شد و هر یک از وزارت خانه های مذکور رأساً با ذکر این مطلب موضوع را به شورای عالی دفاع جهت اخذ تصمیم نهائی منعکس خواهد نمود.

ماده ۸ - مدت آموزش نظامی داوطلبان کار در هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مشمول این آئین نامه، حداکثر ۸ هفته برای رشته های گروه پزشکی و ۱۲ هفته برای رشته های غیر گروه پزشکی تعیین میگردد که بصورت

پیوسته در یک تابستان در یکی از مراکز آموزشی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی بمورد اجراء گذاشته خواهد شد مگر اینکه به تشخیص کمیسیون با شرکت وزراء یا نمایندگان فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و نمایندگان شورایی عالی دفاع و ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران و سپاه پاسداران انقلاب اسلامی آموزش نظامی آنان قبل از شروع بخدمت به عللی امکان پذیر نباشد که در اینصورت آموزش یاد شده در اولین تابستان پایان سال تحصیلی دانشگاه ها انجام خواهد شد.

تبصره ۱- در صورتیکه سپاه پاسداران انقلاب اسلامی به نحوی قادر، به اجرای آموزش نظامی نباشد با هماهنگی قبلی ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران آموزش این قبیل مشمولان توسط نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران بمورد اجراء گذاشته خواهد شد.

تبصره ۲- برنامه تفصیلی آموزش نظامی (مقدماتی و تخصصی) داوطلبان عضویت در کادر هیئت علمی حسب مورد توسط سپاه پاسداران انقلاب اسلامی و نیروی زمینی ارتش جمهوری اسلامی ایران تهیه خواهد شد.

ماده ۹- کلیه افرادی که به عنوان عضو هیئت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور پذیرفته میشوند موظفند بین سه تا چهار سال خدمت نمایند.

تبصره ۱- مدت خدمت دوره ضرورت اعضای هیئت علمی از تاریخ شروع دوره آموزشی در مراکز آموزش نظامی محاسبه میگردد.

تبصره ۲- در صورتیکه تاریخ شروع آموزش نظامی داوطلبان عضویت در کادر هیئت علمی بعد از تاریخ مندرج در دفترچه آماده بخدمت باشد فرد داوطلب ضمن اخذ گواهی از وزارت خانه ذیربط جهت تخصیص تاریخ اعزام به حوزه صادرکننده دفترچه آماده بخدمت مراجعه مینماید.

ماده ۱۰- فارغ التحصیلان موضوع قانون در زمان اشتغال در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور میتوانند در ساعات فراغت با توجه به مقررات جاری دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی در مراکزی که به وسیله دانشگاه مربوطه تعیین می شود فعالیت نمایند

ماده ۱۱- حقوق و مزایای اعضای هیئت علمی در طول خدمت دوره ضرورت از اعتبار دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور پرداخت خواهد شد.

تبصره- (اصلاحی ۱۳۷۰/۱۲/۰۴)^{۵۷} میزان حقوق و مزایای این دسته از اعضای هیأت علمی پس از طی خدمت نظام وظیفه، معادل سایر اعضای هیأت علمی هم طراز باشد.

ماده ۱۲- دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور موظفند موارد غیبت و یا هرگونه تخلف دیگر مشمولین شاغل را در زمان خدمت دوره ضرورت از طریق وزارت خانه ذیربط به قرارگاه ستاد نیروی آموزش دهنده اعلام نمایند.

ماده ۱۳- رشته های مورد نیاز و ظرفیت پذیرش در هر رشته با پیشنهاد دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی و تصویب نهائی دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی تأمین میشود.

تبصره- فهرست مراکز آموزش دهنده رشته های مورد نظر باید قبلاً بنحو مقتضی به اطلاع فارغ التحصیلان برسد.

ماده ۱۴- استخدام اعضای هیئت علمی از طریق قانون نحوه تأمین هیئت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بعد از پایان خدمت دوره ضرورت به صورت رسمی آزمایشی بلامانع می باشد.

ماده ۱۵- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اسامی آندسته از دستیاران مشمول خدمت دوره ضرورت را که براساس آئین نامه مصوب دستگیری در امتحانات هر دوره موفق به احراز صلاحیت علمی و اخلاقی میشوند بر مبنای درصد فارغ التحصیلان مورد تصویب شورای عالی دفاع برای همان سال تحصیلی جهت اخذ مجوز به ستاد مشترک ارتش جمهوری اسلامی ایران (اداره یکم) ارسال میدارد تا براساس مقررات ماده ۷ این آئین نامه اقدامات بعدی را بعمل آورد.

تبصره- برای داوطلبان رشته های هوشبری و علوم پایه پزشکی مقررات بالا ملحوظ نخواهد شد.

ماده ۱۶- کسانیکه با استفاده از مقررات قانون نحوه تأمین هیئت علمی مورد نیاز در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی بکار گرفته شوند و یا به تحصیل ادامه دهند مکلفند کلیه ضوابط و مقررات مصوب آموزش عالی مربوط بخود را رعایت نمایند.

ماده ۱۷- (اصلاحی ۱۳۶۹/۱۲/۱۲)^{۵۸} خروج از کشور برای کلیه اعضای هیأت علمی و

۵۷ - تبصره ماده ۱۱ ابتدا به موجب تصویبنامه راجع به الحاق یک تبصره به ذیل ماده ۱۱ آئیننامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۸/۰۸/۰۳ الحاق گردیده است سپس به موجب تغییر عبارتی در تبصره ماده ۱۱ آئین نامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۷۰/۱۲/۰۴ اصلاح گردیده است.

۵۸ - ماده ۱۷ به موجب تصویبنامه راجع به اصلاح ماده ۱۷ آئیننامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۹/۱۲/۱۲ اصلاح گردیده است.

دستیاران موضوع قانون در غیر از موارد حج و بیماری صعب العلاج و سالانه حداکثر به مدت یکماه برای شرکت در مجامع علمی و سمینارها، ممنوع می باشد.

تبصره - (الحاقی ۱۳۶۸/۰۲/۱۳)^{۵۹} آن دسته از مشمولین این قانون چنانچه بتوانند مقالات علمی و پژوهشی مناسب تهیه و آن را به مجامع علمی بین المللی ارائه دهند در صورت پذیرش مقالات مذکور در مجامع موصوف میتوانند با سپردن وثیقه ملکی یا نقدی که نوع و میزان آن حسب مورد به وسیله وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و بهداشت درمان و آموزش پزشکی تعیین خواهد شد از کشور خارج شوند.

ماده ۱۸ - در صورتیکه داوطلبان موضوع این آئین نامه پس از شروع بکار در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به نحوی از انحاء از مواد مندرج در این آئین نامه تخلف نمایند و تخلف مذکور پس از طی آموزش نظامی باشد متخلف بقیه خدمت دوره ضرورت را در نیروی آموزش دهنده طی خواهد نمود. چنانچه متخلف دوره آموزش نظامی را طی ننموده باشد مانند سایر مشمولان مشابه از طریق اداره وظیفه عمومی در صورت بلامانع بودن به خدمت اعزام خواهد شد.

ماده ۱۹ - گواهی انجام خدمت دوره ضرورت مربوط به پرسنل مذکور که حسب مورد به تأیید وزارتین فرهنگ و آموزش عالی و یا بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد به قرارگاه ستاد نیروی آموزش دهنده ارسال و قرارگاه مذکور کارت پایان خدمت دوره ضرورت را برابر مقررات صادر و به وزارتخانه ذیربط ارسال خواهد نمود.

آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۰۶/۲۵
با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۶۸۰۷/ت/۱۶۷۹۲هـ، تاریخ ابلاغ ۱۳۷۵/۰۶/۲۶)

هیات وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۶/۲۵ بنا به پیشنهاد ۲۸۸۷ مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۸ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد ماده (۱۶) قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان - مصوب ۱۳۷۵ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود.

۵۹- تبصره ماده ۱۷ به موجب تصویبنامه راجع به الحاق یک تبصره به ذیل ماده ۱۷ آئیننامه اجرائی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۸/۰۲/۱۳ الحاق گردیده است.

ماده ۱ - (اصلاحی ۱۳۷۹/۰۳/۱۸) مضمون قانون عبارتند از:

الف - گروه پزشکی شامل پزشک ، دندانپزشک ، داروساز ، دکترای علوم آزمایشگاهی و متخصصان رشته های مذکور .

ب - گروه پیراپزشکی و رشته های وابسته شامل فارغ التحصیلان کاردانی و بالاتر در رشته های مامایی، پرستاری، علوم آزمایشگاهی، تکنولوژی پزشکی، رادیولوژی، رشته های مختلف توانبخشی، امور دارویی، رشته های مختلف بهداشتی، اطاق عمل، هوشبری، تغذیه، شنوایی-سنجی، بینایی-سنجی، ضبط آمار و مدارک پزشکی، رشته های مربوط به علوم پایه پزشکی، آمار زیستی، خدمات اجتماعی و مددکاری و روانشناسی بالینی و فارغ التحصیلان رادیوتراپی، رشته پروتز دندان .

ماده ۲ - مناطق مورد نیاز ماده (۱) قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان - مصوب ۱۳۷۵- (که از این پس قانون نامیده می شود) و رشته های مربوط، همچنین گروه های مازاد بر نیاز، در ابتدای هر سال توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و اعلام خواهد شد.

ماده ۳ - توزیع فارغ التحصیلان گروه های پزشکی و پیراپزشکی در مناطق مورد نیاز با اولویت مناطق محروم با نظر کمیسیونی است که اعضای آن توسط وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تعیین می شود.

ماده ۴ - کاردانه های مبارزه با بیماریها و بهداشت خانواده و بهداشتکار دهان و دندان براساس قانون مربوط ، انجام وظیفه خواهند کرد.

ماده ۵ - در مورد بانوان مشمول قانون، ملاک احراز ازدواج و تاریخ آن، مندرج شناسنامه زوجین است.

ماده ۶ - مراجع صدور گواهی پایان خدمات مضمون قانون ، توسط وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی تعیین خواهد شد.

ماده ۷ - با مضمون بیمار طبق نظر شورای عالی پزشکی وزارت بهداشت، درمان و

۶۰- ماده ۱ ابتدا به موجب اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۰۱ اصلاح گردیده و "عنوان فارغ التحصیلان رادیوتراپی" به بند (ب) ماده (۱) اضافه گردیده ، سپس به موجب اصلاحیه آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۸/۱۲/۰۱ اصلاح گردیده و عنوان "فارغ التحصیلان رادیوتراپی" نیز به بند (ب) ماده (۱) اضافه گردیده است.

آموزش پزشکی رفتار خواهد شد.

ماده ۸ - در جهت اعمال ضوابط ماده (۴) قانون، مراکز آموزشی موظفند تاریخ فراغت از تحصیل دانشجویان را به اداره کل فارغ التحصیلان اعلام کرده، مراتب را به نحو مقتضی به اطلاع آنها برسانند.

ماده ۹ - خدمات بانوان متأهل فارغ التحصیل بعد از تاریخ ۱۳۶۰/۳/۴ که به تبعیت از همسر وبا کسب پروانه خاص یا مجوز از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی یا بهداری در مناطق غیرمجاز انجام وظیفه کرده اند قابل محاسبه می باشد.

ماده ۱۰ - ملاک احراز استخدام رسمی معرفی نامه دستگاه ذی ربط و آخرین حکم استخدامی رسمی کارمند است.

تبصره - این قبیل مستخدمان رسمی دولت، در صورتی می توانند از تسهیلات پیش بینی شده در قانون استفاده کنند که دارای مراکز بهداشتی و درمانی مجاز باشند.

ماده ۱۱ - در اجرای ماده (۲) قانون، مرجع صدور گواهی برای خانواده شهدا، بنیاد شهید انقلاب اسلامی مرکز، برای جانبازان، بنیاد جانبازان انقلاب اسلامی مرکز، برای آزادگان، ستاد رسیدگی به امور آزادگان مرکز، برای مفقودالائرها حسب مورد توسط مقامات مجاز نیروهای مسلح که امضای آنها معرفی شده است و برای تک اولاد خانواده، گواهی ثبت احوال محل می باشد.

ماده ۱۲ - دستیارانی که به استناد ضوابط قانونی متعهد خدمت می شوند با انجام تعهدات قانونی مجاز به دریافت گواهی پایانی و پروانه دایم خواهند بود.

ماده ۱۳ - در مورد اعمال ضرایب مناطق محروم، جداول موضوع تصویبنامه شماره

۸۴۷۷/ت/۱۴۷۳۲ هـ مورخ ۱۳۷۴/۷/۱۰ ملاک عمل خواهد بود.^{۶۱}

۶۱-تصویبنامه شماره ۸۴۷۷/ت/۱۴۷۳۲ هـ مورخ ۱۳۷۴/۰۷/۱۰ که به استناد تبصره ۱ ماده یک قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۳۰ تصویب شده بود در حال حاضر فاقد اعتبار است زیرا قانون یاد شده که تصویبنامه مستند به آن است، آزمایشی بوده و پس از پایان دوره تمدید اعتبار نشده است. یادآور میشود آخرین تصویبنامه در خصوص تعیین ضریب محرومیت نقاط محل خدمت مشمولان قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان در تاریخ ۱۳۸۱/۱۱/۰۲ به تصویب رسیده است که متن آن را میتوانید در صفحات بعدی ملاحظه نمایید.

**آیین نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت مصوب ۱۳۷۶/۰۱/۲۰
با اصلاحات و الحاقات بعدی (شماره ابلاغ ۵۱۵۹۱/ت/۱۷۸۱۰هـ، تاریخ ابلاغ
۱۳۷۶/۰۱/۲۶)**

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۶/۱/۲۰ بنا به پیشنهاد شماره ۱۳۳۸۶ مورخ ۱۲/۱۱/۱۳۷۵ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد ماده (۶) قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت - مصوب ۱۳۷۵ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود.

ماده ۱ - (اصلاحی ۱۳۸۵/۰۴/۲۸) ۶۲ از تاریخ تصویب قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت مصوب ۱۳۷۵ - که در این آیین نامه به اختصار قانون نامیده می شود - مشمولان خدمت وظیفه عمومی که در یکی از رشته های زیر در داخل یا خارج از کشور فارغ التحصیل می شوند مشمول قانون و این آیین نامه هستند.

الف - رشته های پزشکی، دندانپزشکی، داروسازی، علوم آزمایشگاهی و تخصصهای وابسته.
ب - رشته های پیراپزشکی و وابسته پزشکی شامل: بهداشت عمومی، اپیدمیولوژی، آموزش بهداشت، مدیریت بهداشتی درمانی، بهداشت حرفه ای و صنعتی، بهداشت محیط، تغذیه و صنایع غذایی، آمار بهداشتی و حیاتی، ضبط آمار و مدارک پزشکی، علوم آزمایشگاهی، قارچ شناسی، انگل شناسی، حشره شناسی پزشکی و ناقلین، میکروبیولوژی پزشکی، خون شناسی و انتقال خون، پرستاری، هوشبری، اطاق عمل، فیزیوتراپی، شنوایی سنجی، بینایی سنجی، گفتار درمانی، تکنولوژی پزشکی، مبارزه با بیماریها و بهیار، فوریتهای پزشکی.

ماده ۲ - کمیسیون موضوع تبصره (۱) ماده (۱) قانون در نیمه اول شهریور و نیمه اول اسفند هر سال به دعوت ستاد کل نیروهای مسلح در محل آن ستاد تشکیل و با رعایت حفظ آمادگی رزمی نیروهای مسلح، سهمیه پیام آوران بهداشت را تعیین می کند. نتیجه تصمیم گیری حداکثر ظرف دو هفته توسط ستاد کل نیروهای مسلح به دستگاههای ذی ربط و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می شود.

۶۲- ماده ۱ به موجب تصویب نامه در خصوص افزودن رشته فوریتهای پزشکی به فهرست رشته های موضوع بند « ب » ماده (۱) آیین نامه اجرایی قانون نحوه تشکیل پیام آوران بهداشت مصوب ۱۳۸۵/۰۴/۲۸ اصلاح گردیده است.

ماده ۳- در اجرای تبصره (۲) ماده (۱) قانون، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در چهارچوب سهمیه تعیین شده از بین مشمولان خدمت وظیفه عمومی که دارای دفترچه آماده به خدمت هستند برای نقاط مجاز تصریح شده در قانون، ثبت نام به عمل آورده و حداکثر ظرف (۷۲) ساعت قبل از روز تعیین سهمیه، فهرست مربوط را به ستاد کل نیروهای مسلح ارائه می کند. ستاد کل نیروهای مسلح فهرست یاد شده را جزو سهمیه وزارت مذکور منظور کرده و کسری سهمیه را طبق ضوابط جاری معرفی می کند.

ماده ۴- دانشگاههای علوم پزشکی می توانند امکانات زیست، پوشاک و خوراک مناسب را در محل خدمت و وسیله ایاب و ذهاب یا هزینه آن را (در هنگام اعزام مشمولان به مرخصی استحقاقی) براساس ضوابط ستاد کل نیروهای مسلح، برای مشمولان این آیین نامه فراهم کنند.

ماده ۵- مشمولان این آیین نامه در یکی از مراکز آموزش نظامی که توسط ستاد کل نیروهای مسلح تعیین می شود دوره آموزش نظامی را طی می کنند.

تبصره ۱- وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح موظف است هر سال اعتبارات لازم برای آموزش افراد یادشده را تأمین کرده و در اختیار سازمان آموزش دهنده قرار دهد.

تبصره ۲- سازمان آموزش دهنده موظف است مشمولان آموزش دیده را پس از پایان دوره آموزش نظامی به منظور ادامه خدمت دوره ضرورت، به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی کند.

ماده ۶- دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی موظفند موارد تخلف مشمولان این آیین نامه را براساس آیین نامه انضباطی نیروهای مسلح به سازمان ذیربط اعلام کنند.

سازمان مربوط موظف است حداکثر ظرف دو ماه نتیجه رسیدگی و اقدام لازم را به دانشگاه محل خدمت اعلام کند.

تبصره - در صورتی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نتواند از افراد مشمول این آیین نامه استفاده کند موظف است با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح در خصوص بازگرداندن افراد یاد شده به سازمان مربوط اقدام کند.

ماده ۷- مشمولان این آیین نامه در دوران خدمت در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان مأمور از نیروهای مسلح و با حفظ وضعیت نظامی انجام وظیفه می کنند. تبصره - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با هماهنگی ستاد کل نیروهای مسلح دفترچه مرخصی برای افراد یاد شده تهیه می کند.

ماده ۸- حقوق و مزایای مشمولان این آیین نامه در ساعات موظف اداری طبق جدولی است که از سوی ستاد کل نیروهای مسلح تهیه و به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ابلاغ می شود.

تبصره ۱- مشمولان این آیین نامه از کلیه مزایایی که برای مشمولان وظیفه عمومی مطابق قانون در نظر گرفته شده یا بشود بهره مند می شوند.

تبصره ۲- مشمولان این آیین نامه موظفند به صورت تمام وقت و بدون کار انتفاعی خصوصی خدمت کنند اما با دو نوبت کار موظف، علاوه بر حقوق و مزایای خدمت وظیفه عمومی مجاز به استفاده از اضافه کاری هستند.

تبصره ۳- مبنای محاسبه فوق العاده اضافه کار ساعتی، پایه حقوق و مزایای کارکنان هم تراز به لحاظ مدرک تحصیلی در بدو استخدام رسمی براساس قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت است.

تبصره ۴- مشمولان این آیین نامه که به طور تمام وقت و با استفاده از امکانات اسکان خدمت می کنند از دیگر مزایای موضوع قانون استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت که به افراد مشابه آنها تعلق می گیرد برخوردار می شوند.

تبصره ۵- کسور قانونی مقرر در قوانین نیروهای مسلح، براساس حقوق وظیفه مشمولان موضوع این آیین نامه کسر و همراه با سهم دولت - که از محل بودجه دستگاه محل خدمت تأمین می شود - در پایان هر ماه به حسابهای مربوط در صندوقهای بانکشستگی و بیمه نیروهای مسلح واریز می شود.

ماده ۹- مشمولان این آیین نامه از نظر بیمه عمر و حوادث مشمول قوانین و مقررات مربوط به کارمندان دولت و از نظر بیمه خدمات درمانی مشمول قانون بیمه همگانی خدمات درمانی کشور مصوب ۱۳۷۳- و ضوابط مشمولان قانون وظیفه عمومی

مندرج در قانون یاد شده هستند.

تبصره - سازمان برنامه و بودجه موظف است سهم سرانه بیمه درمانی مشمولان این آیین نامه را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت کند.

ماده ۱۰ - در اجرای تبصره ماده (۳) قانون، مرجع رسیدگی به تخلفات خدمتی پزشکی مشمولان این آیین نامه سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران است.

ماده ۱۱ - دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی موظفند مشمولان این آیین نامه را در پایان دوره، برای دریافت کارت پایان خدمت به سازمان مربوط معرفی و رونوشت آن را به مرکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام آوران بهداشت ارسال کنند.

ماده ۱۲ - انجام امور اجرایی قانون و این آیین نامه در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با مراکز تأمین و توزیع نیروی انسانی و پیام آوران بهداشت است.

تصویب نامه در خصوص تعیین ضریب محرومیت نقاط محل خدمت مشمولات قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۸۱/۱۱/۰۲ (شماره ابلاغ ۳۴۰۹۷/ت/۲۴۲۴۳هـ، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۱/۱۱/۰۸)

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۶۲/ن مورخ ۱۳۷۹/۱۱/۹ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد تبصره (۲) ماده (۱) قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان - مصوب ۱۳۷۵ - تصویب نمود.

ضریب محرومیت نقاط محل خدمت مشمولان قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان به شرح جداول پیوست تعیین می شود.

*****ضرایب کسری از (۵/) میباشند.

*****اعداد (کسره ای) کوچکتر نمایانگر توسعه نیافتگی بیشتر است.

*****مناطق قریب که ضرایب آنها با ضریب سایر توابع هر شهرستان تفاوت دارد، بطور جداگانه در ستون ملاحظات ذکر شده است.

*****ستون تابعیت فقط مشخص کننده تابعیت تقسیماتی آن نقطه ای است که از ضریب توابع شهرستان استثناء شده است .

۱- اردبیل

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۴	بخش هیر	۴,۵	۵	اردبیل	۱
				۳	۴	بیلہ سوار	۲
		۳	نقاط روستایی بخش اصلاندوز	۳,۵	۴	پارس آباد	۳
		۴	بخش مرکزی	۳,۵	۴,۵	خلخال	۴
				۳,۵	۴	کوثر (گیوی)	۵
				۳,۵	۴	گرمی	۶
		۳	نقاط روستایی بخش ارشق	۳,۵	۴,۵	مشکین شهر	۷
		۳	نقاط روستایی بخش مشکین شهر	۴	۴,۵	نمین	۸
		۳,۵	بخش کورائیم	۴	۴,۵	نیر	۹

۲- آذربایجان غربی

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۴	بخش سیلوانه	۵	۵	ارومیه	۱
		۴	بخش صومای بردوست				
				۴	۴,۵	اشنویه	۲
				۳,۵	۴	بوکان	۳
				۳,۵	۴	پیرانشهر	۴
				۳,۵	۴	تکاب	۵
				۳	۳,۵	چالدران	۶
		۴	بخش صفائیه	۴,۵	۴,۵	خوی	۷
		۴	بخش قطور				
				۳	۳,۵	سردشت	۸
				۴	۴,۵	سلماس	۹
		۳,۵	بخش کوهسار	۳,۵	۴	شاهین دژ	۱۰
				۳,۵	۴	ماکو	۱۱
				۴	۴,۵	مهاباد	۱۲

				۴	۴,۵	میاندوآب	۱۳
				۴	۴,۵	نقده	۱۴

۳- آذربایجان شرقی

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۵	۵	آذرشهر	۱
		۳	بخش خاورنا	۳,۵	۳,۵	ارسباران	۲
				۵	۵	اسکو	۳
		۳	بخش هوراند	۳,۵	۴	اهر	۴
	دهستان شبلی	۴,۵	سعیدآباد	۴	۵	بستان آباد	۵
				۴	۴,۵	یناب	۶
				۵	۰	تبریز	۷
				۳,۵	۴	جلفا	۸
				۳,۵	۳,۵	چاراویماق	۹
				۴	۴,۵	سراب	۱۰
				۴	۴,۵	شبستر	۱۱
				۴	۴	عجب شیر	۱۲
				۳	۳,۵	کلیبر	۱۳
				۴	۴,۵	مراغه	۱۴
				۴	۵	مرند	۱۵
				۴	۴,۵	ملکان	۱۶
				۴	۵	میانه	۱۷
	بخش خواجه	۴,۵	نقطه شهری خواجه	۴	۴,۵	هریس	۱۸
				۳,۵	۴	هشترود	۱۹

۴- اصفهان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
	بخش کویرات	۴	ابوزید آباد	۴,۵	۴,۵	اران و بیدگل	۱

				۴	۴,۵	اردستان	۲
		۵	بخش مرکزی	۴,۵	۰	اصفهان	۳
	دهستان زرگان	۴	روستای لای بید	۴,۵	۵	برخورومیمه	۴
				۴,۵	۵	تیران و کروان	۵
				۴,۵	۵	خمینی شهر	۶
		۴	بخش صفائیه	۴	۴,۵	خوانسار	۷
		۴	بخش قطور				
	بخش پادنا	۳	دهستان پادناعلیا	۳,۵	۴	سمیرم	۸
	بخش پادنا	۳	دهستان پادنا وسطی				
				۴,۵	۵	شهرضا	۹
		۳,۵	بخش کوهسار	۳,۵	۴	فریدن	۱۰
	بخش مرکزی	۳	دهستان پیشکوه موگویی	۳,۵	۴	فریدون شهر	۱۱
				۴,۵	۵	فلاورجان	۱۲
				۴,۵	۵	کاشان	۱۳
				۴	۴,۵	گلپایگان	۱۴
	بخش باغ بهادران	۵	نقطه شهری باغ بهادران	۴,۵	۵	لنجان	۱۵ (زرین شهر)
	بخش مرکزی	۵	نقطه شهری چمگران				
	بخش مرکزی	۵	فولادشهر				
	بخش مرکزی	۵	تقطه شهری ورنامخواست				
	بخش مرکزی	۵	تقطه شهری سده				
				۴,۵	۵	مبارکه	۱۶
		۳	بخش خوروبیابانک	۳,۵	۴,۵	نائین	۱۷
در محدوده هری نجف آباد در محدوده شهری گلدشت	بخش مرکزی	۵	امیرآبادویزدانشهر	۴,۵	۵	نجف آباد	۱۸
	بخش مرکزی	۵	قلعه سفید				
				۴	۴,۵	نطنز	۱۹

۵-ایلام

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳,۵	۴	بوشهر	۱
				۳	۳,۵	تنگستان	۲

				۳	۴	دشتستان	۳
				۳	۳,۵	دشتی	۴
				۳	۳,۵	دیر	۵
				۳	۳,۵	دیلم	۶
				۳	۳,۵	کنگان	۷
				۳	۳,۵	گناوه	۸

۷- تهران

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۵	۵	اسلامشهر	۱
		۴,۵ ۴,۵	شریف آباد دهستان فیلیستان	۵	۵	پاکدشت	۲
				۵	۰	تهران	۳
				۴,۵	۵	دماوند	۴
				۴,۵	۵	رباط کریم	۵
				۵	۰	ری	۶
		۴	بخش طالقان	۴,۵	۴,۵	ساوجبلاغ	۷
				۵	۰	شمیرانات	۸
		۴,۵	دهستان اخترآباد	۵	۵	شهریار	۹
		۳,۵ ۳,۵	زرین دشت حصارین	۴	۴,۵	فیروزکوه	۱۰
	بخش مرکزی دهستان ادران بخش اسارا	۴,۵ ۴,۵ ۴,۵ ۴,۵	بخش اشتهارد ماهدهشت سیرا دهستان نسائ	۵	۵	کرج	۱۱
	بخش پیشوا بخش مرکزی	۴,۵ ۴,۵ ۴,۵	دهستان نهائ سوخته جنوبی بخش جواد آباد دهستان بهنائ وسط شمالی	۵	۵	ورامین	۱۲

۸- چهارمحال و بختیاری

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
	بخش مرکزی	۳,۵ ۳	نقطه شهری ناغان بخش میانکوه	۳,۵	۴	اردل	۱
				۳,۵	۴	بروجن	۲
	شهرستان کرد	۴,۵	کلیه نقاط شهری	۴	۴,۵	شهر کرد	۳
				۳,۵	۴	فارسان	۴
	بخش مرکزی	۳ ۳	بخش بازفت دهستان میانکوه موگویی	۳,۵	۳,۵	کوهرنگ	۵

۹- خراسان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳	۳,۵	خواف	۱
		۳ ۳	دهستان میانکوه قازان بیگ	۳,۵	۳,۵	درگز	۲
		۳,۵	بخش جنگل	۴	۴	رشتخوار	۳
	دهستان کاه	۳,۵ ۳,۵ ۳,۵ ۳,۵ ۳,۵	نقاط روستایی بخش جفتای نقاط روستایی بخش جوین نقاط روستایی بخش خوشاب روستای مقیسه نقاط روستایی بخش روداب بخش ششتمد	۴	۴,۵	سبزوار	۴
	بخش مرزداران بخش مرکزی	۳ ۳	دهستان پل خاتون دهستان تجن	۴	۴	سرخس	۵
	بخش سرحد بخش سرحد بخش مرکزی	۳ ۳ ۳	دهستان جبرستان دهستان قوشخانه دهستان سیوکانلو	۴	۴	شیروان	۶
				۳,۵	۴	فردوس	۷
	بخش قلندر آباد بخش مرکزی	۴ ۴	دهستان سفید سنگ دهستان بالابند	۴,۵	۴,۵	فریمان	۸

		۳	بخش زیرکوه	۳,۵	۴	قائنات	۹
	بخش باجگیران بخش فاروج بخش فاروج بخش مرکزی بخش مرکزی	۳,۵ ۳,۵ ۳,۵ ۳,۵ ۳,۵	دهستان دولتخانه دهستان سنگر دهستان شاه جهان دهستان سودلانه دهستان شیرین دره	۴	۴,۵	قوچان	۱۰
	دهستان ششپراز	۳,۵ ۳,۵	روستای سعدالدین نقاط روستایی بخش کوهسرخ	۴	۴	کاشمر	۱۱
	بخش مرکزی	۳,۵ ۳,۵	بخش بجستان دهستان پسکلوت	۴	۴	گناباد	۱۲
				۳,۵	۴	مانه و سملقان	۱۳

۱۰- خوزستان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۳	بخش اروندکنار	۴	۴	آبادان	۱
		۳	بخش جازان	۳,۵	۳,۵	امیدیه	۲
	بخش الوارگر مسیری بخش الوارگ مسیری	۳,۵ ۳	دهستان قیلاب دهستان مارو	۴	۴,۵	اندیمشک	۳
		۴,۵	سایر نقاط شهری شهرستان	۴	۵	اهواز	۴
	بخش مرکزی	۳	دهستان سومین شرقی و غربی	۳,۵	۳,۵	ایذه	۵
				۳,۵	۳,۵	باغ ملک	۶
				۳,۵	۴	بندر ماهشهر	۷
		۳	بخش زیدون	۳,۵	۴	بهبهان	۸
				۳,۵	۴	خرمشهر	۹
		۳	بخش سردشت	۴	۴,۵	دزفول	۱۰
				۳,۵	۴	دشت آزادگان	۱۱
				۳,۵	۴	رامهرمز	۱۲
				۳	۳,۵	شادگان	۱۳
				۳,۵	۴	شوش	۱۴

				۳,۵	۴,۵	شوشتر	۱۵
	بخش اندیکا	۳	دهستان جلو	۳,۵	۳,۵	مسجدسلیمان	۱۶
	بخش اندیکا	۳	دهستان لروکتک				
	بخش لالی	۳	دهستان حتی				
	بخش لالی	۳	دهستان جاستون شهه				

۱۱- زنجان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۴	بخش سلطانیه	۴,۵	۵	ابهر	۱
				۴	۴	ایجرود	۲
		۴	بخش سجاجسروود	۳,۵	۴,۵	خداابنده	۳
				۵	۵	خرمدره	۴
		۴	بخش زنجانرود	۴,۵	۵	زنجان	۵
				۳,۵	۴	طارم	۶
				۳,۵	۴	ماه نشان	۷

۱۲- سمنان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴,۵	۵	دامغان	۱
	دهستان حومه بخش مهدی شهر	۴ ۳,۵	پایگاه هوایی دهستان پشت گوه	۴,۵	۵	سمنان	۲
	بخش بسطام	۴	دهستان کلاته های غربی	۴,۵	۵	شاهرود	۳
	بخش بسطام	۴	نقطه شهری کلاته خبیج				
	بخش بیارجمند	۳,۵	دهستان و نقطه شهری بیارجمند				
	بخش بیارجمند	۳	دهستان خوار توران				
	بخش مرکزی	۳	دهستان طرود				
	بخش میامی	۴	دهستان رضوان				
	دهستان رضوان	۳	حسین آباد کالیپوش				
	بخش میامی	۳	دهستان فرومد				
	بخش میامی	۴	دهستان کلاته های شرقی				
	بخش میامی	۴	دهستان ونقطه شرقی میامی				
	دهستان میامی	۳,۵	عباس آباد				
	بخش میامی	۳	دهستان نردین				
				۴,۵	۵	گرمسار	۴

۱۳- سیستان و بلوچستان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳	۳/۵	ایرانشهر	۱
				۳	۳/۵	چاه بهار	۲
				۳	۴	خاش	۳
	بخش میا نکنگی بخش شهرکی ونارویی بخش پشت آب	۳ ۳ ۳	دهستان قرقری دهستان خواجه احمد دهستان سفید آبه	۳/۵	۴	زابل	۴
	بخش نصرت آباد	۳ ۳	نقاط روستایی بخش میرجاوه دهستان کورین	۳/۵	۴/۵	زاهدان	۵
				۳	۳/۵	سراوان	۶
				۳	۳	سرباز	۷
				۳	۳	نیک شهر	۸

۱۴- فارس

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴	۴,۵	آباده	۱
				۴	۴,۵	ارسنجان	۲
				۳,۵	۴,۵	استهبان	۳
				۳,۵	۴,۵	اقلید	۴
	بخش سرجهان	۳	دهستان توجردی	۳,۵	۴	بوانات	۵
	دهستان راهگان	۳ ۳,۵ ۳,۵	روستای باغ کبیر بخش خفر بخش سیمکان	۴	۴,۵	چهرم	۶
				۴	۴	خرم بید	۷
	بخش رستاق	۳ ۳	دهستان کوهستان بخش فورک	۳,۵	۴,۵	داراب	۸

	بخش مرکزی	۳,۵	دهستان حسویه	۳	۴	زرین دشت (حاجی آباد)	۹
	بخش مرکزی	۳,۵	دهستان کمهر	۴	۴,۵	سپیدان	۱۰
به غیر از مرکزیت بخش و دهستان کوهمره سرخی به	بخش ارژن	۴,۵ ۴ ۴,۵ ۴,۵	توابع بخش ارژن دهستان کوهمره سرخی توابع بخش زرقان فقط نقاط روستایی بخش کربال دهستان فرمشکان دهستان سباخ دارنگون	۵	۰	شیراز	۱۱
	بخش مرکزی	۴,۵ ۴,۵					
				۴	۴,۵	فسا	۱۲
بغیر از دهستان دژگاه	بخش فراشبند	۳,۵ ۳	بخش فراشبند دهستان دژگاه	۴	۴,۵	فیروز آباد	۱۳
				۳,۵	۴	قیروکارزین	۱۴
		۳,۵ ۳,۵	بخش جره و بالاده بخش خشت کمارج	۴	۴,۵	کازرون	۱۵
	بخش اوز بخش کراش	۳,۵ ۳,۵ ۳,۵	نقطه شهری اوز نقطه شهری گراش توابع بخش مرکزی	۳	۴,۵	لارستان	۱۶
				۳	۳,۵	لامرد	۱۷
بغیر از مرکزیت بخش		۴	توابع بخش کامفیروز	۴,۵	۵	مروودشت	۱۸
				۳,۵	۴	ممسنی	۱۹
				۳	۳	مهر	۲۰
		۳,۵	بخش پشت کوه	۴	۴,۵	نی ریز	۲۱

۱۵- قزوین

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۵	۵	ایبک	۱
		۴ ۴	توابع بخش آبگرم فقط نقاط روستایی بخش آوج	۴,۵	۵	بوئین زهرا	۲

۳	تاکستان	۵	۴,۵	فقط نقاط روستایی بخش اسفراین فقط نقاط روستایی بخش خرمدرشت فقط نقاط روستایی بخش ضیاء آباد	۴ ۴ ۴
۴	قزوین	۵	۵	بخش رودبارالموت بخش رودبار شهرستان بخش طارم سفلی بخش کوهین	۴ ۴ ۳,۵ ۴

۱۶- قم

ردیف	شهرستان	ضریب		ملاحظات		توضیحات
		مرکز	توابع	سایر مناطق	ضریب	
۱	قم	۴,۵	۴			

۱۷- کرمان

ردیف	شهرستان	ضریب		ملاحظات		توضیحات
		مرکز	توابع	سایر مناطق	ضریب	
۱	بافت	۴,۵	۴	بخش ارزومیه	۳,۵	
۲	بردسیر	۴,۵	۴			
۳	بم	۴	۳,۵	بخش ریکان	۳	
۴	جیرفت	۴	۳,۵	دهستان نرگسان	۳	بخش عنبرآباد
				دهستان مردهک	۳	بخش عنبرآباد
				دهستان اسفندقه	۳	بخش مرکزی
				دهستان اسماعیلی	۳	بخش مرکزی
۵	راور	۴	۳,۵			
۶	رفسنجان	۵	۴,۵			
۷	زرنند	۴	۳,۵			
۸	سیرجان	۴,۵	۴			
۹	شهربابک	۴,۵	۴			
۱۰	کرمان	۵	۴,۵	بخش شهداد	۴	
				بخش گلباف	۴	
				بخش راین	۴	
۱۱	کهنوج	۳,۵	۳			

۱۸- کرمانشاه

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳,۵	۴	اسلام آباد غرب	۱
			بخش باینگان نوسود	۳,۵	۴	پاوه	۲
				۳	۳	ثلاث باباجانی	۳
	روانسر	۴	نقطه شهری روانسر	۳,۵	۴	جوانرود	۴
				۳	۳,۵	سرپل ذهاب	۵
				۳,۵	۴	سنقر	۶
				۴	۴,۵	صحنه	۷
				۳	۳,۵	قصر شیرین	۸
	بخش مرکزی	۳,۵ ۴ ۴ ۴	بخش فیروز اباد بخش کوزران بخش ماهیدشت دهستان پشت دربند	۴,۵	۵	کرمانشاه	۹
				۴	۴,۵	کنگاور	۱۰
				۳,۵	۴	گیلانغرب	۱۱
				۳,۵	۴	هرسین	۱۲

۱۹- کهکیلویه و بویر احمد

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۳ ۳	بخش لوداب بخش مارگون	۳,۵	۴	بویر احمد	۱
				۳	۳,۵	دنا	۲
				۳	۳,۵	کهکیلویه	۳
				۳,۵	۴	گچساران	۴

۲۰- کردستان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳	۳,۵	بانه	۱
				۳,۵	۴	بیجار	۲
				۳	۳,۵	دیواندره	۳
				۳	۳	سروآباد	۴
				۳	۳,۵	سقز	۵
				۴	۵	سنندج	۶
				۳,۵	۴	قروه	۷
				۳,۵	۴	کامیاران	۸
				۳	۳,۵	مریوان	۹

۲۱- گلستان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴	۴,۵	آزادشهر	۱
				۴	۴,۵	آق قلا	۲
				۴,۵	۵	بندرگز	۳
	بخش گمیشان	۳,۵	دهستان جعفریای شرقی	۴,۵	۵	ترکمن	۴
	بخش فندرک	۴,۵	نقطه شهری خان ببین	۴	۴,۵	رامیان	۵
				۴	۴,۵	علی آباد	۶
				۴,۵	۵	کردکوی	۷
		۳	فقط نقاط روستایی بخش مراوه تپه	۳,۵	۴	کلاله	۸
				۴,۵	۵	گرگان	۹
		۳,۵	فقط نقاط روستایی بخش داشلی برون	۴	۵	گنبد کاووس	۱۰
	بخش گالی کش	۴	نقطه شهری گالی کش	۳,۵	۴,۵	مینودشت	۱۱

۲۲- گیلان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
	بخش مرکزی	۴	دهستان حیران	۴,۵	۴,۵	آستارا	۱
				۴,۵	۵	استانه اشرفیه	۲
	بخش رانکوه بخش رانکوه	۴ ۴	دهستان سمام دهستان کجید	۴,۵	۴,۵	املش	۳
				۴,۵	۵	بندر انزلی	۴
				۴,۵	۵	رشت	۵
				۴,۵	۴,۵	رضوانشهر	۶
				۴	۴,۵	رودبار	۷
به غیر از دهستان * نقطه شهری رحیم آباد که ضریبشان ۴,۵ است		۴	* توابع بخش رحیم آباد	۴,۵	۵	رودسر	۸
		۴	بخش دیلمان	۴,۵	۴,۵	سیاهکل	۹
	دهستان چوبر دهستان جبرده	۴ ۴	لاسک خرطوم	۴,۵	۵	شفت	۱۰
				۴,۵	۵	صومعه سرا	۱۱
				۴,۵	۵	طوالش	۱۲
				۴,۵	۵	فومن	۱۳
				۴,۵	۵	لاهیجان	۱۴
				۴,۵	۵	لنگرود	۱۵
				۴	۴,۵	ماسال	۱۶

۲۳- لرستان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴	۴,۵	ازنا	۱
		۳ ۳,۵	بخش بشارت بخش زرزوماهرو	۴	۴,۵	الیگودرز	۲
				۴	۴,۵	بروجرد	۳

۴	پلدختر	۴,۵	۴	دهستان جلوگیر دهستان میانکوه شرقی	۳,۵ ۳	بخش مرکزی بخش معمولان
۵	خرم آباد	۵	۴	* بخش پایی دهستان تنگ هفت دهستان کشکان	۳,۵ ۳ ۳,۵	بخش پایی بخش دوره چگنی تنگ هفت
۶	دلفان	۴	۳,۵	بخش کاکاوند دهستان میربگ جنوبی	۳ ۳	بخش مرکزی
۷	درود	۴,۵	۴			
۸	سلسله	۴,۵	۴	دهستان قلابی	۳,۵	بخش فیروزآباد
۹	کوهدشت	۴,۵	۳,۵	بخش مرکزی	۴	

۲۴-مازندران

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴,۵	۵	امل	۱
				۴,۵	۵	بابل	۲
				۴,۵	۵	بابلسر	۳
		۴	بخش یانه سر	۴,۵	۵	بهشهر	۴
	بخش مرکزی بخش مرکزی	۴ ۴	دهستان دوهزار دهستان سه هزار	۴,۵	۵	تنکابن	۵
				۴,۵	۴,۵	جویبار	۶
				۴,۵	۵	چالوس	۷
	بخش مرکزی بخش مرکزی	۳,۵ ۴	دهستان اشکور دهستان جنت رودبار	۴,۵	۵	رامسر	۸
		۴ ۴	بخش چهاردانگه بخش دودانگه	۴,۵	۵	ساری	۹
				۴	۴,۵	سوادکوه	۱۰
				۴,۵	۵	قائم شهر	۱۱
				۴,۵	۵	محمودآباد	۱۲
		۴	بخش هزار جریب	۴,۵	۵	نکا	۱۳
		۴	بخش بلده	۴,۵	۵	نور	۱۴
		۴	بخش کجور	۴,۵	۵	نوشهر	۱۵

۲۵- مرکزی

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۴	۴,۵	آشتیان	۱
			فقط نقاط روستایی بخش خنداب فقط نقاط روستایی بخش ولس	۴,۵	۵	اراک	۲
	بخش مرکزی	۳,۵	دهستان رودبار	۴	۴,۵	نفرش	۳
	بخش کمره	۳,۵	دهستان چهارچشمه	۴	۴,۵	خمین	۴
				۴	۴,۵	دلیجان	۵
		۳,۵ ۳,۵	فقط نقاط روستایی بخش خرقان فقط نقاط روستایی بخش لویزان	۴	۴,۵	ساوه	۶
		۳	بخش سربند	۳,۵	۴	شازند	۷
				۴	۴,۵	محلات	۸

۲۶- هرمزگان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
				۳	۳	ابوموسی	۱
				۳	۳,۵	بستک	۲
				۴	۴,۵	بندرعباس	۳
	بخش کیش	۴,۵	نقطه شهری کیش	۳,۵	۴	بندرلنگه	۴
				۳	۳,۵	جاسک	۵
				۳,۵	۴	حاجی آباد	۶
				۳,۵	۴	رودان	۷
				۳,۵	۴	قشم	۸
		۳,۵	بخش مرکزی	۳	۴	میناب	۹

۲۷- همدان

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
	دهستان چهار دولی	۳,۵	حسن آباد امام	۴	۴,۵	اسد آباد	۱
				۴	۴,۵	بهار	۲
		۳,۵	نقاط روستایی فلغل رود	۴	۴,۵	تویسرکان	۳
				۳,۵	۴	رزن	۴
	بخش گل تپه	۳,۵ ۳,۵	بخش شیرین سو دهستان مهربان سفلی	۴	۴,۵	کبودر آهنگ	۵
				۴	۴,۵	ملایر	۶
		۳,۵	بخش خزل	۴	۴,۵	نهایوند	۷
	دهستان مفتح	۴ ۴ ۳,۵	بخش شرای بخش فامنین روستای قلعه جوق	۴,۵	۵	همدان	۸

۲۸- یزد

توضیحات	ملاحظات			ضریب		شهرستان	ردیف
	تابعیت	ضریب	سایر مناطق	توابع	مرکز		
		۳,۵	بخش بهمن	۴	۴,۵	ابركوه	۱
		۳,۵	بخش خرائق	۴	۴,۵	اردکان	۲
		۳	بخش بهاباد	۳,۵	۴	بافق	۳
				۴	۴,۵	نفت	۴
				۳,۵	۴	خاتم	۵
	بخش خضر آباد دهستان کذاب	۴ ۴	دهستان و منطقه شهری ندوشن کافی آباد	۴,۵	۵	صدوق	۶
				۳	۴	طیلس	۷
				۴	۴,۵	مهریز	۸
				۴	۴,۵	میبد	۹
				۵	۵	یزد	۱۰

**آیین نامه اجرایی قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان
خدمت و وظیفه عمومی در زمان صلح مصوب ۱۳۸۲/۰۴/۱۵
(شماره ابلاغ ۳۴۰۹۷/ت/۲۴۲۴۳هـ، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۲/۰۴/۰۸)**

هیئت و زیران در جلسه مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۵ بنا به پیشنهاد شماره ۲۴۲۰۴/۱۱۱/۳۴/۴۷ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۲۷ وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و به استناد ماده و احده قانون استفاده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از مشمولان خدمت و وظیفه عمومی در زمان صلح - مصوب ۱۳۷۶ - آیین نامه اجرایی قانون یاد شده را به شرح زیر تصویب نمود.

ماده ۱ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در نیمه اول بهمن ماه هر سال تعداد افراد مورد نیاز و احدهای بهداشتی را برای اجرای طرحهای بهداشتی از مشمولان و وظیفه عمومی عادی با مدرک تحصیلی پایان دوره راهنمایی تا پایان دوره متوسطه با تعیین محل به کارگیری آنها به ستاد کل نیروهای مسلح اعلام خواهد نمود.

ماده ۲ - ستاد کل نیروهای مسلح با در نظر گرفتن حفظ آمادگی رزمی نیروهای مسلح حداکثر ظرف دو ماه از تاریخ وصول نیاز اعلام شده، سقف سرباز بهداشتی را تعیین و مراتب را به مبادی ذی ربط در نیروهای مسلح و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اعلام می نماید. تبصره - سهم مناطق توسعه نیافته یا کمتر توسعه یافته کشور، موضوع تصویب نامه شماره ۲۴۸۳۶/ت/۲۵۳۳۵هـ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ مشمولان وظیفه این آیین نامه حداقل پنجاه درصد (۵۰٪) است.

ماده ۳ - ستاد کل نیروهای مسلح، سازمان آموزش دهنده مشمولان وظیفه عمومی این آیین نامه را تعیین و به معاونت وظیفه عمومی نیروی انتظامی ابلاغ می نماید و معاونت مذکور موظف است براساس ابلاغیه ستاد کل، مشمولان و وظیفه را جهت آموزش نظامی به سازمان تعیین شده اعزام نماید.

ماده ۴ - سازمان آموزش دهنده مکلف است پس از پایان آموزش نظامی، مشمولان آموزش دیده را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نماید و وزارت مذکور موظف است با برنامه ریزی های قبلی بلافاصله مشمولان را در اختیار گرفته و آموزشهای بهداشتی لازم را از طریق دانشگاهها و دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و

درمانی به آنان ارایه نماید و پس از طی دوره مربوط برای انجام خدمت به عنوان سرباز بهداشتی در واحدهای تعیین شده به خدمت گیرد.

ماده ۵ - هزینه های مربوط به دوره آموزش نظامی بر عهده وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح می باشد که بلافاصله پس از پایان دوره آموزشی با اعلام ستاد کل نیروهای مسلح در اختیار نیروی آموزش دهنده قرار خواهد گرفت. هزینه های آموزش بهداشتی سرباز بهداشتی، حقوق و مزایا و جیره استحقاقی پس از دوره آموزش نظامی به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

تبصره - هزینه های مربوط به دوره آموزش نظامی و سایر هزینه های مندرج در این ماده توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور تأمین و حسب مورد به وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پرداخت خواهد شد.

ماده ۶ - کارکنان وظیفه در مدت انجام خدمت در واحدهای تابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از نظر امور انضباطی، جرایم، تخلفات، میزان مرخصی و بیمه اعم از درمانی و حوادث تابع ضوابط و مقررات نیروهای مسلح خواهند بود و در صورت ارتکاب تخلف توسط کارکنان وظیفه، واحد ذی ربط موظف می باشد بلافاصله موضوع را به نیروی اعزام کننده اعلام نماید تا مطابق مقررات با او رفتار گردد.

ماده ۷ - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف می باشد پس از پایان دوره قانونی خدمت کارکنان وظیفه، گواهی انجام خدمت آنان را به سازمان آموزش دهنده اعلام نماید تا نسبت به صدور کارت پایان خدمت اقدام شود.

ماده ۸ - به کارگیری کارکنان وظیفه موضوع این آیین نامه در غیر از مشاغل طرحهای بهداشتی ممنوع می باشد.

ماده ۹ - آن بخش از ضوابط مندرج در آیین نامه اجرایی ماده (۱۷۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران^{۶۳} که در این آیین نامه لحاظ نگردیده است، حسب مورد برای مشمولان این آیین نامه و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی لازم الاجرا می باشد.

۶۳- آیین نامه اجرایی ماده (۱۷۶) قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۷۹/۱۱/۳۰ را با شماره ۱۷۶۸۱ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

**تصویب نامه در خصوص ضریب محرومیت مرکز و توابع شهرستان بم مصوب ۱۳۸۵/۰۵/۰۴
(شماره ابلاغ ۵۱۸۲۵/ت/۳۲۰۱۸هـ، مصوب ۱۳۸۵/۰۵/۰۸)**

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۵/۴ بنا به پیشنهاد شماره ۲۹۳۶۷۶ مورخ ۱۳۸۴/۱۱/۲۳ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد تبصره (۲) ماده (۱) قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان - مصوب ۱۳۷۵ - تصویب نمود.
ضریب محرومیت مرکز و توابع شهرستان بم، موضوع ردیف (۳) جدول صفحه (۲۲) پیوست تصویب نامه شماره ۲۴۲۴۳/ت/۳۴۰۹۷ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۸، از تاریخ ۱۳۸۴/۷/۱ لغایت ۱۳۸۷/۶/۳۱ از (۴ و ۳/۵) به ترتیب به (۳ و ۳/۵) تغییر می یابد.

**اتخاذ تصمیماتی در خصوص ضریب محرومیت نقاط محل خدمت پزشکان عمومی مصوب
(شماره ابلاغ ۵۳۱۹۹/ت/۴۱۹۸۸هـ، تاریخ ابلاغ ۱۳۸۸/۰۳/۱۰)**

هیئت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۲/۱۳ بنا به پیشنهاد شماره ۴۸۴۵۱۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۲۳ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تصویب نمود.
ضریب محرومیت نقاط محل خدمت پزشکان عمومی موضوع مشمولین تبصره (۲) ماده (۱) قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان - مصوب ۱۳۷۵ - تا سطح دو پنجم کاهش می یابد و اختیار چگونگی اعمال آن در نقاط روستایی و کمتر توسعه یافته براساس پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تصویب وزیران عضو کمیسیون امور اجتماعی و دولت الکترونیک دولت تعیین می شود.
مصوبات اکثریت وزیران عضو کمیسیون یادشده در حکم تصمیمات رییس جمهور و هیئت وزیران بوده و با رعایت ماده (۱۹) آیین نامه داخلی هیئت دولت قابل صدور است.

فصل سوم:
آراء هیئت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ رأی: دوشنبه ۱۱ تیر ۱۳۶۳

شماره دادنامه: ۲۶/۶۳ الی ۶۶

کلاس پرونده: ۹۴/۶۲ الی ۱۳۴/۶۲

**موضوع رأی: عدم ابطال مصوبه شانزدهمین جلسه شورای آموزش پزشکی کشور
(در خصوص اخذ تعهد خدمت و اقامت در مدت محدود در محلی که با موافقت داوطلب
انتخاب می شود)**

شاکلی: ۴۱ نفر از پزشکان

مقدمه:

شکات در تاریخ ۶۲/۸/۲۱ دادخواست مشابهی به دیوان عدالت اداری تقدیم داشته و مدعی گردیده اند که مفاد کلی مصوبه شانزدهمین جلسه شورای آموزش پزشکی کشور وابسته به وزارت علوم و آموزش عالی با همکاری وزارت بهداشت در سال ۱۳۵۹ مخالف دو اصل سوم و سی و سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران است زیرا: ۱. اگر کسی تعهد اقامت در شهر از پیش تعیین شده ندهد ادامه تحصیلش ممکن نیست (مخالف با اصل آزادی تحصیل تا هر مقطع تحصیلی) ۲. اگر کسی بخواهد ادامه تحصیل بدهد باید مجبور به اقامت در یک نقطه مشخص از کشور شود (مخالف با اصل آزادی محل اقامت) فلذا به عنوان جلوگیری از بهم پاشیدگی بیشتر آموزش پزشکی و درمان مملکت و کارآئی بیشتر پزشکان تقاضای رسیدگی و توجه دقیق در این خصوص را نموده اند. نسخه ثانی دادخواستها و ضمایم برای طرفهای شکایت ارسال و پاسخ آنها واصل گردیده ما حصل آن این است که: ۱. چون موضوع شکایت پزشکان در ارتباط با قراردادهای خصوصی است رسیدگی به آن در صلاحیت دادگاههای عمومی می باشد فلذا دیوان عدالت اداری با توجه به ماده ۱۱ قانون دیوان صلاحیت رسیدگی به آن را ندارد، ۲. اسناد تعهدی که این افراد با وزارت بهداشت منعقد نموده اند با میل و رغبت آنها بوده و اجباری در این خصوص وجود نداشته است. ۳. اخذ تعهد و اعزام داوطلبان به مراکز آموزش و محل اولیه استخدام نه تنها مغایرتی با قانون اساسی ندارد بلکه اصولاً ارتباطی با اصول یاد شده پیدا نمی نماید. هیأت عمومی دیوان به موجب ماده ۲۵ قانون دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حضرت آیت اله غلامرضا رضوانی رئیس کل دیوان و با حضور

آقایان رؤسا و متصدیان شعب امضاء کننده زیر تشکیل گردیده، پس از بحث و بررسی موضوع و رد ایراد وزارت علوم و آموزش عالی و وزارت بهداشتی به صلاحیت دیوان پابان رسیدگی را اعلام و به شرح آتی انشاء رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

نظر به مفاد بند ۳ و بند ۴ ماده ۱ قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۵۲ که تعیین احتیاجات نیروی انسانی لازم در کشور در رشته‌های پزشکی و علوم وابسته و تخصص‌های پزشکی و نیز تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص از وظایف و اختیارات شورای مذکور شناخته شده و اینکه مصوبه شانزدهمین جلسه شورای آموزش پزشکی به منظور رفع نارسایی در امر عرضه خدمات بهداشتی و درمانی و پاسخگویی به نیاز جامعه در کشور با توجه به اختیارات قانونی اتخاذ گردیده، تعیین ضوابط مقرر در مصوبه شورا برای انتخاب دستیاران دوره‌های تخصص پزشکی از حیث اخذ تعهد خدمت و اقامت در مدت محدود در محلی که با موافقت داوطلب انجام می‌شود محرومیت یا ممنوعیت از ادامه تحصیل و نیز اجبار افراد به اقامت در یک نقطه مشخص از کشور مخالف اصول قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران تلقی نمی‌شود، نتیجتاً رأی به رد شکایات واصله صادر می‌گردد، این رأی قطعی است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری غلامرضا رضوانی

تاریخ رأی: دوشنبه ۵ بهمن ۱۳۶۶

شماره دادنامه: ۸۹/۶۶

کلاس پرونده: ۶۴/۷۱

موضوع رأی: عدم ابطال آیین‌نامه وزارت بهداشتی، در مورد قسمت اقامت اجباری خارج از مرکز موضوع ماده ۳ بند الف

شاکلی: دکتر علیرضا مسیبی و غیره

مقدمه:

شاکلی طی دادخواست تقدیمی توضیح داده است که در آیین‌نامه وزارت بهداشتی مربوط به خدمت خارج از مرکز در بند الف ماده ۳ آمده است که: شخصی که در حال گذراندن، خارج از مرکز است، بایستی مقیم و ساکن محل مربوطه باشد. و این اجبار به اقامت در محلی بر خلاف اصول دوم و سوم و دهم و بیست و دوم و بیست و هشتم، و بالاخص اصل ۳۳ قانون اساسی می‌باشد. باین لحاظ، ابطال این قسمت از آیین‌نامه مورد تقاضاست. وزارت بهداشتی نسبت به دادخواست مزبور، طی لایحه ۸/۸۶۶۸ ک مورخ ۶۴/۱۰/۲۲ پاسخ داده است «در صورتیکه پزشکانی که در شهرهای اطراف آن استان دوره خارج از مرکز خود را بگذرانند و فاصله شهرها تا محل اقامت به نحوی باشد که به خدمت تمام وقت نامبردگان در محل‌های مجاز لطمه‌ای وارد نسازد و مورد ذکر شده مورد تأیید آن سازمان نیز قرار گیرد، تا رفع مضیقه مسکن محل اسکان موجود می‌تواند بمنزله محل مقیم تلقی گردد. هیأت عمومی به تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام حاج شیخ محمدعلی فیض و با شرکت رؤسای شعب تشکیل و پس از بحث و بررسی و مذاکره و ملاحظه سوابق با اعلام کفایت مذاکرات با اکثریت آراء به شرح زیر انشاء رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

بند الف ماده ۳ آیین‌نامه صدور پروانه اشتغال بکار حرف پزشکی و وابسته به پزشکی، با توجه به اصول یاد شده در قانون اساسی مخالف با قانون خدمت خارج از مرکز پزشکان تشخیص نگردید.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدعلی فیض

تاریخ رأی: یکشنبه ۶ شهریور ۱۳۶۷

شماره دادنامه: ۶۱/۶۷

کلاس پرونده: ۱۳۶۳/۸۳

موضوع رأی: ابطال ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی قانون خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی، مصوب ۱۳/۰۷/۱۳۵۹ هیات وزیران (در خصوص تعهد خدمت داوطلبین تحصیل در مدرسه عالی پرستاری، پس از فراغت از تحصیل در بیمارستان بانک ملی)

شاکای: بانک ملی ایران

مقدمه:

بانک ملی ایران، به شرح نامه شماره ۱۱۶۲۳/۴ مورخ ۶۳/۹/۱۷ چنین اعلام داشته است حسب ماده ۲، قرارداد داوطلبین تحصیل در مدرسه عالی پرستاری، فارغ التحصیلان مدرک مذکور، متعهد می‌باشند، پس از فراغت از تحصیل مدتی معادل زمان تحصیل در بیمارستان بانک، خدمت نمایند. پس از تصویب و اجرای لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی، مصوب ۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب و تصویب‌نامه هیأت وزیران مصوب ۵۹/۷/۱۶ در رابطه با اجرای مصوبات فوق، مشکلاتی برای این بانک فراهم گردیده. بدین عبارت که فارغ التحصیلان مدرسه عالی پرستاری با استناد ماده ۱۳ تصویب‌نامه مارالذکر، مدت خدمت در وزارت بهداری و مؤسسات تابعه آن را که طبق قانون مذکور، مکلف با انجام آن هستند نافی و رافع تعهد خود برای خدمت در بیمارستان بانک دانسته و چون به نظر می‌رسد که ماده ۱۳ تصویب‌نامه تجاوز از حدود قانون ذکر شده است، تقاضای رسیدگی و اظهارنظر دارد. هیات عمومی دیوان عدالت اداری، طی شماره ۵/۶۳/۸۳ مورخ ۶۳/۱۲/۱ با دفتر حقوقی نخست وزیری تبادل لایحه انجام. که دفتر حقوقی نخست وزیری، با انعکاس عین نامه فوق‌الذکر به وزارت بهداری خواستار اعلام نظر وزارت مذکور به هیأت عمومی دیوان شده است. وزارت بهداری با اصلاح ماده ۱۳ مورد شکایت بانک ملی به شرح بین‌الهللین «مدت خدمت مشمولان» لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی و بهداشتی، جزو تعهد در برابر تحصیل رایگان، منظور و نیز جزو تعهد خدمت استخدامی در وزارت بهداری محسوب خواهد شد.» در جهت رفع اشکال

بانک ملی برآمده، که دفتر هیات عمومی دیوان، با انعکاس عین ماده اصلاحی فوق، برای بانک ملی خواستار اعلام نظر گردید که شاکی پرونده مجدداً طی نامه شماره ۴۶۷۲/۱/۴ مورخ ۶۵/۴/۱۵ تقاضای رسیدگی و اعلام نظر را نموده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام حاج آقا شیخ محمد علی فیض، ریاست کل دیوان و با حضور رؤسای شعب تشکیل و پس از بحث و بررسی و ملاحظه سوابق به شرح آتی، انشاء رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

هر چند مفاد ماده ۱۳ آیین‌نامه اجرایی قانون خدمت نیروی انسانی و درمانی و بهداشتی، مصوب ۵۹/۷/۱۳ هیأت وزیران، از حیث شمول به استفاده کنندگان از آموزش رایگان و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، بلا اشکال است، ولی احتساب مدت موضوع لایحه فوق‌الذکر جزء خدمت کسانی که بر اساس قراردادهای منعقد شده با مؤسسات و شرکت‌ها از خدمات آموزشی و کمک‌های مالی آنها استفاده نموده و متعاقباً متعهد به انجام خدمت پس از فراغت از تحصیل شده‌اند، خارج از حدود اختیار حاصل از ماده ۹ قانون فوق‌الذکر مخالف ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۵۸/۷/۲۶ تشخیص می‌گردد. و ماده ۱۳ یاد شده، از این حیث ابطال می‌شود.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمد علی فیض

تاریخ رأی: سه شنبه ۱۴ آبان ۱۳۷۰

شماره دادنامه: ۱۰۷/۷۰

کلاس پرونده: ۷۰/۱۰۲

موضوع رأی: عدم ابطال بخشنامه شماره ۶۸/۱۵/۱۰۳۲-۶۸/۹/۲۰ (در خصوص محرومیت بهداشتکاران دهان و دندان از داشتن حق مطب)

شاکلی: آقایان جعفر عزیزی . ابوالفضل عباسپور . بایرام بالاکشتی‌زاده . بهزاد مولایی .

مقدمه: شکات در دادخواست تقدیمی اعلام داشته‌اند: در قانون تربیت بهداشتکاران دهان و دندان دوره آموزشی نسبتاً کاملی برای داوطلبان این دوره پیش‌بینی و اجرا گردیده است در حالیکه طبق تبصره ۶ قانون مذکور فارغ‌التحصیلان از اشتغال آزاد و داشتن مطب محروم شده‌اند و در نتیجه تنظیم کنندگان آئین‌نامه اجرایی قانون مذکور با توجه به سطح مهارت و دانش فارغ‌التحصیلان این دوره نسبت به دانش‌آموختگان دوره‌های کاردانی و محرومیت آنان از داشتن حق مطب خدمات آنان را ارج نهاده و در بند ۸ آئین‌نامه فوق‌الاشعار دستمزد و مزایای این افراد را ۵۰٪ حقوق و مزایای دندانپزشکانی تصویب کرده که بطور تمام وقت و بدون داشتن حق مطب در خدمت وزارت بهداشتی و در محل خدمت همان بهداشتکار باشند ما نیز بخاطر همان امتیاز و نیز امتیاز ادامه تحصیل پس از فراغ از انجام تعهد پنجساله خدمت در مناطق محروم بتحصیل در این دوره روی آوردیم. مسئولین فعلی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی نیز به تفاوت فاحش دوره تربیت بهداشتکاران با سایر دوره‌های کاردان واقف و معاونت محترم آموزشی وازرتخانه‌ی مذکور واحدهای درسی آنرا یک و نیم برابر کاردانی و دوره تحصیلی آن را ۴/۵ سال و منتظر عنوان جدیدی غیر از کاردانی برای مدرک تحصیلی فارغ‌التحصیلان این دوره است. با وصف این بجای اجرای ماده ۸ آئین‌نامه طی بخشنامه ۶۸/۱۵/۱۰۳۲-۶۸/۹/۲۰ آن را لغو و حقوق و مزایای ما را تابع ضوابط سازمان منطقه‌ای همانند سایر کاردانهای بهداشتی دانسته است که به آن اعتراض داریم و لغو آنرا خواستاریم. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در پاسخ بشکایت مذکور طی نامه شماره ۷۰/۸/۱-ن-۵/۲۴۱۲ اعلام داشته‌اند: در قانون تربیت بهداشتکار دهان و

دندان هیچگونه مزیتی از نظر حقوقی و مزایا برای این افراد مقرر نشده است تا حقی برای آنان ایجاد کند. بهداشتکاران دهان و دندان طبق قانون اجازه تاسیس مطب مصوب ۱۳۶۲ مجاز به تاسیس مطب نیستند و طبق نص صریح ماده ۳ قانون مربوط بمقررات امور پزشکی و دارویی و مواد خوردنی و آشامیدنی مصوب سال ۱۳۳۴ هیچ فردی بدون داشتن پروانه دندانپزشکی حق دخالت در امور دندانپزشکی را ندارد. مفاد ماده ۸ آئین‌نامه اجرایی قانون تربیت بهداشتکار دهان و دندان خلاف قوانین و ضوابط استخدامی بود زیرا طبق آئین‌نامه نمی‌توان حقوق و مزایایی بیش از آنچه در قوانین مقرر گردیده برای مستخدمین دولت تعیین نمود و بلحاظ مغایرت این امر با قانون ماده ۸ فاقد اعتبار بوده و حقی برای کسی ایجاد نمی‌نماید تا ادعایی متصور باشد و به همین دلیل نیز از ابتدا مفاد ماده ۸ آئین‌نامه مذکور اجراء نگردید تا اینکه شورای معاونین در جلسه ۶۸/۹/۶ ماده مذکور اصلاح و حقوق و مزایای بهداشتکاران را مطابق قانون مربوط اعلام شد و بخشنامه شماره ۱۰۲۲ نیز به منظور اصلاح آئین‌نامه به واحدها ذیربط صادر گردیده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام محمد رضا عباسی فرد و با حضور روسای شعب دیوان تشکیل، و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره باتفاق آراء بشرح آتی، مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی

نظربه اینکه قانون تربیت بهداشت کار دهان و دندان به منظور گسترش خدمات بهداشتی و درمانی در روستاها مصوب ۱۳۶۰/۱/۲۳ از نظر حقوق و مزایا پیش بینی خاصی ننموده و نیز قانون اجازه تاسیس مطب مصوب ۱۳۶۲/۵/۱۸ اجازه تاسیس مطب را منحصراً مربوط به پزشکان و دندانپزشکان و متخصصین رشته‌های پزشکی دانسته و بنابراین بخشنامه شماره ۶۸/۱۵/۱۰۳۲ شورای معاونین وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مطابق قوانین حاکم بر مورد تشخیص میشود و حکم به رد شکایت شکات صادر و اعلام می‌گردد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمد رضا عباسی فرد

تاریخ رأی: شنبه ۲۲ شهریور ۱۳۷۶

شماره دادنامه: ۷۹/۷۶

کلاس پرونده: ۷۶/۵

موضوع رأی: عدم ابطال فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری مقیم رشته های تخصصی بالینی پزشکی مصوب آذرماه ۶۹ شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی.

شاکی: آقای رحمت قاضیانی

مقدمه:

شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، اینجانب با داشتن پروانه دائم و سن بالای ۴۵ سال درسال ۷۵ موفق به اخذ گواهینامه تخصصی رشته داخلی شدم و با امعان نظر به صراحت قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۷۵/۱۲/۱۲ (ماده ۱ تبصره ۳ ماده ۱ و ماده ۱۲) معافیت اینجانب از خدمت موضوع این ماده به رغم تعهد خدمت محضری اخذ شده دربدو تحصیل محرز است. متأسفانه برطبق فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری مقیم رشته های تخصصی بالینی پزشکی مصوب شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و پیراپزشکان برطبق ماده ۱۴ فقط دستیاران اختصاص داده شده برای نقاط محروم، می بایست تعهد خدمت بدهند و پس از انجام تعهد پروانه دائم دریافت نمایند و کسانیکه پروانه دائم دارند به مدت نصف دوره تحصیل انجام تعهد نمایند. بنا به مراتب فصل نهم آیین نامه مذکور مبنای قانونی ندارد و ابطال آن مورد استدعاست. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۷۶/۴/۳-ف/۹/۹۰۳ اعلام داشته اند: آیین نامه های مربوط به دوره های دستیاری و تحصیل در رشته های تخصصی از جمله آیین نامه استنادی شاکی براساس قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی مصوب ۱۳۵۲ و اختیارات حاصله از قانون یاد شده به تصویب شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی رسیده و در موارد تصویب شده با ضوابط قانونی منطبق می باشد. آقای دکتر رحمت قاضیانی به لحاظ داشتن سن بالای ۴۵ سال از انجام خدمت موضوع قانون پزشکان و پیراپزشکان معاف

گردیده است و تعهدنامه مورد بحث نه به استناد قانون خدمت پزشکان و پیرا پزشکان بلکه مطابق ماده ۸ لایحه قانونی مذکور در بند ۲ اخذ شده است و براساس مندرجات سند تعهد مشارالیه ملزم به ایفاء تعهدات موضوع سند تعهد از جمله انجام خدمت مقرر می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت‌الله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اتفاق آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

نظر به اختیارات قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی در تعیین و تدوین شرایط مربوط به دوره دستگیری و اهداف مربوط به تأسیس دوره مزبور، اخذ تعهد از داوطلبان ورود به دوره مذکور به شرح مقرر در فصل نهم آیین‌نامه دوره دستگیری مقیم رشته‌های تخصصی بالینی پزشکی مغایر با قانون تشخیص نگردید.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری سید ابوالفضل موسوی تبریزی

تاریخ رأی: شنبه ۱ آذر ۱۳۷۶

شماره دادنامه: ۱۲۴/۷۶

کلاس پرونده: ۱۳۷۶/۷۰

**موضوع رأی: عدم ابطال تصمیم متخذ در صورت جلسه مورخ ۲۵/۸/۷۲ اداره امور
آزمایشگاهها و تصمیم متخذ در نامه شماره ۳۵/۱۳/۱۹۳۳۹ مورخ ۲۲/۱۰/۷۲ مدیر کل
دفتر نظارت و ارزیابی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تعهد خدمت
فارغ التحصیلان رشته دکتری علوم آزمایشگاهی)**

شاکی: آقای حسن منتظم و غیره

مقدمه:

شکات طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته‌اند، به استناد صورت جلسه مورخ ۲۵/۸/۷۲ کمیسیون قانونی آزمایشگاهها پرونده متقاضیان تشخیص طبی مشمول خدمات قانونی موکول به پایان طرح نیروی انسانی گردیده است، همچنین در مورد عضویت در هیأت علمی دانشگاهها علوم پزشکی باز شاهد عدم همکاری مسئولین ذیربط بوده‌ایم. و به‌طور صریح اعلام نموده‌اند که فارغ التحصیلان رشته دکتری علوم آزمایشگاهی نمی‌توانند به عضویت هیأت علمی درآیند که این نیز بر خلاف مصوبه شورای عالی برنامه ریزی در خصوص نقش و توانایی و ضرورت و اهمیت این رشته است. این اقدامات خلاف مقررات مربوط می‌باشد درخواست ابطال آنها را دارند. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت درمان آموزش پزشکی طی نامه شماره ۹/۲۹۵۹/ف- ۷۶/۷/۷ در پاسخ به شکایت اعلام داشته‌اند: ۱- مشمولان قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۶۷ و اصلاحیه سال ۷۰ و همچنین قانون جدید سال ۷۵ باید مدت خدمت مقرر در قانون مذکور را در نقاط مورد نیاز وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی برای مدت محدود انجام دهند لذا ایجاد آزمایشگاه تشخیص طبی توسط گروه مذکور که باید مسئولیت اجرایی و فنی آن را بر عهده گیرند. در مدت خدمات قانونی امکان پذیر نمی‌باشد. کمیسیون با توجه به این که در آن واحد انجام دو وظیفه در وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و مؤسسه خصوصی مقدور نیست صلاحیت این افراد را تأیید

نمی‌نماید که این امر منطقی و مطابق اصول علمی و فنی و منطبق با قانون می‌باشد. ۲- در خصوص استخدام به‌عنوان عضو هیأت علمی دانشگاه‌های علوم پزشکی لازم به ذکر است که اولاً وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌های علوم پزشکی در استخدام افراد مختار هستند و اجبار قانونی وجود ندارد تا گروهی الزام مراجع مذکور به استخدام درخواست کنند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت‌الله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

چون اعتراض شکایت مبتنی بر اعلام مغایرت بخشنامه‌های مورد اعتراض با قانون خاصی یا احکام شرع نمی‌باشد، به لحاظ عدم اجتماع شرایط و ارکان مقرر در ماده ۲۵ قانون عدالت اداری موضوع به کیفیت مطروحه قابل طرح و امعان نظر در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نمی‌باشد و پرونده به شعبه سیزدهم اعاده می‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری سید ابوالفضل موسوی تبریزی

تاریخ رأی: شنبه ۲۷ تیر ۱۳۷۷

شماره دادنامه: ۷۹/۷۷

کلاس پرونده: ۷۶/۲۶۷

موضوع رأی: عدم ابطال طرح مربوط به اخذ تعهد از دستیاران مصوب شورای آموزش

پزشکی مورخ ۶۲/۹/۱۰

شاکی: آقای سید مصطفی حسینی.

مقدمه:

شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، مصوبه شورای عالی آموزش پزشکی مغایر با تبصره ۵ از ماده یک قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۶۷/۱/۳۰ مجلس شورای اسلامی می‌باشد. بنا به مراتب ابطال آیین‌نامه مذکور را استدعا دارم. مدیر کل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۹/۷۳۱/ف مورخ ۷۷/۳/۱۲ اعلام داشته‌اند، قبلاً هیأت عمومی نسبت به مورد به موجب دادنامه ۷۹-۷۶/۶/۲۲ رأی صادر فرموده‌اند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت‌الله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

موضوع اعتراض نسبت به فصل نهم از آیین‌نامه دوره دستگیری مقیم رشته‌های تخصصی بالینی پزشکی مصوب ۶۲/۹/۱۰ شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی، قبلاً مورد رسیدگی قرار گرفته و منتهی به صدور رأی شماره ۷۹ مورخ ۷۶/۶/۲۲ هیأت عمومی دیوان گردیده است و مورد تابع حکم قبلی می‌باشد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری سیدابوالفضل موسوی تبریزی

تاریخ رأی: شنبه ۸ اسفند ۱۳۷۷

شماره دادنامه: ۲۵۹/۷۷

کلاس پرونده: ۷۷/۲۳۸

موضوع رأی: عدم ابطال بند ۹ دستورالعمل اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۷۵/۲/۱۲. (در خصوص تعهد خدمت دستیار تخصصی به میزان دو برابر طول دوره تخصصی مربوط در مناطق محروم و نیازمند)

شاکی: خانم فیروزه نیاکوشی.

مقدمه:

شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، به موجب ماده ۱۳ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۰ ماده‌ای به‌عنوان ماده ۱۸ با ۷ تبصره به قانون پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷ الحاق می‌گردد که به موجب ماده مذکور اشخاصی که به‌عنوان دستیار تخصصی پذیرفته می‌شوند، بایستی تعهد محضری می‌سپردند که به میزان دو برابر طول دوره تخصصی مربوط در مناطق محروم و نیازمند کشور خدمت نمایند. در سال ۱۳۷۵ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان به تصویب مجلس شورای اسلامی می‌رسد. ماده یک این قانون مقرر می‌دارد کلیه افرادی که پس از ۱۳۶۷/۰۴/۰۱ فارغ‌التحصیل شده یا می‌شوند مکلفند حداکثر مدت ۲ سال در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خدمت نمایند. یعنی مدت ۵ سال به ۲ سال تقلیل می‌یابد و به موجب ماده ۱۷ قانون مذکور نیز کلیه قوانین مغایر با این قانون لغو اعلام می‌گردد. با توجه به این ماده، ماده ۱۸ قانون مصوب سال ۱۳۷۰ که دوره طرح را دو برابر دوره تخصصی اعلام کرد، چون با ماده ۱۴ قانون مصوب ۱۳۷۵ مغایرت دارد لغو شده است و در نتیجه تعهداتی که بر مبنای ماده ۱۸ اخذ شده فقط در حدی که با ماده ۱۴ قانون مغایرت نداشته باشد معتبر است. متأسفانه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در بند ۹ دستورالعمل اجرایی قانون مذکور اعلام داشته، دستیارانی که به استناد ماده ۱۸ قانون اصلاح قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۰ الحاقی به قانون مصوب ۱۳۶۷ تعهد سپرده‌اند باید تعهدات خود را بر اساس اسناد

تعهد مآخوذه انجام دهند. با توجه به مراتب مذکور درخواست ابطال بند ۹ دستورالعمل اجرایی قانون اخیرالذکر را دارد. مدیرکل امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۹/۴۰۷۷/ف مورخ ۱۳۷۷/۹/۱۷ اعلام داشته‌اند، ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ ناظر به دستیاران سال‌های آتی است، زیرا در ماده به هنگام پذیرش دستیار تخصصی انشاء شده و حکمی راجع به دستیارانی که در گذشته در هنگام پذیرش تعهد ثبتي سپرده‌اند صادر نموده است. لغو ماده ۱۸ قانون مربوط به سال ۱۳۷۰ که موجب آثار قراردادی شده محتاج به نص صریح قانونی است و تصمیم وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مبنی بر خدمت دستیاران پذیرفته شده بر اساس ماده ۱۸ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۰ قانونی به نظر می‌رسد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست آیت‌الله موسوی تبریزی و با حضور رؤسای شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی

با توجه با قابلیت اجراء قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷ و مقررات اصلاحی و الحاقی آن مصوب سال ۱۳۷۰ و اعتبار تعهدات مربوط در قلمرو زمانی نفوذ و حاکمیت مقررات مذکور و این‌که مقررات قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ از جمله ماده ۱۴ آن نافی آثار و تعهدات مبتنی بر قوانین و مقررات سابق نیست، بند ۹ دستورالعمل مورد اعتراض مغایر قانون تشخیص داده نمی‌شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری سیدابوالفضل موسوی تبریزی

تاریخ رأی: یکشنبه ۲ مرداد ۱۳۷۹

شماره دادنامه: ۱۶۷/۷۹

کلاس پرونده: ۷۸/۹۳

**موضوع رأی: عدم ابطال آیین نامه طرح مصوب در مورد نحوه اخذ تعهد از داوطلبان
دستیاری رشته های تخصصی پزشکی.**

شاکی: آقای مهران نیک خو.

مقدمه:

شاکای طی دادخواست تقدیمی بر اساس مفاد تبصره ۵ ماده یک قانون خدمت پزشکیان و پیراپزشکان «کسانیکه خدمت موضوع این قانون را به انجام برسانند یا پروانه دائم داشته یا واجد شرایط اخذ پروانه دائم باشند، در صورتی که مدارک تحصیلی جدیدی اخذ نمایند مشمول خدمات موضوع این قانون نیستند» بر طبق نظر مجلس و براساس مفاد تبصره ۵ ماده یک مذکور کلیه افرادی که واجد شرایط اخذ پروانه دائم باشند در صورت اخذ مدرک تحصیلی جدید مشمول خدمات موضوع قانون نیستند مگر این که از مزایای ماده ۱۸ و تبصره یک آن استفاده کرده باشند. متأسفانه علی رغم نص صریح قانون وزارت بهداشت به استناد یک آیین نامه داخلی به نام طرح اخذ تعهد از داوطلبان دستیاری که در سال ۱۳۶۲ به تصویب شورای آموزش پزشکی رسیده است به اجبار از اینجانب تعهد اخذ نموده تا پس از فراغت از تحصیل در رشته تخصصی به مدت ۴ تا ۸ سال در مکان های مورد نظر وزارت بهداشت خدمت نمایم. لذا خواهشمندم ضمن بررسی موضوع مغایرت آیین نامه مورد شکایت با قانون مجلس رأی عادلانه صادر فرمایید. مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۱۰۳۳۷/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۷ اعلام داشته اند، در خصوص شکایت آقای مهران نیک خو به خواسته ابطال مصوبه مربوط به اخذ تعهد از داوطلبان دستیاری رشته های تخصصی پزشکی به اطلاع می رساند، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مورد طی دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۷۶/۶/۲۲ رأی صادر فرموده اند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت الاسلام والمسلمین دری نجف آبادی و با

حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی:

اعتراض نسبت به مقررات مربوط به اخذ تعهد از داوطلبان ورود به دوره‌های دستیاری رشته‌های تخصصی بالینی پزشکی با عنایت به اختیارات قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی در خصوص تعیین و تدوین شرایط مربوط به دوره دستیاری و اهداف مربوط به تأسیس دوره مزبور به شرح مندرج در رأی شماره ۷۹ مورخ ۱۳۷۶/۶/۲۲ هیأت عمومی دیوان مورد رسیدگی قرار گرفته و مصوبه مورد اعتراض مغایر قانون شناخته نشده است. بنابراین رسیدگی و امعان نظر مجدد نسبت به اعتراض به همان موضوع موردی ندارد و اعتراض شاکی تابع مدلول رأی فوق‌الذکر است.

تاریخ رأی: یکشنبه ۲۰ شهریور ۱۳۷۹

شماره دادنامه: ۱۹۸/۷۹

کلاس پرونده: ۷۸/۱۸۹

**موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۷۶۱۰/ک مورخ ۱۳۷۷/۴/۲۰ معاون
درمان وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی. (در خصوص ممنوعیت تاسیس آزمایشگاه
توسط فارغ التحصیلان در ۵ شهر خاص و اعمال تبعیض بین آنها)**

شاکی: آقای سیداحمد مداح زاده.

مقدمه:

شاکی طی دادخواست تقدیمی اعلام داشته‌اند، با توجه به قوانین و آیین‌نامه‌های مربوطه گروه پروانه‌دار پزشکی (پزشکان - دندانپزشکان - داروسازان و دکترای علوم آزمایشگاهی) موظفانند پس از فارغ‌التحصیلی به مدت پنج سال خدمات اولیه خود را فقط در شهرهای محروم و غیردانشگاهی انجام داده و پس از اتمام تعهدات قانونی و اخذ پروانه دائم در پایان مدت مذکور در مورد انتخاب محل کار خصوصی و دائمی خود در هر شهری مختار و آزاد می‌باشند. براساس بند ۲ بخشنامه شماره ۷۶۱۰/ک مورخ ۱۳۷۴/۴/۲۰ وزارت متبوع موافقت خود را با تأسیس آزمایشگاه در تمامی مراکز استان‌ها به جزء پنج شهر تهران، اصفهان، شیراز، مشهد و تبریز اعلام نموده است. این امر باعث تبعیض بین فارغ‌التحصیلان این پنج شهر از بقیه شهرهای کشور شده است لذا تقاضای ابطال بند ۲ بخشنامه مذکور را دارم. مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۵۰۳۵/ن مورخ ۱۳۷۸/۶/۷ اعلام داشته‌اند، در خصوص مورد، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در سال ۱۳۷۰ مطابق بند پنجم رأی شماره ۲۸/۷۰ مورخ ۱۳۷۰/۸/۲۵ اتخاذ تصمیم درباره موضوع را در صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (خامساً: قسمت آخر بند ۷ دستورالعمل مورخ ۱۳۶۹/۱۱/۱۵ موضوع اعطاء اجازه مسئولیت فنی و تأسیس آزمایشگاه‌های بخش آزاد در شهرهای فاقد دانشکده پزشکی حسب نامه شماره ۱۵۹۲ مورخ ۱۳۷۰/۶/۱۳ از طرف فقهای شورای نگهبان خلاف موازین شرع شناخته نشد و با عنایت به اختیارات وزارت بهداشت

درمان و آموزش پزشکی در امر توزیع عادلانه امکانات بهداشتی، درمانی در سراسر نقاط کشور مغایر قانون نیز تشخیص داده نمی‌شود.) تشخیص داده‌اند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام والمسلمین درینجفاآبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رای هیات عمومی:

نظر به لزوم توزیع عادلانه نیروی انسانی متخصص و امکانات بهداشتی و درمانی در سراسر کشور و تدارک امکان دسترسی کلیه شهروندان به مراکز پزشکی و بهداشتی و اختصاص تشخیص نیاز نقاط مختلف به وسایل و امکانات مذکور و کیفیت توزیع آن به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بند ۲ بخشنامه شماره ۷۶۱۰/ک مورخ ۱۳۷۷/۴/۲۰ مغایر قانون و خارج از حدود اختیار تشخیص نگردید.

تاریخ رأی: یکشنبه ۲۱ اردیبهشت ۱۳۸۲

شماره دادنامه: ۷۵/۸۲

کلاس پرونده: ۷۹/۱۶

**موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۰ معاون درمان وزارت بهداشت
درمان و آموزش پزشکی. (در خصوص تعهد خدمت دندانسازان و دندانپزشکان تجربی)**

شاکلی: آقای داود الویری.

مقدمه:

شاکلی بشرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، در ماده واحده مصوب سال ۱۳۵۴ آمده است «وزارت بهداشتی مکلف است به کسانی که تا تاریخ تصویب این قانون حداقل ۳۰ سال سن و ۱۰ سال سابقه دندانسازی مستقل داشته باشند در صورت دارا بودن گواهینامه ششم ابتدائی به شرط توفیق در امتحانات نظری و عملی و نیز امتحانات قوه‌ای در حدود سوم دبیرستان، پروانه کار بعنوان کمک دندانپزشک تجربی برای اشتغال بکار ایشان در روستاها و شهرهایی که تا تاریخ تصویب قانون جمعیت آنها کمتر از ۱۰ هزار نفر باشد بدهد.» و همچنین در تبصره یک ماده واحده مذکور صریحاً اعلام می‌دارد «افرادی که بر طبق این ماده به اخذ پروانه کمک دندانپزشک تجربی نائل می‌شوند و بیش از چهل سال سن و ۲۰ سال سابقه کار داشته باشند می‌توانند در محل اقامت فعلی خود به امر کمک دندانپزشک تجربی بپردازند.» در مقررات مصوب سال ۱۳۶۶ آمده است «وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی مکلف است یکبار دیگر از شاغلین امور دندانسازی جامانده از امتحان سال ۱۳۵۴ آزمون بعمل آورد.» و تبصره ذیل ماده واحده سال ۱۳۶۶ چنین بیان می‌دارد. «از کسانی امتحان بعمل می‌آید که در سال ۱۳۵۴ و یا قبل از آن دارای محل کار مستقلی بوده‌اند.» از تطابق مصوبه ۱۳۵۴ و ماده واحده‌های سالهای ۱۳۵۴ و ۱۳۶۶ و نیز تبصره‌های مربوط چنین استنتاج می‌شود، منظور نظر واضع ماده واحده و تبصره آن در سال ۱۳۶۶ تسری عین شرایط مقرر در ماده واحده و تبصره آن در سال ۱۳۵۴ به واجدین شرایط و قبولی آنها در امتحان سال ۱۳۶۶ می‌باشد. متأسفانه صورتجلسه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۰ معاون امور درمان وزارت بهداشت با حضور عده‌ای

از مسئولین حوزه معاونت درمان بدون امعان نظر به شرایط، سوابق، مدارک، وضعیت و تعهدات اینجانب صادر و بشرح بند ۲ آن من غیر حق اصرار برگذراندن طرح ۵ ساله در مناطق محروم و سپس اخذ پروانه فعالیت جدید در شهرهای غیر از مراکز استانها دارد که این بند مخالف روح قانون سال ۱۳۵۴ و ماده واحده‌های بعدی آن می‌باشد. با توجه بمراتب ابطال بند ۲ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۸/۵/۲۰ را دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق به ریاست حجت‌الاسلام‌والمسلمین دری‌نجف‌آبادی و با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

با عنایت به حکم صریح مقنن بشرح ماده واحده قانون اجازه استفاده قانونی از قانون کمک دندانپزشکان تجربی مصوب ۱۳۵۴ مصوب سال ۱۳۶۶ و تبصره ۳ آن ماده که مقرر داشته شاغلین امور دندانسازی جامانده از امتحان سال ۱۳۵۴ که آزمونهای مربوط را با موفقیت بگذرانند متعهد و موظفند ۵ سال در روستاها و بخشها و شهرهای محروم با تعیین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خدمت نمایند، بند ۲ صورتجلسه مورخ ۱۳۷۸/۰۵/۲۰ معاون درمان وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی مغایرتی با قانون ندارد.

تاریخ رأی: یکشنبه ۱۸ بهمن ۱۳۸۳

شماره دادنامه: ۵۷۹/۸۳

کلاس پرونده: ۸۲/۹۰۱

**موضوع رأی: عدم ابطال فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری رشته های تخصصی پزشکی
مصوب آذر ماه ۱۳۶۹ شورای آموزش پزشکی. (در خصوص اخذ تعهد خدمت دوره دستیاری
رشته های تخصصی پزشکی)**

شاکا: آقای عادل حیدری نژاد.

مقدمه:

شاکا به شرح دادخواست تقدیمی خواستار ابطال فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری رشته های تخصصی پزشکی مصوب آذر ماه ۱۳۶۹ شورای آموزش پزشکی در خصوص اخذ تعهد خدمتی به لحاظ خلاف قانون بودن شده اند. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسای شعب بدوی و رؤسا و مستشاران شعب تجدیدنظر تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء بشرح آتی مبادرت بصدور رأی می نماید.

رأی هیأت عمومی:

نظر به اینکه اعتراض نسبت به فصل نهم از آیین نامه دوره دستیاری مقیم رشته های تخصصی بالینی پزشکی مصوب آذر ماه ۱۳۶۹ شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی قبلاً مورد رسیدگی قرار گرفته و طی دادنامه شماره ۷۹ مورخ ۱۳۷۶/۶/۲۲ در پرونده کلاس ۵/۷۶ خلاف قانون تشخیص نگردیده است بنابراین موجبی برای امعان نظر و رسیدگی مجدد وجود ندارد.

تاریخ رأی: یکشنبه ۱ مهر ۱۳۸۶

شماره دادنامه: ۴۹۴/۸۶

کلاس پرونده: ۸۵/۱۳۴

موضوع رأی: عدم ابطال مادتين ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه مقررات آموزش و پذیرش دستیار تخصصی. (در خصوص اخذ تعهد رسمی از داوطلبان ورود به دوره دستیاری)

شاکی: آقای علی شهرامی.

مقدمه:

شاکی به شرح دادخواست تقدیمی و لایحه تکمیلی اعلام داشته است، برابر مقررات ماده یک قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۷۵/۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی مقرر گردیده که کلیه فارغ التحصیلان مراکز آموزش عالی گروه پزشکی با تحصیلات فوق دیپلم به بالا که خدمت آنها از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام می‌گردد و بعد از فراغت از تحصیل حداکثر مدت ۲۴ ماه در یکی از مناطق مورد نیاز آن وزارتخانه خدمت نمایند و طبق تبصره‌های یک و دو ماده مذکور مدت خدمت در مقطع کاردانی یک سال و در مناطق محروم و بد آب و هوا برابر آیین‌نامه‌ای که به تصویب هیأت وزیران رسیده، حسب مورد دو سال و حتی یک سال معین شده است و نیز به موجب تبصره ۳ ماده یک قانون اشعاری فارغ التحصیلانی که خدمت موضوع این قانون را به انجام رسانده و همچنین کسانی که دارای پروانه دائم باشند با دریافت مدرک تحصیلی جدید نظیر اخذ دانشنامه دوره تخصصی پزشکی و مانند آن برای دومین بار مشمول خدمات موضوع این قانون نمی‌باشند. از طرفی ماده ۱۷ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان صراحتاً مقررات و قوانین مغایر با این قانون را الغا نموده است، علی‌رغم اینکه به موجب تبصره ۳ ماده یک قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۷۵ از خدمت دوباره موضوع ماده یک مذکور معاف هستیم، لکن وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر خلاف صراحت قانون مزبور با استناد به مواد ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه مقررات آموزش و پذیرش دستیار تخصصی مصوب دبیرخانه شورای عالی تخصصی وزارت بهداشت که هر سال تجدیدنظر می‌شود، مطابق فرم تعهدنامه رسمی جهت انجام خدمت فارغ التحصیلان رشته‌های تخصصی مطابق

ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران تعهد اخذ می‌گردد که در آیین‌نامه اجرایی تبصره ۷ همان شورا دستیار تخصصی پزشکی مشمول ماده ۷ شناخته شده است و اخذ این تعهد مطابق ماده ۸ که آموزش تخصصی را تحت پوشش ندارد، خلاف قانون است. به صراحت مقررات ماده ۱۷ قانون مربوط به نحوه خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۷۵/۲/۲۶ که کلیه مقررات مغایر با این قانون را لغا نموده و لذا قانون ملغی شده سال ۵۲ و فاقد وجاهت قانونی است. در قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی سال ۱۳۵۲ در خصوص انجام خدمت پس از فراغت از تحصیل پیش بینی نشده و قانون مذکور صرفاً برای آموزش و تعیین ظرفیت است و لاغیر و استناد اداره برای اجرای مواد ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه داخلی آن اداره در حدود قانونی آنان نبوده و برخلاف اصلاحیه قانون سال ۵۸ و آیین‌نامه اجرایی و قانون ۷۵ است. با توجه به صراحت قانون اخیر صدور حکم بر ابطال مواد ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه مذکور مورد استدعا است. دفتر امور حقوقی معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت فوق طی نامه شماره ۱۵۰۶۷۸/ح مورخ ۸۵/۵/۱۰ اعلام داشته‌اند، با توجه به آرای صادره از شعب دیوان عدالت اداری به شماره‌های ۷۹ مورخ ۷۶/۲/۲۲ و ۷۹-۷۷/۴/۲۷ و ۱۶۷ مورخ ۷۹/۵/۲ و با عنایت به اختیارات قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی در خصوص تعیین و تدوین شرایط مربوط به دوره دستگیری و اهداف مربوط به تاسیس دوره مزبور تقاضای تصمیم مقتضی و صدور حکم به رد دعوی خواهان دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

با عنایت به اختیارات قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی در تعیین و تدوین شرایط مربوط به دوره دستگیری و اهداف مربوط به تاسیس دوره مزبور و اینکه اخذ تعهد رسمی از داوطلبان ورود به دوره مذکور برای انجام خدمت در نقاط

مورد نظر وزارت بهداشت که منصرف از حکم مقرر در ماده یک قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ است، بنابراین مادتین ۲۱ و ۲۲ آیین‌نامه مقررات آموزش و پذیرش دستیار تخصصی در باب ضرورت سپردن تعهد رسمی مذکور مغایرتی با قانون ندارد و خارج از حدود اختیارات قانونی مربوط نیز نمی‌باشد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضائی دیوان عدالت اداری مقدسی فرد

تاریخ رأی: یکشنبه ۲۵ آذر ۱۳۸۶

شماره دادنامه: ۱۰۴۶/۸۶

کلاس پرونده: ۸۶/۱۶

**موضوع رأی: ابطال آیین‌نامه اجرائی اشتغال به کار بهداران تجربی دندان مصوب
۱۳۸۴/۱۲/۱۴.**

شاکی: آقای ساعد عرفانی.

مقدمه:

شاکی به شرح دادخواست تقدیمی و لایحه تکمیلی آن اعلام داشته است، ۱- در قانون استفاده از کمک دندانپزشکان تجربی مصوب سال ۱۳۵۴ تصویب آیین‌نامه اجرایی پیش‌بینی نگردیده است. علاوه بر این در زمان تصویب قانون در ۱۳۶۶/۴/۷ در مجلس شورای اسلامی، تبصره ۷ قانون که مجوز تدوین آیین‌نامه اجرایی را به وزارت بهداشت می‌داد، حذف شده و نمایندگان مجلس جهت جلوگیری از تبعات بعدی تبصره ۷ را حذف نمودند. بنابراین خواننده اساساً صلاحیت و اختیار تدوین آیین‌نامه اجرایی را نداشته است. ۲- مواد متعددی از آیین‌نامه در حقیقت از مصادیق قانونگذاری و تصویب قانون بوده که این امر خارج از صلاحیت قوه مجریه می‌باشد. تبصره ۲ ماده یک که عمل مجرمانه را پیش‌بینی و مجازات تعیین نموده دقیقاً خلاف قانون می‌باشد. همچنین مطابق تبصره ۶ قانون که طرح اجازه استفاده از قانون کمک دندانپزشکان تجربی مصوب ۱۳۶۶/۴/۷ در صورت انجام تعهد خدمت، پروانه اشتغال در سراسر کشور صادر خواهد شد. که این مجوز تام و فاقد مهلت و محدودیت می‌باشد. در حالیکه طبق آیین‌نامه اجرایی مجوز مقید به مهلت و دارای محدودیت صادر می‌گردد و هر زمان مسئولین وزارت بهداشت اراده نمایند، مجوز مذکور باطل خواهد شد (تبصره بند س ماده ۹) آیین‌نامه اجرایی مطابق اصل ۱۳۸ قانون اساسی و قواعد زمانی می‌تواند تدوین شود که در قانون اختیار تصویب آن به مرجعی داده شده باشد و نیز آیین‌نامه مذکور باید به تصویب هیأت وزیران برسد. بنابه مراتب تقاضای ابطال آیین‌نامه مورد شکایت را دارد. مشاور وزیر و مدیرکل دفتر امور حقوقی، معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت

درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت فوق طی لایحه شماره ۲۰۷۰۷۲ح/ن مورخ ۱۳۸۶/۶/۱۴ اعلام داشته‌اند، تبصره ۶ ماده واحده قانون اجازه استناد قانونی از قانون کمک دندانپزشکان تجربی مصوب ۱۳۵۴ مصوب ۱۳۶۶/۴/۷ مجلس شورای اسلامی اشعار می‌دارد، در صورت انجام تعهد خدمت فوق‌الذکر پروانه اشتغال در سراسر کشور به استثناء مراکز استان برای نامبردگان صادر خواهد شد. تبصره مذکور فقط ناظر به صدور پروانه جهت افرادی که تعهد موضوع تبصره ۳ قانون را انجام داده‌اند. در تمامی کشور بجز مراکز استانها می‌باشد و اشاره‌ای به صدور پروانه دائم ندارد. باتوجه به اینکه عنوان قانون «قانون اجازه استفاده قانونی از قانون کمک دندانپزشکان تجربی مصوب ۱۳۵۴» می‌باشد بنابراین قانون مذکور از قانون کمک دندانپزشکان تجربی تبعیت نموده و مطابق تبصره ۵ قانون یاد شده آیین‌نامه‌ها و برنامه‌ها از طرف وزارت بهداشتی با همکاری نظام پزشکی مرکز تهیه و پس از تصویب وزیر بهداشتی به مورد اجرا گذارده خواهد شد. از آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه استفاده از قانون کمک دندانپزشکان تجربی مطابق با موازین قانونی می‌باشد. تبصره ۲ ماده یک آیین‌نامه مذکور مبین دخالت غیر مجاز در امور پزشکی و تأسیس مراکز درمانی بدون مجوز بر طبق مواد ۱ و ۳ قانون مربوط به امور پزشکی و ماده ۳ آیین‌نامه سایر حرفه‌های پزشکی و وابسته پزشکی و اصلاحیه‌های بعدی آن بوده و کلیه مندرجات آیین‌نامه فوق‌الذکر بر طبق قوانین و مقررات مربوط تنظیم گردیده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

به موجب ماده ۸ قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۴ نظارت و کنترل و برنامه‌ریزی کلیه مؤسسات و واحدهای بهداشتی، درمانی و پزشکی بخش خصوصی و غیر دولتی کشور که در امر بهداشت و درمان فعالیت دارند، به وزارت بهداشت درمان آموزش پزشکی محول شده و در قسمت اخیر ماده مزبور تصریح گردیده است که «آیین‌نامه‌های اجرائی مربوط ظرف مدت یک سال توسط این وزارت تهیه

و به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.» همچنین طبق تبصره ۴ ماده واحده قانون تعیین وضع شغلی دندانسازان تجربی مصوب ۱۳۶۴ آیین نامه اجرائی قانون اخیرالذکر توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد. بنابراین وضع قواعد امره تحت عنوان آیین نامه اجرائی اشتغال به کار بهداران تجربی دندان مصوب ۱۳۸۴/۱۲/۱۴ و وسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به شرح فوق‌الذکر در صلاحیت هیأت وزیران قرار داشته است، خارج از حدود اختیارات وزارتخانه مذکور تشخیص داده می‌شود و مستنداً به ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ ابطال می‌شود.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضائی دیوان عدالت اداری مقدسی فرد.

تاریخ رأی: یکشنبه ۱۳ بهمن ۱۳۸۷

شماره دادنامه: ۸۰۴/۸۷

کلاس پرونده: ۸۷/۷۶۲

موضوع رأی: ابطال قسمتی از راهنمای آزمون سی و ششمین دوره پذیرش دستیار تخصصی در رشته‌های بالینی پزشکی. (در خصوص اختصاص سهمیه‌های جداگانه‌ای را برای مناطق محروم و نیازمند به هنگام پذیرش دستیار تخصصی)

شاکی: آقای عباس فتحی.

مقدمه:

شاکی به شرح شکایت‌نامه تقدیمی اعلام داشته است، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در آزمون سی و ششمین دوره پذیرش دستیار تخصصی در رشته‌های بالینی پزشکی که در اسفند ماه سال ۱۳۸۷ برگزار می‌گردد بر خلاف مقررات و خارج از حدود اختیارات قانونی برای مشاغل مدیریتی پزشکان عمومی که در استخدام پیمانی یا رسمی باشند، سهمیه خاص و امتیاز ویژه منظور نموده است به نحوی که لیاقت به عنوان شرط اصلی در امر پزشکی تخصصی به فراموشی سپرده شده و رقابت در عرصه پزشکی را محدود و سلامت جامعه را در مخاطره قرار داده و تهدید می‌نماید. چون مطابق اصل ۱۹ و ۲۸ قانون اساسی مردم از حقوق مساوی برخوردارند و باید شرایط مساوی برای احراز مشاغل و امکان اشتغال برای همه افراد فراهم گردد و اقدام مذکور باعث تضییع حق فارغ التحصیلان پزشکی می‌شود و این در شرایطی است که سهمیه قانونی رزمندگان با تردید مورد قبول قرار گرفته و اعمال می‌شود و ایجاد امتیاز و اختصاص سهمیه ویژه باید مستند قانونی داشته باشد و موضوع باعث تبعیض ناروا بوده و خارج از حدود اختیارات وزارت مذکور است. لذا تقاضای ابطال امتیاز مقرر برای مشاغل مدیریتی و سهمیه اختصاصی ویژه می‌باشم. مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴۵۶۷۸۲/ح/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۶ اعلام داشته‌اند، ۱- به موجب ماده ۶ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، برنامه‌ریزی به منظور توزیع مناسب و عادلانه نیروی انسانی

و سایر امکانات کشور با تاکید بر اولویت برنامه‌های بهداشتی و رفع نیازهای مناطق محروم و نیازمند جزء وظایف این وزارتخانه قلمداد گردیده است و به موجب ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۱۲/۱۲ اختیار بررسی نیازهای تخصصی مناطق محروم و مورد نیاز کشور بر عهده این وزارتخانه و شورای آموزش پزشکی و تخصصی به عنوان مجری برابر بند یک ماده اول قانون تشکیل شورای مذکور می‌باشد. اقدامات لازم در این راستا بر اساس نیاز سنجی در سطح کشور به تناسب احتیاجات مناطق نیازمند و جهت تامین احتیاجات درمانی و بهداشتی در مناطق مزبور، با تعیین میزان و نوع سهمیه نیروهای متقاضی آموزش تخصصی تعیین می‌گردد، هدف آن تحقق عدالت در تامین سلامت آحاد افراد جامعه در دراز مدت و مطابق با برنامه‌ریزیهای کلان توسعه کشور در تمامی سطوح می‌باشد. ۲- در شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی، سهمیه پذیرش مازاد جهت پوشش مناطق محروم ضمن تعیین شرایط بهره‌برداری از آن منجمله نحوه محاسبه امتیازات خدمت در مناطق مزبور مورد تصویب قرار گرفت. بدین لحاظ اعلام سهمیه پذیرش مورد اشاره در دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی به صورت مازاد بر ظرفیت موجود در نظر گرفته شده و موجبات کاهش ظرفیتهای عمومی پذیرش آزمون را فراهم نیاورده است. لذا تصدیق می‌فرمایند که اقدام وزارتخانه به منظور تقویت بنیه و دانش علمی کارکنان و اعضای هیأت علمی مستقر در دانشگاههای علوم پزشکی درمانی برای نیل به اهداف اعلام شده قانونگذار به لحاظ حفظ تعادل در امور جاری بخش سلامت و درمان کشور صورت گرفته است. ضمن اینکه استفاده از تسهیلات مذکور جهت مستخدمین شاغل در مناطق محروم با در نظر گرفتن اولویت سابقه خدمتی در آن مناطق بوده و مشروط به تداوم و استمرار خدمت متقاضیان گردیده است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

به موجب حکم مقرر در بند ۶ ماده یک قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی مصوب ۱۳۶۷ برنامه‌ریزی به منظور توزیع متناسب و عادلانه نیروی انسانی و سایر امکانات (آموزش پزشکی و تسهیلات بهداشتی - درمانی) کشور با تأکید اولویت برنامه‌های بهداشتی و رفع نیاز مناطق محروم و نیازمند در زمره وظایف و مسئولیتهای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی قرار گرفته است و همچنین طبق ماده ۱۴ قانون مربوطه به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ آن وزارتخانه مکلف گردیده است که به هنگام پذیرش دستیار تخصصی سهمیه‌های جداگانه‌ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. نظر به اینکه احکام مقنن به شرح مقررات فوق‌الذکر متضمن جواز تعیین امتیاز خاص برای مشاغل مدیریتی از حیث پذیرش دستیار تخصصی در رشته‌های بالینی پزشکی نیست و تعیین امتیازات خاص مدیریتی نافعی اعتبار اولویت افراد از حیث نتایج علمی آزمون مربوط و از مصادیق بارز تبعیض در بین داوطلبان شرکت در آزمون پذیرش دستیار تخصصی می‌باشد، بنابراین راهنمای آزمون سی و ششمین دوره پذیرش دستیار تخصصی در رشته‌های بالینی پزشکی در قسمت مورد اعتراض و از حیث اعطاء امتیازات خاص به مشاغل مدیریتی خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات قانونی مربوط تشخیص داده می‌شود و مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و ماده یک و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۲۰ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ از تاریخ تصویب ابطال می‌گردد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضائی دیوان عدالت اداری رهبرپور

تاریخ رأی: یکشنبه ۱۸ اسفند ۱۳۸۷

شماره دادنامه: ۸۶۹/۸۷

کلاس پرونده: ۸۷/۹۰۶

موضوع رأی: عدم ابطال بخشنامه شماره ۸/۴۸۱۵۹/ب س مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۳ معاونت سلامت وزارت بهداشت. (در خصوص منع متخصصینی که دارای دانشنامه مورد تخصصی بوده و مستخدم دانشگاهها یا دانشکدههای علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشند از شرکت در آزمون مقاطع تحصیلی بالاتر)

شاکای: خانم معصومه کیهانیان.

گردشکار:

شاکای به شرح دادخواست تقدیمی اعلام داشته است، معاون سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، اخیراً و همزمان با ثبت نام امتحان دستیاری دوره فوق تخصصی، طی بخشنامه شماره ۸/۴۸۱۵۹/س/پ مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۳ متخصصینی که دارای دانشنامه مورد تخصصی بوده و مستخدم دانشگاهها یا دانشکدههای علوم پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشند را از شرکت در آزمون مقاطع تحصیلی بالاتر ممنوع اعلام نموده و شرط شرکت در آزمون را انجام خدمت به مدت برابر دوره تحصیل در مناطق محروم و نیازمند قرار داده است. بخشنامه مذکور به دلایل ذیل غیر قانونی می باشد. ۱- اقدام معاونت سلامت در صدور بخشنامه معترض عنه نوعی وضع قانون بوده که از حیثه اختیارات آن معاونت و حتی وزارتخانه متبوع خارج است. زیرا به موجب مفاد قانون اساسی، وضع قانون و قواعد آمره از اختصاصات مراجع قانونگذاری بوده و حتی قسمت اخیر اصل ۱۳۸ قانون اساسی صدور بخشنامه و وضع آیین نامه توسط وزراء را در محدوده مصوبات هیأت وزیران دانسته و تاکید داشته است مفاد این مقررات نباید با متن روح قوانین مخالفت داشته باشد در حالی که بخشنامه مورد اعتراض مانع استفاده از حق قانونی کسب تحصیل عده زیادی از مشمولین آن گردیده و بطوری واضح و روشن با وضع موضوعی که در محدوده صلاحیت قانونگذار بوده است از تحصیل عده کثیری ممانعت بعمل آورده است. این در حالی است که براساس اصول مختلف قانون اساسی برخورداری

از حق تحصیل از حقوق طبیعی و ملی افراد بوده و ممنوعیت آن با قانون اساسی مغایر است. قوانین موضوعه من جمله ماده یک قانون تامین و تحصیل اطفال و جوانان نیز تصریح دارد، ادامه تحصیل حق مسلم همه افراد و فرزندان ایرانی بوده و ممنوعیت آن را مجاز ندانسته است. همچنین تبصره ماده ۱۰ قانون تسهیل ازدواج جوانان شرکت متاهلین دانشکده‌های پزشکی قبل از انجام طرح نیروی انسانی را در دوره‌های تخصصی مجاز دانسته که این امر بیانگر تاکید قانونگذار بر ادامه تحصیل حتی قبل از انجام طرح‌های مورد تعهد بوده است. ۲- در هیچ یک از قوانین و مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اختیار وضع چنین قانونی به وزیر و یا معاونان وی داده نشده و هیچ یک از قوانین موجود و مصوبات هیأت وزیران و آییننامه‌های مربوطه نیز حاوی چنین ممنوعیتی نمی‌باشد. ۳- این بخشنامه به نوع صریح موجب ایجاد تبعیض بین مستخدمین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با مستخدمین هم سطح سایر وزارتخانه‌ها و سازمانها گردیده و صرفاً مستخدمین وزارتخانه متبوع از شرکت در امتحان فوق تخصصی منع گردیده‌اند و این در حالی است که به موجب بند ۶ اطلاعیه دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی کلیه کارکنان رسمی سایر وزارتخانه‌ها و سازمانها و یا نهادها می‌توانند در دوره امتحان فوق تخصصی شرکت نموده و مورد پذیرش قرار گیرند. ایجاد این تبعیض با صدور بخشنامه فوق‌الذکر قانوناً مجاز نبوده و اصول ۱۹ و ۲۰ قانون اساسی که آحاد افراد جامعه را از حقوق مساوی برخوردار نموده است، منافات دارد. ۴- تعهد اخذ شده از پزشکان در ابتدای دوره تخصصی مربوط به ضوابط حاکم در زمان اخذ تعهد بوده و قابل تسری به مقررات بعد از آن نمی‌باشد. از طرفی انجام تعهد مزبور منافاتی با ادامه تحصیل در مقطع فوق تخصصی ندارد، بطوری که هر دانش پژوه دوره فوق تخصصی می‌تواند ضمن انجام تعهدات قانونی در مقاطع بالاتر ادامه تحصیل دهد و یا اینکه پس از اتمام دوره فوق تخصصی به تعهد خود عمل نماید. زیرا انجام تعهد خدمت به میزان سه برابر مدت تحصیل و از طرفی عدم شرکت در آزمون پس از طی ۴ سال عملاً پزشک متخصص را از حیطة شرایط تحصیل خارج می‌نماید و از آنجا که مستخدمین سابقه کاری بالا دارند با توجه به افزایش سن، شرایط ادامه تحصیل برای مستخدم از بین خواهد رفت.

۵- طبق ماده ۸۹ قانون مدیریت خدمات کشوری، کارمندان دستگاه اجرایی از تسهیلات و امتیازات سازمانی و حقوق یکسان در صورت شرایط لازم برخوردارند و دستگاه اجرایی مکلفند با رعایت موازین و مقررات مربوط، عدالت استخدامی حقوق کارمندان خود را مد نظر قرار دهند. لذا نظر به غیر قانونی بودن بخشنامه مذکور استدعای ابطال آن را دارم. معاونت توسعه مدیریت و منابع دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه شماره ۴۰۷۷۸۸/ح/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۱۰ اعلام داشته‌اند، ۱- این وزارتخانه به استناد ماده ۸ قانون تامین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی همراه با اصلاحات مورخ ۱۳۵۸/۷/۲۰ شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران به منظور تامین نیازهای بخش بهداشت و درمان مناطق مختلف کشور با اعلام شرایط تحصیل و کیفیت ارائه خدمات آموزشی اقدام به پذیرش دستیار در دوره‌های فوق تخصصی می‌نماید و متقاضیان می‌توانند با پذیرش تعهدات محوله طی سند رسمی به عنوان ضمانت اجرایی از سهمیه‌های مذکور استفاده نمایند و این امر مستلزم انجام تعهدات توسط این دانشجویان بلافاصله پس از فراغت از تحصیل وفق مفاد تعهدنامه می‌باشد. مضافاً اینکه برابر شرایط مندرج در اسناد ماخوذه قبل از ایفای تعهدات موضوع نص صریح ماده ۸ قانون فوق‌الذکر، دریافت هرگونه گواهی و تاییدیه تحصیلی به غیر از محل تعهد و یا دانشنامه بطور کلی ممنوع می‌باشد. ۳- ایجاد التزام جهت ارائه این قبیل خدمات به منظور تحقق اهداف مورد نظر این وزارتخانه در تامین امکانات درمانی مناطق نیازمند و بهره‌برداری از علوم مکتسبه دانشجویان مذکور است و استنکاف افراد از انجام تعهدات خدمتی موجبات تضییع حقوق دیگر دانشجویان مراکز آموزش عالی را فراهم می‌آورد و سیاستهای مصوب و وظایف قانونی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را بلااجرا خواهد گذاشت. ضمن اینکه برابر اصول مسلم حقوقی، جواز برای لغو تعهد وجود ندارد و حقوق ایجاد شده برای این وزارتخانه به عنوان بخشی از دولت جزئاً یا کلاً قابل اسقاط نمی‌باشد. ۴- بند ۳ اطلاعیه شماره ۲ ثبت نام بیست و ششمین دوره آزمون پذیرش دستیار فوق تخصصی یکی از شرایط شرکت در آزمون پذیرش را به شرح ذیل اعلام می‌دارد، «ارائه گواهی صادره از سوی معاونت سلامت مبنی بر اتمام

کلیه تعهدات قانونی حداکثر تا تاریخ ۱۳۸۸/۶/۲۵ که شرایط مذکور عام بوده و به غیر از افرادی که در تبصره بند فوق ذکر شده، کلیه افرادی که بخواهند در آزمون فوق تخصصی شرکت نمایند، می‌بایست کلیه تعهدات قانونی خود را به پایان رسانده یا حداکثر تا تاریخ ۱۳۸۸/۶/۲۵ به پایان برسانند. نظر به اینکه افرادی که مستخدم رسمی وزارت متبوع بوده‌اند، جهت شرکت در آزمون دوره تخصصی مطابق فرمهای مذکور در قانون استخدام کشوری برای استفاده از ماموریت آموزشی همانند سایر استفاده کنندگان از ماموریت سه برابر مدت تحصیل سند انجام تعهد سپرده‌اند، به منظور عدم تضییع حقوق این افراد که ملزم بوده‌اند پس از پایان دوره تخصصی و انجام سه برابر مدت تحصیل ارائه خدمت در آزمون فوق تخصصی شرکت نمایند، معاونت سلامت این وزارتخانه میزان خدمت این متعهدین را با توجه به اختیارات قانونی به یک برابر دوره تحصیل تقلیل تا پس از گذراندن یک سوم تعهدات مربوط قادر به شرکت در آزمون فوق تخصصی باشند و بر خلاف ادعای شاکی ماده ۶ اطلاعیه شماره (۲) به این معنا نمی‌باشد که کارکنان سایر سازمانها بدون گذران تعهدات دوره تخصصی قادر به شرکت در آزمون باشند، بلکه بند ۳ اطلاعیه شماره ۲ ضابطه‌ای کلی برای تمامی ثبت نام کنندگان بوده و کارکنان رسمی سایر سازمانها در صورتی که بخواهند در آزمون شرکت نمایند، ملزم به تنظیم سند تعهد خدمت به میزان دو برابر مدت تحصیل به وزارت بهداشت می‌باشند، نه به دستگاه متبوع خود، لذا شکایت شاکی بی وجه بوده و دستور معاونت سلامت در جهت تسهیل شرکت این افراد در آزمون فوق تخصصی می‌باشد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

بخشنامه شماره ۸/۴۸۱۵۹/ب س مورخ ۱۳۸۷/۸/۱۳ معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بر مبنای مصوبه شصت و پنجمین جلسه شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱ صادر و ابلاغ شده است و فی‌نفسه متضمن وضع قاعده آمره

موجد یا سالب حق و تکلیفی نیست و در نتیجه از مصادیق مقررات دولتی موضوع بند یک ماده ۱۹ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ به شمار نمی‌رود و موردی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم در زمینه اعتراض نسبت به آن در قلمرو ماده ۴۲ قانون مزبور وجود ندارد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضائی دیوان عدالت اداری رهبرپور

تاریخ رأی: یکشنبه ۲۵ مرداد ۱۳۸۸

شماره دادنامه: ۴۵۲/۸۸

کلاس پرونده: ۸۸/۳۴۱

موضوع رأی: رأی وحدت رویه صادره از شعب ۲۱ و ۲۳ دیوان عدالت اداری. (در خصوص تخصیص سهمیه پزشک متخصص به مناطق محروم از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

شاکی: آقای محمود میرزائی.

مقدمه:

الف- شعبه بیست و سوم دیوان در رسیدگی به پرونده کلاس ۲۴۳۸/۸۲ موضوع شکایت آقای امیرحسین ازهری به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خواسته الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به محاسبه انجام خدمت شاکی در فریدن به عنوان منطقه محروم و انتخاب از رشته‌های تخصصی سهمیه مربوطه به شرح دادنامه شماره ۵۸ مورخ ۱۳۸۳/۰۱/۲۹ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه منطقه فریدن اصفهان در زمان شروع به خدمت شاکی جزء مناطق محروم بوده و از مزایای مترتب بر آن استفاده می‌کرده‌اند و نیز خارج کردن فریدن از مناطق محروم فقط به مدت کوتاهی بوده و مجدداً جزء مناطق محروم منظور گردیده و همچنین مستنداً به تبصره ۲ ماده یک قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ مناطق محروم، ضرایب آنها توسط هیأت وزیران تعیین و اعلام می‌شود به طوری که در آخرین تصویب‌نامه در این مورد به شماره ۳۴۰۹۷/ت/۲۴۲۴۳ هـ مورخ ۱۳۸۱/۱۱/۸ و تصویب‌نامه‌های گذشته مناطق محروم مشخص و ضرایب آنها اعلام شده است، در آن منطقه فریدن و توابع آن با ضریب ۳/۵/۵ جزء محروم ترین نقاط طبقه‌بندی شده است مضافاً اینکه مواد ۱۹۲ و ۱۹۷ برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و تصویب‌نامه شماره ۲۴۸۳۶/ت/۲۵۳۳۵ هـ مورخ ۱۳۸۰/۵/۲۹ در آن منطقه فریدن جزء مناطق محروم می‌باشد. علیهذا دادخواست مطروحه موافق اصول و موازین قانونی وارد تشخیص داده می‌شود و حکم به ورود شکوائیه صدرالتوصیف صادر و اعلام می‌دارد. ب- شعبه بیست و یکم دیوان

در رسیدگی به پرونده کلاسه ۴۶/۸۲ موضوع شکایت آقای محمود میرزائی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خواسته، فسخ تصمیم وزارت بهداشت و درمان مبنی بر قرار نداشتن منطقه حوزه بیابانک فریدن در لیست منطقه محروم در امتحان پذیرش دستیار سال ۱۳۸۲-۱۳۸۳ به شرح دادنامه شماره ۳۰۶ مورخ ۱۳۸۳/۲/۳۱ چنین رأی صادر نموده است، سرپرست دفتر حقوقی و امور مجلس وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در لایحه دفاعیه که به شماره ۱۲۶۷ مورخ ۱۳۸۲/۴/۱۹ ثبت دفتر اندیکاتور گردیده اعلام نموده، ۱- بر اساس ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان همه ساله سهمیه‌ای تحت عنوان سهمیه مناطق محروم در امتحان دستیاری تخصصی داده می‌شود ۲- تعیین مناطق محروم بدین منوال است که مناطق مورد نیاز کشور از دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور اخذ و به کمیسیون مربوطه در معاونت سلامت ارسال می‌شود و کمیسیون موصوف با توجه به تعداد فارغ التحصیلان و میزان جذب نیروهای تخصصی با عنایت به ظرفیتهای موجود اولویت بندی لازم را انجام می‌دهد بدیهی است که طبق این رویه سهمیه اختصاصی فوق‌الذکر نیز در سالهای مختلف متفاوت خواهد بود. ۳- طبق استعلامی که از مرکز برنامه ریزی و هماهنگی در امور درمان بعمل آمده است دانشگاه اصفهان و مناطق تابعه جزء مناطق محروم در امتحان پذیرش دستیاری سال تحصیلی ۱۳۸۲-۱۳۸۱ قرار نگرفته و در دفترچه ثبت نام و شرکت در آزمون نیز این امر به داوطلبین اعلام شده است.» علیهذا بنابه مراتب فوق‌الاشعار و ملاحظه سوابق امر تخلف از مقررات قانونی از ناحیه مشتکی‌عنه مشهود نگردید و رأی به رد شکایت شاکی صادر و اعلام می‌دارد. هیأت عمومی دیوان در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

به موجب ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است که هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه‌های جداگانه‌ای

را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد و دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مذکور موظف گردیده‌اند که پس از اتمام دوره تخصص، برابر طول دوره تخصص به عنوان خدمات قانونی موضوع قانون فوق‌الذکر در نقاط مربوط انجام وظیفه کنند. نظر به اینکه منطقه فریدن تا سال ۱۳۸۱ و مجدداً از سال ۱۳۸۳ به بعد در زمره مناطق محروم موضوع قانون اعلام شده است، حذف منطقه فریدن از فهرست مناطق محروم منحصراً در سال ۱۳۸۲ و نفی آثار و امتیازات قانونی خدمت مورد نظر مقنن در مناطق مزبور بدون ارائه علل و جهات موجه موافق هدف قانونگذار نیست. بنابراین دادنامه شماره ۵۸ مورخ ۱۳۸۳/۱/۲۹ شعبه بیست و سوم در حدی که متضمن این معنی است، موافق اصول و موازین قانونی می‌باشد. این رأی مستنداً به بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری ذیربط در موارد مشابه لازم‌الاتباع می‌باشد.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری علی رازینی

تاریخ رأی: یکشنبه ۱ شهریور ۱۳۸۸

شماره دادنامه: ۴۶۵/۸۸

کلاس پرونده: ۸۸/۴۰۰

موضوع رأی: رأی وحدت رویه صادره از شعب دیوان عدالت اداری. (در خصوص الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استفاده از تعهد خدمت در مناطق محروم)

شاکلی: مدیرکل حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی.

مقدمه:

الف- شعبه سوم دیوان در رسیدگی به کلاس پرونده‌های ۱۳۵۸/۸۷، ۱۳۶۴/۸۷، ۱۴۱۲/۸۷، ۱۴۴۷/۸۷، ۱۴۶۰/۸۷، ۱۴۳۰/۸۷، ۱۳۵۷/۸۷، ۱۴۷۵/۸۷، ۱۴۹۵/۸۷ و ۱۵۴۲/۸۷ موضوع شکایت خانمها ۱- هدی کدخدازاده ۲- فرناز خداپرست ۳- پریا توکلی پور ۴- صدیقه رودنشین ۵- مریم حمیدزاده دستگاه چین ۶- هما حکیمیان ۷- بهناز موحدی ۸- دکتر مرضیه ذبیحی ماجپانی ۹- طیبه میاندوآبی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خواسته الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استفاده از تعهد خدمت در مناطق مذکور در سند رسمی به شرح دادنامه‌های شماره ۲۲۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۸ و شماره ۲۳۹۳ مورخ ۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۳۹۰ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۴۲۴-۲۴۲۳ مورخ ۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۴۴۱ مورخ ۸۷/۱۲/۱۹ و شماره ۲۴۲۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۴۲۵ مورخ ۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۴۷۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۰ و شماره ۲۵۹۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۸ چنین رأی صادر نموده‌اند، نظر به اینکه همه موازین و مقرراتی که مستند طرف شکایت در لایحه دفاعیه قرار گرفته مشعر به لزوم خدمت فارغ التحصیلان رشته‌های تخصصی پزشکی در مناطق محروم مورد نظر وزارت بهداشت می‌باشد و تعهدنامه محضری و رسمی ماخوذه از شاکیه در همین راستا مبادرت به تعیین محل خدمت وی پس از فراغت از تحصیل در مناطق محروم که دانشگاه علوم پزشکی ایران و (شهید بهشتی) معرفی نماید، نموده است و در واقع توافق و تعهد نامه‌ای تکمیلی در حدود قوانین موضوعه از جمله ماده ۱۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان می‌باشد که برای طرفین لازم‌الاتباع است بنابراین اقدام طرف شکایت در تعیین دانشگاه علوم

پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی (غیر از محل مذکور در تعهدنامه) به عنوان محل خدمت شاکیه تخطی از مضمون سند تعهد مباحث عنه به نظر می‌رسد و موافق اصول و موازین حقوقی نمی‌باشد و از طرفی شاکیه با وجود تعهد موصوف که محل خدمت وی را پس از فراغت از تحصیل حوزه دانشگاه علوم پزشکی ایران تعیین کرده است حاضر به پذیرش آن گردیده و در نتیجه تحمیل انجام متعهد در محلی غیر آنچه در سند تعهد محضری مشخص گردیده خلاف عدالت و انصاف به نظر می‌رسد، لذا در مجموع شکایت مطروحه وارد تشخیص گردیده و حکم به الزام خواننده به استفاده از تعهدات خدمتی شاکیه در مناطق مذکور تعهدنامه محضری صادر و اعلام می‌گردد. ب- شعبه اول دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۱۳۲/۸۷ موضوع شکایت خانم مریم حقدار ساحلی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خواسته الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استفاده از تعهد خدمت شاکیه در مناطق مذکور در سند رسمی شماره ۱۳۴۱۵۸ مورخ ۱۳۸۴/۶/۱۲ در دفتر اسناد رسمی شماره ۴۴۲ حوزه ثبتی تهران به شرح دادنامه شماره ۲۴۲۵/۲ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۸ چنین رأی صادر نموده است، نظر به اینکه به دلالت اوراق و محتویات پرونده از جمله تعهدنامه فوق‌الذکر شاکیه با استفاده از سهمیه مناطق محروم و در اجرای ماده ۱۴ قانون خدمت پزشک و پیراپزشکان در دوره دستیاری پذیرفته شده است و هدف از اعطاء سهمیه برای این قبیل دانشجویان تربیت نیروی انسانی متخصص جهت خدمت در مناطق محروم بوده و ماده ۱۴ مذکور در فوق نیز دستیاران استفاده کننده از سهمیه مناطق محروم در دوره دستیاری را مکلف نموده پس از انجام دوره تخصصی برابر طول دوره مذکور به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوط انجام وظیفه کرده و پس از انجام خدمات مذکور پروانه دائم دریافت نمایند. بنابراین تخلفی از مقررات از جانب طرف شکایت ثابت نبوده و حکم به رد شکایت صادر و اعلام می‌گردد. ج- شعبه چهارم دیوان در رسیدگی به پرونده کلاسه ۱۲۶۹/۸۷ موضوع شکایت خانم بنفشه امینی خواه به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به خواسته صدور حکم دائر بر ابطال نامه شماره ۸/۷۱۹۲۹/ب مورخ ۱۳۸۷/۸/۲۳ و الزام طرف شکایت به اجرای مفاد تعهد خاص محضری به شماره ۵۲۲۳ مورخ ۱۳۸۳/۵/۲۶ حوزه

ثبتي تهران، به شرح دادنامه شماره ۲۲۰۸ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۱۲ چنین رأی صادر نموده است، با عنایت به مفاد مواد یک و ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته‌های تخصصی پزشکی و اینکه در تعهدنامه استنادی محل خدمت شاکیه منطقه محروم رباط کریم یا سایر مناطقی که دانشگاه تعیین می‌نماید، ذکر گردیده است، تصمیم معترض‌عنه خلاف موازین قانونی تشخیص داده نمی‌شود، لذا به استناد ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ حکم به رد شکایت صادر و اعلام می‌گردد. هیأت عمومی دیوان در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی‌البدل تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی:

الف- تعارض در مدلول دادنامه‌های فوق‌الذکر محرز به نظر می‌رسد. ب- به موجب ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان «به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه‌های جداگانه‌ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند پس از انجام دوره تخصص، برابر طول دوره تخصص به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوط انجام دهند و پس از انجام خدمات مذکور پروانه دائم دریافت خواهند نمود.» و در تبصره ۲ ماده فوق‌الذکر تصریح شده است که «دستیاران تخصصی موضوع ماده فوق موظفند قبل از شروع دوره دستیاری تعهد ثبتي لازم جهت خدمت در نقاط مربوط به دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بسپارند.» نظر به این که دستیاران فارغ‌التحصیل به شرح تعهدنامه‌های رسمی تنظیم شده در دفاتر اسناد رسمی تعهد کرده‌اند که معادل مدت مقرر در تعهدنامه مذکور در نقاط محروم و نیازمند واقع در حوزه دانشگاه محل تحصیل خود انجام وظیفه کنند و اعزام و انتقال آنها به نقاط محروم و نیازمند سایر استانها انطباقی با مقررات فوق‌الذکر و مفاد تعهدنامه تنظیمی ندارد، بنابراین دادنامه‌های شماره ۲۲۳۵ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۸ و شماره ۲۳۹۰، ۲۳۹۳،

۲۴۲۳، ۲۴۲۴، ۲۴۲۵، ۲۴۲۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۱/۳۰ و شماره ۲۴۴۱ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۹ و شماره ۲۴۷۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۲۰ و شماره ۲۵۹۶ مورخ ۱۳۸۷/۱۲/۱۸ شعبه سوم دیوان مبنی بر ورود شکایت و الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تعیین محل خدمت شاکیان در یکی از نقاط محروم و نیازمند مندرج در تعهدنامه‌های رسمی، صحیح و موافق قانون است. این رأی مستنداً به بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری ذیربط در موارد مشابه لازم‌الاتباع است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضائی دیوان عدالت اداری رهبرپور

تاریخ رأی: دوشنبه ۳۰ خرداد ۱۳۹۰

شماره دادنامه: ۱۳۵

کلاسه پرونده: ۸۸/۱۰۲۹

موضوع رأی: عدم ابطال دستورالعمل شماره ۳۸۵۵۳۶/ح/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲ مشاور وزیر و مدیر کل دفتر حقوقی معاونت توسعه مدیریت و منابع انسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص عدم احتساب مرخصی استعلاجی پزشکان مشمول ضریب k جزء ایام تعهد خدمت)

شاکی: آقای مجتبی هاشمی

گردشکار:

آقای مجتبی هاشمی به موجب دادخواستی که به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به دیوان عدالت اداری تقدیم نموده، ابطال دستورالعمل شماره ۳۸۵۵۳۶/ح/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲ مشاور وزیر و مدیر کل حقوقی آن وزارتخانه را خواستار و در توضیح و تبیین خواسته اشعار داشته است که: «در سال ۱۳۸۷ وزارت بهداشت دستورالعملی را به دانشگاه‌ها ابلاغ کرده که بر طبق آن مرخصی استعلاجی پزشکان مشمول ضریب k، جزء تعهدات آنها محسوب نمی‌شود که این دستورالعمل بر خلاف قانون طرح پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی می‌باشد. ماده ۱۱ این قانون به صراحت بیان می‌کند که مشمولان این قانون از لحاظ حقوق و مزایا و امور رفاهی (مرخصی‌های استحقاقی و استعلاجی) تابع قوانین و مقررات استخدام کشوری می‌باشند و این در حالی است که این دستورالعمل در هیچ ارگان دیگری و حتی در مورد افراد رسمی اعم از پزشک یا غیرپزشک وزارت بهداشت اعمال نمی‌شود (منظور حذف مرخصی استعلاجی از تعهدات) لذا خواهشمندم نسبت به ابطال آن اقدام لازم را مبذول فرمایید.» مشتکی عنه به موجب لایحه دفاعیه شماره ۱۰۷/۵۲۶ مورخ ۱۳۹۰/۳/۱۸، اشعار داشته است که: «۱- چنان که استحضار دارند مطابق ماده ۱۹ قانون دیوان عدالت اداری، صلاحیت هیأت عمومی دیوان علاوه بر صدور رأی وحدت رویه، در مورد شکایت و اعتراض نسبت به آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های خلاف قانون و شرع است. به همین

دلیل شاکی در دادخواست خود، خواسته خود را «ابطال دستورالعمل شماره ۳۶/۳۸۵۵۳۶/ح/ن» اعلام نموده است، اما صرف نظر از محتوی و ماهیت خواسته خواهان و اینکه مخالف کدام قانون است، واقعیت این است که نامه مورد استناد خواهان، «دستورالعمل یا آیین نامه» نیست، بلکه نامه‌ای است که دفتر حقوقی وزارت بهداشت در پاسخ به استعلامی که از سوی معاونت درمان وزارت بهداشت صورت گرفته است، صادر شده و دفتر حقوقی، نظریه حقوقی خود در استنباط از قوانین و مقررات و ضوابط موجود را اعلام نموده است. بنابراین نامه مزبور، نه به لحاظ شکلی و سبک و سیاق ظاهری و نه به لحاظ ماهوی، به هیچ وجه «آیین نامه و دستورالعمل» تلقی نمی‌شود، تا بتوان به استناد خلاف قانون بودن آن، ابطال آن را در هیأت عمومی خواستار گردید. در صورت اعتقاد خلاف، باید قایل شویم که تمام دعاوی علیه دولت باید در هیأت عمومی دیوان رسیدگی شود؟! چون تمام امر و نهی‌های اداری در قالب نامه صورت می‌گیرد. اگر هر نامه‌ای حکم «دستورالعمل و آیین نامه» را داشته باشد، پس اعتراض به آن باید در هیأت عمومی دیوان صورت گیرد، نتیجه‌ای که عقل سلیم نمی‌پذیرد. بنابراین اگر شاکی به روند اداری یا اقدام وزارت بهداشت در احتساب و یا عدم احتساب مرخصی استعلاجی در مدت زمان طرح خود اعتراض دارد، باید اعتراض خود را به طور مستدل به شعب دیوان اعلام نماید، نه هیأت عمومی دیوان. ۲- نکته دیگری که رد دادخواست شاکی را ایجاب می‌کند، این است که نامه مورد اعتراض، در خصوص تحصیل کنندگان دوره دستپاری و تخصص می‌باشد که چون مطابق مقررات و ضوابط موجود، کسانی که در دوره تخصص تحصیل می‌کنند، متعهدند حسب مورد به میزان مدت تحصیل در محلی که وزارت بهداشت مقرر می‌دارد خدمت نمایند و بدین منظور نیز از آنان سند تعهد و تضمین اخذ می‌گردد، لذا در مدت اجرای تعهد قراردادی و قانونی، اگر از مرخصی استعلاجی استفاده نمایند، آن مدت جزء خدمت آنان محسوب نمی‌شود. اما ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، چنان که از عنوان آن پیداست، راجع به تعهد ناشی از تحصیل در رشته پزشکی است، که اصطلاحاً به آن «طرح» می‌گویند. در خصوص این گونه افراد نظر وزارت بهداشت نیز همین است که مرخصی جزء دوران خدمت محسوب

شود. توضیح اینکه دانش آموختگان رشته‌های پزشکی، از جهات مختلف دارای تعهدات جداگانه می‌باشند. مطابق قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۵، هرکسی که در رشته پزشکی یا رشته‌های مرتبط با آن، تحصیل کند متعهد است به مدت ۲۴ ماه به کشور خدمت نماید و اصطلاحاً به این خدمت طرح می‌گویند. این خدمت برای یک بار انجام می‌شود و هر زمان شخص برای یک مقطع تحصیلی این خدمت را انجام دهد، برای مقطع دیگر تعهدی نخواهد داشت. اما کسانی که در دوره تخصص (دستیاری) شرکت می‌کنند، مطابق مصوبات شورای آموزش تخصصی که مرجع صالح در این زمینه است و به منظور تامین نیروی انسانی متعهدند حسب مورد به میزان مدت تحصیل یا بیشتر به کشور خدمت نمایند. این تعهد با خدمت دوره طرح تداخل نشده و جداگانه است. به عبارت دیگر، انجام خدمت طرح، موجب سقوط تعهد ناشی از تحصیل در دوره تخصص و دستیاری نیست و اصولاً تا شخص، طرح دوره تحصیل در مقطع دوره دکتری عمومی خود را انجام ندهد، حق شرکت در دوره تخصص را ندارد و حکم ماده ۱۱ قانون مزبور راجع به خدمت طرح است. اما نامه دفتر حقوقی راجع به تعهد ناشی از تحصیل در دوره تخصص است که متفاوت است. ۳- صرف نظر از ایرادات شکلی فوق، حتی اگر نامه فوق را ناظر به مشمولان طرح خدمتی بدانیم که چنین نیست، به لحاظ ماهوی نیز مفاد نامه مورد اعتراض برخلاف هیچ قانون و مقرر نیست و مطابق با روح قانون است. شاکی مفاد نامه فوق را بر خلاف ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۵ دانسته است، در حالی که چنین نیست. توضیح اینکه ماده قانونی فوق، مشمولان قانون را، از لحاظ حقوق و مزایا و امور رفاهی (مرخصی‌ها ...) تابع قوانین و مقررات استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت دانسته است، آنچه از این حکم قانون استنباط می‌شود، این است که مشمولان قانون مزبور، اگرچه مستخدم دولت نبوده و کارمند دولت محسوب نمی‌شوند، اما همانند مستخدمان دولت می‌توانند از حقوق و مزایا و مرخصی‌ها برخوردار شوند، اما این که ایام مرخصی‌ها جزء مدت تعهد آنها محسوب شود، امر دیگری است که نه از منطوق و نه از مفهوم این مقرر قابل استنباط نیست. لذا با عنایت به موارد مذکور، رد شکایت شاکی مورد استدعاست.» هیأت عمومی دیوان

عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان علی‌البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می‌نماید.

رأی هیأت عمومی: نظربه اینکه استفاده از مزایای مزبور در ماده ۱۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲، ناظر به مشمولان موضوع ماده یک این قانون و متعهدین خدمت استفاده کننده از سهمیه مناطق محروم موضوع ماده ۱۴ قانون مذکور می‌باشد، بنابراین سایر متعهدین خدمت دوره دستگیری تخصصی که بر اساس تعهد انجام وظیفه می‌نمایند از شمول مقررات فوق‌الذکر خارج بوده و نامه شماره ۳۸۵۵۳۶/ح/ن مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲ مشاور وزیر و مدیرکل دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که در راستای ایفاء تعهدات سپرده شده تنظیم گردیده، خلاف قانون نبوده و قابل ابطال نمی‌باشد.

رییس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدجعفر منتظری

تاریخ رأی: دوشنبه ۲۲ خرداد ۱۳۹۱

شماره دادنامه: ۱۳۷

کلاس پرونده: ۸۸/۳۶۵

**موضوع رأی: عدم ابطال آیین نامه اجرایی تبصره ۷ موضوع قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون
تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۴ و دستورالعمل ۳۳
ماده ای اجرایی آیین نامه مذکور (در خصوص الزام به تعهد خدمت کلیه دانشجویان مقاطع
دانشگاههای علوم پزشکی که با استفاده از امکانات دولتی و رایگان تحصیل می کنند)**

شاکلی: سیداحمد مبرقع

گردش کار:

آقای سیداحمد مبرقع طی دادخواست تقدیمی، ابطال آیین نامه قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۴ و دستورالعمل ۳۳ ماده ای اجرای آیین نامه را خواستار شده است و ادعا نموده است که به دلایل زیر آیین نامه و دستورالعمل و اصلاحیه آن که مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶ است از متن و روح قانون تجاوز کرده است: ۱- قانون تامین امکانات تحصیل اطفال و جوانان به استناد ذیل ماده ۵ همان قانون مربوط به رشته های فنی و حرفه ای بوده است و هیچ ارتباطی با رشته های پزشکی و رشته های وابسته به آن ندارد. ۲- مفاد تبصره اصلاحی ماده ۷ همین قانون مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶ ناظر بر بررسی هزینه تحصیلات عالی دانشجویان رشته های فنی و حرفه ای است که قصد خروج از کشور را داشته باشند. ۳- در هیچ یک از مواد قانون تامین امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۴ هیچ گونه اجازه ای به عدم تحویل مدارک تحصیلی یا ریز نمرات دانشجویان یا فارغ التحصیلان که در داخل کشور مشغول به کار شده یا می شوند ندارد. ۴- به دلیل تسری آیین نامه مذکور به رشته های پزشکی، وزارت بهداشت از تحویل مدارک تحصیلی و ریز نمرات به جز با دریافت وجه یا وثیقه امتناع می کند که با اصل ۱۳۸ قانون اساسی و بند ۱۴ اصل سوم و بند ۹ اصل سوم و بند ج اصل دوم و بند ۳ اصل سوم و همچنین اصل ۳۰ قانون اساسی مخالف است. اداره طرف شکایت طی لایحه شماره ۸۰/۳۶۵/ج/ن

مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۷ در پاسخ اعلام داشته است که: ۱- قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی همراه با اصلاحات ۱۳۵۸/۷/۲۶ مرتبط با کلیه اطفال و جوانان ایرانی واجد شرایط تحصیل از مرحله ابتدایی تا پایان تحصیلات آموزش عالی دانشجویان در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی داخل کشور است که در مواد مختلف قانون اعلام شده است. متعاقب آن آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۷ موضوع لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون مورد اشاره در جلسه مورخ ۱۳۵۹/۳/۱۲ شورای محترم انقلاب به تصویب رسیده است که از آن تاریخ آیین نامه اجرایی موضوع ماده ۸ مصوب سال ۱۳۵۴ ملغی اعلام شده است. ۲- نحوه بررسی تعهدات و صدور مجوز تحویل مدارک تحصیلی دانش آموختگان رشته های علوم پزشکی در انطباق کامل با متون قانونی تدوین شده است و شاکی در دادخواست تقدیمی اعلام نکرده است که کدام مورد از آیین نامه مغایر قانون است تا این وزارتخانه در خصوص اعلام پاسخ نسبت به آن اقدام کند. ۳- آنچه شاکی در اختصاص قانون به صرف (رشته های فنی و حرفه ای) با توجه به ماده ۵ آن مدعی شده است فاقد وجهت قانونی است زیرا که با مراجعه به قانون ملاحظه می شود که ماده ۵ به تحصیلات فنی و حرفه ای تا پایان دوره دانشجویی (فوق دیپلم) اشاره دارد و تاکید بر این موضوع دارد که تحصیلات مقاطع مذکور در زمره تحصیلات در موسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه ها و موسسات دولتی محسوب می شود و دانشجویان و دانش آموختگان فنی و حرفه ای نیز مانند سایر دانشجویان آموزش عالی ملزم به انجام تعهد سپرده خواهند بود و تسری این تصریح در ماده ۵ قانون کلیت آن صراحت بیان دارد، خلاف منطوق و موضوع قانون نیز هست و همچنان که ماده ۶ همان قانون به موضوع دیگری یعنی تحصیلات دوره متوسطه غیر حرفه ای به دلیل ضرورت امر تفکیک موارد اعلام شده عام و کلی در تحصیلات مراحل مختلف اشاره کرده است. ۴- ماده ۷ اعلام داشته است: دانشجویانی که بخواهند از آموزش رایگان استفاده کنند مکلفند برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده اند در ایران خدمت کنند و در صورت استنکاف از انجام دادن تمام یا قسمتی از خدمت مذکور باید هزینه تحصیلات رایگان را تماماً یا به تناسب پرداخت

کنند و کسانی که که مایل به تحصیلات رایگان نباشند باید شهریه بپردازند و در ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی ماده ۷ اعلام شده است کسانی که بخواهند قبل از پایان خدمت مذکور بدون پرداخت هزینه تحصیل جهت ادامه تحصیل یا به طور موقت به خارج عزیمت کنند باید ضمانت یا وثیقه ملکی بسپارند و تعهد کنند که پس از تحصیل به کشور مراجعت کنند. با توجه به ایرادات شاکي و لایحه دفاعیه طرف شکایت و با توجه به ماده ۷ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی تمامی دانشجویان و هنرجویانی که بخواهند از آموزش رایگان در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی داخل کشور استفاده کنند مکلفند برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده اند در ایران خدمت کنند و تمام دانش آموختگان وزارت بهداشت نیز مشمول این مصوبه خواهند بود و نیز قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، کلیه دانشجویان مقاطع دانشگاههای مختلف که با استفاده از امکانات دولتی و رایگان تحصیل می کنند در مقابل استفاده از تحصیلات رایگان متعهد به خدمت هستند که لازمه انجام تعهد به خدمت در داخل کشور اخذ وثیقه یا ضمانتی است که باید سپرده شود لذا آیین نامه مورد اعتراض شاکي، خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص نمی شود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی:

با توجه به ماده ۷ اصلاحی قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰ شورای انقلاب، دانشجویان و هنرجویانی که بخواهند از آموزش رایگان در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی داخلی کشور استفاده کنند مکلفند برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده اند در ایران خدمت کنند و تمام دانش آموختگان وزارت بهداشت نیز مشمول این مصوبه خواهند بود و همچنین مطابق قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲، کلیه دانشجویان مقاطع دانشگاههای علوم پزشکی که با استفاده از امکانات دولتی و رایگان تحصیل می کنند در مقابل

استفاده از تحصیلات رایگان، متعهد به خدمت هستند که لازمه انجام تعهد به خدمت در داخل کشور نیز اخذ وثیقه یا ضمانت است. با توجه به مراتب، مقررات مورد اعتراض شاکی خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص نمی شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدجعفر منتظری

تاریخ رأی: دوشنبه ۱۹ تیر ۱۳۹۱

شماره دادنامه: ۲۰۶

کلاس پرونده: ۹۰/۷۲۹

موضوع رأی: رأی وحدت رویه در خصوص پرداخت حق بیمه ایام طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در ایام قبل از تصویب تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۹.

شاکی: رحمت فردوس

گردش کار:

آقای رحمت فردوس به موجب لایحه ای اعلام کرده است که شعب اول، سوم و چهارم دیوان عدالت اداری در موضوع الزام دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان به پرداخت حق بیمه ایام طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در ایام قبل از تصویب تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۹ و الزام سازمان تامین اجتماعی به قبول حق بیمه و احتساب ایام مذکور به عنوان سابقه بیمه پردازی، آراء متناقض صادر کرده اند. مشارالیه رفع تعارض و صدور رأی وحدت رویه را خواستار شده است. گردش کار پرونده ها و مشروح آراء به قرار زیر است: الف: شعبه شانزدهم دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۵۲۶۲۴ با موضوع دادخواست خانم معصومه انتصاریان بیدگلی به طرفیت سازمان تامین اجتماعی و به خواسته احتساب بیمه دوران طرح نیروی انسانی به موجب دادنامه شماره ۱۳۸۹/۱۱/۲۳-۸۹۰۹۹۷۰۹۰۱۶۰۱۴۷۰-۱۳۸۹/۱۱/۲۳ مفاذاً به شرح آتی به صدور رأی مبادرت کرده است: نظر به این که سابقه مورد تقاضای شاکی احتساب سابقه از تاریخ ۱۳۷۸/۲/۱۲ تا ۱۳۷۹/۴/۱۲ است و حال این که تبصره ۳ ماده الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان ۱۳۷۹/۸/۹ به تصویب رسیده است و مطابق ماده ۴ قانون مدنی اثر قانون نسبت به آینده است و به ما قبل خویش تسری ندارد دیوان با توجه به مراتب فوق به لحاظ این که سابقه شاکی مربوط به قبل از الحاق تبصره ۳ ماده ۱۱ قانون پزشکان و پیراپزشکان بوده است و به رد شکایت حکم صادر و اعلام می شود.

این رأی وفق ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری قطعی است. ب: شعبه سوم دیوان عدالت اداری در پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۰۷۷۵۴۵ با موضوع دادخواست خانم فاطمه محمودی سیاهمزیگی به طرفیت دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی گیلان و سازمان تامین اجتماعی و به خواسته الزام به پرداخت حق بیمه بازنشستگی دوران طرح نیروی انسانی به موجب دادنامه شماره ۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۳۰۱۴۳۷ مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: نظر به این که سابقه خدمت و اشتغال شاکی به عنوان انجام طرح نیروی انسانی حسب مدارک موجود در پرونده مورد تایید قرا رگرفته است و این که مطابق عموماً قانونی از جمله مواد ۱ و ۴ و ۳۶ به بعد قانون تامین اجتماعی و همچنین مقررات مربوط به استخدام کشوری واحد محل خدمت وی مکلف به بیمه کردن او بوده است و تصریح مندرج در تبصره ۳ ذیل ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان در خصوص شمول قانون تامین اجتماعی اولاً: مبین اعمال مقررات بیمه ای مذکور به شاکی و ثانیاً: مانع تسری آن نسبت به زمان خدمت شاکی نیست بلکه موید آن است ثالثاً: بیمه کردن شاکی یا تاخیر در پرداخت حق بیمه وی نافی و رافع مسؤولیت سازمان تامین اجتماعی ایران نیست. لذا با رد دفاع بی وجه طرف شکایت حکم به الزام خواننده اول به پرداخت حق بیمه شاکی (سهم کارفرما) و خواننده دوم به پذیرش آن و احتساب سنوات مربوط به خدمت طرح نیروی انسانی به عنوان سابقه خدمت بیمه ای صادر و اعلام می شود. این رأی قطعی است. ج: شعبه اول دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۰۷۵۴۸۵ با موضوع دادخواست خانم زهرا فرهنگ باقری به طرفیت دانشگاه علوم پزشکی، خدمات بهداشتی درمانی استان گیلان و سازمان تامین اجتماعی و به خواسته الزام به پرداخت حق بیمه بازنشستگی دوران طرح نیروی انسانی به مدت ۲ سال به موجب دادنامه شماره ۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۰۵۶۷-۸/۳/۱۳۹۰ مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: مستفاد از اوراق پرونده، خواسته شاکی خانم زهرا فرهنگ باقری واریز حق بیمه دوران طرح نیروی انسانی از تاریخ ۱۳۷۷/۱/۸ تا ۱۳۷۹/۱/۸ توسط مشتکی عنه ردیف اول و الزام طرف شکایت ردیف دوم به پذیرش حق بیمه واریزی و احتساب ایام مذکور به عنوان سنوات خدمتی است، با عنایت به مفاد

دادخواست تقدیمی و ضامیم آن و نظر به این که ریاست دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان گیلان طی تصویر گواهی وضعیت خدمت مشمولین قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان به شماره ۱۳۷۹/۱۱۷/۶۸۹/۳/پ/۱-۱۳۷۹/۱/۲۳ دوره طرح نیروی انسانی مشارالیه را در تاریخهای مذکور تایید کرده است و با توجه به لایحه طرفهای شکایت ثبت شده به شماره های ۱۴۸-۱۳۹۰/۱/۱۵ و ۲۱-۱۳۹۰/۱۰/۶-۱۳۹۰ مستنداً به رأی وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۳۷۵-۱۳۸۸/۵/۴ رأی به وارد بودن شکایت مبنی بر واریز حق بیمه دوران طرح نیروی انسانی شاکی از تاریخ ۱۳۷۷/۱/۸ تا ۱۳۷۹/۱/۸ توسط مشتکی عنه ردیف اول و الزام طرف شکایت ردیف دوم به پذیرش حق بیمه واریزی و احتساب ایام طرح نیروی انسانی مذکور به عنوان سنوات خدمت صادر و اعلام می شود، این رأی طبق ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری قطعی است. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی: اولاً: نظر به این که در پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۷۷۵۴۵ شعبه سوم دیوان عدالت اداری شاکی بعد از تصویب تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۹/۷/۳ در اجرای قانون مذکور به تعهد خویش عمل کرده است و پرداخت حق بیمه ایام خدمت را درخواست کرده است و در پروندههای دیگر پرداخت حق بیمه ایام خدمت قبل از تصویب قانون تبصره ۳ الحاقی به ماده ۱۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان درخواست شده است، بنابراین پرونده شعبه سوم از موضوع تعارض خارج است و در ۲ رأی دیگر تعارض محرز است. ثانیاً: با توجه به مفاد رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۳۷۵-۱۳۸۸/۵/۴ ، رأی شعبه اول دیوان به شماره دادنامه ۵۶۷-۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۰۵۶۷-۹۰۰۹۹۷۰۳/۸-۱۳۹۰ صحیح و موافق مقررات تشخیص داده می شود. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاونت قضایی دیوان عدالت اداری علی مبشری

تاریخ رأی: دوشنبه ۱ آبان ۱۳۹۱

شماره دادنامه: ۵۳۳

کلاس پرونده: ۹۱/۹۵۸

موضوع رأی: نقض قسمت ب رأی شماره ۵۰۵-۵۰۴ مورخ ۱۳۸۶/۸/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری (در خصوص اعلام مغایرت با قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ در خصوص تعهد خدمت پذیرفته شدگان دوره تخصصی با استفاده از سهمیه مناطق محروم و نیازمند به مدت ۳ برابر مدت تحصیل)

شاکئی: وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

گردش کار:

وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب نامه های شماره ۱۰۰/۷۰۹-۱۳۹۱/۵/۸ و ۱۰۰/۵۷۵-۱۳۹۰/۴/۲۰ اعمال ماده ۵۳ الحاقی به آیین دادرسی دیوان عدالت اداری نسبت به قسمت (ب) رأی شماره ۵۰۵-۵۰۴ - ۱۳۸۶/۸/۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری را خواستار شده است و در جهت تبیین خواسته توضیح داده است که: «به استحضار می رساند: ۱- مطابق ماده ۱۴ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان، مصوب ۱۳۷۵، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، موظف شده است به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور، به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. کسانی که با استفاده از سهمیه مزبور، پذیرفته می شوند مطابق تبصره همان ماده متعهد هستند قبل از ثبت نام، تعهد بپردازند که به میزان مقرر، در مناطق محروم کشور خدمت کنند. این سهمیه تا سال ۱۳۹۱ [۱۳۸۹] که قانون برقراری عدالت آموزشی تصویب شد، وجود داشت و هر سال عده ای با استفاده از این سهمیه وارد دوره دستگیری می شدند. ۲- در سال ۱۳۸۲، شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (که به موجب قانون مصوب ۱۳۵۲، تشکیل و اختیار سیاستگذاری و وضع مصوبه در امور آموزش تخصصی پزشکی را دارد) طی نشست ۵۸ خود، در بند الف موضوع ۴، سهمیه مناطق محروم را که تا آن زمان ۱۰٪ بوده است، به ۲۵٪ افزایش می دهد. ۳- در سال

۱۳۸۳، شخصی به نام آقای محسن فدایی عراقی، طی دادخواستی که به هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، تقدیم می کند به مصوبه مذکور اعتراض کرده و بیان می دارد که، افزایش سهمیه مناطق محروم، موجب می شود که سهمیه افرادی که به طور آزاد در آزمون شرکت می کنند و تمایل به استفاده از سهمیه مناطق محروم ندارند کاهش یابد و این عادلانه نیست. لذا ابطال مصوبه نشست ۵۸ شورای آموزش تخصصی و پزشکی در قسمت مربوط به افزایش سهمیه مناطق محروم را درخواست می کند، بدون اینکه ذکر کند که مصوبه مذکور برخلاف کدام قانون است. ۴- هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، در مقام رسیدگی به دعوی مزبور طی دادنامه های شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ (مورخ ۱۳۸۶/۸/۷) اعلام می کند که مستنبط از مفاد ماده ۱۴ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان این است که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی اختیار افزایش سهمیه مناطق محروم را به تناسب نیاز آن مناطق دارد «... بنابراین مصوبه شماره پنجاه و هشت نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ، ۱۳۸۲/۸/۱۷ در قسمت مربوط به افزایش سهمیه پزشکان مناطق فوق الذکر مغایرتی با قانون ندارد». ۵- اما در ادامه دادنامه مزبور، هیأت عمومی بدون عنایت به مصوبه نشست ۵۸ و بدون اینکه مورد درخواست شاکی باشد، اظهارنظری می کند که بعدها برداشت نادرست از آن، مشکلات عدیده ای را برای وزارت بهداشت ایجاد می کند که شرح آن خواهد آمد. در قسمت (ب) دادنامه ۵۰۵ و ۵۰۴ هیأت عمومی با عبارت کلی و مبهم و بدون ذکر دقیق بند یا ماده خاص از مصوبه، این گونه آمده است که: «... مصوبه مورد اعتراض در قسمتی که طول خدمت پزشکان متخصص را پس از اخذ تخصص در مناطق محروم و نیازمند، بیش از مدت مقرر در قانون تعیین کرده است، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات شورای آموزش پزشکی و تخصصی در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و این قسمت از مصوبه مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی و ماده ۱۹ و ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری ابطال می گردد». در حالی که چنانکه گفته شد، اولاً: در مصوبات نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی، هیچ گونه مصوبه ای راجع به اخذ تعهد از پذیرفته شدگان سهمیه مناطق محروم، وجود ندارد. ثانیاً: بر فرض وجود چنین مصوبه ای ابطال آن مورد درخواست شاکی نبوده است.

به هر حال رویکرد هیأت عمومی، در آن قسمت از دادنامه و برداشت ناصواب از آن، موجب می شود که بعداً آرایبی از سوی هیأت عمومی و شعب دیوان، در خصوص پذیرفته شدگان سهمیه زنان (که سهمیه ای جداگانه است) صادر شود و موجبات تضییع حقوق بیت المال شده، مشکلات عدیده برای وزارت بهداشت را فراهم کند. ۶- توضیح آن که به موجب قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستکاری در رشته های تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۷۲، وزارت بهداشت، موظف شده است ۲۵٪ از سهمیه پذیرش دستکاری در رشته های خاص (مذکور در آن قانون) را به زنان اختصاص دهد. به موجب تبصره آن قانون، استفاده کنندگان از سهمیه مزبور متعهدند بعد از فراغت از تحصیل در مناطق محروم و نیازمند خدمت کنند. ۷- در قانون تخصیص سهمیه زنان، میزان تعهد خدمت پزشکان استفاده کننده از سهمیه زنان معین نشده است. شورای آموزش پزشکی و تخصصی در همان نشست ۵۸ سال ۱۳۸۲، در بند ۱۱ از مصوبات خود میزان تعهد استفاده کنندگان از سهمیه زنان را سه (۳) برابر مدت تحصیل، تعیین کرده است. بعداً این بند به بند ۱۱ مصوبه نشست ۵۸ شورا معروف می شود. ۸- در سال ۱۳۸۷، خانمی به نام هدی کدخدازاده، که با استفاده از سهمیه زنان (موضوع قانون ۱۳۷۲) وارد دوره دستکاری شده است و مطابق بند ۱۱ مصوبه نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی به میزان سه برابر تحصیل متعهد به خدمت بوده است، دادخواستی تقدیم هیأت عمومی می کند و از آن مرجع ابطال بند ۱۱ مصوبه مذکور را تقاضا می کند. هیأت عمومی، با برداشت ناصواب از دادنامه ۵۰۵ و ۵۰۴ (که شرح آن گذشت) با این استدلال که موضوع قبلاً رسیدگی شده است و مشمول امر مختومه است به استناد ماده ۳۹ قانون دیوان عدالت اداری، دادنامه شماره ۳۶۰ (مورخ ۱۳۸۸/۴/۳۱) دایر بر رد دادخواست را صادر می کند. همچنین در تاریخ ۱۳۸۸/۹/۲۸ در مقام رسیدگی به شکایت خانم نازنین محمدزمانی (پذیرفته شده سهمیه زنان) دایر به ابطال بند ۱۱ مصوبه نشست ۵۸، هیأت عمومی دیوان باز بر مبنای اعتبار امر قضاوت شده و مستنداً به دادنامه های شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ (۱۳۸۶/۷/۸) و دادنامه شماره ۳۶۰ (مورخ ۱۳۸۸/۴/۳۱) دادنامه شماره ۶۸۸ (مورخ ۱۳۸۸/۹/۲۸) دایر به رد دادخواست را صادر می کند. بدینسان شکایتهای بسیاری تقدیم

هیأت عمومی دیوان شده است و دیوان هر بار بر مبنای ماده ۳۹ قانون دیوان و به استناد دادنامه های قبلی قراردادخواست صادر می کند. ۹- به دنبال آن، بسیاری از کسانی که با استفاده از سهمیه زنان وارد دوره دستگیری شده اند و بر مبنای ضوابط و مقررات فوق، تعهد رسمی سپرده اند که به میزان سه برابر مدت تحصیل در مناطق محروم خدمت کنند در شعب مختلف دیوان شکایت کرده و ابطال تعهدات خود را خواستار شده و شعب مزبور نیز برخلاف مقررات، صرفاً بر مبنای رأی هیأت عمومی دیوان (دادنامه های ۵۰۴ و ۵۰۵ هیأت عمومی)، حکم به ورود شکایت و ابطال تعهد صادر کرده اند (حدود ۵۰ رأی به همین منوال صادر شده است و کماکان ادامه دارد). این امر موجب ورود خسارت بسیار به بیت المال و تضییع حقوق مردم (به ویژه مناطق محروم) شده است و مشکلات بسیاری را در جهت تامین نیروی متخصص موردنیاز مناطق محروم برای وزارت بهداشت ایجاد کرده است. ۱۰- توضیح این که به منظور تأمین نیاز مناطق کم تر توسعه یافته و محروم کشور به متخصصان رشته های مختلف پزشکی و تأمین سلامت همه اقشار جامعه، قانونگذار سهمیه های خاصی را در دوره دستگیری ایجاد کرده بود تا کسانی که با استفاده از این امتیاز وارد دوره دستگیری شده اند، متقابلاً متعهد شوند در مناطق محروم خدمت کنند و بدین وسیله نیروی متخصص موردنیاز مناطق محروم تامین شود. یکی از آن سهمیه ها، سهمیه زنان است و دیگری سهمیه مناطق محروم. الف- سهمیه زنان: در سال ۱۳۷۲، «قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستگیری رشته های تخصصی پزشکی» به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. به موجب قانون فوق وزارت بهداشت مکلف شد، حداقل ۲۵٪ از سهمیه پذیرش دستیار در رشته های ...، را به خانم ها اختصاص دهد و در قبال این امتیاز (که قانونگذار به خانمهایی که از این سهمیه استفاده می کنند، داده است) آنان را متعهد ساخت تا در مناطق محروم و نیازمند کشور خدمت کنند. چنان که گفته شد شورای آموزش پزشکی و تخصصی که به موجب قانون مصوب مجلس در سال ۱۳۵۲ تشکیل شده و مرجع عالی و صالح، برای هر نوع تصمیم گیری در مورد آموزش تخصصی پزشکی است در سال ۱۳۸۲ و در همان نشست پنجاه و هشتم خود، مصوبه ای را تصویب کرد که به موجب آن

استفاده کنندگان از سهمیه زنان، متعهد شدند به میزان سه برابر مدت تحصیل در مناطق محروم خدمت کنند و بر این اساس از پذیرفته شدگان سهمیه فوق، تعهد مزبور اخذ شده است. ب: سهمیه مناطق محروم: از سوی دیگر در سال ۱۳۷۵، قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. در ماده ۱۴ قانون مزبور قانونگذار، باز به منظور تأمین نیاز مناطق محروم کشور، وزارت بهداشت را مکلف کرده است سهمیه جداگانه ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. که این سهمیه جدای از سهمیه های قبلی (از جمله سهمیه زنان و ایثارگران) است و داوطلبان زن و مرد می توانند با تقبل شرایط آن از این سهمیه استفاده کنند. به موجب قسمت آخر ماده مزبور دستیارانی که با استفاده از سهمیه مناطق محروم، در دوره دستیاری پذیرفته شده اند متعهدند بعد از فراغت از تحصیل حسب مورد، نصف یا برابر طول دوره تحصیل در مناطق محروم خدمت کنند. ۱۱- چنان که گفته شد در سال ۱۳۸۳ شخصی به نام محسن فدایی عراقی دادخواستی تقدیم هیأت عمومی می کند و خواسته خود را «ابطال مصوبه نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی دائر بر افزایش سهمیه مناطق محروم از ۱۰٪ به ۲۵٪» را ذکر می کند. اما هیأت عمومی دیوان در دادنامه شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸، این خواسته شاکی را وارد ندانسته، حکم به رد آن صادر می کند و در کمال تعجب و بدون این که شاکی تقاضا کرده باشد با عبارت کلی و مبهم و بدون ذکر دقیق بند یا ماده، اعلام می کند که «... مصوبه مورد اعتراض، در قسمتی که طول خدمت پزشکان متخصص را ... پس از اخذ تخصص، در مناطق محروم و نیازمند بیش از خدمت مقرر در قانون تعیین کرده است، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات شورای آموزش پزشکی و تخصصی در وضع مقررات دولتی تشخیص داده و این قسمت از مصوبه مذکور ابطال می گردد». این در حالی است که مصوبه مذکور، در خصوص استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم و این که تعهد آنها به چه میزان است، هیچ مقررره ای ندارد و اصولاً وزارت بهداشت هیچ مصوبه ای راجع به میزان تعهد استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم ندارد. آنچه در مصوبه مورد اعتراض راجع به استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم است، بند الف موضوع ۴ مصوبه است که

میزان سهمیه مناطق محروم را تا ۲۵٪ افزایش داده است و دیوان اعلام کرده که خلاف قانون نیست. اما بند ۱۱ مصوبه که بعداً در آرای هیأت عمومی اعلام می شود که ابطال شده است، در خصوص تعهد استفاده کنندگان از سهمیه زنان است که خلاف هیچ قانونی نیست. با عنایت به مراتب فوق نظر به این که: اولاً: نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی (سال ۱۳۸۲) هیچ مقررره و مصوبه ای راجع به اخذ تعهد یا میزان تعهد استفاده کنندگان از سهمیه مناطق محروم ندارد. ثانیاً: آقای محسن فدایی عراقی صرفاً از آن قسمت از مصوبه نشست ۵۸ شورا که سهمیه مناطق محروم را از ۱۰٪ به ۲۵٪ افزایش داده است، شکایت داشته و ابطال آن را خواستار شده است. اما در مورد اخذ تعهد از استفاده کنندگان سهمیه مناطق محروم (و به طریق اولی استفاده کنندگان از سهمیه زنان) هیچ اعتراضی نداشته و خواسته وی نبوده است. بنابراین هیأت عمومی بدون درخواست شاکی، حق ورود به موضوع و رسیدگی و صدور رای در این خصوص را نداشته است. ثالثاً: بند ۱۱ مصوبه نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی و تخصصی، در مورد اخذ تعهد از استفاده کنندگان از سهمیه زنان است (که به میزان سه برابر مدت تحصیل معین شده است) و در هیچ قانونی میزان تعهد استفاده کنندگان از سهمیه زنان معین نشده است، بلکه قانون، تعیین میزان آن را به نظر وزارت بهداشت واگذار کرده است و مصوبه مذکور با هیچ قانونی مخالف نیست، بنابر این دادنامه شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ هیأت عمومی دیوان در آن قسمت که ناظر به ابطال مصوبه نشست ۵۸ شورای آموزش پزشکی، تخصصی، راجع به اخذ تعهد از پزشکان متخصص برای انجام خدمت در مناطق محروم است، برخلاف قانون و مقررات صادر شده است و این امر موجب صدور آرای متعدد دیگر برخلاف قانون شده و مشکلات عدیده ای را برای نظام سلامت ایجاد کرده و موجب شانه خالی کردن عده بسیاری (که با استفاده از امتیاز سهمیه زنان وارد دوره تخصص شده اند) از انجام تعهد شده است. بر این اساس خواهشمند است، بر مبنای ماده ۵۳ قانون دیوان عدالت اداری، موضوع مجدداً در هیأت عمومی مطرح و نسبت به ابطال آن قسمت از رای معترض عنه (دادنامه شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ مورخ ۸۶/۷/۸) اتخاذ تصمیم گردد و جلو سوء استفاده افراد بیشتر گرفته شود.» مفاد رأی معترض عنه به قرار

زیر است: « مقدمه: شاکای به شرح دادخواستهای تقدیمی اعلام داشته است که به استناد ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوبه ۱۳۷۵/۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی، وزارت بهداشت موظف است به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم کشور به هنگام پذیرش دستیار تخصصی سهمیه های جداگانه ای برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد. دستیاران استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند برابر طول دوره تخصص به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوط خدمت انجام دهند، از سال ۱۳۷۵ تا کنون هر سال معادل ۱۰٪ از سهمیه هر رشته به طور جداگانه برای این منظور در نظر گرفته شده است. اما بر اساس مصوبه مورد شکایت سهمیه مذکور از ۱۰٪ به ۲۵٪ افزایش داده شده و تعهدات قانونی فوق را به ۳ برابر مدت تحصیل افزایش داده است. این اقدامات مغایر با قانون مذکور بوده و ابطال مصوبه پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۸ در خصوص مناطق محروم مورد تقاضا است. سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در پاسخ به شکایت مذکور طی نامه های شماره ۵۸۶۶۲/ح/ن - ۱۳۸۴/۳/۲۱ و ۵۴۶۵۴/ح/ن - ۱۳۸۴/۳/۱۸ اعلام داشته اند: ۱- بر اساس نیاز سنجی در سطح کشور و جهت تامین احتیاجات درمانی و بهداشتی مناطق نیازمند، میزان سهمیه نیروهای متقاضی آموزش تخصصی تعیین می گردد و در راستای آن هدف، تحقق عدالت و تامین سلامت آحاد افراد جامعه در نقاط دور افتاده کشور مد نظر قرار می گیرد. ۲- ایجاد سهمیه خاص و امکانات تحصیل رایگان در مقاطع تخصص پزشکی و همچنین الزام به اخذ تعهد دستیاری از متقاضیان سهمیه های مذکور به موجب مواد ۷ و ۸ قانون پیش گفت صورت می گیرد. شورای آموزش پزشکی و تخصص کشور با اختیارات حاصله از ماده یک قانون تشکیل شورای مزبور مصوب ۱۳۵۲ با بررسی و تعیین احتیاجات آموزش پزشکی و نیروی انسانی لازم در رشته های پزشکی و علوم وابسته و تخصصهای پزشکی ضوابط جاری را با ایجاد سهمیه های خاص مورد نظر به منظور افزایش بازدهی و تربیت بهینه نیروهای مورد نیاز بخش بهداشتی درمانی کشور مصوب نموده است. ۳- در ماده ۶ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (برنامه ریزی به منظور

توزیع مناسب و عادلانه نیروی انسانی و سایر امکانات کشور با تاکید بر اولویت برنامه های بهداشتی و رفع نیاز مناطق محروم و نیازمند) جزء وظایف این وزارتخانه قلمداد شده است و طبق وظایف ذاتی و محوله مندرج در قوانین موضوعه به جهت توسعه و تعمیم آموزش پزشکی و اعمال وظایف سیاستگذاری، برنامه ریزی، هدایت و نظارت بر ارزشیابی سطح کمی و کیفی آموزش پزشکی و به منظور انصاف در اعمال توزیع امکانات پزشکی در ارائه خدمات به اقشار مختلف جامعه، تصمیمات عدیده ای از طرف این وزارتخانه اخذ گردیده است که مراتب مورد اشاره نیز در چهارچوب آن گنجانده می شود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ فوق با حضور رؤسا و مستشاران و دادرسان علی البدل شعب دیوان تشکیل و پس از بحث و بررسی و انجام مشاوره با اکثریت آراء به شرح آتی مبادرت به صدور رأی می نماید. رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری الف: مطابق قسمت اول ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ (به منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه های جداگانه ای را برای مناطق محروم و نیازمند کشور اختصاص دهد.) نظر به این که مدلول حکم فوق الذکر مفید اختیار تعیین میزان سهمیه مناطق محروم و نیازمند کشور به استفاده از وجود پزشکان متخصص و افزایش آن به تناسب احتیاجات مناطق مزبور است، بنابراین مصوبه پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۸ در قسمت مربوط به افزایش سهمیه پزشکان مناطق فوق الذکر مغایرت با قانون ندارد. ب: به صراحت قسمت دوم ماده فوق الذکر (... دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مذکور موظفند پس از انجام دوره تخصص، برابر طول دوره تخصص به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوط انجام دهند و پس از انجام خدمات مذکور پروانه دائم دریافت خواهند نمود.) بنابراین مصوبه مورد اعتراض در قسمتی که طول خدمت پزشکان متخصص را پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند بیش از مدت مقرر در قانون تعیین کرده است، مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات شورای آموزش پزشکی و تخصصی در وضع مقررات دولتی تشخیص داده می شود و این قسمت از مصوبه مزبور

مستنداً به قسمت دوم اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی و بند یک ماده ۱۹ و ماده ۴۲ قانون دیوان عدالت اداری مصوب ۱۳۸۵ ابطال می گردد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضایی دیوان عدالت اداری « موضوع با دستور رئیس دیوان عدالت اداری به کمیسیون تخصصی مربوط در دیوان عدالت اداری ارجاع و پس از بحث و بررسی فراوان و تهیه گزارش به رئیس دیوان عدالت اداری، در نهایت با اختیار حاصل از ماده ۵۳ الحاقی به آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و موافقت رئیس دیوان عدالت اداری پرونده در دستور کار هیأت عمومی قرار دارد. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی:

نظر به این که در مصوبات پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۸۲/۷/۱۷ مقرره ای مبنی بر این که « پذیرفته شدگان دوره تخصصی با استفاده از سهمیه مناطق محروم و نیازمند باید ۳ برابر مدت تحصیل تعهد خدمت بسپارند » وجود ندارد، قسمت (ب) از رأی شماره ۵۰۵-۵۰۴ مورخ ۱۳۸۶/۷/۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که آن قسمت از مصوبه که حاوی مطلب مذکور است را ابطال کرده، صحیح نیست و با اجازه حاصل از ماده ۵۳ الحاقی به آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۸۴ حکم به نقض بند (ب) دادنامه یاد شده صادر و اعلام میشود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدجعفر منتظری

تاریخ رأی: چهارشنبه ۱ آذر ۱۳۹۱

شماره دادنامه: ۹۱/۲۶۴-۹۱/۰۲۷-۹۰/۱۹۱

کلاس پرونده: ۵۳۴-۵۳۵-۵۳۶

موضوع رأی: رأی وحدت رویه آراء صادر شده از شعب دیوان عدالت اداری (در خصوص تکلیف فارغ التحصیلان قانون تخصص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی مکلف به انجام خدمات قانونی مطابق تعهد نامه در نقاط محروم و نیازمند)

شاکلی: غلامرضا مولابیگی، مستشار شعبه اول دیوان عدالت اداری ۲- بهمن امین منصور ۳- خانم

حرمت رحیم زاده اشکلک

گردش کار:

آقای غلامرضا مولابیگی مستشار شعبه اول دیوان عدالت اداری، آقای بهمن امین منصور و خانم حرمت رحیم زاده به موجب نامه های جداگانه اعلام کرده اند که شعب دیوان عدالت اداری در رسیدگی به شکایتهایی مبنی بر ابطال تعهد نامه رسمی داوطلبان زن استفاده کننده از سهمیه زنان در آزمون دستیاری، آراء متفاوتی صادر کرده اند. نامبردگان رفع تعارض و صدور رأی وحدت رویه را خواستار شده اند. گردش کار پرونده ها و مشروح آراء به قرار زیر است: الف: شعبه اول دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده های شماره ۹۰۰۹۹۸۰۹۰۰۰۳۴۳۸۶ و ۹۰۰۹۹۸۰۹۰۰۰۳۳۸۷۰ و با موضوع دادخواست خانمها فریناز برنا و فاطمه مهدی پور به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته الزام مشتکی عنه به استفاده از خدمات قانونی به میزان مقرر در ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و لغو تعهد نامه های محضری مبنی بر لزوم گذراندن خدمات قانونی به میزان ۳ برابر ایام تحصیل، به موجب دادنامه های شماره ۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۱۴۸۶ و ۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۱۴۸۵ - ۱۳۹۰/۶/۲۷ مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: با عنایت به این که بند ۱۱ مصوبه پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی تخصصی مبنی بر غیر مجاز شناختن اخذتعهد محضری برای انجام خدمات قانونی در مناطق محروم به مدت سه برابر طول تحصیل برای پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه خانمها طی آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان

عدالت اداری به شماره ۵۰۵ و ۵۰۴ - ۱۳۸۶/۷/۸ و ۳۶۰-۱۳۸۸/۴/۳۱ و ۵۶۸ الی ۵۸۸-۱۳۸۹/۱۱/۹ ابطال شده است، لذا مستنداً به آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ضمن ابطال مدت تعهد مندرج در سند محضری فوق‌الاشاره با وارد دانستن شکایت به الزام اداره مشتکی عنه به اخذ تعهد از شاکی برابر طول تحصیل دوره تخصص دستیاری به عنوان تعهد خدمت قانونی حکم صادر و اعلام می‌شود. این رأی به استناد ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری قطعی محسوب است. ب: شعبه اول دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۷۹۰۳۹ با موضوع دادخواست خانم پریسا جوادیان به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته الزام به رعایت حداقل خدمت برابر طول دوره تخصص دستیاران پزشکی به عنوان محاسبه خدمت قانونی در سهمیه مناطق محروم و زنان به موجب دادنامه شماره ۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۱۰۵۳-۱۳۹۰/۴/۲۹ مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: شاکی خانم پریسا جوادیان طی دادخواست تقدیمی به طور خلاصه اعلام داشته است: طی سند شماره ۳۸۴۲۵-۱۳۸۵/۶/۱۱ تنظیمی در دفتر اسناد رسمی شماره ۴۰۲ حوزه ثبتی تهران وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از وی تعهد محضری اخذ شده است که پس از اتمام تحصیل دوره دستیاری حداکثر سه برابر مدت تحصیل تعهد خدمت خود را انجام دهد در حالی که بند ۱۱ مصوبه پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مبنی بر «مجاز شناختن اخذ تعهد محضری برای انجام خدمات قانونی در مناطق محروم به مدت سه برابر طول تحصیل برای پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه خانمها طی آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ابطال شده است» و تقاضای الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را به رعایت حداقل خدمت برابر طول دوره تخصص دستیاری برای استفاده کنندگان سهمیه زنان به عنوان تعهد خدمت قانونی را نموده است، بنا به مراتب فوق و با توجه به تصویر سند محضری مارالذکر پیوست دادخواست مبنی بر اخذ تعهد از نامبرده حداکثر سه میزان سه برابر مدت تحصیل و این که حسب محتویات پرونده مشارالیهها در آزمون پذیرش دستیاری در رشته تحصیلی پزشکی (تخصص بیماریهای داخلی) دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی

درمانی شهید بهشتی پذیرفته شده است و با توجه به این که مشتکی عنه علی رغم ابلاغ قانونی اخطاریه در مهلت مقرر قانونی و تاکنون نسبت به ارسال لایحه جوابیه اقدامی به عمل نیاورده است، لذا مستنداً به آراء وحدت رویه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه های ۵۰۵-۵۰۴-۱۳۸۶/۷/۸ و ۳۶۰-۱۳۸۸/۴/۳۱ و ۶۸۸-۱۳۸۸/۹/۲۸ الی ۵۶۸-۱۳۸۹/۱۱/۹ با رعایت ماده ۲۲ قانون دیوان عدالت اداری ضمن ابطال مدت تعهد مندرج در سند محضری فوق الذکر و با وارد دانستن شکایت به الزام مشتکی عنه ردیف اول به اخذ تعهد از شاکی برابر طول تحصیل دوره تخصص دستیاری به عنوان تعهد خدمت قانونی رأی صادر می شود. ج: شعبه اول دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده شماره ۹۰۰۹۹۸۰۹۰۰۴۸۳۶۶ با موضوع دادخواست خانم فرسیم یزدی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته الزام به رعایت حداقل خدمت برابر طول دوره تخصص دستیاری پزشکی و اعتراض به اخذ تعهد به مدت ۱۲ سال به موجب دادنامه شماره ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۰۱۲۲-۱۳۹۱/۲/۹ مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: شاکی به شرح دادخواست اعلام داشته است وزارت بهداشت به موجب تعهدنامه رسمی شماره ۴۴۵۹-۱۳۸۳/۶/۴ دفترخانه اسناد رسمی شماره ۹۱ اهواز اقدام به اخذ تعهد از شاکی برای خدمت در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت به مدت سه برابر مدت تحصیل کرده است حال آن که این اقدام وزارت مذکور مخالف ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان که مدت تعهد خدمت دستیاران را برابر مدت تحصیل و در مورد دارندگان پروانه دائم پزشکی نصف مدت مذکور اعلام داشته است و از طرفی رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۵۰۵-۵۰۴-۱۳۸۶/۷/۸ نیز مؤید این موضوع است. لذا ابطال تعهد مذکور و الزام وزارت بهداشت به رعایت مدت تعهد خدمت به میزان یک برابر تحصیل را تقاضا کرده است که پس از بررسی اوراق و محتویات پرونده و ملاحظه لایحه واصل شده از اداره طرف شکایت، نظر به این که اولاً: حسب گواهی ارائه شده از ناحیه وزارت بهداشت، شاکی با استفاده از سهمیه زنان در آزمون دستیاری پذیرفته شده است. ثانیاً: طبق ماده واحده قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی وزارت بهداشت موظف

شده است حداقل ۲۵ درصد از سهمیه پذیرش دستیاری در رشته های جراحی اعصاب، ارولوژی، ارتوپدی، گوش - حلق و بینی، چشم و رادیولوژی و روان پزشکی و در صورت وجود داوطلب ۵۰٪ سهمیه جراحی عمومی داخلی و قلب را به خانمهای پزشک قبول شده در گزینش آزمون دستیاری اختصاص دهد و طبق تبصره آن فارغ التحصیلان این رشته ها اعم از مجرد یا متأهل متعهد خواهند بود تا پس از فراغت از تحصیل طبق برنامه وزارت بهداشت خدمات قانونی را در مناطق محروم و نیازمند ارائه دهند. ثالثاً: شورای آموزش پزشکی تخصصی که طبق قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی سال ۱۳۵۲ تشکیل شده است طبق ماده یک از قانون مذکور وظیفه بررسی تعیین احتیاجات آموزش رشته های پزشکی و تخصصی و بررسی و تعیین احتیاجات نیروی انسانی لازم در کشور رشته های پزشکی و تخصص های پزشکی و نیز تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص در دانشکده های پزشکی را بر عهده دارد و در اجرای وظایف خود شورای مذکور برنامه وزارت بهداشت را از حیث مدت تعهد خدمت استفاده کنندگان از سهمیه مذکور رادر ماده ۱۱ نشست پنجاه و هشتم در سال ۱۳۸۲ سه برابر مدت تحصیل اعلام کرده است. رابعاً: ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان ناظر به آن دسته از دستیارانی است که از سهمیه مناطق محروم استفاده کرده اند که شامل مردان و زنان متخصص استفاده کننده از سهمیه مذکور بوده و مختص زنان نیست و در سال ۱۳۷۵ قانونگذار سهمیه مذکور را به شرح مندرج در قانون یاد شده ایجاد کرده و متفاوت از سهمیه زنان است. خامساً: آنچه در رأی هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره ۵۰۴-۵۰۵ مورد رأی قرار گرفته است ابطال مصوبه شورای آموزش پزشکی به دلیل اخذ تعهد از دستیاران مشمول ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان به میزان سه برابر که بیش از مدت خدمت مذکور در قانون بوده است صورت گرفته است و در رأی مذکور هیچ اشاره ای به استفاده کنندگان از سهمیه زنان نشده است، بنابراین با توجه به مراتب فوق و به لحاظ این که سهمیه زنان با سهمیه مناطق محروم متفاوت بوده و قانونگذار سقفی برای تعیین مدت خدمت استفاده کنندگان از سهمیه زنان منظور نکرده و اختیار آن را طبق تبصره ماده واحده مذکور بر عهده وزارت بهداشت

قرار داده است تا طبق برنامه وزارت مذکور اقدام به اخذ تعهد نماید، لذا موضوع از شمول رأی هیأت عمومی فوق و ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خارج است و اقدام وزارت بهداشت مغایر قانون یا خارج از حدود اختیارات نیست، به رد شکایت حکم صادر و اعلام می شود. رأی دیوان قطعی است. د: شعبه سوم دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده شماره ۸۹۰۹۹۸۰۹۰۰۰۹۰۸۵۰ با موضوع دادخواست خانم حرمت رحیم زاده اشکلک به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته الزام به رعایت حداقل خدمت برابر طول دوره تخصص دستیاران پزشکی به عنوان محاسبه خدمت قانونی، به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۰/۷/۱۸-۹۰۰۹۹۷۰۹۰۰۳۰۲۰۵۹، مفاداً به شرح آینده به صدور رأی مبادرت کرده است: نظر به این که مدت و نحوه خدمت شاکی پس از فراغت از تحصیل بر مبنای سند رسمی تعهد نامه ای است که تحت شماره ۷۵۱۶۶ - ۱۳۸۶/۶/۳ دفتر اسناد رسمی ۱۸ حوزه ثبتی تهران ثبت شده و شاکی متعهد خدمت به میزان سه برابر مدت تحصیل شده است و با عنایت به این که هر گونه اعتراض نسبت به اسناد رسمی از دعاوی حقوقی است که باید به صورت ترافعی در دادگاههای عمومی حقوقی مورد رسیدگی قرار گیرد. بنابراین با توجه به مراتب فوق و رأی شماره ۵۹ سال ۱۳۷۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری قرار عدم صلاحیت خواسته شاکی به اعتبار صلاحیت محاکم عمومی حقوقی تهران صادر و اعلام می شود. این رأی طبق ماده ۷ قانون دیوان عدالت اداری قطعی است. لذا مقرر است پرونده از آمار کسر و به دفتر کل دادگستری تهران ارسال شود. هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی:

اولاً: تعارض در آرای مذکور محرز است. ثانیاً: قانونگذار در ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایران مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰ بدون ذکر مدت قانون تعهد مقرر کرده است « دانشجویان و هنرجویان دانشگاهها، دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه ها و مؤسسات عام

المنفعه که برای خدمت در دانشگاهها، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای مذکور آموزش می بینند، مکلفند طبق تعهد نامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ می شود، تعهدات خود را انجام دهند و در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاهها و دانشکده ها تعهدنامه مزبور باید حاوی شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرایی تعهدات باشد.» نظر به این که مطابق قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ و تبصره های ذیل آن، فارغ التحصیلان استفاده کننده از سهمیه زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی مذکور در متن ماده واحده متعهد شده اند پس از فراغت از تحصیل طبق برنامه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خدمات قانونی را در نقاط محروم و نیازمند ادامه دهند و چون در پرونده های موضوع تعارض، مطابق مقررات مذکور، تعهد خدمت اخذ شده است، رأی شعبه اول دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۰۲۲ - ۱۳۹۱/۲/۹ که به رد شکایت صادر شده است صحیح و موافق مقررات تشخیص می شود. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۹ و ماده ۴۳ قانون دیوان عدالت اداری برای شعب دیوان و سایر مراجع اداری ذی ربط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدجعفر منتظری

تاریخ رأی: دوشنبه ۹ دی ۱۳۹۲

شماره دادنامه: ۶۹۴

کلاس پرونده: ۱۲۰/۱/۹۱

موضوع رأی: عدم ابطال «دستورالعمل پرداخت ویژه متخصصین در مناطق محروم به منظور ارتقای خدمات» ابلاغ شده توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به شماره

۱۳۸۹/۸/۱۱-۳۰۵۲۴۴

شاکی: دیوان محاسبات کشور

گردش کار:

معاون حقوقی، مجلس و تفریح بودجه دیوان محاسبات کشور به موجب لایحه شماره ۱۳۹۱/۱۰/۶-۲۰۰۰/۹۲۸-۱۳۹۱/۱۰/۶-۲۰۰۰/۹۲۸ ابطال دستورالعمل شماره ۳۰۵۲۴۴-۱۳۸۹/۸/۱۱ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که: «سلام علیکم: احتراماً، در خصوص «دستورالعمل پرداخت ویژه متخصصین در مناطق محروم به منظور ارتقای خدمات» به شماره ۳۰۵۲۴۴-۱۳۸۹/۸/۱۱ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استحضار می‌رساند: ۱- وفق بند (الف) ماده (۳۶) قانون برنامه پنجم توسعه مصوب سال ۱۳۸۹ «به پزشکی که در مناطق کمتر توسعه یافته به طور مستمر و حداقل دو سال متوالی در سامانه (خدمات جامع و هماهنگی سلامت) انجام وظیفه نمایند به پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تایید معاونت تسهیلات ویژه علاوه بر موارد موجود قانونی در مدت خدمت در مناطق یاد شده پرداخت می‌شود.» بر این اساس دستورالعمل فوق الذکر از حیث فقدان تایید معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور مغایر با مفاد ذیل بند فوق الذکر است. ۲- مطابق شق اخیر بند (۱) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶، فهرست مناطق کمتر توسعه یافته در هر دوره برنامه پنج ساله با پیشنهاد معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رئیس جمهور به تصویب هیأت وزیران می‌رسد لذا مفاد ماده (۱) دستورالعمل مورد اشاره که متضمن صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در انتخاب شهرهای کمتر توسعه یافته مشمول دستورالعمل موصوف است، مغایر با حکم بند (۱) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ارزیابی می‌شود. علی هذا در اجرای

مواد (۱۹) و (۲۰) قانون دیوان عدالت اداری، ابطال مفاد دستورالعمل مبحوث عنه از زمان تصویب مورد استدعاست.» دستورالعمل مورد اعتراض به قرار زیر است: « دستورالعمل پرداخت ویژه متخصصین در مناطق محروم به منظور ارتقای خدمات به منظور ترغیب متخصصین شاغل در نقاط محروم و مورد نیاز کشور و ارتقای خدمات از طریق تقویت نظام ارجاع پرداختهای ویژه برابر دستورالعمل زیر به پزشکان شاغل در مناطق مورد نظر انجام می گیرد: ماده ۱: به منظور انتخاب شهرهای مشمول این دستورالعمل ابتدا شهرهای مورد نظر توسط دانشگاه پیشنهاد می شوند و سپس بر اساس جدول زیر شهرهای پیشنهادی بر اساس ضریب محرومیت، دوری از مرکز استان، تعداد پزشک هم رشته در شهر، تسهیلات عمومی رفاهی شهر (با نظر استان) و موقعیت جغرافیایی (با نظر معاونت درمان وزارت) امتیاز دهی می گردند: جدول امتیاز دهی شهرها مناطق محروم برای دریافت پرداخت ویژه ردیف نام شهر دوری از مرکز ضریب محرومیت تسهیلات عمومی و رفاهی موقعیت جغرافیایی جمع امتیاز ۱ در این جدول: ۱- امتیاز دوری از مرکز به صورت زیر محاسبه می شود: ۱-۱- شهرهای با فاصله کمتر از یک ساعت از مرکز استان برابر صفر امتیاز (تا ۱۰۰ کیلومتر) ۱-۲- شهرهای با فاصله یک تا یک و نیم ساعت از مرکز استان برابر پنج امتیاز (۱۵۰-۱۰۰ کیلومتر) ۱-۳- شهرهای با فاصله یک و نیم تا دو ساعت از مرکز استان برابر ده امتیاز (۲۰۰-۱۵۰ کیلومتر) ۱-۴- شهرهای با فاصله دو تا سه ساعت از مرکز استان برابر پانزده امتیاز (۲۵۰-۲۰۰ کیلومتر) ۱-۵- شهرهای با فاصله بیش از سه ساعت از مرکز استان برابر بیست امتیاز (بیشتر از ۲۵۰ کیلومتر) ۲- امتیاز ضریب محرومیت به صورت زیر حساب می شود: ۲-۱- شهرهای ۵/۵ برابر صفر امتیاز ۲-۲- شهرهای ۵/۵، ۴، برابر ۵ امتیاز ۲-۳- شهرهای ۴/۵ برابر ۱۰ امتیاز ۲-۴- شهرهای ۵/۵، ۳، برابر ۱۵ امتیاز ۲-۵- شهرهای ۳/۵ برابر ۲۰ امتیاز ۳- امتیاز تسهیلات عمومی رفاهی بر اساس نظر دانشگاه علوم پزشکی مربوط با توجه به شرایط اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و تسهیلات منطقه از ۲۵ امتیاز دهی می شود. ۴- امتیاز موقعیت جغرافیایی از سقف ۳۵ امتیاز بر اساس نظر معاونت درمان وزارت به عنوان سیاست گذاری در امر توزیع نیروی انسانی با توجه به فاکتورهایی مانند تمایل متخصصین

برای خدمت در منطقه، شرایط زیست محیطی، محاسبات مقایسه ای بین نقاط مختلف کشور و توزیع متخصصین و ... داده می شود. فرآیند فوق به صورت سالیانه بررسی و با استفاده از نظر معاونت درمان دانشگاهها، تصمیم گیری نهایی در معاونت درمان وزارت انجام خواهد پذیرفت. ماده ۲: شهرهای پیشنهادی بر اساس امتیاز مکتسبه برابر جدول ماده ۱ به ۴ دسته تقسیم می شوند: ۱- شهرهای با بیش از ۸۰ امتیاز گروه الف ۲- شهرهای بین ۷۰ تا ۷۹ امتیاز گروه ب ۳- شهرهای بین ۵۰ تا ۶۹ امتیاز گروه ج ۴- شهرهای بین ۴۰ تا ۴۹ امتیاز گروه د شهرهای زیر ۴۰ امتیاز از شمول این دستورالعمل خارج می شوند. ماده ۳: قبل از مهر ماه هر سال توسط معاون درمان وزارت مبلغی به عنوان پرداخت ویژه خدمت در مناطق محروم برای شهرهای گروه الف اعلام می شود و بر اساس آن: در شهرهای گروه ب مبلغ ۸۵٪ آن در شهرهای گروه ج مبلغ ۷۰٪ آن در شهرهای گروه د مبلغ ۵۵٪ آن به میزان حق الزحمه ثابت علاوه بر حقوق، کارانه و آنکالی به متخصصین پرداخت می شود. تبصره ۱: در صورت استفاده از مرخصی استحقاقی بیش از یک هفته در ماه حق ثابت در آن ماه قابل پرداخت نخواهد بود. تبصره ۲: متخصصینی که فاقد فعالیت انتفاعی بوده و دانشگاه به خدمات تمام وقت ایشان نیاز داشته باشد، در صورت ارائه خدمات درمانگاه سرپایی عصر (علاوه بر درمانگاه نوبت صبح) شمول افزایش حق ثابت به میزان ۲۰٪ می باشند. تبصره ۳: رشته های تخصصی نیز به سه دسته زیر تقسیم می شوند: -٪ جراحی عمومی، زنان و زایمان، داخلی، اطفال، بیهوشی، جراحی مغز و اعصاب، ارتوپدی، رادیولوژی-٪ قلب و عروق، داخلی اعصاب، ارولوژی، چشم-٪ سایر رشته ها برای گروههای تخصصی دسته A به میزان ۳۰٪ و گروههای تخصصی دسته ٪ به میزان ۱۵٪ به مبلغ پایه شهر اضافه پرداخت می شود. ماده ۴: حق الزحمه تعیین شده در دو بخش به پزشک پرداخت خواهد شد: ۱- ۵۰٪ در پایان هر ماه به شرط دارا بودن شرایط عمومی ذیل: الف- تعهد و اجرای بسته حداقل خدمات مورد انتظار که توسط معاونت درمان هر دانشگاه با توجه به شرایط استان و شهر مربوط تعیین و به بیمارستان در هر سال اعلام می شود. ضمناً باید یک نسخه از بسته حداقل خدمت مورد انتظار را به تفکیک شهر و تخصص به معاونت درمان وزارت

ارسال شود. ب- رعایت تعرفه های دولتی و عدم دریافت هر گونه وجه خارج از تعرفه های قانونی ج- همکاری با طرح پزشک خانواده و ارائه پس خوراند به موارد ارجاعی (در صورت وجود) ۲- ۵۰٪ در پایان هر دوره سه ماهه با عنایت به مفاد ماده ۵ و بر اساس ارزشیابی دوره ای که توسط بیمارستان انجام می گیرد. به شرط رعایت دقیق شاخصهای ارسالی از سوی معاون درمان وزارت با تاکید بر رعایت ارائه خدمات متنوع، تعداد بیمار ویزیت شده، رعایت برنامه آنکالی، حضور به موقع در ویزیت بخش و درمانگاه، شرکت در کمیته های بیمارستانی و ... به طوری که درصد ارزشیابی مکتسبه توسط پزشک در مبلغ مورد نظر ضرب شده و به عنوان پاداش حسن خدمت به پزشک پرداخت می شود و ریاست بیمارستان بر اساس شاخصهای فوق ضریب پرداختی را مشخص می نماید. ضمناً هر بیمارستان بایستی با همکاری معاونت درمان دانشگاه میزان هدف قابل حصول (Target) شاخصهای فوق را تعیین و در جهت حصول آنها عمل نماید. ماده ۵- هر بیمارستان موظف است چک لیست ارزیابی دوره ای را مبتنی بر بسته حداقل خدمات مورد انتظار و برنامه ها و اهداف سالانه خود تهیه و به پزشک مشمول طرح به منظور اطلاع از نحوه ارزیابی دوره ای و شاخصهای مورد انتظار بیمارستان، اعلام نماید و یک نسخه از آن را به دانشگاه ارسال نماید. تبصره ۱: هر ساله از طرف معاون درمان وزارت در صورت لزوم برخی شاخصهای مورد انتظار برای ارتقای خدمات بالینی به دانشگاهها اعلام می شود که بیمارستان موظف است آنها را در چک لیست ارزیابی دوره ای خود لحاظ نماید. این دستورالعمل در ۵ ماده و ۴ تبصره پس از تشکیل کارگروه کشوری با مشارکت برخی دانشگاههای علوم پزشکی، جهت اجرا ابلاغ می شود. « در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۴۲۳- ۱۳۹۲/۴/۵ توضیح داده است که: « احتراماً، در خصوص پرونده شماره ۹۱۰۹۹۸۰۹۰۰۰۸۶۱۳۴، موضوع درخواست ابطال « دستورالعمل پرداخت ویژه متخصصین در مناطق محروم به منظور ارتقاء خدمت» توسط دیوان محاسبات کشور، به استحضار می رسد: درخواست ابطال دستورالعمل مذکور بر دو مبنا استوار شده است که هر دو مبنا به جهات ذیل مردود است: ۱- مبنای نخست آن است که

وزارت بهداشت در تصویب دستورالعمل، مفاد بند الف ماده ۳۶ قانون برنامه پنجم توسعه را رعایت نکرده است. حسب بند مذکور لازم بوده پیشنهاد وزارت بهداشت مبنی بر پرداخت ویژه به تأیید معاونت تسهیلات ویژه برسد، حال آن که این دستورالعمل صرفاً به تصویب وزارت بهداشت رسیده است. در پاسخ باید گفت، دستورالعمل پرداخت ویژه، اصولاً در راستای بند الف ماده ۳۶ قانون برنامه پنجم تدوین نشده است و ارتباطی با آن ندارد تا رعایت شرایط مذکور در این بند الزامی باشد. این دستورالعمل در تاریخ ۱۳۸۹/۸/۱۱ یعنی مقدم بر وضع قانون برنامه پنجم توسعه در تاریخ ۱۳۸۹/۱۰/۱۵، در چارچوب اختیارات وزارت بهداشت، به تصویب رسیده است. لذا درخواست بطلان آن به جهت عدم رعایت تشریفات مقرر در قانونی که بعداً به تصویب رسیده، فاقد وجهت حقوقی است. به ویژه این که بند الف ماده ۳۶ دلالتی بر ابطال مقرراتی که پیشتر مزایایی را برای پزشکان فعال در مناطق محروم برقرار کرده است، ندارد، تا ادعای نسخ مقررات مغایر نیز قابل طرح باشد. برعکس بند الف ماده ۳۶ به صراحت مقرر می‌دارد که «تسهیلات ویژه علاوه بر موارد موجود قانونی» است. ۲- مبنای دوم آن است که مفاد ماده ۱ دستورالعمل متضمن صلاحیت وزارت بهداشت در انتخاب شهرهای کمتر توسعه یافته است که این امر مغایر با حکم بند ۱ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری، مبنی بر صلاحیت هیأت وزیران در تعیین مناطق مذکور است. در پاسخ به این قسمت باید گفت: اولاً: بر فرض مغایرت ماده ۱ دستورالعمل با قانون مدیریت، درخواست ابطال کل دستورالعمل موجه نیست، بلکه صرفاً می‌توان درخواست ابطال همان ماده را کرد. ثانیاً: بنا بر بند الف ماده ۴۹ قانون برنامه چهارم و بند ب ماده ۲۰ قانون برنامه پنجم توسعه، امور مالی، معاملاتی و اداری دانشگاهها و موسسات آموزش عالی تابع مصوبات هیأت‌امنا بوده و از شمول مقررات عام از جمله قانون مدیریت خدمات کشوری خارج است. از آن جا که اعطای اختیار در زمینه امور مالی، از جمله پرداختهای فوق العاده مناطق محروم، مستلزم اعطای اختیار در زمینه تعریف ملاکهای پرداخت از جمله تعیین مناطقی که از نظر خدمات پزشکی محروم تلقی می‌شوند، نیز خواهد بود. منطقی نیست که گفته شود دانشگاهها و موسسات آموزش عالی در مدیریت امور مالی خود

مستقل و خارج از شمول قانون مدیریت هستند، اما در تعیین ملاکهای پرداخت تابع قانون مذکور هستند. به عبارت دیگر، دستورالعمل مذکور در مقام تعیین مناطق محروم به عنوان یک قاعده عمومی در سطح کشور نبوده است که مغایر با قوانین عمومی کشور تلقی شود بلکه تعیین ضوابط شناسایی مناطق محروم صرفاً از جهت ارائه خدمات پزشکی و در چارچوب اختیارات و حوزه عملکرد وزارت بهداشت بوده است. چنان که بنا بر بند ۶ ماده ۱ قانون تشکیلات وزارت بهداشت، «برنامه ریزی به منظور توزیع متناسب و عادلانه نیروی انسانی و سایر امکانات (آموزش پزشکی و تسهیلات بهداشتی - درمانی) کشور با تاکید بر اولویت برنامه های بهداشتی و رفع نیاز مناطق محروم و نیازمند» در زمره وظایف و اختیارات وزارت بهداشت است. نظر به مراتب مذکور رد درخواست مطروح مورد استدعاست.» هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می کند.

رأی هیأت عمومی:

به موجب بند ۶ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷، برنامه ریزی برای توزیع عادلانه نیروی انسانی با اولویت مناطق محروم و نیازمند از وظایف و اختیارات وزارتخانه مذکور احصاء شده است. نظر به این که لازمه اجرایی کردن اختیارات فوق (توزیع پزشکان متخصص در مناطق محروم و نیازمند) دادن امتیازات به پزشکان متخصص از جمله پرداخت حق ویژه است و شیوه نامه مورد اعتراض در راستای اجرایی کردن همین اختیارات تنظیم شده و ارتباطی به فوق العاده موضوع ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری ندارد تا با آن مغایرت داشته باشد، بنابراین دستورالعمل مورد شکایت در حدود قانون تصویب شده است و خلاف قانون تشخیص نمی شود.

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری محمدجعفر منتظری

تاریخ رأی: دوشنبه ۱ اردیبهشت ۱۳۹۳

شماره دادنامه: ۱۰۸

کلاس پرونده: ۴۸۰/۹۱

موضوع رأی: عدم ابطال نامه های شماره ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ و ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری (در خصوص محرومیت بازنشستگان از تحصیل رایگان به علت عدم امکان انجام تعهد خدمت)

شاکی: عبدالصاحب طهماسبی

گردش کار:

آقای عبدالصاحب طهماسبی به موجب دادخواستی ابطال نامه های شماره ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ و ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که: «احتراماً، به عرض می رساند بنده ورودی مهر ماه ۱۳۸۹ در آزمون دکترای روزانه شرکت کرده و پس از موفقیت و طی مراحل آزمون کتبی و مصاحبه و بر حسب اولویتهای علمی و اعلام قبولی قطعی، دانشجوی رسمی دانشگاه شدم. متعاقب آن فرمهای تحصیل رایگان را تکمیل و ارائه کرده و مشغول به تحصیل شدم. پس از اشتغال به تحصیل در تاریخ ۲۵ دی ماه ۱۳۸۹ طی نامه ای رسمی به بنده ابلاغ شد که به علت بازنشستگی از وزارت آموزش و پرورش اینجانب از بهره مندی تحصیلات رایگان محروم می باشم و می باید برای ادامه تحصیل هزینه آزاد آن را پرداخت نمایم و در ترم سوم ۱۳۹۰/۸/۱۰ از کلاس محروم شدم. اما با توافق اساتید در کلاس حاضر شدم و ترم سوم را هم گذراندم و در مجموع ۱۸ واحد را پاس کردم. استناد دانشگاه به بخشنامه ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ مبنی بر این که برای دانشگاه بلامانع است که از بازنشستگان شهریه تحصیلی اخذ کند، به علت این که قادر نیستند تعهد خدمت بدهند و بخشنامه ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ که ربطی به اینجانب ندارد و مربوط می شود به دانشجویانی که در حین تحصیل بازنشسته می شوند. جهت حل مشکل ابتدا در داخل دانشگاه موضوع را پیگیری کردم که حاصل آن وساطت مصرانه مسؤول نمایندگی نهاد مقام معظم رهبری جناب حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا مختاری بود که به نتیجه نرسید. در نهایت حرف آخر مسؤولان دانشگاه این بود که تصمیم گیری در این موضوع

در اختیار دانشگاه نیست و آنها موظف به اجرای بخشنامه وزارتخانه هستند. از سوی دیگر مسؤولان وزارت علوم (از جمله دکتر قدیمی معاونت پشتیبانی و معاون وی دکتر هاشمی) به طور حضوری در جلسه ۱۶ بهمن ۱۳۹۰ موضوع را در اختیار دانشگاه دانستند، نهایت پاسخی که دادند این است که: «اختیارات هیأت امنای دانشگاه بسیار زیاد است و آنها می توانند خود مستقلاً مشکل شما (اینجانب) را حل کنند». این مطلب را متأسفانه مکتوب نمی کنند ولی یک بار مدیرکل امور دانشجویان داخل دکتر بذرافشان مقدم به معاونت دانشگاه رازی توصیه کرد که موضوع در اختیار دانشگاه است». لذا: ۱- با توجه به موارد فوق که موضوع در اختیار دانشگاه است. ۲- و طبق اصل ۳۰ قانون اساسی مبنی بر تحصیل رایگان که متن آن: «دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد». ۳- دانشگاههایی مانند فردوسی مشهد و چمران اهواز و ... مبلغی از این بابت دریافت نمی کنند. مدارک دانشگاه فردوسی مشهد: حضور شخصی اینجانب در اداره تحصیلات تکمیلی و دانشجویی بازنشسته عبدالحلیم مطرقی با شماره دانشجویی ۸۹۱۶۱۵۰۰۸۰ مدارک چمران اهواز: فارغ التحصیلان و دانشجویان بازنشسته با تحصیل رایگان: ۱- وفادار کشاورز ۲- فرهاد براتی ۳- علی افضلی ۴- مهدی دغاغله ۵- دیلم ۴- و این که در اطلاعیه آزمون در سایت دانشگاه رازی کرمانشاه موضوع پرداخت هزینه ذکر نشد، بعدها نیز در مراحل کتبی و مصاحبه و بخصوص هنگام ثبت نام ابلاغ نشد که در صورت ابلاغ در اول مهر ماه، در دانشگاه فردوسی مشهد ثبت نام می کردم زیرا همزمان در دو مرحله کتبی و مصاحبه این دانشگاه (فردوسی) قبول شده بودم. ۵- و عملاً سه ترم هزینه شده و ۱۸ واحد درسی پاس شده است. ۶- و آمادگی کامل اینجانب برای تدریس به صورت غیرموظف در دانشگاه رازی کرمانشاه و یا در آموزش و پرورش (که مجوز و درخواست آن موجود است) به عنوان تعهد خدمت به مدت لازم. با توجه به مطالب فوق از شما تقاضای بذل توجه و عنایت لازم را دارم جهت: ۱- صدور دستور موقت مبنی بر بازگشت به تحصیل ۲- ابطال بخشنامه و اجازه تحصیل به طور رایگان.» در پاسخ به اخطار رفع نقضی که در اجرای ماده ۳۸ قانون دیوان عدالت اداری

مصوب سال ۱۳۸۵ [ماده ۸۱ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲] برای شاکی ارسال شده بود وی پاسخ داده است که: « با سلام و ادب و احترام، اصلاحیه جهت تکمیل و رفع نقص دادخواست شماره ۹۱۰۹۹۸۰۹۰۰۰۶۷۴۸ به هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای ابطال دو بخشنامه: مشخصات دقیق دو بخشنامه: ۱- بخشنامه ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ مرجع صدور: مدیرکل دفتر حقوقی وزارت علوم - دکتر مرتضی شهبازی نیا. خطاب به مدیرکل امور دانشجویان داخل. ۲- بخشنامه ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ مرجع صدور: غلامرضا ظریفیان از وزارت علوم (علی القاعده می بایدمدیرکل امور دانشجویان داخل باشد)، خطاب به معاونت آموزشی دانشگاه رازی کرمانشاه. هر دو بخشنامه مغایر با اصل ۳۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی است که متن آن: اصل ۳۰ قانون اساسی مبنی بر تحصیل رایگان: « دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد». بنابراین تقاضای ۱- ابطال هر دو بخشنامه را دارم ۲- اجازه تحصیل به طور رایگان، تصویر دو بخشنامه به ضمیمه اصل ۳۰ قانون اساسی همراه نامه پیوست شد.» متن نامه های مورد اعتراض به قرار زیر است: « ۱- شماره ۷۵/۳۲۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ مدیرکل محترم امور دانشجویان داخل احتراماً، عطف به نامه شماره ۴۱/۲۶۰۶۶-۱۳۸۲/۴/۲۵ در مورد آموزش رایگان به استحضار می رساند با توجه به این که بازنشستگان نمی توانند تعهد خدمت بسپارند لذا اخذ هزینه و شهریه تحصیلی از آنان بلامانع می باشد. - مدیرکل دفتر حقوقی - ۲- شماره ۴۱/۵/۳۷۱۴۱-۱۳۸۲/۶/۴ معاونت محترم آموزشی دانشگاه رازی کرمانشاه احتراماً، ضمن ارسال روگرفت نظریه دفتر حقوقی وزارت متبوع به شماره ۷۵/۳۳۶۶-۱۳۸۲/۵/۲۰ موضوع دانشجویانی که در حین تحصیل بازنشسته می شوند به استحضار می رساند: بر اساس اظهار نظر دفتر حقوقی، خواهشمند است در هنگام ثبت نام به دانشجویانی که بازنشسته می شوند از ارائه فرم استفاده از مزایای آموزش رایگان خودداری و لازم است طبق جدول ضمیمه بخشنامه شماره ۴۱/۶۰۵۳۸-۱۳۸۱/۹/۱۷ از آنان شهریه هزینه تحصیلی در اول هر ترم و کلیه ترمهای گذرانده شده اخذ گردد. - غلامرضا ظریفیان» در پاسخ به شکایت مذکور،

معاون اداری و مالی دانشگاه رازی به موجب لایحه شماره ۱۱۷۹۲-۱۳۹۱/۴/۶ اعلام کرده است که: « احتراماً، عطف به اخطاریه واصل شده از آن مرجع قضایی در خصوص آقای عبدالصاحب طهماسبی که به شماره ۸۴۴۸-۱۳۹۱/۳/۹ ثبت دبیرخانه این دانشگاه شده است به استحضار می‌رساند: برابر اعلام مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه نامبرده فوق به دلیل بازنشسته بودن و این که بازنشستگان قادر به سپردن تعهد خدمت نیستند، نمی‌توانسته است با استفاده از تحصیل رایگان ادامه تحصیل بدهد علی‌رغم اعلام این موضوع به وی از ایشان به دلیل اصرار و پافشاری به صورت مشروط، مبنی بر این که در اولین فرصت و تا قبل از پایان ترم تحصیلی مجوز ادامه تحصیل خود را از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اخذ و به دانشگاه ارائه نماید، به صورت موقت ثبت نام و ادامه تحصیل منوط به انجام امر اخیر الذکر می‌شود. با توجه به عدم تحقق شرط فوق طی نامه شماره ۸۹/۴۳۸۳۵-۱۳۸۹/۱۰/۲۵ از سوی مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه به نامبرده ابلاغ می‌شود تا به منظور عقد قرارداد و پرداخت شهریه تحصیلی خود به مدیریت مذکور مراجعه و در غیر این صورت از ادامه تحصیل وی ممانعت به عمل خواهد آمد. لذا با عنایت به مراتب فوق تقاضای رد دعوای خواهان را خواستارم. در نهایت به دلیل آن که، در مدارک ارسالی به دانشگاه شعبه رسیدگی کننده مشخص نشده است، استدعا دارد برای رسیدگی به شکواییه نامبرده و حفظ حقوق دانشگاه دستور فرمایید تا لایحه دفاعیه همراه مدارک استنادی به شعبه رسیدگی کننده ارجاع شود. » هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ یاد شده با حضور رؤسا، مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد. پس از بحث و بررسی، با اکثریت آراء به شرح آینده به صدور رأی مبادرت می‌کند.

رأی هیأت عمومی:

نظر به این که در مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰ شورای انقلاب مقرر شده است که تحصیلات در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور تنها زمانی رایگان است که دانشجو متعهد شود برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده است، خدمات ارائه دهد و در هر جا که

امکان اخذ تعهد از دانشجو نباشد، نمی تواند از تحصیل رایگان بهره مند شود، بنابراین نامه های مورد اعتراض که متضمن معنی مذکور است مغایرتی با قوانین ندارد و قابل ابطال تشخیص نشد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری معاون قضایی دیوان عدالت اداری علی مبشری

تاریخ: ۲ دی ۱۳۹۵

شماره دادنامه: ۵۸۶ الی ۵۸۹

کلاس پرونده: ۹۵/۹۵.۲۰۲/۹۵.۱۳۱/۹۵.۱۳۲/۱۳۳

موضوع رأی: عدم ابطال بند «ب» تصمیم نامه شماره ۹۶۶۸-۴۰۰-د/۱/۶/۱۳۹۳ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تأسیس مطب در اوقات خارج از ساعت تعهد)

شاکلی: خانم‌ها: سحر زاهدی، مهتاب رضازاده، رؤیا شاه ولی زاده

مقدمه:

شاکلیان به موجب دادخواست‌های جداگانه با متن مشابه، ابطال بند «ب» تصمیم نامه شماره ۹۶۶۸-۴۰۰-د/۱/۶/۱۳۹۳ را خواستار شده‌اند و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده‌اند که:

«احتراماً، شرح شکایت اینکه اینجانب به شاکلی از پزشکان متخصص متعهد سهمیه زنان می‌باشم که به محض اتمام تحصیلات دوره تخصصی مطابق تعهد ارائه شده اقدام و در مناطق محروم مبادرت به ارائه خدمت کرده‌ام. از طرفی میزان کار هر شخص در قانون کار و قوانین استخدامی کشور کاملاً معلوم و مشخص گردیده و هیچ نهاد و سازمان دولتی هیچ کارفرمایی حق تحمیل ساعات کار اضافی خارج از اصول و مقررات قانونی از لفظ تعهد مذکور هیچ‌گونه رابطه استخدامی و یا رابطه کارگری و کارفرمایی استنباط نمی‌گردد و در زمان تنظیم تعهدنامه، قانون‌گذار هیچ‌گونه منعی برای تأسیس مطب و انجام کار برای پزشکان متخصص در اوقات خارج از ساعات انجام تعهد پیش‌بینی نکرده است و منع تأسیس مطب اخیراً در طرح تحول سلامت پیش‌بینی شده است، فلذا مطابق ماده ۴ قانون مدنی که مقرر می‌دارد: «اثر قانون نسبت به آتیه است و قانون نسبت به ماقبل خود اثر ندارد.» بنابراین این ممنوعیت شامل کسانی خواهد بود که پس از لازم‌الاجرا شدن مصوبه و دستورالعمل مزبور مبادرت به تنظیم تعهدنامه نموده باشند و تعمیم آن به قبل از تصویب مغایر با اصل مسلم حقوقی «عطف به ماسبق نشدن قوانین» خواهد بود. همچنین این اقدامات برخلاف اصل ۲۸ و بند ۴ اصل ۴۳ قانون اساسی و تبصره دوم بند دال ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم که مشمولین ممنوعیت کار در بخش خصوصی را صراحتاً

پزشکان استخدام رسمی و پیمانی دانسته است و همچنین از نظر تحمیل ساعات کار، مفاد تعهدنامه‌های پزشک ماندگار و پزشک مقیم و برخلاف مواد ۱۰ و ۵۷ و ۶۰ قانون کار و ماده ۸۷ قانون مدیریت خدمات کشوری و بند اول و سوم قانون ارتقاء بهره‌وری کارکنان بالینی نظام سلامت می‌باشد. بنابراین تقاضای رسیدگی و صدور حکم بر ابطال تصمیم شماره ۴۰۰/۹۶۶۸-د/۱۳۹۳/۶/۱ با موضوع نحوه فعالیت پزشکان متخصص در برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم و درخواست الزام به تمدید پروانه مطب را دارم. ضمناً بدو تقاضای صدور دستور موقت مبنی بر جلوگیری از اجرای مصوبه مذکور مورد استدعاست. « متن تصمیم نامه مورد شکایت به قرار زیر است:

« رئیس محترم دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

موضوع: نحوه فعالیت پزشکان متخصص در برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در

مناطق محروم

سلام علیکم:

با صلوات بر محمد و آل محمد (ص) و با تقدیم احترام، پیرو نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د/۱۳۹۳/۳/۱۱ در خصوص نحوه فعالیت پزشکان متخصص در برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، موارد مشروحه ذیل جهت استحضار و ابلاغ به واحدهای تابعه ارسال می‌گردد:

الف) در شهرهایی که بیمارستان و یا مراکز جراحی محدود خصوصی وجود ندارد، پزشکان غیر متعهد به خدمت (رسمی، پیمانی و قراردادی) که گواهی پایان خدمت دوره تعهد خود را از وزارت متبوع دریافت کرده‌اند و در حال حاضر دارای مطب فعال می‌باشند، با رعایت شرایط مشروحه ذیل می‌توانند با حفظ مطب، از مزایای برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم بهره‌مند گردند:

۱- پزشک مربوطه متعهد گردد غیر از مطب، هیچ‌گونه فعالیت انتفاعی درمانی در قالب درمانگاه، مراکز جراحی محدود و بیمارستان‌های خصوصی، خیریه و سایر مراکز عمومی غیردولتی (نیروهای مسلح، تأمین اجتماعی و ...) را در شهر محل خدمت خود و یا سایر شهرهای کشور نداشته باشد.

۲- رعایت تعرفه مصوب بخش خصوصی در این گونه مطبها الزامی است.

۳- این دسته از پزشکان می‌بایست به‌غیراز پروسیجرهای مجاز در مطب، سایر اعمال و اقدامات تشخیصی یا درمانی را در بیمارستان‌های تابعه دانشگاه، ارائه نمایند.

۴- دریافت هرگونه وجهی از بیماران بابت حق‌العمل جراحی و سایر اقدامات تشخیصی و درمانی که در بیمارستان ارائه می‌شود، توسط پزشک مجاز نمی‌باشد. در صورت وقوع، علاوه بر اعمال مقررات مربوطه، پزشک از مزایای برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان نیز محروم خواهد شد.

۵- این‌گونه مطبها صرفاً در خارج از ساعات اداری، حق فعالیت دارند.

لازم به ذکر است مطب‌های مجاز مشمول این بند شامل مؤسسات مانند تصویربرداری و مؤسسات آزمایشگاهی و تشخیصی-طبی نمی‌گردد.

ب) در خصوص پزشکان طرح نیروی انسانی و متعهد به خدمت، همچنان بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰ د-۱۳۹۳/۳/۱۱ لازم‌الاجرا می‌باشد. این‌گونه پزشکان در صورتی که دارای مطب فعال باشند، با اتمام پروانه مطب، امکان تمدید آن وجود ندارد. در صورتی که مطب این دسته از پزشکان، دارای تجهیزات پزشکی باشد، در صورت تمایل پزشک، دانشگاه موظف است تجهیزات مربوطه را بر اساس قیمت کارشناسی شده که چارچوب آن توسط ستاد کشوری طرح تحول نظام سلامت اعلام می‌گردد، خریداری نماید. دانشگاه مکلف است فهرست این تجهیزات را به دبیرخانه ستاد کشوری اعلام نماید.

ج) پزشکان متعهد به خدمت که پیش از بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰ د-۱۳۹۳/۳/۱۱ با موافقت دانشگاه مجوز تأسیس مؤسسات پزشکی (آزمایشگاه، تصویربرداری و ...) را دریافت و نسبت به تأسیس اقدام نموده‌اند، می‌توانند همچنان به‌عنوان مؤسس باقی بمانند و موسسه می‌تواند با معرفی مسئول فنی صاحب صلاحیت جدید، به فعالیت خود ادامه دهد. بدیهی است پزشکان مربوطه، با اتمام اعتبار پروانه مطب، حق فعالیت در موسسه خود یا سایر مؤسسات مشابه را نخواهند داشت و تنها در واحدهای تابعه دانشگاه فعالیت خواهند نمود.»

در پاسخ به شکایات مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۳۹۳/۱۰/۲۴-۱۰۷/۱۷۹۵- پاسخ داده است که: « احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۹۳۰۹۹۸۰۹۰۰۳۰۰۰۸۳ (شماره بایگانی ۹۳۲۲۲۶) موضوع شکایت خانم سحر زاهدی، مبنی بر تقاضای ابطال بخشنامه شماره ۴۰/۹۶۶۸-د/۱۳۹۳/۶/۱ و درخواست تمدید پروانه مطب مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- خانم سحر زاهدی، فارغ‌التحصیل دوره دستیاری رشته گوش و حلق و بینی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی ایران می‌باشد که پس از فراغت از تحصیل، جهت انجام تعهدات قانونی و قراردادی خود به دانشگاه علوم پزشکی تبریز معرفی شده است و در حال حاضر مشغول انجام خدمات مربوطه می‌باشد. نامبرده طی دادخواست تقدیمی مدعی گردیده، معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طی بخشنامه شماره ۴۰/۹۶۶۸-د/۱۳۹۳/۶/۱ دستور ابطال پروانه مطب صادره جهت ایشان را صادر و وی را از داشتن پروانه مطب محروم نموده است. مشارالیه در حال حاضر، خواستار ابطال بخشنامه فوق‌الذکر معاونت درمان و الزام به تمدید پروانه مطب می‌باشد.

۲- در رد شکایت نامبرده لازم به ذکر است، خانم دکتر سحر زاهدی فارغ‌التحصیل رشته گوش و حلق و بینی به شماره نظام پزشکی ۱۰۶۷۵۹ می‌باشد. از آنجا که ایشان بر اساس سهمیه زنان در آزمون دستیاری پذیرفته شده است، وفق سند تعهد رسمی مورخ ۱۳۸۷/۴/۵ متعهد شده که به میزان سه برابر دوره تحصیل، در هر محلی که دانشگاه علوم پزشکی تبریز تعیین می‌نماید، خدمت کند. شکایت ایشان، ابطال بخشنامه شماره ۴۰/۹۶۶۸-د/۱۳۹۳/۶/۱ معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و الزام به تمدید پروانه مطب می‌باشد که در این خصوص لازم به ذکر است:

اولاً: وفق ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی ... از وظایف هیأت عمومی دیوان بوده و با توجه به اینکه خواسته شاکی ابطال بخشنامه شماره ۴۰/۹۶۶۸-د/۱۳۹۳/۶/۱ معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مذکور می‌باشد، رسیدگی به موضوع خارج از اختیارات شعب دیوان است. ثانیاً: صدور و تمدید پروانه مطب پزشکان، بر اساس بند (ن) ماده ۳ قانون تشکیل

سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، به عهده سازمان مزبور می‌باشد. بر این اساس درخواست نامبرده دائر بر الزام به تمدید پروانه مطب نیز از اختیارات این وزارتخانه نبوده و حتی در صورت صدور رأی به ورود شکایت ایشان نیز این وزارتخانه مجوزی جهت الزام به تمدید پروانه مطب وی ندارد. لذا طرح شکایت دائر بر الزام به تمدید پروانه مطب علیه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با توجه به اینکه موضوع درخواست خارج از وظایف این وزارتخانه می‌باشد، فاقد مبنای قانونی است.

ثالثاً: در بند (ب) بخشنامه شماره ۱۳۹۳/۶/۱-د/۴۰۰/۹۶۶۸ اعلام گردیده در خصوص پزشکان طرح نیروی انسانی و متعهد به خدمت، همچنان بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ معاونت درمان لازم‌الاجرا می‌باشد و این‌گونه پزشکان در صورتی که دارای مطب فعال باشند، با اتمام تاریخ اعتبار پروانه مطب، امکان تمدید آن وجود ندارد ... بنابراین حتی در صورت ابطال بخشنامه مذکور، بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ به قوت خود باقی و مفاد آن لازم‌الاجرا می‌باشد.

۱- صرف‌نظر از مراتب فوق همان‌گونه که مستحضر می‌باشید، برنامه‌ریزی به‌منظور توزیع متناسب و عادلانه نیروی انسانی و ... از وظایف وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی است. مع‌هذا متولی صدور و تمدید پروانه مطب پزشکان، بر اساس بند (ن) ماده ۳ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، سازمان مزبور می‌باشد که حسب شرایط مقرر، صدور و یا تمدید پروانه مطب برای متخصصینی که در حال گذراندن خدمات مورد تعهد دوره دستیاری خود می‌باشند، منوط به موافقت مقام مجاز محل ضرب **K** مبنی بر عدم نیاز به خدمات این افراد در ساعات غیر اداری می‌باشد. با توجه به پیاده‌سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت و جهت دستیابی به اهداف مورد نظر همچون ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه مردم به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان فعالیت انتفاعی متعهدین خدمت در ساعات غیر اداری مغایر با ضوابط، سیاست‌ها و مقررات یاد شده بوده و این گروه از پزشکان نیز همانند بسیاری دیگر از پزشکان شاغل در بیمارستان‌های تابعه وزارت بهداشت ملزم به ارائه

خدمت به طور تمام وقت می‌باشند.

۲- اشاره می‌نماید، شرط مذکور مبنی بر (موافقت مقام مجاز محل ضریب K مبنی بر عدم نیاز به خدمات این افراد در ساعات غیر اداری) یکی از شرایط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، جهت صدور پروانه مطب می‌باشد و این وزارتخانه، صرفاً وظیفه اعلام نیاز و یا عدم نیاز به خدمات دستیاران در ساعات غیر اداری را به سازمان مذکور عهده‌دار می‌باشد.

۳- ضمن این که در تبصره ۱ بند د ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم تأکید گردیده که کلیه ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظفند از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت نمایند. بنابراین نیروهای متعهد خدمت نیز موظف به پیروی از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده و از آنجا که یکی از اهداف و برنامه‌های مهم این وزارتخانه اجرای صحیح برنامه تحول نظام سلامت می‌باشد، حضور و فعالیت تمام وقت این دسته از متخصصین در بخش دولتی و به‌ویژه مناطق محروم بسیار ضروری است.

علی‌ای حال، با توجه به مراتب فوق و نظر به اینکه بر اساس بخشنامه معاونت درمان این وزارتخانه که متولی توزیع نیروی متخصص و تأمین سلامت و بهداشت جامعه می‌باشد، خدمات دستیاران در طول مدت تعهد دوره تخصص، تمام وقت بوده و دانشگاه محل خدمت شاکی محترم نیز به خدمات ایشان در ساعات غیر اداری نیاز مبرم دارد، رد دعوی بی‌وجه شاکی مورد تقاضا است. «

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۵/۹/۲ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی:

مطابق بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی

که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضييع حقوق اشخاص می‌شود از جمله صلاحیت‌ها و وظایف هیأت عمومی دیوان عدالت اداری تعیین شده است. نظر به اینکه بند ب بخشنامه شماره ۴۰۰/۹۶۶۸-د ۱۳۹۳/۶/۱ معاون درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دبیر ستاد کشوری برنامه تحول نظام سلامت، متضمن وضع قاعده آمره مستقلی نیست و در بند مذکور به لازم‌الاجرا بودن ضوابط مقرر در بخشنامه ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ تأکید شده است بنابراین رسیدگی به تقاضای ابطال بند ب بخشنامه یاد شده مادامی که حکم بخشنامه ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ معتبر است، فاقد اثر خواهد بود. از این جهت موجبی برای رسیدگی و اتخاذ تصمیم در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری وجود ندارد.

محمدکاظم بهرامی رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری.

تاریخ: ۱۲ بهمن ۱۳۹۵

شماره دادنامه: ۲/۸۵

کلاس پرونده: ۹۴/۵۲۲، ۹۴/۵۰۶، ۹۴/۵۰۵، ۹۴/۵۰۴، ۹۴/۹۴۸، ۹۴/۹۴

موضوع رأی: رد درخواست ابطال مصوبه هشتاد و یکمین جلسه نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۹۴/۳/۲۵ (در خصوص تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش رشته‌های تخصصی پزشکی)

شاکلی: خانم‌ها: ۱- شادی شکرخوار ۲- مهشید حیدری ۳- آیدا ساداتی ۴- بشری ساداتی ۵- مریم معصومیان ۶- پروانه روحانی رفتار ۷- فائزه حسین نژاد آریانی ۸- عاطفه رسولی ۹- لیلا تربتی ۱۰- سمیه اسماعیلی ۱۱- زهرا خادمی ۱۲- سپیده فاضلی دهکردی ۱۳- زهرا مهاجر نژاد فرد ۱۴- مژگان ظرافتی ۱۵- نیکدخت رشیدیان ۱۶- نسیم سوداگری ۱۷- آنیتا آذرکلاه ۱۸- ستاره رضا سلطانی ۱۹- سمیه نیمانی ۲۰- سارا احسانی ۲۱- مریم پورشمس ۲۲- مریم قارونی ۲۳- سارا عظیمی ۲۴- آسیه رئیسی ۲۵- هلیا شایان فر ۲۶- شیما غفوریان نوروزی ۲۷- سارا زند ۲۸- فرناز شمشیرگر ۲۹- نرگس کنگانی ۳۰- راضیه کوهی اصفهانی ۳۱- مریم شعبانی ۳۲- مریم قوامی ۳۳- ندا منتهایی ۳۴- زهرا مصدری ۳۵- نرجس ناصری آتسانی ۳۶- لیلا مشعلی ۳۷- فرنوش خطیبی ۳۸- نسیم حاجی قاسمی ۳۹- الهام مرتضوی ۴۰- الهه فروتن ۴۱- مهتاب طیبی ۴۲- سمیه خیاطیان ۴۳- لعیا یوسفیان ۴۴- شهناز غفوری ۴۵- مهرک کیایی ۴۶- لیلا سورتجی ۴۷- مریم هوشمند عباسی ۴۸- رویا شاه ولی زاده ۴۹- مینا کنگرلویی ۵۰- شیما هدایتی فر ۵۱- غزاله حسینی ضابط ۵۲- آزاده خردمند ۵۳- مانا فرهنگی ۵۴- مینا اسلام دوست ۵۵- شهلای امیری

مقدمه:

الف- تعدادی از خانم‌هایی که با استفاده از قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش رشته‌های تخصصی پزشکی مصوب ۱۳۷۲/۷/۷ پذیرفته شده‌اند، ابطال مصوبه نشست ۸۱ شورای آموزش پزشکی و تخصصی از حیث تعیین مدت و آن‌هم به میزان دو برابر طول مدت تحصیل را خواستار شده‌اند و اهم دلایل آن‌ها به قرار زیر است:

۱- تصویب مصوبه مورد اعتراض از حدود اختیارات شورای مذکور خارج است.

متن مذاکرات مجلس شورای اسلامی در زمان تصویب قانون سهمیه زنان مؤید آن است که منظور و مراد مقنن از عبارت «طبق برنامه وزارت بهداشت» این است که در هر محلی

که وزارت بهداشت تعیین می‌کند و نه اینکه در مقام تعیین طول مدت دوره می‌باشد.

۲- در قانون سهمیه زنان که در سال ۱۳۷۲ تصویب شده، آمده است که استفاده‌کنندگان از سهمیه مزبور «خدمات قانونی» را طبق برنامه وزارت بهداشت انجام دهند. وقتی در قانون آمده که «خدمات قانونی» را انجام دهند یعنی در جایی قبلاً این «خدمات قانونی» تعیین شده است و در ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸ در خصوص خدمت قانونی تعیین تکلیف شده است.

شکات برای اینکه ثابت کنند وضعیتشان منطبق با ماده ۷ قانون پیش گفته است به رأی از آرای هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه‌های ۷۱۷ سال ۱۳۸۶ و ۱۳۷ مورخ ۱۳۹۱/۳/۲۲ و ۵۳۳-۱۳۹۱/۸/۱ استناد کرده‌اند.

متن مصوبه مورد اعتراض به قرار زیر است:

- ۱- مدت تعهدات پذیرفته‌شدگان سهمیه خانم‌ها اعم از افرادی که در حال انجام تعهدات می‌باشند و یا تاکنون تعهدات خود را شروع ننموده‌اند، ۲ برابر طول مدت تحصیل می‌باشد. این مدت حداکثر هشت سال خواهد بود.
- ۲- ضرایب منطقه محل خدمت در جهت کاهش میزان تعهدات فوق اعمال خواهد گردید.
- ۳- بند ۱۱ پنجاه و هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی کان لم یکن اعلام می‌گردد.

ب: در پاسخ به شکایات مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌موجب لایحه شماره ۱۰۷/۳۲۱۶-۱۳۹۴/۸/۶ توضیحاتی داده که خلاصه آن به قرار زیر است:

- ۱- با توجه به مصوبه ۶۳۰-۱۳۸۷/۶/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی تحت عنوان: «خروج تصمیمات و آراء صادره از هیأت‌ها و کمیته‌های تخصصی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در خصوص امور علمی، آموزشی و پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی» رسیدگی به موضوع در صلاحیت دیوان عدالت اداری قرار ندارد.
- ۲- وضعیت شاکیان منطبق است با ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل

اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸، مطابق این ماده مقرر شده است: «دانشجویان و هنرجویان دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌ها و مؤسسات عام‌المنفعه که برای خدمت در دانشگاه‌ها، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های مذکور آموزش می‌بینند، مکلفند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ می‌شود تعهدات خود را انجام دهند. در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها، تعهدنامه مزبور باید شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات قید شود» با این وصف چون به میزان ۳ برابر مدت تعهد سپرده‌اند، پس ایرادی به مصوبه وارد نیست.

۳- وضعیت شکات با ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ که در آن به اخذ تعهد به مدت طول دوران تحصیل اشاره شده، ارتباطی ندارد.

۴- در قانون اصلاح قانون برقراری عدالت آموزشی مصوب سال ۱۳۹۲، تعهد اخذ شده برای خدمت در مناطق محروم ۳ برابر مدت تحصیل است.

۵- اگر مصوبه اجرا شود حتی در پاره‌ای موارد که ضریب اعمال می‌شود مدت خدمت بیش از ۵ الی ۶ سال به طول نمی‌انجامد.

۶- چون تعهد مأخوذه از شکات وفق ماده ۸ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی اخذ شده، در فرض ابطال مصوبه نشست ۸۱، لزوماً باید به تعهد داده شده عمل کنند.»

ج- موضوع در هیأت تخصصی پژوهشی و فرهنگی دیوان عدالت اداری با حضور تعدادی از شکات و نمایندگان طرف شکایت مطرح شده و اکثریت بیش از $\frac{3}{4}$ اعضاء هیأت تخصصی مصوبه مورد شکایت را منطبق با قانون و در حدود اختیارات شورای آموزش پزشکی تلقی و به‌موجب دادنامه شماره ۳۸۱-۱۳۹۴/۱۱/۲۴ رأی به رد شکایت صادر کرده‌اند. اهم استدلال هیأت تخصصی به قرار زیر است:

۱- مطابق ماده ۸ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی، اخذ تعهد برای خدمت در وزارتخانه پیش‌بینی شده است و تعیین کیفیت تعهد بر عهده متعهدله است.

۲- طبق بند ۶ ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، برنامه‌ریزی برای توزیع عادلانه و متناسب نیروی انسانی جزء وظایف وزارتخانه بهداشت است.

۳- به موجب رأی شماره ۵۳۴ الی ۵۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۸/۱ هیأت عمومی که در مقام وحدت رویه صادر شده است، آراء شعبی که شکایت شکات مبنی بر ابطال تعهدهای اخذ شده را رد کرده است صحیح تشخیص گردیده است.

۴- مطابق بند ۳ ماده یک قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی، بررسی و تعیین احتیاجات نیروی انسانی رشته‌های پزشکی از جمله وظایف این شورا است و اذن در شیء، اذن در لوازم آن نیز می‌باشد.»

د- اقلیت هیأت تخصصی نیز به شرح زیر اظهار نظر کرده‌اند:

«با عنایت به اینکه موضوع مصوبه مورد اعتراض، تعیین مدت خدمت فارغ‌التحصیلان خانم دوره‌های تخصصی پزشکی است که با استفاده از سهمیه خانم‌ها تحصیل کرده‌اند و در هیچ‌کدام از موارد هفتگانه وظایف شورای آموزش پزشکی و تخصصی، مورد فوق ملاحظه نمی‌شود، بنابراین مصوبه مورد اعتراض خارج از حدود اختیارات آن شورا بوده و قابل ابطال است.»

ه- رئیس وقت دیوان عدالت اداری در فرجه مقرر در ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ با استدلال مصرح در نظریه هیأت مشاورین خود، رأی مذکور هیأت تخصصی را مغایر قانون تلقی و به آن اعتراض می‌کند. اهم استدلال به شرح زیر می‌باشد:

۱- وضعیت شکات با ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی منطبق است و نه ماده ۸ مورد استناد وزارت بهداشت.

۲- وقتی در خصوص «خدمت قانونی» مقنن قبلاً در ماده ۷ قانون پیش گفته تعیین تکلیف کرده است، شورای آموزش پزشکی صلاحیت و اجازه اظهار نظر نداشته است.

۳- مصوبه مورد شکایت که صرفاً مدت تعهدات (خدمت) پذیرفته‌شدگان سهمیه خانم‌ها را دو برابر طول مدت تحصیل تعیین کرده، نوعی تبعیض ناروا بوده و قابل توجیه

نیست زیرا چنانچه فارغ‌التحصیلان رشته‌های غیرپزشکی و نیز فارغ‌التحصیلان مرد در رشته‌های پزشکی بر اساس مقررات مرقوم متعهد به انجام خدمت قانونی برابر مدت تحصیل مقرر شده‌اند لیکن فارغ‌التحصیلان زن در مصوبه، الزاماً متعهد به انجام خدمت معادل دو برابر مدت تحصیل مقرر شده است در حالی که مراد مقنن از قانون‌گذاری در خصوص زنان تحقق اهداف حمایتی از آنان و اشخاص نیازمند به خدمات آنان بوده است، لذا مصوبه مذکور مغایر اصول حقوقی و در جهت خلاف مراد مقنن است.

و- در اجرای بند «ب» ماده ۱۵ آیین‌نامه اداره جلسات هیأت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری، اعتراض رئیس وقت دیوان عدالت اداری در هیأت تخصصی پژوهشی فرهنگی مطرح می‌شود و اکثریت اعضاء هیأت تخصصی رأی صادر شده را مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص نمی‌دهند.

ز- رئیس دیوان عدالت اداری با این استدلال که رأی هیأت تخصصی که به رد شکایت صادر شده است را منطبق با قانون می‌داند، اعتراض رئیس وقت و پیشین دیوان عدالت اداری را در هیأت عمومی مطرح می‌کند.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۲ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی:

مطابق ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ مقرر شده است که رأی هیأت تخصصی ظرف ۲۰ روز از تاریخ صدور از سوی رئیس دیوان عدالت اداری و یا ده نفر از قضات دیوان قابل اعتراض است. هرچند رئیس پیشین دیوان عدالت اداری در فرجه مقرر در قانون به رأی شماره ۳۸۱-۱۳۹۴/۱۱/۲۴ هیأت تخصصی پژوهشی فرهنگی دیوان اعتراض کرده است، لیکن از آنجا که رئیس فعلی دیوان عدالت اداری رأی مذکور را منطبق با قانون می‌داند و به آن اعتراضی ندارد و ملاک رسیدگی، اعتراض رئیس دیوان عدالت اداری است، بنابراین عملاً شخصیت حقوقی رئیس دیوان عدالت اداری اعتراضی به رأی ندارد. با این وصف موجبی برای رسیدگی به

اعتراض رئیس پیشین دیوان عدالت اداری به رأی هیأت تخصصی پژوهشی فرهنگی در هیأت عمومی وجود ندارد و موضوع قابل طرح در هیأت عمومی تشخیص نشد.

محمدکاظم بهرامی رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۲۱ اردیبهشت ۱۳۹۶

شماره دادنامه: ۵۷۴

کلاس پرونده: ۹۴/۶۲۱

موضوع رأی: عدم ابطال بندهای ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۷۴/۱۰۰-۱۳۹۴/۳/۲ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص طرح خدمت قانونی دستیاران تخصصی دندانپزشکی)

شاکا: آقایان ۱- احسان بهرام پور ۲- آراین یوسفی مرادی ۳- مجتبی رضانی ۴- مصطفی کودینی ۵- حسام‌الدین نظری ۶- سعید جوانمرد ۷- سیدمحمد موسوی ۸- سید حجت شکیب ۹- محمدمامین کاووسی ۱۰- مرتضی گوران ۱۱- سیدآرمان محقی ۱۲- امید مرتضایی ۱۳- محسن کرباسی ۱۴- حشمت‌الله شهرکی ۱۵- شهاب هنر ۱۶- مهدی یاسمن شیرازی ۱۷- امید توکل ۱۸- سینا نقی زاده ۱۹- احسان شفیعی ۲۰- محمدصالح خاقانی نژاد ۲۱- هادی مختار پور ۲۲- مسعود بابائی جهرمی ۲۳- امیرکیا کجوری ۲۴- محمدمهدی نقیبی سیستانی ۲۵- سجاد یوسفی ۲۶- رضا امیرزرگر ۲۷- علی آقا مبینی ۲۸- امیرسالار سیدیا حسین ۲۹- مانی آرش راد ۳۰- عماد بهرام نژاد و خانم‌ها: ۳۱- کوثر دادگر ۳۲- الهام سلطانی مهر ۳۳- نرگس ضیائی ۳۴- شکوفه نوبهار ۳۵- مهسا همتی ۳۶- مرجان مجد ۳۷- سیده پویا مروتی ۳۸- روزین سلیمان زاده ۳۹- لیلی جوکار ۴۰- فهیمه احراریزدی ۴۱- سارا کاوه ۴۲- زینب بیات ۴۳- سیده ساره هندی ۴۴- فاطمه حافظ ملکی ۴۵- زینب موثق ۴۶- بنفشه پورمرادی ۴۷- نسترن فرهادی ۴۸- سیده زینب افتخاری ۴۹- سهامه انصاری فر ۵۰- پرینا جعفر نژادی ۵۱- عذرا نیکنام ۵۲- مریم رعایانی ۵۳- الهام قناطر ۵۴- فاطمه حاجی زاده ۵۵- مریم محمودی ۵۶- سمانه شهابی ۵۷- آنتیا ابراهیمی ۵۸- سهیلا درمیانی ۵۹- مریم ابراهیمیان ۶۰- شیما احمدی - ۶۱ سمانه عباسی ۶۲- زهره رفیعی ۶۳- ناهید نصرآبادی ۶۴- فرزانه میرحسینی ۶۵- مرضیه جعفری ۶۶- فاطمه میر ۶۷- الهه سادات هاشمی ۶۸- ندا شهرکی ۶۹- پروین اربابی ۷۰- ویدا مسرت ۷۱- فاطمه کیخانی ۷۲- فاطمه کریمی ۷۳- نوشین سادات شجاعی ۷۴- مریم سعادت ۷۵- ونوس مرتضوی مقدم ۷۶- نگار فیضی ۷۷- مریم فیروزمندی ۷۸- فرزانه خواجه ۷۹- نجمه محمدی ۸۰- سیمرا جمشیدی ۸۱- هدی سادات بنی هاشمی ۸۲- فاطمه خلفی نژاد ۸۳- فاطمه عظیمی ۸۴- آیدا مهدی پور ۸۵- روشنک منتظری ۸۶- فاطمه صمدی ۸۷- زینب السادات رضائی ۸۸- سعیده گله‌دار ۸۹- نگین فرهمند پور ۹۰- مهسا کفیلی ۹۱- بنفشه ارضی ۹۲- الهه بیابانکی ۹۳- زهرا بنی عامری ۹۴- بهار آقامحمدی ۹۵- مایسا ملاحی ۹۶- بهار جاوید ۹۷- افروز نخستین ۹۸- فاطمه رئوفی نژاد ۹۹- پونه محسن کاشانی ۱۰۰- ریحانه خالصی تویسرکانی ۱۰۱- راهله امانی ۱۰۲- سیده مریم طیاری ۱۰۳- سیده مونا علی محمدی با

وکالت آقای بهمن امین منصور

مقدمه:

شاکیان با وکالت آقای بهمن امین منصور به موجب دادخواستی ابطال بندهای ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است:

« احتراماً به وکالت از موکلان به استحضار می‌رساند:

۱- موکلان جملگی در زمره دستیاران تخصصی دندانپزشکی هستند که با اتمام دوره دستیاری و ورود به دوره طرح خدمت قانونی مربوطه، مشغول گذراندن طرح قانونی می‌باشند و اینان اعم از مشمولین طرح سهمیه عام و یا سهمیه خاص (سهمیه مناطق محروم و نیازمند کشور) دندانپزشکی هستند.

۲- مشمولین سهمیه عام مدت طرح قانونی خود را بر اساس مقررات ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب و مشمولین سهمیه خاص (مناطق محروم) در صورتی که تا قبل از تصویب قانون برقراری عدالت آموزشی مصوب سال ۱۳۸۹ و ۱۳۹۱ دوره دستیاری خود را آغاز نموده باشند، بایستی دوره خدمت قانونی خود را برابر مدت مندرج در ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ و مشمولین سهمیه عامی که دوره دستیاری خود را در زمان حاکمیت قانون برقراری عدالت آموزشی آغاز کرده باشند، دوره خدمت مزبور برابر مقررات این قانون بایستی به انجام رسانند.

۳- به موجب مقررات ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مشمولان این قانون مادام که خدمات قانونی را شروع نموده یا معافیت اخذ نکرده باشند، مجاز به دخالت در امور پزشکی نمی‌باشند.

۴- به موجب مقررات تبصره ۲ قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲.

تبصره ۲- ارائه مدرک تحصیلی مشمولان مذکور، بعد از اتمام تعهد مورد نظر مجاز می‌باشد و نامبردگان در زمان تعهد مجاز به فعالیت پزشکی در سایر نقاط کشور نمی‌باشند. لازم به ذکر اینکه این معنا در مقررات تبصره ۱ بند ب ماده ۱۳ آیین‌نامه

دوره دستگیری دندانپزشکی نیز مستتر است.

۵- طرف شکایت در سنوات ماضی، مستنداً به مقررات پیش گفته مبادرت به صدور مجوز تأسیس مطب برای موکلان از طریق دانشگاه‌های مربوطه نموده و موکلان با ابتناء به مجوز صادره بعضاً، با دریافت وام‌های سنگین (بعضاً تا حدود ۷۰۰ میلیون تومان) و با بهره زیاد بانکی توانسته‌اند مبادرت به خرید دستگاه‌های دندانپزشکی و دایر کردن مطب نموده و به فعالیت تخصصی در حوزه محل طرح قانونی خود بنمایند.

۶- طرف شکایت به موجب بند ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۷۴/۱۰۰/۱۳۹۴/۳/۲ خطاب به کلیه دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور، اعلام نموده است که مراجع موصوف مجاز به صدور گواهی عدم نیاز به خدمت دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت در غیر ساعات اداری نمی‌باشند. این حکم شامل متخصصینی که دارای مجوز مطب بوده (تا تاریخ پایان اعتبار مندرج در مجوز قبلی ایشان) نخواهد بود. برای متخصصینی که دوره‌ای معادل با یک برابر مدت تحصیل خود را به‌عنوان بخشی از تعهدات خدمت طی نموده‌اند. صدور گواهی عدم نیاز به خدمت در ساعات غیر اداری، توسط آن دانشگاه/ دانشکده بلامانع می‌باشد.

۷- به موجب مقررات ماده ۲۶ آیین‌نامه دوره دستگیری دندانپزشکی، دستیاران موظف به حضور تمام‌وقت (۴۴ ساعت در هر هفته) و شرکت در فعالیت‌های آموزشی/ پژوهشی/ درمانی می‌باشند. (قابل ذکر اینکه مدت ۴۴ ساعت در هفته مفهوم ساعات اداری است).

۸- از مجموع مقررات ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، (که با دلالت مدلول التزامی مفید جواز فعالیت و دخالت در امور پزشکی به‌محض آغاز خدمت قانونی می‌باشد) و نیز مقررات تبصره ۲ قانون اصلاح بند ۳ ماده‌واحده قانون برقراری عدالت آموزشی (و باز هم به دلالت مفهوم قسمت اخیر تبصره موصوف، متعهدان طرح قانونی در زمان تعهد مجاز به فعالیت در صرف حوزه تعهد می‌باشند) به نحو مذکور در فوق چنین مستفاد می‌شود که فارغ‌التحصیلان دوره دستگیری به تبع کسب قابلیت‌های تخصصی و در قالب تعهد خدمت قانونی خود و در طول مدت آن و در صرف حوزه محل ایفای تعهد قانونی خود، در همان حوزه جغرافیایی محل تعهد خدمت و از ابتدای مدت

طرح قانونی می‌توانند در ساعات غیر اداری، ارائه خدمت دندانپزشکی نمایند، لکن محدود نمودن و محروم نمودن این متعهدان خدمت قانونی به عدم دائر کردن مطب در غیر ساعات اداری در حوزه تعهد تا زمانی معادل دوره دستیاری (و این در حالی است که اساساً تعیین مدت طرح قانونی توسط طرف شکایت و در بسیاری از موارد خارج از صلاحیت و برخلاف قوانین موضوعه می‌باشد)، هم برخلاف مقررات پیش گفته است (ماده ۵ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان و هم قسمت اخیر تبصره ۲ قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی و هم برخلاف مقررات تبصره ۱ بند ب ماده ۱۳ آیین‌نامه دستیاری دندانپزشکی) و هم در تنافر و تغایر با رویه معمول طرف شکایت در سنوات ماضی است، بنابراین صدور بخشنامه به وصفی که هم مانع اعطاء مجوز قانونی است و هم ایجاد محظور وافر برای دارندگان مجوز مطب سابق (که در صورت انقضای مدت مجوز مزبور قبلی تا قبل از زمانی معادل یک برابر مدت تحصیل این متخصصین) می‌نماید و هم مانع غیرقانونی برای سایر متعهدین مزبور گردیده است، برخلاف بین مقررات قانونی پیش گفته بوده و هم زائل کننده حقوق مکتسب دارندگان مجوز مطب سابق بوده لذا ضمن استدعای امعان نظر دقیق به خواسته و مستندات تقدیمی، به وکالت از موکلان تقاضاندم با توجه به مقررات اصل ۱۷۳ قانون اساسی و مسئولیت خاص آن مرجع در پاسداری از حقوق شهروندان در قالب نظارت بر عملکرد دستگاه‌های دولتی و احتمالاً تعدیات آنان بر شهروندان، با رسیدگی نسبت به ابطال بخشنامه صادره طرف شکایت به وصف مندرج در ستون خواسته اقدام فرمایند.»

آقای بهمن امین منصور به موجب لایحه تکمیلی که به شماره ۱۱۶۶-۱۳۹۵/۸/۱

ثبت دفتر اندیکاتور هیأت عمومی شده، اعلام کرده است که:

«احتراماً، به وکالت از موکلان در پرونده کلاسه ۶۲۱/۹۴ به خواسته ابطال مفاد بند ۵ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲ طرف شکایت پرونده مزبور (وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) و توجهاً به مفاد لایحه اخیرالتقدیم طرف شکایت موصوف دائر بر تقاضای رد دادخواست موضوع این پرونده به دلیل ابلاغ مفاد بند ۷ متمم آیین‌نامه خدمات متعهدین خدمت دوره‌های تخصصی دندانپزشکی و نیز سایر مقررات اخیرالابلاغ طرف

شکایت در خصوص موضوع، مراتب ذیل را به استحضار رسانیده و نظر به اینکه ادعای اصلاح مقررات مورد اعتراض (به‌رغم اعطاء مهلت به طرف شکایت توسط کمیسیون تخصصی مربوطه) نه‌تنها به‌رغم صرف زمان زیاد، فاقد هر نوع اصلاح مقررات مورد اعتراض می‌باشد، بلکه بعضاً موارد بخشنامه‌های صادره به نظر فاقد وجه انطباق با قوانین موضوع می‌باشد، لذا ضمن استدعای امعان نظر، تقاضای رد ادعای طرف شکایت و ارسال موضوع جهت اتخاذ تصمیم به هیأت عمومی دیوان عدالت اداری را دارم:

الف- حسب مدلول التزامی ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، مشمولان قانون مزبور با آغاز خدمت قانونی موضوع این قانون و یا اخذ معافیت مجاز به فعالیت پزشکی می‌باشند.

ب- وفق مدلول التزامی (مفهوم مخالف) قسمت اخیر تبصره ۲ ماده‌واحد اصلاح بند (۳) قانون برقراری عدالت آموزشی، متعهدین موضوع این بند در زمان تعهد صرفاً مجاز به فعالیت پزشکی در حوزه اجرای طرح خود بوده و از انجام این نوع فعالیت در خارج از محل اجرای طرح منع شده‌اند.

ج- در تمسک مبادی اجرایی به مفاد قوانین و به جهت تبعیت از آخرین اراده قانون‌گذار در امر واحد ضروریست مبادی اجرایی به سیر تطور قوانین و اصل حاکمیت قانون در زمان اعتناء کنند تا اقدامات اجرایی آنان با انطباق با نظر قانون‌گذار محل اعمال یابد. چنانچه مقررات ماده ۶۲ قانون برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ وارد بر مقررات بند ن ماده ۳ قانون سازمان نظام پزشکی می‌باشد که مقررات مؤخر دیدگاه قانون‌گذار بر ساماندهی و تسهیل، تسریع، کاهش هزینه‌ها و حذف مجوزهای غیرضروری بوده و مزید بر آن وزارت بهداشت وفق مقررات تبصره این ماده نیز مقید به قیود دیگری نیز شده است، لذا به نظر می‌رسد فلسفه وضع این ماده به‌نحوی که مورد نظر قانون‌گذار است، باید توسط وزارت بهداشت رعایت شود، (ارجاع امر به کارگروهی که در ماده مزبور پیش‌بینی شده و تبعاً متابعت از سیاست‌های عمومی متخذ به‌وسیله کارگروه و سیاست‌گذاری داخلی).

ه- نتیجه عملی مفاد بند ۷ متمم آیین‌نامه خدمت متعهدین خدمت دوره‌های

تخصصی دندانپزشکی مجدداً واجد محدودیت عدم صدور گواهی عدم نیاز برای ساعات غیر اداری تا خاتمه تعهد به میزان برابر مدت تحصیل برای متعهدین دوره دستیاری دندانپزشکی است که مبین رفع هیچ مانع و رادعی در خصوص موضوع نیست و کماکان متعهدین متخصص موصوف با همان محدودیت منظور در بند ۵ بخشنامه مورد اعتراض مواجه هستند (ضرورت طی یک برابر مدت تحصیل تخصصی) بنابراین ادعای طرف شکایت، دال بر اصلاح موضوع (تبعیت از قوانین موضوعه) فاقد صحت بوده و معلوم نیست، محظوری را که طرف شکایت به یکباره و بدون تغییر هیچ قانونی در سال ۱۳۹۴ ایجاد نموده است بر چه مبنایی است؟ آیا خود واضعین این مقررات با وصف ثبوت مبنای قانونی مواجه با این محذور بوده‌اند؟

علیهذا، به دلیل اینکه طرف شکایت با وضع این مقررات و با وصف اعطاء مهلت توسط کمیته تخصصی دیوان، هیچ تغییر در مقررات خود اعمال نکرده و این محذور حتی در قالب سیاست‌های بهداشتی درمانی، نمی‌تواند مضیق حقوق پزشکان و دندانپزشکان موضوع بخشنامه مورد اعتراض باشد، به وکالت از موکلان استدعای بررسی و اتخاذ تصمیم مقتضی را دارم.»

متن بندهای ۴ و ۵ از بخشنامه مورد اعتراض به قرار زیر است:

« با سلام و احترام:

با توجه به نیاز مردم به خدمات دندانپزشکی تخصصی، ضرورت افزایش دسترسی مردم به این خدمات و نیز سؤالات مطروحه پیرامون چگونگی صدور مجوز فعالیت انتفاعی دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت، بدین‌وسیله «دستورالعمل ساماندهی خدمات دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت» جهت اجرا ابلاغ می‌گردد:

۱- روسای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مکلفند در صورت نیاز به خدمات دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت، مراتب را در موعد مشخص شده توسط دبیرخانه شورای آموزش دندانپزشکی و تخصصی به دبیرخانه مذکور اعلام نمایند.

۲- دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی موظفند دندانپزشکان

متخصص معرفی شده دارای دانشنامه را در قالب عضو هیأت علمی دانشکده دندانپزشکی و افراد دارای گواهینامه تخصصی را به عنوان کادر درمانی به کار گیرند. این حکم مانع از ارائه خدمات آموزشی دارندگان گواهینامه تخصصی، به صورت کادر غیر هیأت علمی در دانشکده دندانپزشکی نمی باشد. متخصصین موضوع این بند به صورت تمام وقت جغرافیایی فعالیت نموده و برابر مقررات به آن دسته از متخصصین تمام وقت جغرافیایی که در ساعات اداری خدمات آموزشی ارائه می نمایند، از محل درآمد بخش های آموزشی - درمانی کارانه تعلق خواهد گرفت.

۳- دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مکلفند با رعایت اصل غیرانتفاعی بودن ارائه خدمات دندانپزشکی به مردم عزیز کشور، با استفاده از ظرفیت و مشارکت بخش خصوصی (همچون دندانپزشکان متخصص دارای دانشنامه / گواهینامه مشمول تعهدات) و امکانات موجود در دانشکده های دندانپزشکی، حداکثر تا پایان سال جاری نسبت به ایجاد مرکز خدمات تخصصی دندانپزشکی اقدام نمایند. چارچوب و مفاد قرارداد موضوع این بند از سوی دفتر حقوقی متعاقباً ابلاغ خواهد شد.

۴- دانشگاه ها و دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مجاز به صدور گواهی عدم نیاز به خدمات در ساعات غیر اداری برای دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت نمی باشند. این حکم شامل متخصصینی که دارای مجوز مطب بوده (تا تاریخ پایان اعتبار مندرج در مجوز قبلی ایشان) نخواهد بود.

۵- برای متخصصینی که دوره ای معادل با یک برابر مدت تحصیل تخصصی خود را به عنوان بخشی از تعهدات خدمت طی نموده اند، صدور گواهی عدم نیاز به خدمات در ساعات غیر اداری، توسط آن دانشگاه / دانشکده بلامانع است.

۶- در صورتی که آن دانشگاه / دانشکده از ابتدا متخصص دارای دانشنامه تخصصی را به عنوان کادر درمانی به کار گیرد و یا بنا به درخواست عضو هیأت علمی با تبدیل وضعیت وی به کادر درمانی موافقت نماید و یا در مواردی که دانشگاه عدم صلاحیت وی را به عنوان عضو هیأت علمی برابر مقررات جاری احراز نماید، دانشگاه می بایست امکان به کارگیری این قبیل افراد را در مرکز خدمات تخصصی دندانپزشکی فراهم نماید.

۷- دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمت بهداشتی موظفند تا پایان سال جاری شرایطی را فراهم نمایند که مجوز مراکز خدمات تخصصی دندانپزشکی و سایر کلینیک‌های درمانی درون و یا وابسته به دانشکده دندانپزشکی را به‌عنوان مرکز آموزشی- درمانی در کمیسیون ماده ۲۰ دانشگاه اخذ و متعاقباً قرارداد با سازمان‌های بیمه‌گر منعقد نمایند.»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌موجب لایحه شماره ۱۰۷/۴۰۳۰-۱۳۹۴/۱۲/۲ توضیح داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۶۲۱/۹۴ موضوع شکایت آقای احسان بهرام پور و سایرین به خواسته ابطال بندهای ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲ مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- شکات برابر دادخواست تقدیمی ادعا نموده‌اند فارغ‌التحصیل مقطع تخصص دندانپزشکی و مشغول انجام تعهدات دوره مذکور می‌باشند، نامبردگان همچنین مدعی گردیده‌اند وزارت بهداشت به‌موجب بندهای ۴ و ۵ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲ که به توشیح وزیر وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده آنان را از فعالیت در مطب در ساعات غیر اداری محروم نموده است. شاکیان بر این اساس متقاضی ابطال بندهای مذکور (به شرح ذیل) می‌باشند.

بند ۴- بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲: دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی مجاز به گواهی عدم نیاز به خدمات در ساعات غیر اداری بر دندانپزشکان متخصص متعهد خدمت نمی‌باشند. این حکم شامل متخصصینی که دارای مجوز مطب بوده (تا تاریخ پایان اعتبار مندرج در مجوز قبلی ایشان) نخواهد بود.

بند ۵- برای متخصصینی که دوره‌ای معادل با یک برابر مدت تحصیل تخصصی خود را به‌عنوان بخشی از تعهدات خدمت نموده‌اند، صدور گواهی عدم نیاز به خدمات در ساعات غیر اداری، توسط دانشگاه/ دانشکده بلامانع است.

۲- در خصوص شکایت مطروحه لازم به ذکر است، بر اساس قانون تشکیلات و وظایف

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تدوین و ارائه سیاست‌ها، تعیین خط‌مشی‌ها، برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی، تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق برنامه‌های بهداشتی، تعیین رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز کشور و اجرای برنامه‌های تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی در جهت نیل به خودکفایی و برنامه‌ریزی به‌منظور توزیع متناسب و عادلانه نیروی انسانی و سایر امکانات (آموزش پزشکی و تسهیلات بهداشتی - درمانی) کشور با تأکید اولویت رفع نیاز مناطق محروم و نیازمند از وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

۳- با توجه به پیاده‌سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت، جهت دستیابی به اهدافی همچون ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه مردم به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان، فعالیت انتفاعی متعهدین خدمت در ساعات غیر اداری مغایر با ضوابط، سیاست‌ها و مقررات یاد شده تشخیص داده شده و لذا این گروه از پزشکان نیز همانند بسیاری دیگر از پزشکان شاغل در بیمارستان‌های تابعه وزارت بهداشت ملزم به ارائه خدمت به‌طور تمام‌وقت گردیده‌اند.

۴- ضمن اینکه در تبصره ۱ بند (د) ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم نیز تأکید گردیده که کلیه ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظفند از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت نمایند. بنابراین نیروهای متعهد خدمت نیز موظف به پیروی از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بوده و از آنجا که یکی از اهداف و برنامه‌های مهم این وزارتخانه اجرای صحیح برنامه تحول نظام سلامت می‌باشد، حضور و فعالیت تمام‌وقت این دسته از متخصصین در بخش دولتی و به‌ویژه مناطق محروم بسیار ضروری است.

۵- توضیحاً اعلام می‌دارد که با اجرای طرح تحول نظام سلامت شرایط و انگیزه لازم برای پزشکان با پرداخت کارانه مناسب در بخش دولتی فراهم‌شده، به‌طوری‌که در مناطق محروم با اجرای مفاد کتاب ارزش نسبی خدمات و مراقبت‌های سلامت، درآمد پزشکان تا چندین برابر افزایش یافته است. جبران خدمت پزشکان در طرح تحول نظام

سلامت در قالب برنامه‌های ارتقاء کیفیت ویزیت، حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، پرداخت مقیمی، طرح تمام‌وقتی پزشکان درمانی و ... صورت می‌گیرد. ضمن اینکه ارائه خدمت سلامت در مطب خصوصی پزشکان مستلزم پرداخت نقدی صد در صد از سوی بیمار می‌باشد، درحالی‌که برای دریافت این خدمت در کلینیک ویژه معادل یک‌هشتم تعرفه مطب از بیمار دریافت می‌شود. علی‌ای‌حال، با توجه به اینکه در شرایط کنونی طرح تحول نظام سلامت مورد استقبال و رضایت مردم قرار گرفته و حق بهره‌مندی از خدمات سلامت در بخش دولتی برای مردم محقق گردیده است، تمام‌وقت نمودن پزشکان درمانی و خصوصاً پزشکان متعهد خدمت، موجب کاهش مشکلات نظام سلامت و رضایت بیماران را فراهم می‌نماید. ضمناً لازم به ذکر است مفاد ماده ۵ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان و تبصره ۲ قانون اصلاح بند ۳ ماده‌واحد قانون برقراری عدالت آموزشی که شاکیان به‌عنوان دلیل در دادخواست مطروحه استناد نموده‌اند، هیچ‌گونه ارتباطی با موضوع شکایت مطروحه ندارد.

با عنایت به مراتب فوق‌الذکر و با توجه اینکه بخشنامه فوق‌الذکر این وزارتخانه کاملاً مطابق با سیاست‌های وزارت بهداشت در ارتباط با تأمین سلامت جامعه صادر گردیده است، رد دعوی نامبردگان مورد تقاضا می‌باشد.»

همچنین سرپرست دفتر امور حقوقی معاونت برنامه‌ریزی، هماهنگی و امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۱۶۲-۱۳۹۵/۶/۹، نامه شماره ۱۰۰/۴۱۰-۱۳۹۵/۵/۱۸ را ارسال کرده است که متن آن به قرار زیر است:

« رئیس/ سرپرست محترم دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

معاون محترم

با سلام و احترام

از آنجا که به‌موجب بند ۱۰ ماده ۵۴ و تبصره ۱ ماده ۸۷ آیین‌نامه اداری، استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیر هیأت علمی آن دانشگاه/ دانشکده وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متناظر با بند ۹ ماده ۶۸ و ماده ۹۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، مقرر گردید، در صورت نیاز موسسه به خدمات کارکنان، فرد ملزم به ارائه خدمات در

برابر حق الزحمه تعیین شده در آیین نامه مذکور می باشد، با توجه به نیاز دانشگاه ها و واحدهای تابعه به خدمات متعهدین متخصص پزشک و دندان پزشک در راستای برنامه های طرح تحول نظام سلامت، ضروری است از صدور هرگونه گواهی عدم نیاز راجع به متخصصین متعهد اعم از عضو هیأت علمی و غیر هیأت علمی (فارغ التحصیلان جدید و متعهدین در حال انجام تعهد) خودداری گردد. یادآوری می نماید مفاد بند ۳ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴۱-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ و بند ۷ متمم آیین نامه خدمات متعهدین خدمت دوره های تخصصی دندان پزشکی موضوع نامه شماره ۱۳۹۵/۴/۱۹-د/۵۰۰/۱۶۳۷ معاونت آموزشی کماکان به قوت خود باقی خواهد ماند. «

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۲۱ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی:

نظر به اینکه حکم مقرر در ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ مبنی بر اینکه:

مشمولان این قانون مادام که خدمات قانونی را شروع ننموده یا معافیت اخذ نکرده باشند مجاز به دخالت در امور پزشکی نمی باشند « ملازمه با مجوز تأسیس مطب ندارد و با توجه به اینکه دستگاه های اجرایی می توانند در خارج از ساعات اداری به مستخدمین خود کار اضافی محول کنند و در این صورت مستخدمین موظف به انجام کار اضافی هستند، بنابراین بندهای ۵ و ۴ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۴/۳/۲ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که صدور گواهی عدم نیاز به خدمات دندان پزشکان متخصص متعهد خدمت در غیر ساعات اداری را غیرمجاز اعلام کرده و البته برای کسانی که معادل یک برابر مدت تحصیل، تعهدات خود را ایفاء کرده اند بلامانع دانسته است با قوانین مورد استناد شاکیان مغایرت ندارد و قابل ابطال تشخیص نشد.

محمدکاظم بهرامی رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۷ شهریور ۱۳۹۶

شماره دادنامه: ۵۴۴

کلاس پرونده: ۱۰۶۴/۹۴

موضوع رأی: عدم ابطال بند ۲-ح مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی پزشکی (در خصوص امکان تحصیل دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته‌های تحصیلی در مقطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی در پردیس خودگردان)

شاکی: آقای مرتضی جرفی

گردش کار: شاکی به موجب درخواستی ابطال مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که: «به استحضار می‌رساند بنده با توجه به وضعیت نامناسب مالی خانواده ام (پدرم بازنشسته آموزش و پرورش و پدر و مادرم هر دو بیمارند) و نیز مسئله بیکاری، در کنکور سراسری دانشگاه‌ها جهت تحصیل مجدد شرکت کردم و با توجه به عدم توان مالی و پرداخت شهریه دوره‌های پولی و آزاد، رشته‌های دوره روزانه را انتخاب کرده و در رشته پزشکی دوره روزانه با تعهد خدمت پذیرفته شدم اما در پی نامه نگاری دانشگاه با وزارت بهداشت (نامه شماره ۵/۵۲۱/۶۸۵۰-د/۱۳۹۴/۹/۲۲) جهت کسب تکلیف در زمینه امکان تحصیل افرادی با وضعیت بنده آمده است که با توجه به بند ۲ ح (اشتباهاً در نامه ارسالی بند ۲ ب قید شده که با توجه به متن آن منظور بند ۲ ح است) دستورالعمل ثبت‌نام آزمون سراسری سال تحصیلی ۱۳۹۴ دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته‌های تحصیلی با شرایط ذکر شده، مجاز به تحصیل در مقطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی در پردیس خودگردان می‌باشند و به این ترتیب از ادامه تحصیل بنده ممانعت به عمل آمد. لازم به توضیح است که:

در بند ۲ قسمت ح استنادی وزارت بهداشت و آموزش پزشکی در قسمت مربوط به تحصیل مجدد داوطلبان دارای مدرک کارشناسی ارشد چنین آمده است: نحوه تحصیل مجدد داوطلبان دارای مدرک کارشناسی ارشد: مطابق مصوبه پنجاه و یکمین جلسه

شورای عالی برنامه‌ریزی پزشکی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵ دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته‌های تحصیلی با رعایت شرایط زیر از طریق قبولی در آزمون سراسری و در مقطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی پردیس‌های خودگردان (شعب بین الملل سابق) دانشگاه‌های علوم پزشکی و یا ظرفیت‌های مازاد تحصیل نمایند:

- ۱) لزوم گذراندن طرح نیروی انسانی برای دانش‌آموختگان مشمول طرح
 - ۲) دارا نبودن هرگونه تعهد خدمت به ارگان یا دستگاه‌های اجرایی و عدم دارا بودن تعهدات سهمیه بومی و یا سهمیه مناطق محروم
 - ۳) نداشتن ممنوعیت تحصیل از نظر سازمان نظام وظیفه و در ذیل آن آمده: لازم به ذکر است کلیه پذیرفته شدگان در پردیس‌های خودگردان (شعب بین الملل سابق) و یا ظرفیت‌های مازاد (اعم از اینکه در مقاطع قبلی تحصیل، از آموزش رایگان برخوردار بوده‌اند و یا نبوده‌اند) ملزم به پرداخت شهریه مطابق مصوبات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.»
- این جانب با استناد به جهات ذیل و عنایت به بند سی ام قانون اساسی تقاضای ابطال مصوبه فوق‌الذکر را دارم:

- ۱- مصوبه فوق‌الذکر به صورت مبهم و ناقصی وضع گردیده است به طوری که این جانب هنگام ثبت‌نام در کنکور سراسری به هیچ وجه از این مقرر استنباطی مبنی بر محدودیت تحصیل در دوره دکتری عمومی نداشتیم. عالی مقامان، این اصل حقوقی که اثبات شیئی نفی ماعدا نمی‌کند بر مقرر مانحن فیه حاکم است به این معنا که گرچه مقرر، تحصیل در دوره دکتری خودگردان برای دانشجویانی که سابق براین در دوره ارشد تحصیل رایگان نموده‌اند را وضع می‌کند لیکن این مقرر به هیچ وجه از ممنوعیت تحصیل رایگان در دوره دکتری مطلبی ذکر نکرده است.
- ۲- به موجب بند ۱-۶ دفترچه آزمون سراسری سال ۱۳۹۴ که به نوعی فلسفه وضع این مصوبه است آمده پذیرش آن دسته از داوطلبانی که قبلاً آموزش رایگان خود را در رشته‌ای به اتمام رسانیده‌اند در همان مقطع قبلی و همان دوره

(روزانه) امکان پذیر نمی باشد و در صورت تمایل می توانند در دوره شبانه در همان مقطع تحصیل کنند. لیکن با توجه به اینکه این جانب دارای مدرک کارشناسی ارشد ناپیوسته هستم و مقطع قبولی کنونی این جانب دکتری عمومی می باشد و با عنایت به اینکه این دو مقطع کاملاً متفاوت، مجزا و غیرقابل قیاس هستند و این جانب تنها یک بار از طریق کنکور سراسری از تحصیل رایگان استفاده نمودم لذا هیچ مشکلی از این لحاظ در تحصیل رایگان بنده وجود ندارد.

۳- سازمان سنجش با علم به اینکه بنده فارغ التحصیل مقطع کارشناسی ارشد هستم با توجه به اطلاعات فرم ثبت نامی، بنده را در این رشته محل قبول اعلام کرده است بالطبع سازمان سنجش با توجه به موارد قانونی موجود این پذیرش را انجام داده و حال آن که هم اکنون وزارت بهداشت از تحصیل بنده ممانعت کرده فلذا چه کسی پاسخگوی زمانی است که این جانب برای پذیرش و تحصیل در دوره دکتری صرف کرده ام می باشد؟

۴- این جانب در دوره پزشکی با تعهد خدمت به وزارت بهداشت پذیرفته شدم که برطبق قانون اصلاح بند (۳) ماده واحد قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۰ مجلس شورای اسلامی برای رشته های مقاطع دکتری عمومی شامل پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی در آزمون سال ۱۳۹۴ اجرا شد که جهت تأمین نیروی مورد نیاز مناطق محروم مصوب شد و دانشگاه مربوطه، تعهد خدمت بعد از اتمام تحصیل را از بنده اخذ کرد. بالطبع اخذ این تعهد تنها در قبال تحصیل رایگان معنا می یابد و گرفتن هرگونه وجه در قبال تعهد داده شده غیرمنطقی، غیر منصفانه و غیرقانونی است.

۵- بر مبنای این مصوبه تنها به کسانی که از توانایی مالی بالایی برخوردارند اجازه تحصیل مجدد داده شده و این تبعیضی آشکار برای کسانی است که از استعداد، تلاش و علاقه کافی برخوردارند و تنها به دلیل وضع نامساعد مالی از تحصیل مجدد باز می مانند. کارشناسان وزارت بهداشت در توجیه مصوباتی از این دست، هدف خود را به صراحت سد کردن راه جهت تحصیل مجدد داوطلبان روزانه عنوان می کنند آیا وزارت

بهداشت چنین حقی دارد و آیا داشتن استعداد گناه محسوب می‌شود و کسانی که دوره روزانه خوانده اند باید شهریه هنگفتی را بپردازند که قابل مقایسه با شهریه دوره‌ها و مقاطع دیگر نمی‌باشد و آیا به جای تشویق و حمایت از دانشجویان با استعدادی که خواهان تحصیل مجددند ممنوعیت صادر می‌شود و قشر مرفه به صرف توانایی مالی به هر شکلی قادر به تحصیل باشند و آیا این بی‌عدالتی با قوانین اسلام مطابق و قابل توجیه و به صلاح پیشرفت کشور است. بنده با وجود داشتن مدرک کارشناسی ارشد با توجه به نبود استخدام و شرایط و وضعیت موجود کشور با این رشته و مدرک بیکارم آیا اگر به کاری مشغول بودم به فکر تحصیل مجدد در رشته و مقطع دیگری می‌افتادم، از طرف دیگر اجازه تحصیل را به من نمی‌دهند به صرف اینکه تحصیل رایگان داشتم و از توانایی مالی کافی برخوردار نیستم، این مورد با کدام قانون اسلامی مطابق و قابل توجیه است و آیا این درست است که وزارتخانه‌ها و مؤسسات تحصیلی روز به روز به بهانه های مختلف و وضع مصوباتی که تنها منافع خود را دنبال می‌کنند به فکر اخذ شهریه و وجه از دانش‌آموخته‌گان کنند و تحصیل رایگان که یکی از مسلم‌ترین حقوق آحاد جامعه است که قانون و اسلام برآن تأکید دارد روز به روز به سمت تحصیل پولی کشیده شود.

۶- بنده مدرکم را از وزارت علوم و تحقیقات اخذ کردم و تحصیل رایگان بنده ارتباطی به وزارت بهداشت ندارد چرا که از امکانات آن‌ها استفاده ای نکردم و از نظر بنده این مصوبه با توجه به حکم دیوان عدالت اداری در مورد مشابه (دادنامه‌های شماره ۷۳۴ و ۷۳۵) خارج از حدود و اختیارات مرجع وضع می‌باشد.

۷- با توجه به موارد قانونی مربوطه از جمله شرح اصل ۳۰ قانون اساسی و مطابق ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸، تحصیل در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور به صورت رایگان و در قبال تعهد خدمت برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده‌اند مورد حکم مقنن قرار گرفته و پرداخت شهریه در فرضی اعمال می‌شود که کسی مایل به تحصیل رایگان نباشد و در سایر قوانین دلیلی بر محدودیت تحصیل

رایگان در مراکز آموزش عالی فقط در یک مقطع وجود ندارد و از طرفی مطابق ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰، دریافت هرگونه وجه، کالا و خدمات تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی غیر از مواردی که در مقررات قانونی مربوط معین شده یا می‌شود، ممنوع اعلام شده است بنابراین تقاضای ابطال مصوبه مندرج در بند ۲ قسمت ح دفترچه ثبت‌نامی کنکور سراسری سال ۱۳۹۴ که مطابق مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵ مبنی بر ممنوعیت تحصیل رایگان فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد در رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی را دارم. « لازم به ذکر است که مصوبه مربوط به اخذ شهریه از داوطلبان دارای مدرک کارشناسی که از تحصیلات رایگان استفاده کرده بودند در رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی به موجب رای شماره ۷۳۴-۱۳۹۲/۱۰/۳ هیات عمومی دیوان عدالت اداری خلاف قانون تشخیص و ابطال شده است» و با توجه به موارد قانونی فوق‌الذکر غیرقانونی بودن ممانعت از تحصیل رایگان فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد نیز از آن قابل استنتاج و تعمیم است.

« در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه‌ای که به شماره هـ/۱۷۱۹-۱۳۹۴/۱۲/۱ ثبت دفتر هیأت عمومی شده، پاسخ داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با سلام و احترام

احتراماً این‌جانب مرتضی جرفی، با شماره پرونده ۹۴۰۹۹۸۰۹۰۵۸۰۰۵۲ پیرو اطلاعیه رفع نقص مبنی بر اقامه دلیل جهت بررسی در دادخواست این‌جانب به استحضار می‌رساند که این‌جانب هیچ‌گونه ادعایی از بُعد شرعی ندارم و انصراف خود را از بُعد شرعی اعلام می‌دارم. »

متن بند ۲-ح مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی پزشکی که مورد اعتراض قرار گرفته به شرح زیر است:

«ح) نحوه تحصیل مجدد داوطلبان دارای مدرک کارشناسی ارشد، دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) و دکترای حرفه‌ای دامپزشکی:

مطابق مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵، دانش‌آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته‌های تحصیلی و دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) و دکترای حرفه‌ای دامپزشکی با رعایت شرایط ذیل از طریق قبولی در آزمون سراسری در مقطع دکترای عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی پردیس‌های خودگردان (شعب بین الملل سابق) دانشگاه‌های علوم پزشکی و یا ظرفیت‌های مازاد تحصیل نمایند: (۱) لزوم گذراندن طرح نیروی انسانی برای دانش‌آموختگان مشمول طرح. (۲) دارا نبودن هرگونه تعهد خدمت به ارگان یا دستگاه‌های اجرایی و عدم دارا بودن تعهدات سهمیه بومی و یا سهمیه مناطق محروم. (۳) نداشتن ممنوعیت تحصیل از نظر سازمان نظام وظیفه.

لازم به ذکر است کلیه پذیرفته شدگان در پردیس‌های خودگردان (شعب بین الملل سابق) و یا ظرفیت‌های مازاد (اعم از اینکه در مقاطع قبلی تحصیل، از آموزش رایگان برخوردار بوده‌اند و یا نبوده‌اند) ملزم به پرداخت شهریه مطابق مصوبات هیأت امنای دانشگاه و مصوبات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند. «

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۷۲-۱۳۹۵/۱/۱۸ توضیح داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۱۰۶۴/۹۴ موضوع شکایت آقای مرتضی جرفی، به خواسته ابطال مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مبنی بر ممنوعیت تحصیل رایگان داوطلبان دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته‌های گروه پزشکی مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- مشارالیه وفق مفاد دادخواست تقدیمی ادعا نموده قبلاً با استفاده از آموزش رایگان در مقطع کارشناسی ارشد رشته شیمی از دانشگاه دولتی اصفهان فارغ‌التحصیل و در سال

۱۳۹۴ مجدداً در کنکور سراسری شرکت نموده و در رشته پزشکی روزانه دانشگاه علوم پزشکی جندی شاپور اهواز پذیرفته شده است. نامبرده همچنین مدعی است علیرغم اینکه موضوع دریافت شهریه از پذیرفته شدگان کنکور سراسری رشته‌های پزشکی که قبلاً یک بار در مقطع کارشناسی ارشد فارغ‌التحصیل شده‌اند در دفترچه راهنمای کنکور سراسری اعلام شده بود. معهداً ایشان به درستی متوجه این موضوع نگردیده و پس از قبولی و ثبت‌نام به ایشان اعلام می‌گردد که جهت تحصیل در مقطع مذکور ملزم به پرداخت شهریه می‌باشد. نامبرده در حال حاضر با استناد به اصل ۳۰ قانون اساسی، ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی متقاضی ابطال بند ۲ قسمت (ح) دفترچه ثبت‌نام کنکور سال ۱۳۹۴ و مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی مبنی بر ممنوعیت تحصیل رایگان داوطلبان دارای مدرک کارشناسی ارشد در رشته‌های گروه پزشکی می‌باشد.

الف: ایراد شکلی:

۲- بر اساس ماده واحده «خروج تصمیمات و آراء صادره از هیأتها و کمیته‌های تخصصی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در خصوص امور و شئون علمی، آموزشی و پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی، مصوب ششصد و سی‌امین جلسه مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی» آن دسته از تصمیمات و آراء نهایی و قطعی صادره در هیأتها و کمیته‌های تخصصی فعال در وزارتخانه‌های علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و دانشگاه‌ها و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی مصوب، از جمله تصمیمات و آراء نهایی هیئت‌های امناء، ممیزه و انتظامی اساتید و کمیته انضباطی دانشجویان و همچنین تصمیمات و آراء نهایی در خصوص بازنشستگی، ارتقاء، ارزیابی و پذیرش علمی، بورس دانشجویان و فرصت مطالعاتی که صرفاً در رابطه با امور و شئون تخصصی علمی، آموزشی و پژوهشی صادر شده باشد، قابل شکایت و رسیدگی در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نخواهد بود» با توجه به اینکه شکایت نامبرده نیز در خصوص امور و شئون علمی، آموزشی و مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی می‌باشد، موضوع

وفق مفاد ماده واحده مذکور قابل شکایت و رسیدگی در آن مرجع نیست.
ب: ایرادات ماهوی:

۳- برابر بند (ح) دفترچه ثبت نام کنکور سال ۱۳۹۴ و مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵ دانش آموختگان مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته کلیه رشته های تحصیلی و دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) و دکترای حرفه ای دامپزشکی با رعایت شرایط ذیل از طریق قبولی در آزمون سراسری در مقطع دکترای عمومی رشته های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی پردیس های خودگردان (شعب بین الملل سابق) دانشگاه های علوم پزشکی و یا ظرفیت مازاد تحصیل نمایند.

۱- لزوم گذراندن طرح نیروی انسانی برای دانش آموختگان مشمول طرح.

۲- دارا نبودن هرگونه تعهد خدمت به ارگان یا دستگاه اجرایی و عدم دارا بودن تعهدات سهمیه بومی و یا سهمیه مناطق محروم.

۳- نداشتن ممنوعیتی تحصیل از نظر سازمان نظام وظیفه.

لازم به ذکر است کلیه پذیرفته شدگان در پردیس های خودگردان (شعب بین الملل سابق) و یا ظرفیت های مازاد (اعم از اینکه در مقاطع قبلی تحصیل از آموزش رایگان برخوردار بوده اند و یا نبوده اند) ملزم به پرداخت شهریه مطابق مصوبات هیأت امناء دانشگاه و مصوبات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشند. بر این اساس همان گونه که مشاهده می فرمایید برخلاف ادعای شاکی در دادخواست مطروحه لزوم پرداخت شهریه از سوی فارغ التحصیلان مقطع کارشناسی ارشد و ... در بند (ح) قسمت «شرایط اختصاصی، دفترچه راهنمای آزمون سراسری سال ۱۳۹۴ به صراحت اعلام شده است و هیچ گونه ابهامی در این خصوص مشاهده نمی گردد. بدیهی است ایشان نیز با علم و اطلاع از موضوع پرداخت شهریه در آزمون مذکور شرکت نموده است.

۴- استناد وی جهت ابطال مصوبه پنجاه و یکمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی، اصل ۳۰ قانون اساسی می باشد که اعلام می دارد: « دولت موظف است وسایل آموزش و پرورش رایگان را برای همه ملت تا پایان دوره متوسطه فراهم سازد و وسایل تحصیلات

عالی را تا سر حد خودکفایی کشور به‌طور رایگان گسترش دهد». در این خصوص لازم به ذکر است، تصمیم شورای عالی برنامه‌ریزی این وزارتخانه در راستای اجرای عدالت آموزشی و اصل ۳۰ قانون اساسی می‌باشد. زیرا مصوبه مذکور افرادی را که قبلاً در مقاطع تحصیلی کارشناسی ارشد ناپیوسته و دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) و دکترای حرفه‌ای دامپزشکی فارغ‌التحصیل شده‌اند، ملزم به پرداخت شهریه برای تحصیل مجدد از طریق قبولی در آزمون سراسری نموده است، تا فرصت تحصیل رایگان برای افرادی که برای اولین بار متقاضی تحصیل در مقطع مذکور می‌گردند فراهم آورد.

۵- همان‌گونه که مستحضر می‌باشید، ظرفیت پذیرش در دانشگاه‌های سراسری که به‌صورت روزانه و رایگان نسبت به پذیرش دانشجویان اقدام می‌نمایند محدود و در هر سال تحصیلی مشخص می‌باشد. لذا باید این فرصت برای کلیه جوانان ایرانی فراهم گردد که شانس حداقل یک بار استفاده از آموزش و امکانات تحصیل رایگان و دولتی را در هر مقطع تحصیلی با توجه به استعداد و دانش مکتسبه داشته باشند، به‌طوری‌که یک فرد بتواند در صورت دارا بودن دانش و مهارت در مقاطع کارشناسی، کارشناسی ارشد ناپیوسته و دکترای عمومی و حرفه‌ای به‌صورت تحصیل رایگان بهره‌مند گردد، ولی زمانی که یک بار در هر یک از این مقاطع تحصیلی فارغ‌التحصیل گردد، به جهت رعایت اصل انصاف و عدالت، اجازه مجدد استفاده از شرایط آموزش رایگان را در دانشگاه‌های دولتی روزانه در مقطعی که قبلاً طی کرده ندارد. در خصوص مقطع دکترای عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی نیز همین‌گونه است. زیرا دوره‌های مذکور بدین صورت می‌باشد که شخص با قبولی در این دوره‌ها تمامی مقاطع کاردانی، کارشناسی و کارشناسی ارشد را به‌صورت پیوسته از ابتدا طی می‌نماید. لذا شخصی که قبلاً در مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد فارغ‌التحصیل شده است، مجدداً نمی‌تواند در مقطع پزشکی عمومی از آموزش رایگان استفاده نماید. بنابراین تصمیم شورای عالی برنامه‌ریزی مبنی بر اخذ شهریه از پذیرفته شدگان مقاطع دکترای عمومی، که قبلاً یک بار در مقاطع مذکور از آموزش رایگان استفاده نموده‌اند کاملاً در راستای اصل ۳۰ قانون اساسی و ایجاد امکانات جهت استفاده اطفال و جوانان ایرانی از آموزش رایگان و جلوگیری از تبعیض می‌باشد.

۶- صرف نظر از مراتب فوق در آزمونهای سراسری قبل از سال ۱۳۹۲ حتی با پرداخت شهریه نیز، امکان تحصیل در مقاطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی برای افرادی که قبلاً یک بار در مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته و دکترای عمومی (پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی) و دکترای حرفه‌ای دامپزشکی فارغ‌التحصیل شده بودند وجود نداشته و دانشگاه‌ها مکلف به ممانعت از تحصیل و ثبت‌نام تحصیل این دانشجویان بوده اند. لکن با توجه به درخواست‌های مکرر متقاضیان موضوع امکان و شرایط شرکت دانش‌آموختگان مقاطع مذکور در آزمون سراسری جهت تحصیل در مقطع دکتری عمومی رشته‌های پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی در شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۲/۳/۲۵ مطرح و با پذیرش این افراد در پردیس‌های بین‌الملل و ظرفیت مازاد دانشگاه‌های دولتی به شرط پرداخت شهریه موافقت می‌گردد.

۷- اشاره می‌نماید مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته هم سطح مقطع دکترای عمومی پزشکی (دندانپزشکی و داروسازی) بوده و دانش‌آموختگان این مقطع می‌توانند در دوره دکتری تخصصی (phd) ادامه تحصیل دهند. همچنین علیرغم اینکه کد رشته محل‌های مخصوص داوطلبان پذیرش بومی و دارای تعهد خدمت در صفات مجزا در دفترچه کنکور (شماره ۲) درج شده بود، آقای مرتضی جرفی با انتخاب این کد رشته محلها از شانس قبولی بالاتری نسبت به سایرین نیز برخوردار گردیده است.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۷ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

نظر به اینکه مقرره مورد اعتراض با مستندات مورد استناد شاکی مغایرت ندارد، بنابراین قابل ابطال تشخیص نشد.

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۲۱ شهریور ۱۳۹۶

شماره دادنامه: ۵۷۵-۵۷۶

کلاس پرونده: ۶۶۶/۹۴-۲۱۵/۹۵

موضوع رأی: ابطال بند اول و دوم نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ و نامه‌های شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د-۱۳۹۳/۴/۱۱ و شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د-۱۳۹۳/۸/۲۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص صدور یا تمدید پروانه مطب پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب k توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی)

شاکیان: ۱- سازمان نظام پزشکی تاکستان ۲- آقای صادق هاشمی نسب گرگی

گردش کار:

الف) سازمان نظام پزشکی تاکستان به موجب دادخواستی ابطال بند اول و دوم نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ و نامه‌های شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د-۱۳۹۳/۴/۱۱ و شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د-۱۳۹۳/۸/۲۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«به استحضار می‌رساند، بر اساس ماده ۳ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی مصوب ۱۳۸۳، تمدید و صدور پروانه‌های مطب از اختیارات سازمان نظام پزشکی می‌باشد، اما معاون درمان وزارت بهداشت، طی نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱، نحوه فعالیت پزشکان متخصص در برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم را به دانشگاه‌های علوم پزشکی سراسر کشور ابلاغ نموده است و همان‌گونه که در بند ۴ نامه فوق عنوان گردیده است، دانشگاه‌های علوم پزشکی مکلف بوده اند تا اول آذر سال ۱۳۹۳، نسبت به راه اندازی کلینیک‌های ویژه در سطح کلیه شهرهای کشور اقدام نمایند. که این موضوع تاکنون به‌طور کامل محقق نگردیده است. اما علی‌رغم عدم فراهم نمودن شرایط لازم برای استفاده از خدمات تمام وقت متخصصین، دانشگاه‌های علوم پزشکی به استناد بند اول و بند دوم نامه صدرالاشاره، مانع از فعالیت متخصصین مربوطه در مطب شده‌اند. که این موضوع دسترسی مردم را در شهرهایی نظیر تاکستان که

تاکنون کلینیکهای ویژه دانشگاهی راه اندازی نشده است و در برخی از گروههای تخصصی تنها دارای یک متخصص دارای پروانه مطب می باشد، با مشکل جدی مواجه نموده است. از جانب دیگر هر چند به استناد تبصره ۳ ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب مصوب ۱۳۶۲ هیأت دولت، مشمولین طرح انسانی و ضریب کا با موافقت بالاترین مقام اجرایی دستگاه متبوع می توانند پروانه مطب اخذ نمایند، اما معاون درمان وزارت بهداشت، طی نامه شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د-۱۳۹۳/۸/۲۷ صدور و تمدید پروانه مطب کلیه مشمولین طرح نیروی انسانی را که در سایر دستگاههای کشور نیز در حال گذراندن تعهدات می باشند، را ممنوع اعلام نموده است و علاوه بر اقدامات فوق طی نامه شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د-۱۳۹۳/۴/۱۱، این موضوع را به شهرهای غیر مشمول برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم نیز تسری داده است.

از آنجا که مصوبات هیأت دولت ارجح به ضوابط ایجاد شده توسط وزارت می باشد و مطابق تبصره ۳ ماده ۱۳ آیین نامه مصوب هیأت دولت، امکان فعالیت متعهدین خدمت در مطب با موافقت بالاترین مقام اجرایی محل خدمت، فراهم می باشد و همچنین از آنجا که بر اساس بند ن ماده ۳ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی، تمدید و صدور پروانه های مطب از اختیارات نظام پزشکی قرار گرفته است بنابراین:

۱- صدور دستورالعمل های فوق خارج از حدود اختیارات وزارت بهداشت است زیرا بر اساس بند ن ماده ۳ قانون تشکیل نظام پزشکی، این سازمان مرجع صدور و تمدید پروانه مطب است و اقدام وزارت بهداشت مداخله در اختیارات نظام پزشکی محسوب می گردد و تنها وزارت بهداشت می تواند مطابق تبصره ۳ ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب، نسبت به عدم صدور موافقت خود با فعالیت پزشکان شاغل در مجموعه خود، در مطب اقدام نماید.

۲- دستورالعمل های فوق با مصوبه بالا دستی یعنی مصوبه هیأت وزیران مغایرت دارد زیرا وقتی هیأت وزیران در موردی اتخاذ تصمیم نماید، دستگاههای اجرایی به عنوان تشکیلات پایین تر اجازه تعیین تکلیف در این خصوص ندارد.

خواهشمند است، ضمن صدور دستور موقت مبنی بر توقف عملیات اجرایی بند اول

و دوم شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ و نامه‌های شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د ۱۳۹۳/۴/۱۱ و شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د ۱۳۹۳/۸/۲۷ معاون درمان وزارت بهداشت، نسبت به ابطال موارد پیش گفت دستور مقتضی صادر فرمایید.»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۷۴-۱۳۹۵/۱/۱۸ توضیح داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۶۶۶/۹۴ موضوع شکایت سازمان نظام پزشکی تاکستان به خواسته ابطال نامه‌های شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-۴۰۰/۶۱۸۵، ۱۳۹۳/۳/۱۱-۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۴/۱۱ و ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د ۱۳۹۳/۸/۲۷ معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- شاکی برابر مفاد دادخواست مطروحه اعلام نموده که بر اساس بند (ن) ماده ۳ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی مصوب سال ۱۳۸۳، تمدید و صدور پروانه‌های مطب از اختیارات سازمان نظام پزشکی می‌باشد لکن معاونت درمان وزارت بهداشت طی بندهای ۱ و ۲ نامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-۴۰۰/۶۱۸۵ و سایر نامه‌های فوق‌الذکر مانع از فعالیت متخصصین در مطب شده است. سازمان مذکور همچنین با این ادعا که وزارت بهداشت صرفاً بر اساس تبصره ۳ ماده ۱۳ آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب می‌تواند نسبت به عدم موافقت خود با فعالیت پزشکان اقدام نماید، متقاضی ابطال نامه‌های مذکور گردیده است.

۲- در خصوص شکایت مطروحه لازم به ذکر است، با توجه به پیاده‌سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت، جهت دستیابی به اهداف مورد نظر همچون ارتقاء کیفیت خدمات، مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان، فعالیت انتفاعی متعهدین خدمت در ساعات غیر اداری، مغایر با ضوابط، سیاست‌ها و مقررات یاد شده تشخیص داده شد.

۳- برابر تبصره ۱ بند د ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم کلیه ارائه کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظفند از خط مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت نمایند. همچنین وفق ماده (۱۹) دستورالعمل نحوه توزیع فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی پزشکی در سال ۱۳۹۱، پزشکان مشمول خدمات مورد تعهد موظف به اجرای کلیه ضوابط ابلاغی و طرح‌های ملی و منطقه‌ای ارائه شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

۴- نظر به اینکه یکی از شرایط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، جهت صدور و یا تمدید پروانه مطب برای متعهدین خدمت، موافقت مقام مجاز محل ضریب K مبنی بر عدم نیاز به خدمات این افراد در ساعات غیر اداری می‌باشد و از آنجا که تمامی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور موظف به رعایت سیاست‌های وزارت متبوع می‌باشند معاونت درمان وزارت متبوع طی بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ به دانشگاه‌های علوم پزشکی اعلام می‌دارد از صدور گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری جهت صدور پروانه مطب به منظور فعالیت غیر انتفاعی درمانی خارج از حوزه دانشگاه برای پزشکان مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب کا خودداری گردد. بدیهی است این امر به هیچ عنوان دخالت در وظایف سازمان نظام پزشکی نمی‌باشد.

۵- توضیحاً اعلام می‌دارد، با اجرای طرح تحول نظام سلامت، شرایط و انگیزه لازم برای پزشکان با پرداخت کارانه مناسب در بخش دولتی فراهم شده، به طوری که در مناطق محروم با اجرای مفاد کتاب ارزش نسبی خدمات و مراقبت‌های سلامت، درآمد پزشکان تا چندین برابر افزایش یافته است. جبران خدمت پزشکان در طرح تحول نظام سلامت در قالب برنامه‌های ارتقاء کیفیت ویزیت، حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، پرداخت موقی، طرح تمام وقتی پزشکان درمانی و ... صورت می‌گیرد. ضمن اینکه ارائه خدمت سلامت در مطب خصوصی پزشکان مستلزم پرداخت نقدی صد در صد از سوی بیمار می‌باشد، در حالی که برای دریافت این خدمت در کلینیک ویژه معادل یک هشتم تعرفه مطب از بیمار دریافت می‌شود. علی‌ایحال، با توجه به اینکه در شرایط کنونی طرح تحول نظام سلامت مورد استقبال و رضایت مردم قرار گرفته و حق

بهره‌مندی از خدمات سلامت در بخش دولتی برای مردم محقق گردیده است، تمام وقت نمودن پزشکان درمانی و خصوصاً پزشکان متعهد خدمت، موجب کاهش مشکلات نظام سلامت و رضایت بیماران را فراهم می‌نماید.

با عنایت به مراتب فوق‌الذکر و با توجه اینکه بخشنامه معاونت درمان این وزارتخانه کاملاً مطابق با سیاست‌های وزارت بهداشت در ارتباط با تأمین سلامت جامعه صادر گردیده است، رد دعوی سازمان نظام پزشکی تاکستان از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد. « همچنین سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۱۷۰-۱۳۹۵/۶/۱۰، نامه شماره ۱۰۰/۴۱۰-۱۳۹۵/۵/۱۸ را ارسال کرده است که متن آن به قرار زیر است:

« رئیس/ سرپرست محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

معاون محترم

با سلام واحترام

از آنجا که به موجب بند ۱۰ ماده ۵۴ و تبصره ۱ ماده ۸۷ آیین‌نامه اداری، استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیر هیأت علمی آن دانشگاه/ دانشکده وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، متناظر با بند ۹ ماده ۶۸ و ماده ۹۳ قانون مدیریت خدمات کشوری، مقرر گردید، در صورت نیاز موسسه به خدمات کارکنان، فرد ملزم به ارائه خدمات در برابر حق الزحمه تعیین شده در آیین‌نامه مذکور می‌باشد، با توجه به نیاز دانشگاه‌ها و واحدهای تابعه به خدمات متعهدین متخصص پزشک و دندانپزشک در راستای برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت، ضروری است از صدور هر گونه گواهی عدم نیاز راجع به متخصصین متعهد اعم از عضو هیأت علمی و غیر هیأت علمی (فارغ‌التحصیلان جدید و متعهدین در حال انجام تعهد) خودداری گردد. یادآوری می‌نماید مفاد بند ۳ بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴۱-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ و بند ۷ متمم آیین‌نامه خدمات متعهدین خدمت دوره‌های تخصصی دندانپزشکی موضوع نامه شماره ۱۰۰/۱۶۳۷-۵/۱۹-۱۳۹۵/۴/۱۹ معاونت آموزشی کماکان به قوت خود باقی خواهد ماند. «

ب) آقای صادق هاشمی نسب گرجی به موجب دادخواستی ابطال بخشنامه شماره

۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که: «وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به استناد بخشنامه ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ مصوب معاونت درمان و دبیر ستاد کشوری برنامه تحول سلامت، دانشگاه علوم پزشکی را از صدور گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری برای پزشکان ضریب K (پزشکان متخصص مشمول طرح نیروی انسانی) به منظور تأسیس مطب مانعیت به عمل آورده و برای پزشکان مشمولی که مطب داشته اند (از جمله این جانب) تمدید پروانه مطب را ممنوع کرده است. این جانب دکتر صادق هاشمی نسب گرجی، متخصص بیماریهای پوست، مو و لیزر که دوره ضریب K را در شهرستان جویبار (استان مازندران) می گذرانم و مطابق ضمیمه شماره ۲ از دانشگاه علوم پزشکی مازندران حقوق دریافت می دارم، به دلایل ذیل این بخشنامه را خلاف مقررات قانونی کشور دانسته و خواهان ابطال آن می باشم.

۱- مطابق تبصره الحاقی ماده ۷ قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۶۲، «مشمولین قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب سال ۱۳۵۸، می توانند در طول سالهای خدمت در نقاط موضوع قانون در ساعات غیر موظف طبق آیین نامه ای که به تصویب وزارت بهداشتی می رسد، مطب دائر نمایند.» بنابراین اصل اجازه تأسیس مطب در حین گذراندن طرح توسط قانون گذار تعیین گردیده و آیین نامه یا بخشنامه هایی که در جهت تنظیم مقررات این تبصره تصویب می شود، نمی توانند این حق را محدود یا سلب نمایند.

۲- در بخشنامه موضوع شکایت، استناداتی وجود دارد که به هیچ عنوان به مرجع مصوب اختیار صدور بخشنامه ای خلاف مقررات تبصره الحاقی ماده ۷ نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی را نمی دهد زیرا:

الف- ماده ۸ و تبصره ۳ ماده ۱۳ آیین نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب مصوب سال ۱۳۶۲، اشاره به صدور پروانه مطب و همچنین شهر محل تأسیس مطب (بسته به امتیازات جمع آوری شده توسط پزشک) بعد از اتمام دوره ضریب K دارد و هیچ محدودیتی در اعطای پروانه مطب برای پزشکان ضریب K در زمان گذراندن طرح نیروی انسانی مقرر نشده است و اگر هم این گونه می بود، باز هم این مصوبه مخالف مقررات تبصره

الحاقی به ماده ۷ قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی می‌باشد.
ب) بند (ن) ماده (۳) فصل دوم- وظایف و اختیارات قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی صرفاً مقرر نموده که سازمان نظام پزشکی باید پروانه تأسیس مطب را بر اساس ضوابط و مقررات صادر نماید و این مقرر نیز صراحتی به اینکه این جانب مطابق قوانین موجود حق، از دایر کردن مطب ممنوع می‌باشم، ندارد.

ج) متن سند محضری ورود به دوره دستیاری، طبق مصوبات نشست ۲۱ شورای آموزشی پزشکی و تخصصی ضریب (K) و اصلاحات بعدی، بنده را ملزم به گذراندن تعهد موضوعه در هر محلی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین خواهد کرد، نموده و باز هم اشاره‌ای به ممنوعیت تأسیس مطب نداشته است.

د) مفاد تبصره (۲) ذیل بند (د) ماده (۳۲) قانون برنامه پنجم توسعه نیز مربوط به پزشکانی است که در استخدام پیمانی و یا رسمی مراکز آموزشی و درمانی می‌باشند. درحالی که مطابق مفاد حکم کارگزینی، رابطه استخدامی این جانب ضریب K می‌باشد و علاوه بر آن مشمول مقررات این تبصره نسبت به سایر مستخدمین نیز نیازمند پیشنهاد وزارت بهداشت، درمان و تصویب هیأت وزیران است، درحالی که چنین مصوبه‌ای به تصویب هیأت وزیران نرسیده است.

لذا با اشاره به مستندات قانونی فوق‌الذکر و ناتوانی وزارت مطبوع در تهیه امکانات لازم برای رشته تخصصی پوست، مو و لیزر (با توجه به اینکه عمده خدماتی که شاکله این رشته را تشکیل می‌دهند، تحت پوشش بیمه ای قرار ندارند) و همچنین حقوق و کارانه ناچیز (با توجه به ماهیت این رشته در بخش دولتی) و آن هم با تأخیر ۸ ماهه موجود که منجر به وارد آمدن خسارات مادی و معنوی به بنده و بیمارانم گشته است، این جانب خواهان لغو بخشنامه فوق‌الذکر و دریافت گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری برای تأسیس مطب می‌باشم.»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۰۱۵-۱۳۹۵/۵/۱۹ توضیح داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۲۱۵/۹۵ موضوع شکایت آقای صادق هاشمی نسب

گرجی دائر بر درخواست

ابطال بخشنامه ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ معاونت درمان مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

الف: گردش کار:

۱- آقای صادق هاشمی نسب فارغ‌التحصیل مقطع تخصص رشته پوست می‌باشد که پس از فراغت از تحصیل جهت انجام تعهدات قانونی و قراردادی خود به دانشگاه علوم پزشکی مازندران معرفی و مشغول انجام خدمات مربوطه می‌باشد. نامبرده وفق مفاد دادخواست تقدیمی با این ادعا که معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی طی بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د ۱۳۹۳/۳/۱۱ ایشان را از داشتن پروانه مطب محروم نموده است، خواستار تمدید پروانه مطب مربوطه شده است.

۲- در خصوص شکایت مطروحه لازم به ذکر است، متولی صدور و تمدید پروانه مطب پزشکان، بر اساس بند (ن) ماده ۳ قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران سازمان مذکور می‌باشد که دارای تشکیلات، اهداف، وظایف و شخصیت حقوقی مستقل از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است. یکی از شرایط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران جهت صدور و یا تمدید پروانه مطب برای متخصصینی که در حال گذراندن خدمات مورد تعهد دوره دستیاری می‌باشند، موافقت مقام مجاز محل ضریب K مبنی بر عدم نیاز به خدمات این افراد در ساعات غیر اداری می‌باشد. اشاره می‌نماید، شرط مذکور مبنی بر (موافقت مقام مجاز محل ضریب K مبنی بر عدم نیاز به خدمات این افراد در ساعات غیر اداری) یکی از شرایط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران، جهت صدور و تمدید پروانه مطب می‌باشد و این وزارتخانه، صرفاً وظیفه اعلام نیاز و یا عدم نیاز به خدمات دستیاران در ساعات غیر اداری به سازمان مذکور را بر عهده دارد.

۳- صرف نظر از بحث مربوط به نیاز و عدم نیاز، همان‌گونه که استحضار دارید ارائه مدرک تحصیلی به مشمولان انجام تعهدات ضریب کا، منوط به انجام تعهدات

دوره‌های تخصصی بوده و با عنایت به اینکه صدور و یا تمدید پروانه مطب توسط سازمان نظام پزشکی مستلزم ارائه مدرک فراغت از تحصیل در دوره تخصص می‌باشد و ارائه مدرک تا پایان انجام تعهدات امکان‌پذیر نیست لذا اصولاً صدور و یا تمدید پروانه مطب از سوی سازمان نظام پزشکی نیز مقدور نخواهد بود.

۴- با عنایت به اینکه وزارت بهداشت در حوزه خود ذینفع تعهدات ماخوذه از فارغ‌التحصیلان دوره تخصصی می‌باشد و در تبصره ۱ بند د ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم نیز صراحتاً تأکید گردیده که کلیه ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظفند از خط مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت نمایند و برابر ماده (۱۹) دستورالعمل نحوه توزیع فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی پزشکی در سال ۱۳۹۱، پزشکان مشمول خدمات مورد تعهد موظف به اجرای کلیه ضوابط ابلاغی و طرح‌های ملی و منطقه‌ای ارائه شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند و همچنین باتوجه به پیاده‌سازی سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت (همچون ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه مردم به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان) فعالیت انتفاعی متعهدین در ساعات غیر اداری مغایر ضوابط، سیاست‌ها و مقررات یاد شده تشخیص داده شده و مقرر گردید تا این گروه از پزشکان همانند سایر پزشکان شاغل در بیمارستان‌های تابعه وزارت بهداشت به‌طور تمام وقت در اختیار دانشگاه محل خدمت باشند. بر این اساس این وزارتخانه طی بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ به دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور اعلام می‌نماید تا از صدور گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری برای صدور یا تمدید پروانه مطب پزشکان متعهد خدمت خودداری گردد.

۵- همچنین به موجب بند ۱۰ ماده ۵۴ و تبصره ۱ ماده ۸۷ آیین‌نامه اداری، استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیر هیأت علمی آن دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (متناظر با بند ۹ ماده ۶۸ و ماده ۹۳ قانون مدیریت خدمات کشوری) نیز مقرر گردیده در

صورت نیاز موسسه به خدمات کارکنان، فرد ملزم به ارائه خدمات در برابر حق الزحمه تعیین شده در آیین نامه مذکور می باشد، بر این اساس موسسه محل خدمت در صورت نیاز به خدمات متعهدین در ساعات غیر اداری نیز با پرداخت حق الزحمه مجاز به بکارگیری این افراد در ساعات غیر اداری می باشد.

۶- همچنین برابر تبصره ۲ مصوبه ۵۱۷۷۵/۱۷۶۱۳ ت- ۱۳۹۴/۲/۲۷ هیأت وزیران بکارگیری کادر درمان (غیر هیأت علمی) به صورت تمام وقت جغرافیایی پیش بینی شده است و این افراد حق انجام فعالیت در زمینه خدمات درمانی به صورت انتفاعی خارج از دانشگاه مربوطه را نخواهند داشت.

۷- توضیحاً اعلام می دارد با توجه به اهداف برنامه طرح تحول نظام سلامت که مهمترین آن ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبتهای سلامت و کاهش پرداخت مردم می باشد آحاد مردم کشور تحت پوشش برنامه ماندگاری قرار داشته و این برنامه محدود به مناطق محروم نمی باشد. این موضوع در بخشنامه های شماره ۴۰۰/۴۲۳۰ د- ۱۳۹۳/۳/۱۱ و ۴۰۰/۶۱۵۸ د- ۱۳۹۳/۴/۱۱ صراحتاً اعلام گردیده است.

۸- ضمناً همان گونه که آن مقام مستحضر می باشند پروانه های مطب صادره برای پزشکان به صورت موقت بوده و پس از اتمام مدت در صورت احراز شرایط قابل تمدید می باشد. لذا از آنجا که متعهدین در طول مدت اعتبار پروانه مجاز به فعالیت در مطب می باشند و این حق در مدت اعتبار پروانه از آنان سلب نمی گردد، بنابراین عدم تمدید پروانه مطب پس از پایان مدت مدرج در پروانه به مفهوم سلب حق مکسب نمی باشد.

۹- با اجرای طرح تحول نظام سلامت، شرایط و انگیزه لازم برای پزشکان با پرداخت کارانه مناسب در بخش دولتی فراهم شده، به طوری که در مناطق محروم با اجرای مفاد کتاب ارزش نسبی خدمات و مراقبتهای سلامت، درآمد پزشکان تا چندین برابر افزایش یافته است. جبران خدمت پزشکان در طرح تحول نظام سلامت در قالب برنامه های ارتقاء کیفیت ویزیت، حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، پرداخت مقیمی، طرح تمام وقتی پزشکان درمانی و ... صورت می گیرد. ضمن اینکه ارائه خدمت سلامت در مطب خصوصی پزشکان مستلزم پرداخت نقدی صد در صد از سوی بیمار می باشد،

درحالی‌که برای دریافت این خدمت در کلینیک ویژه معادل یک هشتم تعرفه مطب از بیمار دریافت می‌شود.

۱۰- نامبرده در دادخواست مطروحه جهت اثبات ادعای خود به لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۸/۹/۲۴ شورای انقلاب و قانون الحاق ۱ تبصره به ماده قانون مذکور مصوب ۱۳۶۲ استناد نموده است. در این خصوص لازم بذکر است قوانین مذکور پس از تصویب قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۶۷ و سپس قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ به‌طور ضمنی نسخ شده است و در حال حاضر قابلیت اجرا ندارد.

۱۱- ضمن اینکه تعهدات دوره تخصص تعهداتی قانونی و قراردادی و متفاوت از خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان می‌باشد. نامبرده برابر مفاد سند تعهد محضری خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خود را قبل شروع تخصص به انجام رسانده است بر این اساس و برابر تبصره ۳ ماده ۱ قانون مذکور با دریافت مدرک تحصیلی تخصص دیگر مشمول انجام خدمات موضوع این قانون نمی‌باشد که با استناد به آن متقاضی تمديد پروانه مطب مربوطه شده است.

۱۲- با توجه به اینکه در شرایط کنونی طرح تحول نظام سلامت مورد استقبال و رضایت مردم قرار گرفته است و حق بهره‌مندی از خدمات سلامت در بخش دولتی برای مردم محقق گردیده است، تمام وقت نمودن پزشکان درمانی و خصوصاً پزشکان متعهد خدمت، موجب کاهش مشکلات نظام سلامت و رضایت بیماران را فراهم می‌نماید. اشاره می‌نماید برنامه طرح تحول نظام سلامت در شهر محل انجام تعهدات نامبرده نیز در حال اجرا می‌باشد و ایشان می‌توانند از مزایای طرح مذکور بهره‌مند گردند.

لذا با توجه به مراتب فوق‌الذکر و نظر به اینکه تمامی اقدامات این وزارتخانه وفق ضوابط و مقررات صورت گرفته است رد دعوای مطروحه از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد. »

متن بخشنامه‌های مورد اعتراض به قرار زیر است:

الف: بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰ د-۱۱/۳/۱۳۹۳:

» رئیس محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

موضوع: نحوه فعالیت پزشکان متخصص در برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم سلام علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد (ص) و باتقدیم احترام، با توجه به تأکید مقام وزارت در اجلاس روسای دانشگاه/دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و به‌منظور پیاده‌سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت و جهت دستیابی به اهداف مورد نظر همچون ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه مردم به خدمات به‌ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، کاهش پرداخت از جیب مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان، از آنجا که پزشکان مشمول قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (ضریب کا) به استناد ماده (۸) و تبصره (۳) ماده (۱۳) آیین‌نامه اجرایی قانون اجازه تأسیس مطب مصوب ۱۳۶۲ و بند (ن) ماده (۳) فصل دوم - وظایف و اختیارات قانون تشکیل سازمان نظام پزشکی، متن سند محضری ورود به دوره دستیاری و تبصره (۲) ذیل بند (د) ماده (۳۲) قانون برنامه پنجم توسعه کشور می‌بایست به‌طور تمام وقت در اختیار دانشگاه/ دانشکده محل خدمت خود باشند، لذا ضروری است با هماهنگی سازمان نظام پزشکی استان اقدامات ذیل صورت گرفته و نتایج به دبیرخانه کشوری طرح تحول سلامت گزارش گردد.

۱- از تاریخ ابلاغ این بخشنامه صدور هر گونه پروانه مطب برای پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب کا مجاز نمی‌باشد. بنابراین ضروری است کلیه واحدهای تابعه آن دانشگاه از صدور گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری جهت صدور پروانه مطب به‌منظور هرگونه فعالیت انتفاعی درمانی خارج از حوزه دانشگاه، خودداری نمایند.

۲- در مواردی که پروانه مطب پزشکان مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب کا نیاز به تمدید دارد، از تاریخ ابلاغ این بخشنامه امکان تمدید آن وجود ندارد و هرگونه تمدید پروانه مطب مجاز نمی‌باشد.

۳- در صورتی که پزشکان مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب کا قبلاً پروانه مطب دریافت نموده اند و با شروع این برنامه تمایل به انتقال مطب خود به کلینیک

ویژه بیمارستان دارند، در صورت درخواست پزشک و نیاز دانشگاه، می‌توان مجوز استقرار تجهیزات و ملزومات تخصصی مطب پزشک مربوطه را در کلینیکهای تخصصی و درمانگاههای بیمارستان‌های آن دانشگاه/دانشکده، صادر نمود. در چنین مواردی تعرفه خدمات مربوطه، مطابق دستورالعمل حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق کمتر توسعه یافته محاسبه می‌شود و سهم پرداختی به این دسته از پزشکان، توسط هیأت عالی نظارت دستورالعمل نظام نوین اداره بیمارستان در دانشگاه، تعیین می‌گردد.

۴- دانشگاه مکلف است حداکثر تا اول آذر ماه سال جاری زیرساختهای لازم جهت حضور تمام وقت این دسته از پزشکان را در بیمارستان‌ها و کلینیکهای تابعه دانشگاه فراهم نماید. در صورت عدم وجود فضای فیزیکی لازم جهت فعال نمودن کلینیک ویژه، شرایط لازم از طریق ایجاد کلینیکهای تخصصی در سطح شهر مربوطه (ترجیحاً از طریق تغییر کاربری فضاهای موجود و یا اجاره فضای فیزیکی) فراهم گردد.

۵- پزشکان متخصص و فوق تخصص خدمات قانونی (ضریب کا) و استخدامی دانشگاه (رسمی و پیمانی) و پزشکان آزاد در سطح شهر/شهرستان که مطب فعال دارند، در صورت تمایل به استفاده از مزایای طرح حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم (بخش ثابت و عملکردی) و برنامه ارتقای کیفیت خدمات ویزیت، در صورت سپردن تعهد کتبی مبنی بر اینکه حداکثر از ابتدای آذر ماه سال جاری مطب خود را به کلینیک ویژه تابعه دانشگاه منتقل خواهند نمود، می‌توانند از زمان امضای تعهدنامه مذکور از مزایای این طرحها استفاده نمایند.

۶- در طی این مدت ۶ ماهه، این پزشکان مجاز به فعالیت در بیمارستان، مراکز جراحی محدود و کلینیک غیر تابعه دانشگاه نیستند و برای انجام اقدامات تشخیصی یا درمانی مجاز در مطب، مجاز به انجام آن در مطب خود یا بیمارستان تابعه دانشگاه می‌باشند. سایر اعمال جراحی و پروسیجرها الزاماً می‌بایست در بیمارستان‌های تابعه دانشگاه انجام شود. این دسته از پزشکان موظف به رعایت ضوابط دستورالعمل ماندگاری همچون عدم اخذ پرداخت‌های غیررسمی و رعایت تعرفه‌های مصوب بخش خصوصی در مطب خود خواهند بود.

۷- پزشک متخصص و فوق تخصص خدمات قانونی (ضریب کا) که ۶ ماه یا کمتر از دوره خدمت وی باقی مانده و دارای مطب می‌باشد، تنها با رعایت یکی از شرایط ذیل می‌تواند از مزایای این طرح استفاده نماید:

۷-۱- به‌طور مکتوب تعهد نماید که در صورت نیاز دانشگاه حداقل به مدت یک سال پس از اتمام طرح خود، در دانشگاه مربوطه به‌طور تمام وقت جغرافیایی ادامه فعالیت دهد.

۷-۲- در ماههای باقی مانده، مطب خود را به کلینیک ویژه دانشگاه منتقل نماید.

۸- در صورت عدم امضای تعهدنامه مذکور در بند ۵ و ۷ پزشکان مذکور نمی‌توانند از مزایای برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان استفاده نمایند.

نظر به اینکه با ابلاغ برنامه ماندگاری پزشکان در مناطق محروم و کمتر توسعه یافته، پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول این برنامه می‌توانند جذب و از مزایا و امتیازات مطابق ضوابط و مقررات دستورالعمل ابلاغی بهره‌مند گردند، انتظار می‌رود با توجیه و توضیح کامل برنامه‌های طرح تحول سلامت به‌ویژه برنامه‌های «حمایت از ماندگاری پزشکان»، «حضور پزشکان متخصص مقیم»، «ترویج زایمان طبیعی» و «ارتقاء کیفیت خدمات ویزیت»، کلیه پزشکان فعال در منطقه تحت پوشش جهت مشارکت در برنامه ترغیب و تشویق گردند و با نظارت دقیق و کامل به‌منظور جلوگیری از اخذ هرگونه دریافت غیرقانونی در مطب پزشکان مشمول و غیر مشمول برنامه به عمل آید.»

ب: بخشنامه شماره ۴۰۰/۶۱۵۸-د-۱۳۹۳/۴/۱۱:

«رئیس محترم دانشگاه/دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

موضوع: صدور یا تمدید پروانه مطب پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول

طرح نیروی انسانی و ضریب k

سلام‌علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد (ص) و با تقدیم احترام، با عنایت به سوالات دانشگاه‌های علوم پزشکی در خصوص بند ۱ بخشنامه شماره ۴۰۰/۴۲۳۰-د-۱۳۹۳/۳/۱۱ مبنی بر «از تاریخ ابلاغ این بخشنامه صدور هر گونه پروانه مطب برای پزشکان

متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی و ضریب کا مجاز نمی‌باشد، بنابراین ضروری است کلیه واحدهای تابعه آن دانشگاه از صدور گواهی عدم نیاز در ساعات غیر اداری جهت صدور پروانه مطب به‌منظور هر گونه فعالیت انتفاعی درمانی خارج از حوزه دانشگاه، خودداری نمایند»، به استحضار می‌رساند کلیه پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی و متعهدین به خدمت (ضریب کا) شاغل در آن دانشگاه، مشمول این بخشنامه بوده و دانشگاه مجاز به صدور پروانه مطب و یا تمدید آن در شهرهای مشمول و غیر مشمول برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم نخواهد بود مراتب جهت استحضار و ابلاغ به واحدهای تابعه دانشگاه ارسال می‌گردد. «

ج: بخشنامه شماره ۴۰۰/۱۶۶۰۶-د-۱۳۹۳/۸/۲۷:

« جناب آقای دکتر نوربخش

مدیرعامل محترم سازمان تأمین اجتماعی

جناب آقای سردار فتحیان

رئیس محترم اداره بهداشت و درمان خدمات درمانی ستاد نیروهای مسلح

موضوع: ممنوعیت صدور و تمدید پروانه مطب برای پزشکان مشمول طرح نیروی

انسانی و خدمات مورد تعهد

سلام‌علیکم

با صلوات بر محمد و آل محمد (ص) و با تقدیم احترام، بازگشت به بخشنامه شماره ۴۰۰/۱۶۵۸-د-۱۳۹۳/۴/۱۱ به استحضار می‌رساند از تاریخ صدور بخشنامه مذکور، هر گونه صدور و تمدید پروانه مطب به‌منظور فعالیت انتفاعی درمانی، برای کلیه پزشکان متخصص و فوق تخصص مشمول طرح نیروی انسانی یا خدمات مورد تعهد (برابر سهمیه و تعهد محضری) در سراسر کشور، اعم از پزشکانی که تعهدات خود را در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور می‌گذرانند و پزشکانی که بر حسب نیاز به سازمان تأمین اجتماعی یا سازمان نیروهای مسلح معرفی شده‌اند، ممنوع می‌باشد. لذا مستدعی است دستور فرمایید از صدور یا تمدید مجوز برای صدور پروانه مطب افراد مذکور، ممانعت به عمل آید.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۶/۶/۲۱ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

هر چند به موجب بند (ن) ماده ۳ قانون سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۳ صدور پروانه اشتغال مطب و تمديد آن از جمله وظایف و اختیارات سازمان نظام پزشکی تعیین شده است ولی در ادامه این بند قانونی انجام این وظیفه به رعایت مقررات و ضوابط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موكول شده است. نظر به مراتب بخشنامه‌های مورد اعتراض با قانون مذکور و سایر قوانین مورد استناد شاکیان مغایرت ندارد و قابل ابطال تشخیص نشد..

محمدکاظم بهرامی رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۲۵ مهر ۱۳۹۶

شماره دادنامه: ۶۹۱ الی ۶۹۴

کلاس پرونده: ۹۵/۵۹۴، ۹۵/۵۶۵، ۹۵/۳۵۰، ۹۵/۳۴۹

موضوع رأی: عدم ابطال ماده ۵ دستورالعمل شماره ۲ طرح تحول نظام سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص صدور مجوز مطب تا قبل از انجام خدمت به میزان برابر مدت تحصیل)

شاکی: آقای بهمن امین منصور به وکالت از آقایان: ۱- کیوان یادگاری ۲- مهدی طریقتی ۳- نادر صوفی زاده و خانمها: ۴- سیده سهیلا طالبی نوشیروانی ۵- آرزو نگهداری ۶- هلیا شایانفر روزیتا بیداروند حیدری ۷- سارا جهانیان ۸- مهسا نصیر زاده صالح ۹- سپیده ابوالحسن زاده ۱۰- اشرف السادات حسینی بامکان ۱۱- لطیفه نفسی ۱۲- ریحانه حجتی پور گدافک ۱۳- ۱۴- مرجان رعیت نیا قادیلانی ۱۵- طوبی اکبری

مقدمه:

آقای بهمن امین منصور به وکالت از موکلین فوق الذکر، به موجب دادخواستی ابطال ماده ۵ دستورالعمل شماره ۲ طرح تحول نظام سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« احتراماً، به وکالت از شکات، به استحضار می‌رساند:

۱- موکلان در زمره پزشکان متخصصی هستند که با اتمام موفقیت‌آمیز دوره دستیاری تخصصی، در حال اجرای طرح خدمت قانونی می‌باشند.

۲- موکلان مزبور که عموماً در قالب مقررات قانون تخصیص سهمیه به زنان مصوب ۱۳۷۲ فراغت از تحصیل یافته‌اند، مکلفند خدمات قانونی را وفق مقررات قوانین موضوعه به اتمام رسانند (مقررات ماده ۷ قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸ شورای انقلاب و نیز مقررات ماده ۱۴ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان).

۳- مقررات ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (مصوب ۱۳۷۵) اشعار می‌دارد که: «مشمولان این قانون مادام که خدمات قانونی را شروع ننموده یا معافیت اخذ نکرده باشند، مجاز به دخالت در امور پزشکی نمی‌باشند.» به صراحت مقررات بند الف ماده

۱ آیین‌نامه اجرایی این قانون «مشمولان قانون عبارت‌اند از: گروه‌های پزشکی شامل پزشکان، دندانپزشکان و ... و متخصصان رشته‌های مذکور» می‌باشند.

۴- مقررات تبصره ۲ ماده‌واحد اصلاح بند ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو مصوب ۱۳۹۲/۷/۱۴ مقرر می‌دارد: «ارائه مدرک تحصیلی مشمولان مذکور بعد از اتمام تعهد مورد نظر مجاز است و نامبردگان در زمان تعهد مجاز به فعالیت پزشکی در سایر نقاط کشور نیستند.»

۵- طرف شکایت در سنوات ماضی به استناد مقررات پیش گفته مبادرت به صدور مجوز مطب از طریق دانشگاه‌های مربوطه نموده است و موکلان با ابتناء به مجوزهای صادره عموماً اقدام به خرید تجهیزات و مکان لازم با اخذ وام‌هایی با بهره‌های سنگین از بانک‌ها نموده و به فعالیت قانونی پزشکی خود مشغول شده بودند تا اینکه طرف شکایت از طریق تهیه و ابلاغ بخشنامه‌هایی به دانشگاه‌ها و دانشکده‌های پزشکی و دندانپزشکی، منع صدور مجوز دایر کردن مطب را ابلاغ نموده است که من باب مثال بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴-۱۳۹۲/۳/۲ برای دندانپزشکان قابل ذکر است (لازم به ذکر اینکه ابطال مفاد بندهای ۴ و ۵ این بخشنامه سابقاً و طی دادخواست جداگانه‌ای محل خواسته دندانپزشکان واقع شده است). که در این بخشنامه طرف شکایت صراحتاً دانشکده‌های ذی‌ربط را از صدور مجوز مطب تا قبل از انجام خدمت به میزان برابر مدت تحصیل منع نموده است که تبعات آن نه‌تنها تضييع منابع مالی این جوانان را باعث شده بلکه تعدد تصمیمات خلاف قانون این مرجع باعث دلسردی و ناامیدی و بی‌اعتمادی این جوانان متخصص به اقدامات طرف شکایت شده است.

۶- در سال جاری طرف شکایت در اجرای طرح تحول نظام سلامت، مبادرت به تهیه، تنظیم و ابلاغ بخشنامه‌های اجرایی این طرح نموده است که از جمله می‌توان به دستورالعمل شماره ۲ تحت عنوان دستورالعمل برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، نام‌یافته است، به‌موجب مقررات ماده ۵ این دستورالعمل، متعهدان طرح خدمت قانونی (من جمله موکلان) مکلف به فعالیت تمام‌وقت در واحدهای درمانی/آموزشی و درمانی تابعه دانشگاه‌ها و عدم فعالیت پزشکی در قالب مطب، درمانگاه، مراکز

جراحی محدود و بیمارستان‌های خصوصی، خیریه و سایر مراکز عمومی غیردولتی و ...
نموده است.

۷- تدقیق در مفاد مقررات ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (شامل کلیه مشمولین این قانون، من جمله موکلان) مفید این معناست که به دلالت التزامی مفاد این ماده، فارغ‌التحصیلان دوره‌های دستیاری تخصصی پزشکی که متعهد خدمت قانونی هستند با شروع طرح خدمت قانونی و با کسب معافیت، مجاز به دخالت در امور پزشکی می‌باشند و در مانحن فیه موکلان، با آغاز و انجام طرح خدمات قانونی واجد این حق شده‌اند و طرف شکایت (که به حکایت سوابق موجود، این حق را در سنوات ماضی به تبع الزام قانونی و احراز آغاز انجام طرح توسط موکلان و سایر ذینفعان، در مورد موکلان و سایرین اعمال کرده) با تصویب دستورالعمل‌های یاد شده و یا در قالب بخشنامه‌هایی، این حق قانونی و مکتسب را با تشخیص خود و برخلاف مقررات قانونی از موکلان و سایر ذینفعان منع نموده است و این در حالی است که این مرجع (طرف شکایت) واجد تشخیص این حق نبوده تا معطی آن و یا مانع آن باشد، همان‌طور که گفته شد حتی قانون‌گذار این حق را متعاقباً نیز در قالب مقررات تبصره ۲ اصلاح بند ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی نیز پیش‌بینی نموده است. بدین معنا که قانون‌گذار طی مقررات قسمت اخیر تبصره ۲ ماده‌واحد اصلاح بند ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی، مجدداً بر جواز فعالیت پزشکی این پزشکان صرفاً در منطقه معینه طرح و ممنوعیت این فعالیت در سایر نقاط کشور تأکید نموده است. بدیهی است که با وصف نفوذ و اعتبار قوانین پیش گفته و نیز با فقد دلیل قانونی مخالف، تصویب دستورالعمل شماره ۲ تحت عنوان دستورالعمل برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم که موجب محرومیت غیرقانونی پزشکان از دایر کردن مطب در غیر ساعات اداری و در منطقه معینه اجرای طرح خدمت قانونی است و با مقررات و قوانین پیش گفته در تنافر و تغایر است، لذا با تقدیم این دادخواست و ضامم از محضر قضات دیوان عدالت اداری استدعایم در جهت پاسداشت حقوق شهروندی موکلان و رعایت اصل ۱۷۳ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، با رسیدگی نسبت به ابطال این ماده از دستورالعمل مورد اعتراض اقدام

فرمایند تا بعون الله حق در قضیه مطروحه جاری و عدالت که جوهره قضا در اسلام است در این رابطه مجال اعمال یابد. ضمناً بدو به دلیل ورود ضرر و خسارت جبران‌ناپذیر ناشی از اجرای این دستورالعمل، صدور دستور موقت دائر بر منع اجرا تا رسیدگی قطعی تحت تقاضاست.»

متن مقررہ مورد شکایت به قرار زیر است:

« ماده ۵- تعهدات

۱- پزشکان ماندگار مشمول این دستورالعمل مکلف به رعایت موارد زیر خواهند بود:
۱-۱- فعالیت تمام‌وقت در واحدهای درمانی، آموزشی و درمانی تابعه دانشگاه و عدم فعالیت پزشکی در قالب مطب، درمانگاه، مراکز جراحی محدود و بیمارستان‌های خصوصی، خیریه و سایر مراکز عمومی غیردولتی.
۲-۱- آمادگی ارائه خدمات به‌صورت ۲۴ ساعته و در ایام تعطیل، در قالب آنکالی، مقیمی و کلینیک عصر.

۳-۱- عدم دریافت هرگونه وجهی از بیماران خارج از روال رسمی صندوق بیمارستان در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۳۲۴-۱۳۹۵/۶/۲۹ توضیح داده است که:
« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری
با اهدای سلام

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۳۴۹/۹۵ موضوع شکایت خانم‌ها سیده سهیلا طالبی، آرزو نگهداری، هلیا شایانفر، سارا جهانیان، سیده ابوالحسن زاده، مهسا نصیرزاده و روزیتا بیداروند به خواسته ابطال ماده ۵ دستورالعمل برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- شکات از فارغ‌التحصیلان مقطع تخصص با استفاده از تسهیلات سهمیه زنان می‌باشند که پس از فراغت از تحصیل از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی جهت انجام تعهدات قانونی و قراردادی خود به مناطق معینه در اسناد تعهد ایداعی معرفی و مشغول انجام خدمات مربوطه می‌باشند. نامبردگان وفق مفاد دادخواست

تقدیمی با این ادعا که معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وفق ماده ۵ دستورالعمل برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم ایشان را از داشتن پروانه مطب محروم نموده است، خواستار ابطال ماده مذکور می‌باشند.

۲- وفق ماده ۵ دستورالعمل مزبور پزشکان ماندگار مشمول دستورالعمل مکلف به فعالیت تمام‌وقت در واحدهای درمانی/ آموزشی/ تابعه دانشگاه بوده و مجاز به فعالیت پزشکی در قالب مطب، درمانگاه، جراحی محدود و بیمارستان‌های خصوصی، خیریه و سایر مراکز عمومی غیردولتی نمی‌باشند.

۳- در خصوص شکایت مطروحه لازم به ذکر است، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حوزه خود ذینفع تعهدات ماخوذه از دستیاران دوره تخصصی می‌باشد. برابر تبصره ۱ بند (د) ماده ۳۲ قانون برنامه پنجم نیز صراحتاً تأکید گردیده که کلیه ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظفند از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت نمایند. همچنین وفق ماده (۱۹) دستورالعمل نحوه توزیع فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی پزشکی در سال ۱۳۹۱، پزشکان مشمول خدمات مورد تعهد موظف به اجرای کلیه ضوابط ابلاغی و طرح‌های ملی و منطقه‌ای ارائه شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.

۴- با توجه به پیاده‌سازی برنامه‌های طرح تحول نظام سلامت (همچون ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت، دسترسی عادلانه مردم به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان) فعالیت انتفاعی متعهدین در ساعات غیر اداری مغایر ضوابط، سیاست‌ها و مقررات یاد شده تشخیص داده شد و مقرر گردید تا این گروه از پزشکان همانند سایر پزشکان شاغل در بیمارستان‌های تابعه وزارت بهداشت به‌طور تمام‌وقت در اختیار دانشگاه محل خدمت باشند. بر این اساس طی دستورالعمل‌های طرح تحول نظام سلامت، من جمله دستورالعمل حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، فعالیت پزشکان به‌صورت تمام‌وقت پیش‌بینی گردید.

۵- صرف‌نظر از مراتب فوق به‌موجب بند ۱۰ ماده ۵۴ و تبصره ۱ ماده ۸۷ آیین‌نامه

اداری، استخدامی و تشکیلاتی کارکنان غیر هیأت علمی دانشگاه‌ها/ دانشکده‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (متناظر با بند ۹ ماده ۶۸ و ماده ۹۳ قانون مدیریت خدمات کشوری) نیز مقرر گردیده، در صورت نیاز موسسه به خدمات کارکنان، فرد ملزم به ارائه خدمات در برابر حق‌الزحمه تعیین شده در آیین‌نامه مذکور می‌باشد بر این اساس موسسه محل خدمت در صورت نیاز به خدمات متعهدین در ساعات غیر اداری نیز با پرداخت حق‌الزحمه مجاز به بکارگیری این افراد در ساعات غیر اداری می‌باشد. در این خصوص توجه آن مقام را به بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۱۰-۱۳۹۵/۵/۱۸-مقام عالی وزارت جلب می‌نماید که در حال حاضر قابلیت اجرا دارد.

۶- همچنین برابر تبصره ۲ مصوبه ۵۱۷۷۵/۱۷۶۱۳ ت-۱۳۹۴/۲/۲۷ هیأت وزیران به کارگیری کادر درمان (غیر هیأت علمی) به صورت تمام‌وقت جغرافیایی پیش‌بینی شده است و این افراد حق انجام فعالیت در زمینه خدمات درمانی به صورت انتفاعی خارج از دانشگاه مربوطه را نخواهند داشت.

۷- توضیحاً اعلام می‌دارد، با توجه به اهداف برنامه تحول نظام سلامت که مهمترین آن ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت و کاهش پرداخت مردم می‌باشد آحاد مردم کشور تحت پوشش برنامه ماندگاری قرار داشته و این برنامه محدود به مناطق محروم نمی‌باشد. این موضوع در بخشنامه‌های شماره ۴۰۰/۴۲۳۰ د-۱۳۹۳/۳/۱۱ و ۴۰۰/۶۱۵۸ د-۱۳۹۳/۴/۱۱ صراحتاً اعلام گردیده است.

۸- ضمناً همان‌گونه که آن مقام مستحضر می‌باشند پروانه‌های مطب صادره برای پزشکان به صورت موقت بوده و پس از اتمام مدت در صورت احراز شرایط قابل تمدید می‌باشد. لذا متعهدین در طول مدت اعتبار پروانه مجاز به فعالیت در مطب بوده و این حق در مدت اعتبار پروانه از آن سلب نمی‌گردد.

۹- در ارتباط با ادعای شکات دایر بر اینکه بر اساس ماده ۵ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان فارغ‌التحصیلان دوره‌های دستیاری پزشکی با شروع دوره یا کسب معافیت مجاز به دخالت در امر پزشکی می‌باشند نیز ضمن اعلام اینکه ماده مزبور هیچ‌گونه

ارتباطی به تعهدات دوره دستگیری که تعهداتی قانونی و قراردادی و متفاوت از تعهدات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان می باشد، اشاره می نماید، دلیل استناد فوق الذکر برای این دفتر مشخص نمی باشد، زیرا چنانچه شکات مجاز به دخالت در امر پزشکی نباشند، اصلاً قادر به انجام خدمات مورد تعهد در مؤسسات پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز نیستند. زیرا دخالت در امور پزشکی موضوعی کلی و متفاوت از فعالیت در مطب یا مؤسسات پزشکی بخش دولتی و ... است. بر این اساس انجام خدمت از سوی متعهدین در مناطق محروم و مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به معنای مجاز بودن فعالیت این افراد در امر پزشکی بوده و تمام وقتی بودن فعالیت این دسته از متعهدین هیچ گونه ارتباط به ماده ۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و عدم اجازه دخالت در امر پزشکی ندارد.

۱۰- با اجرای طرح تحول نظام سلامت، شرایط و انگیزه لازم برای پزشکان با پرداخت کارانه مناسب در بخش دولتی فراهم شده، به طوری که در مناطق محروم با اجرای مفاد کتاب ارزش نسبی خدمات و مراقبت های سلامت، درآمد پزشکان تا چندین برابر افزایش یافته است. جبران خدمت پزشکان در طرح تحول نظام سلامت در قالب برنامه های ارتقاء کیفیت ویزیت، حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم، پرداخت مقیمی، طرح تمام وقتی پزشکان درمانی و ... صورت می گیرد. ضمن اینکه ارائه خدمت سلامت در مطب خصوصی پزشکان مستلزم پرداخت نقدی صد در صد از سوی بیمار می باشد، در حالی که برای دریافت این خدمت در کلینیک ویژه معادل یک هشتم تعرفه مطب از بیمار دریافت می شود.

۱۱- علی ای حال، با توجه به اینکه در شرایط کنونی طرح تحول نظام سلامت مورد استقبال و رضایت مردم قرار گرفته است و حق بهره مندی از خدمات سلامت در بخش دولتی برای مردم محقق گردیده است، تمام وقت نمودن پزشکان درمانی و خصوصاً پزشکان متعهد خدمت، موجب کاهش مشکلات نظام سلامت و رضایت بیماران را فراهم می نماید. اشاره می نماید برنامه طرح تحول نظام سلامت در شهر محل انجام تعهدات نامبرده نیز در حال اجرا می باشد و ایشان می توانند از مزایای طرح مذکور بهره مند گردند.

۱۲- ضمناً بر اساس «بند ۳» بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۷۴۱-۱۳۹۳/۱۲/۲۴ مقام عالی وزارت متعهدین به خدمت سهمیه زنان (از جمله شکات این پرونده) می‌توانند پس از گذراندن نیمی از مدت تعهد (۴ سال که با اعمال ضرایب موضوع بند ۲ این بخشنامه ممکن است کمتر نیز باشد) با موافقت ریاست دانشگاه علوم پزشکی محل تعهد، گواهی مربوطه را در خصوص بلا مانع بودن صدور یا تمدید پروانه مطب (در شهر محل انجام تعهد) دریافت نمایند. لذا با توجه به مراتب فوق‌الذکر رد دادخواست مطروحه از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۶/۷/۲۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی:

به موجب تبصره ۱ بند د ماده ۳۲ قانون پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۹ کلیه ارائه‌کنندگان خدمات بهداشتی درمانی کشور اعم از دولتی و غیردولتی موظف شده‌اند از خط‌مشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیت کنند. همچنین وفق ماده ۱۹ دستورالعمل نحوه توزیع فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی پزشکی در سال ۱۳۹۱، پزشکان مشمول خدمات مورد تعهد موظف به اجرای کلیه ضوابط ابلاغی و طرح‌های ملی و منطقه‌ای ارائه شده از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند. نظر به مقررات یاد شده و نیز اهداف برنامه طرح تحول نظام سلامت همانند ارتقاء کیفیت خدمات و مراقبت‌های سلامت و دسترسی عادلانه مردم به خدمات ویژه در مناطق محروم و کمتر توسعه‌یافته، کاهش پرداخت مردم و در نهایت توسعه جذب و ماندگاری پزشکان، ماده ۵ دستورالعمل برنامه حمایت از ماندگاری پزشکان در مناطق محروم خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات مرجع تصویب تشخیص نشد.

محمد کاظم بهرامی رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۱۵ آبان ۱۳۹۷

شماره دادنامه: ۱۷۴۷

کلاس پرونده: ۱۲۴۵/۹۶

**موضوع رأی: ابطال بند (الف) شیوهنامه اجرایی پرداخت حق محرومیت از مطب کارکنان
غیر هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران**

شاکلی: خانم سیده فاطمه مظفری آهنگر کلایبی

گردش کار:

شاکلی به موجب دادخواستی ابطال شیوهنامه اجرایی پرداخت حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران و برقراری این فوق‌العاده بر اساس بخشنامه وزارت بهداشت را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« با عرض سلام و احترام به استحضار می‌رساند این‌جانب با مشخصات صدرالذکر دندانی‌پزشک و کارمند رسمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران با پست سازمانی کارشناس نظارت بر درمان و فرزند شهید می‌باشم آنچه که مورد استدعاست با امعان نظر به دستورالعمل ابلاغی از سوی وزارت بهداشت و درمان در تعاقب قانون مصوبه پیوستی دائر بر برقراری فوق‌العاده حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی مستفاد از اجرای بند ۱۴ ماده ۵۴ آیین‌نامه استخدامی تأکید بر تسری ضوابط مربوطه از قانون و ماده واحده مصرحه در آن مبنی بر فرآیند چگونگی اجرای دستورالعمل اما آنچه که مورد تأمل است و سیاق حاضر بر اساس شیوهنامه اجرایی مدون شده توسط دانشگاه علوم پزشکی مازندران خلاف و تناقض با دستورالعمل را دارد زیرا دایره شمول را اعضا و سلیقه ای اعمال نموده است و اجرای این شیوهنامه که از تاریخ ۱۳۹۶/۱/۱۱ ابلاغ گردیده به نوعی تضییع حق را دامن زده است بدین سبب بنده تقاضایی را در این راستا مبنی بر برخورداری و شمولیت از مزایای دستورالعمل مارالذکر به ریاست دانشگاه ارائه نموده اما آنچه که در مانحن فیه بدان مستند نموده‌اند همان عدم مشمولیت را اشاره و پاسخ داده اند لذا به‌منظور تشحیذ ذهن آن مقام قضایی اسناد مربوطه را پیوست و استدعای

مداقه و مساعدت در این موضوع را نموده و تقاضای ابطال شیوه‌نامه اجرایی ابلاغی از سوی دانشگاه علوم پزشکی مازندران مضافاً برقراری فوق‌العاده معنونه را بر اساس قانون مدونه برای خویش داشته و می‌نمایم. مضافاً شایان ذکر است تقاضای مطالبات معنونه ضمن خسارات وارده متعلقه را نیز از تاریخ ۱۳۹۶/۱/۳ خواهانم.

شایان ذکر است همان‌طوری که آن مرجع قضایی کاملاً واقف به موضوع می‌باشند توجهاً و تطابقاً و مستنداً به قانون موضوعه دیوان، یکی از موارد ابطال مصوبات، عدم رعایت سلسله مراتب اداری و خارج از حدود اختیار بودن مقام تائید کننده می‌باشد که این شیوه‌نامه ابلاغی مربوطه توسط ریاست دانشگاه مصداق بارز آشکار تعارض با دستورالعمل مذکور می‌باشد که بر خلاف نظر وزارتخانه اعمال گردیده است و در این مقوله نهاد پایین دست نمی‌تواند خلاف دستورالعمل مقام مافوق را وضع نماید لذا مجدداً تصریح بر ابطال شیوه‌نامه اجرایی و رد تعاقب آن خواهان کلیه مطالبات و معوقات و برقراری فوق‌العاده مربوطه را دارم.»

در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه‌ای که به شماره ۱۳۹۶/۱۱/۱۰-۱۰۰۹۶۰۱۲۴۵ ثبت دفتر اداره کل هیأت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری شده اعلام کرده است که: «ریاست محترم دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با سلام

احتراماً معطوفاً به ابلاغ اخطاریه رفع نقض پرونده کلاسه شماره ۱۳۹۶/۱۰/۵-۹۶۰۱۲۴۵ به شماره بایگانی ۸۸۶۴۰ و موارد ایرادی، مراتب به پیوست به شرح ذیل تقدیم حضور می‌گردد.

۱- در خصوص تعیین مصداق دقیق موضوع مورد شکایت در شیوه‌نامه اجرایی بند الف دایره شمول توجهاً به محدودیت ایجاد شده که این ماده موصوفه را تخصیص و مقید به افراد و پسته‌های خاص نموده است و این قیود و محصور نمودن با کلیات عام مطروحه در ماده قانونی بند ۷۴ ماده ۵۴ آیین‌نامه اداری و استخدامی اعضا غیر هیأت علمی در مقام مغایرت و تناقض بر می‌آید موجبات اتلاف و تضییع حق بنده می‌باشد.

۲- در اجرای بند ۱۴ ماده ۵۴ آیین‌نامه اداری استخدامی کارکنان غیر هیأت علمی به صراحت مشمولین بر خورداری از این امتیاز را تعیین و مشخص نموده است و با نگاه کلیات و مساعدت و موسع آن را وضع نموده که در تعاقب آن تدوین و ابلاغ شیوه‌نامه اجرایی مغایرت با اهداف مقنن است.

۳- بنده با تصریح مورد مطالبه خویش توجهاً فرزند شهید بوده مضافاً با سابقه ۱۲ سال خدمت در پست کارشناس نظارت بدون حق ایجاد مطب این مستثنی نمودن شیوه‌نامه حق مکتسبه ام را ضایع و خواهان ابطال شیوه‌نامه اجرایی در بند مربوطه و برخورداری از حق محرومیت از مطب می‌باشم.»

متن شیوه‌نامه در قسمت مورد اعتراض به قرار زیر است:

«شیوه‌نامه اجرایی پرداخت محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی»

این شیوه‌نامه در اجرای دستورالعمل برقراری فوق‌العاده حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی مصوب هیأت امناء مورخ ۱۳۹۶/۲/۲ و بند ۱۴ ماده ۵۴ آیین‌نامه اداری و استخدامی کارکنان غیر هیأت علمی، جهت ساماندهی در پرداخت فوق‌العاده مذکور تدوین گردیده و از تاریخ تصویب در دانشگاه (۱۳۹۶/۱/۱) قابل اجرا می‌باشد.

الف- دایره شمول:

۱- کلیه پزشکان (اعم از پزشکی، دندانپزشکی و داروسازی)، دامپزشکان و همچنین دارندگان مدرک دکترا در رشته‌های گروه پیراپزشکی، بهداشتی، توان‌بخشی، پرستاری و مامایی اعم از رسمی، پیمانی، قراردادی که به عنوان معاون، مدیر، معاون مدیر، رئیس گروه، رئیس اداره و کارشناس مسئول واحد مستقل ستاد شهرستان، استان و یا بیمارستان که با حکم کارگزینی و یا ابلاغ انشایی مصوب کمیته اجرایی دانشگاه، در یکی از سمتهای فوق فعالیت می‌نمایند.

تبصره: پزشکان طرحی و تعهدی در صورت داشتن شرایط فوق، مشمول می‌گردند.

۲- این دستورالعمل شامل نیروهای قراردادی ماده ۸۸ و شرکتی نمی‌گردد.

۳- کلیه پزشکان خانواده روستایی و شهری که در استخدام (قراردادی، پیمانی و رسمی) دولت هستند به جهت قرارداد گلوبال و دریافت سرانه بر اساس جمعیت و

گروههای هدف، مشمول دریافت محرومیت از مطب نمی‌شوند.
۴- کلیه پزشکان خانواده روستایی و شهری که از برنامه خارج شوند، مشمول دریافت محرومیت از مطب نمی‌شوند.

۵- کلیه شاغلین پزشک، دندانپزشک و داروساز در رده های کارشناسی ستاد شبکه ها و معاونتها مشمول دریافت محرومیت از مطب نمی‌شوند.»
در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی مازندران به موجب لایحه شماره ۱۸/۱۰/۴/ح-۱۳۹۶/۱۲/۲۶ توضیح داده است که:
«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام‌علیکم

احتراماً در خصوص پرونده کلاسه به شماره بایگانی ۹۶۰۱۲۴۵ موضوع دعوای خانم دکتر سیده فاطمه مظفری آهنگرکلایی به خواسته ابطال شیوه‌نامه اجرایی پرداخت حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی دفاعیات این دانشگاه به شرح ذیل اعلام می‌گردد:

۱- در اجرای بند ۱۴ ماده ۵۴ آیین‌نامه اداری و استخدامی کارکنان هیأت علمی دستورالعمل برقراری حق محرومیت از مطب در هیأت امناء مطرح و مورد تصویب و تأیید قرار گرفت. مطابق ماده واحده موسسه مجاز است با تشخیص بالاترین مقام اجرایی به شاغل حرف سلامت که دارای مدرک دکتری در رشته‌های گروه پزشکی (پزشکی- دندانپزشکی و داروسازی) و دامپزشکی که مستقلاً توان اشتغال در خارج از محیط کار را دارند، در قبال انجام وظایف و مأموریت‌های محوله به میزان ۶۰ ساعت در ماه غیر از ساعت اداری معادل ۱۰۰ درصد حقوق ثابت به عنوان حق محرومیت از مطب بپردازد لذا قانون، حق محرومیت از مطب را تجویز نموده است نه تکلیف.

۲- حسب قانون پرداخت فوق‌العاده حق محرومیت از مطب، موسسه مجاز است به دارندگان مدارک دکتری در رشته‌های گروه پزشکی ... که به‌صورت تمام وقت انجام وظیفه می‌نمایند و به دلیل نیاز موسسه فعالیت آنان را در مراکزهای دولتی و غیردولتی و مطبهای خصوصی ممنوع کرده باشد موظف است نسبت به برقراری حق محرومیت

از مطب آنان اقدام نماید لذا این دانشگاه هیچ‌گونه نیازی به خدمات نامبرده در غیر ساعات موظفی نداشته و ندارد، بنابراین ایشان می‌تواند در بعد از ساعت اداری و غیر موظفی نسبت به کار غیر انتفاعی در مراکزهای دولتی و غیردولتی و مطبهای خصوصی اقدام نماید و لذا هیچ‌گونه حقی برای نامبرده متصور نمی‌باشد.

۳- بر اساس شیوه‌نامه اجرایی پرداخت حق محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی که در تاریخ ۱۳۹۶/۲/۲ تدوین گردید دایره شمول و برخورداری از مزایای فوق را کلیه شاغلین پزشک، دندانپزشک و داروساز ... که تحت عنوان معاون، مدیر، معاون مدیر، رئیس گروه، رئیس اداره و کارشناس مسئول واحد مستقل ستاد شهرستان یا استان اشتغال دارند در نظر گرفته است در صورتی که نامبرده به عنوان کارشناس دندانپزشکی در حوزه ستادی مشغول به خدمت می‌باشد مضافاً اینکه با عنایت به صراحت بند ۵ شیوه‌نامه اجرایی پرداخت حق محرومیت کلیه شاغلین پزشک، دندانپزشک و داروساز ... که در رده های کارشناسی ستاد شبکه ها و معاونتها مشغول به خدمت می‌باشند مشمول دریافت محرومیت از مطب نمی‌گردند. لذا با عنایت به مطالب معنونه تقاضای رد شکایت نامبرده مورد استدعا می‌باشد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۷/۸/۱۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

نظر به اینکه هیأت امناء دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران بر اساس اختیار ناشی از بند ب ماده ۲۰ قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران که در ماده یک قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب سال ۱۳۹۵ تکرار و تنفیذ شده، به شرح ماده واحده موضوع دستورالعمل برقراری فوق‌العاده محرومیت از مطب کارکنان غیر هیأت علمی تصریحاً افراد مشمول بهره‌مندی از فوق‌العاده مذکور را مشخص کرده است و تشخیص شرایط و افراد مشمول ماده واحده را بر عهده رئیس موسسه نهاده است، بنابراین در قسمت دایره شمول شیوه‌نامه مورد شکایت

ابلاغی از سوی رئیس دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مازندران که افراد مشمول را محدود کرده است به جهت مغایرت با مصوبه هیأت امناء، خارج از حدود اختیارات مرجع تصویب تشخیص شد و به استناد بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

محمد کاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۲۷ فروردین ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۷۰-۷۱

کلاس پرونده: ۹۶-۱۰۳۳-۱۰۹۷-۴۱

موضوع رأی: عدم ابطال بند ۵ مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱ شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص تعیین سهمیه موسوم به سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم و اجبار و الزام پذیرش شدگان به انجام تعهد به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل)

شاکیان: کامبیز خزایی و محمد خوانین

گردش کار:

الف- آقای کامبیز خزایی به موجب دادخواستی ابطال بند ۵ مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱ شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« ریاست محترم دیوان عدالت اداری زید عزه العالی

احتراماً بدینوسیله به استحضار می‌رساند: ۱- قبل از اعلام ممنوعیت سهمیه بندی در پذیرش دانشجوی موضوع ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹، برای پذیرش در رشته‌های دستیاری پزشکی، سهمیه های متعدد و رنگارنگی وجود داشت: از جمله سهمیه آزاد- سهمیه مناطق محروم- سهمیه زنان و سهمیه مازاد مناطق محروم جالب تر اینکه، طول مدت خدمت پزشکان متخصص پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند نیز کاملاً سلیقه ای شده بود به نحوی که پذیرش شدگان سهمیه آزاد و سهمیه مناطق محروم فقط برابر طول دوره تخصص خود موظف به انجام خدمت قانونی در نقاط محروم و نیازمند بودند درحالی که پذیرش شدگان سهمیه زنان سه برابر مدت تحصیل و پذیرش شدگان سهمیه مازاد مناطق محروم دو و نیم برابر مدت تحصیل موظف به انجام خدمت قانونی در نقاط محروم و نیازمند بودند. اینکه اتخاذ تصمیم به این نحو از اجلا مصادیق اصل ممنوعیت تبعیض ناروا موضوع بندهای ۹ و ۱۴ اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران هست یا خیر و اینکه شان نزول تصویب قانونی که عنوان آن به خوبی مبین هدف

قانون‌گذار از وضع آن است یعنی (قانون برقراری عدالت آموزشی) که صرفاً هدف آن رفع بی‌عدالتی‌ها، نابرابری‌ها و ظلم‌هایی بود که بر پذیرش شدگان رشته‌های دستیاری پزشکی طول سال‌های متمادی وارد شده است امری است علیحده که ذکر کامل آن از موضوع خواسته این دادخواست خارج است.

۲- گرچه قانون‌گذار در تبصره ۲ ماده واحده فوق‌الذکر، کلیه قوانین و مقررات سهمیه‌بندی ناعادلانه و غیر منصفانه را لغو و ظلم بالسویه برای همگان را عدل دانسته است اما اشکال اساسی این است که نسخ صریح مزبور ناظر به زمان تصویب قانون مرقوم به بعد است نه به قبل آن، یعنی با وصف اینکه قانون‌گذار مهر ابطال بر برخی مقررات ناعادلانه به سهمیه‌بندی گذشته زده است مع‌الوصف به واسطه جلوگیری از بروز برخی مشکلات اجرایی از تسری آن به گذشته خودداری کرده است.

۳- یکی از مقررات مربوط به سهمیه‌بندی ناظر به زمان قبل از تصویب قانون اخیرالذکر، مصوبه شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی است که به موجب آن سهمیه‌ای با عنوان مازاد مناطق محروم مورد تصویب شورای مذکور قرار گرفت طول مدت خدمت پزشکان قبول شده سهمیه مذکور پس از اخذ تخصص نیز، دو و نیم برابر مدت تحصیل تعیین شده است. مصوبه مورد درخواست ابطال مزبور از دو جهت قابل ابطال به نظر می‌رسد:

الف) خارج از حدود اختیارات بودن:

بر اساس قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی مصوب اساساً اختیار قانونی برای تعیین طول مدت خدمت پزشکان متخصص پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند را نداشته است به عبارت دیگر، صرف نظر از اینکه به دلیل قلت پزشکان متخصص در قبل از انقلاب از یک طرف و عدم توجه نظام سیاسی وقت به نقاط محروم و نیازمند از طرف دیگر بحث تعیین طول مدت خدمت پزشکان متخصص توسط شورای آموزش پزشکی و تخصصی سالبه به انتفاء موضوع بود، چون شرح وظایف قانونی شورای آموزش پزشکی و تخصصی در ماده ۱ قانون تشکیل - به روشنی - احصاء و شمارش شده است و در هیچ یک از بندهای هفتگانه ماده ۱ قانون

مرقوم اساساً به موضوع تعیین طول مدت خدمت پزشکان متخصص پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند اشاره‌ای نشده است، بنابراین به دلیل سکوت قانون‌گذار در مقام بیان از یک طرف و حاکمیت اصل عدم صلاحیت مقام عمومی (یعنی مقام عمومی و از جمله آن شورای پزشکی موصوف حق انجام هیچ عملی را ندارد مگر اینکه قانون‌گذار اختیار انجام آن عمل را صریحاً داده باشد) از طرف دیگر باید گفت مصوبه شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی که متضمن وضع قاعده آمره دو و نیم برابر مدت تحصیل به عنوان خدمت در نقاط محروم و نیازمند است خارج از حدود اختیارات شورای مذکور بوده است، لذا مصوبه مورد درخواست ابطال مزبور از این حیث در خور ابطال از زمان تصویب می‌باشد.

ب) خلاف قانون بودن:

بر اساس مصوبه مورد درخواست ابطال، متقاضیان سهمیه مازاد مناطق محروم موظف اند دو و نیم برابر مدت تحصیل در مناطق محروم و نیازمند خدمت نمایند این در حالی است که ماده ۱۴ از قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ مصرح است: «به‌منظور تربیت پزشک متخصص مورد نیاز مناطق محروم و نیازمند کشور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است به هنگام پذیرش دستیار تخصصی، سهمیه های جداگانه ای را برای مناطق محروم نیازمند کشور اختصاص دهد. دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مذکور موظف اند پس از انجام دوره تخصص، برابر طول دوره تخصص (نه دو نیم برابر مدت تحصیل) به عنوان خدمات قانونی موضوع این قانون در نقاط مربوطه انجام دهند و پس از انجام خدمات مذکور پروانه دائم دریافت خواهند نمود.» بنابراین چنان‌که تأیید و تصدیق می‌فرمایید طول مدت خدمت قانونی پزشکان متخصص پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند صرفاً برابر مدت تحصیل آنان است نه دو و نیم برابر مدت تحصیل و در این خصوص هیچ تفاوت معنی داری بین پذیرش شدگان مناطق محروم (قانونی) و پذیرش شدگان سهمیه مازاد مناطق محروم (مقرراتی) وجود ندارد به عبارت دیگر، مقررات ماده ۱۴ قانون مرقوم برای کلیه پذیرش شدگان رشته دستیاری پزشکی از نقطه نظر قانونی کاملاً اطلاق دارد و شامل همه قبول

شدگان رشته دستکاری پزشکی می‌شود خواه سهمیه آزاد باشد خواه سهمیه مناطق محروم (قانونی) با سهمیه مازاد مناطق محروم (مقرراتی) بنابراین مصوبه مورد درخواست ابطال از این حیث مغایر مقررات قانون موصوف نیز می‌باشد. وانگهی اصل ممنوعیت اعمال تبعیض در بندهای ۹ و ۱۴ اصل ۳ قانون اساسی مورد تصریح قرار گرفته است. بدین ترتیب: «تأمین حقوق همه جانبه افراد از زن و مرد و ایجاد امنیت قضایی عادلانه برای همه و تساوی عموم در برابر قانون همچنین رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه های مادی و معنوی» از جمله اهداف حکومت جمهوری اسلامی ایران است، بنابراین در مانحن فیه از آنجا که اعمال دو نوع مدت برای پزشکان متخصص پس از اخذ تخصص در نقاط محروم و نیازمند:

الف- برابر طول مدت تحصیل برای دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مناطق محروم وفق ماده ۱۴ قانون مرقوم

ب- دو و نیم برابر مدت تحصیل برای دستیاران تخصصی استفاده کننده از سهمیه مازاد مناطق محروم وفق مصوبه شصت و پنجمین جلسه شورای آموزش پزشکی و تخصصی.

ناشی از دو گونه مقررات اعم از قانونی و دولتی موجب تبعیض ناروا می‌گردد و طبق اصل عقلی و قانونی در صورت بروز تردید در اعمال تبعیض یا عدم تبعیض، اصل بر ممنوعیت اعمال تبعیض است نه اصل بر حمایت از اعمال تبعیض لذا از این حیث نیز مصوبه مورد درخواست ابطال در خور ابطال از زمان تصویب می‌باشد. در خاتمه با توجه به مراتب فوق چون مصوبه مورد درخواست ابطال هم از حیث خارج از حدود و اختیارات بودن و هم از حیث مغایرت با قانون به شرح پیش گفته در خور ابطال می‌باشد، بنابراین بدواً صدور دستور موقت مبنی بر جلوگیری از اجرای مصوبه مورد درخواست ابطال تا زمان رسیدگی نهایی و نهایتاً ابطال مصوبه مزبور از زمان تصویب مورد استدعا می‌باشد.» متن مصوبه در قسمت مورد اعتراض به قرار زیر است:

« شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی کشور مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱ موضوع ۵: ماده واحده پیشنهادی معاونت محترم آموزشی و امور دانشجویی طرح و

به صورت زیر به تصویب رسید:

به منظور ارتقای سلامت در مناطق محروم و کمک به ماندگاری نیروهای انسانی تخصصی کارآمد در این مناطق به شاغلین در این مناطق که حداقل ۵ سال سابقه خدمت در منطقه مذکور را داشته باشند و حداقل ۸۰٪ نمره حد نصاب را در رشته‌های مورد نیاز کسب کرده باشند سهمیه‌های زیر اضافه بر سهمیه مندرج در ماده ۷ مصوبه چهل و هفتمین نشست شورا و اصلاحات بعد از آن تخصیص می‌یابد.

الف) ظرفیت جذب نشده در سایر سهمیه‌ها مطابق مصوبات شصت و چهارمین نشست
ب) سهمیه مازاد حداکثر ۲۵٪ با توجه به شرایط آموزشی گروه‌های آموزشی مربوطه در رشته‌های مورد نیاز به تصویب معاونت آموزشی و امور دانشجویی وزارت تعیین رشته‌های مورد نیاز، تعیین مصادیق شمول، امتیارات تشویقی، نحوه اخذ تعهد و مدت آن، تعیین نقاط محروم در سطح بیمارستان و شهرستان و سایر شرایط و ضوابط طبق دستورالعملی خواهد بود که مشترکاً توسط معاونین آموزشی و امور دانشجویی و سلامت وزارت متبوع سالیانه تهیه و به تصویب وزیر خواهد رسید.
تبصره: معاونین توسعه و آموزشی و امور دانشجویی برای گروه‌هایی که سهمیه مازاد برای آن‌ها تعیین می‌شود بودجه‌های کمک آموزشی ویژه‌ای را در بودجه‌های سنواتی منظور می‌نمایند.»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه‌های شماره ۲۰۹۴-۱۰۷-۱۵-۱۱-۱۳۹۶ و ۷۹-۴۱-۱ مورخ ۱۳۹۷/۵/۲۳ توضیح داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً، به استحضار می‌رسد:

۱- قبل از تصویب قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی، سهمیه‌های متفاوتی برای پذیرش در دوره تخصص وجود داشته که یکی از این سهمیه‌ها (سهمیه مازاد مناطق محروم) بوده که میزان تعهدات

آن دو و نیم برابر مدت تحصیل اعلام شده است. وی در ادامه با استناد به اینکه ۱- شورای آموزش پزشکی و تخصصی اصولاً اختیاری برای تعیین طول خدمت پزشکان متخصص ندارد و ۲- میزان تعهدات سهمیه مناطق محروم در ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان نصف و برابر مدت تحصیل تعیین شده است و تعیین میزان تعهدات پذیرفته شدگان سهمیه مذکور به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل مغایر قانون می‌باشد متقاضی ابطال مصوبه مذکور شده است.

۲- در ارتباط با شکایت مطروحه لازم به ذکر است، شاکی در دادخواست تقدیمی متقاضی ابطال شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی شده است، این در حالی است که نشست مذکور دارای بندهای مختلف یا موضوعات متفاوت می‌باشد و شاکی مشخص ننموده که درخواست ایشان ابطال کدام یک از بندهای نشست مورد اشاره است. بر این اساس خواسته ایشان در این جهت مبهم و نامشخص می‌باشد و لازم بوده قبل از ارسال دادخواست به این وزارتخانه نسبت به اصلاح آن اقدام می‌نمود.

۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای اهداف و وظایف محوله و تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن، نسبت به تربیت نیروی متخصص از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی و بهداشتی وفق قوانین و مقررات اقدام می‌نماید و افرادی که جهت تحصیل در دوره‌های مختلف پزشکی انتخاب و گزینش می‌شوند، با توجه به مقاطع تحصیلی و مهارت‌های دیگر که برای پذیرش رشته‌ها و دوره‌ها وجود دارد، حسب مقررات موجود، ملزم به انجام خدمت در نقاط مورد نیاز کشور به تشخیص این وزارتخانه می‌باشند. با توجه به دوره‌های مختلف و سهمیه‌های متفاوت، این افراد دارای تعهدات مختلفی می‌باشند. افرادی که در آزمون دستیاری تخصصی پذیرفته می‌شوند نیز برابر قوانین و مقررات مختلف دارای تعهد خدمت می‌باشند که بر حسب نوع سهمیه ای که پذیرفته شده‌اند، این تعهدات متفاوت است.

۴- دبیرخانه شورای آموزش پزشکی با بررسی نیازهای کشور در مناطق محروم، در موضوع ۵ شصت و پنجمین نشست شورا سهمیه ای به نام سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم را تصویب می‌نماید. وفق مفاد مصوبه مذکور، متقاضیانی قادر به استفاده از

سهمیه مذکور جهت پذیرش بوده اند که در زمان ثبت‌نام در آزمون دستیاری حداقل ۵ سال سابقه کار در مشاغل مدیریتی یا غیرمدیریتی (بهداشتی، درمانی، پژوهشی، آموزشی) در وزارت بهداشت و یا سازمان‌های وابسته در مناطق محروم به صورت کارمند پیمانی، رسمی-آزمایشی یا رسمی-قطعی داشته باشند و اشتغال آنان تا زمان قبولی مستمر باشد بر اساس مصوبه مذکور این گروه از متقاضیان علاوه بر استفاده از ظرفیت مازاد به میزان ۲۵٪ و نیز احتساب حد نصاب نمره قبولی به میزان ۸۰٪ حد نصاب در رشته-محل مورد تقاضا، به لحاظ پذیرش از امتیازات مرتبط با سوابق خدمتی خود در مناطق محروم نیز استفاده نموده‌اند.

۵- در موضوع ۵ شصت و پنجمین نشست صراحتاً قید شده بود که تعیین رشته‌های مورد نیاز، تعیین مصادیق شمول، امتیازات تشویقی، نحوه اخذ تعهد و مدت آن، تعیین نقاط محروم در سطح بیمارستان و شهرستان و سایر شرایط و ضوابط طبق دستورالعملی خواهد بود که سالیانه تصویب می‌گردد. لذا مدت تعهدات این گروه از پذیرفته شدگان همه ساله پس از بازبینی با توجه به شرایط تعیین و با امضاء وزیر وقت با ابلاغ در مرحله ثبت‌نام آزمون دستیاری به اطلاع کلیه داوطلبان رسانده می‌شد. لذا به نظر می‌رسد شاکی مصوبه شصت و پنجم نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی را مطالعه نکرده است، زیرا معلوم نیست نامبرده درخواست ابطال کدام یک از بندهای مصوبه مذکور را نموده است.

۶- اما در خصوص ادعای نامبرده دایر بر اینکه میزان تعهدات سهمیه مناطق محروم در ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان نصف و برابر مدت تحصیل تعیین شده است و تعیین میزان تعهدات پذیرفته شدگان سهمیه مازاد مناطق محروم به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل مغایر قانون می‌باشد نیز لازم به ذکر است، همان‌گونه که آن مقام ملاحظه می‌فرمایند سهمیه موضوع ۵ نشست شصت و پنجم (سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم) سهمیه ای کاملاً متفاوت از سهمیه مناطق محروم موضوع ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان می‌باشد. زیرا سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم صرفاً مخصوص کارمندان رسمی و پیمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور برای

خدمت در مناطق مورد نیاز و محروم دانشگاه محل استخدام متقاضی بوده و نحوه پذیرش آن تابع مقررات و مصوبات اختصاصی مربوطه می‌باشد. درحالی که سهمیه موضوع ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان عام و کلی بوده و تمامی فارغ‌التحصیلان مقطع پزشکی عمومی بدون هرگونه قید و شرطی در صورت تمایل می‌توانستند متقاضی استفاده از آن سهمیه باشند.

۷- شاکی در دادخواست تقدیمی اعلام نموده که شورای آموزش پزشکی و تخصصی اختیاری برای تعیین طول مدت خدمت پزشکان متخصص مناطق محروم نداشته و تعیین مدت تعهد خدمت به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل برای پذیرفته شدگان سهمیه مزبور خارج از حدود اختیارات شورای مذکور می‌باشد.

۸- در این خصوص لازم به ذکر است، قانون‌گذار در ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایران مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰ مقرر نموده است: «دانشجویان و هنرجویان دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه‌ها و مؤسسات عام‌المنفعه که برای خدمت در دانشگاه‌ها، وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های مذکور آموزش می‌بینند، مکلفاند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ می‌شود، تعهدات خود را انجام دهند و در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاه‌ها و دانشکده‌ها تعهدنامه مزبور باید حاوی شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرایی تعهدات باشد» همان‌گونه که ملاحظه می‌فرمایید، حکم ماده مزبور در ارتباط با پذیرش دانشجو جهت تأمین نیازهای نیروی انسانی دستگاه‌های اجرایی می‌باشد و به موجب آن دستگاه‌های پذیرنده با توجه به نیازها و برنامه‌های خود نسبت به پذیرش و اعطاء بورس به متقاضیان اقدام و پذیرفته شده نیز وفق سند تعهد محضری متعهد می‌گردد پس از تحصیل، خدمات قانونی خود را مطابق برنامه‌های دستگاه پذیرنده به انجام رساند. همچنین وفق ماده ۷ مصوبه جلسات ۴۲۹ و ۴۳۰-۱۳۷۷/۷/۲۱ و ۱۳۷۷/۸/۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، هر وزارتخانه حسب نیاز و تشخیص خود درباره اخذ تعهد خدمت یا لغو تعهد دانشجویان تصمیم‌گیری کند. لذا اقدامات وزارت بهداشت و شورای آموزش پزشکی و تخصصی در این خصوص کاملاً

وفق ضوابط و مقررت بوده است. در این ارتباط توجه آن مقام را به دادنامه شماره ۵۳۴-۵۳۵-۵۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۸/۱ هیات عمومی دیوان عدالت اداری جلب می‌نماید.

۹- لازم به ذکر است، تمامی پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه مذکور وفق مفاد دفترچه های راهنمای آزمون در ابتدای تحصیل مطلع بوده اند که سهمیه مورد اشاره سهمیه ای متفاوت از سهمیه موضوع ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و مخصص کارمندان رسمی و پیمانی دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد و با علم و آگاهی و در صحت و سلامت عقل نسبت به انتخاب تعهد مزبور اقدام و متعهد گردیده‌اند که پس از فراغت از تحصیل به مدت دو و نیم برابر مدت تحصیل در مناطق معینه از سوی دانشگاه محل استخدام خدمت نمایند.

۱۰- اشاره می‌گردد، موضوع خواسته شاکی ابطال نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی از زمان تصویب می‌باشد. مدت تعهد پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم که شاکی خواهان ابطال آن گردیده در نشست مذکور اعلام نشده است. لذا با توجه به موضوع شکایت، آنچه که در هیأت عمومی دیوان قابل رسیدگی است، شرایط پذیرش با استفاده از سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم می‌باشد. با توجه به اینکه از سال ۱۳۸۵ لغایت ۱۳۸۹ تعداد زیادی دستیار با استفاده از سهمیه مذکور پذیرفته شده و در حال حاضر فارغ‌التحصیل گردیده‌اند، به فرض ابطال مصوبه مذکور، دوره تحصیلی کلیه فارغ‌التحصیلان استفاده کننده از سهمیه مورد اشاره برای پذیرش در دوره دستکاری (در صورت عدم استفاده از این سهمیه امکان پذیرش در دوره دستکاری را نداشته اند) کان لم یکن گردیده و این وزارتخانه موظف به ابطال گواهینامه-دانشنامه این پذیرفته شدگان می‌باشد.

با توجه به مراتب فوق و نظر به اینکه، شرایط هر آزمون در دفترچه همان سال ذکر می‌گردد و نامبرده کلیه شرایط آزمون را می‌دانسته است و سهمیه مذکور امتیاز و تشویقی برای افرادی بوده که به‌طور مستمر تا زمان شرکت و قبولی در آزمون در نقاط محروم مشغول به کار بوده اند، رد ادعای مشارالیه از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد.»

ب- آقای محمد خوانین به موجب دادخواستی ابطال بند ۵ مصوبه مورخ ۱۳۸۵/۹/۲۱

شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« ریاست محترم دیوان عدالت اداری

احتراماً به استحضار عالی می‌رساند این جانب طبق گواهی پایان خدمت شماره ۱۶۴۷۸۱۳-۹۶-۲۸-۹-۱۳۹۶ معاونت درمان وزارت علوم پزشکی فارغ‌التحصیل سال ۱۳۹۲ از دانشگاه علوم پزشکی شیراز سهمیه ورودی مازاد مناطق محروم دانش آموخته رشته تخصصی قلب و عروق می‌باشم که طبق مفاد گواهی مزبور تعهدات خود را به انجام رسانده‌ام. اما متأسفانه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی با بهانه واهی و غیرقانونی طبق مصوبه شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی مدعی است که این جانب باید ۲/۵ برابر دوره تخصصی در مناطق محروم و انجام وظیفه نمایم که تصمیم و ادعای شورای آموزش پزشکی در نشست مذکور به دلایل ذیل خلاف قانون می‌باشد:

۱- ماده ۱۴ مربوط به قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۳/۱۲ صراحتاً موظفی دستیاران تخصصی را برابر طول دوره تخصصی تعیین نموده است (۴ سال)
۲- طبق تبصره ۱ ماده ۱۴ همان قانون این جانب دارای پروانه دائم پزشکی هستم و باید نصف دوره تخصصی در مناطق محروم خدمت می‌نمودم (۲ سال) که این تبصره هم در مورد این جانب اعمال نگردیده است.

۳- طبق رأی وحدت رویه شماره ۵۰۵-۵۰۴ دیوان عدالت اداری افزایش طول خدمت پزشکان متخصص را پس از اخذ تخصص بیشتر از دوره تخصص مغایر با قانون و خارج از حدود اختیار «شورای آموزش پزشکی و تحقیق» در وضع مقررات دولتی می‌داند.

مع الوصف طبق مدارک تقدیمی این جانب حتی یک سال بیشتر از برابر دوره تخصصی را در مناطق محروم خدمت نموده‌ام. النهایه مستدعی است با عنایت به موارد مذکور و مدارک تقدیمی اولاً: نسبت به ابطال مصوبه نشست شصت و پنجمین شورای آموزش پزشکی و تخصصی. ثانیاً: نسبت به الزام وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به صدور گواهی پایان تعهدات دوره تخصصی رأی مقتضی را صادر فرمایید.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۱/۲۷ با حضور رئیس و معاونین

دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

نظر به اینکه در بند ۵ مصوبات شصت و پنجمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی کشور مطلبی مبنی بر تعیین سهمیه موسوم به سهمیه مازاد جهت پوشش مناطق محروم و اجبار و الزام پذیرش شدگان به انجام تعهد به میزان دو و نیم برابر مدت تحصیل نه تصریحاً و نه تلویحاً حکمی ملاحظه نمی‌شود، بنابراین از این جهت بند ۵ مصوبه مذکور قابل ابطال تشخیص نشد.

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۲۷ فروردین ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۷۵

کلاس پرونده: ۱۸۸۸-۹۶

موضوع رأی: عدم ابطال بند «ب» از فصل چهارم از «سی و چهارمین دوره آزمون پذیرش دستیار رشته‌های فوق تخصصی بالینی پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴» (در خصوص اختیار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای برقراری تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی و همچنین تعیین میزان تعهد خدمت آن‌ها با توجه به نیازهای عمومی)

شاکیان: آقایان: ۱- آرش مرادی ۲- مجید البرزی ۳- جمال جلیلی شهری ۴- علی صابری ۵- یونس عبدالعلیان همگی با وکالت آقای بهمن امین منصور

گردش کار:

آقای بهمن امین منصور به وکالت از موکلین خویش به موجب دادخواستی ابطال بند «ب» از فصل چهارم از «سی و چهارمین دوره آزمون پذیرش دستیار رشته‌های فوق تخصصی بالینی پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴» را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«الف- موکلان در زمره پزشکان و دستیاران فوق تخصص دوره‌های سی ام و سی و یکم و سی و دومین دوره دستیاری فوق تخصص بالینی پزشکی در رشته عروق می‌باشند که با اتمام دوره دستیاری، مشغول طی دوره تعهد مربوطه بود و یا مآلاً دوره تعهد مربوطه را آغاز خواهند نمود.

ب- حسب استحضار، تعهدات دستیاران دوره‌های فوق تخصصی، عموماً در قالب مقررات وضع شده توسط طرف شکایت، تحت عنوان «راهنمای آزمون پذیرش دوره‌های دستیار فوق تخصصی بالینی پزشکی» محل تعریف می‌یابد که وضوحاً مقررات یاد شده می‌باید با تبعیت از مقررات و قوانین موضوعه تصویب و اجرا گردد.

ج- رشته تخصصی موکلان (جراحی عروق) یکی از زیر شاخه‌های پنجگانه جراحی عمومی است (رشته تحصیلی جراحی عمومی به پنج شاخه فوق تخصص منشعب

می‌شود که عبارتند از: جراحی پلاستیک و ترمیمی - جراحی عروق - جراحی کودکان - جراحی قفسه صدری - جراحی قلب و عروق) که از مجموعه زیر شاخه های یاد شده و به موجب تصمیم طرف شکایت و با وصف مشابَهت مبنای پیش نیاز آموزشی (جراحی عمومی) مدت تعهد فوق تخصصی خون سرطان بالغین، نفرولوژی روانپزشکی کودکان، جراحی کودکان، جراحی قلب و عروق خون و سرطان کودکان، عفونی کودکان و کلیه کودکان وفق مقررات بند ۲-۲ سی امین و طی بند مشابَه در مقررات مربوط به دوره‌های سی و یکم و سی و دوم دوره دستیاری فوق تخصصی پزشکی بالینی معادل مدت آموزش تعیین شده که اخیراً و بنا به تصمیم طرف شکایت جراحی قفسه صدری نیز در زمره رشته‌های تخصصی با مدت تعهد معادل مدت آموزش تعیین شده است و این در حالی است که مدت تعهد موکلان (رشته فوق تخصص عروق) با وصف مشابَهت مبنای آموزشی (جراحی عمومی) به میزان دو برابر مدت آموزش معین شده است.

د) طرف شکایت در سال جاری و طی نامه شماره ۱۸۹۶-۵۰۵-د-۱۳۹۶/۴/۳۱ مدت تعهد رشته فوق تخصصی جراحی عروق و جراحی قفسه صدری را در دوره سی و چهارمین دوره دستیاری فوق تخصصی را معادل طول مدت آموزش تعیین نموده است و این در حالی است که طول مدت تعهد این رشته‌های فوق تخصصی در دوره‌های سی ام و سی و یکم و سی و دوم و سوم به میزان دو برابر مدت آموزش معین شده است.

ه) همان‌طور که ملاحظه می‌فرمایند طرف شکایت طی دو دوره متوالی مدت تعهد متفاوت برای یک رشته فوق تخصصی معین کرده است که با این وصف دستیاران دوره ماقبل موظف به طی دوره تعهد به میزان دو برابر و دستیاران معین رشته فوق تخصصی در دوره لاحق بر آن (با گذشت حتی چند ماه تفاوت زمان پذیرش) مکلف به طی دوره تعهد به میزان برابر مدت آموزش شده‌اند و این در حالی است که طرف شکایت هیچ توجیه منطقی و عقلانی برای ترجیح یک دوره آموزشی در یک رشته یکسان فوق تخصصی و در سنوات متوالی آموزشی نداشته و ندارد و تصدیق می‌فرمایند که حتی با فرض حق تعیین مدت تعهد از سوی طرف شکایت، طرف موصوف مجاز به اعمال این‌گونه تبعیض بین نبوده و نخواهد بود و تکلیف وضع مقررات نباید موجب وضع

مقررات تبعیض آمیز این چنینی باشد، به نحوی که یک دستیار فوق تخصص در رشته فوق تخصصی یکسان و به صرف ورود در یک سال قبل مکلف گردد حداقل مدت ۳ سال تعهد مازاد بگذرانند که این امر مفید اقدام تبعیض آمیز طرف شکایت در مورد موکلان بوده و حتی استناد به دریافت سند تعهد محضری که متضمن این تبعیض بین باشد، نمی تواند نافی اقدام تبعیض آمیز و خلاف قانون اساسی (بند ۹ اصل ۳) باشد و همان طور که طرف شکایت این تغییرات را برای دستیاران فوق تخصص قفسه صدری و معین رشته فوق تخصصی موکلان (جراحی عروق) در سال جاری اعمال نمود و بخشی از اقدامات تبعیض آمیز خود را منتفی نمود، به راحتی قادر به اعمال این تغییر برای موکلان در دوره های قبل که مشغول طی دوره تعهد دو برابر مستند می باشند. علی هذا در اجرای اصل ۱۷۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و نیز بند ۹ اصل ۳ قانون مزبور که تبعیض را از سوی مراجع اجرایی نفی نموده است، استدعایمند طرف شکایت را ملزم به رفع تبعیض و کاهش مدت تعهد موکلان به میزان معینه برای همین رشته فوق تخصصی در سال جاری بنمایند.»

در پی اخطار رفع نقصی که از طرف دفتر هیأت عمومی برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه شماره ۲-۸-۱۸۸-۹۶-۱۳۹۷/۳/۵ پاسخ داده است که:

«احتراماً در اجابت مفاد اخطاریه شماره ۱۹۶۱-۹۰۵۸۰۹۹۸۰۹۶ صادره بر روی پرونده کلاسه ۱۸۸۸۸۹۶۰ و در جهت تنجیز خواسته، موارد زیر را به استحضار عالی می رساند:

۱- همان طور که در دادخواست تقدیمی به استحضار رسید: موکلان دستیاران فوق تخصص دوره های سی ام و سی و یکم و سی و دوم و سی و سوم فوق تخصصی جراحی عروق می باشند که به استناد راهنمای پذیرش دوره های فوق و در اجرای مفاد بند ۲/۵ راهنمای موصوف طول مدت تعهد آنان با وصف مشابهت با سایر زیر شاخه های تخصصی جراحی عمومی (به وصف مندرج در بند ۱-۲ راهنمای پذیرش دوره های یاد شده) دو برابر مدت تحصیل درج گردیده است، در حالی که سایر زیر شاخه های جراحی عمومی در دوره های فوق تخصص وفق مقررات بند ۱-۲ (معادل دوره قید گردیده) که نه تنها این وجه تفاوت فاقد دلیل منطقی است، بلکه همین موکلان در قیاس با پذیرفته

شدگان دوره سی و چهارم که به موجب بخشنامه شماره ۱۸۹۶-۵۰۵-د-۱۳۹۶/۴/۳۱ و در تخصص جراحی عروق مواجه با تبعیض جدیدی (حتی در همین رشته فوق تخصصی) گردیده‌اند به وجهی که دوره تعهد جراحی عروق دوره سی و چهارم برابر نامه یاد شده (در طول دوره و طول مدت تحصیل) قید گردیده لکن موکلان در همین رشته فوق تخصصی در دوره‌های قبل (سی و سوم و سی و دوم و سی و یکم ...) مواجه با مدت تعهد دو برابر شده‌اند، بنابراین تخصیص موضوع نامه یاد شده فوق به صرف دوره سی و چهارم فوق تخصصی عروق و انصراف پذیرفته شدگان دوره‌های قبل از مفاد این بخشنامه تبعیض بین و ناروا فی مابین پذیرفته شدگان یک رشته تحصیلی فوق تخصصی در دو سال متوالی است. علی‌هذا حتی اگر مرجع تصویب این بخشنامه (شورای آموزش پزشکی) را واجد صلاحیت وضع این مقررات بدانیم این امر نباید موجب وضع مقررات تبعیض آمیز در یک رشته فوق تخصصی در طول ۲ سال گردد، به طوری که پذیرفته شده دوره قبل مواجه با تعهد ۳ سال بیشتر گردد، لذا تصدیق می‌فرمایید در انصراف موکلان از دایره شمول بخشنامه یاد شده تبعیض و خلاف مقررات بند ۹ اصل ۳ قانون اساسی است. لذا ابطال این مصوبه و تصویب مصوبه عادلانه تحت تقاضاست.»

متن مقررہ مورد اعتراض به قرار زیر است:

دفترچه سی و چهارمین دوره آزمون پذیرش دستیار رشته‌های فوق تخصصی بالینی

پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴:

« فصل چهارم: تعهدات

الف-

ب- تعهدات پذیرفته شدگان رشته‌های فوق تخصصی نفرولوژی، خون و سرطان بالغین، بیماریهای ریه، مراقبتهای ویژه، کلیه کودکان، قلب کودکان، روماتولوژی کودکان، روانپزشکی کودک و نوجوان، جراحی کودکان، جراحی عروق و جراحی قفسه صدری در این دوره به میزان برابر طول دوره آموزشی مصوب خواهد بود.»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷-۷۰۵-۱۳۹۷/۵/۳ توضیح داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهداء سلام،

احتراماً، در خصوص پرونده کلاسه ۱۸۸۸/۹۶۰ موضوع شکایت آقایان آرش مرادی، مجید البرزی، جمال جلیلی شهری، علی صابری و یونس عبدالعلیان به خواسته رفع تبعیض و یکسان سازی دوره تعهد همانند پذیرفته شدگان دوره سی و چهارم دستیاری دوره فوق تخصصی رشته جراحی عروق، مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- نامبردگان از پذیرفته شدگان رشته جراحی عروق سی امین، سی و یکمین و سی و دومین دوره دستیاری مقطع فوق تخصص بالینی رشته جراحی عروق می‌باشند که برابر مفاد دفترچه راهنمای آزمون سال قبولی و ضوابط و مقررات مربوطه متعهد گردیده‌اند پس از فراغت از تحصیل به میزان دو برابر مدت تعهدات مربوطه را در مناطق مورد نیاز این وزارتخانه به انجام برسانند. شکات در دادخواست تنظیمی با ادعای اینکه در سال پذیرش آنان تعهدات برخی از رشته‌های فوق تخصصی برابر مدت تحصیل تعیین شده است و در دوره سی و چهارم پذیرش دستیار فوق تخصصی نیز مدت تعهد پذیرفته شدگان رشته جراحی عروق به برابر مدت تحصیل کاهش پیدا نموده است، متقاضی یکسان سازی دوره تعهد همانند پذیرفته شدگان دوره سی و چهارم دستیاری دوره فوق تخصصی رشته جراحی عروق گردیده‌اند.

۲- در شکایت یادشده سابقاً دعوایی با همین مضمون و محتوا لیکن تحت عنوان ابطال بندهای ۵-۲ راهنمای پذیرش سی و امین و ۱-۲ سی و یکمین و سی و دومین دوره دستیاری فوق تخصصی بالینی پزشکی در هیأت عمومی دیوان مطرح نموده‌اند که طی دادنامه شماره ۲۶۷-۱۰۳۰/۱۳۹۶/۱ به استناد موارد زیر منجر به رد شکایت شده است.

- در دادنامه مذکور مقرر گردیده است: «... با توجه به اوراق و محتویات پرونده و توضیحات طرفین شکایت در جلسه مورخ ۱۳۹۶/۹/۲۶ هیأت تخصصی نظر به اینکه هیأت عمومی دیوان عدالت اداری به شرح دادنامه شماره ۵۳۵ - ۱۳۹۱/۸/۱ اساس اختیار وزارت بهداشت در اخذ تعهد محضری برای خدمت در واحدهای تابعه وزارت بهداشت بعد از فراغت از تحصیل را بر اساس قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسائل و امکانات

اطفال و جوانان ایرانی مورد تأیید قرار داده است. از طرفی بندهای مورد شکایت بر اساس اختیار ناشی از مصوبه پنجاهم شورای آموزش پزشکی و تخصصی در سال ۱۳۸۲ تدوین گردیده است بنابراین در مجموع شکایت مطروحه موجه به نظر نمی‌رسد و بندهای مورد شکایت مغایر قانون و خارج از حدود اختیار تشخیص نمی‌گردد.»

۳- صرف نظر از مراتب مذکور در ارتباط با شکایت مطروحه لازم به ذکر است، بر اساس قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، تدوین و ارائه سیاست‌ها، تعیین خط مشی‌ها و برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی، تعیین رشته‌ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز و اجرای برنامه‌های تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی از وظایف این وزارتخانه است.

۴- همچنین بر اساس قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی مصوب سال ۱۳۵۲ وظایف زیر بر عهده شورای مذکور می‌باشد:

- بررسی و تعیین احتیاجات آموزشی رشته‌های پزشکی و تخصصی، ارزشیابی و تعیین محتوای برنامه‌ها و روشهای کلی آموزش و ایجاد هماهنگی لازم، بررسی و تعیین احتیاجات نیروی انسانی لازم در کشور در رشته‌های پزشکی و علوم وابسته و تخصص‌های پزشکی و تعیین ضوابط جهت تربیت متخصص در دانشکده‌های پزشکی و بیمارستان‌های وابسته به دانشگاه‌ها از جهات زیر:

الف- برنامه و روشهای آموزش ب- بررسی و اظهارنظر درباره ضوابط مربوط به صلاحیت آموزشی مؤسسات پزشکی و تصویب صلاحیت آموزشی مذکور و نحوه وابستگی آن‌ها به دانشگاه‌ها بر اساس ضوابط مقرر ج- تنظیم آیین‌نامه‌ها و مقررات اجرایی امتحانات تخصصی و همچنین بررسی نحوه اجرای ضوابط و برنامه‌ها.

۵- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای اهداف و وظایف محوله و تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن، نسبت به تربیت نیروی متخصص از طریق اجرای برنامه‌های آموزشی و بهداشتی وفق قوانین و مقررات اقدام می‌نماید و افرادی که جهت تحصیل در دوره‌های مختلف پزشکی انتخاب و گزینش می‌شوند، با توجه به مقاطع تحصیلی و مهارت‌های دیگر که برای پذیرش رشته‌ها و دوره‌ها وجود دارد،

حسب مقررات موجود، ملزم به انجام خدمت در نقاط مورد نیاز کشور به تشخیص این وزارتخانه می‌باشند. با توجه به دوره‌های مختلف و سهمیه‌های متفاوت، این افراد دارای تعهدات مختلف می‌باشند که ذیلاً به استحضار می‌رسد:

اول: تعهد خدمت موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان:

- وفق ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان «کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از ۱۳۶۷/۴/۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل یا خارج از کشور فارغ‌التحصیل شده و یا می‌شوند، مکلف‌اند حداکثر ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند».

دوم: تعهد دوره دستیاری:

- افرادی که در آزمون دستیاری تخصصی پذیرفته می‌شوند، نیز دارای تعهد خدمت می‌باشند که بر حسب نوع سهمیه‌ای که پذیرفته شده‌اند، این تعهدات متفاوت است. سوم: تعهدات دوره فوق تخصص:

- افرادی که در آزمون فوق تخصص پذیرفته می‌شوند، نیز دارای تعهد خدمت می‌باشند که بر اساس ماده ۱۵ مقررات و آیین‌نامه‌های دوره‌های آموزش فوق تخصصی مصوب نشست‌های دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی و تبصره‌های آن مصوب پنجاهمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی ملزم به ارائه تعهدنامه محضری به میزان دو برابر مدت آموزش می‌باشند. همچنین در تبصره ماده مذکور اعلام شده است، اخذ تعهد از پذیرفته شدگان آزاد دوره‌های فوق تخصصی به صورت خاص می‌باشد و محل انجام تعهد خدمت این دسته از پذیرفته شدگان بر اساس نیاز دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی کشور توسط معاونت آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین و قبل از پذیرش در اختیار داوطلبان قرار می‌گیرد.

۶- آزمون پذیرش دستیار فوق تخصص سالی یکبار برگزار می‌گردد و مراحل و شرایط پذیرش در هر دوره آزمون با توجه به ضوابط اعلامی در راهنمای آزمون همان دوره صورت می‌پذیرد. همان‌گونه که فوقاً اشاره گردید، میزان تعهدات کلیه پذیرفته

شدگان دوره‌های دستیاری فوق تخصصی برابر مصوبات نشست های شورای آموزش پزشکی و تخصصی دو برابر مدت تحصیل می‌باشد و این موضوع صراحتاً هر ساله در راهنمای دوره‌های دستیاری اعلام و کلیه پذیرفته شدگان با علم و اطلاع از این موضوع نسبت به ثبت‌نام و سپردن سند تعهد اقدام می‌نمایند. در راهنمای آزمون دوره‌های پذیرش شکات نیز صراحتاً در بندهای مورد اعتراض اعلام شده است: «کلیه پذیرفته شدگان آزمون پذیرش دستیار فوق تخصص ملزم به سپردن تعهد محضری عام به میزان دو برابر مدت تخصصی به نفع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشند.»

۷- با توجه به عدم اقبال جهت شرکت در برخی از رشته‌های فوق تخصصی از سوی متخصصین دوره‌های پزشکی و نیاز کشور به رشته‌های مذکور، پیشنهاد تقلیل تعهدات برای رشته‌های کم متقاضی طی نامه شماره ۳۹۳۹-۵۰۵-۱۸/۱۰/۱۳۹۰ و به‌منظور تربیت افراد واجد شرایط جهت پوشش مناطق محروم و مورد نیاز به مقام وزارت وقت ارائه و مورد تأیید ایشان قرار می‌گیرد.

۸- برابر نامه مذکور اعلام شده است، باتوجه به بررسی های به عمل آمده و کاهش چشمگیر آمار شرکت کنندگان متقاضی در برخی از رشته‌های فوق تخصصی به‌منظور ایجاد جاذبه در رشته‌های مذکور پیشنهاد می‌گردد. با کاهش میزان تعهدات خاص پذیرفته شدگان در این رشته ها از دو برابر به برابر مدت آموزش کاهش یابد. لذا همان‌گونه که ملاحظه می‌فرمایید کاهش تعهدات در رشته‌های اعلامی در نامه فوق‌الذکر صرفاً به دلیل کاهش چشمگیر آمار شرکت کنندگان در رشته‌های مزبور و تشویق جهت شرکت در این رشته ها بوده است.

۹- سال ۱۳۹۳ در موضوع ۵ هشتادمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی اعلام می‌گردد متقاضیان شرکت در آزمون پذیرش دستیار دوره‌های فوق تخصص مورد نیاز و کم متقاضی می‌توانند پس از قبولی در آزمون دانشنامه تخصصی رشته مادر در همان سال، جهت مصاحبه شفاهی به هیأت ممتحنه دوره فوق تخصصی مربوطه معرفی و پس از قبولی در آزمون شفاهی به‌صورت مستقیم به عنوان دستیار دوره فوق تخصصی پذیرش و از مهر همان سال آموزش خود را شروع نمایند. تبصره: فهرست رشته‌های مورد نیاز و

کم متقاضی هر سال پس از طرح در کمیسیون دائمی معین به تأیید شورا خواهد رسید. ۱۰- برابر موضوع ۶ نشست مذکور رشته‌های فوق تخصصی کم متقاضی مورد نیاز هر ساله، با پیشنهاد معاونت درمان و منوط به تأیید کمیسیون دائمی شورای آموزش پزشکی و تخصصی به عنوان رشته‌های محروم اعلام می‌گردند و داوطلبین رشته‌های فوق‌الذکر می‌توانند پیش از انجام خدمات قانونی در آزمون پذیرش دستیار فوق تخصصی شرکت نمایند. تبصره: در صورت اشباع نشدن نیاز و اعلام نیاز معاونت درمان، رشته‌های مذکور مجدداً محروم اعلام خواهند گردید.

۱۱- وفق دستور ۱۴ هفتاد و هشتمین کمیسیون دائمی معین شورای آموزش پزشکی و تخصصی مورخ ۱۳۹۵/۷/۱۵ (موضوع تعیین رشته‌های فوق تخصصی محروم و کم متقاضی برای سال ۱۳۹۵) اعلام می‌گردد در راستای اجرای موضوعات ۵ و ۶ هشتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های فوق تخصصی مشروحه ذیل در پذیرش دستیار تخصصی سال ۱۳۹۵ تکمیل ظرفیت نشده‌اند:

رشته فوق تخصصی بیماری‌های قلب و عروق، رشته فوق تخصصی کلیه کودکان، رشته تخصصی قلب کودکان، رشته فوق تخصصی جراحی کودکان، رشته فوق تخصصی روماتولوژی کودکان، رشته فوق تخصصی روانپزشکی کودک و نوجوان، رشته فوق تخصصی جراحی عروق و لذا در راستای اجرای موضوع ۱ نشست ۸۲ شورا و موضوع ۲ نشست ۸۲ شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های فوق در جلسه بحث و به شرح ذیل مورد توافق حاضرین قرار گرفت.

- تمامی رشته‌های فوق‌الذکر به جز رشته تخصصی قلب و عروق و رشته فوق تخصصی جراحی قلب و عروق به عنوان رشته محروم کم متقاضی تأیید و به صورت مستقیم پذیرش خواهند شد و مشمول مصوبات ۵ و ۶ نشست ۸۰ و ۱ و ۲ نشست ۸۲ خواهند بود.

۱۲- ضمناً ذکر این نکته ضروری است، مراحل پذیرش در هر دوره از آزمون پذیرش با توجه به شرایط همان دوره صورت پذیرفته و شرایط پذیرش و تعهدات دوره‌های قبل و بعد قابل تسری به یکدیگر نمی‌باشد. ضمن اینکه در دفترچه راهنمای سی و چهارمین

دوره آزمون پذیرش دستیار فوق تخصصی نیز صراحتاً اعلام شده است تعهدات پذیرفته شدگان برخی از رشته‌های فوق تخصصی نفرولوژی، خون و سرطان بالغین، ... و جراحی عروق در این دوره به میزان برابر طول دوره آموزشی مصوب خواهد شد.

۱۳- همچنین از آنجا که وفق ضوابط شورای آموزش پزشکی و تخصصی مدت تعهدات کلیه دستیاران دوره فوق تخصص دو برابر مدت تحصیل می‌باشد و تعهدات رشته‌های مذکور در برخی از دوره‌های پذیرش دستیار به صورت استثناء کاهش یافته است، چنانچه مقرر گردد تغییری در مدت تعهدات صورت گیرد لازم است مدت تعهدات دستیارانی که تعهدات آن‌ها کاهش یافته است، همانند سایر رشته‌ها به دو برابر افزایش یابد.

با توجه به اینکه حدود صلاحیت و وظایف هیأت عمومی دیوان رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی است که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوء استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود و در این پرونده اقدام و یا تصمیمی بر خلاف شرع یا قانون معمول نگردیده، رد دعوا از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۱/۲۷ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

با عنایت به اینکه مطابق قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸ و بندهای ۱، ۶ و ۷ ذیل ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷ و بندهای ۱ و ۴ ذیل ماده ۱ قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته‌های پزشکی مصوب سال ۱۳۵۲، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای برقراری تعهد خدمت فارغ‌التحصیلان رشته‌های تخصصی و فوق تخصصی و همچنین تعیین میزان تعهد

خدمت آن‌ها با توجه به نیازهای عمومی اختیار دارد و این معنی در دادنامه شماره ۲۶۷-۱۳۹۶/۱۰/۳۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز مورد تأیید قرار گرفته است، بنابراین بند (ب) فصل چهارم دفترچه سی و چهارمین دوره آزمون پذیرش دستیار رشته‌های فوق تخصصی بالینی پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۱۴ در تعیین میزان تعهد خدمت رشته‌های مذکور در این بند به میزان طول دوره آموزشی در حدود اختیارات آن شورا بوده و با قانون مغایرت ندارد و قابل ابطال تشخیص نشد.

محمد کاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۱۵ مرداد ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۹۳۵

کلاس پرونده: ۹۵۴/۹۷

موضوع رأی: ابطال الف) بند ۴ دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی مصوب مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۶ ب) بند ۲ قسمت ب دفترچه راهنمای ثبت‌نام و انتخاب رشته پذیرش صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۵ (در خصوص الزام به پرداخت شهریه برای تحصیل در مقاطعی که قبلاً داوطلب آن مقاطع را تحصیل کرده)

شاکی: خانم شیوا عبدالملکی

گردش کار:

- ۱- خانم شیوا عبدالملکی به موجب دادخواستی ابطال موارد زیر در اجرای مفاد ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری درخواست کرده است:
الف: بند ۴ دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۶
ب: بند ۲ قسمت ب دفترچه راهنمای ثبت‌نام و انتخاب رشته پذیرش صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۵
- ۲- مفاد موضوعات شکایت شده عبارت است از اینکه: دانش‌آموختگان کلیه مقاطع تحصیلی صرفاً در صورت پرداخت شهریه، حق ثبت‌نام و شرکت در دوره کاردانی را دارند.
- ۳- شاکی مقررات مورد اعتراض را مغایر دادنامه‌های شماره ۷۳۴ و ۱۳۹۲/۱۰/۳۰-۷۳۵ و ۱۳۹۴/۱۰/۲۲-۱۲۰۵ و ۴۹۴ تا ۵۰۸-۱۳۹۵/۸/۴ اعلام کرده است.
در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی و هیئت‌های تخصصی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه‌ای که به شماره ۱۳۹۷/۲/۱۷-۲۸۲/۴۱۶۹ ثبت دفتر هیأت عمومی و هیئت‌های تخصصی شده پاسخ داده است که:

«ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

موضوع: رفع نقض دادخواست اولیه

با سلام

احتراماً به استحضار می‌رساند این‌جانب شیوا عبدالملکی شاکی پرونده شماره ۹۷۰۹۹۸۰۹۰۵۸۰۰۲۹۹ با توجه به شکایات مشابه نسبت به موضوع دریافت شهریه از متقاضیان تحصیل مجدد در دیوان عدالت اداری و همچنین آراء صادر شده (۷۳۴ و ۷۳۵، ۱۲۰۵، ۴۹۴ الی ۵۰۸، ۱۱۴۴) مبنی بر ابطال بند دریافت شهریه و ممنوعیت دریافت شهریه از متقاضیان تحصیل مجدد، این‌جانب نیز تقاضای ابطال بند ۲ از شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو از فصل دوم جدول رشته‌های تحصیلی گروه علوم تجربی و ابطال بند ۴ شرایط اختصاصی دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی، مطابق ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری را خواستارم. ضمناً در سطر آخر صفحه سوم دادخواست بند ۳ به بند ۴ اصلاح می‌گردد.»

متن مقرره‌های مورد اعتراض به شرح زیر است:

الف: متن بند ۴ دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی مصوب ۱۳۹۴/۸/۱۶:

« دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های

گروه پزشکی

وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌منظور تربیت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز به‌ویژه در مناطق محروم در نظر دارد از سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۳ بر اساس ماده ۵ قانون جدید سنجش و پذیرش دانشجو مصوب مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی در مقاطع کاردانی رشته‌های علوم پزشکی برای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و مجتمع‌های آموزش عالی سلامت دارای مجوز برگزاری دوره از شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی، بر اساس سوابق تحصیلی، نسبت به پذیرش داوطلبان بومی با شرایط زیر اقدام نماید.»

۴- متقاضیان تحصیل مجدد (شامل دانش‌آموختگان مقطع کاردانی- کارشناسی پیوسته- کارشناسی ناپیوسته- کارشناسی ارشد- دکتری عمومی- دکتری حرفه‌ای و همچنین دکترای تخصصی) حق ثبت‌نام و شرکت در این دوره‌ها را ندارند) مگر با پرداخت شهریه مربوطه.»

ب: متن بند ۲ قسمت ب دفترچه راهنمای ثبت نام و انتخاب رشته پذیرش صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۵:

« رشته‌های تحصیلی دوره روزانه مقطع کاردانی (نیمه‌متمرکز) دانشگاه‌های علوم پزشکی وابسته به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به‌منظور تربیت و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز به‌ویژه در مناطق محروم در نظر دارد از سال تحصیلی ۱۳۹۴-۱۳۹۵ بر اساس ماده ۵ قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب مورخ ۱۳۹۲/۶/۱۰ مجلس شورای اسلامی و مصوبه چهارمین جلسه شورای سنجش و پذیرش دانشجو مورخ ۱۳۹۴/۶/۲۸ در مقاطع کاردانی رشته‌های علوم پزشکی برای دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم پزشکی و مجتمع‌های آموزش عالی سلامت دارای مجوز برگزاری دوره از شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی، بر اساس سوابق تحصیلی، نسبت به پذیرش داوطلبان بومی با شرایط زیر و انجام مصاحبه اقدام می‌نماید.»

۲- متقاضیان تحصیل مجدد (شامل دانش‌آموختگان مقطع کاردانی - کارشناسی پیوسته - کارشناسی ناپیوسته - کارشناسی ارشد - دکتری عمومی - دکتری حرفه‌ای و همچنین دکترای تخصصی) حق ثبت نام و شرکت در این دوره‌ها را ندارند) مگر با پرداخت شهریه مربوطه»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (معاونت حقوقی و امور مجلس) به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۹۰۲-۱۳۹۷/۱۱/۱ توضیح داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً در خصوص پرونده شماره ۹۷۰۰۹۵۴ موضوع شکایت خانم شیوا عبدالملکی به خواسته ابطال قسمتی از بند ۲ از شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو از فصل دوم جدول رشته‌های تحصیلی گروه آزمایشی علوم تجربی از بخش ب دفترچه راهنمای ثبت نام و انتخاب رشته برای پذیرش دانشجو بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۴

و ابطال بند ۴ شرایط اختصاصی دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته گروه علوم پزشکی مبنی بر اخذ شهریه از متقاضیان تحصیل مجدد مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۶ و اعتراض به نامه شماره ۵/۵۲۲/۷۸-د/۱۳۹۷/۲/۲ مراتب ذیل به استحضار می‌رسد:

۱- شاکی وفق دادخواست تقدیمی مدعی می‌باشد در سال ۱۳۹۴ در رشته تکنیسین سلامت دهان دانشگاه علوم پزشکی همدان از طریق پذیرش بدون آزمون و بر اساس سوابق تحصیلی (به صورت نیمه متمرکز) در مرحله تکمیل ظرفیت پذیرفته شده و شروع به تحصیل نموده است. وی همچنین مدعی است با توجه به اینکه قبلاً در مقطع کارشناسی رشته بهداشت محیط از دانشگاه سراسری فارغ التحصیل شده بود وفق مفاد دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی مشمول پرداخت شهریه گردیده است. نامبرده در حال حاضر به این موضوع معترض بوده و متقاضی ابطال قسمتی از بند ۲ از شرایط اختصاصی پذیرش دانشجویان از فصل دوم جدول رشته‌های تحصیلی گروه آزمایشی علوم تجربی از بخش ب دفترچه راهنمای ثبت نام و انتخاب رشته برای پذیرش دانشجویان بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۴ و بند ۴ شرایط اختصاصی دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه علوم پزشکی مبنی بر اخذ شهریه از متقاضیان تحصیل مجدد مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۶ و نامه شماره ۵/۵۲۲/۷۸-د/۱۳۹۷/۲/۲ دبیر شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی می‌باشد.

۲- در ارتباط با درخواست شاکی مبنی بر ابطال نامه شماره ۵/۵۲۲/۷۸-د/۱۳۹۷/۲/۲ دبیر شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی لازم به توضیح است نامه مذکور صرفاً یک مکاتبه اداری در خصوص خانم شیوا عبدالملکی در پاسخ به سؤال مطروحه از سوی دانشگاه علوم پزشکی همدان بوده و آیین نامه یا مقرر دولتی که واجد حکم یا تکلیف خاصی باشد، محسوب نمی‌شود که درخواست ابطال آن قابل طرح در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری باشد. بر این اساس رد شکایت مطروحه از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد.

۳- در ارتباط با دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در

رشته گروه علوم پزشکی لازم به ذکر است، وفق ماده ۲ قانون سنجش و پذیرش دانشجو مصوب سال ۱۳۹۲ به منظور برنامه ریزی، تصویب مقررات، هماهنگی و نظارت بر نحوه سنجش علمی و پذیرش دانشجو برای کلیه دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور در مقاطع کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد پیوسته، دکتری حرفه‌ای و دکتری پیوسته «شورای سنجش و پذیرش دانشجو» با ترکیب وزیر علوم، تحقیقات و فناوری (رئیس شورا) وزیر آموزش و پرورش، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون آموزشی وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، معاون آموزشی وزیر آموزش و پرورش، معاون آموزشی وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، رئیس سازمان سنجش آموزش کشور (دبیر شورا) یک نفر از نمایندگان عضو کمیسیون آموزش و تحقیقات مجلس شورای اسلامی به عنوان ناظر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی و روسای دو دانشگاه دولتی از دانشگاه‌های زیرمجموعه وزارتخانه‌های «علوم، تحقیقات و فناوری» و «بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» به انتخاب وزرای مذکور بدون حق رأی، روسای مرکز سنجش آموزش و پرورش و مرکز آزمون وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بدون حق رأی تشکیل می‌گردد.

۴- برابر ماده ۳ قانون مورد اشاره وظایف و اختیارات شورا، برنامه ریزی و ایجاد هماهنگی در امر سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها مندرج در ماده ۵، اتخاذ تصمیم در مورد میزان تأثیر هر یک از عوامل سابقه تحصیلی، آزمون عمومی و آزمون اختصاصی در سنجش، تصمیم‌گیری در امور مرتبط با سنجش و پذیرش دانشجو برای داوطلبان فاقد سابقه تحصیلی و بررسی، ارزشیابی و تأیید گزارش سازمان سنجش آموزش کشور در مورد کیفیت و رعایت مقررات قانونی آزمون سراسری حداکثر چهار ماه پس از اعلام نتایج نهایی و ارسال گزارش آن به شورای عالی انقلاب فرهنگی و کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس اعلام شده است.

۵- همچنین مجوز جهت پذیرش دانشجو در دانشگاه‌ها به روش ظرفیت رشته - محل و تقاضای داوطلبان بر اساس «سابقه تحصیلی» یا «سابقه تحصیلی و آزمون (عمومی یا عمومی - اختصاصی)» وفق ماده ۵ قانون سنجش و پذیرش دانشجو صادر شده است.

۶- در جلسه شماره ۴-۱۳۹۴/۶/۲۸ شورای سنجش و پذیرش دانشجو که در محل

دفتر وزیر علوم، تحقیقات و فناوری با حضور وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر اعضا تشکیل گردید، پذیرش کاردان بومی به شیوه سوابق تحصیلی تصویب شده و دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی نیز در جلسه مذکور مورد تصویب قرار گرفته است. بر این اساس مقرر شده است که هماهنگی لازم بین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سازمان سنجش کشور برای پذیرش دانشجو به روش مزبور معمول گردد.

۷- در ماده ۴ دستورالعمل مزبور صراحتاً اعلام شده است، متقاضیان تحصیل مجدد (شامل دانش‌آموختگان مقطع کاردانی، کارشناسی پیوسته، کارشناسی ناپیوسته، کارشناسی ارشد، دکترای حرفه‌ای و همچنین دکترای تخصصی) حق ثبت‌نام و شرکت در این دوره‌ها را بدون پرداخت شهریه مربوطه ندارند. مگر با پرداخت شهریه مربوطه لازم به توضیح است عین مصوبه مذکور در بند جزء ۲ بند (ب) دفترچه راهنمای ثبت‌نام و انتخاب رشته پذیرش دانشجو صرفاً بر اساس سوابق تحصیلی در آزمون سراسری سال ۱۳۹۴ اعلام شده است.

۸- بر این اساس همان‌گونه که ملاحظه می‌فرمایید بند ۴ شرایط اختصاصی دستورالعمل پذیرش دانشجوی کاردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته گروه علوم پزشکی، در شورای سنجش و پذیرش دانشجو که وفق قانون تشکیل شده و وظایف آن نیز در قانون اعلام شده است به تصویب رسیده و شورای مذکور دارای شخصیت حقوقی مستقل از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌باشد و لذا طرح شکایت به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این خصوص دعوا فاقد وجهت قانونی است.

۹- اشاره می‌نماید، نامبرده با علم و آگاهی از مفاد دستورالعمل و با مطالعه دفترچه راهنمای ثبت‌نام دائر بر اینکه حق ثبت‌نام در این دوره‌ها را ندارد و صرفاً در صورتی اجازه شرکت در دوره‌ها را خواهد داشت که شهریه دوره را پرداخت نموده باشد، متقاضی پذیرش در مقطع مذکور شده و بر این اساس پذیرش گردیده است. ضمن اینکه عدم ضرورت تودیع سند وثیقه از سوی نامبرده به دانشگاه محل تحصیل وی نیز اعلام شده است.

۱۰- اشاره می‌نماید، از آنجا که رقابت فارغ‌التحصیلان مقاطع کارشناسی و بالاتر متقاضی شرکت در مقطع مذکور (بر اساس سوابق تحصیلی و بدون کنکور) با داوطلبان دارای مدرک دیپلم که از سطح علمی و تجربه کمتری برخوردار می‌باشند، رقابتی عادلانه نبوده و عملاً فرصت تحصیل در دانشگاه‌های دولتی برای اولین بار از داوطلبان دیپلم در هر سال تحصیلی محدود می‌گردید، شورای سنجش و پذیرش دانشجو تصمیم مذکور را اتخاذ نموده است.

۱۱- ضمناً دادنامه شماره ۷۳۴-۱۳۹۲/۱۱/۳۰ و ۱۲۰۵-۱۳۹۴/۱۰/۲۲ و ... که ایشان ضمیمه دادخواست نموده است، ارتباطی با شکایت حاضر نداشته و موضوع دادنامه مذکور، ابطال بند سوم از چهل و پنجمین مصوبه شورای عالی برنامه‌ریزی وزارت متبوع و بند ۳ از بخش (ز) فصل سوم دفترچه آزمون کنکور سراسری سال ۱۳۹۴ دائر بر اخذ شهریه از فارغ‌التحصیلان دوره‌های کارشناسی با استفاده از آموزش رایگان بوده که در آزمون سراسری جهت پذیرش در دوره‌های روزانه دانشگاه‌های سراسری در مقطع پزشکی عمومی، دندانپزشکی و داروسازی شرکت نموده و پذیرفته شده‌اند که شرایط این افراد از نظر مبنای تصویب و نوع پذیرش کاملاً متفاوت از شرایط شاکی این پرونده می‌باشد.

۱۲- در ارتباط با درخواست شاکی مبنی بر ابطال نامه شماره ۵۲۲/۷۸-د/۱۳۹۷/۲/۲ دبیر شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز لازم به توضیح است نامه مذکور صرفاً یک مکاتبه اداری در خصوص خانم شیوا عبدالملکی در پاسخ به سؤال مطروحه از سوی دانشگاه علوم پزشکی همدان بوده و آیین‌نامه یا مقررہ دولتی که واجد حکم یا تکلیف خاصی باشد، محسوب نمی‌شود که درخواست ابطال آن قابل طرح در هیأت عمومی دیوان عدالت اداری می‌باشد. لذا با توجه به مراتب فوق‌الذکر رد دادخواست مطروحه از آن مقام مورد تقاضا می‌باشد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۵/۱۵ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

از آنجا که مطابق ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸، تحصیل در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور به صورت رایگان و در قبال تعهد خدمت برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده‌اند مورد حکم مقنن قرار گرفته و پرداخت شهریه در فرضی اعمال می‌شود که فرد مایل به تحصیل رایگان نباشد و در سایر قوانین و مقررات دلیلی بر محدودیت تحصیل رایگان در مراکز آموزش عالی فقط در یک مقطع وجود ندارد و از طرفی در ماده ۴ قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۸۰ و ماده ۶۱ قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت مصوب سال ۱۳۹۳، دریافت هرگونه وجه تحت هر عنوان از اشخاص حقیقی و حقوقی توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی غیر از مواردی که در مقررات قانونی مربوط معین شده یا می‌شود، ممنوع اعلام شده است، بنابراین بند ۲ شرایط اختصاصی پذیرش دانشجو مندرج در دفترچه راهنمای ثبت نام و انتخاب و پذیرش دانشجو بر اساس سوابق تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۴ و نیز بند ۴ دستورالعمل پذیرش دانشجوی واردانی بر اساس سوابق تحصیلی در رشته‌های گروه پزشکی مورخ ۱۳۹۴/۸/۱۶ از مصوبه مورد اعتراض که متضمن الزام به پرداخت شهریه برای تحصیل در مقاطعی که قبلاً داوطلب آن مقاطع را تحصیل کرده فاقد جواز قانونی است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

محمدکاظم بهرام

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۳۰ مهر ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۱۵۰۵

کلاس پرونده: ۲۹۹۶/۹۸

موضوع رأی: رأی وحدت رویه (در خصوص احتساب مدت مرخصی زایمان به عنوان مدت دوره تعهد خدمت)

شاکلی: آقای محمدرضا پورقربانی (قاضی دیوان عدالت اداری)

گردش کار:

آقای محمدرضا پورقربانی (قاضی دیوان عدالت اداری) به موجب لایحه ای اعلام کرده است که در رابطه با احتساب ۹ ماه مرخصی زایمان به عنوان بخشی از تعهدات دوره تخصصی دستیاران تخصصی، آراء متناقضی از شعبه ۲۸ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری صادر شده است. نامبرده رفع تعارض در آراء و صدور رأی وحدت رویه را خواستار شده است. گردش کار پرونده ها و مشروح آراء به قرار زیر است:

الف: شعبه ۲۷ بدوی دیوان عدالت اداری در رسیدگی به پرونده های شماره ۹۶۰۹۹۸۰۹۰۰۳۰۰۵۸۵ و ۹۶۰۹۹۸۰۹۰۰۳۰۰۵۸۶ با موضوع دادخواست خانم ها فروغ رزمجوی و اکرم السادات فریدنی به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته احتساب ۹ ماه مرخصی زایمان به عنوان بخشی از تعهدات دوره تخصصی (دوره ضریب کا) به موجب دادنامه های شماره ۱۹۱۱ و ۱۹۰۸-۱۹/۱۹۶/۱۳۹۶ به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است:

نظر به اینکه به موجب بندهای «الف» و «ب» و «پ» ماده ۱ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ با اصلاحات بعدی کسانی که به موجب حکم رسمی مکلف به اشتغال در دستگاه های دولتی می گردند مستخدم دولت تلقی می شوند و به موجب ماده ۱۵۱ همان قانون خدمت تمام وقت در حکم کارگزینی پیوست، نامبرده مشغول خدمت تمام وقت در دستگاه دولتی می باشد هر چند که دوره تعهدات ضریب کا خود را سپری می کند لیکن مستخدم دولت تلقی می شود و از کلیه مزایای آن از جمله سنوات بازنشستگی برخوردار می شود و هر ماه کسورات [کسور] بازنشستگی نیز از حقوق وی کسر و به حساب صندوق بیمه ای مربوط واریز می شود، لذا از آنجایی که به موجب تبصره ۲

قانون اصلاح قانون تنظیم جمعیت خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ و رأی ایجاد رویه شماره ۶۴-۱۳۹۴/۱/۳۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، مرخصی زایمان مادران شاغل به ۹ ماه افزایش یافته است و به تبع آن دولت مکلف به پرداخت حقوق ایام ۹ ماهه مرخصی زایمان گردیده است به طریق اولی ایام مذکور جزو سنوات خدمت و بخشی از تعهدات خدمت محاسبه و منظور خواهد شد کما اینکه بخشنامه شماره ۱۳۹۴/۵/۱۷-۱۰۰/۴۰۴ وزیر بهداشت که مدت ۶ ماه از مرخصی زایمان را به عنوان خدمت دوره تعهد قابل محاسبه دانسته است موید این موضوع است. از طرف دیگر رأی شماره ۱۳۹۰/۳/۳۰-۱۳۵ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری که مورد استناد خوانده قرار گرفته ناظر به احتساب مرخصی استعلاجی جزو زمان انجام تعهدات آنها می باشد و ارتباطی به موضوع شکایت ندارد و نمی توان از وحدت ملاک آن استفاده کرد. بر اساس قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری قضات به غیر از آراء وحدت رویه و ایجاد رویه تکلیفی به تبعیت از آراء هیأت عمومی که ناظر به ابطال یا عدم ابطال مصوبات و بخشنامه ها و دستورالعمل ها می باشد ندارند. علی ای حال بنا به جهات فوق الاشعار شکایت شاکی را وارد تشخیص و مستنداً به مواد ۱۰، ۱۱، ۶۵ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حکم به ورود شکایت صادر و اعلام می نماید. رأی صادره ظرف بیست روز از تاریخ ابلاغ قابل اعتراض در محاکم تجدیدنظر دیوان عدالت اداری می باشد.

در اثر تجدیدنظر خواهی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از رأی مذکور، شعبه ۲۸ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۶/۱۰/۵-۳۷۰۴، رأی تجدیدنظر خواسته شماره ۱۳۹۶/۶/۱۹-۱۹۱۱ را عیناً تایید می کند ولی در مقام رسیدگی به تجدیدنظر خواهی از رأی شماره ۱۳۹۶/۶/۱۹-۱۹۰۸، طی دادنامه شماره ۳۷۴۹-۱۳۹۷/۱۰/۲۳ و با استدلال زیر، رأی تجدیدنظر خواسته را نقض می کند و رأی به رد شکایت شاکی بدوی صادر می کند. متن رأی شعبه ۲۸ تجدیدنظر به قرار زیر است. نظر به اینکه پزشکان تخصصی تعهد [متعهد] خدمت، در اجرای مفاد تعهدنامه محضری [که] در ابتدای تحصیل می سپارند در واحدهای درمانی یا آموزش وزارت بهداشت ارائه خدمت می نمایند و مستخدم آن وزارتخانه مطابق با قانون استخدام کشوری یا

آیین نامه استخدامی دانشگاهی نمی باشند و صرفاً حقوق و مزایای آن [آنان] بر اساس مقررات اخیرالذکر محاسبه و پرداخت می شود، هیأت عمومی دیوان عدالت اداری هم بر همین اساس طی رأی شماره ۱۳۵-۱۳۹۰/۳/۳۰ آنان را مستحق بهره مندی از مرخصی استعلاجی ندانسته است و با این اوصاف شمول مقررات راجع به مرخصی زایمان نسبت به آنان محل ایراد است [،] لذا با توجه به مراتب و به تجویز ماده ۷۱ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ضمن نقض دادنامه تجدیدنظر خواسته رأی به رد شکایت شاکی صادر و اعلام می گردد. این رأی قطعی است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۳۰ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

الف: تعارض در آراء محرز است.

ب: حکم مقرر در ماده ۱۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مبنی بر اینکه «مشمولان این قانون از لحاظ حقوق و مزایا و امور رفاهی (مرخصی های استحقاقی، استعلاجی، بدون حقوق، پاداش، کمک های غیر نقدی و بیمه عمر و درمان و حادثه و سایر مزایا) تابع قوانین و مقررات استخدام کشوری و قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت می باشند...» نافی برخورداری مشمولان قانون از مرخصی زایمان نیست. اما مدت مرخصی زایمان استفاده شده قابل احتساب به عنوان مدت دوره تعهد خدمت نیست زیرا اولاً: بر اساس مواد ۸ و ۷ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۳ و ماده واحده قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستیاری رشته های تخصصی پزشکی مصوب سال ۱۳۷۲ و ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمات پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ و قانون برقراری عدالت آموزش در پذیرش دانشجویان در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصیص مصوب سال ۱۳۸۹، فارغ التحصیلان موضوع قوانین یاد شده اعم از مجرد یا متأهل موظفند پس از اتمام

دوره، مدتی را که حسب مورد یک، دو یا سه برابر مدت تحصیل است تعهد خدمتی خود را ايفاء کنند و مادامی که تعهدات خود را به طور کامل انجام ندهند مجاز نیستند به طور آزاد در امور پزشکی مداخله کنند و تعهد اخذ شده از آنان قابل خرید و جابه جایی نیست. ثانیاً: برخورداری از مرخصی زایمان و احتساب آن به عنوان سابقه خدمت با انجام تعهد به خدمت در مناطق تعیین شده به میزانی که متعهد مکلف به انجام آن است مزاحمتی ندارد و مکلف موظف به اتیان همه اطراف تکلیف است. الا در جایی که عمل به همه آنها میسر نباشد و چون هدف قانونگذار به شرح مواد قانونی پیش گفته انجام وظیفه پزشکی در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به عنوان مابه ازاء برخورداری از منابع دولتی در تحصیل علم است، بنابراین اشخاص موضوع قانون ولو از مرخصی زایمان برخوردار شده باشند مکلف به انجام تعهد خدمت به میزان تعهد سپرده شده هستند تا نظر مقنن و نیاز کشور به پزشک متخصص در مناطق مورد نیاز تأمین شود. ثالثاً: مفاد رأی شماره ۱۳۵-۱۳۹۰/۳/۳ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر عدم احتساب ایام مرخصی استعلاجی به عنوان جزئی از طول دوره تعهد خدمت مؤید استدلالهای پیش گفته است. بنابر مراتب رأی شعبه ۲۸ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۳۷۴۹-۱۰/۲۳-۱۳۹۷ که رأی شماره ۱۹۰۸-۱۳۹۶/۶/۱۹ شعبه ۲۷ بدوی دیوان عدالت اداری را نقض کرده و رأی به رد شکایت بدوی صادر کرده است صحیح و موافق مقررات است. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۲ و ماده ۸۹ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ برای شعب دیوان عدالت اداری و سایر مراجع اداری مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۳۰ مهر ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۲۳۱۳-۲۳۱۴-۲۳۱۵

کلاس پرونده: ۴۸۳/۹۸، ۳۷۶۴/۹۷، ۹۱۶/۹۷

موضوع رأی: ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۷/۵/۱۳۹۴ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص مرخصی زایمان پزشکان متخصص متعهد خدمت)

شاکلی: آقایان: امیر طریقی، سیدحسین جلالی و خانم یسری جهانگیری

گردش کار:

الف) آقای امیر طریقی به موجب دادخواستی ابطال بند ۲ بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۷/۵/۱۳۹۴ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«ریاست محترم دیوان عدالت اداری با سلام و احترام: همان طور که مستحضر هستید پس از تصویب قانون اصلاح قوانین تنظیم خانواده که مطابق تبصره ۲ آن به دولت اجازه داده شده است مرخصی زایمان مادران را به ۹ ماه افزایش دهد، هیأت دولت جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۹۲/۴/۱۹ طی بند اول تصویب نامه شماره ۹۲۰۹۱ مدت مرخصی زایمان همه زنان شاغل (اعم از بخش دولتی و غیردولتی) را ۹ ماه تمام با پرداخت حقوق و فوق العاده های مربوطه تعیین نمود. متعاقباً وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، در بخشنامه ای که برخلاف متن قانون و تصویب نامه هیأت وزیران و خصوصاً قوانین تامین اجتماعی است طی بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۷/۵/۱۳۹۴ صرفاً ۴ ماه از مرخصی زایمان را جزو دوره تعهد خدمت پزشکان (طرح ضریب کا) محاسبه نمود! این مساله در حالی است که:

اولاً: مطابق قوانین سابق تامین اجتماعی، مرخصی زایمان ۶ ماه بود و در قوانین برای وزیر اختیاری در تعیین زمان کمتری (۴ ماه) به عنوان مرخصی زایمان در نظر گرفته نشده است.

ثانیاً: با تصویب قانون اصلاح قوانین تنظیم خانواده و صراحت تبصره ۲ آن و تصویب نامه هیأت وزیران، مبنی بر افزایش مدت مرخصی زایمان به ۹ ماه تعیین هر مدتی

اعم از ۴ ماه مصرح در بخشنامه وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، غیر قانونی و خلاف صریح قانون مدون و تصویب نامه مصوب مرجع بالاتری چون هیأت وزیران است.

ثالثاً: همان طور که از مَر صریح قانون و خصوصاً تصویب نامه هیأت وزیران بر می آید، مرخصی زایمان جزو سنوات کاری زن به حساب می آید، در حالی که در بخشنامه وزیر ۵ ماه از مدت مرخصی زایمان جزو سوابق کاری مادر به حساب نیامده و از این رو مخالف آشکار با قانون و تصویب نامه ۹۲۰۹۱۰-۱۳۹۲/۴/۱۹ دارد.

رابعاً: وزیر بهداشت در بخشنامه دیگری به شماره ۱۰۰/۷۷۰-۱۳۹۴/۹/۱ که با عموماً قانونی همخوانی دارد، محل دریافت حقوق دوره مرخصی زایمان را تا ۹ ماهگی مشخص کرده است به این معنا که مطابق بخشنامه ۷۷۰ مادران مشمول طرح ضریب کا تا ۹ ماه مستحق دریافت حقوق (از دانشگاه یا بیمه حسب مورد) می باشند، در حالی که مطابق بخشنامه شماره ۴۰۴ مدت ۵ ماه از این دوره که بابتش حقوق دریافت شده جزئی از خدمت مادر محسوب نشده و مادر می باید پس از پایان دوره ۹ ماهه مرخصی زایمان، نسبت به انجام تعهد ۵ ماه باقیمانده اقدام کرده و مجدداً بابت آن حقوق دریافت دارد. چنین تناقضی از آنجا ناشی می شود که مطابق صراحت تصویب نامه هیأت وزیران، مرخصی ۹ ماهه زایمان با داشتن حقوق کامل اعطا شده است و از این رو قطعاً می باید مدت آن جزو دوره خدمت مادران پزشکی که مشغول گذراندن دوره طرح تخصص خود هستند محسوب گردد. کما اینکه این مدت برای مشمولین قوانین تامین اجتماعی در بخش خصوصی و برای مشمولین قوانین استخدامی در بخش دولتی، جزئی از سنوات مادران استفاده کننده از مرخصی زایمان محسوب می گردد.

خامساً: مطابق بند ۹ از اصل ۳ قانون اساسی، مشخصاً بخشنامه وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تبعیضی بین مادران پزشک مشمول طرح تخصصی و سایر مادران برقرار می کند. زیرا دسته اول صرفاً ۴ ماه از دوره طرحشان جزو سوابق خدمتی منظور می گردد اما در خصوص بقیه کل ۹ ماه مرخصی زایمان جزو سوابق ایشان منظور می گردد.

التهیه ضمن طرح مساله و با توجه به اینکه مطابق قوانین، مدت مرخصی زایمان،

طبق قانون مجلس و تصویب نامه هیأت وزیران ۹ ماه است و در هیچ کجای قانون، اختیاری برای وزیر جهت محدود کردن این حق نسبت به پزشکان مشمول طرح وجود ندارد و از آنجا که بند ۲ بخشنامه شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ وزیر بهداشت به حقوق مکتسبه مادران پزشک مشمول طرح تخصصی ضریب کا خدشه وارد کرده و بنیان های خانواده و فرزندآوری را متزلزل می نماید، بدین وسیله تقاضای ابطال آن را دارم.»

متن بخشنامه در قسمت مورد اعتراض به قرار زیر است:

« ۲- در هر زایمان به ازای هر فرزند چهار ماه از مرخصی زایمان به عنوان دوره تعهد کلیه متخصصین عام یا خاص (اعم از هیأت علمی و غیر هیأت علمی) قابل محاسبه می باشد. -وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی »

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست دفتر امور حقوقی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۹۰۸-۱۳۹۷/۱۱/۱ توضیح داده است که:

« ریاست محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

با اهدای سلام

احتراماً در ارتباط با پرونده کلاسه ۸۳۸۳۶ موضوع شکایت آقای امیر طریقی به خواسته ابطال بند دوم بخشنامه ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موضوع احتساب ۴ ماه از مدت مرخصی زایمان متخصصین خانم که در حال گذراندن تعهدات دوره مربوطه می باشند به عنوان خدمت دوره تخصص مراتب ذیل به استحضار می رسد:

۱- شاکی وفق دادخواست تقدیمی اعلام نموده است که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وفق بند دوم بخشنامه مذکور صرفاً چهار ماه از نه ماه مدت مرخصی زایمان متخصصین خانم که در حال انجام تعهدات مربوط به دوره دستگیری می باشند به عنوان خدمات دوره تخصص احتساب می گردد. وی با استناد به ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب سال ۱۳۹۲ و تصویب نامه شماره ۹۲۰۹۱/ت ۴۶۵۲۷-۱۳۹۲/۴/۱۹ هیأت وزیران متقاضی ابطال بند دوم بخشنامه ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی گردیده است.

۲- در خصوص شکایت مطروحه لازم به ذکر است، استناد شاکی در دادخواست تقدیمی به تبصره ۲ ماده واحده قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت و خانواده مصوب سال ۱۳۹۲ که وفق آن اعلام شده است، به دولت اجازه داده شده است مرخصی زایمان مادران را به نُه ماه افزایش دهد و همچنین مصوبه هیأت وزیران به شماره ۱۹۲۰۹۱/ت ۴۶۵۲۵۷-۱۹/۱۳۹۲ که برابر آن مدت مرخصی زایمان (یک و ۲ قلو) زنان شاغل در بخشهای دولتی و غیر دولتی را نه ماه تمام با پرداخت حقوق و فوق العاده های مربوط تعیین کرده است می باشد. همان گونه که مشاهده می فرمایید، مستندات مذکور در خصوص افزایش مرخصی زایمان مستخدمین از شش ماه به نه ماه بوده و هیچگونه ارتباطی به احتساب مدت مرخصی زایمان متعهدین خدمت دوره دستکاری به عنوان بخشی از تعهدات مربوطه ندارد.

۳- مشمولان بخشنامه مورد اعتراض شاکی مستخدمین وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نبوده، بلکه بخشنامه مذکور در ارتباط با متعهدینی است که با توجه به اسناد تعهد ایداعی به وزارت بهداشت، پس از پایان تحصیل، متعهد به انجام خدمات مورد تعهد به میزان اعلامی در مفاد سند مزبور در مناطق مورد نیاز این وزارتخانه می باشند.

۴- این افراد مطمئناً حق استفاده از مرخصی زایمان را به مدت نه ماه دارند معهداً مدت مزبور جزو خدمات مورد تعهد آنان که میزان آن در اسناد تعهد قراردادی مشخص و معین می باشد محسوب نمی گردد و اتفاقاً بخشنامه مورد اعتراض شاکی در راستای مساعدت با این افراد بوده علیرغم اینکه مدت تعهدات قراردادی این افراد در اسناد تعهد مشخص و معلوم است، با مساعدت وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در بخشنامه مورد اشاره مقرر گردیده است که ۴ ماه از مدت مرخصی زایمان ایشان به عنوان خدمات مورد تعهد این متعهدین احتساب و از مدت خدمت آنها کسر گردد.

۵- بر این اساس در فرض لغو بخشنامه مورد اشاره دیگر حتی این مدت نیز در مدت تعهدات این متخصصین احتساب نگردیده و این افراد موظف به انجام مدت اعلامی در اسناد تعهد می باشند، زیرا لغو بخشنامه به معنای احتساب نه ماه مدت مرخصی به

عنوان تعهدات دوره تخصص نمی باشد. توضیح اینکه: « وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای اهداف و وظایف محوله و تامین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن، نسبت به تربیت نیروی متخصص از طریق اجرای برنامه های آموزشی و بهداشتی وفق قوانین و مقررات اقدام می نماید و افرادی که جهت تحصیل در دوره های مختلف پزشکی انتخاب و گزینش می شوند با توجه به مقاطع تحصیلی و مهارتهای دیگر که برای پذیرش رشته ها و دوره ها وجود دارد، حسب مقررات موجود، ملزم به انجام خدمت در نقاط مورد نیاز کشور به تشخیص این وزارتخانه می باشند. باتوجه به دوره های مختلف و سهمیه های متفاوت این افراد دارای تعهدات مختلف می باشند.

۶- افرادی که در آزمون دستیاری تخصصی پذیرفته می شوند نیز برابر قوانین و مقررات مختلف از جمله ماده ۸ قانون اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی و مفاد نشستهای شورای آموزش پزشکی و تخصصی دارای تعهد خدمت می باشند. که این تعهدات بر حسب نوع سهمیه ای که دستیاران پذیرفته شده اند متفاوت است. اشاره می نماید تمامی دستیاران دوره های تخصصی در ابتدای تحصیل با حضور در دفاتر اسناد رسمی متعهد می گردیدند که خدمات مورد تعهد را به میزان اعلامی در اسناد تعهد و در هر محلی که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می نماید، خدمت کنند. با توجه به مراتب فوق الذکر از آنجایی که فارغ التحصیلان دوره تخصص متعهد خدمت به این وزارتخانه می باشد و نه مستخدم این وزارتخانه، بنابراین از حیث احتساب مدت مرخصی زایمان، مشمول قانون اصلاح قوانین تنظیم جمعیت خانواده مصوب سال ۱۳۹۲ و تصویب نامه شماره ۹۱/۹۲۰/ت-۴۶۵۲۷- هیأت وزیران نبوده و متعهد به مفاد قراردادهای ایداعی مربوطه بوده و در صورتی که در مدت تعهدات قراردادی خود از مرخصی زایمان استفاده نمایند، بدیهی است که مدت مزبور جزء تعهدات خدمت ایشان محسوب نمی گردد. معهدا وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۴ وفق بخشنامه شماره ۴۰۴/۱۰۰-۱۳۹۴/۵/۱۷ صرفاً در راستای تسهیل و ترویج فرزندآوری و تحکیم مبانی خانواده برای هر زایمان خانمهای متعهد متخصص و به ازای هر فرزند، مدت چهار ماه از مرخصی زایمان ایشان را به عنوان

خدمت دوره تعهد کلیه متخصصین عام یا خاص (اعم از هیأت علمی و غیر هیأت علمی) قابل احتساب اعلام نموده است.

۷- ضمناً توجه آن مقام را به دادنامه شماره ۱۳۵-۱۳۹۰/۳/۳۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص احتساب مرخصی های استعلاجی متخصصین متعهد خدمت به عنوان قسمتی از تعهدات جلب می نماید که مطابق مفاد رأی مزبور هیأت عمومی دیوان عدالت اداری متعهدین خدمت دوره تخصص را که بر اساس مفاد سند تعهد خدمت می نمایند از شمول مقررات استخدومی خارج دانسته و رأی به عدم احتساب مدت مرخصی استعلاجی جزء مدت تعهدات صادر نموده است.

۸- در ارتباط با استناد شاکی به بخشنامه ۱۰۰/۷۷۰-۱۳۹۴/۹/۱ وزارت بهداشت نیز لازم به ذکر است، همان گونه که ملاحظه می فرمایید بخشنامه مذکور در ارتباط با نیروهای رسمی، رسمی آزمایشی و مشمولین قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، پیمانی و قراردادی بوده و ارتباطی با متعهدین خدمت دوره های تخصص ندارد صرف نظر از اینکه همان گونه که در فوق اشاره گردید هیچ منعی برای استفاده این متعهدین از ۹ ماه مرخصی زایمان وجود ندارد و امکان استفاده آن از رأی ایشان وجود دارد.

با توجه به مراتب مذکور و نظر به اینکه این متعهدین مستخدم وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نبوده و صرفاً در اجرای مقررات مربوطه و سند تعهد متعهد خدمت این وزارتخانه می باشند، رد شکایت مطروحه از آن مقام مورد تقاضا می باشد.»
ب) آقای سیدحسین جلالی به موجب دادخواست و لایحه تکمیلی ابطال بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« احتراماً ابطال بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ مقام عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بند ۲ در هر زایمان به ازای هر فرزند مدت ۴ ماه از مرخصی زایمان به عنوان خدمت دوره تعهد کلیه متخصصین عام یا خاص قابل محاسبه می باشد به دلیل مخالفت با قانون و شرع مورد تمنا می باشد که شرح دلایل مستنداً و مستدلاً به لایحه ضمیمه می باشد. »

متن لایحه تکمیلی به قرار زیر است:

« ریاست محترم دیوان عدالت اداری

احتراماً ابطال بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۳۹۴/۵/۱۷-۱۰۰/۴۰۴ مقام عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «بند ۲- در هر زایمان به ازای هر فرزند مدت ۴ ماه از مرخصی زایمان به عنوان خدمت دوره تعهد کلیه متخصصین عام یا خاص قابل محاسبه می باشد» به دلیل مخالفت با قانون و شرع مورد تمنی می باشد، شرح دلایل مستنداً و مستندلاً به لایحه ضمیمه می باشد.

۱- قانونگذار فهیم و حکیم در قانون اساسی آورده اند: تمامی آحاد ملت ایران در برابر قانون یکسان و از مزایای آن نیز به طور یکسان باید برخوردار باشند، به همین دلیل نمی توان قانونی وضع نمود که شامل یک عده گردد و عده ای نیز از شمول آن خارج گردند مگر به حکم و نص صریح همان قانون و یا قانون دیگر.

۲- مجلس شورای اسلامی که قانون عادی را وضع می نمایند: مدت مرخصی زایمان را برای خانمها، ۹ ماه عنوان نموده اند و این مرخصی را با استحقاق حقوق و مزایا دانسته اند، که البته رأی شماره ۶۴-۱۹/۲/۱۳۹۴ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز موید این مطلب می باشد. بنابراین همچنان که نمی توان مدت مرخصی زایمان را مطابق قواعد آمره ۹ ماه می باشد را کم یا زیاد نمود، به قیاس اولویت دوران تعهد خدمت را نیز نمی توان کم نمود، یعنی چگونه می شود مدت مرخصی زایمان خانمها را ۹ ماه دانست اما مدت تعهد وی را ۴ ماه منظور کرد به عبارت دیگر وقتی خانمی زایمان می کند به مدت ۹ ماه از مرخصی زایمان طبق قانون بهره مند می گردد ولی مدت تعهد خدمت این خانم فقط و فقط ۴ ماه محاسبه می گردد، مگر می شود به شخصی ۹ ماه مرخصی با حقوق و مزایا طبق قانون تعلق گیرد ولی این ۹ ماه در سنوات و بازنشستگی وی موثر نباشد که اگر این گونه باشد مخالف قانون کار و قانون اساسی و قانون می باشد.

به سخن دیگر اگر قانونگذار مرخصی زایمان را ۹ ماه دانسته و آن را مرخصی استحقاقی بر شمرده باید مطابق قانون مزایای آن نیز به شخص تعلق گیرد زیرا از مزایای مرخصی استحقاقی دریافت تمام مزایا می باشد، پس نمی توان شخص را از

بعضی از مزایای مرخصی استحقاقی محروم و از بعضی جهات آن را اعمال نمود بدین جهت اگر قایل باشیم مرخصی زایمان مرخصی استحقاقی می باشد، بنابراین از تمام مزایای آن باید استفاده شود که یکی از آنها تعلق گرفتن مدت مرخصی به طور کامل در دوران تعهد می باشد، به نظر می رسد در این دستورالعمل مقام وزارت تعهد خدمت مستخدمین ارجح و بالاتر از قانون می باشد و از منظر قانون باید به شخصی که زایمان نموده ۹ ماه مرخصی استحقاقی داده شود ولی دوران تعهد این شخص ۹ ماه محاسبه نشود و فقط ۴ ماه در نظر گرفته شود که با روح حاکم بر قوانین و شرع مقدس و انور و حتی سند تنظیم جمعیت نیز کاملاً مخالفت دارد با شرح بالا ابطال بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ مقام عالی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی بدین نص که «۲- در هر زایمان به ازای هر فرزند مدت ۴ ماه از مرخصی زایمان به عنوان خدمت دوره تعهد کلیه متخصصین عام یا خاص (اعم از هیأت علمی و غیر هیأت علمی) قابل محاسبه می باشد» و اصلاح آن به ۹ ماه مورد استدعاست.»

ج) خانم یسری جهانگیری به موجب دادخواستی ابطال بند ۲ دستورالعمل شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«ریاست محترم دیوان عدالت اداری

با سلام احتراماً به استحضار می رساند که اینجانب یسری جهانگیری پزشک متخصص و شاغل در دانشگاه علوم پزشکی تهران و تعهد خدمتی ۸ ساله نیز به این دانشگاه داشته که این دوره از مورخ تیر ماه ۱۳۹۱ شروع و هم اکنون نیز ادامه دارد. شایان ذکر است اینجانب در مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۲ با تولد فرزندم از مزایای مرخصی استعلاجی زایمان بهره مند می شده ام. اما متأسفانه دانشگاه از ارائه مرخصی خودداری نموده است و پس از پیگیریهایی از وزارت طی بخشنامه ای به شماره ۱۰۰/۴۰۴-۱۳۹۴/۵/۱۷ اشعار داشته که متخصصین متعهد عام یا خاص می توانند مطابق مصوبه ۹۲۰۹۱/ت/۴۶۵۲۷-هـ-۱۳۹۲/۴/۱۹ از مرخصی زایمان با رعایت مقررات مربوطه استفاده نمایند.

۲- در هر زایمان به ازای هر فرزند ۴ ماه مرخصی زایمان به عنوان خدمت دوره تعهد

کلیه متخصصین عام یا خاص (اعم از هیأت علمی و غیر هیأت علمی) قابل محاسبه می باشد.

۳- میزان استفاده از تسهیلات مذکور در بندهای فوق الذکر در سقفهای تعیین شده به درخواست افراد مشمول قابل تغییر است. همچنین مادرائی که سن فرزند آنان در تاریخ مذکور به ۹ ماهگی نرسیده است می توانند از این دستورالعمل استفاده نمایند و مدت مرخصی آنان تا ۹ ماهگی نوزاد قابل محاسبه در دوره تعهد می باشد. کاهش ساعات کار دوره شیردهی مطابق قوانین شامل کلیه متخصصین متعهد می باشد.

حال نظر به اینکه به موجب بندهای (الف) و (ب) و (پ) ماده ۱ قانون استخدام کشوری مصوب ۱۳۴۵ با اصلاحات بعدی کسانی که به موجب حکم رسمی مکلف به اشتغال در دستگاه های دولتی می گردند مستخدم رسمی دولت تلقی می شوند و به موجب ماده ۱۵۱ همان قانون خدمت تمام وقت در وزارتخانه ها از لحاظ تعیین پایه و بازنشستگی و وظیفه جزء خدمات دولتی محسوب و منظور خواهد شد، بنابراین با توجه به اینکه به موجب حکم کارگزینی اینجانب مشغول به خدمت تمام وقت در دستگاه دولتی می باشد هر چند که دوره تعهدات خود را سپری می نمایم لیکن مستخدم دولت تلقی می شود و از کلیه مزایای آن از جمله سنوات بازنشستگی برخوردار می شوم لذا از آنجا که به موجب تبصره ۲ قانون اصلاح قانون تنظیم جمعیت خانواده مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ و رأی وحدت رویه شماره ۶۴-۱۳۹۴/۱/۳۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مرخصی زایمان مادران شاغل به ۹ ماه افزایش یافته است و به تبع آن دولت مکلف به پرداخت حقوق مزایای ایام ۹ ماهه زایمان نیز گردیده است به طریق اولی ایام مذکور جزو سنوات خدمتی و بخشی از دوره تعهدات می باشد بخشنامه مورد اعتراض باعث تضییع حقوق اینجانب گردیده است ابطال بخشنامه صادره و رسیدگی و صدور رأی وفق مواد ۱۰ و ۱۱ قانون دیوان عدالت اداری مورد استدعاست.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۷/۳۰ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

با توجه به استدلال مصرح در رأی وحدت رویه شماره ۱۵۰۵-۱۳۹۸/۷/۳۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری مبنی بر اینکه ایام بهره مندی از مرخصی زایمان جزو دوره تعهد خدمت پزشکان متخصص دوره دستیاری پزشکی محسوب نمی شود و با عنایت به اینکه در قوانین موضوعه اختیاری برای وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی پیش بینی نشده است تا بتواند مدتی از مرخصی زایمان پزشکان متخصص متعهد خدمت را به عنوان قسمتی از طول دوره تعهد خدمت احتساب کند، بنابراین بند ۲ بخشنامه شماره ۱۳۹۴/۵/۱۷-۱۰۰/۴۰۴ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که چهار ماه از ایام مرخصی زایمان را به عنوان خدمت دوره تعهد کلیه متخصصین قابل محاسبه اعلام کرده است از این جهت که وضع چنین مقرره ای از شئون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی محسوب نمی شود و اساساً ایام بهره مندی از مرخصی زایمان به عنوان دوره تعهد خدمت قابل احتساب نیست، مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۱۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می شود.

محمد کاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ رأی: سه شنبه ۱۴ آبان ۱۳۹۸

شماره دادنامه: ۲۳۶۷ الی ۲۳۹۶

کلاس پرونده: ۱۱۱۵/۹۸، ۱۱۱۴/۹۸، ۱۱۱۳/۹۸، ۱۱۱۲/۹۸، ۱۱۱۱/۹۸، ۱۱۱۰/۹۸، ۱۱۰۹/۹۸، ۱۴۵۶/۹۷، ۱۱۲۴/۹۸، ۱۱۲۳/۹۸، ۱۱۲۲/۹۸، ۱۱۲۱/۹۸، ۱۱۲۰/۹۸، ۱۱۱۹/۹۸، ۱۱۱۸/۹۸، ۱۱۱۷/۹۸، ۱۱۱۶/۹۸، ۱۱۳۳/۹۸، ۱۱۳۲/۹۸، ۱۱۳۱/۹۸، ۱۱۳۰/۹۸، ۱۱۲۹/۹۸، ۱۱۲۸/۹۸، ۱۱۲۷/۹۸، ۱۱۲۶/۹۸، ۱۱۲۵/۹۸، ۱۱۲۴/۹۸، ۱۱۳۶/۹۸، ۱۱۳۵/۹۸، ۱۱۳۴/۹۸

**موضوع رأی: ابطال ۱- بندهای (الف)، (ج) و (ه) بخشنامه شماره ۶/۵/۷۰۵/م/۴/ن-
۱۳۹۲/۲/۲۲ معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ۲- بخشنامه
شماره ۱۱۶۱۱/۲۱۹/م/ج-۷/۱۰/۱۳۹۴ مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم،
تحقیقات و فناوری (در خصوص تعهد خدمت اعضای هیات علمی)**

شاکیان: آقایان: ۱- هادی دهقان ۲- ایمان لرزاده ۳- منصور باقری ۴- هومان مرادپور ۵- محمدرضا فروزش فرد ۶- عماد محجوبی ۷- مسلم دلیری ۸- علی ایمان پرست ۹- محمد فیاض محمدی ۱۰- یونس فتحی ۱۱- رضا بیگی ۱۲- مجید زارع زاده مهریزی ۱۳- مصطفی زنگی آبادی ۱۴- سیدجلیل ساداتی رستمی ۱۵- حامد کاوه ۱۶- حمیدرضا عبدالمحمدی ۱۷- سیدحسن شریفی پاجائی ۱۸- محمد محسن زاده گلغزائی ۱۹- سعید کهربائی ۲۰- یونس پوربیرامی هیر ۲۱- یونس قلندر زهی ۲۲- محمد خلیلی ۲۳- حبیب اله چاره گانی ۲۴- ایمان حقیان ۲۵- سیدحامد رضوی نبی ۲۶- محمد غفاری ۲۷- سامان فرزین ۲۸- سیدعباس محمدی ۲۹- هادی زینی ملک آباد ۳۰- علیرضا کاوس حیدری ۳۱- میثم رافعی ۳۲- میلاد آئینی ۳۳- وحید پاشایی ۳۴- علیرضا نوروزی شرف ۳۵- احسان کمالی ۳۶- هادی باقری ۳۷- عادل دنیایی ۳۸- رضا قاسمی ۳۹- مجید رسولی ۴۰- مهدی صادقی ۴۱- ابوالفضل ناطقی

موضوع شکایت و خواسته: ابطال ۱- بندهای (الف)، (ج) و (ه) بخشنامه شماره ۶/۵/۷۰۵/م/۴/ن- ۱۳۹۲/۲/۲۲ معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ۲- بخشنامه شماره ۱۱۶۱۱/۲۱۹/م/ج-۷/۱۰/۱۳۹۴ مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
گردش کار:

شاکیان به موجب دادخواستهایی جداگانه با مضمون و محتوایی واحد ابطال ۱- بندهای (الف)، (ج) و (ه) بخشنامه شماره ۶/۵/۷۰۵/م/۴/ن- ۱۳۹۲/۲/۲۲ معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح ۲- بخشنامه شماره ۱۱۶۱۱/۲۱۹/م/ج-۷/۱۰/۱۳۹۴ مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را خواستار شده و در جهت

تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« ۱- احتراماً به استحضار می‌رسانیم که مطابق قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۲/۱ مجلس شورای اسلامی که در تاریخ ۱۳۸۰/۱/۲۸ دو تبصره به ماده ۱ آن الحاق شده است، کلیه افرادی که به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور مشغول می‌شوند می‌توانند خدمت نظام وظیفه خود را در دانشگاه یا موسسه مربوطه انجام دهند (ماده ۱ قانون مزبور) ۲- پس از قانون فوق که قانون خاص محسوب می‌شود، قانون خدمت نظام وظیفه عمومی تحت عنوان قانون اصلاح موادی از قانون نظام وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی تصویب گردید و همان طور که مستحضر می‌باشید قانون عام لاحق قانون خاص سابق را نسخ نمی‌کند بلکه تخصیص می‌زند و این امر اولاً: در نامه معاونت حقوقی و امور مجلس وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به شماره ۵۵۳۲۶/۷-۵۵۳۲۶/۱۹-۱۳۹۷/۳/۱۹ به صراحت و به درستی مورد تأکید قرار گرفته است. ثانیاً: اداره منابع انسانی و مدیریت مشمولین ستاد کل نیروهای مسلح نیز در بخشنامه موضوع دادخواست و در مقدمه آن به صراحت مورد اشاره قرار داده است « با عنایت به اینکه قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰ مجلس شورای اسلامی قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۶۵/۳/۱ را بر اساس ماده ۵۲ قانون سال ۱۳۸۰ ملغی نمی‌کند، لذا در مواردی که قانون سال ۱۳۶۵ حکمی صادر نکرده، قانون سال ۱۳۹۰ حاکم است». متأسفانه به دلیل سوء تفاهم و برداشت ناصواب و نادیده گرفتن صراحت قانون الحاق دو تبصره به قانون نحوه تأمین هیأت علمی مصوب ۱۳۸۰ مجلس شورای اسلامی، تصمیم‌گیریهایی ناصواب و خلاف قانونی از سوی ستاد کل نیروهای مسلح و مرکز جذب وزارت علوم اتخاذ شده است چرا که: ۳- بخشنامه موضوع تقاضای ابطال از سه جهت مخالف صریح قانون مجلس شورای اسلامی است، زیرا که در هر سه مورد حکم آن در قانون تعیین لیکن بخشنامه ستاد کل نیروهای مسلح مخالف آنها است. اولاً- بند الف بخشنامه اداره منابع انسانی و مدیریت مشمولین ستاد کل نیروهای مسلح اعلام می‌دارد به موجب تبصره ماده

۷۱ قانون خدمت وظیفه عمومی، از تاریخ اول فروردین ۱۳۹۲ مدت تعهد مشمولین متعهد از جمله اعضای هیأت علمی حداقل ۴۸ ماه می باشد. در حالی که در ماده ۷۱ اشاره ای به اعضای هیأت علمی نشده است، همچنین مدت دوره ضرورت طبق قانون حداکثر ۲۴ ماه است که در کارت پایان خدمت اعضاء نیز مشهود است. لذا ۲۴ ماه باقیمانده به عنوان دوره تعهد محسوب می شود. ثانیاً: بند ج آیین نامه مورد اشاره اعلام می دارد تعهد ۴۸ ماهه اعضای هیأت علمی از سال ۱۳۹۲ از روز شروع آموزش نظامی در پادگانها قابل محاسبه می باشد که این امر نیز خلاف تبصره ۲ قانون الحاق دو تبصره به قانون نحوه تامین هیأت علمی دانشگاه ها مورخ ۱۳۸۰/۱۱/۲۸ مجلس شورای اسلامی است و خدماتی که مشمول، قبل از شروع دوره آموزش نظامی در دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و تحقیقاتی انجام می دهد در مدت تعهدی که به دانشگاه یا موسسه متبوع خود دارد، احتساب می گردد. ثالثاً: بند هـ بخشنامه فوق الذکر که بیان می دارد کارت پایان خدمت پس از پایان تعهد یعنی ۴ سال صادر می گردد حال آن که باز هم به صراحت در قانون مورد اشاره گفته است کارت پایان خدمت پس از اتمام دوره ضرورت صادر می گردد. ۴- مرکز جذب اعضای هیأت علمی نیز با این برداشت ناصواب و به تبعیت از ستاد کل نیروهای مسلح مصوبه ای را به شماره ۱۳۹۴/۱۰/۷-ج/م/۱۹/۲۱۱۶۱۱ تصویب نموده مبنی بر اینکه دوره سربازی ۴۸ ماه است و عضو هیأت علمی پس از آن می تواند به استخدام پیمانی درآمده و پس از گذشت حداقل ۲ سال از مدت پیمانی، تبدیل وضع (رسمی آزمایشی) شود، در حالی که بر اساس ماده ۴۱ آیین نامه اجرایی قانون نحوه تامین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۵/۹/۲۳ هیأت وزیران، استخدام اعضای هیأت علمی بعد از پایان خدمت دوره ضرورت به صورت رسمی آزمایشی بلامانع است. ۵- شایان ذکر است معرفی افراد به عنوان عضو هیأت علمی طرح سربازی و تخصیص سهمیه طرح سربازی به آنان مطابق با قانون نحوه تامین هیأت علمی سال ۱۳۶۵ و آیین نامه اجرایی آن صورت می گیرد. همچنین گواهی اتمام دوره سربازی نیز مطابق همین قانون و آیین نامه اجرایی صورت می گیرد و این به صراحت بیانگر این است که وزارت علوم نیز باید ملاک عمل را

قانون نحوه تامین هیأت علمی و آیین نامه اجرایی آن قرار دهد، اما در عمل در اقدامی اشتباه قانون خاص مذکور را کنار نهاده و قانون عام وظیفه عمومی را اجرا کرده است و این عملکرد اشتباه موجب ورود زیانهای مادی و معنوی فراوان به قشر جوان و نخبه دانشگاهی شده است. لذا همان طور که ملاحظه می نمایید بندهای (الف) و (ج) و (ه) بخشنامه ستاد کل نیروهای مسلح و مصوبه مرکز جذب وزارت علوم در مخالفت صریح با قانون مجلس و آیین نامه اجرایی آن تصویب شده است و تقاضای ابطال این مصوبات خلاف قانون را داریم. نمونه ظلمهایی که در حق این اعضا شده است:

۱- عدم تفکیک دوره ضرورت و تعهد و برخورد یکسان در این مدت و در پی آن عدم امکان تبدیل وضعیت

۲- عدم تعلق پایه، پست و برخی مزایا در طی ۴ سال

۳- بی مهری مدیران و کارکنان برخی دانشگاه ها به اعضا به دلیل قوانین سختگیرانه

۴- عدم امکان عضویت در صندوق بازنشستگی کشوری و متعاقباً تحمیل هزینه بالا به دلیل تغییر صندوق (تامین اجتماعی به بازنشستگی کشوری)

۵- نداشتن ردیف استخدامی و عدم دریافت حقوق هماهنگ با سایر اعضای هیأت علمی»
متن بخشنامه های مورد اعتراض به قرار زیر است:

الف) بخشنامه شماره ۶/۵/۷۰۵/م/۴/ن-۱۳۹۲/۲/۲۲ معاون نیروی انسانی ستاد کل نیروهای مسلح:

«الف: به موجب تبصره ۱ ماده ۷۱ قانون خدمت وظیفه عمومی از تاریخ ۱۳۹۲/۱/۱

مدت تعهد مشمولین متعهد

از جمله اعضای هیأت علمی حداقل ۴۸ ماه می باشد.

ج: مدت تعهد اعضای هیأت علمی از سال ۱۳۹۲ از زمان شروع آموزش اعضای هیأت علمی در پادگانهای آموزشی قابل محاسبه می باشد.

ه: کارت پایان خدمت اعضای هیأت علمی پس از انجام کامل تعهد (۴۸ ماه) با صدور گواهی انجام تعهد از سوی وزارتخانه/ سازمان مرکزی دانشگاه های امام صادق (ع)، آزاد اسلامی، شاهد و ... حداقل یک ماه قبل از اتمام کامل تعهد به یگان آموزش دهنده

سپاه) اعلام و پس از چاپ توسط سازمان وظیفه عمومی ناجا به آدرس درج شده در برگه اعزام آنان ارسال خواهد شد.»

ب) بخشنامه شماره ۱۳۹۴/۱۰/۷-ج/م/۱۹/۲۱۱۶۱۱ رئیس مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری:

« روسای محترم دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی سراسر کشور

با سلام و تحیت

پیرو مصوبه یکصد و نود و چهارمین جلسه هیأت مرکزی جذب مورخ ۱۳۹۴/۳/۶ مقرر گردید: « بر اساس ابلاغیه رئیس مرکز نظارت و ارزیابی آموزش عالی مورخ ۱۳۹۲/۹/۱۸ و ابلاغیه ستاد کل نیروهای مسلح مورخ ۱۳۹۲/۲/۲۲ مدت تعهد مشمولان متعهد (از جمله اعضای هیأت علمی) حداقل ۴۸ ماه محاسبه گردد و پس از آن افراد می توانند در صورت احراز سایر شرایط به استخدام پیمانی موسسات و مراکز آموزش عالی درآمده و پس از گذشت مدت مقرر و قانونی برابر مقررات (حداقل ۲ سال) تبدیل وضعیت یابند.» بر همین اساس هر گونه ابلاغیه و بخشنامه های قبلی که خلاف مصوبه فوق الذکر هستند از درجه اعتبار ساقط می باشد.»

در پاسخ به شکایت مذکور، رئیس مرکز جذب اعضای هیأت علمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به موجب لایحه شماره ۱۸۳۳۸۷-۱۳۹۷/۷/۳۰ توضیح داده است که:

« مدیریت محترم هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

سلام علیکم

با احترام در پاسخ به نامه مورخ ۱۳۹۷/۱۲/۶ آن مدیریت به کلاسه پرونده ۹۷۰۱۴۵۶ در مورد دادخواست آقای هادی دهقان که در مورد ابطال مصوبه معاونت احکام و امور مشترک نیروهای مسلح در ارتباط با دوره طرح تامین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه و موسسات آموزش عالی کشور که شاکی درخواست کرده اند بخشنامه ۱۳۹۳/۲/۲۳ ستاد نیروهای مسلح (مشمولین) اداره منابع انسانی ابطال و همچنین مصوبه ۱۳۹۴/۷/۱۰ مرکز جذب اعضای هیأت علمی گروه و برای اثبات دعوای خویش ابلاغیه مورخ ۱۳۹۷/۳/۱۹ معاونت حقوقی و امور مجلس وزارت علوم را مورد استناد قرار داده اند نکات زیر به

استحضار می‌رسد: همان‌گونه که استحضار دارید دوره سربازی به مدت ۲۴ ماه برای عموم مشمولان و به صورت خدمت در مراکز نظامی بر اساس ابلاغیه سال ۱۳۹۷ با پایه حقوقی بین ۲/۰۴۸/۳۵۲ ریال تا ۲/۴۲۵/۶۸۰ ریال با مدرک دکتری (درجه نظامی بین ستوان سومی تا ستوان یکمی) پیش‌بینی شده است در موارد محدودی ادارات و سازمانهای دولتی با ارائه طرح برای تامین نیاز خود به نیروی انسانی لازم از محل مشمولان خدمت وظیفه، مصوباتی را از مجلس درخواست می‌نمایند که طرح تامین اعضای هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها از جمله این موارد است. در این‌گونه طرحها اگر مدت زمان خدمت معادل زمان سربازی در پادگانهای نظامی در نظر گرفته شود حقوق و مزایای هم، منطبق بر همان تعرفه‌هاست که به عنوان امریه سربازی این افراد دوره وظیفه خود را به جای محیطهای نظامی، در سایر مراکز دولتی سپری می‌کنند و در پایان دو سال هم ترخیص می‌شوند. اما در صورتی که حقوق و مزایای این افراد در طول دوره خدمت افزایش یابد، دوره خدمت سربازی آنان نیز دو برابر یا چند برابر پیش‌بینی می‌شود که در طرح مذکور و آیین‌نامه اجرایی آن برای طرح تامین اعضای هیأت علمی به مدت ۴۸ ماه پیش‌بینی شده است. اعضای هیأت علمی طرح سربازی از مزایای بسیاری در طول خدمت برخوردارند از جمله حقوق حداقل ۱۰ برابر مشمولین عادی و وظایف حداقلی که ۱۴ واحد درسی در طول هفته است و استفاده از محیط و امکانات دانشگاهی که به هیچ وجه با محیطهای نظامی قابل مقایسه نیست. این در حالی است که عده زیادی از افراد مشابه آنان حتی به صورت پزشک وظیفه در پاسگاه‌ها و مناطق مرزی با حقوق یک دهم این افراد در سخت‌ترین شرایط زندگی، دوره وظیفه خود را انجام می‌دهند. جای شگفتی دارد که این افراد بعد از این همه نعمت و مواهب الهی چه چیزی را جستجو می‌نمایند. طرح تامین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌ها ناظر به تامین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاه‌هاست و در شرایط فعلی که بیش از یکصد هزار نفر از فارغ‌التحصیلان در سامانه جذب اعضای هیأت علمی ثبت نام کرده و بسیاری از آنان دوره سربازی را در پادگانها و شرایط دشوار و حقوق بسیار کم گذرانده‌اند جایی برای اجرای این طرح باقی نمی‌گذارد. در این طرح آنچه می‌توان به آن اشاره کرد که در

بخشنامه این معاونت امور حقوقی نیز در پاراگراف آخر به آن اشاره شده آن است که نیروی مسلح بعد از پایان دوره ضرورت، کارت پایان خدمت را صادر می کند که این کار هم اکنون نیز انجام می گردد و کارتهای پایان خدمت در اختیار وزارت علوم بعد از دوره ضرورت قرار می گیرد لکن وزارت علوم بر حسب تعهدات فی مابین کارت پایان خدمت را بعد از اتمام تعهدات مشمول طرح سربازی هیأت علمی به آنان تسلیم می نماید. بنابراین هیچ مصوبه و ابلاغیه ای خلاف قانون و مقررات و مصوبات مجلس شورای اسلامی وجود ندارد که درخواست ابطال آن وجاهت قانونی داشته باشد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۸/۸/۱۴ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

نظر به اینکه قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مصوب سال ۱۳۶۵ و قانون الحاق دو تبصره به ماده (۱) آن مصوب سال ۱۳۸۰ یک قانون خاص نسبت به قانون خدمت نظام وظیفه عمومی محسوب می شود، بنابراین در مورد متعهدین خدمت هیأت علمی، ملاک عمل قانون خاص مربوط به آنها می باشد مگر در مواردی که حکم خاصی بیان نشده باشد که در این صورت قانون عام خدمت نظام وظیفه عمومی حاکم است. با توجه به اینکه ماده ۱ قانون نحوه تأمین هیأت علمی مورد نیاز دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی کشور مقرر کرده است: « کلیه افرادی که به عنوان عضو هیأت علمی در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور به کار مشغول می شوند می توانند خدمت نظام وظیفه و سایر خدمات قانونی را در دانشگاهها یا مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی مربوطه انجام دهند.» و در تبصره ۱ قانون الحاقی نیز مقرر شده: « حقوق و مزایای اعضای هیأت علمی موضوع این قانون در صورتی که در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی خدمت نمایند پس از طی دوره آموزش نظامی همانند سایر اعضای هیأت علمی محاسبه و از محل اعتبارات مؤسسه مربوط قابل پرداخت خواهد بود.» و با توجه به اینکه به موجب بند ب تبصره ماده ۶۶ قانون خدمت

وظیفه عمومی به دولت اجازه داده شده است از خدمات کارکنان وظیفه « به عنوان استخدام تعهد خدمتی» استفاده کند و به موجب ماده ۷۱ قانون مذکور و تبصره آن مدت تعهد این گونه مشمولین ۴۸ ماه تعیین شده است، بنابراین اولاً: وضعیت مشمولین این قانون از ابتدا عضویت هیات علمی به صورت استخدام تعهد خدمتی می باشد لذا آن قسمت از بخشنامه مورد شکایت که در آن مقرر شده استخدام این افراد پس از تعهد خدمت و گذشت حداقل دو سال دیگر می توانند استخدام پیمانی شوند مغایر با قانون است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می شود. ثانیاً: آن بخش از مقرره مورد شکایت که در آن اعلام شده تعهد مشمولین متعهد (از جمله اعضای هیأت علمی) حداقل ۴۸ ماه محاسبه گردد مغایر با ماده ۷۱ قانون خدمت وظیفه عمومی است که تعهد مشمولین بند ب ماده ۶۶ قانون مذکور را ۴۸ ماه اعلام داشته است بنابراین از این جهت نیز مقرره مورد اعتراض مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می شود. با اعمال ماده ۱۳ قانون پیش گفته و تسری ابطال به زمان تصویب مقرره های مورد شکایت موافقت نشد.

محمد کاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

در شهرهایی که خدمت می کردند از امتیاز ضریب محرومیت آن شهر استفاده می کردند، متأسفانه در تعهد جدید امتیاز ضریب منطقه را حذف نموده‌اند و بخشنامه سال ۱۳۹۷ را عطف به ماسبق می نمایند و با استفاده از قوه قهریه در نامه های اعلامی مجبوراً وادار به دادن تعهد می نمایند. همچنین با توجه به اینکه وزارت متبوع در زمان انتخاب رشته، شهر خاصی را برای خدمت مشخص نکرده بود، الان دانشگاه برای شهر خاص اخذ تعهد کرده است و چندین تغییر دیگر من جمله افزایش مبلغ تعهد و غیره چنانچه این تعهدات در سال ۱۳۹۴ اگر قید می شد بنده اصلاً از این سهمیه استفاده نمی کردم حتی اگر قبول نمی شدم و الان که بنده در سال آخر تحصیل هستم هیچ راهی جز تن دادن به تعهدات جبری ندارم.

در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه ای که به شماره ثبت ۹۸-۵۴۸-۳ الی ۷ مورخ ۱۳۹۸/۳/۲۷ دفتر هیأت عمومی و هیأت های تخصصی دیوان عدالت اداری شده توضیح داده است که:

احتراماً عطف به اخطاریه الکترونیکی با شماره پیگیری ۹۸۰۰۵۴۸ صادره از سوی اداره کل هیأت عمومی در خصوص رفع نقض از دادخواست اینجانب رقیه نیساری به طرفیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و به خواسته تقاضای ابطال مصوبه شماره ۱۳۹۷/۱/۱۸-۵۴۰۰/۲۷۸ و سایر نامه های پیوستی آن وزارتخانه ناظر بر اخذ تعهد خدمتی مجدد از دانشجویان دوره دستیاری رشته بیهوشی، بدین وسیله در جهت تبیین و تنجیز بیشتر موضوع خواسته، توجه ریاست هیأت عمومی را به توضیحات زیر جلب می نماید:

۱- همان گونه که در دادخواست تقدیمی درج گردیده، خواسته شده تقاضای ابطال مصوبه شماره ۱۳۹۷/۱/۱۸-۵۴۰۰/۲۷۸ و سایر نامه های پیوستی آن وزارتخانه ناظر بر اخذ تعهد خدمتی مجدد در اثنای تحصیل (علاوه بر تعهد اولی که در زمان ثبت نام دوره دستیاری اخذ شده) از دانشجویان دوره دستیاری رشته های مختلف پزشکی، مطابق اصل ۱۷۰ قانون اساسی و به تجویز مواد ۱۲ و ۸۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری است.

۲- تعهد خدمتی ماخوذه در زمان ثبت نام که در اجرای مفاد دفترچه راهنمای شرکت در آزمون دستیاری سال ۱۳۹۴ صورت گرفته، فقط ناظر بر تعیین یک یا دو استان از سوی داوطلب به عنوان محل جغرافیایی انجام تعهد خدمتی بعد از فارغ التحصیلی بوده، در حالی که تعهد اخیر موضوع شکایت، ناظر بر تعهد به انتخاب یک شهر با عدم امکان تغییر آن در طول ۱۲ سال است که با مفاد تعهد قبلی که در زمان ثبت نام اخذ شده ناسازگار بوده و در تناقض با آن قرار دارد.

۳- مصوبه مورد شکایت به دلیل عدول مقام تصویب کننده از حوزه اختیارات قانونی خود فاقد اعتبار تلقی می شود، زیرا اخذ تعهد مضاعف بر تعهد قانونی، خارج از اختیارات قانونی وزارتخانه بوده و مستلزم وضع قانون از سوی مقام ذیصلاح قانونگذاری است.

متن نامه های مورد شکایت به شرح زیر است:

نامه شماره ۹۱۱۹/۴۰۰-د/۴۰۵-۱۳۹۷/۴/۲۵:

جناب آقای دکتر ابراهیم حسنی

معاون درمان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آذربایجان غربی

(ارومیه)

موضوع: اسامی و نمرات پذیرفته شدگان آزمون دستیاری دوره های ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳

با سلام و احترام

به پیوست اسامی و نمرات پذیرفته شدگان دوره های ۴۰، ۴۱، ۴۲، ۴۳ آزمون دستیاری به همراه تلفن تماس این افراد ارسال می گردد خواهشمند است دستور فرمایید تحت نظارت جنابعالی و با در نظر گرفتن محل انجام تعهد انتخاب شده در دفترچه راهنمای آزمون همان سال توسط پذیرفته شدگان و با توجه به بند ۳ شیوه نامه ۱۳۰/۳۱۸-د-۱۳۹۶/۴/۱۳ در جلسه ای با دعوت از نماینده معاونت درمان دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی خوی نسبت به تعیین شهر محل خدمات پذیرفته شدگان و معرفی دستیاران جهت اخذ تعهد محضری اقدام لازم صورت پذیرفته و نتیجه حداکثر تا تاریخ ۱۳۹۷/۵/۳۰ طبق جدول نامه شماره ۲۸۸۲-د/۴۰۰-۱۳۹۷/۱/۱۸ در قالب word به این دفتر گزارش گردد.

دکتر بهزاد کلانتری بنگر / مدیر کل دفتر مدیریت بیمارستانی و تعالی خدمات
بالینی نامه شماره ۱۳۹۷/۱/۱۸-د/۴۰۰/۲۷۸:

رئیس محترم دانشکده/دانشگاههای علوم پزشکی سراسر کشور
موضوع: الزامات اجرایی نمودن قانون برقراری عدالت آموزشی
با اهدای سلام

احتراماً: در راستای اجرای ابلاغ مقام عالی وزارت طی نامه ۱۳۹۴/۲/۲۰-۱۰۰/۱۹۴ و پیرو نامه های ۱۳۹۶/۱۱/۱۶-د۳۰۰/۲۷۸۸۹-۵/۱۲-۱۲۰/د/۲۷-۱۳۹۶/۱۰/۲۷ موارد ذیل جهت اجرائی شدن قانون برقراری عدالت آموزشی ابلاغ می شود.

۱- دانشکده/ دانشگاه ملزم به انجام سالانه نیازسنجی رشته های تخصصی پزشکی و بالینی سایر مقاطع و رشته های تحصیلی موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی به تفکیک رشته، محل، جنسیت بر حسب شهرستان و اعلام نیازسنجی براساس سند برآورد نیاز و ظرفیت تربیت نیروی انسانی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۲۹ شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی به معاونت درمان وزارت متبوع می باشد.

۲- معاونت آموزشی هر دانشکده/ دانشگاه در جهت اصلاح اسناد متعهدین موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی که محل انجام تعهد آن به صورت عام استانی در اسناد تعهد ذکر گردیده و در حال حاضر اشتغال به تحصیل دارند، لیست متعهدین به همراه شهر محل خدمت و اسناد تعهد ماخوذه از ایشان را در اختیار دفاتر حقوق دانشکده/ دانشگاه قرار دهد به نحوی که تا پایان فروردین ماه سال ۱۳۹۷ نسبت به اصلاح اسناد مزبور از عام به خاص وفق بند پنج بخشنامه ۱۳۹۶/۱۰/۲۷-۱۲۰/د/۱۱۲ (از ابتدای سال ۱۳۹۷ ادامه تحصیل استفاده کنندگان از سهمیه موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی منوط به اصلاح اسناد تعهد در معنای شهرستان محل خدمت باشد) توسط دفاتر حقوقی دانشکده/ دانشگاه
نامہ شماره ۱۳۹۶/۴/۱۳-د/۱۳۰/۳۱۸:

رئیس محترم دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی
رئیس محترم سازمان انتقال خون ایران

رئیس محترم انستیتو پاستور ایران

رئیس محترم مرکز آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی

با سلام

نظر به ضرورت اجرای دقیق قانون برقراری عدالت آموزشی و نظارت موثر بر نحوه اخذ اسناد تعهد و لزوم هماهنگی بین معاونت های آموزشی و دفاتر حقوقی دانشگاه ها/ دانشکده های علوم پزشکی کشور موارد زیر جهت اجرا ابلاغ می گردد. انتظار می رود کلیه مدیران و کارشناسان فعال در حوزه مربوطه با رعایت دقیق مفاد این شیوه نامه زمینه اجرای کامل قانون را فراهم آورند.

۱- معاونت های آموزشی دانشگاه ها/دانشکده های علوم پزشکی لازم است پس از اعلام نتایج آزمون هایی که پذیرفته شدگان آن مکلف به تودیع سند تعهد هستند (مقاطع عمومی، تخصصی، فوق تخصصی و phd)، فهرست قطعی اسامی پذیرفته شدگان را به همراه سهمیه قبولی ایشان به دفاتر حقوقی ابلاغ نمایند.

۲- فرمت اسناد تعهد پذیرفته شدگان مقاطع مختلف تحصیلی (عمومی، تخصصی، فوق تخصصی و phd)، توسط معاونت آموزشی وزارت متبوع در دفترچه های آزمون درج می گردد. کلیه پذیرفته شدگان مکلف می باشند قبل از ثبت نام ضمن حضور در دفاتر اسناد رسمی در معیت نمایندگان حقوقی دانشگاه ها/دانشکده ها نسبت به تودیع سند تعهد براساس فرمت های مندرج در دفترچه ی آزمون اقدام نمایند.

۳- وفق اسناد تعهد (مندرج در دفترچه و یا اخذ شده از دانشجو)، در صورت وجود مغایرت بین مفاد سند تعهد اخذ شده از دانشجو با فرمت مندرج در دفترچه آزمون همان سال، ملاک مفاد سند مندرج در دفترچه خواهد بود.

۴- ثبت نام پذیرفته شدگان منوط به تودیع سند تعهد مطابق مفاد این شیوه نامه بوده و دانشگاه ها/دانشکده های علوم پزشکی بدون اخذ سند تعهد نمی توانند نسبت به ثبت نام اقدام نمایند در هر حال ورود پذیرفته شدگان قبل از تودیع سند تعهد به فرآیند آموزشی ممنوع می باشد.

۵- ادامه تحصیل آن دسته از پذیرفته شدگانی که تاکنون نسبت به تودیع سند

تعهد اقدام ننموده اند منوط به سپردن سند تعهد بوده و ادامه تحصیل این دسته از دانشجویان در ترم بعد ممنوع است.

دانشگاه علوم پزشکی بقیه ا... (عج) نیز مراجعه نموده و اطلاعات مورد درخواست آن نهاد را در سیستم مربوطه وارد نمایند.

بدیهی است پذیرش به عنوان بورسیه مذکور منوط به تأیید مراجع ذیربط در آن نهاد خواهد بود در انتها اضافه می گردد. پذیرش در بورسیه مورد نظر دارای محدودیت در ظرفیت و جنسیت می باشد که در مرحله انتخاب رشته محل به همراه سایر اطلاعات در اختیار داوطلبین قرار خواهد گرفت.

۳-۹- اتباع غیر ایرانی:

ثبت نام و شرکت اتباع غیر ایرانی مطابق مفاد این راهنما بوده و پذیرش ایشان طبق آئین نامه مربوطه انجام می پذیرد، داوطلبان واجد شرایط به مندرجات پیوست های شماره ۱۴ و ۱۵ دقت لازم بفرمائید.

نکات مهم:

کلیه داوطلبان عزیز قبل از ثبت نام به نکات مهم زیر توجه نمایید:

- ۱- داوطلبان باید منحصراً از طریق اینترنت اقدام به ثبت نام و انتخاب رشته نمایند.
- ۲- پزشکان انتقالی از خارج کشور جهت شروع به آموزش تابع مقررات شورای عالی ارزشیابی مدارک خواهند بود.
- ۳- وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی هیچ گونه تعهدی برای ترخیص داوطلبان مشمول ۱ درصد رتبه اول، ۱ درصد رتبه دوم، ۱ درصد رتبه سوم دانشگاه ها، مشمولین آئین نامه تسهیل ادامه تحصیل دانشجویان ممتاز و استعداد درخشان به مقاطع بالاتر مشمولین قانون تسهیل ازدواج جوانان و دیگر شرکت کنندگان این آزمون که به خدمت نظام وظیفه اعزام شده اند بر عهده نخواهد داشت.
- ۴- در صورت لغو صلاحیت بخش آموزش دهنده، برابر آئین نامه ارزشیابی بخش ها، تعیین محل ادامه تحصیل و آزمون ارتقاء درون بخشی دستیار، طبق نظر هیأت ممتحنه رشته مربوطه توسط دبیرخانه شورای آموزش پزشکی و تخصصی انجام خواهد شد.

۵- کلیه پذیرفته شدگان تابع مقررات دوره های دستیاری رشته های تخصصی بالینی پزشکی می باشند.

۶- از پذیرفته شدگان آزمون ورودی دستیاری (به استثنای پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه مناطق محروم) توسط دانشگاه های علوم پزشکی تعهد عام به میزان حداقل نیم تا حداکثر ۲ برابر مدت تحصیل به نفع وزارت متبوع اخذ می گردد این مدت با توجه به سایر مقررات مربوطه و ضریب منطقه ای که از سوی معاونت درمان تعیین می شود متغیر است.

۷- تعیین محل خدمت پذیرفته شدگان پس از فارغ التحصیلی به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.

۸- پذیرفته شدگانی که با مأموریت آموزشی از وزارتخانه ها، سازمان ها و نهادها برای ادامه تحصیل به رشته های تخصصی وارد می شوند، ملزم به سپردن تعهد محضری خاص به محل استخدام خود هستند.

۹- کلیه متقاضیانی که پزشکی عمومی خود را تحت عنوان استریت بیهوشی پذیرفته شده و فارغ التحصیل گردیده‌اند صرفاً مجاز به شرکت در رشته تخصصی بیهوشی می باشند.

متقاضیان فقط در صورتی می توانند دوباره از این سهمیه استفاده نمایند که حداقل ۱۲ ماه سابقه حضور داوطلبانه در جبهه را داشته باشند شایان ذکر است واجدین شرایط استفاده از سهمیه رزمندگان که قبل از سال ۱۳۶۸ برای یکبار از سهمیه مذکور استفاده نموده اند، می توانند با داشتن حداقل ۶ ماه سابقه حضور داوطلبانه در جبهه مجدداً از این مزایا بهره‌مند گردند. لازم به ذکر است افرادی که با استفاده از سهمیه رزمندگان پذیرفته می شوند در صورت انصراف از ثبت نام، شروع دوره و یا ادامه دوره حق استفاده مجدد از سهمیه را نخواهند داشت.

توضیح ۱: مناطق عملیاتی براساس مصوبات شورای عالی دفاع تعیین می گردد.

توضیح ۲: مدت اسارت جزو مدت حضور در جبهه تلقی می گردد.

توضیح ۳: مدت حضور داوطلبان جانباز انقلاب اسلامی با معلولیت بیش از ۲۵ درصد

به ازای هر ۱۰ درصد معلولیت اضافی مدت ۶ ماه حضور در جبهه محاسبه خواهد شد. طبق مصوبه ۱۳۷۷/۷/۱۵ مجلس شورای اسلامی و آیین نامه اجرایی مربوطه، پرسنل نیروهای مسلح و مشمولین خدمت نظام وظیفه که ۶ ماه متوالی یا ۹ ماه متناوب علاوه بر میزان موظفی شرکت در عملیات، به طور داوطلبانه در خطوط مقدم جبهه حضور داشته اند با مراجعه به اداره آجودانی نسبت به اخذ گواهی حضور در جبهه اقدام نموده و اسکن گواهی مربوطه را از طریق سایت اینترنتی ارسال نمایند.

ب- متقاضیان استفاده از سهمیه رزمندگان که تحت پوشش بنیاد شهید و امور ایثارگران می باشند (شامل: آزادگان، جانبازان با حداقل ۲۵ درصد جانبازی، همسران و فرزندان شهداء، مفقودین، اسراء، آزادگان همسر و فرزندان جانباز بالای ۲۵ درصد) می بایست نسبت به علامت گذاری در قسمت بنیاد شهید در فرم اینترنتی ثبت نام و تعیین نسبت با ایثارگر (پدر، مادر یا خود ایثارگر) اقدام نماید. این گروه از متقاضیان نیازی به دریافت و یا ارائه کد رهگیری از طریق سایت ایثار ندارند.

۲-۳ سهمیه مناطق محروم:

حد نصاب پذیرش جهت متقاضیان واجد شرایط استفاده از سهمیه مناطق محروم، ۸۵ درصد حد نصاب می باشد:

شرایط پذیرش سهمیه مناطق محروم متعاقباً در فرم انتخاب رشته اعلام خواهد شد در این سهمیه در سال آینده پذیرش خواهد بود. در صورت علاقمندی به این سهمیه لطفاً در فرم ثبت نام این سهمیه را انتخاب نمایید.

تعهدات:

از پذیرفته شدگان با استفاده از مزایای سهمیه مناطق محروم جهت پوشش مناطق محروم، تعهد خاص به میزان سه برابر مدت آموزش به نفع مناطق محروم مورد نیاز همان دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مناطق محروم انتخابی اخذ می گردد.

توجه: پذیرفته شدگان با استفاده از مزایای سهمیه مناطق محروم، پس از فراغت از تحصیل فقط حوزه مناطق محروم و یا نیازمند تعیین شده خود فعالیت درمانی و

یا آموزشی خواهند داشت و در خارج از منطقه مربوطه حق فعالیت تخصصی در رشته تحصیلی خود را تا پایان دوره تعهدات ندارند.

در پاسخ به شکایت مذکور، اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۱۱۰۰-۱۳۹۸/۶/۲ توضیح داده است که: احتراماً در خصوص پرونده شماره بایگانی ۹۸۰۰۵۴۸ موضوع شکایت خانم رقیه نیساری به خواسته اعتراض به نامه های شماره ۱۳۰/۳۱۸-۵/۱۳-۱۳۹۶/۴/۱۳ و ۴۰۰/۳۷۸-۱۳۹۷/۱/۱۸ و ۴۰۰/۹۱۱۹-۱۳۹۷/۴/۲۵ مبنی بر اخذ تعهد محضری مجدد مراتب ذیل در رد شکایت حین تحصیل مراتب ذیل به استحضار می رسد:

۱- نامبرده وفق دادخواست تقدیمی ادعا نموده است در سال ۱۳۹۴ با استفاده از سهمیه موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی در مقطع تخصص رشته بیهوشی پذیرفته شده و در ابتدای دوره طی سند تعهد ایداعی متعهد گردیده است پس از فراغت از تحصیل به میزان سه برابر مدت تحصیل در هر محلی که دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی آذربایجان غربی تعیین نماید خدمت کند. مع هذا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۹۷ وی را ملزم به ارائه تعهد مجدد جهت خدمت در شهر مشخصی از استان آذربایجان غربی به مدت سه برابر دوره تحصیل نموده است. شاکی همچنین مدعی است در زمان قبولی در دفترچه راهنمای آزمون اعلام نشده بود که ضریب منطقه خدمت در میزان تعهدات احتساب نمی گردد و در تعهد جدید ضریب منطقه را حذف نموده اند. وی در حال حاضر به اخذ تعهد جدید برای شهر مشخصی از استان محل تعهد، عدم احتساب ضریب منطقه در مدت تعهدات و افزایش مبلغ تعهد معترض می باشد.

۲- در ارتباط با شکایت مطروحه لازم به ذکر است، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در راستای اهداف و وظایف محوله و تامین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن نسبت به تربیت نیروی متخصص از طریق اجرای برنامه های آموزشی و بهداشتی وفق قوانین و مقررات اقدام می نماید و افرادی که جهت تحصیل در دوره های مختلف پزشکی انتخاب و گزینش می شوند با توجه به مقاطع تحصیلی و مهارت های دیگر که برای

پذیرش رشته‌ها و دوره‌ها وجود دارد حسب مقررات موجود ملزم به انجام خدمت در نقاط مورد نیاز کشور به تشخیص این وزارتخانه می‌باشند با توجه به دوره‌های مختلف و سهمیه‌های متفاوت این افراد دارای تعهداتی به شرح زیر هستند:

اول: تعهدات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان: وفق ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان «کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از ۱۳۶۷/۴/۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل یا خارج از کشور فارغ التحصیل شده و یا می‌شوند، مکلفند حداکثر ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند.»

دوم: تعهد دوره دستگیری: افرادی که در آزمون دستگیری تخصصی پذیرفته می‌شوند نیز برابر قوانین و مقررات مختلف دارای تعهد خدمت می‌باشند که بر حسب نوع سهمیه‌ای که پذیرفته شده‌اند، این تعهدات متفاوت است تا قبل تصویب قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو مصوب اردیبهشت سال ۱۳۸۹ مجلس شورای اسلامی، غیر از پذیرفته شدگان آزاد (بدون استفاده از سهمیه) که مدت تعهدات آنان برابر ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی و نشست‌های شورای آموزش پزشکی و تخصصی تعیین می‌گردد، این وزارتخانه موظف به پذیرش دستیار وفق سهمیه‌های اعلامی در قوانین و مقررات مختلف بوده که از آن جمله می‌توان به پذیرش دستیار خانم برابر قانون تخصیص سهمیه برای زنان در پذیرش دستگیری رشته‌های تخصصی پزشکی و پذیرش دستیار برای مناطق محروم برابر ماده ۱۴ قانون خدمات پزشکان و پیراپزشکان و ... اشاره نمود. پس از تصویب قانون برقراری عدالت آموزشی در اردیبهشت سال ۱۳۸۹ در صدر ماده واحده قانون مزبور اعلام می‌گردد از تاریخ تصویب این قانون سهمیه بندی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی اعم از رشته‌های پزشکی و غیرپزشکی (در کلیه دانشگاه‌های دولتی و غیردولتی) به جز مواردی که در این قانون آمده ممنوع است.

۳- بر اساس بند ۳ ماده واحده قانون مورد اشاره: «ده درصد سهمیه مازاد بر

ظرفیت در رشته های دستیاری پزشکی (رشته های مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) به مناطق محروم به داوطلبان بومی اختصاص می یابد و پذیرفته شدگان مکلفند به مدت سه برابر طول مدت تحصیل صرفاً در مناطق محروم خدمت کنند...»

۴- در تاریخ ۱۳۹۲/۷/۲۲ قانون مذکور به موجب قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجوی در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی اصلاح گردیده است. در اصلاحیه قانون مورد اشاره اعلام شده است:

ماده واحده- بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجوی در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۱/۲۹ و تبصره آن به شرح زیر اصلاح می شود: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است سی درصد ورودی های رشته های پزشکی عمومی، دستیاری تخصصی پزشکی و سایر رشته های گروه پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استان ها و در چهارچوب نظام سطح بندی پذیرش نماید.

تبصره ۱- تعهد اخذ شده از مشمولان این بند برای خدمت در مناطق مورد تعهد سه برابر مدت تحصیل است و قابل خرید و جابه جایی نمی باشد.

تبصره ۲- ارائه مدرک تحصیلی مشمولان مذکور بعد از اتمام تعهد مورد نظر، مجاز می باشد و نامبردگان در زمان تعهد مجاز به فعالیت پزشکی در سایر نقاط کشور نمی باشند.

تبصره ۳- تحصیل دانشجویان بومی موضوع این بند در دانشگاه های استان مربوطه در اولویت می باشد. در صورتی که داوطلب مذکور نمره لازم برای تحصیل در دانشگاه های دیگر را کسب کرده باشد، تحصیل او برابر مقررات این بند منوط به موافقت وی خواهد بود.

تبصره ۴- ادامه تحصیل در مقاطع آموزشی بالاتر پس از طی حداقل نیمی از مدت زمان تعهد مشمولان این بند امکان پذیر می باشد.

تبصره ۵- نقل و انتقال مشمولان این بند تابع مقررات این قانون می باشد.

۵- بر این اساس همان گونه که ملاحظه می فرمایید، قانونگذار صراحتاً در ماده مذکور حدود، شرایط و مدت تعهدات پذیرفته شدگان دوره دستیاری با استفاده از موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی را مشخص نموده است و این وزارتخانه موظف بوده در راستای قانون نسبت به اخذ تعهد با اولویت مناطق محروم، متناسب با نیاز استان ها و در چارچوب نظام سطح بندی اقدام نماید.

۶- نامبرده در آزمون دستیاری مورخ ۱۳۹۴/۲/۸ با استفاده از سهمیه موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی در رشته بیهوشی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه پذیرفته شده است و با توجه به تاریخ قبولی مشمول مفاد قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی می باشد و مکلف می باشد وفق مفاد قانون مورد اشاره به میزان سه برابر مدت تحصیل در مناطق مورد تعهد خدمت کند.

۷- با توجه به اینکه سهمیه مذکور با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استان ها و در چهارچوب نظام سطح بندی به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است در دفترچه آزمون دستیاری ۱۳۹۴ صراحتاً اعلام گردیده است از پذیرفته شدگان با استفاده از مزایای سهمیه مناطق محروم جهت پوشش نیازهای مناطق محروم (قانون برقراری عدالت آموزشی) تعهد خاص به میزان سه برابر مدت آموزش به نفع مناطق محروم مورد نیاز دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مناطق محروم اخذ می گردد. مع هذا در ابتدای تحصیل از پذیرفته شدگان سند تعهد با این مضمون اخذ می گردد که دستیار پذیرش شده موظف است در هر محلی که دانشگاه علوم پزشکی ای که با استفاده از سهمیه آن در آزمون پذیرفته شده است تعیین نماید خدمت کند. به طور مثال دستیاری که با استفاده از سهمیه مناطق محروم دانشگاه علوم پزشکی آذربایجان غربی در آزمون پذیرفته می شد تعهد می سپرد در هر محلی که دانشگاه مربوطه تعیین کند خدمت نماید. با توجه به اینکه برابر مفاد قانون پذیرفته شدگان در زمان تعهد مجاز به فعالیت پزشکی در سایر نقاط کشور یا غیر منطقه محروم استان محل تعهد نمی باشند و از آنجا که در متن اسناد تعهد محل دقیق خدمت داوطلبان اعلام نگردیده

بود در راستای اجرای کامل قانون برقراری عدالت آموزشی و مفاد دفترچه های راهنما و انتخاب رشته آزمون و تسریع در معرفی پذیرفته شدگان جهت شروع خدمات مورد تعهد و مساعدت به این پذیرفته شدگان وفق دستور قائم مقام وزیر و معاون کل وزارت بهداشت، درمان این وزارتخانه طی نامه شماره ۱۳۹۶/۱۰/۲۷-۱۲۰/۵/۱۱۲ در بند ۲ و ۳ بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱/۱۸-۵۴۰۰/۲۷۸ که به توشیح معاونین درمان، آموزشی و حقوقی و امور مجلس رسیده است مقرر می گردد دانشگاه/ دانشکده علوم پزشکی شهر محل خدمت دستیار در همان استان محل تعهد قبل از فراغت از تحصیل در اسناد تعهد مشخص گردد. به این معنا که به جای اینکه شهر محل خدمت پس از فراغت از تحصیل دستیار به ایشان اعلام گردد قبل از فراغت از تحصیل وی مشخص و به ایشان اعلام گردد.

۸- اشاره می نماید شاکی در دادخواست مطروحه اعلام نموده از ابتدا قرار بر تعهد خدمت ۱۲ ساله در یک شهر معین از استان دانشگاه نبوده است و چنانچه از این موضوع مطلع بودند، متقاضی پذیرش با استفاده از این سهمیه نمی گردیدند. در این خصوص نیز صرف نظر از اینکه چنانچه متقاضی پذیرش به صورت آزاد می شدند، آیا در آزمون پذیرش می شدند یا خیر لازم به توضیح است، اولاً: تمامی متعهدین موضوع این قانون وفق قانون موظف به خدمت در مناطق محروم و متناسب با نیاز استان مربوطه و در چهارچوب نظام سطح بندی باشند. ثانیاً: در سند تعهد ماخوذه در بدو تحصیل از این پذیرفته شدگان نیز اعلام شده است که این پذیرفته شدگان در هر محلی که دانشگاه مربوطه تعیین نماید متعهد خدمت می باشند. لذا دانشگاه محل خدمت می تواند محل خدمت داوطلب را برای ۱۲ سال در یک شهر محروم از استان تعیین نماید. ثالثاً: میزان تعهد به میزان سه بار مدت تحصیل هم در دفترچه راهنمای آزمون و هم در قانون برقراری عدالت آموزشی صراحتاً اعلام شده است و بر این اساس شاکی از ابتدای انتخاب سهمیه مزبور مطلع بوده که باید به مدت ۱۲ سال در هر محلی که دانشگاه علوم پزشکی ارومیه تعیین نماید خدمت کند و در هیچ قسمتی از دفترچه راهنمای آزمون با قانون اعلام نشده است که محل تعهد هر چند سال یک بار عوض می شود و یا بعد از خدمت به طور مثال ۴ الی ۵ سال، متعهد می تواند در مناطق غیرمحروم خدمت کند.

بر این اساس شاکی صرفاً به یک دلیل می تواند ادعای مزبور را مطرح نماید که قصد داشته باشد بعد تحصیل به نحوی از انحاء محل تعهدات خود را در مرکز استان و یا در مناطق غیر محروم بگذراند که با این اقدام وزارت بهداشت نیل به این هدف را امکان پذیر نیافته و براین اساس به این موضوع معترض می باشد.

۹- در خصوص درخواست ایشان دایر بر احتساب ضریب محرومیت منطقه در مدت تعهدات مزبور لازم به توضیح است، همان گونه که آن مقام مستحضر می باشند این وزارتخانه موظف به اجرای نص صریح قانون بوده و بدیهی است در صورت عدم اجرای آن موظف به پاسخ گویی به دستگاه های نظارتی بوده و در امور مربوط به سلامت نیز در صورت عدم اجرای قانون مسئول در برابر مردم مناطق محروم و سلامت جامعه می باشد. در قانون مذکور و اصلاحیه آن میزان تعهدات پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی صراحتاً سه برابر مدت تحصیل تعیین شده است و لذا این وزارتخانه مجاز به احتساب ضریب محرومیت منطقه در مدت تعهدات نمی باشد و بدیهی است خواسته شاکی اقدام بر خلاف حکم صریح قانون می باشد.

۱۰- نامبرده در دادخواست مطروحه مدعی است در زمان قبولی در دفترچه اعلام نشده بود که ضریب منطقه خدمتی در میزان تعهدات محاسبه نمی شود در این خصوص نیز اشاره می نماید، میزان تعهدات پذیرفته شدگان این سهمیه وفق صراحت قانون سه برابر مدت تحصیل است و این وزارتخانه در هیچ سالی از زمان شروع پذیرش با استفاده از سهمیه قانون برقراری عدالت آموزشی نسبت به درج این موضوع که ضریب منطقه در مدت تعهدات احتساب می شود یا نمی شود اقدام ننموده است زیرا مدت تعهدات زمانی که در قانون مشخص باشد لزومی به اعلام اینکه ضریب منطقه در میزان تعهدات محاسبه نمی شود، وجود ندارد لذا ذکر این استناد از سوی شاکی که در هر صورت دارای یکی از مدارک عالی تحصیل می باشد جای شگفتی و تعجب دارد.

۱۱- در ارتباط با ادعای شاکی دایر بر اینکه این وزارتخانه مبلغ تعهد را افزایش داده است نیز لازم به توضیح است. اولاً: در سند ماخوذه از نامبرده مبلغی ذکر نشده است و صرفاً اعلام گردیده متعهد در صورت استتکاف از هریک از مفاد سند، ملزم به پرداخت

سه برابر کلیه هزینه های مصروفه و ... می باشد. همان گونه که فوقاً اعلام شد میزان تعهدات این گروه از پذیرفته شدگان سه برابر مدت تحصیل می باشد لذا در صورت استنکاف از انجام تعهدات نیز قانوناً ملزم به پرداخت سه برابر کلیه هزینه ها و خسارات ناشی از عدم انجام خدمات مورد تعهد می باشند نامبرده نیز در صورت استنکاف ملزم به تبعیت از مفاد سند تعهد ایداعی می باشد و لذا ادعای مشارالیهها در خصوص «افزایش مبلغ» فاقد مستند قانونی بوده و وی هیچ مدرکی در اثبات ادعای مطروحه ننموده است و مشخص نمی باشد این ادعا بر چه پایه و اساسی طرح شده است. با توجه به مراتب فوق الذکر و نظر به اینکه تمامی اقامات این وزارتخانه وفق ضوابط و مقررات صورت گرفته است رد شکایت بی وجه شاکی از آن مقام مورد تقاضا می باشد.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۶ با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

اولاً: نظر به اینکه مطابق قانون اصلاح مواد ۸ و ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸ و بندهای ۷، ۶ و ۱ ذیل ماده ۱ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷ و بندهای ۴ و ۱ ذیل ماده ۱ قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی رشته های پزشکی مصوب سال ۱۳۵۲ و تبصره ۱ قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی برای برقراری تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی و فوق تخصصی و همچنین تعیین میزان تعهد خدمت آنان با توجه به نیازهای عمومی اختیار دارد و دادنامه های شماره ۲۶۷-۱۳۹۶/۱۰/۳۰ و دادنامه شماره ۷۵-۱۳۹۸/۱/۲۷ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری نیز موید این امر است. ثانیاً: تعهد جدیدی که در حین تحصیل از دانشجویان گرفته شده و از سوی شاکی به عنوان تعهد خاص تعریف شده در واقع اعمال اختیارات قانونی در حدود تعهد اخذ شده در ابتدای تحصیل است، زیرا

محل خدمت جدید داخل در حوزه جغرافیایی سند تعهد اولیه است. به همین دلیل تعهد جدید هیچ گونه تعهد خاصی برای دانشجویان به وجود نیاورده که با تعهد اول در تعارض باشد. در نتیجه مفاد نامه های مورد اعتراض مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات مقامات واضع نیست و ابطال نشد

مرتضی علی اشرقی، معاون قضایی دیوان عدالت اداری

تاریخ: ۱۶ دی ۱۳۹۹

شماره دادنامه: ۹۹۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۴۳۶

کلاس پرونده: ۹۹۰۱۳۳۷

موضوع رای: رای وحدت رویه آراء متعارض صادر شده از شعب دیوان عدالت اداری (در خصوص مفهوم موظف و داوطلبانه بودن مستخدم، در مناطق محروم و دورافتاده و مناطق جنگی طبق محل خدمت مندرج در احکام کارگزینی نسبت به پرداخت حق مرخصی و فوق العاده جذب مناطق محروم)

شاکیان: آقایان حمزه باولی، عبدالرضا فتحی ظلم آبادی، نجات حدیدی، کیوان دیبادین، یداله کامران پور، شیداله عابدی ورکی، اکبر قربانی ورکی، حسین اخوتیان، علی امینی و خانم ها معصومه باولی، طوبی کیانی زاده و اداره کل میراث فرهنگی، سازمان گردشگری و صنایع دستی استان ایلام

گردش کار:

در خصوص دادخواست اشخاص، شعب دیوان عدالت اداری در خصوص مفهوم موظف و داوطلبانه بودن مستخدم، در مناطق محروم و دورافتاده و مناطق جنگی طبق محل خدمت مندرج در احکام کارگزینی نسبت به پرداخت حق مرخصی و فوق العاده جذب مناطق محروم، استنباط های متفاوتی داشته اند که منجر به صدور آراء متعارض گردیده است. گردش کار پرونده ها و مشروح آراء به قرار زیر است:

شعبه ۲۶ بدوی دیوان عدالت اداری در مورد دادخواست های آقا و خانم حمزه و معصومه باولی به موجب دادنامه های شماره ۹۷۰۹۹۷۰۹۰۱۰۱۶۰۱ و ۹۷۰۹۹۷۰۹۰۱۰۱۶۰۰-۱۳۹۷/۹/۲۶ به شرح زیر با این استدلال رأی صادر کرده است:

به موجب ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به مناطق محروم و دورافتاده و مناطق جنگی و ایضاً بند ۳ مصوبه شماره ۲۳۲۴۷/ت/۲۱۵-۱۳۷۳/۶/۱۲ مزایای پرداخت حق مرخصی و فوق العاده جذب در قانون صدرالذکر صرفاً به مستخدمین رسمی و پیمانی که به صورت داوطلبانه در مناطق مورد نظر قانونگذار مشغول خدمت بوده اند خواهد شد. با توجه به اینکه در تبصره ۴ ماده ۴۵ قانون مدیریت خدمات کشوری، قانونگذار نیز

تعیین محل خدمت کارمندان رسمی و پیمانی را به عهده دستگاه اجرایی و پیمان نامه منعقد فیما بین طرفین گذاشته است بنابراین اثبات این امر که کارمند پس از تعیین محل خدمت خود توسط دستگاه اجرایی مربوطه در منطقه غیر محروم و غیر جنگی با اظهار تمایل و به صورت داوطلبانه در مناطق محروم و جنگی مشغول خدمت بوده نیاز به دلیل و مدرک دارد که از ناحیه شاکی ارائه نگردیده علیهذا شکایت غیر وارد است. رأی شماره ۱۰۱۶۰۱۰۹۰۰۹۹۷۰۹۷۰۲۶/۹/۱۳۹۷ در شعبه ۲۴ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری مورد تأیید قرار گرفته است.

اما رأی شماره ۱۰۱۶۰۰۹۹۷۰۹۰۰۹۹۷۰۲۶/۹/۱۳۹۸ در شعبه ۲۹ تجدیدنظر با اضافه کردن توضیحاتی مورد تأیید قرار گرفته است:

با توجه به تصویر احکام کارگزینی وی که پیوست پرونده می باشد. نظر به اینکه نامبرده به عنوان بهروز برای خدمت در خانه بهداشت روستای چمه شهرستان صحنه به استخدام درآمده است و وضعیت استخدامی وی مشمول ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم دورافتاده و ... مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۷ بوده و در واقع خدمت وی در آن محل داوطلبانه نبوده بلکه برای خدمت در محل مذکور استخدام شده است تجدیدنظرخواهی غیر وارد تشخیص می شود به استناد مواد ۷۱ و ۱۲۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ناظر به ماده ۳۴۹ قانون آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی و دادنامه شماره ۱۱۳-۱۳۷۰/۸/۲۱ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری، ضمن رد تجدیدنظر خواهی به عمل آمده، دادنامه تجدیدنظر خواسته را نتیجتاً تأیید و ابرام می نماید. رأی صادره قطعی است.

در ضمن دادنامه های ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۲۲۰۲۲۰۵-۱۳۹۸/۹/۱۸-۹۸۰۹۹۷۰۹۰۲۲۰۲۲۰۵، ۱۳۹۸/۵/۹، ۴۲ بدوی دیوان عدالت اداری به ترتیب در شعب ۳۰ و ۲۵ تجدیدنظر به موجب دادنامه های شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۵۵۸۰۳۳۷-۹۹۰۹۹۷۰۱/۱۰-۱۳۹۹/۱/۱۰ و ۹۹۰۹۹۷۰۹۶۰۰۰۴۰۷-۱۳۹۹/۲/۱۴ تأیید شده است.

همچنین شعبه ۲۵ بدوی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۳/۱۰/۲۸-۹۳۰۹۹۷۰۹۰۲۷۰۲۲۳۹ با این استدلال که: مستفاد از ماده ۱ قانون جذب

نیروی انسانی به مناطق محروم و دورافتاده مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۷ مجلس شورای اسلامی و بند ۳ مصوبه شماره ۲۳۳۴۷/ت۲۱۵هـ-۱۳۷۳/۶/۱۲ هیأت وزیران اولاً: در دهستان های محروم خدمت نمایند. ثانیاً: به صورت داوطلبانه در منطقه محروم مشغول خدمت باشند رأی به رد شکایت صادر کرده است و به تأیید شعبه ۲۷ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری به دلیل اعتراض در خارج از مهلت قانونی رسیده است.

شعبه ۴۲ بدوی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۹۸۰۹۹۷۰۹۰۲۲۰۲۱۸۳-۱۳۹۸/۹/۱۸ با این استدلال که: طبق ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم دورافتاده مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۷ کسانی که طبق قوانین موضوعه کشور موظف به انجام وظیفه در این مناطق هستند از شمول فوق العاده های مرخصی استحقاقی و پاداش مستثنی هستند رأی به رد شکایت صادر کرده و به تأیید شعبه ۲۸ تجدیدنظر به دلیل اعتراض در خارج از مهلت قانونی رسیده است.

شعبه ۳۶ بدوی دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۹۷۰۹۹۷۰۹۵۷۰۰۲۷۰۷-۱۳۹۷/۹/۱۸ با این استدلال که: به موجب حکم مقرر در ماده نخست قانون جذب و نگهداری نیروی انسانی به نقاط محروم و دورافتاده مناطق جنگی مصوب ۱۳۶۷، به مستخدمین در حال خدمت فوق العاده ای تحت عنوان فوق العاده جذب و نگهداری پرداخت و استفاده از یک ماه مرخصی استحقاقی پیش بینی شده است رأی به ورود شکایت صادر کرده است اما در شعبه ۲۹ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری به موجب دادنامه شماره ۱۳۹۸/۷/۱-۹۸۰۹۹۷۰۹۵۹۹۰۲۳۶۹ با این استدلال که:

چون به عنوان بهورز برای خدمت در مرکز بهداشتی و درمانی بیستون شهرستان کرمانشاه به استخدام درآمده است و وضعیت استخدامی وی مشمول ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دورافتاده و ... مصوب سال ۱۳۶۷ بوده و در واقع خدمت وی داوطلبانه نبوده، بلکه برای خدمت در محل استخدام شده است، ضمن نقض رأی شعبه بدوی، رأی به رد شکایت صادر کرده است.

شعبه ۲۷ تجدیدنظر دیوان عدالت اداری در مورد دادخواست های آقایان تیمور نوری و جهاندار مهربانی به موجب دادنامه های شماره

۱۳۹۸/۲/۲۲-۹۸۰۹۹۷۰۹۵۶۰۰۰۶۲ و ۱۳۹۸/۱/۲۰-۹۸۰۹۹۷۰۹۵۶۰۰۰۶۱۵ ضمن نقض دادنامه های شماره ۱۳۹۷/۹/۲۶-۹۷۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۱۶۴۳ و ۱۳۹۷/۹/۲۵-۹۷۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۱۵۹۰ و ۱۳۹۷/۹/۲۵ شعبه ۲۶ بدوی دیوان عدالت اداری با استدلال زیر چنین رأی صادر کرده است:

حکم مقرر در ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دورافتاده و مناطق جنگی مصوب سال ۱۳۶۷ مبنی بر استثناء کارمندان موظف به خدمت در مناطق یاد شده از مزایای قانون مورد اشاره مستلزم آنست تا کارمند طبق قانون خاص موظف به خدمت در مناطق مرقوم باشد که این امر البته با ارائه مدارک و دلایل قانونی توسط اداره متبوع مستخدم قابل اثبات است و چون مدرکی دال بر موظف بودن اشتغال تجدیدنظرخواه در مناطق مذکور توسط تجدیدنظر خواننده ارائه نگردیده لذا حسب احکام کارگزینی استحقاق برخورداری از موضوع خواسته را به دلیل خدمت در مناطق مورد ادعا دارا بوده در نتیجه با احراز مغایرت دادنامه معترض عنه با موازین قانونی مستنداً به ماده ۷۱ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ و مواد ۱ و ۲ قانون صدرالذکر ضمن نقض آن حکم به ورود شکایت صادر و اعلام می شود. این رأی قطعی است.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۰/۱۶ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

الف- تعارض در آراء محرز است.

ب- با توجه به اینکه اولاً: در قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دور افتاده و مناطق جنگی مصوب ۱۳۶۷/۱۲/۷ از واژه «داوطلبانه» استفاده نشده است و قید «داوطلبانه» فقط در مصوبه شماره ۲۳۳۴۷ت۲۱۵هـ-۱۳۷۳/۶/۱۲ هیأت وزیران آمده و همان گونه که در رأی وحدت رویه شماره ۳۵ و ۱۳۹۲/۱/۲۶-۳۶ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری ذکر شده است این مصوبه مربوط به «پاداش مناطق محروم» است و «

پاداش مناطق محروم» ارتباطی با قانون جذب ندارد. ثانیاً: تنها استثناء مذکور در قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دور افتاده و مناطق جنگی، ماده ۴ آن است که به موجب آن مقرر شده است: «کسانی که طبق قوانین موضوعه کشور موظف به انجام وظیفه در مناطق محروم و دورافتاده و مناطق جنگی می باشند از شمول این قانون مستثنی هستند.» ثالثاً: به موجب ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۱/۳۰ (اصلاحی ۱۳۷۰/۵/۱۳) کلیه فارغ التحصیلان مراکز آموزش عالی گروه پزشکی مکلفند حداکثر مدت ۵ سال اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مجاز به ترتیبی خدمت نمایند که در هر حال سه پنجم آن در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن انجام پذیرد. همچنین به موجب ماده ۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از تاریخ ۱۳۶۷/۴/۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل و یا خارج از کشور فارغ التحصیل شده یا می شوند و خدمت آنان از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام می گردد، مکلفند حداکثر مدت ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند. رابعاً: با توجه به این که استثناء مذکور در ماده ۴ قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دور افتاده و مناطق جنگی منحصر به کسانی است که «طبق قوانین موضوعه موظف به انجام وظیفه در مناطق محروم و دورافتاده» هستند و در پرونده های مورد تعارض دلیلی بر اینکه شاکیان به موجب قانون متعهد به خدمت در محل خاصی باشند وجود ندارد و تکلیف مقرر در قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان نیز تکلیفی ناظر بر خدمت در نقاط محروم و دورافتاده ندارد بلکه صرفاً تکلیف به خدمت است (خواه در مناطق محروم باشد و خواه در مناطق غیر محروم) و شاکیان پرونده ها از مشمولین ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ و ماده ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۲۹ نمی باشند و قانونگذار نیز پرداخت مزایای قانون جذب نیروی انسانی به نقاط محروم و دور افتاده و

مناطق جنگی را منوط به خدمت «داوطلبانه» در مناطق محروم نکرده است، بنابراین رأی به وارد دانستن شکایت به شرح مندرج در گردش کار صحیح و موافق مقررات است. این رأی به استناد بند ۲ ماده ۱۲ و ماده ۸۹ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ برای شعب دیوان عدالت اداری و سایر مراجع اداری مربوط در موارد مشابه لازم الاتباع است.

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ رأی: یکشنبه ۲۱ دی ۱۳۹۹

شماره دادنامه: ۱۱۶۷

کلاس پرونده: ۹۷۰۳۹۸۶

موضوع رأی: عدم ابطال نامه شماره ۴۰۰،۲۷۸-۱۳۹۷،۱،۱۸ معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (در خصوص الزام دانشجویان پزشکی ورودی سال ۱۳۹۲ به بعد به سپردن تعهدنامه جدید)

شاکی: خانم مینو عسگری با وکالت آقای سیدحبیب محمدی

گردش کار: آقای سیدحبیب محمدی به وکالت از خانم مینو عسگری به موجب دادخواستی ابطال نامه شماره ۴۰۰،۲۷۸-۱۳۹۷،۱،۱۸ معاونت درمان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

" احتراماً به استحضار می رساند: موکل اینجانب خانم مینو عسگری پذیرفته شده کنکور سال ۱۳۹۲ در رشته دندانپزشکی می باشد که با استفاده از سهمیه بومی استانی پذیرفته شده است. پذیرش ورودی ۱۳۹۲ طبق تعهد نامه محضری بر مبنای قانون تامین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایران (که استفاده کنندگان از سهمیه بومی منطقه ۲ و ۳ موظف به خدمت در استان به مدت ۲ برابر مدت تحصیل می باشند) بوده و با مطالعه و قبول شرایط استفاده از سهمیه بومی استانی و اخذ تعهد نامه محضری پذیرش شده است، در شرایط استفاده از سهمیه مذکور هیچ گونه اشاره ای به رعایت قانون الزام عدالت آموزشی و یا اصلاحیه آن و یا سایر مقررات نشده است علیهذا با گذشت قریب ۵ سال از تحصیل دانشگاه علوم پزشکی به استناد نامه شماره ۴۰۰،۲۷۸-۱۳۹۷،۱،۱۸ کلیه ورودی سال ۱۳۹۲ به بعد را ملزم به اخذ تعهد نامه جدید محضری و قبول شرایط جدید سهمیه بومی نموده است که موارد مربوطه در دفترچه آزمون سال ۱۳۹۲ نبوده است، که اگر شرایط مذکور در دفترچه ورودی سال ۱۳۹۲ اعمال می شد موکل از انتخاب این کد رشته و سهمیه مربوطه امتناع می نمودند، در نامه صدرالاشاره الزام به اعمال اصلاحیه بند ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی گردیده است طبق مصوبه مجلس شورای اسلامی مورخ ۱۳۹۲،۷،۱ ابلاغ ۹۲،۰۸،۰۱ شده که مصوبه مربوطه یک ماه پس از شروع تحصیل ورودی ۱۳۹۲ تصویب گردیده است. علی ایحال به استناد موارد مذکور دانشگاه علوم پزشکی

کلیه دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۲ به بعد را ملزم به اخذ تعهدنامه محضری جدید و قبول شرایط جدید نموده است که قبول شرایط مربوطه در زمان انتخاب رشته موکل در دفترچه آزمون نبوده است، مشکلات بسیاری برای دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۲ ایجاد نموده است که لازم به ذکر است تعهد نامه دوم از دانشجویان ورودی سال ۱۳۹۱ که شرایط پذیرش یکسان با سال ۱۳۹۲ را داشته اند اخذ نگردیده است که این اقدام دانشگاه خلاف مقررات بوده و شمولیت ورودی سال ۱۳۹۲ جای بسی تامل دارد. ضمناً اگر شرایط اعمالی در نامه اخیر در دفترچه انتخاب رشته سال ۱۳۹۲ بود از انتخاب رشته و سهمیه بومی امتناع می گردید در صورتی که در فرم ورودی سال ۱۳۹۲ به بعد شرایط بومی استانی به طور دقیق قید گردیده است که به پیوست تقدیم می گردد در حالی که در دفترچه ورودی ۱۳۹۲ هیچ اشاره ای به موضوعات مربوطه نگردیده است. علیهذا با توجه به مراتب مذکور از محضر آن مقام تقاضای ابطال تعهدنامه محضری (دوم) و صدور حکم مبنی بر عدم شمولیت نامه شماره ۵۴۰۰۲۷۸-۱۳۹۷م۱۸۱۸-۱۲۰۲۷۸ و عدم اخذ تعهد نامه دوم را دارد."

در پی اخطار رفع نقضی که از طرف دفتر هیأت عمومی و هیأت های تخصصی دیوان عدالت اداری برای شاکی ارسال شده بود، وی به موجب لایحه ای که به شماره ۹۷-۳۹۸۶-۴ مورخ ۱۳۹۸م۲۸ ثبت این دفتر شده پاسخ داده است که:

" احتراماً عطف به اخطاریه رفع نقص ارسالی در خصوص پرونده شماره ۹۷۰۹۹۸۰۹۰۵۸۰۲۰۲۳ مبنی بر اعلام اینکه موضوع شکایت با کدام قانون مخالفت دارد، بدین وسیله رفع نقص ذیلاً شماره ماده قانونی به حضور اعلام می گردد. ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی "

متن مقرر مورد اعتراض به شرح زیر است:

" رئیس محترم دانشکده / دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور

موضوع: الزامات اجرایی نمودن قانون برقراری عدالت آموزشی

با اهدای سلام

احتراماً در راستای اجرای ابلاغ مقام عالی وزارت طی نامه ۱۰۰م۱۹۳-۱۳۹۴م۲۲۰ و پیرو

نامه های ۵۴۰۰۲۷۸۸۹-۱۳۹۶م۱۸۱۸۱۶ و ۱۲۰م۵م۱۱۲-۱۳۹۶م۱۰م۲۷-۱۳۹۶م۱۰م۲۷ و موارد ذیل جهت اجرایی

شدن قانون برقراری عدالت آموزشی ابلاغ می شود.

۱- دانشکده دانشگاه ملزم به انجام سالانه نیازسنجی رشته های تخصصی پزشکی و بالینی سایر مقاطع و رشته های تحصیلی موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی به تفکیک رشته، محل، جنسیت بر حسب شهرستان و اعلام نیازسنجی بر اساس سند برآورد نیاز و ظرفیت تربیت نیروی انسانی مصوب جلسه مورخ ۱۳۹۶م/۱۱م/۲۹ شورای گسترش دانشگاه های علوم پزشکی به معاونت درمان وزارت متبوع می باشد.

۲- معاونت آموزشی هر دانشکده دانشگاه در جهت اصلاح اسناد متعهدین موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی که محل انجام تعهد آن به صورت عام استانی در اسناد تعهد ذکر گردیده و در حال حاضر اشتغال به تحصیل دارند، لیست متعهدین به همراه شهر محل خدمت و اسناد تعهد مأخوذه از ایشان را در اختیار دفاتر حقوق دانشکده دانشگاه قرار می دهد به نحوی که تا پایان فروردین ماه سال ۱۳۹۷ نسبت به اصلاح اسناد مزبور از عام به خاص وفق بند پنج بخشنامه ۱۳۹۶م/۱۰م/۲۷-۱۲۰م/۱۱۲ (از ابتدای سال ۱۳۹۷ ادامه تحصیل استفاده کنندگان از سهمیه موضوع قانون برقراری عدالت آموزشی منوط به اصلاح اسناد تعهد بر مبنای شهرستان محل خدمت باشد) توسط دفاتر حقوقی دانشکده / دانشگاه اقدام گردد.

۳- جهت اجرایی شدن بند پنج بخشنامه ۱۳۹۶م/۱۰م/۲۷-۱۲۰م/۱۱۲ دانشکده دانشگاه های علوم پزشکی سراسر کشور مکلفند پس از تعیین و نیازسنجی شهرهای محل خدمت متعهدین یاد شده بر اساس نمره ورودی کسب شده در آزمون دستیاری زمان پذیرش و برای پذیرفته شدگان آزمون سراسری بر اساس رتبه، محل خدمت را تعیین و جهت اصلاح اسناد به دفاتر حقوقی دانشکده دانشگاه ابلاغ نمایند.

۴- دانشکده دانشگاه های علوم پزشکی مکلفند جهت شفافیت در اخذ تعهد و تعیین شهر محل خدمت متعهدین هر سال به ترتیب اولویت سال پذیرش (ابتدا ورودی های سال ۱۳۹۲، بعد سال ۱۳۹۳ و به ترتیب تا سال جاری) از ابتدای اجرای قانون اقدام نمایند و رونوشت به دفتر حقوقی وزارت متبوع و معاونت های درمان و آموزشی وزارت متبوع ارسال نمایند.

۵- از سال ۱۳۹۷ معاونت آموزشی وزارت متبوع محل تعهد پذیرفته شدگان موضوع قانون فوق را بر حسب شهرستان محل تعهد بر اساس لیست اعلامی معاونت درمان در مقابل رشته محل تمامی مقاطع و رشته های تحصیلی در دفاتر راهنمای آزمون درج نموده و دانشکده دانشگاه ها در زمان اخذ اسناد تعهد ملزم به رعایت آن می باشند.

۶- مسئولیت اجرای این بخشنامه به عهده ریاست دانشکده دانشگاه می باشد. - معاون حقوقی و امور مجلس، معاون آموزشی و دبیر شورای آموزش پزشکی و تخصصی، معاون درمان "

طرف شکایت علیرغم ارسال و ابلاغ نسخه دوم دادخواست و ضامم آن تا زمان رسیدگی به پرونده هیچ گونه پاسخی ارسال نکرده است

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۹م۹م۲۹ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

با عنایت به اینکه دانشجویان متعهد خدمت موضوع این پرونده، تعهد داشته اند پس از فراغت از تحصیل در هر محلی از استان مربوط که وزارت بهداشت لازم بداند ارایه خدمت کنند و تعهد استانی شامل تعهد به همه شهرهای استان بوده و وزارت بهداشت بر اساس مفاد تعهد استانی اختیار تعیین محل خدمت آنان در هر شهرستان را داشته است، بنابراین در مقررره مورد اعتراض که این اختیار خود را در قالب تعهد نامه دیگری برای شهر مشخصی در همان استان که بابت آن قبلاً تعهد اخذ شده بود، مطرح کرده و از دانشجویان خواسته است که در این خصوص تعهد بسپارند مغایر قانون و خارج از حدود اختیار نیست و موجبی برای ابطال آن وجود ندارد.

محمدکاظم بهرامی

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ رأی: دوشنبه ۱۶ فروردین ۱۴۰۰

شماره دادنامه: ۱۹۱۶

کلاس پرونده: ۹۸۰۲۵۸۹

موضوع رأی: عدم ابطال ۱- بند ۲ صورتجلسه بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی

و تخصصی وزارت بهداشت مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۰ و پیوست شماره ۲ آن

۲- دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی

مصوب تیر ماه ۱۳۹۷

۳- فرم اخذ تعهد محضری از دستیاران آزاد

شاکلی: خانم فروغ قائدی و سایرین با وکالت آقایان مهدی هداوند و محمد صالح نقره کار

گردش کار: شاکیان به موجب دادخواستی واحد ابطال بند ۲ صورتجلسه بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۰ و پیوست شماره ۲ آن و همچنین دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی مصوب تیر ماه ۱۳۹۷ و فرم اخذ تعهد محضری از دستیاران آزاد را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده اند که: « ۱- در قوانین مربوط به وزارت بهداشت و شورای آموزش پزشکی و تخصصی صلاحیتی برای تصویب مقرر در خصوص لزوم اخذ تعهد محضری از دستیاران ذکر نشده است. اصل در حقوق عمومی، بر عدم صلاحیت است. بنابراین تصویب مقرر مبنی بر اخذ تعهد محضری مغایر قانون و خارج از حدود اختیارات این دو نهاد است. بند ۱ ماده ۱ قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی مصوب ۱۳۵۲ مبنی بر تعیین احتیاجات آموزش پزشکی و ماده ۶ قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت مبنی بر برنامه ریزی به منظور توزیع عادلانه و مناسب نیروی انسانی و سایر امکانات نیز دلالتی بر امکان اخذ تعهد محضری از دستیاران ندارد.

۲- مطابق اصول ۲۲ و ۳۳ قانون اساسی حقوق اشخاص تحت حمایت قانون است و شخصی را نمی توان از محل اقامت یا محل مورد علاقه وی تبعید یا منع یا برای اقامت در محلی اجبار نمود مگر به حکم قانون. حکم قانون مزبور نیز در مانحن فیه موجود نیست

و صرفاً مقرر در خصوص آن تصویب شده است.

۳- مقنن در موارد لزوم اخذ تعهد خدمت محضری صراحت دارد. برای نمونه اخذ تعهد خدمت در خصوص دانشجویان بومی، دستیاران سهمیه مناطق محروم و ... را تصریح نموده است. اما در خصوص دستیاران سهمیه آزاد سکوت نموده است و این سکوت در پرتو اصل عدم صلاحیت، نمی تواند منتهی به امکان اخذ تعهد از اشخاص مزبور شود.

۴- ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی لزوم تعهد به خدمت مشمول صرفاً اشخاصی است که از تحصیلات رایگان استفاده می نمایند. مقررات معترض عنه، این حکم را به فارغ التحصیلان تحصیلات غیررایگان مثل دانشگاه آزاد اسلامی نیز تسری داده است.

۵- مدت تعهد به خدمت در تبصره ۱ ماده ۱ آئین نامه اجرایی تبصره ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی از عبارت «برابر مدت تحصیل» و در ماده ۱ آئین نامه اجرایی تبصره ماده ۸ این قانون از عبارت «به اندازه مدت تحصیلات عالی» و در ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان از عبارت «برابر طول دوره تخصص» و در ماده ۱ این قانون از عبارت «حداکثر ۲۴ ماه» استفاده نموده است. مقررات معترض عنه مبادرت به اخذ تعهد به میزان نیم تا دو برابر تحصیل می نمایند که مطابق هیچیک از مواد مزبور نیست و دال بر غیر قانونی بودن آن است.

۶- سکوت قانونگذار ماده ۱۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان در خصوص تعهد خدمت دستیاران سهمیه آزاد دال بر عدم وجود هرگونه تکلیفی در این زمینه می باشد.

۷- مطابق تبصره ۳ ماده ۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان کسانی که خدمت موضوع این قانون را انجام داده اند، دریافت مدرک تحصیلی جدید از سوی آنها مشمول خدمات موضوع ماده نمی باشد. دستیاران مشمول حکم تبصره مزبور می باشند.

۸- به فرض امکان اخذ تعهد، مفاد تعهد نمی تواند مغایر قانون باشد. رای ابطالی ۷۶۷۹ صرفاً دلالت بر تجویز اخذ تعهد از دستیاران دارد.

۹- مطابق تبصره ۳ ماده ۱ آئین نامه اجرایی تبصره ماده ۷ موضوع لایحه قانونی اصلاح

مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مدت خدمت وظیفه عمومی یا خدمت در بیمارستان ها جهت کارورزی در رشته های پزشکی و طی دوره تخصصی پزشکی جزء خدمت مذکور در ماده ۱ این قانون محسوب می شود.

۱۰- عدم امکان اخذ مدرک تحصیلی حتی با پرداخت هزینه و خسارات مغایر قانون است. درج شرط اسقاط حق اعتراض نیز مغایر اصل ۳۴ قانون اساسی است.

۱۱- مقرر نمی تواند به توسیع یا تضییق حکم قانونگذار بپردازد. آرای متعدد هیات عمومی دلالت بر این موضوع دارند.

۱۲- مطابق اصول ۵۸ و ۷۱ قانون اساسی، وضع قواعد آمره در خصوص حق و تکلیف اشخاص اختصاص به مجلس دارد. مطابق اصل ۹ قانون اساسی نیز امکان سلب آزادی های مشروع هرچند با وضع قوانین وجود ندارد. مطابق اصل ۲۸ نیز اصل بر آزادی و برابری در فرصت های شغلی است.»

متن مقررهای مورد شکایت به شرح زیر است:

«الف: بند ۲ صورتجلسه بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی وزارت بهداشت مورخ ۱۳۶۲/۹/۱۰

طرح پیشنهادی در مورد نحوه اخذ تعهد از داوطلبان دستیاری رشته های تخصصی پزشکی به بحث گذاشته شد و با اصلاحاتی تصویب گردید (پیوست شماره ۲).

ب: دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی مصوب تیر ماه ۱۳۹۷:

این دستورالعمل به استناد مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی سال ۵۳ مجلس شورای ملی و اصلاحیه سال ۵۸ شورای انقلاب اسلامی، مواد ۱۴ و ۱۵ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان سال ۷۵ مصوب مجلس شورای اسلامی، مصوبه صورتجلسه بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی و مصوبات بعدی، مصوبه ۹۲۳۱ مورخ ۱۳۸۲/۶/۸ شورای معاونین، قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۲/۱، قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات

تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲،۷،۴ و با توجه به اسناد تعهد محضری اخذ شده بدو ورود به دوره دستیاری و سهمیه پذیرش دوره دستیاری که فارغ التحصیلان را ملزم به انجام خدمت در مراکز درمانی نیازمند و محروم تابعه وزارت بهداشت می نماید تدوین گردیده است.

نحوه تعیین محل خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی:

ماده یک: سهمیه دانشگاه، دانشکده های علوم پزشکی با در نظر گرفتن نظام تخصیص منابع ساختاری خدمات درمان بستری کشور، آمار نیروها و خدمات تخصصی موجود در بانک اطلاعاتی نیروهای تخصصی، تعداد فارغ التحصیلان هر رشته، مستندات دانشگاه، دانشکده و معاونت درمان وزارت تعیین می گردد.

ماده دو: فرم الکترونیکی اطلاعات فردی فارغ التحصیلان از طریق معاونت درمان دانشگاه دانشکده محل تحصیل در اختیار آنان قرار می گیرد. اطلاعات وارد شده در این فرم پس از ورود به نرم افزار به همراه مدارک و مستندات لازم، مبنای تشکیل پرونده و اولویت بندی موضوع این دستورالعمل قرار می گیرد.

ج: فرم اخذ تعهد محضری از دستیاران آزاد

نظر به اینکه مقرر گردیده: اینجانب فرزند به شماره شناسنامه ، صادره از دارای کد ملی شماره متولد ساکن کد پستی: تلفن ثابت تلفن همراه فارغ التحصیل مقطع عمومی رشته از دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی که در آزمون پذیرش دستیار تخصصی مورخ در رشته تحصیلی تخصصی در دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی پذیرفته شده ام با هزینه دولت در مقطع و رشته یاد شده تحصیل نمایم برابر مقررات قانون و آیین نامه ها و دستورالعمل های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و قوانین و مقررات ثبت اسناد و آیین نامه اجرای مفاد اسناد رسمی و لازم الاجرا و با آگاهی کامل از مقررات در کمال صحت و با آزادی و اختیار کامل، ضمن عقد خارج لازم متعهد و ملتزم می گردم:

۱- در رشته تخصصی تحصیل کرده و مطابق ضوابط مربوطه دوره مذکور را به پایان رسانده، درجه تخصصی را در رشته مذکور اخذ نمایم و کلیه مقررات مربوط به دوره آموزش

دستیاری و دانشگاه محل تحصیل را رعایت کنم و صرفاً به امر تحصیل پرداخته و منحصراً در رشته، مقطع تحصیلی و دانشگاه تعیین شده ادامه تحصیل دهم و دوره تحصیلی معین شده را در مدت معمول و برابر مقررات آن با موفقیت بگذرانم، و حق تغییر رشته را از خود ساقط می‌کنم. ...»

در پاسخ به شکایت مذکور، سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷۲۰۱-۱۳۹۹/۲۷ به طور خلاصه توضیح داده است که:

« ۱- مفاد ماده ۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، ناظر به اولین مقطعی می باشد که دانشجو از آن فارغ التحصیل گردیده است. بنابراین در صورتی که یک شخص در یک مقطع تحصیلی خدمات مذکور را به انجام برساند، در مقطع بعدی مشمول طرح ۲ ساله موضوع قانون پزشکان و پیراپزشکان نخواهد بود.

۲- قانونگذار در ماده ۱۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان نسبت به ایجاد سهمیه خاص برای پذیرش در دوره دستیاری اقدام نموده است و این ماده ارتباطی با پذیرش در سایر سهمیه ها و تعهدات سهمیه های دیگر ندارد.

۳- مفاد قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، بند ۷-۱ سیاست های کلی سلامت، مفاد ماده ۸ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایران، قانون تشکیل شورای آموزش پزشکی و تخصصی، بند ۷ مصوب جلسات ۴۳۰-۴۲۹ مورخ ۷۷/۷/۲۱ و ۷۷/۱/۲۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، مؤید صلاحیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است.

۴- مبنای قانونی تعهد پذیرفته شدگان آزاد دوره دستیاری، ماده ۸ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی است.

۵- دیوان عدالت اداری در آراء متعددی اخذ تعهد از دستیاران دوره های تخصص و فوق تخصص و تعیین میزان تعهدات از سوی وزارت بهداشت را مورد تأیید قرار داده است؛ از جمله رأی شماره ۴۹۴-۱۳۸۶/۷/۱ و ۵۳۴ الی ۵۳۶-۱۳۹۱/۸/۱.

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲ با حضور معاونین دیوان عدالت

اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

با توجه به آرای متعدد هیأت عمومی و هیأت تخصصی دیوان عدالت اداری از جمله رأی وحدت رویه شماره ۵۳۴ الی ۵۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۸/۲۸ هیأت عمومی، به موجب ماده ۸ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی « دانشجویان و هنرجویان دانشگاه ها، دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه ها و مؤسسات عام المنفعه که برای خدمت در دانشگاه ها، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های مذکور آموزش می بینند، مکلفند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنها اخذ می شود تعهدات خود را انجام دهند...» و از آنجا که پذیرش دستیاران رشته های تخصصی پزشکی از سوی وزارت بهداشت با توجه به نیاز کشور به خدمات ایشان و به ویژه نیاز مبرم نقاط محروم و دور افتاده، جهت خدمت در این وزارتخانه صورت می گیرد، از این رو این اشخاص از مشمولان ماده ۸ موصوف بوده و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می تواند به تجویز این ماده نسبت به اخذ تعهد از آنها اقدام کند. با توجه به مراتب مذکور مصوبات مورد اعتراض مطابق مقررات قانونی و در حدود اختیارات وضع شده و ابطال نشد./

احمد درزی رامندی

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

تاریخ رأی: شنبه ۲۲ خرداد ۱۴۰۰

شماره دادنامه: ۷۳۵

کلاس پرونده: ۹۹۰۱۳۸۲

موضوع رأی: ابطال بند ۲ صفحه ۲ دفترچه آزمون استخدامی سال ۱۳۹۹ سازمان تامین اجتماعی در خصوص شرط سن و معدل

شاکلی: آقای مهدی کریمی

گردش کار: شاکلی به موجب دادخواستی ابطال بند ۲ صفحه ۲ دفترچه آزمون استخدامی سال ۱۳۹۹ سازمان تأمین اجتماعی در خصوص شرط سن و معدل را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

اولاً: با توجه به اینکه به موجب بند (ه) ماده واحده قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان استخدام مصوب سال ۱۳۷۱ میزان خدمت غیررسمی و تمام وقت داوطلبانی که در دستگاه های موضوع قانون مذکور به خدمت اشتغال داشته اند به حداکثر سن استخدام افزوده می شود و با عنایت به اینکه به موجب ماده ۲۹ آیین نامه آموزشی دوره های کاردانی و کارشناسی مصوب ۱۳۹۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی وزارت علوم ملاک دانش آموختگی برای دوره های کاردانی داشتن میانگین کل حداقل ۱۲ می باشد و مطابق با جزء ۴ بند ج ماده ۲ و ماده ۱۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تعیین ضوابط ارزشیابی علمی مدارک دانش آموختگان و تایید ارزش علمی مدارک دانشگاه ها و مراکز آموزش عالی داخل کشور برعهده وزارت علوم می باشد بنابراین مقررات مورد شکایت مغایر با موارد یادشده و خارج از حدود صلاحیت سازمان تأمین اجتماعی می باشد.

ثانیاً: گرچه مطابق با ماده ۱۴ آیین نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب ۱۳۸۶ مقرر شده است ورود به خدمت افراد در سازمان از طریق آزمون کتبی و مصاحبه و گزینش و بر اساس اصل شایستگی صورت می گیرد و ضوابط برگزینی آزمون و گزینش به تصویب هیأت مدیره خواهد رسید لکن آیین نامه صادره از سوی دستگاه های عمومی باید با متن و روح قوانین مخالف نباشد لیکن وزارت علوم تحقیقات و فناوری به عنوان

تنها مرجع ذیصلاح قانونی با تایید ارزش علمی و مدرک دانشگاهی ارزش استخدامی آنها را نیز تایید می نماید و وزیر علوم تحقیقات و فناوری در نامه شماره ۴۸۶۱۵-و-۱۳۹۷،۳۰۷ خطاب به رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور تاکید کردند مدارک تحصیلی کلیه دانش آموختگان دانشگاه و موسسات آموزش عالی دارای مجوز از شورای گسترش آموزش عالی از حیث ارزش تحصیلی از نظر این وزارت قانونی و دارای اعتبار یکسان است بر این اساس دارندگان مدرک مذکور برای استخدام و استقرار در پستهای سازمانی در ادارات و دوایر دولتی متناسب و منطبق با رشته و مقطع تحصیلی خود از ظرفیت و قابلیت کافی برخوردارند. نتیجتاً تعیین شرط حداقل معدل برای مدرک تحصیلی (بخش های ۲۰۱، ۲۰۲، ۲۰۳) و وضع مقرر افزایش سن متقاضیان استخدام صرفاً در خصوص شاغلین واحدهای سازمان تامین اجتماعی (تبصره ۱) مغایر با قانون اشاره شده بوده و خارج از حدود اختیارات و صلاحیت سازمان تامین اجتماعی می باشد»

متن مقرر مورد اعتراض به شرح زیر است:

«۲- شرایط سنی به مقطع تحصیلی و معدل کل داوطلبان به شهر ذیل تعیین می

گردد:

۲۰۱- دارندگان مدرک تحصیلی فوق دیپلم صرفاً در عنوان شغلی متصدی پذیرش و اطلاعات با شرط معدل حداقل ۱۴ و شرط سنی حداکثر ۳۰ سال تمام.

۲۰۲- دارندگان مدرک تحصیلی لیسانس با شرط معدل حداقل ۱۵ و شرط سنی حداکثر ۳۰ سال تمام.

۲۰۳- دارندگان مدرک تحصیلی لیسانس با شرط معدل حداقل ۱۵ و شرط سنی حداکثر ۳۲ سال تمام صرفاً برای رشته بهداشتی و درمانی

.....

تبصره ۱: مدت خدمت سربازی، انجام خدمات قانونی (قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و ضریب K)، مدت اشتغال تمام وقت متقاضیان استخدام در واحدهای تابعه سازمان، شرکتها یا موسسات تابعه (صد در صد متعلق به سازمان) کارگزاری های رسمی سازمان، و نیروهای شاغل در بیمارستان ها و سایر مراکز درمانی متعلق به سازمان که به

صورت موسسه و یا هیات امنایی یا هیات مدیره فعالیت می نمایند با ارائه گواهی پرداخت حق بیمه و متناسب با مدت اشتغال به کار، دال بر تایید مراتب مذکور و نیز سنوات ارفاقی مندرج در قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان در مورد ایثارگران به حداکثر شرط سنی هر مقطع تحصیلی مندرج در این آگهی مشروط به آن که حداکثر ۳۵ سال تمام و برای رشته های دکترا (phd و متخصص) ۴۰ سال تمام تجاوز ننماید، اضافه می گردد. شایان ذکر است سایر سوابق پرداخت حق بیمه به هر طریقی خارج از موارد مذکور شامل این بند نمی باشد.»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل امور حقوقی و قوانین سازمان تأمین اجتماعی به موجب لایحه شماره ۱۳۹۹/۸۲۱-۷۱۰۰/۹۹۵۸۹۴ به طور خلاصه توضیح داده است که:

«اولاً- در خصوص شرط سنی هر ساله سازمان تأمین اجتماعی با مجوز هیئت مدیره جهت تأمین نیروی انسانی مورد نیاز در قالب آزمون استخدامی فراگیر اقدام به جذب نیرو به صورت استخدام پیمانی می نماید تعیین شرط سنی در دفترچه آزمون استخدامی وضع مقرراتی جدید نبوده و برگرفته از بند (پ) ماده ۱۵ آیین نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی است سازمان تأمین اجتماعی با عنایت به ماده ۱۵ آیین نامه استخدامی در جهت رعایت اصل انصاف و عدالت و برابری فرصت استخدامی اقدام به تعیین ضابطه در خصوص تعیین حداقل و حداکثر شرط سنی منطبق با مقاطع تحصیلی کسب شده توسط داوطلبین نموده است که نه تنها مغایر قانون نمی باشد بلکه عیناً در راستای قانون و دادنامه شماره ۱۳۹۱/۴۲۱-۱۹۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری می باشد، همچنین دادنامه های هیأت تخصصی استخدامی و هیأت عمومی در خصوص تعیین حداقل و حداکثر سن استخدام به تشخیص دستگاه اجرایی برای استخدام پیمانی تاکید دارد. ثانیاً- تعیین شرط حداکثر سنی متناسب با مدرک تحصیلی جهت رعایت اصل برابری فرصت ها در استخدام ملاحظه می گردد و متناسب با افزایش سنوات تحصیلی شرط حداکثر سن استخدام نیز افزایش یافته و این موضوع جهت رعایت اصل برابری فرصت ها در استخدام همچنین در جهت رعایت قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان استخدام مصوب ۱۳۷۱ مدت خدمت سربازی، مدت خدمت طرحی و ضریب K و ... نیز از داوطلبان در زمان استخدام کسر می گردد،

مشروط بر آنکه با کسر این سوابق از سن واقعی، سن داوطلب آزمون استخدامی از حداکثر ۳۵ سال تجاوز ننماید. ثالثاً- تاکید می‌گردد مطابق ماده ۱۴ آیین‌نامه آزمون استخدامی ورود به خدمت بر اساس آزمون کتبی مصاحبه و گزینش و با رعایت اصل شایستگی امکان پذیر است لذا این سازمان در راستای ماده ۱۱۷ قانون مدیریت خدمات کشوری و با عنایت به مجوزهای هیأت مدیره اقدام به تعیین ضوابط در این خصوص نموده است لذا در جهت جذب اشخاص شایسته تعیین گردیده و حداقل معدل دوره فوق دیپلم ۱۴، لیسانس ۱۵ می‌باشد از سوی دیگر در هیچ قانونی، محدودیتی در این خصوص وضع نگردیده و تصویب این ضابطه هیچ مانع قانونی ندارد.»

هیأت عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۰/۳/۲۲ با حضور رئیس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رأی مبادرت کرده است.

رأی هیأت عمومی

سازمان تأمین اجتماعی براساس بند ۱۰ ماده واحده قانون فهرست نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی از مصادیق مؤسسات عمومی غیردولتی است و بر مبنای حکم مقرر در ماده ۱۱۷ قانون مدیریت خدمات کشوری از شمول مقررات این قانون خارج بوده و شرایط ورود به خدمت در آن بر طبق مواد ۱۴ تا ۱۶ از آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی مصوب سال ۱۳۸۶ تعیین شده و اعمال صلاحیت هیأت مدیره آن سازمان در خصوص استخدام بر مبنای مواد ۱۴ و ۱۵ آیین‌نامه مذکور صورت می‌گیرد. همچنین به موجب بندهای «پ» و «ت» ماده ۱۵ این آیین‌نامه، «دارا بودن حداقل ۲۰ و حداکثر ۳۵ سال تمام که در مورد مشاغل یا مناطق خاص با تصویب هیأت مدیره حداکثر سن ۴۰ سال می‌باشد» و «دارا بودن تحصیلات و دانش تخصصی و تواناییهای لازم برای انجام وظایف و مسئولیتهای شغل مورد نظر» از شرایط ورود به خدمت برای افراد در سازمان تأمین اجتماعی است. نظر به اینکه اولاً: تعیین شرط معدل در بند ۲ صفحه ۲ دفترچه راهنمای آزمون استخدامی متمرکز سازمان تأمین اجتماعی در سال ۱۳۹۹ برای مقاطع تحصیلی مختلف جزء شروط مذکور در

آیین‌نامه استخدامی سازمان تأمین اجتماعی نیست و ایجاد چنین شرطی موجب محرومیت بخشی از دارندگان مدارک تحصیلی دانشگاهی و ایجاد تبعیض در میان دارندگان مدارک تحصیلی مأخوذه مورد تأیید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می‌شود. ثانیاً: در تبصره ۱ از مقررده یادشده صرفاً مدت اشتغال تمام وقت متقاضیان استخدام در واحدهای تابعه سازمان، شرکتها و مؤسسات تابعه و بیمارستانها و مراکز درمانی وابسته به سازمان تأمین اجتماعی، به حداکثر شرط سنی هر مقطع تحصیلی اضافه شده و این امر امتیازی برای نیروهای غیررسمی (نیروهای قراردادی) آن سازمان محسوب می‌شود که به سایر نیروهای غیررسمی شاغل در غیر سازمان تأمین اجتماعی تسری پیدا نکرده و مغایر با مفاد قانون اصلاح حداکثر سن داوطلبان استخدام مصوب سال ۱۳۷۱ که سازمان تأمین اجتماعی نیز مشمول آن قرار دارد و همچنین دادنامه شماره ۲۶۶۱-۱۳۹۸، ۹۶۲۷-۱۳۹۸ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری است که اعطای امتیاز به نیروهای قراردادی سازمان تأمین اجتماعی را خارج از حدود اختیار و مغایر با قانون تشخیص داده است. بنا به مراتب فوق، شرط حداقل معدل کل فوق دیپلم و لیسانس و مقررده افزایش سن متقاضیان استخدام صرفاً درخصوص شاغلین واحدهای سازمان تأمین اجتماعی به شرح مندرج در بند ۲ صفحه ۲ دفترچه راهنمای آزمون استخدامی متمرکز سازمان تأمین اجتماعی در سال ۱۳۹۹ خلاف قانون و خارج از حدود اختیار است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود./

محمد مصدق

رئیس هیأت عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۲۳ فروردین ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۰۱۲۱

کلاس پرونده: ۰۰۰۳۳۳۰

موضوع رای: ابطال بند ۳ بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷ در خصوص بهینه سازی اجرای قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷) معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شاکی: خانم سمانه اعتصامی

گردش کار: شاکی به موجب دادخواستی ابطال بند ۳ بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷ در خصوص بهینه سازی اجرای قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷) معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که: «احتراماً به استحضار می‌رساند بند (۳) بخشنامه «بهینه‌سازی اجرای قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان» به شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷ مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۹-د/۱۰۱/۳۱۷۷) معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) خلاف قوانین به شرح ذیل‌الذکر و خارج از حدود اختیارات مرجع تصویب کننده آن می‌باشد: ۱- به موجب ماده ۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵: «مشمولان این قانون مکلفند حداکثر یک ماه بعد از فراغت از تحصیل یا اعلام ارزشیابی مدرک تحصیلی خارج از کشور به منظور تعیین وضعیت از لحاظ شمول موضوع این قانون خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نمایند. وزارت مذکور موظف است ظرف حداکثر دو ماه تعیین محل خدمت نموده و افراد مازاد بر نیاز را با رعایت اولویت سهمیه مناطق ۱ و آزاد معاف نماید. کسانی که ظرف مدت مقرر خود را معرفی نمایند و

یا یک ماه پس از تعیین محل خدمت شروع به کار نکنند، غایب محسوب و به تشخیص وزارت مذکور برابر مدت غیبت به خدمت آنان افزوده خواهد شد». مستفاد از این ماده، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در معرفی مشمولین به دانشگاه‌ها و سازمان‌های متقاضی استفاده از خدمات نیروهای دارای طرح اجباری و دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور در به‌کارگیری مشمولان قانون یادشده که به آن دانشگاه معرفی شده‌اند، موظفند الزام قانونی خود مبنی بر تعیین تکلیف اشخاص مشمول طی حداکثر دو ماه را رعایت نمایند. حال آن که بند ۳ بخشنامه مورد اعتراض، تکلیف دو ماهه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مشخص نمودن وضعیت مشمولین و معرفی افراد مازاد بر نیاز را بدون مجوز قانونی تغییر و آن را به چهار ماه افزایش داده است که این امر منجر به توسعه حکم قانونگذار گردیده و از این رو خارج از حدود اختیارات مرجع وضع و خلاف قانون می‌باشد.

۲- بر مبنای ماده ۴ قانون یادشده، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مکلف است ظرف حداکثر دو ماه پس از ثبت نام نیروهای دارای طرح اجباری، نسبت به مشخص نمودن وضعیت کلیه مشمولین قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان اقدام نماید و در صورت عدم تعیین تکلیف آنها طی دو ماه، مازاد بر نیاز تلقی شده و می‌بایست در جهت صدور معافیت آنان مبادرت ورزد. بنابراین ماده مزبور دارای اطلاق بوده و صدور معافیت مازاد بر نیاز شامل حال کلیه مشمولین می‌گردد. این در حالی است که بند مورد اعتراض نه تنها به صورت غیرقانونی دامنه زمانی مجاز برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تعیین تکلیف مشمولین را به چهار ماه افزایش داده بلکه پزشکان و دندانپزشکان را حتی از شمول این چهار ماه مورد عمل خود نیز خارج نموده و برای مشخص نمودن وضعیت این دو گروه هیچ بازه زمانی مشخصی تعیین نکرده و امکان بلا تکلیفی آنان برای ماه‌ها و حتی سال‌ها وجود دارد. به عبارت دیگر این بند صدور معافیت مازاد بر نیاز برای پزشکان و دندانپزشکان را به طور کلی منتفی ساخته است. خاطرنشان می‌سازد برابر ماده ۵ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان: «مشمولان این قانون مادام که خدمات قانونی را شروع ننموده یا معافیت اخذ نکرده باشند، مجاز به

دخالت در امور پزشکی نیستند». لذا عدم اجبار وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مشخص نمودن وضعیت پزشکان و دندانپزشکان برای انجام یا عدم انجام دوره طرح اجباری و منتفی ساختن تکلیف دو ماهه وزارت مذکور به صورت نامحدود منجر به تخدیش در زندگی شغلی این دو گروه شده و تا زمانی که وضعیت طرح آنان مشخص نگردد اجازه اشتغال را نیز نخواهند داشت که این امر خلاف اصل ۲۸ قانون اساسی می‌باشد که اشعار می‌دارد: «هرکس حق دارد شغلی که بدان مایل است و مخالف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نیست، برگزیند. دولت موظف است با رعایت نیاز جامعه به مشاغل گوناگون، برای همه افراد امکان اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای احراز مشاغل ایجاد نماید». افزون بر مباحث پیش گفته، منتفی ساختن تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تعیین تکلیف وضعیت پزشکان و دندانپزشکان آن هم بدون محدودیت زمانی، موجب اعمال محدودیت حق بر آموزش به عنوان یکی از حقوق بنیادین شهروندان می‌شود و با اصول قانون اساسی از جمله بند سوم اصل ۳ و اصل ۳۰ مغایرت دارد چرا که تا زمانی که تکلیف طرح اجباری این دو گروه مشخص نگردد از شرکت در آزمون دستیاری تخصصی پزشکی و دندانپزشکی هم محروم خواهند بود.

عطف به مراتب معنونه، بند ۳ بخشنامه مورد شکایت از حیث افزایش بازه زمانی تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تعیین تکلیف مشمولین از دو ماه به چهار ماه منجر به توسعه حکم مقرر و مغایر ماده ۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان بوده و از لحاظ خارج نمودن دو گروه پزشکان و دندانپزشکان جهت مشخص ساختن وضعیت طرح اجباری آنان باعث تضییق دامنه شمول حکم قانونگذار در ماده ۴ قانون مزبور مبنی بر تعیین تکلیف کلیه مشمولین و همچنین خلاف اصول ۲۸، ۳۰ و بند سوم اصل ۳ قانون اساسی و خارج از حدود اختیار مرجع مصوب است و ابطال آن از زمان تصویب مورد استدعا می‌باشد.»

متن بخشنامه مورد اعتراض به شرح زیر است:

بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰۶۹-۵۱۰۱۶۳۱۷۷ در خصوص بهینه سازی اجرای قانون خدمت

پزشکان و پیراپزشکان:

به منظور استفاده هر چه بهتر از ظرفیت قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و با توجه به وجود مناطق گوناگون در کشور که دارای سطوح متفاوت نیاز به مشمولین قانون مذکور هستند، بدین وسیله موارد زیر جهت اجرا ابلاغ می گردد:

.....

بند ۳- خدمات کلیه مشمولین قانون مذکور در رشته‌های «مورد نیاز» وزارت متبوع (غیر از پزشک و دندانپزشک) در صورتی که بیش از ۴ ماه (به صورت مداوم) در صف انتظار شروع طرح باشند و دانشگاه امکان به کارگیری آنان را در هیچ یک از واحدهای تابعه خود نداشته باشد، «مآزاد بر نیاز» تلقی می‌گردد. بدیهی است مدت انتظار در صف یک دانشگاه، صرفاً در صورتی پذیرفته خواهد شد که داوطلب یا همسر ایشان در یکی از شهرستان‌های تابعه آن دانشگاه متولد شده باشد و یا این که داوطلب حداقل ۴ سال از سنوات تحصیلی خود (اعم از دبستان یا راهنمایی یا دبیرستان یا دانشگاه) را در یکی از شهرستان‌های آن دانشگاه سپری کرده باشد. - مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»

علی رغم ارسال و ابلاغ نسخه دوم دادخواست و ضامیم آن برای طرف شکایت تا زمان رسیدگی به پرونده هیچ پاسخی واصل نشده است.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۱۲/۲۳ به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیات عمومی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

براساس ماده ۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ :
«مشمولان این قانون مکلفند حداکثر یک ماه بعد از فراغت از تحصیل یا اعلام ارزشیابی مدرک تحصیلی خارج از کشور به منظور تعیین وضعیت از لحاظ شمول موضوع این قانون خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نمایند. وزارت مذکور موظف است ظرف حداکثر دو ماه تعیین محل خدمت نموده و افراد مآزاد بر نیاز را با رعایت اولویت

سهمیه مناطق ۱ و آزاد معاف نماید. کسانی که ظرف مدت مقرر خود را معرفی نمایند و یا یک ماه پس از تعیین محل خدمت شروع به کار نکنند، غایب محسوب و به تشخیص وزارت مذکور برابر مدت غیبت به خدمت آنان افزوده خواهد شد.» بنابراین بر مبنای حکم قانونی مزبور، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در معرفی مشمولین به دانشگاهها و سازمانهای متقاضی استفاده از خدمات نیروهای دارای طرح اجباری و دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی سراسر کشور در به کارگیری مشمولین قانون یادشده که به آن دانشگاهها معرفی شده‌اند، موظفند الزام قانونی خود مبنی بر تعیین تکلیف اشخاص مشمول را که طی حداکثر دو ماه باید صورت بگیرد، رعایت نمایند و در عین حال تفاوتی نیز میان پزشکان و دندانپزشکان با سایر مشمولین قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان در رعایت محدودیت زمانی دو ماهه مربوط به تعیین تکلیف مشمولین توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی وجود ندارد. بنا به مراتب فوق، بند ۳ بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰۶۹-د/۱۰۳۱۷۷ در خصوص بهینه‌سازی اجرای قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۹۷/۱۰۶۱۲-د/۱۰۳۱۷۷ معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) که صدور معافیت مازاد بر نیاز مشمولین قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان را برخلاف تکلیف دو ماهه مقرر برای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در مشخص نمودن وضعیت مشمولین، به چهار ماه افزایش داده و این محدودیت را در خصوص پزشکان و دندانپزشکان به طور کلی منتفی کرده، خلاف قانون و خارج از حدود اختیار است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می‌شود.

مهدی دربین

هیات عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۸ شهریور ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۰۶۹

کلاس پرونده: ۰۰۰۴۱۶۲

موضوع رای: عدم ابطال بند (الف-۴) از دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته‌های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱ (دوره ۳۶)

شاکی: آقای محمد شبستری خیابانی

گردش کار: شاکی به موجب دادخواستی ابطال بند (الف-۴) از دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته‌های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱ (دوره ۳۶) را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«به استحضار می‌رساند مرکز سنجش پزشکی وزارت بهداشت در اقدامی عجیب اقدام به انتشار دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته‌های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱-دوره ۳۶ در سایت خود کردند که با توجه به آن سربازان وظیفه دندانپزشک از ادامه تحصیل و شرکت در آزمون مقطع تخصصی محروم شدند و ادامه تحصیل دندانپزشکان عمومی سرباز فقط منوط به داشتن کارت پایان خدمت شده است و طبق این اطلاعیه سربازان دارای مدرک دکتری دندانپزشکی اجازه ثبت نام در آزمون دستیاری دندانپزشکی را ندارند (حتی در صورت داشتن اجازه ادامه تحصیل و اعطای معافیت تحصیلی توسط سازمان وظیفه عمومی و ستاد کل نیروهای مسلح) با توجه به تصمیم فوق موارد ذیل را معروض می‌دارم:

بر اساس تبصره ۲ ماده ۳۵ قانون اصلاح موادی از قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲ مجلس شورای اسلامی ترخیص کارکنان وظیفه بدون غیبت اولیه در حین خدمت جهت ادامه تحصیل در مقاطع کارشناسی و بالاتر به جز در زمان‌های اضطراری و جنگ بلامانع است. که اطلاعیه فوق بر خلاف قانون مذکور است و عملاً امکان شرکت و حتی ثبت نام در آزمون مقطع بالاتر دستیاری از دندانپزشکان سرباز سلب شده است. نکته قابل توجه این است که اجرای بنده ۳۶ قانون مذکور مبنی بر خروج سربازان وظیفه جهت ادامه تحصیل در خارج کشور هیچ تغییری نداشته است ولی تبصره ۲ که امکان ادامه

تحصیل به سربازان وظیفه را در داخل کشور می داد اجرا نمی شود. این مصوبه به نوعی به طور عامدانه باعث تشویق دندانپزشکان وظیفه سرباز به تحصیل در خارج از کشور است به طوری که دندانپزشکان وظیفه سرباز در صورت داشتن پذیرش از دانشگاه های خارج از کشور فوراً از خدمت ترخیص و بدون انجام تعهدات سربازی از کشور خارج می شوند و به تحصیل می پردازند ولی همین دندانپزشکان اجازه حتی شرکت در امتحان تخصص را در کشور خود ندارند! که باعث تشویق دندانپزشکان جوان کشور به مهاجرت جهت ادامه تحصیل به کشورهای دیگر و از بین رفتن سرمایه های علمی و نیروی کار متخصص کشور است با این مصوبه دندانپزشکان جوان سرباز نخبه که بعضاً رتبه های برتر کنکور سراسری دانشگاه ها بوده اند از ادامه تحصیل و خدمت به مردم کشور خود محروم میشوند و چاره ای جز رفتن به کشورهای بیگانه ندارند .

با توجه به این نکته که وجود دندانپزشکان متخصص زیر بنای توسعه سلامت و خودکفایی کشور است مصوبه فوق عملاً امکان ادامه تحصیل دندانپزشکان سرباز را از بین برده و بر خلاف اصل ۳۰م قانون اساسی مبنی برموظف بودن دولت به توسعه تحصیلات عالی تا سر حد خودکفایی کشور است. به بیان دیگر مطابق مصوبه فوق سرباز دندان پزشک اجازه ادامه تحصیل در کل جهان را دارد و برایش معافیت تحصیلی هم صادر میشود ولی در کشور خودش ایران اجازه ندارد!! برای مثال بر اساس این مصوبه تبعیض آمیز سرباز وظیفه دندانپزشک هنگ مرزی تایباد در جنوب کشور بعد از ۹ ماه خدمت سربازی در منطقه عملیاتی درگیر نمیتواند در آزمون دستیاری پذیرش دانشجوی کشور خودش شرکت کند و در دانشگاه زاهدان تخصص بخواند ولی سرباز دندانپزشک ثروتمندی که توانسته در دانشگاه قبرس با پرداخت چندین هزار دلار شهریه پذیرش بگیرد به راحتی اجازه ادامه تحصیل دارد! به استناد ضمیمه یک شامل شرح وظایف مرکز سنجش آموزش پزشکی کشور مصوبات مورد اعتراض از حیطة وظایف و اختیارات مرکز، خارج است. سیاق وظایف ذکر شده حاکی از این است که به جز سیاست گذاری و تعیین خطمشی کلی برگزاری آزمون و مسیولیت اجرایی و اطلاع رسانی و پژوهشی حول محور آزمون اختیار و تعیین محدودیتها، شاخصها و خصوصیات داوطلبان به مرکز سنجش داده نشده است

بر اساس «اصل در دسترس بودن و ایجاد امکانات عادلانه برای همه» دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱-دوره ۳۶ مرکز سنجش آموزش پزشکی باعث تبعیض بین سربازان مختلف شده است بطوری که تمامی سربازان وظیفه حین خدمت اجازه ادامه تحصیل در مقطع بالاتر را دارند و فقط به سربازان دندانپزشک امکان ادامه تحصیل داده نشده است. مصداق بارز تبعیض و در تضاد با اصل برابری هاست. که این موضوع باعث ناراحتی شدید و تضعیف روحیه سربازان دندانپزشک در نقاط مختلف ایران اسلامی شده است و باعث تبعیضات ناروا و خلاف وجدان شرف و عرف علمی کشور است و نکته دیگر اینکه اصل حقوقی و اخلاقی پیش بینی پذیری با این مصوبات نادیده گرفته شده و به یک باره برنامه ریزی بعضاً چندساله داوطلبان و آرامش آنان و خانواده شان در اثر این تغییر شرایط غافلگیرانه و نابهنگام که خارج از حدود و اختیارات مرجع مصوب می باشد از بین رفته است بطوری که طبق بند (الف-۴) اطلاعیه های قبلی دندانپزشکان سرباز بر مبنای رویه سالیان دراز قبلی در برگزاری آزمون دستیاری با پرداخت هزینه های بعضاً سنگین در دوران سربازی به مطالعه پرداخته اند که با مصوبه فوق ضرر زیادی به آنان وارد شده است. حق مکتسبه و انتظارات مشروع و بدیهی مترتب بر رویه سال های پیشین با این دخالت نابهجا و خارج از حدود اختیارات این مرکز نادیده گرفته شده است. بسیاری از دندانپزشک - سربازها زمان فارغ التحصیلی و ارایه پایان نامه و مرخصی های تحصیلی خود را با توجه به امکان و اجازه ناشی از رویه های مرسوم و معمول شرکت در آزمون، تنظیم کرده اند.

برنامه های متفاوت زندگی خود را بر پایه امکان سنجی مترتب بر مقررات معمول گذشته چیده اند. این مصوبه نه تنها با بند ۹ اصل سوم قانون اساسی که می گوید: «رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه، در تمام زمینه های مادی و معنوی» در تعارض است، بلکه بند اول اصل سوم را نیز که تکلیف ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی را بر دوش دولت می گذارد را نیز با بی اعتنایی به بند ششم همین اصل که می گوید «محو هر گونه استبداد، خودکامگی و انحصارطلبی» جزء وظایف دولت است، مخدوش می سازد. در نظام جمهوری اسلامی و بر اساس سیاست های کلی فرماندهی کل

قوا و ستاد کل نیروهای مسلح همواره تحصیل علم و دانش مقدم بر خدمات و وظیفه اجباری بوده است و در صورتی که فرد تکالیف خود در ثبت نام برای اعزام به خدمت و وظیفه اجباری انجام داده باشد از مزایای شرکت در آزمون های سراسری بهره مند می شود و در واقع بند اول اصل ۴۳ که آموزش و پرورش را به عنوان نیاز اساسی مردم ارج نهاده و جزء حقوق آنان محسوب کرده، محقق می شود که با مصوبه فوق این ارزش ها نادیده گرفته شده است همچنین به استحضار می رساند بر اساس «اصل برابری و رفع تبعیضات ناروا» در دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته های تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱- دوره ۳۶ مرکز سنجش آموزش پزشکی باعث تبعیض بین دندانپزشکان مشمول نظام وظیفه و بقیه دندانپزشکان شده به طوری که بقیه دندانپزشکان (دندانپزشکان مشمول طرح نیروی انسانی وزارت بهداشت) با استفاده از بند های خاص قرار داده شده به طرقی امکان شرکت در آزمون دستیاری را داشته و این حق فقط و فقط از دندانپزشکان مشمول نظام وظیفه گرفته شده است.»

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر است:

« ضوابط و نحوه برگزاری آزمون:

.....

شرایط اختصاصی:

الف) داشتن مدرک دکترای عمومی دندان پزشکی، یا دانشجویان سال آخر دندان پزشکی عمومی مشروط بر این که تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۳۱ فارغ التحصیل شده و مشمول یکی از بندهای زیر باشند:

.....

الف-۴: داوطلبان ذکور مشمول انجام خدمت وظیفه عمومی در صورتی که مشمول یکی از بندهای «الف-۱»، «الف-۲» یا «الف-۳» بالا باشند، با رعایت شرایط بندهای مذکور می توانند در آزمون شرکت کنند. برای این گروه از داوطلبان در صورت قبولی، معافیت موقت تحصیلی صادر خواهد شد.»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و

آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷،۲۰۰ مورخ ۱۴۰۱،۲،۴ به طور خلاصه توضیح داده است که:

«شاکی به موجب دادخواست مطروحه مدعی است دندانپزشکان عمومی مشمول خدمت نظام وظیفه از شرکت در آزمون منع شده اند و ادامه تحصیل ایشان منوط به دارا بودن کارت پایان وظیفه گردیده است. این در حالی است که در هیچ قسمتی از دفترچه یاد شده چنین ماده و یا بندی مشاهده نمی گردد و در دفترچه راهنمای آزمون مزبور صرفاً شرایط عمومی و اختصاصی متقاضیان شرکت در آزمون وفق قوانین لازم الاجرا درج شده است. صرف نظر از مراتب مذکور با توجه به دادخواست مطروحه دایر بر اعتراض شاکی دایر بر ممنوعیت اجازه شرکت سربازان وظیفه از شرکت دستیاری دندانپزشکی در دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار تخصصی دندانپزشکی سال ۱۴۰۱ شایان ذکر است. بر اساس بند (الف-۴) از دفترچه مذکور مقرر شده است: «داوطلبان ذکور مشمول انجام خدمت وظیفه عمومی در صورتی که مشمول یکی از بندهای الف-۱، الف-۲، الف-۳ باشند، با رعایت شرایط بندهای مذکور می توانند در آزمون شرکت کنند. برای این گروه از داوطلبان در صورت قبولی، معافیت موقت تحصیلی صادر خواهد شد.» به موجب بندهای مذکور برخی از شروط اختصاصی برای شرکت در آزمون اعلام شده است:

الف: داشتن مدرک دکتری عمومی دندانپزشکی، یا دانشجویان سال آخر دندانپزشکی عمومی مشروط بر اینکه تا تاریخ ۱۴۰۱،۶،۳۱ فارغ التحصیل شده و مشمول یکی از بندهای زیر باشند:

الف-۱: مشمولان آیین نامه تسهیل ادامه تحصیل دانشجویان استعداد درخشان به مقاطع بالاتر در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

الف-۲: دانشجویان دندانپزشکی عمومی متأهل به استناد قانون تسهیل ازدواج جوانان

الف-۳: دانشجویان دندانپزشکی عمومی که به هر دلیل از انجام خدمات طرح نیروی

انسانی معاف هستند.

در ارتباط با موارد اعلامی فوق اشاره می نماید، به موجب بندهای ۱ و ۴ ماده ۱ قانون

تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷، یکی از

وظایف اصلی وزارت متبوع، تدوین و ارایه سیاست ها، تعیین خط مشی ها و نیز برنامه ریزی برای فعالیت های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی و تعیین رشته ها و مقاطع تحصیلی مورد نیاز کشور و اجرای برنامه های تربیت انسانی گروه پزشکی در جهت نیل به خودکفایی تعیین شده است. به موجب ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ مقرر شده است: «کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از تاریخ ۱۳۶۷/۴/۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل یا خارج از کشور فارغ التحصیل شده یا می شوند و خدمت آنان از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام می گردد، مکلفند حداکثر مدت ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند.»

موارد معافیت از انجام خدمات موضوع قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان نیز صراحتاً توسط قانونگذار تعیین گردیده است. به موجب ماده ۲ قانون مذکور مقرر شده است: «همسران و فرزندان شهداء آزادگان و مفقودین جنگ تحمیلی، یک نفر برادر یا خواهر شهید یا مفقود، برادران و خواهران دو شهید یا بالاتر، آزادگان، جانبازان انقلاب اسلامی بالای بیست و پنج درصد، مادرانی که حضانت فرزند خود را به عهده دارند و نیز تک فرزند خانواده از انجام خدمات موضوع این قانون معاف هستند و در صورت تمایل افراد مذکور و نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی این گروه می توانند از مزایای این قانون بهره مند شوند.» همچنین ماده ۱۲ قانون نیز اعلام می دارد: «مشمولان این قانون که به سن بالای ۴۵ سالگی رسیده باشند، از انجام خدمات موضوع این قانون معاف می باشند.»

بر این اساس به موجب قانون مذکور، کلیه فارغ التحصیلان مقطع پزشکی عمومی (به غیر از افرادی که به موجب نص صریح قانون از خدمات مذکور معاف هستند) در صورتیکه سابقاً خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خود را نگذرانده باشند (این امکان وجود دارد قبل از تحصیل در رشته پزشکی عمومی در رشته دیگر گروه پزشکی تحصیل نموده باشند و خدمات موضوع قانون یاد شده را پس از فارغ التحصیلی در آن رشته طی

کرده باشند) موظفند بلافاصله پس از فراغت از تحصیل در مقطع پزشکی عمومی، خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خود را شروع نمایند. بر این اساس و با توجه به اینکه دوره تحصیلی مقطع تخصص تمام وقت می باشد و امکان هم زمان انجام خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و تحصیل در مقطع تخصص امکان پذیر نبوده، مشمولین قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان قبل از اتمام تعهدات موضوع قانون یادشده، مجاز به تحصیل در مقطع تخصص نخواهند بود. بر این اساس در انجام خدمت موضوع قانون مذکور تفاوتی بین مشمولان خدمت نظام وظیفه و یا غیر آن نبوده و مشمولان ماده ۱ قانون مذکور، قبل از انجام خدمات موضوع این قانون اجازه شرکت در آزمون دستیاری را ندارند مگر در موارد ذیل یا در صورت معافیت از خدمات موضوع قانون یاد شده وفق مواردی که در همان قانون اعلام شده است.

همچنین شایان ذکر است قانونگذار در سال ۱۳۸۴ نیز وفق قانون تسهیل ازدواج جوانان مقرر نموده دانشجویان متأهل رشته های پزشکی مجازند قبل از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نیروی انسانی در آزمون دوره های تخصصی شرکت کنند. بر این اساس به موجب قانون مذکور صرفاً دانشجویان متأهل رشته پزشکی (افراد) که در زمان دانشجویی متأهل هستند) مجازند قبل از شروع خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان (که زمان آغاز آن در ۲۴ ماه اول فراغت از تحصیل آنان است) یا شروع خدمت سربازی پس از فراغت، یک بار در آزمون دستیاری شرکت نمایند و در صورت قبولی ادامه تحصیل دهند. بر اساس تصمیمات کمیسیون موضوع مواد ۲ و ۳ آیین نامه اجرایی قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان دانشجویان ترم آخر رشته پزشکی عمومی مشمول خدمات موضوع قانون مشمول آیین نامه تسهیل ادامه تحصیل دانشجویان ممتاز استعداد درخشان مجاز به شرکت در آزمون پذیرش دستیار تخصصی صرفاً برای یک نوبت گردیده اند. شرایط کسب عنوان استعداد درخشان در آیین نامه های مربوطه درج شده است. بنابراین مفاد دفترچه راهنمای آزمون دستیاری دندانپزشکی صرفاً اعلام مجدد قوانین و ضوابط فوق الذکر برای تأکید و یادآوری به متقاضیان آزمون دستیاری بوده و هیچ مقرر و ضابطه جدیدی در دفترچه مذکور درج نگردیده است. بر این اساس در صورتی که فارغ التحصیلان مقطع

دندانپزشکی عمومی دارای هر کدام از شروط مندرج در بندهای اعلامی در دفترچه باشند، اجازه شرکت در آزمون یاد شده را دارند و متقاضیان فاقد شرایط مذکور به دلیل منع قانونی ناشی از ضوابط و مقررات پیشگفت مجاز به شرکت در آزمون یاد شده نمی باشند. اشاره می نماید به موجب ماده ۳ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مقرر شده است، مدت خدمت دوره ضرورت و دوره احتیاط مشمولان این قانون که در حرفه پزشکی انجام شود از کل خدمت مقرر در این قانون کسر می گردد. بنابراین با توجه به اینکه برخی از متقاضیان شرکت در آزمون دستیاری به جای انجام خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان متقاضی انجام خدمت وظیفه در حرفه پزشکی می گردند، مدت انجام خدمات ایشان در کسوت نظام وظیفه اگر در حرفه پزشکی انجام شود از میزان خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان ایشان کسر می گردد. لکن این مشمولان نیز وفق قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان بدون ارایه گواهی پایان خدمات موضوع قانون یاد شده، اجازه شرکت در آزمون مقطع تخصص را ندارند. شایان ذکر است، شرایط شرکت در هر آزمونی نه صرفاً آزمون های وزارت بهداشت بلکه تمامی آزمون های کشور به موجب اطلاعیه های قبل از برگزاری آن آزمون و دفترچه راهنمای همان آزمون اعلام می گردد که شرایط داوطلبان متقاضی شرکت در آزمون سی و ششمین دوره پذیرش دستیار تخصصی برای ورود به دوره دستیاری دندانپزشکی سال ۱۴۰۲-۱۴۰۱ نیز در مرداد ماه سال ۱۴۰۰ و قبل از انتشار دفترچه راهنمای آزمون به موجب اطلاعیه شماره ۱ مرکز سنجش آموزش پزشکی در خصوص آزمون دستیاری دندانپزشکی انتشار یافته است. بر این اساس استناد شاکلی به دفترچه راهنمای آزمون سال های گذشته و استناد به حق مکتسب با مستند قراردادن دفترچه آزمون سال های قبل فاقد وجاهت قانونی است.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۶/۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً براساس ماده ۳ آیین نامه اجرایی قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان

مصوب ۱۳۷۵، ۶، ۲۵ هیات وزیران: «توزیع فارغ‌التحصیلان گروه های پزشکی و پیراپزشکی در مناطق مورد نیاز با اولویت مناطق محروم با نظر کمیسیونی است که اعضای آن توسط وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می‌شود» و بر مبنای تصمیمات کمیسیون موضوع این ماده مقرر شده است که دانشجویان ترم آخر رشته‌های پزشکی عمومی که مشمول آیین‌نامه تسهیل ادامه تحصیل دانشجویان استعداد درخشان به مقاطع بالاتر شده‌اند، صرفاً برای یک نوبت مجاز به شرکت در آزمون پذیرش دستیار تخصصی هستند. ثانیاً به موجب تبصره ماده ۱۰ قانون تسهیل ازدواج جوانان مصوب ۱۳۸۴، ۹، ۲۷: «دانشجویان متأهل رشته‌های پزشکی مجازند قبل از انجام خدمت سربازی و طرح خدمت نیروی انسانی در آزمون دوره‌های تخصصی شرکت کنند.» ثالثاً دانشجویان رشته‌های پزشکی و دندانپزشکی عمومی نیز که به هر دلیل (و از جمله شمول معافیت مقرر در ماده ۲ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ بر آنها) از انجام خدمات طرح نیروی انسانی معاف هستند، محدودیتی برای شرکت در آزمون دستیار تخصصی ندارند. بنا به مراتب فوق، بند (الف-۴) دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار در رشته‌های تخصصی دندانپزشکی در سال ۱۴۰۱ که براساس آن داوطلبان ذکور مشمول انجام خدمت وظیفه عمومی در صورتی که از مشمولان آیین‌نامه تسهیل ادامه تحصیل دانشجویان استعداد درخشان به مقاطع بالاتر در وزارت بهداشت و یا دانشجویان دندانپزشکی عمومی متأهل باشند و یا از آن دسته از دانشجویان دندانپزشکی عمومی باشند که به هر دلیل از انجام خدمات طرح نیروی انسانی معاف هستند، می‌توانند در آزمون دستیار تخصصی دندانپزشکی شرکت کنند، در راستای قوانین و مقررات حاکم بوده و خارج از حدود اختیار نیست و ابطال نشد./

حکمتعلی مظفری

رییس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۸ شهریور ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۰۴۳ الی ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۰۴۳

کلاس پرونده: ۰۰۰۳۵۸۶-۰۰۰۴۳۴۶-۰۱۰۰۱۷۶

**موضوع رای: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۲۷۰ مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۸ وزیر بهداشت،
درمان و آموزش پزشکی در خصوص تعهد خدمت موضوع ماده ۸ قانون تأمین وسایل و
امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی**

شاکیان: آقایان ۱- محمد قدیری فرد ۲- فرهاد محمدی ۳- محمدعلی اوجی

گردش کار: شاکیان به موجب دادخواست های جداگانه ای ابطال بخشنامه شماره ۱۰۰/۱۲۷۰ مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۸ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده اند که:

«وزارت بهداشت در اقدامی فراقانونی ادامه تحصیل پذیرفته شدگان امتحان دستیاری تخصصی دندانپزشکی را منوط به اخذ تعهد محضری مبنی بر انجام خدمت پذیرفته شدگان در هر منطقه ای از کشور که توسط بهداشت تعیین خواهد شد نموده است در حالی که این امر مغایر با تبصره ۳ ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان می باشد. جهت تضمین این خواسته نیز به عنوان شروع دوره تعهد محضری همراه با معرفی دو ضامن مطالبه شده است. اجبار پزشک پذیرفته شده در آزمون به معرفی ضامن کارمند رسمی غیر بازنشسته و با سابقه کمتر از بیست سال جهت ادامه تحصیل، مصداق بارز تبعیض ناروا است؛ زیرا افراد فاقد خویشاوند کارمند رسمی را از ادامه تحصیل (که از حقوق عامه و شهروندی می باشد) منع می نماید. ضمن این که این شروط نامتعارف از ملزومات شروع آموزش یا تحصیل در هیچ رشته یا دوره آموزشی نیست و هیچ مقامی صلاحیت ندارد فردی را به زور و علی رغم میل باطنی وادار به ضمانت نماید. خصوصاً این که وزارت بهداشت طبق بند ۵ تعهدنامه از پزشک پذیرفته شده در آزمون ورودی تعهد محضری و کالت اخذ می نماید که در صورت فوت پزشک، به نمایندگی از طرف پزشک، با خود وزارت در تعیین میزان خسارت به وزارت بهداشت، به توافق رسیده و وجه خسارت را از ضامنین مطالبه نماید.

چگونه عقل سلیم می پذیرد عدم موافقت شخص ثالث با ضمانت داوطلب پذیرفته شده، به منزله انصراف داوطلب تلقی گردد. ضمن این که با مواد ۲۳، ۸ و ۱۰۴ حقوق شهروندی مغایرت دارد.

شایان ذکر است هیات دیوان عدالت اداری طی دادنامه شماره ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۱۳۴ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۰ با ابطال بخشنامه قبلی وزارت بهداشت به شماره ۱۰۷/۲۰/۹۶/د مورخ ۱۳۹۸/۴/۲۶ که متضمن الزام به اخذ تضمینات و وثایق به ضمانت دو نفر کارمند رسمی و پیمانی شاغل در دستگاه های اجرایی از پذیرفته شدگان در آگهی پذیرش دانشجویان در دانشگاه های علوم پزشکی بوده است را ابطال کرده است، لیکن وزیر بهداشت در استنکاف از اجرای حکم هیات دیوان عدالت اداری بخشنامه صدرالذکر را صادر کرده و مانع احقاق حقوق پذیرفته شدگان امتحان دستیاری دندانپزشکی ۱۴۰۰ شده است.»

متن بخشنامه مورد شکایت به شرح زیر است:

«رییس/ سرپرست محترم دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی

...

رییس محترم انستیتو پاستور ایران

مدیرعامل محترم سازمان انتقال خون ایران

رییس محترم مرکز آموزشی، تحقیقاتی و درمانی قلب و عروق شهید رجایی

رییس محترم مؤسسه ملی تحقیقات سلامت

رییس محترم مؤسسه ملی توسعه تحقیقات علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران

با سلام؛

با عنایت به ضرورت تودیع سند تعهد توسط پذیرفته شدگان آزمون های مختلف تحصیلی به منظور انجام تعهدات قانونی پس از فراغت از تحصیل، به پیوست پیش نویس اسناد تعهد مربوط ارسال می شود. مقتضی است دستور فرمایید نسبت به اخذ سند تعهد به ضمانت دو نفر ضامن، اقدام لازم معمول گردد. بدیهی است حضور نمایندگان حقوقی در زمان تنظیم اسناد در دفاتر اسناد رسمی ضروری است. - وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی «

علی رغم ارسال و ابلاغ نسخه دوم دادخواست و ضمایم آن برای طرف شکایت تا زمان رسیدگی به پرونده هیچ پاسخی واصل نشده است.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۰۶/۰۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً براساس ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰): «دانشجویان و هنرجویان دانشگاه ها، دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه ها و مؤسسات عام المنفعه که برای خدمت در دانشگاه ها، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های مذکور آموزش می بینند، مکلفند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ می شود تعهدات خود را انجام دهند. در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاه ها و دانشکده ها و تعهدنامه مزبور باید شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات قید شود» و با توجه به تصریح ماده فوق به تکلیف دانشجویان و هنرجویان موضوع این ماده به انجام تعهدات خود براساس تعهدنامه رسمی، اصل اختیار دانشگاه ها و دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی برای اخذ تعهد از دانشجویان و هنرجویان موضوع ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰) محل تردید نیست و بر همین اساس هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیز به موجب رای شماره ۱۴۰۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۵۶۶-۱۴۰۰۶۶۱۶ خود صراحتاً اعلام کرده است که: «تعهد دانشجویان و هنرجویان دانشگاه ها، دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به وزارتخانه ها و مؤسسات عام المنفعه که برای خدمت در دانشگاه ها، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکتهای مذکور آموزش می بینند، بر مبنای تعهدنامه رسمی مأخوذه از آنها در ابتدای ورود به خدمت است.» ثانیاً در ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۰۷/۳۰) بر این امر تأکید شده است که در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای دانشگاه ها، دانشکده ها و مراکز آموزش عالی موضوع این ماده باید کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات قید شود

و براساس ملاک مقرر در رای شماره ۱۴۰۰۷۲۰-۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۱۳۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیز اخذ تضمینات متعارف در حدی که عرفاً متضمن تحقق عنوان ضامن باشد نفی نشده و مقرره مورد شکایت در آن پرونده صرفاً از آن جهت ابطال شده است که براساس آن تحقق تضمینات مزبور به ضمانت اشخاصی که دارای وضعیت های استخدامی مشخصی باشند و یا تودیع وثیقه ملکی به میزان مبلغی خاص منوط شده است. بنا به مراتب فوق و با عنایت به اصل اختیار دانشگاه ها و دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی برای اخذ تعهد از دانشجویان و هنرجویان موضوع ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰) و با عنایت به صلاحیت قانونی مقرر برای مراجع جذب دانشجو به منظور تعیین کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات مأخوذه، بخشنامه شماره ۱۰۰۱۲۷۰ مورخ ۱۴۰۰/۹/۲۸ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که براساس آن اخذ سند تعهد به ضمانت دو نفر ضامن از پذیرفته شدگان آزمونهای مختلف تحصیلی به منظور انجام تعهدات قانونی آنها پس از فراغت از تحصیل مورد حکم قرار گرفته، خلاف قانون و خارج از حدود اختیار نیست و ابطال نشد.

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۱۳ دی ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۷۵

کلاس پرونده: ۰۱۰۱۴۶۶

موضوع رای: ابطال تبصره های ۱ و ۲ بند ۴ تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران در خصوص ضریب حقوق کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد

شاکی: آقای بهمن زبردست

گردش کار: شاکی به موجب دادخواست و لایحه تکمیلی ارسالی، ابطال تبصره های ۱ و ۲ بند ۴ تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران را خواستار شده و در مقام تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است:

«هیات وزیران در اجرای ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷/ت/۵۹۸۲۶هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ را به تصویب رسانده و بر اساس تبصره ۱ بند ۴ همین تصویب نامه مقرر نموده است: «حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱ با احتساب فوق العاده های موضوع ماده (۶) قانون یادشده، نباید از بیست و چهار میلیون و هفتصد و پانزده هزار (۲۴,۷۱۵,۰۰۰) ریال کمتر شود و مابه التفاوت آن تا مبلغ بیست و چهار میلیون و هفتصد و پانزده هزار (۲۴,۷۱۵,۰۰۰) ریال به سقف محاسبه شده، اضافه خواهد شد.» وضع حکم فوق توسط هیات وزیران واجد سه ایراد اساسی است:

۱- اولاً در جایی که قانونگذار براساس جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به تعیین حداقل حقوق کارکنان تمام دستگاه های اجرایی اقدام کرده، ورود هیات وزیران به این موضوع و تعیین حداقل حقوق برای بخشی از کارکنان دستگاه های اجرایی، مبنای قانونی ندارد و با جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مغایرت دارد.

۲- هیات وزیران بدون وجود دلیل و مجوز قانونی، بین مشمولین قانون نظام هماهنگ

پرداخت کارکنان دولت از جمله قضاات از یک سو و مشمولین سایر قوانین از سوی دیگر تفاوت قابل شده و حداقل حقوقی کمتر از گروه اخیر را برای مشمولان قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت تعیین کرده است که این امر نیز با بند نهم اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و منع دولت از اعمال تبعیض ناروا مغایرت دارد. البته علت این اقدام هیات وزیران و برقراری تفاوت و تبعیض فوق بین کارکنان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت و سایر کارکنان دستگاه های اجرایی این بوده است که هیات وزیران پس از تعیین حداقل غیرقانونی مزبور به میزان ۲۴۷۱۵۰۰۰ ریال، در تبصره ۲ بند ۴ تصویبنامه مزبور، عملاً محاسبه حداکثر حقوق و فوق العاده های مستمر مشمول کسور بازنشستگی را بر مبنای حداقل غیرقانونی تعیین شده توسط خود یعنی ۲۴۷۱۵۰۰۰ ریال قرار داده و مقرر کرده است که حداکثر حقوق و فوق العاده های مستمر، هفت برابر حداقل غیرقانونی مذکور خواهد بود. این در حالی است که بر اساس موازین قانونی حاکم، چه در خصوص مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و چه در رابطه با مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری، کسور بازنشستگی بر مبنای عناوین قابل کسر تا سقف مجاز پرداختی صورت می گیرد و نه تا سقف هفت برابر حداقلی که بر اساس تبصره ۱ بند ۴ تصویبنامه مورد شکایت به صورت غیرقانونی تعیین شده است. بنابراین هیات وزیران در تبصره ۲ بند ۴ تصویبنامه خود، اساساً مأخذ محاسبه کسور بازنشستگی را که باید مشتمل بر عناوین قابل کسر مقرر در قوانین تا سقف مجاز پرداختی باشد، به سقف هفت برابر حداقل حقوق غیرقانونی موضوع تبصره ۱ بند ۴ تصویبنامه مورد اعتراض پیوند زده است و در واقع صرفاً حاصل ضرب عدد هفت در ۲۴۷۱۵۰۰۰ ریال را مشمول کسر کسور بازنشستگی اعلام کرده و پرداختی های بیش از این رقم را که بر مبنای قوانین مربوطه مجاز هستند، در جریان محاسبه کسور بازنشستگی لحاظ نمی کند. در عین حال، هیات وزیران برای مشخص نشدن آثار این اقدام غیرقانونی خود و برای تظاهر به تبعیت از حکم مقرر در جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، بر اساس بند ۵ تصویب نامه مورد اعتراض اعلام کرده است که مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی کارکنان نباید از مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶۰۰۰۰۰۰) ریال کمتر شود و ما به التفاوت آن با

مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال با عنوان «تفاوت تطبیق موضوع جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲» در احکام درج می‌گردد. به عبارت دیگر، بر مبنای بند ۵ تصویب نامه مورد شکایت عملاً به این موضوع تصریح شده است که دولت ما به التفاوت مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال تعیین شده توسط قانونگذار با مبلغ غیر قانونی تعیین شده توسط خود یعنی ۲۴,۷۱۵,۰۰۰ ریال را به کارکنان دولت در قالب تفاوت تطبیق پرداخت خواهد کرد ولی بدیهی است که پرداخت مزبور عملاً تغییری در این واقعیت ایجاد نخواهد کرد که بر اساس تصویب نامه هیات وزیران، مبنای کسر کسور بازنشستگی همان مبلغ غیر قانونی ۲۴,۷۱۵,۰۰۰ ریال است و با توجه به اینکه بر اساس ماده ۸۲ قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مقرر شده است که برقراری مستمری بازنشستگان برای کلیه بیمه شدگان صندوق های بازنشستگی بر مبنای میانگین دو سال آخر دریافتی که دارای کسور بازنشستگی است، خواهد بود بنابراین باقی ماندن احکام مقرر در تبصره های ۱ و ۲ بند ۴ تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷ت/۵۹۸۲۶ هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران که ظاهراً با هدف وارد کردن آن ها به قانون برنامه هفتم توسعه تصویب شده اند، عملاً به این موضوع منجر خواهد شد که محاسبه حقوق بازنشستگی کارکنان و پرداخت آن بر مبنای مأخذ ۲۴,۷۱۵,۰۰۰ ریال صورت بگیرد و نه بر اساس کسر کسور بازنشستگی بر مبنای عناوین قابل کسر تا سقف مجاز پرداختی که در قوانین مربوطه تعیین شده اند.

۳- مطابق ماده ۶ قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت، تعیین فوق‌العاده‌های خاص برای مشمولان این قانون تجویز شده است و بر این اساس برای مشمولان آن و از جمله قضات و اعضای هیات علمی، فوق‌العاده‌های متعددی از جمله فوق‌العاده ویژه در نظر گرفته شده و کلیه این فوق‌العاده‌ها مشمول کسر کسور است و اساساً حقوق قضات به معنای اعم با این فوق‌العاده کمی افزایش یافته است و در تبصره ۱ بند ۴ مصوبه مورد اعتراض، کلیه مشمولین مقررات مختلف برای کسر کسور تابع قانون مدیریت خدمات کشوری و عناوین سه‌گانه ۲، ۳ و ۵ ماده ۶۸ قانون مزبور شده‌اند و خود به خود فوق‌العاده ویژه قضات و هیات علمی و دیگر مشمولین قانون نظام هماهنگ از کسر کسور

این فوق‌العاده محروم می‌شوند و این در حالی است که تاکنون آن را پرداخته‌اند. مضافاً اینکه بند ۱۰ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری نیز مشمول کسر کسور است و آن را ذکر نکرده و با مقید کردن به این سه عنوان، موجب تضییق حکم قانونگذار شده و این تضییق خارج از حدود اختیارات مرجع تصویب‌کننده است. لذا ابطال مصوبه از تاریخ تصویب مورد تقاضا می‌باشد..»

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر می‌باشد:

« تصویب نامه شماره ۲۱۴۸۷ت/۵۹۸۲۶هـ-۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران

هیات وزیران در جلسه ۱۴۰۱/۲/۱۱ به پیشنهاد سازمان برنامه و بودجه کشور و به استناد اصل یکصد و سی و هشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، ماده (۷۶) قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶ و بند (پ) ماده (۲۸) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۵ و جزءهای ۱، ۲، ۳، ۴، ۶، ۸ و ۱۲ بند (الف) و بند (و) تبصره ۱۲ و بند (ی) تبصره ۱۹ ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور تصویب کرد:

.....

۴- حداقل حقوق و فوق‌العاده‌های مستمر شاغلین موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری برای کارمندان دستگاه‌های اجرایی مشمول این قانون و سایر مشمولین ماده مذکور به استثنای مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت و حداقل حقوق بازنشستگان، وظیفه بگیران و مشترکان صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح و سایر صندوق‌های وابسته به دستگاه‌های اجرایی در سال ۱۴۰۱ به میزان بیست و چهار میلیون و هفتصد و پانزده هزار (۲۴۰۷۱۵۰۰۰) ریال و حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱ به میزان سیزده میلیون و سیصد و شصت و دو هزار (۱۳۰۳۶۲۰۰۰) ریال تعیین می‌شود.

تبصره ۱) حداقل حقوق کارمندان مشمول قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت در سال ۱۴۰۱ با احتساب فوق‌العاده‌های موضوع ماده (۶) قانون یادشده، نباید از بیست و چهار میلیون و هفتصد و پانزده هزار (۲۴۰۷۱۵۰۰۰) ریال کمتر شود و مابه‌التفاوت

آن تا مبلغ بیست و چهار میلیون و هفتصد و پانزده هزار (۲۴۷۱۵۶۰۰۰) ریال به سقف محاسبه شده، اضافه خواهد شد.

تبصره ۲) حداکثر حقوق و فوق العاده‌های مستمر کلیه کارمندان شاغل در دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری و تبصره آن، شامل حقوق ثابت و فوق العاده‌های مذکور در بندهای (۲)، (۳) و (۵) ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری (به ترتیب فوق العاده‌های ایثارگری، سختی کار و کار در محیط های غیرمتعارف و فوق العاده شغل برای مشاغل تخصصی) و عناوین مشابه با موارد مذکور برای سایر حقوق بگیران دستگاه های اجرایی، به میزان هفت برابر حداقل حقوق و فوق العاده‌های مستمر تعیین شده در این بند می باشد. - معاون اول رییس جمهور»

در پاسخ به شکایت مذکور، معاون امور حقوقی دولت (حوزه معاونت حقوقی رییس جمهور) به موجب لایحه شماره ۱۴۴۷۷۷-۱۴۰۱۸۸۱۵ اعلام کرده است:

« ۱- در جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور به افزایش ده درصدی ضریب حقوق گروه های مختلف حقوق بگیر در دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۲۹ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات براساس آخرین حکم کارگزینی با رعایت این شرط تأکید شده که «مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهدا و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه و شش میلیون (۵۶۰۰۰۰۰۰۰) ریال کمتر نباشد.» بر همین اساس در بند ۵ تصویب نامه مورد شکایت نیز بر این مطلب تأکید شده که «پس از اعمال افزایش های موضوع بندهای فوق الذکر، مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی و پیمانی و والدین شهدا و مجموع مبلغ مندرج در قرارداد منعقد ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص) و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، نباید از مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶۰۰۰۰۰۰۰) ریال کمتر شود

و ما به التفاوت آن با مبلغ پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال با عنوان «تفاوت تطبیق موضوع جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲» در احکام درج می گردد. این میزان ثابت نبوده و با هرگونه تغییر در حکم کارگزینی مشمولین، مجدداً محاسبه می گردد. همچنین در بند ۹ تصویب نامه نیز مقرر شده که «سقف خالص پرداختی متوسط سالانه از محل حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها (مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها پس از کسر کسورات قانونی بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی، بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات) از هر محل و تحت هر عنوان در سال ۱۴۰۱ به گروه های مختلف حقوق بگیر در دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۲۹ قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی ایران از قبیل کارکنان کشوری و لشکری، اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات و در کلیه مناطق کشور سید و نود و دو میلیون (۳۹۲,۰۰۰,۰۰۰) ریال است. پرداخت مازاد بر این مبلغ تحت هر عنوان و از محل هر نوع اعتبار به کارکنان کشوری و لشکری اعم از کارمندان، اعضای هیات علمی، قضات و بازنشستگان در وزارتخانه ها و شرکت های دولتی و همچنین شرکت ها و مؤسساتی که مدیران آن به هر طریق توسط دولت و یا نهادهای عمومی منصوب می شوند، ممنوع است.»

۲- در ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری، تعیین «حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق بگیران دستگاه های اجرایی و صندوق های بازنشستگی وابسته به دستگاه های اجرایی» به مصوبه هیات وزیران واگذار شده و بین «حداقل حقوق و مزایای مستمر» موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری و حداقل مجموع مبلغ مندرج در حکم کارگزینی که شامل حقوق و کلیه پرداختی های کارمندان اعم از مستمر و غیرمستمر و سایر پرداختی ها (مجموع ناخالص حقوق و مزایای مستمر و غیرمستمر و سایرپرداختی ها پس از کسر کسورات قانونی بازنشستگی، بیمه تأمین اجتماعی، بیمه خدمات درمانی اصلی و تبعی درجه یک و مالیات) می شود، تفاوت وجود دارد و نمی توان این دو را یکسان انگاشت. بر این اساس

حکم مقرر در جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور، صلاحیت دولت در تعیین حداقل حقوق و مزایای مستمر موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری را محدود یا نفی می کند.

۳- حکم مقرر در تبصره ۲ بند ۴ تصویب نامه مورد شکایت مبنی بر تعیین «حداکثر حقوق و فوق العاده های مستمر کلیه کارمندان شاغل در دستگاه های اجرایی موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری و تبصره آن، شامل حقوق ثابت و فوق العاده های مذکور در بندهای ۲، ۳ و ۵ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری و عناوین مشابه با موارد مذکور برای سایر حقوق بگیران دستگاه های اجرایی» به معنای آن نیست که صرفاً این مبلغ موضوع کسر کسور بازنشستگی خواهد بود. بلکه طبق ماده ۱۰۶ قانون مدیریت، «مبنای محاسبه کسور بازنشستگی و برای محاسبه حقوق بازنشستگی کارمندان مشمول این قانون حقوق ثابت به اضافه فوق العاده های مستمر و فوق العاده بند ۱۰ ماده ۶۸ این قانون می باشد.» لذا بین حقوق و فوق العاده های مستمر موضوع ماده ۷۶ قانون مدیریت و آنچه که مبنای محاسبه کسور بازنشستگی بر اساس ماده ۱۰۶ قانون مدیریت است، تفاوت وجود دارد و دولت در تبصره ۲ بند ۴ تصویب نامه که در اجرای ماده ۷۶ قانون مدیریت وضع شده، حکم قانونی ماده ۱۰۶ قانون مدیریت را تضییق نموده و خارج از حدود اختیارات خود عمل نکرده است. بر همین اساس، هر چند فوق العاده ویژه مشمولین قانون نظام هماهنگ پرداخت کارکنان دولت از شمول سقف مقرر در تبصره ۲ بند ۴ تصویب نامه در خصوص تعیین حداکثر حقوق و فوق العاده های مستمر خارج است؛ لکن این بدان معنا نیست که از شمول کسور بازنشستگی مستثنی شود.»

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۳/۱۰/۱۴۰۱ به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیات عمومی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

هر چند براساس ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری مصوب ۱۳۸۶/۷/۸ مقرر شده

است که: «حداقل و حداکثر حقوق و مزایای مستمر شاغلین، حقوق بازنشستگان و وظیفه بگیران مشمول این قانون و سایر حقوق بگیران دستگاه های اجرایی و صندوق های بازنشستگی وابسته به دستگاه های اجرایی هر سال با پیشنهاد سازمان به تصویب هیات وزیران می‌رسد»، ولی به موجب جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ که قانون وارد بر ماده ۷۶ قانون مدیریت خدمات کشوری و قانون حاکم در زمان وضع تصویب‌نامه شماره ۲۱۴۸۷ت/۵۹۸۲۶هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران است، مقرر شده است: «ضریب حقوق گروه های مختلف حقوق بگیر در دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه پنجساله ششم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران و همچنین نیروهای مسلح، وزارت اطلاعات، سازمان انرژی اتمی، کارکنان کشوری و لشگری، اعضای هیات علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و پژوهشی و قضات به میزان ده درصد (۱۰٪) براساس آخرین حکم کارگزینی به گونه‌ای افزایش یابد که مجموع حکم کارگزینی برای کارکنان رسمی، پیمانی و مبلغ قرارداد منعقد شده ماهانه برای کارکنان قرارداد کار معین (مشخص)، والدین شهدا و کارکنان طرح خدمت پزشکان و پیراپزشکان در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به نسبت مدت کارکرد، از پنجاه و شش میلیون (۵۶,۰۰۰,۰۰۰) ریال کمتر نباشد»، بنابراین حکم مقرر در تبصره‌های ۱ و ۲ بند ۴ تصویب‌نامه شماره ۲۱۴۸۷ت/۵۹۸۲۶هـ مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۵ هیات وزیران که مبتنی بر تعیین حداقل مبلغی کمتر از حداقل مبلغ مقرر در جزء ۱ بند (الف) تبصره ۱۲ قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور است، خلاف قانون و خارج از حدود اختیار بوده و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و مواد ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ از تاریخ تصویب ابطال می‌شود./

مهدی دربین

هیات عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۴ بهمن ۱۴۰۱
شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۶۱
کلاس پرونده: ۰۱۰۰۱۴۹

موضوع رای: رد درخواست ابطال بخشنامه شماره ۳۵۶۳/۲۰۹/د مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۸
اداره کل منابع انسانی معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان
و آموزش پزشکی

شاکلی: خانم آزیتا نصیری

گرددش کار: ۱- شاکلی به موجب دادخواستی ابطال بخشنامه شماره ۳۵۶۳/۲۰۹/د مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۸ اداره کل منابع انسانی معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که:

« اینجانب فارغ التحصیل رشته هوشبری دانشگاه علوم پزشکی اردبیل از مورخ ۱۳۹۷/۱۱/۹ الی ۱۳۹۹/۱۱/۹ مشغول خدمات قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ مجلس شورای اسلامی بوده ام با توجه به اینکه فرزند آزاده و جانباز ۳۵ درصد سرافراز هشت سال دفاع مقدس، پس از پایان خدمت مطلع شده ام که بخشنامه ای به شماره ۳۵۶۳/۲۰۹/د مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۸ از وزارت بهداشت صادر گردیده که نیروهای مشمول طرح فوق الذکر و ایثارگر به استخدام این وزارتخانه تبدیل وضعیت گردند. علی ایحال با توجه به مدارک پیوستی و سابقه اینجانب و نظر به اینکه بخشنامه فوق الذکر با فاصله زمانی کوتاه و قابل اغماض پس از پایان طرح بنده، این مدت زمان کوتاه باعث تضییع حق اینجانب شده است، مع الوصف با توجه به اینکه بنده متأهل و دارای یک فرزند می باشم با عنایت به ماده ۱۵ بند (الف) و (ب) قانون حمایت از خانواده و جوانی جمعیت مصوب ۱۴۰۰/۷/۲۴ مجلس شورای اسلامی و رعایت اصل عدم تبعیض مطابق با اصل سوم بند ۹ قانون اساسی اصولاً هر قاعده ای و هر تصمیمی ولو قانون کلی بایستی دارای وصف مشترک که همان جوهره عدالت و حق است را داشته باشد و اساساً همه آن ها با آن هدف تدوین می شوند حتی تفسیر از آن ها می باید به سمت عدالت باشند و این چنین نیست

که عدالت فدای تعبیرات فردی و نوعی شود و حال آنچه از تصمیم طرف مقابل ملاحظه می شود به نظر خلاف این است. لکن حالیه با تفاسیر شخصی از حقوق مقرر قانونی محروم شده ام؛ استدعای اتخاذ تصمیم شایسته به شرح خواسته را دارم.»

۲- متن بخشنامه مورد شکایت به شرح زیر است:

«بخشنامه شماره ۲۰۹۳۵۶۳ مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۸

رییس، سرپرست محترم دانشگاه دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و سازمان های وابسته به وزارت با سلام و احترام

پیرو بخشنامه شماره ۲۰۹/۲۴۲۸/د مورخ ۱۴۰۰/۳/۲۶ (موضوع بخشنامه شماره ۱۳۷۵۸ مورخ ۱۴۰۰/۳/۱۹ سازمان برنامه و بودجه کشور و سازمان اداری و استخدامی کشور در راستای اجرای دستورالعمل نحوه اجرای بند (د) تبصره ۲۰ قانون بودجه سال ۱۴۰۰ کل کشور) و با توجه به سؤالات مطرح شده درخصوص تبدیل وضعیت استخدامی مشمولین ماده ۲۱ قانون جامع خدمات رسانی به ایثارگران و اصلاحات بعدی آن، ضمن ارسال بخشنامه شماره ۱۸۸۴۸۷ مورخ ۱۴۰۰/۴/۲۶ سازمان برنامه و بودجه کشور، مراتب به شرح ذیل اعلام می گردد:

- زمان تصویب قانون مورد اشاره در ماده ۲ دستورالعمل مذکور، ۱۳۹۹/۱۲/۲۶ می باشد.
- تبدیل وضعیت برای کلیه کارکنان مشمول، به صورت رسمی قطعی است.
- نیروهای قراردادی اشاره شده در ماده ۱ دستورالعمل، شامل نیروهای قراردادی اعم از کار معین، کارگری، قانون کار، پزشک خانواده و بیمه روستایی طرف قرارداد با دانشگاه، مشمولین قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، متعهدین خدمت ضریب کا و سایر نیروهایی بوده که به موجب قرار داد مقام صلاحیت دار، قرار داد مستقیم با مؤسسه داشته و به طور تمام وقت در فعالیت های مربوط به امور جاری دستگاه فعالیت می نمایند و حق بیمه آنان توسط مؤسسه مربوطه پرداخت شده باشد. ضمناً رعایت قوانین و مقررات مربوط به نحوه انجام خدمت مشمولین قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و تعهدات خدمت ضریب کا، الزامی است.

- نیروهای شرکتی اشاره شده در ماده ۱ دستورالعمل، شامل نیروهایی است که از سوی شرکت های تأمین نیروی انسانی و حجمی واجد شرایط و طرف قرارداد با مؤسسه، به کار گیری شده و به طور تمام وقت در فعالیت های مربوط به امور جاری مؤسسه فعالیت می نمایند و حق بیمه آنان توسط شرکت های طرف قرارداد با مؤسسه پرداخت شده باشد.

- به استناد ماده ۶ دستورالعمل یاد شده مؤسسه می بایست اطلاعات و مستندات مشمولین را با رعایت شرایط این دستورالعمل در سامانه کارمند ایران بارگذاری نموده و در اسرع وقت با هماهنگی سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان، شماره مستخدم برای افراد واجد شرایط اخذ و سپس نسبت به صدور احکام کارگزینی با تاریخ تأیید هسته گزینش اقدام نماید.

- تبدیل وضعیت مشمولین بر اساس عنوان شغل مندرج در آخرین قرارداد بوده و مطابق با ماده ۵ دستورالعمل مورد اشاره به کار گیری نیروی انسانی جدید به جایگزینی نیروی قراردادی، شرکتی و طرحی که در اجرای دستورالعمل فوق الذکر به استخدام در می آیند، ممنوع است.

- مسیولیت حسن اجرای بند (د) تبصره ۲۰ قانون و مفاد دستورالعمل موصوف در دستگاه اجرایی، بر عهده بالاترین مقام مؤسسه خواهد بود. - مدیر کل منابع انسانی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»

۳- در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷۱۰۰۹ مورخ ۱۴۰۱/۴/۲۵ به طور خلاصه توضیح داده است که:

«شاکای در زمان ابلاغ بخشنامه خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خدمت خود را به اتمام رسانده و لذا امکان استفاده از مزایای بخشنامه یاد شده را نداشته است.

شاکای اعلام نموده، بخشنامه یادشده بر خلاف چه ضوابط و مقرراتی بوده و یا از چه جهت بخشنامه یادشده خارج از حدود صلاحیت و اختیارات وزارت متبوع است. به موجب ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و با عنایت به اینکه تنها دلیل

شاکي برای ابطال بخشنامه عدم امکان خودش از امتیازات مندرج در آن می باشد صدور رای به رد شکایت مطروحه مورد تقاضا است.

این بخشنامه در اجرای قانون بودجه سال ۱۴۰۰ صادر شده که تاریخ تصویب قانون مذکور ۱۳۹۹/۱۲/۲۶ بوده و شاکي در تاریخ ۱۳۹۹/۱۱/۹ طرح خود را به اتمام رسانده است و در تاریخ تصویب قانون شاغل به خدمت نبوده و اساساً مشمول قانون مذکور نبوده است. لذا صدور رای به رد دعوای بی وجه شاکي مورد تقاضاست.»

۴- رسیدگی به خواسته به هیات عمومی دیوان عدالت اداری ارجاع می شود و با توجه به حدود صلاحیت و اختیارات هیات عمومی مصرح در ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، پرونده برای تشخیص صلاحیت هیات عمومی در رسیدگی در دستور کار جلسه هیات عمومی قرار گرفت.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۲۴ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

براساس ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین نامه ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می شود و همچنین صدور آرای وحدت رویه در موارد تعارض آرای شعب و صدور آرای ایجاد رویه در موارد تشابه آرای شعب از صلاحیت ها و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری است. با عنایت به اینکه شاکي در متن دادخواست خود خواستار ابطال بخشنامه شماره ۲۰۹/۳۵۶۳ مورخ ۱۴۰۰/۰۴/۲۸ اداره کل منابع انسانی معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نشده و بلکه خواستار توسعه دایره شمول بخشنامه و تسری آن به زمان گذراندن طرح خود یعنی قبل

از تاریخ ۱۳۹۹، ۱۶۹ شده است، لذا رسیدگی به شکایت مطروحه به خواسته فوق قابل طرح در هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیست و پرونده جهت رسیدگی به شعبه دیوان عدالت اداری ارجاع می‌گردد./

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۱۸ بهمن ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۹۱

کلاس پرونده: ۰۱۰۱۶۱۴

موضوع رای: ابطال بند (ب) از جزء ۲-۲-۲ (شرایط اختصاصی) ذیل قسمت ۲-۲ (شرایط عمومی و اختصاصی ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری) مندرج در صفحه ۲۱ دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱

شاکي: آقای مهدي حسين دوست

گردش کار: شاکي به موجب دادخواست و لايحه تکميلي ابطال بند (ب) ذیل قسمت ۲-۲-۲ (شرایط اختصاصی) ذیل قسمت ۲-۲ (شرایط عمومی و اختصاصی ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری) مندرج در صفحه ۲۱ دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱ را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« با توجه به اینکه هیات عمومی دیوان عدالت اداری پیش از این مطابق دادنامه ۱۳۹۹،۱۲،۱۶-۹۹۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۹۵۰ و ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۰۸۶۰-۱۴۰۱،۵،۴ حکم به ابطال مقرراتی صادر کرده است که بر اساس آنها دانشجویان مشغول به تحصیل برای ثبت نام در آزمون باید تا موعد مقرر به صورت قطعی از تحصیل انصراف دهند، بنابراین درخواست ابطال بند (ب) از جزء ۲-۲-۲ (شرایط اختصاصی) از بند ۲-۲ (شرایط عمومی و اختصاصی ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری) از بخش دوم دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری ورود به دانشگاه ها و موسسات آموزش عالی سال ۱۴۰۱ که متضمن لزوم انصراف دانشجویان مشغول به تحصیل در دوره روزانه همه مقاطع تحصیلی برای قبولی در آزمون سراسری ۱۴۰۱ است مغایر با مفاد دادنامه های هیات عمومی که بالاتر ذکر شد می باشد و بر اساس ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری خواستار ابطال آن هستم. »

متن مقررہ مورد شکایت به شرح زیر است:

« ۲-۲-۲- شرایط اختصاصی

.....

ب) پذیرفته شدگان دوره روزانه آزمون سراسری سال ۱۴۰۰ می توانند در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱ ثبت نام و شرکت نمایند. ضمناً متقاضیان مذکور و نیز دانشجویان در حال تحصیل در دوره روزانه همه مقاطع تحصیلی اعم از کاردانی (پیوسته و ناپیوسته)، کارشناسی (پیوسته و ناپیوسته)، کارشناسی ارشد (پیوسته و ناپیوسته) و دکتری عمومی یا تخصصی برای شرکت در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱ باید تا تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ با تکمیل فرم شماره ۲ و تایید دانشگاه محل تحصیل انصراف قطعی خود را اعلام کنند و بند ۳۲ تقاضانامه ثبت نام را علامت بزنند در صورت عدم انصراف قطعی از تحصیل تا تاریخ فوق، در صورت قبولی در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱ قبولی آنان در آزمون لغو خواهد شد. « علی رغم ابلاغ دادخواست و ضامیم آن به سازمان سنجش آموزش کشور تا زمان رسیدگی به پرونده در جلسه هیات عمومی، پاسخی از طرف آن مرجع واصل نشده است. هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً براساس بند سوم اصل سوم و اصل سیام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، تحصیل حقی است برای عموم شهروندان و منع آن بر مبنای قسمت اخیر ماده ۱ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۳ جز با مجوز قانونی امکانپذیر نیست. ثانیاً وظایف و اختیارات شورای سنجش و پذیرش دانشجو طی شش بند در ماده ۳ قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب سال ۱۳۹۲ با اصلاحات و الحاقات بعدی احصاء شده و از هیچ یک از بندهای مذکور، صلاحیت ایجاد محرومیت از ثبت نام و شرکت در آزمون برای پذیرفته شدگان دوره روزانه آزمون سراسری سال ۱۴۰۰ و همچنین دانشجویان دوره روزانه همه مقاطع تحصیلی که تا تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ انصراف نداده‌اند، استنباط نمی‌شود. ثالثاً ایفای وظیفه «برنامه‌ریزی، هماهنگی و نظارت» که مطابق صدر ماده ۲ قانون یادشده به شورای مزبور واگذار شده،

مجوزی بر ایجاد تضییق برای شرکت در آزمون برای دانشجویان در حال تحصیل در دوره روزانه تمامی مقاطع تحصیلی در صورت عدم انصراف تا تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ نیست و این دسته از افراد می‌توانند در صورت قبولی در آزمون و تا قبل از ثبت نام در دانشگاه محل قبولی نسبت به انصراف از دانشگاه قبلی محل تحصیل خود اقدام کنند. بنا به مراتب فوق، بند (ب) از جزء ۲-۲ با عنوان «شرایط اختصاصی» ذیل قسمت «۲-۲- شرایط عمومی و اختصاصی ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری» مندرج در صفحه ۲۱ دفترچه راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری سال ۱۴۰۱ که پذیرفته‌شدگان دوره روزانه آزمون سراسری سال ۱۴۰۰ و نیز دانشجویان در حال تحصیل در دوره روزانه همه مقاطع تحصیلی را در صورت عدم انصراف تا تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۵ مجاز به ثبت نام و شرکت در آزمون سال ۱۴۰۱ ندانسته، خارج از حدود اختیار مرجع تصویب‌کننده آن و خلاف قوانین فوق‌الذکر است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود./

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۱۸ بهمن ۱۴۰۱

شماره دادنامه: ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۶۸۱

کلاس پرونده: ۰۱۰۱۹۶۶

موضوع رای: ۱- ابطال فراز پایانی بند ۳-۲ با عنوان «سهمیه مناطق محروم» از قسمت «سهمیه های مختلف آزمون» مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب رشته - محل چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی پزشکی سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵
۲- رد درخواست الزام به اعمال سهمیه در آزمون (تبدیل سهمیه مناطق محروم به سهمیه ۵٪ اینارگران)

شاکي: آقای مجتبی مشهدی نژاد با وکالت آقای هادی وکیلی

گردش کار: آقای هادی وکیلی به وکالت از آقای مجتبی مشهدی نژاد به موجب دادخواستی ابطال فراز پایانی بند ۳-۲ با عنوان «سهمیه مناطق محروم» از قسمت «سهمیه های مختلف آزمون» مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب رشته - محل چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی پزشکی سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵ و الزام به اعمال سهمیه در آزمون (تبدیل سهمیه مناطق محروم به سهمیه ۵٪ اینارگران) را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

«۱- به دلالت ماده واحده قانون اصلاح بند ۳ قانون برقراری عدالت آموزشی مصوب ۱۳۹۲، ۷/۱۰ با اصلاحات بعدی آن، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی به صراحت قانون موظف است ۳۰٪ ورودی‌های رشته‌های تخصصی پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم پذیرش نماید که با این توصیف در قسمتی از بند ۳-۲ دفترچه راهنمای چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار در صفحه ۱۲ دفترچه، تعلق سهمیه مناطق محروم به داوطلبان بومی را در حالی منوط به کسب ۸۵٪ حد نصاب رشته محل انتخابی نموده است که در متن مصوبه قانون عدالت آموزشی به کسب این حد نصاب هیچ اشاره‌ای نگردیده است و قید کسب حد نصاب صرفاً جز تصمیمات داخلی وزارت مذکور می‌باشد که از مصادیق بارز خلاف قانون می‌باشد و این قسمت از تصمیمات وزارت بهداشت

در سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۸ برابر دادنامه‌های شماره ۱۷۴۸ مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۵ و ۲۱۴۱ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۰ خلاف قانون و خارج از حدود اختیارات تشخیص و حذف گردیده است. از جمله آثار تبعی شرط تحمیل حد نصاب نمره قبولی فراتر از میزان واقعی آن منتهی به اخذ تعهد به ناحق به ۳ برابر مدت تحصیل در مناطق محروم می‌باشد.

۲- مستند به بند ۱ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی و اصلاحات بعدی آن در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۲/۱، تسهیلاتی برای ورود رزمندگان و جهادگران و داوطلبان بسیجی به دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و اصلاحات بعدی آن را نیز به مشمولین قانون تسری داده است و همچنین متعاقب آن در کنکور سال ۹۶ در اجرای قانون برنامه پنج ساله ششم توسعه، ۵٪ از خانواده جانبازان زیر ۲۵ سال و رزمندگان با حداقل ۶ ماه حضور داوطلبانه در جبهه نیز مشمول سهمیه ایثارگران می‌باشند که با لحاظ شرط فوق، حتی اگر سهمیه ظرفیت محل تکمیل نشود طبق قانون اولویت اول این ظرفیت با داوطلبان سهمیه ۵٪ ایثارگران است و همچنین برابر بند (ج) دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار تخصصی چهل و پنجمین دوره ورودی سال‌های ۱۳۹۷-۱۳۹۸ مندرج در صفحه ۱۱ و مابعد آن نیز ۵٪ از ظرفیت پذیرش به رزمندگان و ایثارگران با لحاظ شرایط مندرج در آن در نظر گرفته شده است و این موارد در حالی است که ایجاد تسهیلات مذکور در بندهای فوق‌الذکر برای ایثارگران وفق قوانین و ضوابط موضوعه، بر شمول این قانون از زمان آغاز تحصیل آنان تسری داشته و دارد. لذا طرح هرگونه ادعای احتمالی در این خصوص از سوی وزارت بهداشت آن هم در شرایطی که خود از اصل عدالت آموزشی تبعیت نکرده است و با عدول از مقررات و قوانین موضوعه مشخصاً مستند به آراء هیات عمومی و دیگر آراء و مقررات ناظر قانونی موجبات تضییع حقوق موکل گردیده و با توجه به این که موکل کماکان دانشجوی در حال تحصیل می‌باشد، درخواست تبدیل سهمیه مناطق محروم به سهمیه ۵٪ ایثارگران (فرزند رزمنده با بیش از ۶ ماه سابقه داوطلبانه در جبهه) را با توجه به این که تا به حال از سهمیه مذکور استفاده ننموده است، را دارم.»

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر است:

« وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

معاونت آموزشی

مرکز سنجش آموزش پزشکی

دفترچه راهنمای انتخاب رشته - محل آزمون پذیرش دستیار تخصصی چهل و سومین

دوره (سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵)

.....

۲- سهمیه های مختلف آزمون

۳-۲- سهمیه مناطق محروم:

در دفترچه راهنمای ثبت نام شرایط استفاده از مناطق محروم به طور کامل توضیح داده شد و علاقه مندان به استفاده از این سهمیه در صورت داشتن شرایط اقدام نمودند. در این دفترچه ظرفیت دانشگاه ها برای داوطلبان سهمیه مناطق محروم در هر رشته جهت سپردن تعهد به مناطق محروم استان ها در چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی در جدول شماره ۳ آمده است. داوطلبان واجد شرایط استفاده از مناطق محروم می بایست با توجه به ظرفیت هر رشته که در جدول آمده، و نیاز استان خود (محل تعهد) رشته محل مورد نظر را انتخاب، و برای تحصیل در آن رشته می توانند نسبت به انتخاب رشته مورد نظر در کلیه دانشگاه های کشور اقدام نمایند.

متقاضیانی که موفق به کسب ۸۵ درصد حد نصاب قبولی در رشته محل انتخابی خود گردند با رعایت کلیه مندرجات این راهنما در زمینه پذیرش، سهمیه مذکور به آنها تعلق می یابد.»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷،۲۶۷۷ مورخ ۱۴۰۱/۰۱/۱۱ به طور خلاصه توضیح داده است که:

« به موجب ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۰۱/۲۹ و تبصره های مربوطه و قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات

تکمیلی و تخصصی مصوب سال ۱۳۹۲ این وزارتخانه در دفترچه راهنمای آزمون دوره دستیاری شرایط شرکت، نحوه پذیرش و مدت تعهدات سهمیه قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب سال ۱۳۹۲، را برای داوطلبان متقاضی برخورداری از سهمیه مذکور به صورت کاملاً واضح اعلام نموده است.

به موجب بند ۲۸۳ دفترچه راهنمای آزمون پذیرش دستیار تخصصی میزان تعهدات استفاده کنندگان از سهمیه یادشده صراحتاً اعلام و تمامی پذیرفته شدگان از جمله نامبرده با علم و آگاهی از آثار و تعهدات ناظر به سهمیه انتخابی، اقدام به انتخاب سهمیه نموده اند. بر این اساس پذیرش بدین صورت بود که در صورت تقاضای اعمال سهمیه قانون برقراری عدالت آموزشی، نمرات متقاضیان واجد شرایط بدو با توجه به اولویت انتخابی متقاضیان نسبت به هر رشته، محل به صورت آزاد مورد بررسی قرار گرفته و در صورت عدم کسب حد نصاب و وجود شرایط لازم، سهمیه مناطق محروم نسبت به همان رشته محل برای ایشان اعمال می گردید. همچنین در صورت عدم کسب نمره قبولی در اولویت اول، اولویت های بعدی به ترتیب فوق مورد سنجش قرار گرفته تا زمانیکه متقاضی در یکی از رشته محل های انتخابی چه به صورت آزاد و چه به صورت سهمیه مناطق محروم پذیرفته شود.

مطابق بند ۱۸۳ دفترچه یاد شده متقاضیانی که تمایل به استفاده از سهمیه رزمندگان را دارند می بایست با مراجعه به نواحی نیروی مقاومت بسیج سپاه پاسداران و یا سازمان نیروهای مسلح با ارایه کد ملی نسبت به اخذ کد رهگیری ۱۲ رقمی اقدام و در محل مورد نظر هنگام ثبت نام وارد نمایند. کد رهگیری ۱۲ رقمی برای استفاده از سهمیه رزمندگان و ایثارگران برای هر آزمون و هر سال متفاوت است. لذا داوطلبان می بایست کد رهگیری جدید از سازمان ذیربط دریافت نمایند و ارسال مدارک و گواهی مرتبط با استفاده سهمیه جهت این گروه از افراد لحاظ نخواهد گردید و سهمیه داوطلب آزاد تلقی می گردد. بنابراین همانگونه که ملاحظه می فرمایید شاکی با علم و آگاهی و مطالعه کامل دفترچه راهنمای آزمون نسبت به انتخاب رشته محل مربوطه اقدام نموده است و به موجب سند تعهد

تودיעی متعهد گردیده پس از فراغت از تحصیل به میزان سه برابر مدت در هر محلی که دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مشهد و یا وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تعیین نماید، خدمت کند. بنابراین مفاد سند تعهد یاد شده لازم الاجرا بوده و نامبرده موظف به اجرای مفاد آن می باشد. در خصوص استناد شاکی به آراء شماره ۱۷۴۸ مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۵ و ۱۴۰۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۱۴۱ مورخ ۱۴۰۰/۷/۲۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری اثر آن به زمان تصویب مصوبه مترتب نگردیده است و رای مذکور تأثیری در نتایج آزمون برگزار شده در سال های قبل ندارد. بر این اساس و با توجه به اینکه تمامی اقدامات در خصوص نامبرده وفق ضوابط و مقررات صورت گرفته، صدور رای به رد شکایت مطروحه از آن مقام مورد استدعاست.»

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۱/۱۱/۱۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

الف. اولاً به موجب قانون اصلاح بند ۳ ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب سال ۱۳۹۲: «وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موظف است سی درصد (۳۰٪) ورودی های رشته های پزشکی عمومی، دستیاری تخصصی پزشکی و سایر رشته های گروه پزشکی را از طریق جذب دانشجوی بومی با اولویت مناطق محروم و متناسب با نیاز استان ها و در چهارچوب نظام سطح بندی پذیرش نماید» و مطابق تبصره ۳ ذیل قانون مزبور نیز مقرر شده است: «تحصیل دانشجویان بومی موضوع این بند در دانشگاه های استان مربوطه در اولویت می باشد. در صورتی که داوطلب مذکور نمره لازم برای تحصیل در دانشگاه های دیگر را کسب کرده باشد، تحصیل او برابر مقررات این بند منوط به موافقت وی خواهد بود.» ثانیاً بر مبنای رای شماره ۱۷۴۸ مورخ ۱۳۹۷/۸/۱۵ هیات عمومی دیوان عدالت اداری حکم به ابطال مقرراتی صادر شده است که براساس آنها اعمال سهمیه مناطق محروم مصرح در قوانین یاد شده به کسب ۸۵٪ حدنصاب قبولی در رشته محل انتخابی موکول شده

بود. بنا به مراتب فوق، فراز پایانی بند ۳-۲ با عنوان «سه‌میه مناطق محروم» از قسمت «سه‌میه‌های مختلف آزمون» مندرج در دفترچه راهنمای انتخاب رشته - محل چهل و سومین دوره آزمون پذیرش دستیار تخصصی پزشکی (سال تحصیلی ۱۳۹۶-۱۳۹۵) به لحاظ تعیین حدنصاب ۸۵٪ برای متقاضیان استفاده از قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی و تخصصی، خارج از حدود اختیار مرجع صادرکننده آن و خلاف قانون است و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود.

ب. براساس ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲، رسیدگی به شکایات و تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز یا سوءاستفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایفی که موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود و همچنین صدور آرای وحدت رویه در موارد تعارض آرای شعب و صدور آرای ایجاد رویه در موارد تشابه آرای شعب از صلاحیت‌ها و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری است. نظر به اینکه رسیدگی به خواسته الزام به اعمال سهمیه در آزمون (تبدیل سهمیه مناطق محروم به سهمیه ۵٪ ایثارگران) از مصادیق صلاحیت‌ها و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری محسوب نمی‌شود، لذا رسیدگی به شکایت مطروحه به خواسته فوق قابل طرح در هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیست و پرونده جهت رسیدگی به شعبه دیوان عدالت اداری ارجاع می‌شود.

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۲۲ فروردین ۱۴۰۲

شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۰۱۳۱۳۹۰

کلاس پرونده: ۱۰۵۶۰۰

موضوع رای: عدم ابطال بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۱-۵/۲۰۷/۱۲۶۷ معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در خصوص عدم نیاز مناطق انتخابی، انتخاب مناطق مورد خاصی را جهت گذراندن دوره طرح نیروی انسانی موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان

شاکي: خانم حانیه محمدعلی زاده با وکالت آقای محمدفرهاد بختیاریان

گردش کار: آقای محمدفرهاد بختیاریان به وکالت از شاکي به موجب دادخواست و لایحه تکمیلی ابطال بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۱-۵/۲۰۷/۱۲۶۷ معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« ۱- با عنایت بر منطوق بخشنامه موضوع ابطال، مقرر شده است که دانشجویان می بایست در صورت عدم نیاز مناطق انتخابی، مناطق مورد خاصی را جهت گذراندن دوره طرح نیروی انسانی موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان انتخاب نمایند. وجوب این امر با عنایت بر ماده ۴ قانون اخیرالذکر مصوب ۱۳۷۵ منطقی به نظر نمی رسد، چرا که به موجب این ماده مشمولان این قانون مکلف اند حداکثر یک ماه بعد از فراغت از تحصیل یا اعلام ارزشیابی مدارک تحصیلی خارج از کشور به منظور تعیین وضعیت از لحاظ شمول موضوع این قانون خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نمایند. وزارت مذکور موظف است ظرف حداکثر دو ماه تعیین محل خدمت نموده و افراد مازاد بر نیاز را با رعایت اولویت سهمیه مناطق یک و آزاد معاف نماید. کسانی که ظرف مدت مقرر خود را معرفی نمایند و یا یک ماه پس از تعیین محل خدمت شروع به کار نکنند، غایب محسوب و به تشخیص وزارت مذکور برابر مدت غیبت به خدمت آنان اضافه خواهد شد. بلاشک، وجوب آن که متقاضیان می بایست پس از فراغت از تحصیل خود را به وزارت متبوعه معرفی نمایند مسلم است لیکن اینکه وزارت بتواند محل انتخابی متقاضی را مسموع نداند و وی را

موافق بخشنامه اخیرالتصویب اجبار بر خدمت در مناطق خاصی نماید، قطعاً مورد تردید است. چرا که در این ماده چنین اطلاقی دیده نمی شود و چنین وصفی زمانی مصداق خواهد داشت که در ماده مربوطه صراحتاً قید می گشت که چنانچه متقاضیان پس از دو ماه تعیین محل خدمت نشوند می بایست به تشخیص وزارت بهداشت در مناطق خاصه اعلامی از طرف وزارت بهداشت، خدمت نمایند، حال آن که در این ماده مقرر شده چنانچه متقاضیان ظرف دو ماه تعیین محل خدمت نشوند، مازاد بر نیاز تلقی شده و از خدمت معاف می گردند. لذا منطقاً جمع بین منطوق ماده ۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ و بخشنامه اخیر ممکن نیست.

۲- در بخشنامه اخیرالتصویب موضوع دعوی، تخییر در اراده متقاضیان نسبت به محل خدمت از آنها سلب گشته حال آن که به موجب قانون مربوط به پزشکان و پیراپزشکان و با لحاظ داشت ماده ۴ آن این اختیار به متقاضیان اعطا گشته و صرفاً در برخی از موارد و به موجب قانون صلاحیت وزارت بهداشت مبنی بر تعیین خاصه برخی از دانشجویان به خدمت در مناطق محروم اعلامی، مفروض دانسته شده است، کما اینکه در تبصره ۴ ماده ۱ این قانون مقرر داشته که پزشکان عمومی مذکور مشمول این قانون موظف اند حداقل یک سال خدمات قانونی را در مراکز بهداشتی و درمانی روستاها و بخش های کشور انجام دهند. مفهوم مخالف قاعده اخیر تصدیقی بر عرایض حقیر است، چرا که به موجب این قاعده قانونگذار صرفاً پزشکان عمومی ذکور را مکلف بر خدمت اجباری در مناطق خاص محروم دانسته است و باقی مشمولین این قانون از این قاعده مستثنا هستند. حال وزارت متبوع با انتشار این بخشنامه عملاً از این قاعده مقرر قانونی فراتر رفته و متقاضیان را اجبار به انتخاب مناطق خاصی در تعیین وضعیت خود جهت خدمت طرح نیروی انسانی می کند.

۳- با عنایت به اصل ۴۰ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، هیچ کس نمی تواند اعمال حق خویش را وسیله اضرار به غیر و تشویش اذهان عمومی قرار دهد. در این قضیه اجبار دانشجویان به انتخاب مناطق اعلامی خاص و خدمت در آنجا علاوه بر اینکه خلاف مر قانون محسوب می گردد، مخالف اقتضای ذات عدالت و موجبات ضرر و زیان این دسته

از جامعه هدف این بخشنامه را فراهم می آورد، چرا که دسته ای از این جامعه و عمدتاً بانوان و مخصوصاً بانوان متأهل که موکل بنده نیز از همین دسته است، به اجبار می بایست در محل هایی خدمت نمایند که ممکن است از محل زندگی ایشان و خانواده شان دور باشد. لذا به نظر می رسد وزارت متبوع اعمال حق خویش که موافق ماده ۷ قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی دارد را موجباتی برای ضرر به این دسته از جامعه هدف قرار داده است.

۴- لازم به تذکر است با اینکه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در این بخشنامه به ظاهر دانشجویان را مخیر به انتخاب بین مناطق مورد نیاز خاص و مناطق انتخابی نموده است و به وسیله اطلاق واژه در صورت تمایل در متن این بخشنامه سعی در قانونی کردن این تصمیم دارد باید دانست که اصولاً قسمت اخیر بخشنامه مقرر می دارد، مسیولیت عدم جذب ظرف مدت دو ماه بر عهده ذینفع خواهد بود، حال آن که از اطلاق این جمله منطقیاً چنین استنباط می گردد که حصر مدت دو ماهه تعیین تکلیف توسط وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی موافق ماده ۴ قانون مربوط به خدمات پزشکی و پیراپزشکان صرفاً از بین بردن قدرت اختیار متقاضیان در انتخاب محل خدمت می باشد و نیز وزارت متبوع با این اطلاق تکلیف معافیت مازاد را که موافق ماده ۴ قانون اخیرالذکر بر عهده نامبرده است از خود سلب و ساقط می نماید. چنان که پس از ابلاغ این بخشنامه وزارت متبوع دیگر الزامی به صدور گواهی مازاد نخواهد داشت چرا که می تواند استناد نماید که به موجب بخشنامه اخیرالذکر، متقاضی مکلف بر انتخاب مناطق خاص و مورد نیاز بوده است و این امر به تبع قانون و اخلاق مخالفت صریح با تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در صدور گواهی مازاد دارد.

۵- به موجب سند راهنمای جامع دانش آموختگان دانشگاه علوم پزشکی کرمانشاه که از توابع وزارت مذکور و قوانین آن موافق بخشنامه ها و نظرات نامبرده است در بخش مربوط به طرح نیروی انسانی و در قسمت تعیین محل خدمت مشمولین طرح مقرر داشته است که اشخاصی که با سهمیه منطقه یک پذیرفته شده اند و نیز بانوان متأهل در همان منطقه یک می بایست مشغول به انجام خدمت طرح موضوع قانون خدمت پزشکان و

پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ شوند، چگونه می شود برداشت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی از منظور قانونگذار در قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ به موجب این سند این گونه باشد و در سال ۱۴۰۰ به یک باره برداشت ایشان از متن قانون، اجبار اشخاص به خدمت در مناطق خاصی تلقی گردد. چنین استنباطی عملاً منطقی به نظر نمی رسد.

۶- نظر به دو بخشنامه ای که اخیراً توسط معاونت توسعه و مدیریت برنامه ریزی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۹۷ و نیز بخشنامه همین مرجع مصوب سال ۹۸ که به موجب آن تکلیف مقرر دو ماهه برای وزارت بهداشت در صدور گواهی مازاد بر نیاز طرح خدمت نیروی انسانی موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ در بخشنامه اولی به ۴ ماه و در دومی به کل منتفی گشته بود که از این دو بخشنامه اعتراض و درخواست ابطال صورت پذیرفت و طی دادنامه های شماره ۲۵۶۲ و ۱۲۱ ابطال گشت، از ظواهر امر چنین استنباط می گردد که وزارت متبوع بارها سعی بر آن داشته است که مقررره مربوطه در ماده ۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان که موجب تکلیف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مبنی بر صدور گواهی مازاد بر نیاز می باشد، را نادیده گیرد و برای رهایی از قیود این تکلیف دست به صدور بخشنامه های معارض فراوانی زده است و بخشنامه اخیر مصوب ۱۴۰۰ نیز موید همین نظر است. منطقی نباید یک نهاد دولتی اجازه تقنین داشته باشد و یا برخلاف دستور مصرح قانونگذار اقدام به صدور بخشنامه های معارض نماید.

لذا نتیجتاً با تقاضای رعایت عدالت و نیز نظر به مادتين ۱۳ و ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری و نیز قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵ با لحاظ داشت خواسته مطروحه ابطال این بخشنامه از آن مقامات مورد استدعاست.»

متن بخشنامه مورد شکایت به شرح زیر است:

بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۱-د/۲۰۷/۱۲۶۷ معاون توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی

« معاونین محترم توسعه مدیریت و منابع دانشگاه ها/دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی و سازمان های وابسته به وزارت
با سلام و احترام

با عنایت به مفاد ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و در راستای تامین نیروی انسانی مورد نیاز موسسات تابعه به استحضار می رساند که امکان اعلام نیاز فوری به مشمولین قانون فوق الذکر در مکان های فاقد متقاضی در سامانه فراهم است. فارغ التحصیلان رشته های مشمول قانون یاد شده که مکلف به انجام خدمات موضوع قانون مربوطه می باشند بر اساس ماده ۴ قانون موظفند حداکثر یک ماه بعد از فراغت از تحصیل در سامانه الکترونیک و در صورت تمایل در قسمت مربوط به نیازهای فوری ثبت نام نموده و دانشگاه مکلف به تعیین محل خدمت ظرف دو ماه می باشد. لازم به ذکر است در صورت عدم تمایل جهت ثبت نام در دانشگاه هایی که نیاز فوری دارند، مشمولین می توانند در سایر موسسات ثبت نام نمایند. بدیهی است مسیولیت عدم جذب ظرف مدت دو ماه به عهده ذینفع خواهد بود. - معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۲۲۸۶-۱/۹/۱۴۰۱ توضیح داده که خلاصه آن به قرار زیر است:

« ۱- در ارتباط با خواسته مطروحه بدو اشاره می نماید به موجب ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حدود صلاحیت و اختیار آن مرجع رسیدگی به آیین نامه ها و بخشنامه ها و دستورالعمل های خلاف ضوابط و مقررات و یا خارج از حدود صلاحیت و اختیارات دستگاه های دولتی است و در پرونده حاضر شاکی هیچ استناد یا دلیلی دایر بر اینکه بخشنامه معترض عنه برخلاف ضوابط و مقررات یا خارج از حدود صلاحیت این وزارتخانه باشد ارایه ننموده و صرفاً با این ادعا که تمایلی به انجام خدمت در مناطق مورد نیاز کشور ندارد بلکه از آنجا که همسر ایشان ساکن تهران است و وی تمایل دارد در محل سکونت همسرشان تعهدات خود را بگذراند و از سوی دیگر نیز تمایل به ماندن

در صف انتظار نیز ندارد و با این استناد که بخشنامه صادره با شرایط ایشان تنظیم نشده است متقاضی ابطال آن گردیده است.

۲- در این خصوص شایان ذکر است وفق ماده ۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ مجلس شورای اسلامی و به موجب ماده ۱ آیین نامه اجرایی قانون مذکور تمامی فارغ التحصیلان داخل و خارج کشور از مراکز عالی گروه پزشکی مشمول انجام خدمات موضوع قانون می باشند. مضافاً به اینکه برابر ماده ۶ قانون مذکور تحویل مدرک تحصیلی و ریز نمرات و صدور هرگونه تأییدیه تحصیلی و گواهینامه برای مشمولانی که خدمت موضوع این قانون را انجام نداده و یا معافیت دریافت ننموده باشند نیز ممنوع است.

۳- همچنین موارد معافیت از انجام خدمات موضوع قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان صراحتاً در قانون یاد شده تعیین گردیده است (مواد ۲، ۱۲ و ۹).

۴- به استحضار می رساند با توجه به صف های انتظار طولانی جهت شروع خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان در سال های گذشته به موجب بند ۳ بخشنامه بهینه سازی اجرای قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان، موضوع نامه شماره ۱۳۹۷/۱۰/۱۲-د/۲۰۷/۶۱۲ معاونت توسعه مدیریت، منابع و برنامه ریزی این وزارتخانه اعلام می گردد، خدمات کلیه مشمولین قانون مذکور در رشته های «مورد نیاز» وزارت متبوع (غیر از پزشک و دندانپزشک) در صورتی که بیش از ۴ ماه (به صورت مداوم) در صف انتظار شروع طرح باشند و دانشگاه امکان به کارگیری آنان را در هیچ یک از واحدهای تابعه خود نداشته باشد «مازاد بر نیاز» تلقی می گردد.

۵- مع هذا پس از سپری شدن مدت زمان قابل قبول از عملیاتی شدن بند فوق الاشعار و کاهش صف های انتظار دانشگاه ها، شیوع و ویروس کرونا در اسفند ماه سال ۱۳۹۸ ایجاد شرایط فورس ماژور در کشور و مواجه شدن برخی از دانشگاه ها با کمبود نیرو، به منظور حفظ منابع انسانی گروه پزشکی و پیراپزشکی و استفاده از تمام توان برای مقابله با ویروس یاد شده به موجب بخشنامه شماره ۱۳۹۸/۱۲/۶-د/۲۰۷/۱۸۹۹ معاونت مذکور، از تاریخ ۱۳۹۹/۴/۶ مازاد بر نیاز اعلام نمودن آن دسته از مشمولان قانون خدمت پزشکان و

پیراپزشکان دارای طرح اجباری که بیش از ۴ ماه از قرار گرفتن ایشان در صف انتظار شروع طرح گذشته باشد، ممنوع گردید و طی بررسی موضوع در جلسات کارشناسی متعدد مقرر گردید این نوع معافیت منتفی و دانشگاه‌ها مکلف گردیدند افراد ثبت نام کننده را طی یک بازه زمانی تعریف شده تعیین تکلیف نمایند تا مشمولان در صورت عدم به کارگیری در محل انتخابی بتوانند در سایر دانشگاه‌هایی که با کمبود نیرو مواجه می‌باشند ثبت نام نمایند.

۶- متعاقباً با توجه به صراحت ماده ۱ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان دایر بر به کارگیری این مشمولان در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در تاریخ ۱۴۰۰/۱۲/۲۱ به موجب بخشنامه شماره ۲۰۷/۱۳۶۷/د معاونت توسعه مدیریت و منابع اعلام می‌گردد، فارغ‌التحصیلان رشته‌های مشمول قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان بر اساس ماده ۴ قانون مذکور موظفند حداکثر یک ماه پس از فراغت از تحصیل در سامانه الکترونیک در قسمت مربوط به نیازهای فوری ثبت نام نمایند و دانشگاه وفق ماده ۴ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مکلف به تعیین محل خدمت ظرف دو ماه می‌باشد. لکن در صورت عدم تمایل جهت ثبت نام در دانشگاه‌هایی که نیاز فوری دارند، مشمولین می‌توانند در سایر موسسات ثبت نام نمایند و مسیولیت عدم جذب ظرف دو ماه بر عهده ذینفع است.

۷- نظر به مساعدت با مشمولان قانون مذکور به این افراد اجازه داده شده است که محل انجام خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خود را تعیین نمایند. لکن برخی مشمولین قانون مذکور با انتخاب محل انجام خدمت در مناطقی که نیاز فوری به نیروهای مشمول قانون نداشته ثبت نام نموده و زمانی که دانشگاه انتخابی ظرف مدت دو ماه از تاریخ ثبت نام به دلیل عدم نیاز نسبت به بکارگیری ایشان اقدام نمی‌نمود با استناد به ماده ۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان متقاضی معافیت از انجام خدمات قانون یاد شده می‌گردند. این در حالی بود که بسیاری از مناطق محروم کشور به خدمت ایشان نیازمند بوده است.

۸- بر این اساس و با عنایت به اینکه قانونگذار صراحتاً در ماده ۱ قانون مربوط به

خدمت پزشکان و پیراپزشکان اعلام نموده است که این افراد ملزم به خدمت در مناطق مورد نیاز کشور می باشند، بخشنامه یاد شده در راستای اجرای قانون تدوین و ابلاغ شده است.

۹- در خصوص استناد شاکی به ماده ۴ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان به موجب این ماده این وزارتخانه موظف است صرفاً افراد دارای طرح اجباری که مازاد بر نیاز می باشند را با رعایت اولویت سهمیه مناطق و آزاد معاف نماید، بنابراین فارغ التحصیلانی که خدمات آنها در کشور مورد نیاز می باشد لکن منطقه انتخابی متعهد به خدمات ایشان نیاز ضروری ندارد موظفند در سایر دانشگاه هایی که با کمبود نیرو مواجه می باشند ثبت نام نمایند. تا نسبت به تعیین محل خدمت ایشان اقدام گردد.

۱۰- با عنایت به اینکه به موجب ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حدود صلاحیت و اختیار آن مرجع رسیدگی به آیین نامه ها و بخشنامه ها و دستورالعمل های خلاف ضوابط و مقررات و یا خارج از حدود صلاحیت و اختیارات دستگاه های دولتی است و در پرونده حاضر تمامی اقدامات وفق ضوابط و مقررات صورت گرفته است. صدور رای به رد شکایت نامبرده مورد تقاضا است.»

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۲۲ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

برمبنای ماده ۱ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ مقرر شده است که: «کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که پس از تاریخ ۱۳۶۷/۴/۱ از مراکز آموزش عالی گروه پزشکی در داخل و یا خارج از کشور فارغ التحصیل شده یا می شوند و خدمت آنان از سوی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام می گردد، مکلفند حداکثر مدت ۲۴ ماه اول پس از فراغت از تحصیل خود را در داخل کشور و در مناطق مورد نیاز وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و تشکیلات تابعه آن خدمت نمایند» و مستنبط از ماده مذکور این است که اشخاص مشمول دوره طرح اجباری

می‌بایست در مناطق مورد نیاز وزارت متبوع خدمت کنند و پیش‌بینی و تعیین سازوکاری برای انتخاب دانشگاه علوم پزشکی و شهر محل گذرانندن دوره طرح اجباری توسط اشخاص مشمول، تکلیفی مازاد بر قانون مزبور نبوده بلکه صرفاً جهت مساعدت به آنها بوده و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در بکارگیری مشمولان در مناطق انتخاب شده توسط آنها و (در حالی که بسیاری از مناطق محروم به خدمت ایشان نیازمند هستند)، تکلیفی ندارد و بر همین اساس، عدم تمایل جهت ثبت‌نام در دانشگاه‌هایی که نیاز فوری دارند و در نتیجه امکان عدم جذب ظرف مدت دو ماه، مشمول قاعده اقدام است. بنا به مراتب فوق، بخشنامه شماره ۱۴۰۰/۱۲/۲۱-د/۲۰۷/۱۲۶۷ معاونت توسعه مدیریت و منابع وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حدود اختیارات مقام صادرکننده آن بوده و مغایرتی با قوانین ندارد و ابطال نشد.

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۲۲ فروردین ۱۴۰۲

شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۱۳۱۵۰۳

کلاس پرونده: ۰۰۰۲۷۷۷

موضوع رای: ۱- ارجاع به شعب دیوان ابطال نامه شماره ۹۹/۴۴/۱۹۳۳ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱ سرپرست دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان خراسان

شمالی در خصوص مدت تعهد خدمت در برابر مدت تحصیل

۲- رد درخواست ابطال نامه شماره ۱۰۷/۷۳۰۱/د مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷ سرپرست اداره کل

حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی

شکات: خانم مریم یزدانی و آقای مسعود نیک دلان و خانم مهلا صالحی

طرف شکایت: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی

درمانی استان خراسان شمالی

گردش کار: ۱- شکات به موجب دادخواستی واحد ابطال نامه شماره ۹۹/۴۴/۱۹۳۳ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱ سرپرست دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان خراسان شمالی و نامه شماره ۱۰۷/۷۳۰۱/د مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷ سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی را خواستار شده اند و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده اند که:

« در سال ۱۳۹۳ در هنگام انتخاب رشته در شرایط عمومی و اختصاصی دانشگاه بجنورد فقط اعلام شده بود که خوابگاه ارایه نمی شود و در قسمت اول فصل دوم دفترچه به صورت کلی بند تعهدات مبنی بر اینکه کد رشته های بومی با قید ۲ یا ۳ برابر مدت تحصیل دارای تعهد خدمتی به استان هستند و در بدو تحصیل مشروط به این تعهد ثبت نام می شوند و باید فرم تعهد مربوط را که دانشگاه ارایه می دهد را به صورت محضری ثبت نام نمایند و به صورت اختصاصی در قسمت توضیحات جداول مربوط به کد رشته ها در مقابل کد رشته های دندانپزشکی که مدت تحصیل آن حداقل ۶ سال است، ۵ سال تعهد ذکر گردیده بود ولی در جلو کد رشته پزشکی هیچ گونه تعهدی ذکر نگردیده بود و اخذ تعهد دانشگاه طبق مواد ۱۸۳ و ۱۹۰ و ۱۹۴ قانون مدنی برخلاف قوانین و مقررات است.

در نهایت بر اساس استعلامات سازمان سنجش و مکاتبه مجلس، وزارت بهداشت به صراحت اعلام نموده است که دانشگاه متأسفانه اشتباه کرده است. در اینجا نیز بر اساس ماده ۱۹۹ و ۲۰۰ قانون مدنی، ادعای دانشگاه پذیرفته نیست. در بحث عدم ایفای تعهدات طبق ماده ۲۲۶ قانون مدنی، دانشگاه مسئول است.

لذا خواهشمند است بر اساس ماده ۳۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، بدو تقاضای صدور دستور موقت عملیات اجرایی مبنی بر لغو تعلیق از تحصیل و سپس به استناد ماده ۱۰ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مبنی بر نقض دستور اداری مبنی بر اخذ تعهد محضری ۲ تا ۳ برابر مدت تحصیل بابت بومی گزینی مورد استدعا می باشد.»

۲- متن نامه های مورد شکایت به قرار زیر است:

« الف- نامه شماره ۹۹/۴۴/۱۹۳۳ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱

احتراماً پیرو نامه ۹۹/۴۰/۴۵۷۳ مورخ ۱۳۹۹/۸/۱۴ معاونت محترم آموزشی در خصوص ارایه تعهدنامه محضری به اطلاع می رساند با توجه به عدم ارایه تعهدنامه محضری از تاریخ ۱۳۹۹/۹/۱ امکان حضور شما در بخش های آموزشی وجود ندارد و حضور مجدد شما در بخش های آموزشی بالینی منوط به ارایه تعهد نامه محضری و تأیید معاونت محترم آموزشی دانشگاه می باشد. - سرپرست دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان خراسان شمالی

ب- نامه شماره ۱۰۷/۷۳۰۱/د مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷

بازگشت به نامه شماره ۱۰۷/۶۰۴۵/د مورخ ۱۳۹۹/۹/۱۹ در خصوص دانشجویان بومی رشته پزشکی سال ۱۳۹۳ به استحضار می رساند، مطابق دفترچه آزمون سال پذیرش داوطلبان بهره مند از سهمیه مناطق محروم و یا سهمیه هایی که کل و یا درصدی از ظرفیت آنها به داوطلبان بومی استان خاصی اختصاص می یابد، موظفند مطابق فرم های مربوط برای بازگشت به نقاط تعیین شده و ارایه خدمت به میزان ۲ تا ۳ برابر مدت تحصیل حسب نوع سهمیه، نسبت به تودیع سند تعهد محضری به استان مربوطه اقدام نمایند. بر این اساس، دانشگاه مکلف بوده هنگام ثبت نام از پذیرفته شدگان، سند

تعهد مربوطه را اخذ و پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه یاد شده دانشگاه علوم پزشکی خراسان شمالی نیز مکلف به انجام خدمات موضوع تعهد در مناطق مورد نیاز دانشگاه علوم پزشکی یاد شده یا منطقه محروم تر از آن بوده و می باشند. - سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی»

۳- در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۷/۹۰۹ مورخ ۱۴۰۱/۴/۱۱ به طور خلاصه توضیح داده است که:

« ۱- به موجب مصوبه ۳۰۹۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی، پذیرفته شدگان رشته های مختلف تحصیلی امتحان گزینش سال تحصیلی ۱۳۶۶-۱۳۶۵ و بعد از آن که با استفاده از سهمیه مناطق (به جز سهمیه ۱) و عشایر در مؤسسات آموزش عالی پذیرفته می شوند، به دلیل امتیازاتی که در پذیرش سهمیه ای از آن برخوردار شده اند متعهد شوند که در همان منطقه یا منطقه محروم تر به مدت حداقل دو یا سه برابر دوره تحصیل دانشگاهی مطابق ضوابط رشته های تحصیلی خدمت نمایند. همچنین پذیرفته شدگان رشته های مختلف تحصیلی امتحان گزینش سال تحصیلی ۱۳۶۶-۱۳۶۵ و بعد از آن که با استفاده از سهمیه منطقه ۱ و سایر سهمیه ها (به غیر از موارد مذکور در بند ۱) در مؤسسات آموزش عالی پذیرفته می شوند به مدت یک برابر طول دوره تحصیل دانشگاهی (تعهد مربوط به قانون آموزش رایگان) در مناطقی که هر یک از ارگان های ذیربط تعیین می نمایند، خدمت کنند.

۲- مطابق قسمت تذکرات مهم دفترچه یاد شده داوطلبانی که از سهمیه مناطق محروم و یا سهمیه هایی که کل و یا درصدی از ظرفیت آن ها به داوطلبان بومی استان خاصی اختصاص می یابد استفاده می نمایند، موظف به سپردن تعهد محضری مطابق فرم های مربوط برای بازگشت به نقاط تعیین شده و ارایه خدمت به میزان ۲ تا ۳ برابر مدت تحصیل حسب نوع سهمیه ، به استان مربوطه می باشند.

۳- لازم به ذکر است، منشأ تعهدات این دسته افراد از جمله نامبرده، مصوبات شورای عالی انقلاب فرهنگی و سهمیه انتخابی در زمان ثبت نام می باشد. حسب مصوبات شورای عالی

انقلاب فرهنگی متقاضیان بر اساس نیاز هر منطقه در دانشگاه پذیرفته می شوند و ملاک عمل در پذیرش، خدمت در استانی خواهد بود که از ظرفیت و سهمیه آن استان بهره مند گردیده اند.

۴- شایان ذکر است چنانچه افراد بهره مند از سهمیه استانی با ارایه گواهی عدم نیاز از سوی دانشگاه محل تعهد و بدون انجام خدمات قانونی در نقاط مورد تعهد مجاز به آزادسازی تعهدات باشند و یا به دلیل توانایی خرید تعهدات با پرداخت هزینه های مربوط نسبت به آزادسازی تعهدات اقدام نمایند در حالیکه پذیرفته شدگان با استفاده از سهمیه این قانون بومی همان استانی می باشند که از سهمیه آن برای قبولی استفاده نموده اند.

۵- با عنایت به مراتب فوق و با توجه به اینکه شاکی پذیرفته شده در سال ۱۳۹۳ با استفاده از سهمیه بومی استان خراسان شمالی می باشد و عالمناً نسبت به انتخاب سهمیه یاد شده اقدام نموده است، در اجرای مقررات فوق الذکر موظف به انجام خدمت در منطقه ای که با استفاده از سهمیه آن منطقه در آزمون پذیرفته شده، می باشد و حتی اگر سند تعهد در بدو ورود به دانشگاه تودیع نکرده باشد، با توجه به انتخاب رشته و کد رشته قبولی در آزمون موظف به انجام تعهدات به میزان ۲ یا ۳ برابر مدت تحصیل در مناطق محروم و مورد نیاز دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی خراسان شمالی می باشد و عدم سپردن سند نافی انجام تعهدات ایشان نمی گردد.

۶- در انتها به استحضار می رساند به موجب ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری حدود صلاحیت و وظایف هیات عمومی دیوان رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین نامه ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری ها و مؤسسات عمومی غیر دولتی در مواردی که مقررات مذکور مغایرت با شرع یا قانون و یا خارج از حدود صلاحیت و اختیارات مرجع تصمیم گیرنده باشد که در پرونده حاضر نامه مورد اعتراض صادره از این اداره کل عین ضوابط و مقررات پیشگفت بوده و شاکی نیز دلیل و مستندی دایر بر اینکه نامه مزبور بر خلاف قوانین یا شرع باشد ارایه ننموده است. بر این اساس صدور رای به رد شکایت نامبرده مورد تقاضا می باشد.»

۴- رسیدگی به خواسته به هیات عمومی دیوان عدالت اداری ارجاع می شود و با توجه

به حدود صلاحیت و اختیارات هیات عمومی مصرح در ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری، پرونده برای تشخیص صلاحیت هیات عمومی دیوان عدالت اداری در رسیدگی در دستور کار جلسه هیات عمومی قرار گرفت.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۱/۲۲ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

الف. براساس بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز و یا سوء استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا خودداری از انجام وظایف موجب تضییع حقوق اشخاص می‌شود، از جمله صلاحیت‌ها و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری است. نظر به اینکه نامه شماره ۹۹/۴۴/۱۹۳۳ مورخ ۱۳۹۹/۹/۱ سرپرست دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان خراسان شمالی ناظر به تعیین تکلیف موردی نسبت به یک شخص بوده و متضمن وضع قاعده عام‌الشمول و کلی نیست، بنابراین از مصادیق مقررات موضوع بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ محسوب نمی‌شود و قابل طرح در هیات عمومی دیوان عدالت اداری نبوده و جهت رسیدگی به شعبه دیوان عدالت اداری ارجاع می‌گردد.

ب. براساس بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ رسیدگی به شکایات، تظلمات و اعتراضات اشخاص حقیقی یا حقوقی از آیین‌نامه‌ها و سایر نظامات و مقررات دولتی و شهرداری‌ها و مؤسسات عمومی غیردولتی در مواردی که مقررات مذکور به علت مغایرت با شرع یا قانون و یا عدم صلاحیت مرجع مربوط یا تجاوز و یا سوء استفاده از اختیارات یا تخلف در اجرای قوانین و مقررات یا

خودداری از انجام وظایف موجب تضييع حقوق اشخاص می‌شود، از جمله صلاحیت‌ها و وظایف هیات عمومی دیوان عدالت اداری است. با توجه به اینکه نامه شماره ۱۰۷/۷۳۰۱/د مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۷ سرپرست اداره کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی صرفاً اظهارنظری مشورتی در پاسخ به نامه شماره ۱۰۷/۶۰۴۵/د مورخ ۱۳۹۹/۹/۱۹ دبیر شورای گسترش دانشگاه‌های علوم پزشکی در خصوص دلایل عدم اخذ تعهد محضری از دانشجویان بومی رشته پزشکی سال ۱۳۹۳ دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان خراسان شمالی است، بنابراین فی‌نفسه متضمن وضع قاعده آمره و لازم‌الاجرا نبوده و از مصادیق مقررات موضوع بند ۱ ماده ۱۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ محسوب نمی‌شود و قابل طرح در هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیست./

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۱۶ خرداد ۱۴۰۲

شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۶۳۷۶۷۲

شماره پرونده: ۰۰۰۱۲۴۷

**موضوع شکایت و خواسته: ابطال ماده ۵۹ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش
رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و-۱۳۹۶/۱۱/۲**

شاکلی: آقای سینا اسماعیلی

گردش کار: شاکلی به موجب دادخواست و لایحه تکمیلی ابطال ماده ۵۹ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و-۱۳۹۶/۱۱/۲ را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته اعلام کرده است که:

« اینجانب خواستار دریافت دانشنامه پایان تحصیلات خود در مقطع کارشناسی از دانشگاه صنعتی سهند تبریز می باشم. لیکن دانشگاه صنعتی سهند تبریز از انجام این کار سرباز زده و صدور و ارایه دانشنامه را منوط به پرداخت هزینه ناشی از تعهد خدمت رایگان در مقطع بالاتر می داند و دانشگاه صنعتی شریف به عنوان دانشگاه مقطع بالاتر برخلاف قانون و با استناد به «ماده ۵۹ بخش ج-۳» [فرصت استفاده از] لغو تعهد خدمت رایگان با استفاده از گواهی عدم کاریابی را حداکثر طی شش ماه از تاریخ فراغت از تحصیل می داند. حال آن که اولاً: مطابق رای هیات عمومی دیوان عدالت اداری به شماره دادنامه ۱۳۹۸/۸/۱۴-۹۸۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۲۳۶۲ با موضوع «ابطال بخشی از ماده ۳ و قسمت هایی از بخش ج-۳ از دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۲۶ وزارت علوم، تحقیقات و فناوری» محدودیت زمانی شش ماهه لغو شده است. ثانیاً: با توجه به اینکه آیین نامه فوق به عنوان مستند قانونی این دستورالعمل در بخش استنادات قانونی «لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶» را ذکر کرده است، عطف به لایحه قانونی فوق و خود قانون، قانونگذار هیچ تفاوتی بین دانشجویان انصرافی، اخراجی و یا فارغ التحصیل در انجام تعهد خدمت قایل نشده است و همچنین مطابق ماده ۱۰ تبصره ۲ بخش (ب) و ماده ۴۱

بخش ج-۲ آیین نامه مذکور، دانش آموخته می تواند بخشی از تعهد را با رایبه گواهی انجام کار و باقیمانده را به تناسب انجام کار به صورت نقدی به سازمان پرداخت نماید و دانش آموختگان انصرافی و اخراجی نیز طبیعتاً می بایست با استفاده از گواهی عدم کاربایی اقدام به لغو تعهد آموزش رایگان کنند و تفکیک بین دانش آموختگان و دانشجویان انصرافی و اخراجی خلاف قانون مذکور و همچنین بندهای ۳، ۹ و ۱۴ از اصل سوم قانون اساسی می باشد.

توضیح اینکه در مورد دانشجویان اخراجی و انصرافی مطابق ماده ۳۵ آیین نامه مذکور مجاز به دریافت دانشنامه با استفاده از گواهی انجام کار هستند ولی حق استفاده از گواهی عدم کاربایی از ایشان به موجب ماده ۵۹ آیین نامه مذکور سلب شده است. با توجه به اینکه اخراج از دانشگاه به عنوان جریمه تنبیهی برای دانشجویان اخراجی منظور می گردد، سلب حق استفاده از لغو تعهد خدمت به عنوان تشدید مجازات اعمالی خلاف بند ۳ و ۱۴ اصل سوم قانون اساسی بوده که به موجب آن دولت موظف به رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه های مادی و معنوی می باشد. اجرای این ماده ناقض این اصل از قانون اساسی است.»

متن مقررہ مورد شکایت به شرح زیر است:

دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷-۱۳۹۶/۱۱/۲ و «ماده ۵۹- دانشجویان انصرافی، اخراجی نمی توانند از فرصت عدم کاربایی جهت تصفیه آموزش رایگان مقطع ناتمام استفاده نمایند.»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل دفتر حقوقی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری به موجب لوایح شماره ۵۹۲۰-۱۴۰۰/۱/۱۸ و ۱۰۹۳۲۷-۱۴۰۰/۵/۱۹ توضیح داده است که:

«لغو تعهد آموزش رایگان و آزادسازی مدارک تحصیلی از جمله وظایف سازمان امور دانشجویان می باشد. نظر به اینکه با توجه به تکلیف مقرر در بند (ه) ماده ۲۰ قانون برنامه پنجم توسعه و مصوبه شورای عالی اداری به شماره ۱۳۸۹/۱۲/۱-۲۰۰۶/۶۰۱۲۸، سازمان امور دانشجویان از بدنه وزارت متبوع منتزع شده است و سازمان مذکور دارای تشکیلات و شخصیت حقوقی مستقل می باشد طرح هرگونه دعوا در رابطه با اقدامات سازمان امور

دانشجویان (از جمله موضوع پرونده حاضر) می بایست صرفاً به طرفیت سازمان یاد شده صورت پذیرد. لذا شکایت شاکی متوجه این وزارتخانه نبوده و به موجب بند (ب) ماده ۵۳ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری رد دعوا به طرفیت این وزارتخانه مورد تقاضا می باشد. فارغ از ایراد فوق تعهد خدمت برابر مدت تحصیل رایگان برای دانشجویان در ماده ۱ آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۷ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیلی اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۹/۱۲/۳ شورای انقلاب پیش بینی شده است و ماده ۶ آیین نامه مذکور نیز صراحت دارد که قبل از پایان خدمت مذکور با پرداخت مخارج تحصیلات و کمک های دریافتی موضوع این آیین نامه هیچ گونه مدرک تحصیلی یا ریز نمرات یا گواهینامه فراغت از تحصیل از طرف دانشگاه ها تسلیم نخواهد شد. دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان مصوب ۱۳۹۶/۱۰/۲۶ وزیر علوم، تحقیقات و فناوری نیز شرایط رفع تعهد خدمت دانش آموختگان را مقرر نموده است لکن نامبرده دلیلی بر تحقق شرایط قانونی فوق جهت رفع تعهد خدمت ارایه ننموده اند. با عنایت به مراتب فوق رد دعوای مطروحه مورد استدعاست. »

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۳/۱۶ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران و دادرسان شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً براساس بند ۹ اصل سوم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، رفع تبعیضات ناروا و ایجاد امکانات عادلانه برای همه در تمام زمینه های مادی و معنوی از وظایف دولت جمهوری اسلامی ایران است و بر مبنای اصل نوزدهم قانون اساسی، مردم ایران از هر قوم و قبیله که باشند از حقوق مساوی برخوردارند و به موجب اصل بیستم قانون اساسی، همه افراد ملت اعم از زن و مرد یکسان در حمایت قانون قرار دارند و از همه حقوق انسانی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با رعایت موازین اسلام برخوردار هستند. ثانیاً بر مبنای فراز ابتدایی ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶ شورای انقلاب: «دانشجویان و هنرجویانی که بخواهند از

آموزش رایگان در دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور استفاده نمایند، مکلفند برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده‌اند در ایران خدمت نمایند...» و مستنبط از ماده مزبور اصل بر انجام تعهد توسط متعهد است و بنابراین تا زمان امکان ایفای تعهد از جانب متعهد، تبدیل آن به پرداخت هزینه تحصیل رایگان و الزام دانشجوی انصرافی یا اخراجی به قبل آن، نقض غرض قانونگذار و در مغایرت با آن است. ثالثاً بر مبنای ماده ۱۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۲ شورای انقلاب مقرر شده است که: «چنانچه ظرف ۶ ماه پس از فراغت از تحصیل دانش‌آموختگان بهره‌مند از تحصیلات رایگان، امکان اشتغال برای آنان از طریق شرکت در امتحانات و مسابقات استخدامی موضوع ماده ۱۱ این آیین‌نامه و تبصره ۱ آن بنا به گواهی سازمان امور اداری و استخدامی کشور فراهم نگردد، فهرست اسامی و مشخصات آنان جهت اشتغال در بخش غیردولتی از طرف سازمان امور اداری و استخدامی کشور به وزارت کار و امور اجتماعی ارسال می‌گردد. چنانچه پس از ۶ ماه وزارت کار و امور اجتماعی نیز عدم امکان کارایی برای دانش‌آموختگان را در بخش غیردولتی به وزارت فرهنگ و آموزش عالی اعلام نماید، تعهد خدمت اینگونه دانش‌آموختگان لغو شده اعلام می‌گردد.» رابعاً بر اساس ماده ۱۴ آیین‌نامه اجرایی فوق‌الذکر: «دانشجویان و هنرجویانی که قبل از فراغت از تحصیل از دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی ترک تحصیل کنند و یا اخراج شوند، در صورتی که از تحصیلات رایگان استفاده کرده باشند از لحاظ انجام خدمت در ایران یا استرداد هزینه‌های تحصیلی و کمک دریافتی و سایر موارد مشمول این آیین‌نامه خواهند بود.» بنابراین دانشجویان انصرافی و اخراجی نیز همچون دانش‌آموختگان می‌توانند در ایام استفاده از آموزش رایگان (مربوط به دوران تحصیل خود و تا قبل از اخراج یا انصراف از تحصیل) از امتیاز لغو تعهد از طریق عدم کارایی بهره‌مند گردند. بنا به مراتب فوق، ماده ۵۹ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۲ که متضمن اعمال تبعیض ناروا میان دانش‌آموختگان و دانشجویان اخراجی یا انصرافی است، با بند ۹ اصل سوم و اصول نوزدهم و بیستم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مغایرت دارد و مستند به بند ۱

ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲
ابطال می‌شود.

حکمتعلی مظفری

رییس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۳۰ خرداد ۱۴۰۲

شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۷۹۱۲۳۵

کلاس پرونده: ۰۱۰۵۱۸۳

موضوع رای: اعتراض به رای شماره ۱۴۰۱/۱۰/۱۹-۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۶۰۱۰۸۳۶ هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی دیوان عدالت اداری

شاکی: رییس دیوان عدالت اداری

گردش کار: به دنبال طرح شکایتی به خواسته ابطال ماده ۵ و تبصره های ۱ و ۲ ذیل آن از آیین نامه و شیوه نامه اجرایی آموزشی دوره های تحصیلی کاردانی/کارشناسی/کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (ویژه دانشگاه های سطح ۱ و ۲ دولتی) مصوب سال ۱۳۹۷ دانشگاه اصفهان موضوع به هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی دیوان عدالت اداری ارجاع شد و هیات مزبور پس از رسیدگی به موضوع به موجب رای شماره ۱۴۰۱۰۹۹۷۰۹۰۶۰۱۰۸۳۶-۱۴۰۱/۱۰/۱۹ در خصوص شکایت مطروحه اتخاذ تصمیم کرد و رای به رد شکایت صادر نمود. متن رای فوق به شرح زیر است:

«اولاً: بر اساس جزء ۴ بند (ب) ماده ۲ قانون اهداف، وظایف و تشکیلات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری مصوب سال ۱۳۸۳، تعیین ضوابط، معیارها و استانداردهای علمی مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی، رشته ها و مقاطع تحصیلی با رعایت اصول انعطاف، پویایی، رقابت و نوآوری علمی از مأموریت های اصلی و در حدود اختیارات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری در زمینه اداره امور دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی تحت پوشش وزارتخانه یاد شده می باشد و در راستای ایفای مأموریت ها و اختیارات فوق، آیین نامه دوره های تحصیلی کاردانی/کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (ویژه دانشگاه های سطح ۱ و ۲ دولتی) در جلسه شماره ۸۸۹-۳۰/۱۰/۱۳۹۶ به تصویب شورای عالی برنامه ریزی آموزشی رسیده است و در همین راستا شیوه نامه مورد اعتراض نیز در جهت بیان جزئیات و چگونگی اجرای مفاد آیین نامه فوق الذکر از سوی طرف شکایت مصوب شده است. ثانیاً: بر مبنای اصل سی ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران مقرر شده است

که: «دولت موظف است ... وسایل تحصیلات عالی را تا سرحد خودکفایی کشور به طور رایگان گسترش دهد.» و بر همین اساس، تحصیل شهروندان در مقاطع مختلف آموزش عالی برای یک مرتبه به صورت رایگان هدف مندرج در اصل مزبور را محقق نموده و این امر که هر شخص می تواند در هر مقطع تحصیلی، بیش از یک بار از تسهیلات آموزش رایگان بهره مند گردد، قابل استنتاج نیست. بنابراین ماده ۵ مقررره مورد شکایت مغایرتی با قانون ندارد. ثالثاً: مطابق ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب سال ۱۳۵۸ تحصیل در دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی داخل کشور به صورت رایگان و در قبال تعهد خدمت برابر مدتی که از تحصیل رایگان استفاده کرده اند مورد حکم مقنن قرار گرفته و پرداخت شهریه در فرضی اعمال می شود که کسی مایل به تحصیل رایگان نباشد. بنابر مراتب اخذ وجه در قبال حذف غیرموجه درس یا به دست نیاموردن نمره قبولی در هر درس موجب انتفای حکم فوق الذکر قانونگذار نمی شود و در فرضی که مطابق تبصره ۱ شیوه نامه مورد اعتراض دانشجو بدون عذر موجه درسی را حذف کند و نیز در درسی نمره لازم برای قبولی را کسب نکند چون مطابق ماده ۷ لایحه قانونی پیش گفته از تحصیل رایگان برخوردار شده و خود با حذف غیرموجه و عدم کسب نمره در برخورداری از تحصیل رایگان طبق قاعده اقدام علیه خویش اقدام کرده است، بنابراین تبصره مورد اعتراض دامنه شمول حکم مقنن را محدود و مضیق نکرده و مغایر قانون نمی باشد. رابعاً: تعیین شهریه مفاداً از مصادیق امور مالی بوده و بر اساس بند (ب) ماده ۲۰ قانون برنامه پنجساله پنجم برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۹ و ماده ۱ قانون احکام دائمی برنامه های توسعه کشور مصوب سال ۱۳۹۵ که اختیارات هیات امنای در تصویب امور مالی، معاملاتی، اداری، استخدامی و تشکیلاتی بدون متابعت از قوانین و مقررات عمومی حاکم بر دستگاه های دولتی مورد پذیرش قانونگذار قرار گرفته و همچنین آرای متعدد صادره از هیات عمومی دیوان عدالت اداری از جمله دادنامه های ۹۴۵-۱۳۹۶/۹/۲۸، ۲۱۰۹ و ۲۱۰۸-۱۳۹۷/۱۲/۷، ۳۰۸-۱۳۹۸/۳/۷ و ۲۶۲۳-۱۳۹۸/۹/۵ در صلاحیت هیات امنای هر دانشگاه می باشد، لذا تبصره ۲ مصوبه معترض عنه نیز قابل ابطال نمی باشد.

بنا به مراتب فوق ماده ۵ و تبصره های ۱ و ۲ ذیل آن از آیین نامه و شیوه نامه اجرایی آموزشی دوره های تحصیلی کاردانی/کارشناسی/کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (ویژه دانشگاههای سطح ۱ و ۲ دولتی) مصوب سال ۱۳۹۷ دانشگاه اصفهان در حدود اختیار مرجع صادر کننده آن بوده و مغایرتی با قوانین و مقررات نداشته و قابل ابطال نمی باشد. این رای به استناد بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ظرف مهلت بیست روز از تاریخ صدور از جانب رییس یا ۱۰ نفر از قضات دیوان عدالت اداری قابل اعتراض است. »

پس از صدور رای فوق، مدیرکل هیات عمومی و هیات های تخصصی دیوان عدالت اداری به موجب نامه شماره ۱۰۱۶۸۹-۰۱۰/۱۱/۱-۱۴۰ به معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیات عمومی و هیات های تخصصی پیشنهاد کرد که قسمتی از رای مزبور که مربوط به ماده ۵ و تبصره ۱ ذیل آن از آیین نامه مذکور می باشد در اجرای مقررات بند (ب) ماده ۸۴ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری از سوی رییس دیوان عدالت اداری مورد اعتراض قرار بگیرد. متن نامه یاد شده به شرح زیر است:

« جناب آقای دکتر دربین

معاون محترم قضایی در امور هیات عمومی و هیات های تخصصی

با سلام و احترام

به استحضار می رساند هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی در مقام رسیدگی به شکایت مطروحه به خواسته «ابطال ماده ۵ و تبصره ۱ آن از آیین نامه و شیوه نامه اجرایی کاردانی و کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی دانشگاه اصفهان»، به موجب رای شماره ۱۰۸۳۶-۰۹۰۶۰۹۹۷۰۱۴۰-۱۴۰/۱۰/۱۹-۱۴۰ حکم به رد شکایت شاکی صادر کرده است:

با وجود رد شکایت شاکی، به نظر می رسد ماده ۵ مقرر در مورد شکایت و تبصره نخست آن که متضمن ایجاد محدودیت در حق بر تحصیل رایگان است، مغایر قانون بوده و به همین دلیل رای هیات تخصصی واجد ایراد و در صورت صلاحدید قابل اعتراض است. دلایل مغایرت مقرر در مورد مذکور با قانون به شرح ذیل است:

اولاً، ماده ۵ مقرر در مورد شکایت که اعلام نموده است: «آموزش رایگان برای هر

دانشجو، در هر دوره تحصیلی صرفاً یک بار امکان پذیر است»، با آرای عدیده هیات عمومی دیوان عدالت اداری مغایرت دارد. از جمله این که سابقاً هیات عمومی دیوان عدالت اداری در رای شماره ۴۹۴ تا ۵۸۰-۱۳۹۵/۸/۴-بند «و» دفترچه شماره یک راهنمای ثبت نام و شرکت در آزمون سراسری سال ۱۳۹۵ و قسمتی از بند ۱-۸ دفترچه راهنمای انتخاب رشته تحصیلی آزمون سراسری سال ۱۳۹۵ دانشگاه و موسسات عالی سراسر کشور و در رای شماره ۱۱۴۴-۱۳۹۶/۱۱/۱ تبصره ۱ بند الف شرایط اختصاصی دفترچه راهنمای شماره ۱ آزمون تحصیلات تکمیلی سال ۱۳۹۶ و بند ۴ از قسمت «ی» دفترچه راهنمای انتخاب رشته آزمون کارشناسی ارشد سال ۱۳۹۶ را که واجد مقرر مشابیه بودند، با اعمال ماده ۹۲ قانون تشکیلات و آیین دادرسی دیوان عدالت اداری ابطال کرده است.

ثانیاً، تبصره ۱ ماده ۵ مصوبه صدرالذکر نیز واجد ایراد قانونی به نظر می‌رسد. این تبصره اشعار می‌دارد: «دانشجوی مشمول آموزش رایگان، در صورت حذف غیرموجه درس به تشخیص دانشگاه یا به دست نیارودن نمره قبولی در هر درس، برای انتخاب مجدد همان درس یا درس جایگزین آن، موظف به پرداخت هزینه درس مطابق تعرفه مصوب هیات امنای دانشگاه است». همان‌طور که ملاحظه می‌گردد دانشگاه اصفهان در این تبصره دانشجوی مشمول آموزش رایگان را مکلف کرده است در صورت حذف غیر ضرور یا عدم کسب نمره قبولی در یک درس، شهریه پرداخت کند. این در حالی است پرداخت شهریه از شیون مالی محسوب می‌شود و اتخاذ تصمیم در خصوص آن وفق بند (ب) ماده ۲۰ قانون پنجساله پنجم جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۸۹ و ماده ۱ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه کشور مصوب سال ۱۳۹۵ در صلاحیت اختصاصی هیات امنای دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی است، مضافاً این که هیات عمومی دیوان عدالت اداری نیز در آرای متعدد از جمله رای شماره ۲۳۱-۱۳۹۲/۴/۱۰ و رای شماره ۱۸۹۷-۱۳۹۹/۱۲/۵ با همین استدلال اعلام کرده است وزارت علوم، تحقیقات و فناوری رأساً و بدون اخذ مجوز هیات امنای صلاحیت تغییر یا اصلاح مقررات مالی دانشگاه‌ها را ندارد. لذا اطلاق تبصره (۱) ماده ۵ مصوبه مورد شکایت در مواردی که هیات امنای یک دانشگاه یا مؤسسه آموزش عالی دریافت شهریه از دانشجوی مشمول آموزش رایگان در صورت حذف غیر ضرور یا عدم کسب نمره قبولی در

و هیات های تخصصی ارسال کردند.

پس از وصول نظریه هیات تخصصی، موضوع در دستور کار هیات عمومی دیوان عدالت اداری قرار گرفت و هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۳/۳۰ به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیات عمومی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً مفاد آرای شماره ۷۳۴ و ۷۳۵ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۳۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری در خصوص مواردی است که ادامه تحصیل در مقطع بالاتر مانند مورد مربوط به پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد پیوسته و دکتری حرفه‌ای که سابقاً در مقطع کارشناسی یا کارشناسی ارشد ناپیوسته تحصیل نموده‌اند، الزاماً مستلزم طی آن از مقطع قبلی باشد و بر همین اساس در آرای یادشده اساساً دوره تحصیلی، متفاوت با مقرره مورد شکایت بوده و از این حیث ایرادی بر دادنامه‌های مذکور و نیز رای شماره ۱۲۰۵ مورخ ۱۳۹۴/۱۰/۲۲ و فراز دوم مصوبه موضوع رای شماره ۴۹۴ الی ۵۰۸ مورخ ۱۳۹۵/۸/۴ هیات عمومی دیوان عدالت اداری (که در مقام اعمال ماده ۹۲ نسبت به مصوبات مشابه صادر شده است) مترتب نیست. ثانیاً مصوبات مورد شکایت در آرای شماره ۴۹۴ الی ۵۰۸ مورخ ۱۳۹۵/۸/۴ و ۱۱۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ هیات عمومی دیوان عدالت اداری متفاوت از مقرره موضوع رای شماره ۷۳۴ و ۷۳۵ مورخ ۱۳۹۲/۱۰/۳۰ این هیات است و فراز اول مصوبه موضوع رای شماره ۴۹۴ الی ۵۰۸ مورخ ۱۳۹۵/۸/۴ و مصوبات موضوع رای شماره ۱۱۴۴ مورخ ۱۳۹۶/۱۱/۱۰ هیات عمومی ناظر به تحصیل مجدد افراد عیناً در همان مقطعی است که پیش‌تر فارغ‌التحصیل شده‌اند و بر همین اساس اعمال ماده ۹۲ به موجب دو دادنامه اخیرالذکر از لحاظ حقوقی موجه نبوده است. ثالثاً براساس رای شماره ۱۳۰۷ مورخ ۱۳۹۹/۱۱/۱۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری: «... امکانات تحصیل رایگان با توجه به میزان منابع و هزینه‌های تحصیلی محدود است که براساس اصول ۱۹ و ۲۰ قانون اساسی بایستی به نحو عادلانه بین افراد داوطلب تقسیم گردد و اصل سیم نیز مشعر به همین معنی در لحاظ و رعایت عدالت اجتماعی

در توزیع منابع است...» و بر همین اساس هرچند مفاد رای مزبور ناظر به منع تحصیل مجدد در همان رشته قبلی است، لکن استدلالهای مذکور در آن، تحصیل در مقطع قبلی را نیز دربرمی گیرد و براساس ماده ۵ قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۲/۶/۱۰ با اصلاحات و الحاقات بعدی و بندهای (پ) و (ت) ماده ۱ قانون سنجش و پذیرش دانشجو در دوره‌های تحصیلات تکمیلی در دانشگاهها و مراکز آموزش عالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۱۲/۱۸ با اصلاحات و الحاقات بعدی و به جهت عدم کفایت رشته - محل و کثرت متقاضیان تحصیل در دوره روزانه دانشگاهها، آموزش رایگان بیش از یک مرتبه برای اشخاص در یک مقطع تحصیلی امکانپذیر نبوده و از سوی دیگر قسمت اخیر اصل سی ام و نیز اصول نوزدهم و بیستم قانون اساسی مستلزم برنامه‌ریزی مناسب جهت ایجاد فرصت برابر آموزش برای همه افراد و توزیع عادلانه امکانات محدود آموزشی است و ممنوعیت مقرر در ماده ۵ آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی آموزشی دوره‌های تحصیلی کاردانی/کارشناسی/کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (ویژه دانشگاههای سطح ۱ و ۲ دولتی) مصوب سال ۱۳۹۷ دانشگاه اصفهان در همین راستا وضع شده است. بنا به مراتب فوق، رای شماره ۱۰۸۳۶/۰۹۰۶۰۹۹۷۰۱۴۰ مورخ ۱۳۹۷/۱۰/۱۹ هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی که در مقام تأیید ماده ۵ و تبصره‌های ۱ و ۲ آن از آیین‌نامه و شیوه‌نامه اجرایی آموزشی دوره‌های تحصیلی کاردانی/کارشناسی/کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی (ویژه دانشگاههای سطح ۱ و ۲ دولتی) مصوب سال ۱۳۹۷ دانشگاه اصفهان صادر شده، واجد ایراد تشخیص داده نشد و تأیید می‌گردد. این رای براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است./

مهدی دربین

هیات عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۲۸ آذر ۱۴۰۲

شماره دادنامه: ۱۴۰۲۳۱۳۹۰۰۰۲۵۲۴۰۳۹

کلاس پرونده: ۰۱۰۷۶۵۶-۰۱۰۶۵۹۲-۰۲۰۱۷۲۱

موضوع رای: عدم ابطال نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴-۱۴۰۱/۹/۷ رییس سازمان امور دانشجویان در خصوص هزینه های لغو تعهد خدمت آموزش رایگان دانشجویان و دانش آموزان سنوالت گذشته

شاکیان: آقایان و خانم‌ها مجتبی امینی رویندزق، مهدی حسین دوست، احمد راهداری، ایمان برکتین، امیرحسین چاوشی، حسین فخر، امیدرضا کاظمی، سیداسماعیل شفیعی، سیدمحمدامین حسینی، علی رضا نادعلی، عظیم آقا بابایی طاقانکی، عباس مرادی، علی سیوف جهرمی، مبینا یوسفی، الناز مهرآیین، پریسا آقابابایی، سحر عظیمیان، فاطمه فاضلی نیک، مهسا علیزاده، آذر اوقانی آرانی و الهام حبیب زاده

گردش کار: شاکیان به موجب دادخواست‌هایی جداگانه ابطال نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴-۱۴۰۱/۹/۷ رییس سازمان امور دانشجویان و ماده ۴۰ دستورالعمل جامع ایفای تعهدات خدمت آموزش رایگان به شماره ۱۳۹۶/۱۱/۲-و/۲۵۴۴۰۷ را خواستار شده‌اند و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده‌اند که:

«در فراز پایانی نامه مورد شکایت مقرر شده است که هزینه‌های لغو تعهد خدمت آموزش رایگان دانشجویان و دانش‌آموختگان سنوالت گذشته که قصد لغو تعهد خدمت آموزش رایگان را از تاریخ ۱۴۰۱/۹/۷ دارند، باید مطابق جدول تعرفه ابلاغی جدید پرداخت گردد. این امر که مقرر ای به زمان گذشته تسری یابد مغایر اصل عطف به ماسبق نشدن مقررات بوده و در تعارض با ماده ۴ قانون مدنی و اصول ۳۰، ۴۰ و ۱۶۹ قانون اساسی می‌باشد. ضمناً بنابر آیات قرآنی و قواعد فقهی متعدد از جمله آیه ۲۷۵ سوره مبارکه بقره و قاعده «نفی عسر و حرج» و «قبح تکلیف مالایطاق» اثر احکام ناظر بر آینده است که این اصل در فراز پایانی نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴-۱۴۰۱/۹/۷ رییس سازمان امور دانشجویان رعایت نشده است. ضمناً ماده ۴۰ آیین نامه لغو تعهد اشاره به این دارد که گواهی انجام کار در حین تحصیل در مقاطع بالاتر برای مقاطع پایین‌تر در صورتی که متقاضی در دوره روزانه مشغول به تحصیل نباشد برای مقاطع پایین‌تر قابل قبول است. این ماده نیز

خلاف اصل برابری قانون اساسی است زیرا از آنجایی که اشتغال همزمان با تحصیل در مقطع ارشد منع قانونی ندارد یک تبعیض آشکار بین دانشجوی شاغل و فرد غیر دانشجوی شاغل هست. همچنین بین دانشجوی روزانه و دانشجوی شهریه پرداز نیز بدون دلیل تبعیض قایل شده است.»

متن نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴-۱۴۰۱/۹/۷-رییس سازمان امور دانشجویان به شرح زیر است:

«رؤسای محترم کلیه دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی دولتی کشور
با سلام

احتراماً بر اساس ماده ۶۸ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و-۲/۱۱/۱۳۹۶ جدول هزینه های لغو تعهد خدمت آموزش رایگان به شرح پیوست جهت اجرا از تاریخ ۱۴۰۱/۹/۷ ابلاغ می شود. لازم به ذکر است مفاد این نامه شامل تمام دانشجویان و دانش آموختگان سنوات گذشته که قصد لغو تعهد خدمت آموزش رایگان را از تاریخ فوق دارند می شود. - معاون وزیر و رییس سازمان امور دانشجویان «
در پاسخ به شکایت مذکور، رییس سازمان امور دانشجویان به موجب لایحه شماره ۱۸۴۱۰۰/۴-۱۴۰۲/۲/۳۰-توضیح داده است که:

«به استناد تبصره ۱ ماده ۴ آیین نامه اجرایی تبصره ماده ۷ موضوع لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۲ شورای انقلاب «هزینه های تحصیلی هر دانشجو یا دانش آموخته اعم از شهریه یا مابه التفاوت شهریه و کمک های دریافتی که دانشجو یا دانش آموخته در صورت استنکاف از انجام تمام یا قسمتی از خدمت مذکور در ماده یک این آیین نامه مکلف به پرداخت آن خواهد بود به وسیله وزارت فرهنگ و آموزش عالی تعیین و دریافت خواهد شد.» همچنین به موجب ماده ۶۸ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان مصوب ۱۳۹۶/۱۱/۲ وزیر وقت علوم، تحقیقات و فناوری، مسیولیت اعلام سالانه هزینه های آموزش رایگان بر عهده این سازمان است. لذا این سازمان بر اساس صلاحیت و اختیارات قانونی خود و در راستای اجرای نص صریح مقررات، اقدام به صدور بخشنامه معترض عنه

نموده و برخلاف ادعای شاکی اقدام به قانونگذاری ننموده است. ادعای عطف به ماسبق شدن بخشنامه معترض عنه به دلایل ذیل فاقد محمل قانونی است:

اولاً- به موجب ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی و ماده ۱ آیین نامه اجرایی لایحه مذکور و همچنین دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان مورخ ۱۳۹۶ دانشجویانی که از تحصیلات رایگان استفاده نمایند مکلفند برابر مدت تحصیل رایگان در کشور خدمت نمایند و در صورت استتکاف از خدمت مکلف به پرداخت هزینه مربوط به آموزش رایگان (به تناسب مدتی که خدمت نکرده اند) به دولت می باشند. بنابراین در صورتی که دانشجو از خدمات آموزش رایگان بهره مند شده باشد، تعهد اصلی او انجام خدمت در کشور است و در فرض استتکاف از انجام تعهد، پرداخت هزینه های تحصیل به عنوان بدل از تعهد اصلی محسوب می شود. لذا تعهد دانش آموخته تنها یک موضوع دارد و آن انجام خدمت در داخل کشور است. لکن به ایشان اختیار داده می شود با تأدیه وجه (بدل تعهد) ذمه خود را بری نمایند و برایت در این فرض نتیجه اجرای تعهد محسوب نمی شود. با توجه به مشخص بودن موضوع تعهد (انجام خدمت)، گزینش بدل (خرید تعهد) تنها در هنگام اجرای متعهدبه (تأدیه وجه) صورت می گیرد و نه هنگام اشتغال ذمه متعهد (زمان ثبت نام) و تابع ضوابط ناظر بر زمان پرداخت وجه (بدل انجام تعهد) خواهد بود. در واقع استتکاف از انجام خدمت در داخل کشور و تصمیم به پرداخت هزینه های تحصیل به گذشته سرایت نمی کند تا موجب شود ضوابط و هزینه های زمان ثبت نام ملاک عمل قرار گیرد.

ثانیاً- اساساً اثر قانون و مقررات نسبت به آینده است و بخشنامه معترض عنه هم ناظر به آینده است. در پی ایجاد برخی از ابهامات در خصوص تسری به گذشته و عطف ماسبق شدن بخشنامه مذکور این سازمان نسبت به صدور بخشنامه تکمیلی به شماره ۱۱۴۸۰۴/۴-۱۴۰۱/۹/۰۱ اقدام و در بند ۳ بخشنامه مذکور نسبت به شفاف سازی عدم عطف به ماسبق شدن بخشنامه معترض عنه و شمول بخشنامه معترض عنه در خصوص افرادی که پس از تاریخ ابلاغ آن بخشنامه اقدام به ثبت تقاضای لغو تعهد در سامانه مربوطه می نمایند، اطلاع رسانی نموده است. همچنین طی بخشنامه تکمیلی به متقاضیانی که درخواست لغو

تعهد خود را تا پایان روز ۱۴۰۱/۹/۷ در سامانه سجاد ثبت نموده اند مهلت ۳ ماهه جهت تکمیل فرایند لغو تعهد و برخورداری از محاسبه هزینه آموزش رایگان به نرخ گذشته اعطا شده است.

ثالثاً- مفهوم مخالف مواد ۴۴ و ۴۵ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزش رایگان مصوب ۱۳۹۶ مبین شمول بخشنامه معترض عنه به کلیه دانش آموختگان بهره مند از مزایای آموزش رایگانی است که پس از تاریخ بخشنامه مذکور متقاضی لغو تعهد می باشند. به عبارت واضح تر استناد شاکی به مواد مذکور در راستای ملاک قرار گرفتن سال پذیرش به عنوان مبنای محاسبه بدهی آموزش رایگان بدون توجه به قید مورد اشاره در مواد مذکور صورت گرفته است.

برخلاف ادعای شاکی بخشنامه معترض عنه مغایر اصول قانون اساسی نیست. توجه آن مقام را به این نکته ظریف جلب می نماید که علاوه بر اینکه برخی از قوانین مربوط به آموزش رایگان پیش از تصویب قانون اساسی وجود داشته است، سایر مقررات مزبور در موازات و مکمل قانون اساسی و سایر قوانین بالا دستی در خصوص موضوع قرار دارد. بدیهی است که هزینه تحصیل دانش آموختگانی که از مزایای آموزش رایگان بهره مند می شوند در صورت انجام تعهدات قانونی مربوطه اساساً رایگان است و وجهی از آنها دریافت نمی شود، بنابراین مغایرتی با قانون اساسی وجود ندارد. »

پرونده در راستای ماده ۸۴ قانون دیوان عدالت اداری به هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی دیوان عدالت اداری ارجاع شد و این هیات به موجب دادنامه شماره ۲۱۸۸۹۲۳-۲۳۱۳۹۰۰-۱۴۰۲-۲۳/۸/۱۴۰۲- ماده ۴۰ دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزشی رایگان به شماره ۲۵۴۴۰۷/و-۱۱/۰۲-۱۳۹۶/۱۱/۰۲ را قابل ابطال تشخیص نداد و به رد شکایت رای صادر کرد. رای مذکور به دلیل عدم اعتراض از سوی رییس یا ده نفر از قضات دیوان عدالت اداری قطعیت یافت.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۲/۹/۲۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً ایفای تعهد ناظر به اشخاصی است که برابر ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد (۷) و (۸) قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰)، موجبات ایفای تعهد ایشان منتفی نشده و کماکان اعتبار تعهد به قوت خود باقی است. ثانیاً موضوعیت ماده ۷ لایحه قانونی مزبور، انجام و ایفای تعهد در قبال تحصیل رایگان است مگر با امتناع متعهد و نتیجتاً تبدیل تعهد به پرداخت هزینه به عنوان بدل از تعهد که در این صورت ملاک محاسبه هزینه، زمان امتناع متعهد در برابر تعهد و تبدیل آن است و در نتیجه محاسبه هزینه تعهد تبدیل شده می‌بایست بر مبنای زمان تبدیل باشد. ثالثاً با توجه به اینکه مرجع تصویب‌کننده لایحه قانونی اصلاح مواد (۷) و (۸) قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰ شورای انقلاب است و براساس تبصره (۲) ماده (۱) و تبصره (۱) ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی تبصره ماده (۷) لایحه قانونی مذکور مصوب ۱۳۵۹/۳/۱۲ همان مرجع یعنی شورای انقلاب با حذف ضرورت تصویب هیات وزیران، صلاحیت و اختیار تعیین میزان هزینه تبدیل تعهد را به وزارت فرهنگ و آموزش عالی (وزارت علوم، تحقیقات و فناوری) محول نموده که این امر نیز در تصویب دستورالعمل جامع ایفای تعهد خدمت آموزشی رایگان مراعات شده است، لذا ایرادی به صلاحیت و اختیار مرجع تصویب‌کننده از این حیث وارد نیست. رابعاً با التفات به مدافعات مرجع تصویب‌کننده، میزان هزینه تعیین شده با لحاظ شاخص بهای تورم و از باب محاسبه هزینه واقعی، مستدل است و تفاوت آن با سنوات گذشته ملاکی جهت مغایرت آن با موازین قانونی نیست. بنا به مراتب فوق، نامه شماره ۱۱۲۸۸۵/۴ مورخ ۹/۰۷/۱۴۰۱ رییس سازمان امور دانشجویان در حدود اختیار مقام صادرکننده آن بوده و مغایرتی با قوانین و مقررات نداشته و ابطال نشد. این رای براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است.

حکمتعلی مظفری

رییس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۸ خرداد ۱۴۰۳

شماره دادنامه: ۱۴۰۳۳۱۳۹۰۰۰۵۶۳۷۰۵

کلاس پرونده: ۰۱۰۶۰۰۹

**موضوع رای: ابطال بخشنامه شماره ۷۲۳۱/۵۰۰/د مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۳ مشاور
معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ناظر بر بند (۱) تصمیم
مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ کمیسیون عالی تعهدات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به
تأیید وزیر وزارتخانه مذکور رسیده، در خصوص خذ تعهد خدمت از پذیرفته شدگان امتحان
گزینش دانشجوی سال های تحصیلی ۶۶-۶۵ به بعد**

شاکی: آقای محمد رضایی نسب با وکالت خانم میترا نوری

گردش کار: خانم میترا نوری به وکالت از آقای محمد رضایی نسب به موجب دادخواستی ابطال بخشنامه شماره ۷۲۳۱/۵۰۰/د مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۳ مشاور معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ناظر بر بند (۱) تصمیم مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ کمیسیون عالی تعهدات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی که به تأیید وزیر وزارتخانه مذکور رسیده است را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که:

«به استحضار می رساند شق اول از مصوبه شماره ۷۲۳۱/۵۰۰/د مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۳ صادره از کمیسیون عالی تعیین تعهدات دانش آموختگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خارج از حدود اختیارات مقام تصویب کننده و مغایر با اصول ۲۸، ۳۰، ۳۳، ۴۰ قانون اساسی و سایر قوانین بوده و منجر به تضییع حقوق موکل اینجانب گردیده است. این بخشنامه به سبب مشروط کردن حق قانونی امکان پرداخت هزینه تعهدات آموزش رایگان و دریافت مدرک تحصیلی به گذراندن یک برابر مدت تحصیلی که مغایر با اطلاق و عموم حق مکتسب قانونی مطابق ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶ مصوبه شورای انقلاب اسلامی است، مورد اعتراض می باشد.

موکل اینجانب در کنکور سراسری سال ۱۳۸۲ در رشته دندانپزشکی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی با کد رشته ۱۶۹۷ سهمیه استانی کرمانشاه پذیرفته شده است و پس از فراغت از تحصیل، دانشگاه در اقدامی مغایر با قوانین معتبر و جاری کشور به بهانه دستورالعمل های وزارتخانه متبوعه از محاسبه هزینه های تعهد آموزش رایگان جهت پرداخت و آزادسازی و صدور مدرک تحصیلی خودداری می کند.

مطابق اصل ۳۰ قانون اساسی حق تحصیل رایگان برای تمام عموم مردم ایران به رسمیت شناخته شده و مطابق اصل ۱۹ قانون اساسی نیز حقوق مساوی تمام مردم ایران صراحتاً اعلام شده است. بر اساس ماده ۷ لایحه قانونی اصلاح مواد ۷ و ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸/۷/۲۶ دانشجویان بهره مند از تحصیلات رایگان حق دارند در صورتی که نتوانند یا نخواهند تعهدات مربوط به تحصیل رایگان را انجام دهند، نسبت به پرداخت هزینه معادل، اقدام و مدرک تحصیلی خود را از دانشگاه متبوع دریافت کنند و شرطی برای اعمال حق فوق قایل نشده است. اطلاق ماده فوق بدون شک نسبت به تمام دانشجویان و در تمام رشته های تحصیلی است و قانونگذار در مقام بیان از تخصیص و استثناء در حکم عام خودداری کرده است. ضمن آنکه قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی به عنوان قانون اصلی در خصوص امکان تحصیل رایگان برای عموم مردم شناخته شده است و مصوبات مغایر با آن بر خلاف اصل «انتظار مشروع» شهروندان است که از اصول مسلم حقوق اداری است. در سلسله مراتب قوانین مطابق اصول ۱۳۸ و ۱۷۰ قانون اساسی آیین نامه ها و بخشنامه های دولتی نمی توانند در مخالفت با متن یا روح قوانین تنظیم شوند و قدرت تخصیص زدن یا مشروط کردن حقوق مندرج در قوانین عادی را ندارند. بخشنامه در قسمت مورد اعتراض و مخالفت با قوانین ثبت شده بوده و در نقض آشکار با اصل ۱۳۸ قانون اساسی است و ابطال آن مطابق اصل ۱۷۰ قانون اساسی مورد استدعا است. هیات عمومی دیوان عدالت اداری در آرای متعدد از جمله شماره ۵۵۶ مورخ ۱۳۸۸/۷/۲۰ ابطال مصوبه اداری به جهت تضییع حق مکتسب را پذیرفته و قوه مجریه را صالح به تصویب مقرر قانونی در جهت سلب یا محدود کردن حق مکتسب اشخاص نمی داند. چرا که چنین اختیاری را نیازمند اذن صریح از

جانب قانونگذار دانسته و اقدام مقامات قوه مجریه را خارج از حدود صلاحیت قوه مجریه در وضع مقررات دولتی تشخیص داده است. شورای نگهبان بارها در جهت حمایت از حقوق مکتسبه افراد که طبق قانون ایجاد شده و مطابق قانون برای اطلاع عموم شده است، از تأیید مصوبات مجلس که خارج از تعریف قانون بوده و مستلزم تشریفات انتشار قوانین نیست خودداری کرده است. در زمان انتخاب رشته موکل اینجانب قواعد تفاوت در تعهدات رشته مذکور و شرط الزام گذراندن مدت زمان معین در استان کرمانشاه برای دریافت مدرک تحصیلی در دفترچه انتخاب رشته سازمان سنجش اعلام نشده و ایشان و دیگران که این کد رشته را انتخاب کرده اند انتظاراتی مشروع و قانونی مطابق با حق اعطا شده در مواد مارالذکر از قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی مصوب ۱۳۵۸ و اصلاحات و الحاقات بعدی و نیز آیین نامه اجرایی مصوب سال ۱۳۵۹ را دارند. ضمن آنکه هنگام ثبت نام نیز اطلاع رسانی صحیحی صورت نگرفته است. علی رغم ادعای دانشگاه هیچ گونه سند تعهدی اعم از رسمی یا عادی اخذ نشده است و استثنایات این کد رشته پذیرفته شدگان اعلام نشده است. چه بسا ایشان در طول دوران تحصیل امکان پرداخت هزینه تحصیلی و انصراف از استفاده آموزش رایگان که مطابق بند پایانی ماده ۷ قانون فوق الذکر ایجاد شده است را می داشت؛ حال آنکه اقدام ناصحیح دانشگاه ایشان را از حق مذکور محروم کرده است. علی ای حال با عنایت به مشروح مطالب فوق و دلایل و مستندات ابرازی از هیات عمومی دیوان عدالت اداری تقاضای ابطال مصوبه مورد اعتراض را دارم.»

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر است:

«بخشنامه شماره ۵۰۰/۷۲۳۱/د مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۳

معاون محترم آموزشی

دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

سلام علیکم؛

احتراماً، نظر به مراجعات کثیر دانش آموختگان دندانپزشکی متعهد خدمت و با توجه به طرح پیشنهاد معاونت آموزشی دایر بر تعیین تکلیف تعهدات دندانپزشکان عمومی

بهره مند از سهمیه استانی مصوبه کمیسیون عالی تعیین تعهدات دانش آموختگان وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ به شرح ذیل جهت اطلاع و اقدام لازم اعلام می گردد:

- متعهدین بهره مند از سهمیه استانی به میزان یک برابر مدت تحصیل در استان مورد تعهد خدمت نموده و مابقی تعهدات خدمتی را براساس قانون تأمین امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی به اتمام رسانند.

با عنایت به این که برابر مصوبه کمیسیون عالی تعهدات افراد بهره مند از سهمیه استانی مکلف می باشند صرفاً یک برابر مدت تحصیل در استان مورد تعهد خدمت نمایند، در صورت قبولی متعهدین یاد شده در آزمون دستیاری تخصصی (با سهمیه آزاد):
اولاً: توزیع افراد یاد شده برعهده دبیرخانه شورای آموزش دندانپزشکی و تخصصی بوده و به عنوان متخصص توزیع می گردند.

ثانیاً: امکان جابه جایی محل انجام تعهدات افراد مزبور با رعایت سایر ضوابط و شرایط مقرر منوط به انجام حداقل یک برابر مدت تحصیل (مقطع عمومی) در استان مورد تعهد می باشد. - مشاور معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
کمیسیون عالی تعهدات

دستور جلسه: بررسی پیشنهاد معاونت محترم آموزشی دایر بر تعیین تکلیف تعهدات افراد بهره مند از سهمیه استانی

تاریخ: ۱۳۹۸/۹/۱۲

تصمیم کمیسیون: با عنایت به طرح پیشنهاد معاونت آموزشی دایر بر تعیین تکلیف تعهدات دندانپزشکان عمومی بهره مند از سهمیه استانی مقرر گردید:

۱- متعهدین بهره مند از سهمیه استانی به میزان یک برابر مدت تحصیل در استان مورد تعهد خدمت نموده و مابقی تعهدات خدمتی را براساس قانون تأمین امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی به اتمام رسانند.

۲- زمان و شرایط صدور مدارک تحصیلی متعهدین یاد شده توسط مرکز خدمات آموزشی وزارت متبوع به دانشگاه های علوم پزشکی ابلاغ خواهد گردید. - معاون حقوقی

و امور مجلس/رییس کمیسیون، معاون توسعه مدیریت و منابع/عضو کمیسیون، معاون آموزشی/عضو کمیسیون، معاون درمان/عضو کمیسیون، معاون بهداشت/عضو کمیسیون، مدیر کل دفتر بازرسی، ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات/عضو کمیسیون، مدیر کل امور حقوقی/دبیر کمیسیون»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیر کل حقوقی و تنظیم مقررات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۲۲۵۹/۱۰۷ مورخ ۱۴۰۱/۹/۰۵ به طور خلاصه توضیح داده است که:

«باتوجه به این که شکایت مطروحه دارای جنبه علمی و آموزشی است، براساس ماده واحده «خروج تصمیمات و آراء صادره از هیات و کمیته های تخصصی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در خصوص امور و شیون علمی، آموزشی و پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی، مصوب ششصد و سی امین جلسه مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۲ شورای عالی انقلاب فرهنگی»، قابل شکایت و رسیدگی در دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی نمی باشد. بخشنامه مورد اعتراض بر مبنای مصوبات کمیسیون عالی تعهدات مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ این وزارتخانه ابلاغ شده است و واجد حکم و تصمیم جدیدی نبوده و صرفاً اعلام مصوبات کمیسیون عالی تعهدات این وزارتخانه می باشد.

وفق قانون تشکیلات و وظایف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مصوب سال ۱۳۶۷ تدوین و ارایه سیاست ها، تعیین خط مشی ها و نیز برنامه ریزی برای فعالیت های مربوط به تربیت نیروی انسانی گروه پزشکی و تأمین بهداشت عمومی و ارتقاء سطح آن از طریق اجرای برنامه های بهداشتی و برنامه ریزی به منظور توزیع متناسب و عادلانه نیروی انسانی و سایر امکانات (آموزش پزشکی و تسهیلات بهداشتی - درمانی) کشور با تأکید اولویت برنامه های بهداشتی و رفع نیاز مناطق محروم و نیازمند، بر عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد.

مطابق ماده ۸ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی: «دانشجویان و هنرجویان دانشگاه ها، دانشکده ها و مؤسسات آموزش عالی وابسته به

وزارتخانه ها و مؤسسات عام المنفعه که برای خدمت در دانشگاه ها، وزارتخانه ها، مؤسسات و شرکت های مذکور آموزش می بینند، مکلفند طبق تعهدنامه رسمی که در بدو ورود برابر مقررات مربوط از آنان اخذ می شود تعهدات خود را انجام دهند. در آگهی پذیرش دانشجو و هنرجو برای این نوع مؤسسات، دانشگاه ها و دانشکده ها و تعهدنامه مزبور باید شرایط تحصیل و کیفیت و ضمانت اجرای تعهدات قید شود».

به موجب بند ۷ مصوب جلسات ۴۲۹-۴۳۰ مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۱ و ۱۳۷۷/۱/۰۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، هر وزارتخانه حسب نیاز و تشخیص خود اجازه یافته است درباره اخذ تعهد خدمت یا لغو تعهد دانشجویان تصمیم گیری کند. همچنین برابر مصوبه شماره ۸۸ مورخ ۱۳۶۵/۷/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی مقرر شده است از پذیرفته شدگان رشته های مختلف تحصیلی در امتحان گزینش دانشجو در سال تحصیلی ۶۵-۶۶ و سال های آینده تعهدنامه خدمت اخذ می شود. براساس دفترچه ثبت نام کنکور سراسری پذیرفته شدگان دوره های روزانه استفاده کننده از سهمیه مناطق ۲ و ۳ علاوه بر تعهدات شرعی و اخلاقی که بر عهده دارند به دلیل امتیازاتی که در پذیرش سهمیه ای از آن برخوردار شده اند، باید متعهد شوند که پس از گذراندن دوره تحصیلی در مقطع رشته ای که پذیرفته شده اند به مدت دو برابر زمان تحصیل در هر یک از نقاط ایران به تشخیص سازمان های ذی ربط نسبت به ایفای تعهد اقدام نمایند. ضمناً مفاد این تعهد مانع از اجرای تعهد آموزش رایگان نبوده و کلیه پذیرفته شدگان باید تعهد آموزش رایگان (موضوع ماده ۷ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی) را نیز پس از اتمام تعهد فوق انجام دهند.

شایان ذکر است به موجب مصوبات فوق الذکر پذیرفته شدگان موظف به انجام خدمت گردیده اند و در مصوبات مذکور هیچ اشاره ای به خرید تعهدات ایشان نگردیده است. مضافاً به اینکه همان گونه که فوقاً اشاره شد تعهدات مزبور متفاوت از تعهدات آموزش رایگان موضوع ماده ۷ لایحه قانونی تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی که شاکه با استناد به آن متقاضی پرداخت هزینه مربوطه می باشد، بوده و بدیهی است پس از انجام خدمات یاد شده در خصوص تعهدات آموزش رایگان این پذیرفته شدگان وفق

ضوابط و مقررات اقدام خواهد شد.

در راستای ساماندهی تعهدات گروه‌ها و مقاطع مختلف تحصیلی کمیسیونی به نام کمیسیون عالی تعهدات با ریاست وزیر بهداشت در این وزارتخانه تشکیل گردیده است. کمیسیون یاد شده در راستای مساعدت به پذیرفته شدگان سهمیه استانی مناطق ۲ و ۳ که وفق ضوابط و مقررات پیش گفت موظف به انجام خدمت مورد تعهد وفق نظر سازمان ذی ربط بوده‌اند، موافقت نموده است که این افراد یک برابر مدت تحصیل خود را در استان محل تعهد، خدمت نمایند و اجازه داشته باشند یک برابر دیگر تعهدات خدمتی خود را در هر جای کشور به انجام برسانند.

بر این اساس حتی در صورت ابطال مصوبه یاد شده شاکی این پرونده و سایر افراد مشابه به دلیل تودیع سند تعهد خدمت و همچنین ضوابط و مصوبات فوق‌الذکر مجاز به پرداخت هزینه‌های مربوطه و آزادسازی سند تعهد خود نبوده و بدیهی است به فرض ابطال مصوبه مورد اعتراض موظف به انجام خدمت به میزان یک برابر مدت دیگر نیز که وفق تصمیم کمیسیون عالی تعهدات امکان انجام آن را در هر جای کشور داشته‌اند، در استان مربوطه خواهند بود. بنابراین و با عنایت به این که تمامی اقدامات وفق ضوابط و مقررات صورت گرفته، صدور رای به رد شکایت مطروحه مورد تقاضا است.»

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۳/۳/۸ با حضور رییس و معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

براساس بند (۱) مصوبه جلسه ۸۷ مورخ ۱۳۶۵/۷/۸ شورای عالی انقلاب فرهنگی با موضوع «اخذ تعهد خدمت از پذیرفته شدگان امتحان گزینش دانشجویان سال‌های تحصیلی ۶۵-۶۶ به بعد» مقرر شده است که: «پذیرفته شدگان رشته‌های مختلف تحصیلی امتحان گزینش سال تحصیلی ۶۶-۶۵ و بعد از آن که با استفاده از سهمیه مناطق (به جز سهمیه ۱) و عشایر در مؤسسات آموزش عالی پذیرفته می‌شوند، به دلیل امتیازاتی که در پذیرش سهمیه‌ای از آن برخوردار شده‌اند متعهد می‌شوند که در همان منطقه با منطقه محروم‌تر

به مدت حداقل دو برابر دوره تحصیل دانشگاهی مطابق ضوابط رشته‌های تحصیلی خدمت نمایند.» بنابراین تغییر در مدت زمان و چگونگی ایفای تعهد از سوی متعهدین صرفاً در صلاحیت مرجع تصویب‌کننده مقرر فوق‌الذکر بوده و کمیسیون عالی تعهدات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی فاقد صلاحیت در کاهش یا افزایش میزان تعهد است و منحصراً اتخاذ تصمیم درخصوص اخذ تعهد خدمت یا لغو تعهد برعهده وزارتخانه مربوطه بوده و این امر منصرف از تغییر کیفیت نحوه انجام تعهد و تبدیل آن است و تفکیک و تقسیم تعهد به تناسب مبانی قانونی حاکم بر آن و مردد ماندن انجام تعهد بین مصوبه صدرالذکر شورای عالی انقلاب فرهنگی و لایحه قانونی اصلاح مواد (۷) و (۸) قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی (اصلاحی مصوب ۱۳۵۸/۷/۳۰) واجد ایراد و مغایر با قانون اخیرالذکر است. بنا به مراتب فوق، بخشنامه شماره ۷۲۳۱/۵۰۰/د مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۱۳ مشاور معاون آموزشی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ناظر بر بند (۱) تصمیم کمیسیون عالی تعهدات مورخ ۱۳۹۸/۹/۱۲ وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خارج از حدود اختیار و صلاحیت مرجع وضع‌کننده آن و خلاف قانون بوده و مستند به بند ۱ ماده ۱۲ و ماده ۸۸ قانون دیوان عدالت اداری مصوب سال ۱۳۹۲ ابطال می‌شود. این رای براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است.

حکمتعلی مظفری

رئیس هیات عمومی دیوان عدالت اداری

تاریخ دادنامه: ۱۹ تیر ۱۴۰۳

شماره دادنامه: ۱۴۰۳۳۱۳۹۰۰۰۹۰۲۶۸۹

کلاس پرونده: ۲۰۱۷۸۷

موضوع رای: عدم ابطال ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته‌های تخصصی پزشکی بالینی (موضوع ابلاغیه شماره ۱۸۱۳/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱ مشاور ر وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی)

شاکی: خانم سیده طلا نبی پور حسینی با وکالت آقای توحید نجفیان

گردش کار: آقای توحید نجفیان به وکالت از خانم سیده طلا نبی پور حسینی به موجب دادخواستی ابطال ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی (موضوع ابلاغیه شماره ۱۸۱۳/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱ مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی) را خواستار شده و در جهت تبیین خواسته به طور خلاصه اعلام کرده است که:

« موکل اینجانب جزء مشمولین تبصره ۲ از ماده ۹ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان می باشد و همچنین انتقالی از خارج کشور بوده و از ارز دولتی استفاده نکرده است و جهت ادامه دوره تحصیل تا فارغ التحصیلی شهریه دوره تحصیل را پرداخت نموده و در برگ معافیت اصداری، صراحتاً قید گردیده است که به استناد ماده ۹ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲ از انجام خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان معاف می باشد که به استناد همین برگ معافیت در دوره تخصصی نیز شرکت نموده و دوره تخصص زنان و زایمان را به اتمام رسانده است. در ادامه با توجه به این که گواهی معافیت ایشان صرفاً مربوط به دوره عمومی بوده است و مطابق همان قانون دوره تخصص به هیچ عنوان مشمول هیچ نوع معافیتی نمی گردد، لذا جهت طی دوره خدمت تخصصی که قانوناً نیم برابر طول دوره تحصیل است، با انتخاب منطقه محروم چالدران اقدام به شروع دوره خدمتی نموده است. لکن معاونت امور درمان دانشگاه علوم پزشکی و رییس شبکه درمان شهرستان چالدران بدون در نظر گرفتن گواهی معافیت از

دوره عمومی طی حکمی ایشان را ملزم به انجام خدمت دوره عمومی (علی رغم معافیت) و دوره تخصصی به مدت (۳۳ ماه و ۱۸ روز) نمودند. مستند خوانندگان در افزایش طول دوره، دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی مصوب وزیر بهداشت به شماره ۱۸۱۳/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱ می باشد که بر خلاف نص صریح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان به تصویب وزیر بهداشت رسیده است. با عنایت به این که موکل اینجانب معاف از انجام خدمات عمومی پزشکان و پیراپزشکان می باشد، تحمیل دو برابری طول دوره خدمت علی الخصوص با انتخاب منطقه محروم، اسباب ورود زیان غیر قابل جبران به ایشان خواهد شد. لذا با عنایت به: ۱- تبصره ۲ از ماده ۹ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۷۵/۲/۱۲، ۲- گواهی معافیت صادره به شماره الف۷//۴۴۲۳۰ به عنوان معافیت از انجام خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان، ۳- دستورالعمل اجرایی مصوب وزیر بهداشت بر خلاف نص صریح قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان و ۴- صدور حکم انجام تعهد خدمت پزشکی به علت دستورالعمل اجرایی ناقض قانون؛ از ریاست دیوان عدالت اداری استدعا دارم بدو با ابطال ماده ۳۵ از دستورالعمل اجرایی شماره ۱۸۱۳/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی استان آذربایجان غربی و دانشگاه علوم پزشکی ارومیه و معاونت درمان دانشگاه علوم پزشکی استان آذربایجان غربی و نیز ریاست شبکه بهداشت و درمان شهرستان چالدران را ملزم به اصلاح حکم انجام دوره تعهد خدمت پزشکی به شماره ۱۴۰۱۱۱۱۱ مورخ ۱۴۰۱/۱۰/۱۴ با در نظر گرفتن گواهی معافیت از دوره موکل و تقلیل آن به ۱۶ ماه و ۲۴ روز، فرمایید.»

متن مقرر مورد شکایت به شرح زیر است:

«ابلاغیه شماره ۱۸۱۳/۱۰۱- تاریخ ۱۴۰۱/۹/۱

رییس/ سرپرست محترم دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی ...

با سلام و احترام؛

تصویر «دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی» که به توشیح مقام عالی وزارت رسیده است، برای اجرا به پیوست ابلاغ می

گردد. - مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی

دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش آموختگان رشته های تخصصی پزشکی بالینی

مستندات قانونی

این دستورالعمل به استناد ماده ۸ قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی سال ۱۳۵۳ مجلس شورای ملی و اصلاحیه سال ۱۳۵۸ شورای محترم انقلاب اسلامی، مصوبات نشست های شورای آموزش پزشکی و تخصصی، قانون تخصیص سهمیه برای زنان و پذیرش دستیاری رشته های تخصصی، مصوبه ۹۲۳۱ مورخ ۱۳۸۲/۶/۸ شورای محترم معاونین، مصوبات شماره ۴۲۹ و ۴۳۰ مورخ ۱۳۷۷/۷/۲۱ و ۱۳۷۷/۸/۰۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی، قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۸۹/۲/۰۱، قانون اصلاح بند (۳) ماده واحده قانون برقراری عدالت آموزشی در پذیرش دانشجو در دوره های تحصیلات تکمیلی و تخصصی مصوب ۱۳۹۲/۷/۰۴ و با توجه به اسناد تعهد محضری اخذ شده بدو ورود به دوره دستیاری و سهمیه پذیرش دوره دستیاری که دانش آموختگان را ملزم به انجام خدمت در مراکز درمانی نیازمند و محروم تابعه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی می نماید، تدوین گردیده است.

.....

نحوه محاسبه مدت زمان خدمات مورد تعهد دانش آموختگان ورودی سال ۱۳۸۳ به

بعد

.....

ماده ۳۵: مدت خدمات مورد تعهد متخصصین متعهد عام پس از ارایه گواهی اتمام طرح نیروی انسانی از محل خدمت تعیین شده، به میزان نیم برابر مدت تحصیل با احتساب ضریب منطقه محاسبه خواهد شد. متخصصین متعهد خدمت که طرح دوره عمومی خود را سپری ننموده اند ابتدا می بایست نسبت به اخذ گواهی پایان طرح دوره عمومی خود اقدام نموده و پس از آن تابع قوانین محاسبه خدمات مورد تعهد (ضرایب کاهشی و یا افزایشی) در مقطع تخصص می باشند.»

در پاسخ به شکایت مذکور، مدیرکل حقوقی، املاک و تنظیم مقررات وزارت بهداشت،

درمان و آموزش پزشکی به موجب لایحه شماره ۱۰۶۹/۱۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۰۵/۰۷ توضیح داده است که:

« ایرادات شکلی: در ارتباط با دادخواست مطروحه شایان ذکر است، ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی مصوب ۱۴۰۱/۹/۰۱ دارای ۷ تبصره با موضوعات متفاوت و مشخص می باشد. لکن شاکی معین نموده است متقاضی کل ماده با تبصره های آن می باشد و یا صرفاً ماده ۳۵ مورد نظر ایشان است. ضمناً چنانچه وی متقاضی کل ماده با تبصره ها باشد دلایل و مستندات قانونی خود را برای ابطال کل ماده ۳۵ اعلام نموده است.

به موجب ماده واحده «خروج تصمیمات و آراء صادره از هیات ها و کمیته های تخصصی وزارتین علوم، تحقیقات و فناوری و بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و سایر مراکز آموزشی و پژوهشی در خصوص امور و شیون علمی، آموزشی و پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی» مصوب ششصد و سی امین جلسه مورخ ۱۳۸۷/۶/۱۲ شورای انقلاب فرهنگی، تصمیمات و آراء صادره از هیات های تخصصی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در امور علمی، آموزشی و پژوهشی از شمول صلاحیت دیوان عدالت اداری و سایر مراجع قضایی، خارج است.

ایرادات ماهوی: براساس ماده یک قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵، خدمات موضوع این قانون ناظر به اولین مقطعی (کاردانی، کارشناسی و دکتری عمومی) می باشد که دانشجو از آن فارغ التحصیل گریده است. با این توضیح که مطابق ضوابط قانونی مشمولین طرح نیروی انسانی پیش از انجام تعهد، حق شرکت در دوره های تخصصی را نداشته و امکان ارایه مدارک به آن ها نیز وجود نخواهد داشت. یعنی فرد قبل از پایان تعهدات مقطع تخصص و خدمات قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان اجازه شرکت در دوره فوق تخصص را ندارد. مگر در موارد استثناء که یا به موجب قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان از انجام خدمت قانون مزبور معاف شده باشد و یا تمام تعهدات مقطع قبلی وی به موجب مفاد قانون به تعویق افتاده تا پس از اتمام تحصیل در مقطع فوق تخصص آن را به اتمام رساند.

شایان ذکر است به موجب تبصره ۳ قانون مزبور، کسانی که خدمت موضوع این قانون را به انجام رسانیده و همچنین کسانی که دارای پروانه دایم پزشکی بوده و یا واجد شرایط پروانه دایم باشند، با دریافت مدرک تحصیلی جدید مشمول خدمات موضوع این قانون نمی باشند. به موجب ماده ۹ قانون یاد شده و تبصره آن مقرر شده است: فارغ التحصیلان خارج از کشور که از مزایای ارزی بهره مند نشده اند، از شمول این قانون مستثنی بوده و چنانچه از گروه دارای پروانه باشند، طبق ضوابط، پروانه دایم پزشکی دریافت خواهند نمود. از طرفی افرادی که در آزمون دستیاری تخصصی پذیرفته می شوند نیز برابر قوانین و مقررات مختلف دارای تعهد خدمت می باشند که بر حسب نوع سهمیه و شرایط پذیرش دارای تعهدات مختلف می باشند که تعهدات این مقطع با تعهدات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان متفاوت است. یکی از سهمیه های پذیرش در دوره تخصص سهمیه آزاد است. در بیست و یکمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی اعلام می گردد داوطلب شرکت در آزمون تخصصی متعهد می شود پس از فراغت از تحصیل در هر منطقه ای که وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی تعیین می کند خدمت کند و میزان تعهدات گروه های مختلف و ضریب خدمات نیز در سایر مواد مصوبه تعیین می شود. متعاقباً در ماده ۲۱ چهل و هفتمین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی به اخذ تعهد از دستیاران پذیرفته شده سهمیه آزاد تأکید می گردد. وفق مفاد ماده مزبور از پذیرفته شدگان آزمون ورودی دستیاری توسط دانشگاه ها تعهد عام اخذ خواهد شد. تعیین محل خدمت دستیاران پس از فارغ التحصیلی به عهده وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی می باشد. در هشتاد و دومین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی نحوه محاسبه طول مدت تعهدات متخصصین اصلاح می شود و میزان انجام خدمت موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان در تعهدات دوره تخصص دوره تخصص پذیرفته شدگان سهمیه آزاد احتساب می گردد. شایان ذکر است موضوع تعیین تعهدات پذیرفته شدگان سهمیه آزاد در نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی طی دادنامه های شماره ۵۳۴ الی ۵۳۶ مورخ ۱۳۹۱/۸/۱ و ۱۳۹۱/۸/۱۱۹۱۶ و ۹۹۰۹۹۷۰۹۰۵۸۱۱۹۱۶ مورخ ۱۳۹۹/۱۲/۱۲ هیات عمومی دیوان عدالت اداری و همچنین رای شماره ۲۷۹ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۷ هیات تخصصی پژوهشی و فرهنگی

دیوان عدالت اداری و تعدادی دیگر دادنامه مورد تأیید قرار گرفته است.

موضوع سپردن تعهد خدمت در دفترچه پذیرش دستیاری دوره پذیرش نامبرده صراحتاً اعلام شده است و مشارالیه با اطلاع از ضوابط و مقررات مربوط به دوره دستیاری در آزمون مربوطه شرکت نموده و پس از پذیرش در آزمون همانند سایر پذیرفته شدگان تعهد خدمت موظف به سپردن تعهد به میزان حداکثر دو برابر مدت در هر محلی که این وزارتخانه تعیین نماید، می باشد. به موجب تبصره ۴ ماده ۳۵ دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت فارغ التحصیلان رشته های تخصصی پزشکی بالینی سال ۱۳۹۷ مقرر می گردد، در خصوص اعمال طرح نیروی انسانی مشمولین ماده ۹ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان در تعهدات خدمتی با عنایت به این که ملاک تقلیل تعهد از یک به نیم برابر طول دوران دستیاری، اتمام کامل طرح نیروی انسانی می باشد، چنان چه مشمولین ماده ۹ به میزان دو سال کامل نسبت به انجام طرح اقدام نموده باشند تعهدات خدمتی ایشان نیز به مدت نیم برابر طول دوره تحصیل خواهد بود و در صورت انجام طرح نیروی انسانی کمتر از دو سال، تعهدات ایشان به میزان طول دوره تحصیل بوده و مدت طرح نیروی انسانی انجام شده از مدت تعهدات خدمتی ایشان کسر می گردد. افرادی که خدمات موضوع قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان خود را قبل از قبولی و شروع تخصص به انجام رسانده باشند در راستای مساعدت به ایشان، خدمات ایشان به میزانی که تعهدات موضوع قانون یاد شده را به انجام رسانده باشند از تعهدات دوره تخصص ایشان کسر می گردد. لکن ضرورتی برای کسر مدت تعهدات مقطع تخصص برای مشمولین ماده ۹ قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان که در خارج از کشور درس خوانده اند و قبل از شروع به تحصیل در مقطع تخصص هیچ خدمتی برای کشور به انجام نرسانده اند، وجود نداشته و شاکی نیز دلیل و مستندی برای اثبات ادعای خود ارائه ننموده است. بدیهی است به فرض ابطال بند مورد تقاضای شاکی نه تنها خدمات دوره تخصص مشمولان کاهش نمی یابد بلکه این مشمولان از تسهیلات و امتیازات اعطایی این ماده نیز محروم گردیده و حتی در صورت تمایل نیز، به ایشان اجازه انجام خدمت داوطلبانه قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان اعطاء نمی شود. با عنایت به مراتب مذکور و نظر به این که شاکی نیز هیچ دلیل و مبنایی برای ادعای

خود ارایه ننموده، صدور رای به رد شکایت مطروحه مورد تقاضا است.»
علی رغم ارسال و ابلاغ نسخه دوم دادخواست و ضامیم آن برای طرف دیگر شکایت (دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی آذربایجان غربی) تا زمان رسیدگی به پرونده پاسخی واصل نگردیده است.

هیات عمومی دیوان عدالت اداری در تاریخ ۱۴۰۳/۴/۱۹ به ریاست معاون قضایی دیوان عدالت اداری در امور هیات عمومی و هیات های تخصصی و با حضور معاونین دیوان عدالت اداری و رؤسا و مستشاران شعب دیوان تشکیل شد و پس از بحث و بررسی با اکثریت آراء به شرح زیر به صدور رای مبادرت کرده است.

رای هیات عمومی

اولاً هیات تخصصی فرهنگی، آموزشی و پزشکی دیوان عدالت اداری در رای شماره ۰۲۱۸۹۱۸۲۰۰۰۲۳۱۳۹۱۴ مورخ ۱۴۰۲/۸/۲۳ و بنا به استدلال مصرح در دادنامه فوق، حکم به عدم ابطال مقرره‌ای صادر نموده است که اتمام کامل طرح نیروی انسانی در دوره پزشکی عمومی را ملاک تقلیل تعهد خدمت از یک به نیم برابر در دوره دستیاری تخصصی پزشکی قرار داده بود و بر همین اساس چنانچه مشمولان ماده ۹ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب سال ۱۳۷۵ به میزان دو سال کامل نسبت به انجام طرح اقدام نموده باشند تعهدات خدمتی ایشان نیز به مدت نیم برابر طول دوره تحصیل خواهد بود و در صورت انجام طرح نیروی انسانی کمتر از دو سال، تعهدات ایشان به میزان طول دوره تحصیل بوده و مدت طرح نیروی انسانی انجام شده از مدت تعهدات خدمتی آن ها کسر می‌گردد. ثانیاً مفاد مصوبه مورد اعتراض داللتی بر الزام مشمولان ماده ۹ قانون فوق‌الذکر به گذراندن طرح دوره عمومی نداشته و صرفاً متضمن این معناست که فارغ‌التحصیلان دوره دستیاری تخصصی پزشکی (که در خصوص تعهدات مقطع قبلی خود مشمول ماده ۹ قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان هستند) در صورت سپری نمودن اختیاری طرح پزشکی عمومی می‌توانند از ارفاقات مقرر در موضوع ششم ذیل عنوان «اصلاح نحوه محاسبه طول مدت تعهدات پذیرفته‌شدگان آزاد در رشته‌های تخصصی بالینی» از رای هشتماد و دومین نشست شورای آموزش پزشکی و تخصصی

مورخ ۱۳۹۴/۱۱/۲۰ دایر بر گذراندن طرح دوره دستیاری تخصصی بالینی به مدت نیم برابر طول دوره تحصیل بهره‌مند شوند. بنا به مراتب فوق، ماده (۳۵) دستورالعمل اجرایی تعهد خدمت دانش‌آموختگان رشته‌های تخصصی پزشکی بالینی (موضوع ابلاغیه شماره ۱۰۱/۱۸۱۳ مورخ ۱۴۰۱/۹/۱ مشاور وزیر و مدیرکل حوزه وزارتی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) در حدود اختیار مقام صادرکننده آن بوده و مغایرتی با قوانین و مقررات ندارد و ابطال نشد. این رای براساس ماده ۹۳ قانون دیوان عدالت اداری (اصلاحی مصوب ۱۴۰۲/۲/۱۰) در رسیدگی و تصمیم‌گیری مراجع قضایی و اداری معتبر و ملاک عمل است./

مهدی دربین

هیات عمومی دیوان عدالت اداری

معاون قضایی دیوان عدالت اداری

پیوست ۱: قوانین قبلی مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان

لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی، مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۲۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱ - به منظور استفاده کامل از وجود نیروی انسانی در امر بهداشت و درمان ، از تاریخ تصویب این قانون کلیه افراد ایرانی فوق دیپلم و بالاتر که در سال ۱۳۵۸ و بعد از آن ، در داخل و یا خارج کشور فارغ التحصیل میشوند و به اعتبار مدرک تحصیلی یا تخصص خود ، در عداد ارائه کنندگان خدمات درمانی و بهداشتی قرار میگیرند و خدمت آنان مورد احتیاج وزارت بهداشتی و بهزیستی* اعلام میشود مکلفند مدت سه سال در مناطق محروم و نیازمند کشور خدمت کنند.

تبصره ۱- کسانی که پیش از سال ۱۳۵۸ در رشته های موضوع ماده ۱ این قانون فارغ التحصیل شده اند در صورت داوطلبی میتوانند با اجرای خدمت موضوع این قانون ، از مزایای آن بهره مند شوند.

تبصره ۲- فارغ التحصیلان اناث مشمول ، با کسر مدت قانونی خدمت زیر پرچم ملزم به انجام خدمت موضوع این قانون خواهند بود . زنان شوهردار از شمول این قانون مستثنی هستند مگر آنکه خود داوطلب انجام خدمت موضوع این قانون باشند.

ماده ۲- برای کسانیکه خدمت زیر پرچم را انجام داده اند یا به هر نحو ، از آن معاف میباشند مدت خدمت زیر پرچم ، از سه سال مذکور در ماده ۱ کسر میشود.

ماده ۳- مشمولان این قانون ، به شرطی که خدمت سه ساله مذکور را تام و تمام انجام دهند از خدمت زیر پرچم در زمان صلح معاف خواهند بود.

ماده ۴- در صورتیکه با اجرای این قانون ، نیازمندی ستاد مشترک جمهوری اسلامی ایران به رده های شغلی موضوع ماده(۱) تأمین نشود وزارت بهداشتی و بهزیستی* خود به تعیین و رفع نیازمندی مزبور مبادرت خواهد نمود.

ماده ۵- مشمولان این قانون ، قبل از انجام خدمت سه ساله مذکور ، مجاز به خروج از کشور نمی باشند و تحویل مدارک تحصیلی با تأییدیه آن به وسیله مؤسسات آموزشی و مقامات صالحه دیگر موقوف به انجام خدمت موضوع این قانون خواهد بود.

ماده ۶- حقوق و مزایای ماهانه مشمولان این قانون ، معادل حقوق و مزایای گروه و پایه ای که طبق مقررات قانون استخدام کشوری به کارکنان مشابه و هم سطح آنها تعلق میگیرد تعیین

و پرداخت خواهد شد. پس از انجام خدمت سه ساله چنانچه به استخدام هر وزارتخانه یا مؤسسه دولتی یا شرکت وابسته به دولت درآیند مدت مذکور از لحاظ پایه و گروه و بازنشستگی و مرخصی ذخیره شده، جزو سابقه خدمت آنان منظور خواهد شد.

تبصره - از لحاظ ترفیع و احتساب سال‌های خدمت در بازنشستگی، هر سال خدمت مشمولان این قانون در روستاها و بخشهای مناطق درجه ۱ دو سال و هر سال خدمت آنان در شهرهای استان‌های شش گانه^{۶۴} و درجه ۱ (به شرح آئین‌نامه اجرائی) یک‌سال و نیم به حساب خواهد آمد.

ماده ۷ - خدمت مشمولان این قانون تمام وقت تلقی میشود و مشمولان در سال‌های خدمت موضوع این قانون حق اشتغال در هیچ مؤسسه، سازمان یا واحدی را نخواهند داشت. **تبصره -** (الحاقی ۱۳۶۲/۰۲/۰۵)^{۶۵} مشمولین این قانون در طول سال‌های خدمت در نقاط موضوع قانون می‌توانند در ساعات غیر موظف طبق آئین‌نامه ای که به تصویب وزارت بهداشتی می‌رسد مطب دائر نمایند.

ماده ۸ - وزارتخانه‌های دفاع ملی*، کشور، فرهنگ و آموزش عالی* و بهداشتی و بهزیستی* مسئول اجرای این قانون می‌باشند.

ماده ۹ - آئین‌نامه اجرائی این قانون، توسط وزارت بهداشتی و بهزیستی* تهیه و پس از تصویب هیئت دولت به موقع اجراء گذارده خواهد شد.

قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب

۱۳۶۰/۰۳/۰۴ با اصلاحات و الحاقات بعدی

ماده ۱ - کلیه پزشکان عمومی و متخصص و دندانپزشکان و داروسازان و صاحبان حرف وابسته پزشکی به تفصیل آئین‌نامه اجرائی وزارت بهداشتی* که از تاریخ تصویب این قانون در مراکز آموزشی مربوطه داخل و خارج کشور فارغ التحصیل میشوند (به استثنای کادرهای ثابت نیروهای مسلح جمهوری اسلامی) ملزم به انجام خدمت خارج از مرکز به مدت ۵

سال در هر نقطه از کشور به غیر از تهران و شهرهای مکعبه دارای دانشکده‌های پزشکی و به ۶ استان تقسیم شده بود که این تعداد در حال حاضر براساس قانون تعاریف و ضوابط تقسیمات کشوری مصوب ۱۳۶۲، به ۳۱ دندانپزشکی و داروسازی است میباشند.

۶۵- تبصره ماده ۷ به موجب ماده واحده قانون الحاقی یک تبصره به ماده ۷ قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی مصوب ۱۳۵۷/۰۹/۲۴ شورای انقلاب مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ الحاقی و داروسازانی که دارای پروانه دائم پزشکی میباشند

از شمول این قانون مستثنی میباشند.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۶۳/۰۲/۱۸)^{۶۶} منظور از شهرهائی که دارای دانشکده های پزشکی ، دندانپزشکی و داروسازی میباشند شهرهائی است که حسب مورد راجع به پزشکان و حرف وابسته پزشکی دانشکده پزشکی ، دندانپزشکان ، دانشکده دندانپزشکی و داروسازان دانشکده داروسازی آن شهرها چهار دوره فارغ التحصیل داده باشند.

ماده ۲ - شهرستانهای کرج، شمیران، لواسانات، رودبارقصران، شهرری ، ورامین، رودهن ، آبعلی، دماوند، شهریار و توابع هر یک از شهرستانها و بخشهای مذکور و همچنین شهرستان قزوین از لحاظ خدمت پزشکی و دندان پزشکی و داروسازی خارج از تهران محسوب نمیشود.

ماده ۳ - (اصلاحی ۱۳۶۳/۰۲/۱۸)^{۶۷} در موارد استثنائی جهت تأمین کادر آموزش مورد نیاز مراکز آموزشی مذکور میتوانند حداکثر ده درصد از فارغ التحصیلان واجد صلاحیت هر یک از رشته های گروه پزشکی و صاحبان حرف وابسته پزشکی را که دارای نمرات بالاتری هستند ، استخدام نمایند.

هر دو سال کار تمام وقت در مؤسسه آموزشی برای اینگونه افراد معادل یکسال خدمت خارج از مرکز و خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی محسوب میشود.

تبصره ۱ - (اصلاحی ۱۳۶۱/۱۱/۰۷)^{۶۸} خدمت در حومه شهرهائی که دارای دانشکده های پزشکی ، دندانپزشکی و داروسازی میباشد جزء خدمت خارج از مرکز محسوب نمیشود.

تبصره ۲ - (اصلاحی ۱۳۶۳/۰۲/۱۸)^{۶۹} در موارد استثنائی جهت استخدام بعضی محققین و مدرسین مورد نیاز مراکز آموزشی کشور از میان فارغ التحصیلان متخصص داخل یا خارج از کشور که خدمت موضوع این قانون را انجام نداده اند ، با تصویب کمیسیون مشترک بهداری* و آموزش عالی* مجلس شورای اسلامی مجوز استخدام تحصیل خواهد شد.

۶۶ - تبصره ۲ به موجب قانون اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان ، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک مصوب ۱۳۶۳/۰۲/۱۸ الحاق گردیده است.

۶۷ - ماده ۳ به موجب قانون اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان ، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک مصوب ۱۳۶۳/۰۲/۱۸ اصلاح گردیده است.

۶۸ - به موجب قانون الحاق یک تبصره بعنوان تبصره ۲ بماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندان پزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۰۷ تبصره ۲ به ماده ۳ الحاق گردید و عنوان تبصره ماده ۳ به تبصره ۱ تغییر پیدا کرد.

۶۹ - تبصره ۲ ماده ۳ ابتدا به موجب قانون الحاق یک تبصره بعنوان تبصره ۲ بماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندان پزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۱/۱۱/۰۷ الحاق گردیده است و سپس به موجب قانون اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان ، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۳/۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک مصوب ۱۳۶۳/۰۲/۱۸ اصلاح گردیده است.

تبصره ۳ - (اصلاحی ۱۳۶۳/۰۲/۱۸) در هر سال حداکثر ده درصد از فارغ التحصیلان هر یک از رشته های گروه پزشکی که در امتحانات دوره دستیاری پذیرفته میشوند، بر اساس آئیننامه ای که توسط وزارتین فرهنگ و آموزش عالی* و بهداری* تهیه خواهد شد مجاز خواهند بود قبل از انجام خدمت وظیفه عمومی، خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی و خدمت خارج از مرکز به تحصیلات خود در یکی از رشته های تخصصی ادامه دهند

تبصره ۴ - (الحاقی ۱۳۶۳/۰۲/۱۸)^{۷۱} متخصصین ایرانی در رشته های گروه پزشکی مقیم خارج از کشور که برای مدت حداکثر دو ماه جهت ارائه خدمات بهداشتی درمانی و آموزش پزشکی به دعوت وزارت بهداری* یا فرهنگ و آموزش عالی* و یا دانشگاهها (پس از کسب مجوز از وزارتخانه مربوطه) وارد کشور میشوند. در این مدت مشمول خدمات مذکور در لایحه خدمات نیروی انسانی و خارج از مرکز و یک ماهه نیستند و خروج نامبردگان از کشور از این لحاظ بلامانع است.

ماده ۴ - دستیاران در مدتی که بخدمت حین تحصیل اشتغال دارند کماکان مشمول تبصره ماده ۴ قانون تربیت پزشک مصوب سال ۱۳۳۸ خواهد بود و برای آنان پروانه موقت فقط به منظور خدمت در مراکز درمانی که در آن به خدمت دستیاری اشتغال دارند صادر و حق دایر کردن مطب و اشتغال در بخش خصوصی را ندارند.

ماده ۵ - پزشکان و دندانپزشکان و داروسازانی که در روستاها و بخشهای مناطق محروم (به تفصیل آئیننامه الحاقی وزارت بهداری*) خدمت نمایند سه سال خدمت در مناطق فوق معادل پنج سال محسوب میگردد.

تبصره ۴ - سال خدمت در شهرهای مناطق محروم معادل پنج سال خدمت خارج از مرکز خواهد بود.

ماده ۶ - خدمت زیر پرچم پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان به شرط آنکه در حرف پزشکی و با توجه به مواد ۲ و ۵ این قانون انجام پذیرد جزء مدت خارج از مرکز موضوع ماده ۱ محسوب خواهد شد.

۷۰- تبصره ۳ ابتدا به موجب قانون الحاق یک تبصره به عنوان تبصره ۳ به ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب مجلس شورای اسلامی ۱۳۶۲/۰۵/۰۶ الحاق گردیده است و سپس به موجب قانون اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک مصوب ۱۳۶۳/۰۲/۱۸ اصلاح گردیده است.

۷۱- تبصره ۴ به موجب قانون اصلاح ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان، دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ و الحاق سه تبصره به آن و یک تبصره به ماده یک مصوب ۱۳۶۳/۰۲/۱۸ الحاق گردیده است

تبصره - نظر به این که طبق قانون الغاء خدمات اجتماعی زنان مصوب ۱۳۵۷/۱۲/۱۵ زنان از خدمت زیر پرچم معاف می‌باشند لذا خدمت خارج از مرکز در مورد زنان پزشک و دندانپزشک و داروساز و صاحبان حرف وابسته پزشکی به مدت ۳ سال با توجه به ماده ۲ و ۵ این قانون خواهد بود.

ماده ۷ - مشمولان این قانون قبل از انجام خدمت مذکور مجاز به خروج از کشور نمی‌باشند (به‌استثنای بیماری و حج) و تحویل مدارک تحصیلی یا تأییدیه آن به وسیله مؤسسات آموزشی و مقامات صالحه دیگر موکول به انجام خدمت موضوع این قانون خواهد بود.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۶۳/۰۱/۲۸)^{۲۲} اعزام مشمولین این قانون به خارج از کشور برای تأمین کادر هیأت علمی دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی قبل از انجام خدمت خارج از مرکز و سربازی با تصویب وزیر فرهنگ و آموزش عالی* و وزیر بهداشتی* مجاز خواهد بود.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۶۳/۰۱/۲۸)^{۲۳} مشمولان تبصره یک این ماده مکلفند در قبال اخذ مدارک تحصیلی یا تأییدیه و به منظور انجام تعهدات موضوع این قانون و اصلاحیه های آن با تشخیص و تأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی*، تضمین کافی به وزارتخانه مذکور بسپارند.

ماده ۸ - قانون خدمت نیروی انسانی بهداشتی و درمانی کشور مصوب ۱۳۵۸/۰۹/۲۴ شورای انقلاب به قوت خود باقی است و جزء خدمت خارج از مرکز محسوب خواهد شد. **تبصره -** کلیه کسانی که قبل از تصویب لایحه قانونی موضوع ماده ۸ همین طرح خدمت وظیفه و خارج از مرکز خود را به مدت ۳ سال در نقاط محروم و نیازمند انجام داده اند از شمول قانون مذکور مستثنی خواهند بود.

ماده ۹ - (منسوخ ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۲۴}

ماده ۱۰ - با تصویب این قانون کلیه قوانین مغایر ملغی الاثر خواهد بود.

ماده ۱۱ - وزارت بهداشتی* مکلف است ظرف مدت سه ماه از تاریخ تصویب این قانون آئیننامه های اجرائی لازم را تهیه و به موقع اجراء گذارد.

۷۲- تبصره ۱ به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده ۷ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۲/۰۱/۲۸ الحاق گردیده است.

۷۳- تبصره ۲ به موجب قانون الحاق دو تبصره به ماده ۷ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۳/۰۴ مجلس شورای اسلامی مصوب ۱۳۶۳/۰۱/۲۸ الحاق گردیده است.

۷۴- ماده ۹ به موجب ردیف ۵۱۳ قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحاً نسخ گردیده است.

ماده ۹- از تاریخ تصویب این قانون صدور پروانه (موقت و دائم) برای اشتغال به حرف پزشکی و وابسته به پزشکی به عهده وزارت بهداشتی میباشد .

**تفسیر مجلس شورای اسلامی راجع به ماده یک قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان
و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۱۳۶۰/۰۸/۱۹**

تبصره ماده ۱ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۴/ ۳/ ۱۳۶۰ صراحت دارد که فقط کسانی که دارای پروانه دائم پزشکی میباشند، از شمول قانون مستثنی بوده و لاغیر.

**تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی پیرامون اجرای قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز
پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان و قانون خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی
مصوب ۱۳۶۰/۱۰/۲۰**

۱ - سؤال، مشمولینی که طبق ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان مصوب ۴/ ۳/ ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی با تصویب کمیسیون مربوطه اجازه استخدام به مراکز دانشگاهی داده میشوند آیا حق اشتغال در بخش خصوصی در غیر ساعات اداری و یا حق دایر کردن مطب و امثالهم را دارند یا خیر؟

جواب سؤال اول

با توجه به ماده ۳ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان اجازه استخدام این قبیل مشمولین را کمیسیون مشترک بهداری* و آموزش عالی* مجلس شورای اسلامی تصویب مینماید و تاکنون موردی به کمیسیون مشترک ارائه نشده است. در صورت تصویب کمیسیون مشترک بهداری* و آموزش عالی* مجلس شورای اسلامی مسلماً این قبیل افراد حق اشتغال در بخش خصوصی یا حق دایر کردن مطب را نخواهند داشت.

۲ - سؤال، اجازه استخدام نامبردگان آیا موجب معافیت از شمول قانون انجام خدمت سه ساله مصوب ۲۴/ ۹/ ۱۳۵۸ شورای انقلاب و انجام خدمت پنج ساله مصوب ۴/ ۳/ ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی میباشند یا خیر؟

جواب سؤال دوم

اجازه استخدام متخصصین و مدرسین علمی موضوع ماده ۳ که به تصویب کمیسیون

مشترک بهداری و آموزش عالی مجلس شورای اسلامی رسیده است ، مادام که در مرکز آموزشی خدمت مینماید موجب معافیت از شمول قانون انجام خدمت سه ساله مصوب ۲۴ / ۹ / ۱۳۵۸ شورای انقلاب و انجام خدمت ۵ ساله مصوب ۴ / ۳ / ۱۳۶۰ مجلس شورای اسلامی میباشند.

۳ - سؤال ، با توجه به این که حقوق مشمولین انجام خدمت سه ساله که به موجب ماده ۸ قانون مصوب ۴ / ۳ / ۱۳۶۰ تنفیذ گردیده است همطراز با مستخدمین مشمول قانون استخدام کشوری میباشند آیا گروه محقق و مدرس علمی مورد نیاز دانشگاهها نیز باید در طول سه سال اول خدمت از حقوقی معادل حقوق مشمولین

مشمول قانون استخدام کشوری برخوردار گردند ، یا خیر ؟

جواب سؤال سوم

اجازه استخدام مشمولین فوق را کمیسیون مشترک بهداری و آموزش عالی* مجلس شورای اسلامی با توجه به نیاز و ضرورت تصویب مینماید . حقوق و گروه استخدامی نامبردگان تابع مقررات مؤسسه درخواست کننده میباشد .

تفسیر قانونی مجلس شورای اسلامی راجع به قانون خدمت نیروی انسانی ، درمانی و بهداشتی

مصوب ۱۴/۰۹/۱۳۵۸ و قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان

مصوب ۰۴/۰۳/۱۳۶۰ ، مصوب ۲۴/۰۱/۱۳۶۱

الف - در موضوع قانون خدمت نیروی انسانی ، درمانی و بهداشتی مصوب ۲۴ / ۹ / ۱۳۵۸
۱ - مشمولان اناث که در زمان تصویب قانون شوهر نداشته اند و بعداً شوهر اختیار نموده اند آیا شمول معافیت موضوع تبصره ۲ ماده ۱ قانون هستند یا خیر ؟ و بایستی مدت موضوع قانون را خدمت نمایند.

(مشمولان اناث که بعداً شوهر اختیار می نمایند ، از زمان داشتن شوهر مشمول معافیت موضوع تبصره ۲ ماده ۱ قانون هستند)

۲ - با وجود ماده ۸ قانون وظیفه عمومی کسانی که دوره آموزشگاهها یا دانشکده های افسری را طی کرده اند و ۲ سال هم در شهرهای مجاز خدمت نموده اند و این

مدت جزو خدمت زیر پرچم آنان تلقی شده است ، آیا باید یکسال باقیمانده را در شهرهای مجاز خدمت کنند یا ۳ سال را .

(کسانیکه دوره آموزشگاهها یا دانشکده های افسری را طی کرده اند و این مدت جزو خدمت زیر پرچم آنها محسوب شده است باید یکسال باقیمانده را در شهرهای مجاز خدمت کنند ، به استثنای کادر ثابت ارتش.)

۳- با توجه به اینکه خدمات پزشکی در شهرستانهای مجاز به مدت ۳ سال قبل از ۲۴ / ۹ / ۱۳۵۸ مشمول معافیت از خدمت ۳ ساله طبق تبصره ماده ۸ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان خواهد بود آیا خدمت زیر پرچم انجام شده در شهرهای واجد دانشگاه نیز مشمول مدت مذکور خواهد بود ؟ و همچنین مدت خدمت در پادگانهای ارتشی در شهرهای دانشگاهی که خدمت پزشکی هم بعضاً همراه داشته است ، جزو این خدمات پزشکی تلقی می شود یا خیر ؟ و اصولاً آیا تمامی مدت خدمت در این مورد مشمول تبصره ماده ۸ قانون اخیر الذکر خواهد بود یا فقط مدتی که خدمت پزشکی در شهرهای مجاز غیردانشگاهی انجام شده است ؟

(با توجه به ماده ۲ قانون مصوبه شورای انقلاب مدت ۲ سال خدمت زیر پرچم از جمع ۳ سال خدمت مذکور کسر می شود) .

۴- در مورد افسران و پرسنل کادر نیروهای مسلح که مشمول قانون انجام خدمت ۳ ساله نیز می باشند ، و بعضاً بعلت نیاز نیروهای مزبور در شهرهای واجد دانشگاه شاغل می گردند ، چه راهنمایی در این مورد وجود دارد ، آیا نیروها موظف به اجرای این قانونند و یا می توان شهرهای مذکور را مشمول نیازهای دستگاههای دولتی دانست و اجازه خدمت در مراکز مورد نیاز نیروها را ولو در شهرهای دانشگاهی داد ؟ (افسران و پرسنل کادر نیروهای مسلح با توجه به نیاز ارتش در مناطق نیازمند انجام وظیفه می نمایند).

۵- آیا کسانی که تا قبل از تاریخ ۵۸/۹/۲۴ خدمات پزشکی خود را به مدت کمتر از ۳ سال انجام داده اند ، طبق تبصره ماده ۸ قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان باید کسری مدت تا ۳ سال را انجام دهند یا مجدداً می بایستی

کل ۳ سال خدمت را انجام دهند؟

(با توجه به ماده ۲ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی درمانی و بهداشتی، می‌بایستی کل سه ساله خدمت را با کسر مدت خدمت زیر پرچم انجام دهند).

۶- آیا خدمت در بیمارستان و درمانگاههای خارج از کشور هلال احمر را می‌توان جزو خدمت در نقاط محروم و نیازمند تلقی نمود یا خیر؟

(طبق تشخیص وزیر بهداشتی پذیرفته خواهد شد)

ب- در موضوع قانون اصلاح خدمت خارج از مرکز پزشکان و دندانپزشکان و داروسازان.

۷- آیا خدمت ۳ ساله موضوع تبصره ماده ۶ قانون مصوب ۶۰/۳/۴ در ارتباط با طبقه

نسوان بطور عام بوده یا بانوان شوهردار از آن مستثنی هستند؟

(با توجه به تبصره ۲ لایحه قانونی خدمت نیروی انسانی، درمانی و بهداشتی زنان شوهردار از شمول آن معاف می‌باشند. بنابراین خارج از مرکز زنان شوهردار ۳ سال می‌باشد که می‌توانند در مناطق مجاز در بخش خصوصی و یا عمومی کار کنند و در مورد زنان شوهرداری که همسرانشان راضی به انجام خدمت آنان در نقاط مجاز نیستند، انجام خدمت مزبور منوط به تشخیص احتیاج به خدمت آنها از طرف وزارت بهداشتی است)

قانون مربوط به خدمت پزشکان و پیراپزشکان مصوب ۱۳۶۷/۰۱/۳۰

ماده ۱- کلیه افراد ایرانی با تحصیلات فوق دیپلم و بالاتر که از مراکز آموزش پزشکی و پیراپزشکی در داخل یا خارج از کشور فارغ‌التحصیل می‌شوند و خدمت آنان از طرف وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی مورد نیاز اعلام می‌شود مکلفند حداکثر مدت پنج سال اول اشتغال خود در داخل کشور و در مناطق مجاز به ترتیبی انجام دهند که در هر حال سه پنجم آن در وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی باشد.

تبصره - فهرست مناطق مجاز و نیز نحوه و مدت شمول این قانون برای مدتی کمتر از پنج سال بر حسب نیاز جامعه، به تفصیل آیین‌نامه‌ای است که به تصویب وزیر

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید. ۷۵

۷۵-جدول مربوط به چگونگی تعیین مناطق محروم و نیازمند بر اساس اولویتها- در تاریخ ۱۳۷۱/۰۶/۲۲ به تصویب هیات وزیران رسیده است و با شماره ۲۳۶۲۷/ت/۲۹۲ هـ مورخ ۱۳۷۱/۰۷/۰۱ ابلاغ گردیده است. لازم به ذکر است که این جدول براساس تبصره ۶ ماده ۱۸ (الحاقی ۱۳/۰۵/۱۳۷۰) قانون «اصلاح موادی از قانون خدمت پزشکان و پیراپزشکان و الحاق موادی به آن» مصوب ۱۳۷۰

ماده ۲ - بانوان متاهل مشمول خدمت خارج از مرکز و همسران و فرزندان شهداء، اسراء و مفقودین جنگ و جانبازان انقلاب اسلامی و نیز مادرانی که سرپرستی یا حضانت فرزند خود را عهده دار هستند می توانند خدمت ماده ۱ این قانون را در هر نقطه از کشور انجام دهند.

تبصره ۱ - (الحاقی ۱۳۷۴/۰۸/۱۷)^{۷۶} در صورتیکه تعداد افراد موضوع ماده یک این قانون و اصلاحی آن نسبت به میزان نیاز مازاد اعلام گردد، در انتخاب افراد مازاد، ایثارگران شامل: جانبازان، آزادگان، رزمندگان با حداقل ۶ ماه سابقه خدمت داوطلبانه در جبهه، همسر و فرزندان شهدا، اسراء و مفقودین انقلاب اسلامی و جنگ تحمیلی و جانبازان از کارافتاده کلی در اولویت قرار خواهند داشت و ایثارگران مذکور ضمن برخورداری از پروانه دائم اجازه کار و مطب، میتوانند در رشته های تحصیلی و تخصصی مربوطه با حق استفاده از سهمیه در رشته های تحصیلی و تخصصی مربوطه با حق استفاده از سهمیه رزمندگان موضوع قانون مصوب ۱۳۷۱/۹/۱۱^{۷۷} شرکت نمایند.

تبصره ۲ - (الحاقی ۱۳۷۴/۰۸/۱۷)^{۷۸} تأسیس مطب در تهران و شهرهای مراکز استان که دارای دانشگاه است مستلزم کسب حداقل سیصد (۳۰۰) امتیاز میباشد.

ماده ۳ - کارکنان ثابت نیروهای مسلح مشمول این قانون، خدمت مربوط را در نقاط مورد نیاز نیروهای مسلح انجام خواهند داد و صدور پروانه دائم موکول به ارائه گواهی پنج سال خدمت در مناطق مجاز و یا حداکثر هفت سال و نیم (۷/۵) سال خدمت در مناطق غیرمجاز می باشد.

تبصره - مدت خدمت دوره ضرورت و دوره احتیاط مشمولان این قانون که در حرفه پزشکی و پیراپزشکی انجام شده یا بشود از کل خدمت مقرر در این قانون کسر می گردد.

ماده ۴ - کسانی که خدمت دوره ضرورت را انجام داده و یا از خدمت معاف باشند

تصویب شده بوده است که این تبصره به علت موقتی بودن لغو گردیده است.

۷۶- تبصره ۱ به موجب ماده واحده قانون اولویت در استفاده از معافیه های تعهد خدمت، اجازه کار و تحصیل ایثارگران گروه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۷۴/۰۸/۱۷ الحاق گردیده است.

۷۷- منظور از قانون مصوب ۱۳۷۱/۰۹/۱۱، قانون اصلاح قانون ایجاد تسهیلات برای ورود رزمندگان و جهادگران داوطلب بسیجی به دانشگاهها و مؤسسات آموزش عالی مصوب ۱۳۷۱/۰۹/۱۱ می باشد، که میتوانید این قانون را با شماره ۱۱۱۹ در سامانه ملی قوانین و مقررات جمهوری اسلامی ایران به آدرس www.dotic.ir ملاحظه نمایید.

۷۸- تبصره ۲ به موجب ماده واحده قانون اولویت در استفاده از معافیه های تعهد خدمت، اجازه کار و تحصیل ایثارگران گروه پزشکی و پیراپزشکی مصوب ۱۳۷۴/۰۸/۱۷ الحاق گردیده است.

، موظفند حداکثر یک ماه پس از فراغت از تحصیل یا اعلام ارزشیابی مدرک تحصیلی خارج از کشور به منظور تعیین وضعیت خود از لحاظ شمول خدمت موضوع این قانون خود را به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی معرفی نمایند.

ماده ۵ - مشمولان این قانون مادام که تعهدات خود را انجام نداده اند، مجاز به دخالت در امور پزشکی به طور آزاد نمی باشند مگر با اجازه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. تبصره - کسانی که تعهدات موضوع این قانون را به انجام رسانده اند و همچنین کسانی که دارای پروانه دائم پزشکی بوده و یا واجد شرایط تحصیل پروانه دائم می باشند در صورتی که مدرک تحصیلی جدیدی اخذ نمایند، مشمول خدمات موضوع این قانون نمی باشند.

ماده ۶ - مشمولان این قانون قبل از انجام تعهدات قانونی مجاز به خروج از کشور نمی باشند به جز در موارد زیر:

۱ - برای درمان بیماری خود یا به عنوان همراه با همسر، پدر و مادر، فرزند، برادر یا خواهر بیمار خود به تشخیص و تأیید وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی.

۲ - حج واجب.

۳ - انجام مأموریت‌های کوتاه مدت اداری حداکثر به مدت یک ماه.

۴ - برای اعضاء هیأت علمی مراکز آموزشی جهت شرکت در کنفرانس‌های علمی، دوره‌های آموزشی، بازآموزی، بورس‌ها، مأموریت‌های آموزشی.

۵ - به تبعیت از همسر در مورد آن دسته از مشمولان که همسر آنان از بورس آموزشی یا مأموریت آموزشی بیشتر از چهار ماه استفاده می نمایند.

۶ - اتباع خارجی که به تبعیت از همسر تابعیت کشور جمهوری اسلامی ایران را پذیرفته اند.

۷ - شرایط استثنایی دیگر به استناد آیین‌نامه‌ای خواهد بود که به پیشنهاد وزارت

بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به تصویب هیأت وزیران خواهد رسید.

تبصره ۱ - افرادی که خدمت وظیفه عمومی را نگذرانده اند از لحاظ خروج از کشور تابع قانون وظیفه عمومی خواهند بود.

تبصره ۲ - مدت مأموریت‌های آموزشی بیشتر از چهار ماه جزء خدمت موضوع این

قانون محسوب نمی‌شود.

ماده ۷- (منسوخه ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۷۹}

تبصره ۱ - تحویل مدرک تحصیلی و ریز نمرات و یا تأییدیه آن و یا هر سندی که نشان دهنده طی دوره آموزشی باشد و همچنین صدور پروانه اشتغال به کار در بخش خصوصی قبل از انجام خدمت موضوع این قانون ممنوع است و به دانشجویانی که قبل از خاتمه دوره ترک تحصیل نمایند، ریزنمرات و تأییدیه آنان داده نخواهد شد

تبصره ۲- (منسوخه ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۸۰}

تبصره ۳- (منسوخه ۱۳۹۹/۰۸/۰۵)^{۸۱}

ماده ۸ - آئین نامه های اجرائی این قانون به تصویب وزیر بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید .

ماده ۹ - لایحه قانونی مصوب ۲۸ / ۳ / ۱۳۶۴ مجلس شورای اسلامی در مورد فارغ التحصیلان رشته دامپزشکی کماکان به قوت خود باقی است و آئین نامه اجرایی آن توسط وزارت کشاورزی (سازمان دامپزشکی کشور) تهیه و به تصویب هیات وزیران خواهد رسید.

۷۹- ماده ۷ به موجب بند (۵۵۸) قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحاً نسخ گردیده است.
"ماده ۷ - به منظور توزیع عادلانه پزشک و حرف وابسته به پزشکی و پیراپزشکی در سطح کشور و تامین نیروی انسانی گروه پزشکی و پیراپزشکی مورد نیاز مناطق روستایی و عشایری و بخش ها و شهرستان های فاقد دانشکده پزشکی وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی موظف است از تاریخ تصویب این قانون همه ساله حداکثر تا ۴۰٪ از کل ظرفیت پذیرش دانشجو برای کلیه رشته های گروه پزشکی را به داوطلبان دیپلمه بومی (محلی) واجد شرایط اختصاص دهد تا این قبیل فارغ التحصیلان معادل دو برابر مدت تحصیل خود را صرفاً در مناطق مزبور و در واحدهای بهداشتی - درمانی و آموزش پزشکی انجام دهند"

۸۰- تبصره ۲ ماده ۷ به موجب بند (۵۵۸) قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحاً نسخ گردیده است.
" تبصره ۲ - نحوه سهمیه بندی بر اساس میزان کل جمعیت، شرایط عمومی و اختصاصی داوطلب، شرایط اخذ تعهد خدمت، چگونگی صدور پروانه اشتغال به کار آنان و همچنین سایر موارد به موجب آیین نامه اجرایی که به تصویب وزیر بهداشت، درمان پزشکی خواهد رسید، تعیین می گردد"

۸۱- تبصره ۳ ماده ۷ به موجب بند (۵۵۸) قانون فهرست قوانین و احکام نامعتبر حوزه سلامت مصوب ۱۳۹۹/۰۸/۰۵ صریحاً منسوخه اعلام شده است

" تبصره ۳ - فارغ التحصیلان سهمیه مناطق مختلف آزمون های سراسری سنوات پس از انقلاب فرهنگی موظفند تعهدات خود را بر اساس مناطق خدمتی که آیین نامه آن به تصویب وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی خواهد رسید، انجام دهند"

پیوست ۲:
جدول تغییر عناوین دستگاهها

جدول تغییر عناوین دستگاهها

ردیف	عنوان مندرج در متن	عنوان کنونی	توضیحات
۱	وزارت بهداشتی و بهزیستی	وزارت بهداشت درمان و آموزش	بهموجب مواد ۱ و ۲ «قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» (مصوب ۱۳۶۴/۰۷/۰۹)، وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی تشکیل و با انحلال وزارت بهداشتی و بهزیستی وظایف آن به وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی منتقل گردید.
۲	وزارت جهاد سازندگی	جهاد کشاورزی	به موجب ماده ۱ «قانون تشکیل وزارت جهاد کشاورزی مصوب ۱۳۷۹/۱۰/۰۶» وزارتخانه‌های کشاورزی و جهاد سازندگی ادغام و وزارت جهاد کشاورزی تشکیل گردید.
۳	وزارت دفاع	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱- به موجب ماده واحده «قانون تغییر نام وزارت دفاع ملی» (مصوب ۱۳۶۳/۰۳/۰۲) نام وزارت دفاع ملی به وزارت دفاع تغییر یافت. ۲- بهموجب «قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۶۸/۰۵/۲۸)، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از ادغام دو وزارت دفاع و سپاه پاسداران تشکیل شد.
۴	وزارت دفاع ملی	وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران	۱- به موجب ماده واحده «قانون تغییر نام وزارت دفاع ملی» (مصوب ۱۳۶۳/۰۳/۰۲) از تاریخ تصویب این قانون نام وزارت دفاع ملی به وزارت دفاع تغییر کرد. ۲- بهموجب «قانون تشکیل وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۶۸/۰۵/۲۸)، وزارت دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح جمهوری اسلامی ایران از ادغام دو وزارت دفاع و سپاه پاسداران تشکیل شد.

<p>۱- به موجب ماده ۲ «قانون تشکیل وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی» (مصوب ۱۳۶۴/۰۷/۰۹) وظایف، اختیارات، امکانات، کارکنان، دارائی‌ها، اعتبارات و تعهدات وزارت فرهنگ و آموزش عالی در زمینه بهداشت، درمان، آموزش و پژوهش پزشکی به این وزارت منتقل گردید.</p> <p>۲- به موجب ماده ۹۹ «قانون برنامه سوم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران» (مصوب ۱۳۷۹/۱/۱۷) وزارت فرهنگ و آموزش عالی به منظور انسجام بخشیدن به امور اجرایی و سیاست‌گذاری نظام علمی کشور، به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تغییر نام داد.</p>	<p>بر حسب مورد</p> <p>۱- وزارت علوم، تحقیقات و فناوری</p> <p>۲- وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی</p>	<p>وزارت فرهنگ و آموزش عالی</p>	<p>۵</p>
<p>در «اصلاحات و تغییرات و تمیم قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸» (مصوب ۱۳۶۸/۰۵/۰۶) پست نخست‌وزیری حذف و اختیارات و وظایف آن به رئیس‌جمهور منتقل شده است.</p>	<p>رئیس‌جمهور</p>	<p>نخست‌وزیر</p>	<p>۶</p>
<p>بر اساس «قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»، کمیسیون بهداری و بهزیستی در ساختار کنونی مجلس به کمیسیون بهداشت و درمان تغییر نام یافته است.</p>	<p>کمیسیون بهداشت و درمان</p>	<p>کمیسیون بهداری و بهزیستی</p>	<p>۷</p>
<p>بر اساس «قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی»، کمیسیون آموزش عالی در ساختار کنونی مجلس به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری تغییر نام یافته است.</p>	<p>کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری</p>	<p>کمیسیون آموزش عالی</p>	<p>۸</p>

واژه‌نامه

ا

آموزش رایگان ۹۳، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۶۵، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۰، ۲۶۰، ۳۷۶، ۳۷۷، ۳۷۸، ۳۷۹،
۳۸۲، ۳۸۳، ۳۸۴، ۳۸۷، ۳۸۸، ۳۸۹، ۳۹۰، ۳۹۱، ۳۹۳، ۳۹۴، ۳۹۵، ۳۹۸

ب

بانوان ۲۸، ۳۰، ۴۷، ۶۱، ۶۲، ۴۲۷، ۴۲۸

پ

پروانه ۲۰، ۲۸، ۳۴، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۶۲، ۹۱، ۹۵، ۹۶، ۱۰۳، ۱۰۵، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۳، ۱۱۴،
۱۲۸، ۱۲۹، ۱۴۹، ۱۵۳، ۱۶۹، ۱۷۰، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۵، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۷، ۲۰۸،
۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۷، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۵، ۲۳۴، ۲۴۱، ۴۲۱، ۴۲۲،
۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۸، ۴۲۹، ۴۳۰

پزشک ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۸، ۳۷، ۶۱، ۴۲۲، ۴۳۰

پیام آوران بهداشت ۲۰، ۳۴، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۴۰، ۶۳، ۶۶

پیراپزشکان ۲۰، ۳۳، ۳۴، ۳۶، ۳۷، ۴۰، ۶۰، ۶۱، ۶۶، ۸۵، ۴۲۸

ت

تأمین ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۷، ۲۹، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۵۲، ۵۵، ۵۹، ۶۰، ۶۴، ۶۵، ۶۶،
۴۱۹، ۴۲۱، ۴۲۳

تحصیلات رایگان ۲۷، ۵۱، ۵۳، ۵۴، ۵۵

شهریه ۲۷، ۵۱، ۵۲

آموزش رایگان ۲۷، ۵۱، ۵۲

تحصیل رایگان ۹۲، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۴۸، ۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵،

۱۹۶، ۱۹۷، ۱۹۸، ۲۰۰، ۲۶۱

تخصصی ۲۱، ۳۷، ۴۱، ۴۲، ۴۳، ۵۱، ۵۵، ۵۸، ۵۹، ۴۲۲، ۴۲۸

تربیت بهداشت کاران ۲۸

بهداشتکار دهان و دندان ۲۹، ۳۲، ۶۱

بهداشتکاران دهان و دندان ۲۰، ۳۱، ۳۲، ۳۷، ۳۹

تعهد خدمت ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۲، ۳۷، ۵۳، ۵۴، ۸۹، ۹۰، ۹۲، ۹۶، ۹۸، ۱۰۱، ۱۰۷، ۱۰۹،

۱۱۳، ۱۱۴، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۳۱، ۱۳۵، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۵۰، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۶،

۱۶۳، ۱۶۴، ۱۶۵، ۱۶۶، ۱۸۳، ۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۱، ۲۳۷، ۲۳۹، ۲۴۳،

۲۴۹، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۶۱، ۲۶۲، ۲۶۴، ۲۶۵، ۲۶۶، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۸۳،

۲۹۳، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۸، ۴۲۸، ۴۳۰

تعهدات ۲۱، ۲۲، ۲۷، ۳۵، ۳۷، ۴۷، ۵۴، ۶۲، ۹۷، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۵، ۱۰۸، ۱۲۰، ۱۲۱، ۱۲۲،

۱۲۸، ۱۳۱، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۶، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۶، ۱۷۱، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸، ۱۸۳، ۱۸۷، ۱۸۸،

۱۹۱، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۳، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۶، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۴، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸،

۲۳۹، ۲۴۱، ۲۴۳، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱، ۲۵۲، ۲۶۲، ۲۶۳، ۲۶۵، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰،

۲۷۱، ۲۷۴، ۲۸۲، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۵، ۲۹۷، ۲۹۸، ۴۲۳، ۴۲۹، ۴۳۰، ۴۳۴،

تعهد ۴، ۱۷، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۳۲، ۳۳، ۳۷، ۴۲، ۵۲، ۵۳، ۵۴، ۸۹، ۹۰، ۹۲، ۹۴، ۹۶، ۹۷،

۹۸، ۱۰۰، ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۷، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۳، ۱۱۴، ۱۲۰، ۱۲۱،

۱۲۲، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۱، ۱۳۲، ۱۳۳، ۱۳۴، ۱۳۵، ۱۳۶، ۱۳۷، ۱۳۸، ۱۴۱، ۱۴۲، ۱۴۳،

۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۵، ۱۵۶، ۱۵۹، ۱۶۳، ۱۶۴،

۱۶۵، ۱۶۶، ۱۶۷، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۷، ۱۸۲، ۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۵، ۱۸۶، ۱۹۱،

۱۹۲، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۵، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۱، ۲۰۵، ۲۰۶، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۵،

۲۱۶، ۲۱۹، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۳۲، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۲، ۲۴۳، ۲۴۴،

۲۴۵، ۲۴۶، ۲۴۷، ۲۶۶، ۲۶۵، ۲۶۴، ۲۶۳، ۲۶۲، ۲۶۱، ۲۶۱، ۲۵۳، ۲۵۴، ۲۵۰، ۲۴۹، ۲۴۷، ۲۴۶، ۲۴۵،

۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۱، ۲۷۲، ۲۷۳، ۲۷۴، ۲۷۵، ۲۷۶، ۲۷۸، ۲۷۹، ۲۸۰، ۲۸۳، ۲۸۴، ۲۸۵، ۲۸۶،

۲۸۷، ۲۸۸، ۲۸۹، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۲، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۲۹۸، ۲۹۹، ۳۰۶، ۳۰۷،

۳۰۸، ۳۰۹، ۴۲۸، ۴۳۰

تعهدنامه ۲۷، ۵۴، ۱۱۰، ۱۲۱، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۵۳، ۱۵۶، ۱۶۸، ۱۷۷، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۳۹،
۳۰۷، ۳۰۶، ۲۶۳، ۲۴۹

خ

خدمات بهداشتی و درمانی ۳۲، ۶۴، ۶۶، ۸۳
خدمت وظیفه عمومی ۲۰، ۳۲، ۳۷، ۳۹، ۴۰، ۵۱، ۵۵، ۵۶، ۶۳، ۶۴، ۶۵، ۴۲۲

د

داروساز ۲۰، ۲۸، ۶۱، ۲۲۹، ۲۳۰، ۴۲۳
دانشنامه ۳۱، ۱۱۰، ۱۱۹، ۱۲۱، ۱۸۷، ۲۵۰
دستیار تخصصی ۱۰۱، ۱۰۲، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۲، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۲۵، ۱۲۹، ۱۴۲، ۱۴۸، ۱۴۹،
۲۸۴، ۲۵۱، ۲۳۴
دستیاری ۲۲، ۹۶، ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۹، ۱۱۰، ۱۱۱، ۱۱۹، ۱۲۵، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۲،
۱۳۳، ۱۳۴، ۱۴۲، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۸، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۳، ۱۵۴، ۱۵۶، ۱۷۱، ۱۷۲، ۱۸۲،
۱۸۳، ۱۸۴، ۱۸۶، ۲۰۸، ۲۰۹، ۲۱۳، ۲۱۸، ۲۲۰، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷،
۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۳، ۲۴۴، ۲۴۷، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۶۴، ۲۶۸، ۲۶۹، ۲۷۰، ۲۷۵، ۲۸۵، ۲۸۶، ۲۹۰،
۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۳۰۸
دندانپزشک ۲۰، ۲۸، ۲۹، ۶۱
دندانپزشکان ۲۰، ۳۶، ۴۲۰، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۲۳، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶، ۴۲۷
دندانپزشکی ۲۹، ۶۳، ۴۲۱

س

سه‌میه ۲۸، ۳۵، ۳۷، ۳۸، ۴۲، ۴۳، ۶۳، ۶۴، ۴۲۸

ش

شورای آموزش پزشکی ۸۹، ۹۰، ۹۶، ۹۷، ۱۰۰، ۱۰۳، ۱۰۴، ۱۰۹، ۱۱۱، ۱۱۷، ۱۲۰، ۱۲۲، ۱۴۲،
۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۷۵، ۱۷۶، ۱۷۷، ۱۷۸،
۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۴۶، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۰، ۲۵۱

۲۵۲، ۲۷۰، ۲۸۹، ۲۹۳، ۲۹۸، ۳۰۹

ض

ضوابط ۲۸، ۲۹، ۳۲، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۳۹، ۵۹، ۶۲، ۶۴، ۶۵، ۸۴، ۹۰، ۹۴، ۹۵، ۹۶، ۱۲۰، ۱۳۲، ۱۴۵، ۱۴۸، ۱۵۴، ۱۶۲، ۱۷۲، ۱۷۴، ۱۸۹، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۰۸، ۲۱۰، ۲۱۲، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۷، ۲۲۲، ۲۲۵، ۲۲۶، ۲۳۶، ۲۳۸، ۲۴۰، ۲۴۷، ۲۴۸، ۲۴۹، ۲۵۲، ۲۹۸، ۴۲۰

ف

فراغت از تحصیل ۲۸، ۳۳، ۳۴، ۳۵، ۵۴، ۵۵، ۵۶، ۴۲۹
فارغ التحصیلان ۲۰، ۳۰، ۳۱، ۳۲، ۳۵، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹، ۶۱، ۶۲، ۶۱۹، ۴۲۱، ۴۲۲، ۴۳۰
فارغ التحصیل ۳۱، ۳۳، ۴۰، ۵۵، ۵۶، ۶۲، ۶۳، ۴۱۹، ۴۲۰، ۴۲۱

م

متأهل ۲۰، ۲۸، ۴۷، ۶۲، ۱۵۴، ۲۶۴
محرومیت از مطب ۳۶
مراکز بهداشتی درمانی ۲۹، ۳۲، ۳۸
مراکز بهداشتی و درمانی ۳۴، ۶۲
معافیت ۲۰، ۲۸، ۳۲، ۳۴، ۳۵، ۳۷، ۳۹، ۵۵، ۵۶، ۴۲۴، ۴۲۵، ۴۲۶
مناطق محروم ۲۲، ۲۸، ۳۲، ۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸، ۴۱، ۶۱، ۶۲، ۹۴، ۱۰۱، ۱۰۸، ۱۱۰، ۱۱۶، ۱۱۷، ۱۱۸، ۱۱۹، ۱۲۴، ۱۲۵، ۱۲۶، ۱۲۷، ۱۲۸، ۱۲۹، ۱۳۴، ۱۴۲، ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸، ۱۴۹، ۱۵۰، ۱۵۱، ۱۵۲، ۱۵۴، ۱۵۷، ۱۵۸، ۱۵۹، ۱۶۰، ۱۶۱، ۱۶۲، ۱۶۸، ۱۶۹، ۱۷۲، ۱۷۳، ۱۷۷، ۱۸۲، ۱۸۹، ۱۹۰، ۱۹۳، ۱۹۴، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۴، ۲۰۵، ۲۱۰، ۲۱۱، ۲۱۳، ۲۱۴، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۱۹، ۲۲۰، ۲۲۱، ۲۲۲، ۲۲۳، ۲۲۴، ۲۲۵، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۷، ۲۳۸، ۲۳۹، ۲۴۰، ۲۴۱، ۲۴۲، ۲۵۰، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۸۴، ۲۹۰، ۲۹۱، ۲۹۳، ۲۹۴، ۲۹۵، ۲۹۶، ۲۹۷، ۳۰۰، ۳۰۱، ۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۵، ۴۱۹، ۴۲۲، ۴۲۸
نقاط محروم ۲۸، ۹۶، ۱۲۹، ۱۳۰، ۱۴۹، ۱۵۱، ۱۵۶، ۱۵۸، ۲۳۲، ۲۳۳، ۲۳۴، ۲۳۵، ۲۳۶، ۲۳۸
محرومیت نقاط ۳۳، ۳۴، ۶۶، ۸۵

نقاط روستایی ۶۷، ۷۱، ۷۲، ۷۴، ۷۵، ۷۶، ۷۸، ۸۱، ۸۲، ۸۵

ن

نیروی انسانی ۹۰، ۹۲، ۹۳، ۹۸، ۱۰۶، ۱۱۶، ۱۱۸، ۱۲۰، ۱۲۸، ۱۳۳، ۱۳۹، ۱۴۰، ۱۴۱، ۱۴۸،
۱۴۹، ۱۵۴، ۱۵۸، ۱۶۲، ۱۷۰، ۱۷۲، ۱۷۸، ۱۸۹، ۱۹۳، ۱۹۷، ۱۹۹، ۲۰۲، ۲۰۳، ۲۰۵، ۲۰۷،
۲۰۸، ۲۱۲، ۲۱۳، ۲۱۵، ۲۱۶، ۲۳۹، ۲۴۸، ۲۵۵، ۲۵۶، ۲۷۶، ۲۷۹، ۲۸۱، ۲۸۷، ۳۰۰، ۳۰۱،
۳۰۲، ۳۰۳، ۳۰۴، ۳۰۸

ه

هزینه تحصیلی ۲۷، ۵۱
هیأت علمی ۲۰، ۳۰، ۳۱، ۳۷، ۳۹، ۵۵، ۵۶، ۵۹، ۶۰، ۴۲۳
هیئت علمی ۳۱، ۳۴، ۵۵، ۵۶، ۵۷، ۵۸، ۵۹

